

ΠΕΤΡΟΥ ΑΡΣΙΝΩΦ

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΟΥ
ΜΑΧΝΟΒΙΤΙΚΟΥ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ
1918-1921

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΑΡΣΙΝΩΦ - ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΑΧΝΟΒΙΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ 1918-21

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΑΧΝΟΒΙΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

Στό βιβλίο αυτό καταγράφεται η ιστορία ενός μοναδικού, απόλυτα αυθεντικού κι ανεξάρτητου κινήματος της εργατικής τάξης, που σταδιακά αποκτάει συνείδηση του εαυτού της και βγαίνει στο στίβο της ιστορικής δράσης. Ο συγγραφέας τονίζει ότι το κίνημα αυτό θά είχε υπάρξει και χωρίς τόν Μάχνο, απ' τόν οποίο πήρε τ' όνομά του, αφού οι ζωντανές δυνάμεις που δημιούργησαν τόν κίνημα και τόν ανέδειξαν απλώς σάν ταλαντούχο ηγέτη τους, υπήρχαν και χωρίς αυτόν. Τέλος σκιαγραφούνται πολύ γλαφυρά η προσωπικότητα κι ο ρόλος τού Μάχνο και περιγράφεται μέ τρόπο συνταρακτικό η ηρωική πάλη τών Μαχνοβιτών ενάντια στους αριστερούς και τούς δεξιούς αντεπαναστάτες γιά τή δημιουργία μιιάς ελεύθερης κοινωνίας και τήν υλοποίηση τών στόχων τής προδομένης Ρώσικης Επανάστασης.

ΤΙΤΛΟΣ: Ιστορία του Μαχνοβίτικου Κινήματος
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Σοφία Σαμπάνη
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ
Ζωοδόχου Πηγής 17, Αθήνα
τηλ. 36.39.990

copyright για την ελληνική μετάφραση "ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ"

ΠΕΤΡΟΥ ΑΡΣΙΝΩΦ

ιστορία του μαχνοβίτικου
κινήματος

Μετάφραση: Σοφία Σαμπάνη

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ
ΤΥΠΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος τού Βολίν
 Πρόλογος τού συγγραφέα
 Κεφάλαιο 1. Η Δημοκρατία και οι εργατικές μάζες στη Ρώσικη Επανάσταση
 Κεφάλαιο 2. Η Οκτωβριανή Έκρηξη στη Μεγαλορωσία και στην Ουκρανία
 Κεφάλαιο 3. Ο Επαναστατικός Ξεσηκωμός στην Ουκρανία, Μάχνο
 Κεφάλαιο 4. Η πτώση τού Αταμάνου. Πετλιουρισμός, Μπολσεβικισμός
 Κεφάλαιο 5. Η Μαχνοβταίνα
 Κεφάλαιο 6. Η Μαχνοβταίνα (συνέχεια). Η ανταρσία τού Γκριγκόρεφ. Η πρώτη Μπολσεβίκικη επίθεση στο Γκιουλάν-Πολέ
 Κεφάλαιο 7. Η μεγάλη οπισθοχώρηση τών Μαχνοβιτών και η νίκη τους. Η εκτέλεση τού Γκριγκόρεφ. Η μάχη τής Περεγκόνοβκα. Η πανωλεθρία τών στρατευμάτων τού Ντενίκιν. Η περίοδος τής ελευθερίας
 Κεφάλαιο 8. Λάθη τών Μαχνοβιτών. Δεύτερη Μπολσεβίκικη επίθεση στην περιοχή τών επαναστατών
 Κεφάλαιο 9. Η συνθήκη τών Μαχνοβιτών με τή Σοβιετική Κυβέρνηση. Η τρίτη Μπολσεβίκικη επίθεση
 Κεφάλαιο 10. Τό νόημα τού εθνικού προβλήματος στη Μαχνοβταίνα. Τό Εβραϊκό ζήτημα
 Κεφάλαιο 11. Η προσωπικότητα τού Μάχνο. Βιογραφικά σημειώματα γιά μερικά μέλη τού κινήματος
 Κεφάλαιο 12. Η Μαχνοβταίνα και ο Αναρχισμός
 Συμπέρασμα
 Παράρτημα Μερικές Μαχνοβίτικες διακηρύξεις
 Φωτογραφικό παράρτημα

Καθώς ο αναγνώστης έρχεται σ' επαφή μ' αυτι τό βιβλίο θά θέλει πρῶτα απ' όλα νά μάθει τι είδους εργασία είναι αυτή μιᾷ σοβάρη κι ευσυνειδητη ἀνάλυση ἢ μιᾷ φανταστική κ' ανεύθυνη ἐπιώηση; Μπορεῖ ο αναγνώστης νά ἔχει ἐμπιστοσύνη στὸν συγγραφέα, τουλάχιστον αναφορικά με τὰ γεγονότα καὶ τὸ υλικό; Είναι ο συγγραφέας αρκετὶ ἀμερόληπτος ἢ διαστρεβλώνει τὴν ἀλήθεια γιὰ νά δικαιώσει τὶς δικές του ιδέες καὶ ν' ἀνασκευάσει τὶς ιδέες τῶν ἀντιπάλων του;
 5
 19
 22
 28
 35
 47
 61
 82
 100
 118
 128
 156
 165
 176
 185
 195
 209

Αὐτὰ δὲν εἶναι ἄσχετα ἐρωτήματα. Γιατὶ εἶναι σημαντικό νά ἐξεταστοῦν τὰ ντοκουμέντα τού Μαχνοβίτικου κινήματος μετὰ πολὺ περίσκεψη. Ο αναγνώστης θά τὸ καταλάβει αὐτὸ ἀν ἐξετάσει μερικὰ απ' τὰ χαρακτηριστικὰ τού κινήματος.
 Ἀπ' τῆ μιᾷ μεριά, ἡ Μαχνοβταίνα(1) — ἓνα γεγονός ἐξαιρετικὰ μεγαλειώδες, μεγαλόπνοο καὶ σημαντικό, που ἐκτυλίχθηκε μετὰ συνήθιστη δύναμη κι ἐπαίξε ἓναν κολοσσαιοῦ κι ἐξαιρετικὰ περίπλοκο ρόλο στὴν τύχη τῆς ἐπανάστασης, ἀφοῦ υποβλήθηκε σ' ἓνα τιτάνιο ἀνῶνα ἐνάντια σὲ κάθε μορφὴ ἀντίδρασης, σώζοντας πολλές φορές τὴν ἐπανάσταση απ' τὴν καταστροφή, ἐξαιρετικὰ πλούσιο σὲ ζωηρὰ καὶ ζωντανὰ εἰσαόδια — ἔχει προσελκύσει τὸ ἐνδιαφέρον σὲ πλατιά κλίμακα ὄχι μόνο στὴ Ρωσία ἀλλὰ καὶ στὸ ἐξωτερικό. Ἡ Μαχνοβταίνα ἔχει γεννήσει τὰ πιὸ πικίλα συναισθήματα τόσο στοὺς ἀντιδραστικούς ὅσο καὶ στοὺς ἐπαναστατικούς κύκλους: απ' τὸ ἄγριο μῖσος καὶ τὴν ἐχθρότητα, τὴν ἐκπλήξη, τὴ δυσπιστία καὶ τὴν καχυποψία, μέχρι τὴν πιὸ βαθιὰ συμπάθεια καὶ θαυμασμό. Ἡ μονοπώληση τῆς ἐπανάστασης απ' τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα καὶ τὴν "Σοβιετικὴν" ἐξουσία, ἀνῶκασε τελικὰ τὴν Μαχνοβταίνα, ὕστερα ἀπὸ αρκετοὺς δισταγμούς, νά ξεκινήσει ἓναν ἀγῶνα — τόσο σκληρὸ ὅσο κι ο ἀγῶνας τῆς ἐναντίας στὴν ἀντίδραση — στὴ διάρκεια τού ὁποίου κατάφερε στὸ Κόμμα καὶ τὴν κεντρικὴ ἐξουσία μιᾷ σειρά κατὰφωρα υλικὰ κι ἠθικὰ χτυπήματα. Καὶ, τελικὰ, ἡ προσωπικότητα τού ἴδιου τού Μάχνο — τόσο πολὺπλευρη, ζωντανὴ κι ἰσχυρὴ ὅσο καὶ τὸ ἴδιο τὸ κίνημα — ἔχει κι αὐτὴ προσελκύσει τὴ γενικὴ προσοχὴ, προκαλώντας ἀπλὴ περιέργεια ἢ ἐκπλήξη σὲ μερικούς, ἀνόητη ἀγανάκτηση ἢ παρὰλογο φόβο σὲ ἄλλους, ἀδιάλλακτο μῖσος σὲ μερικούς ἄλλους καὶ σὲ κάποιους, ἀνιδιοτελεῖ ἀφοσίωση.
 Ἔτσι εἶναι φυσικὸ τὸ ὅτι ἡ Μαχνοβταίνα ἔχει δελιάσει περισσότερους ἀπὸ ἓναν "παραισθητὴ", που ὑφθύνει ἀπὸ ἓνα σωρὸ λόγους ἄσχετους μετὰ τὴν πραγματικὴ γνώση τῶν γεγονότων ἢ τὴν παρόρμηξη νά μοιραστοῦν τὴ γνώση τους διευκρινίζοντας τὸ θέμα καὶ δίνοντας ἀκριβῆ στοιχεῖα στοὺς μελλοντικούς ιστορικούς. Μερικὰ απ' αὐτοὺς ὑφθύνει ἀπὸ πολιτικούς λόγους — τὴν ἀνάγκη νά δικαιώσουν καὶ νά ἐνισχύσουν τὶς θέσεις τους υποβιβάζοντας καὶ συκοφαντώντας ἓνα ἐχθρικό σ' αὐτοὺς κίνημα καὶ τὶς ἠγετικές μορφές του. Ἄλλοι τὸ νομίζουν καθήκον τους νά ἐπιτινοῦνται σ' ἓνα φαινόμενο που τοὺς φοβίζει καὶ τοὺς ἐνοχλεῖ. Ἄλλοι, πάλι, ἐρεθισμένοι

απ' το μύθο που περιβάλλει το κίνημα κι απ' το έντονο ενδιαφέρον του "κοινού" γενικά, γι' αυτό το εντυπωσιακό θέμα, δελεάζονται απ' την προοπτική να κερδίσουν μερικά χρήματα γράφοντας ένα μυθιστόρημα. Άλλοι τέλος, καταλαμβάνονται απλώς από δημοσιογραφική μανία.

Έτσι συσσωρεύεται "υλικό" που το μόνο που μπορεί να κάνει είναι να δημιουργήσει απεριόριστη σύγχυση αφαιρώντας απ' τον αναγνώστη τη δυνατότητα να ξεχωρίσει την αλήθεια(2).

Απ' την άλλη μεριά, το Μαχνοβίτικο κίνημα, παρά την έκτασή του, υποχρεώθηκε από μία σειρά περιστάσεων ν' αναπτυχθεί μέσα σε μία ατμόσφαιρα αποκλεισμού κι απομόνωσης.

Όντας ένα κίνημα που αποτελούνταν αποκλειστικά απ' τα χαμηλότερα στρώματα του πληθυσμού, όντας ξένο απέναντι σε κάθε είδους επιδείξη, φήμη, κυριαρχία ή δόξα, γεννιμένο στις παρυφές της Ρωσίας, μακριά απ' τα μεγάλα κέντρα, περιορισμένο σε μίαν οριοθετημένη περιοχή, απομονωμένο όχι μόνο απ' τον υπόλοιπο κόσμο αλλά κι απ' τ' άλλα μέρη της Ρωσίας, το κίνημα — δηλαδή τα θεμελιακά και βαθιά του χαρακτηριστικά — ήταν σχεδόν άγνωστο έξω απ' την περιοχή του. Αναπτυσσόμενο μέσα σε συνθήκες απίστευτων δυσκολιών και τεταμένης εμπόλεμης κατάστασης, περικυκλωμένο από εχθρούς από κάθε πλευρά, και μὴ έχοντας σχεδόν κανένα φίλο έξω απ' την εργατική τάξη, έχοντας δεχτεί ανελέητες επιθέσεις απ' το κυβερνητικό κόμμα κι έχοντας καταπιγεί απ' την αιματηρή, εκκωφαντική βολή της κρατικής του δραστηριότητας, χάνοντας τουλάχιστον το 90% των καλύτερων και πιο ενεργητικών αγωνιστών του και χωρίς να έχει ούτε το χρόνο, ούτε τη δυνατότητα, ούτε καμιά συγκεκριμένη ανάγκη για να καταγράψει, να συγκεντρώσει και να συντηρήσει για τους μεταγενέστερους τις πράξεις, τα λόγια και τις σκέψεις του, το κίνημα άφησε ελάχιστα χειροπιαστά ίχνη κι ιστορικά έγγραφα. Η πραγματική του ανάπτυξη δὲν καταγράφηκε. Τα ντοκουμέντα του ούτε κυκλοφόρησαν πλατιά, ούτε διατηρήθηκαν. Συνκόλληθη, παρέμεινε σ' ένα μεγάλο βαθμό αθέατο στην παρατήρηση ανθρώπων έξω απ' το κίνημα ή στο βλάντο του ερευνητή. Δὲν είναι εύκολο να συλλάβουμε την ουσία του. Όπως ακριβώς χιλιάδες ταπεινοί μεμονωμένοι ήρωες επαναστατικών εποχών μόνον για πάντα άγνωστοι, έτσι και το ηρωικό έπος των Ουκρανών εργατιών του Μαχνοβίτικου κινήματος έμεινε σχεδόν ολότετα άγνωστο. Μέχρι σήμερα ο θησαυρός των γεγονότων και των ντοκουμέντων αυτού του έπους αγνοείται ολότετα. Και αν κάποιοι απ' αυτούς που πήραν μέρος στο κίνημα, που το γνωρίζουν καλά κι είναι ικανοί να πούν την αλήθεια γι' αυτό, δὲν είχαν την τύχη να γλιτώσουν το θάνατο, το κίνημα θά παρέμενε άγνωστο...

Αυτή η κατάσταση βάζει τον σοβαρό αναγνώστη και τον ιστορικό σε μία δύσκολη και λεπτή θέση: πρέπει να ξεδιαλύνουν κριτικά και να εκτιμήσουν εξαιρετικά ποικίλα κι αντιφατικά γεγονότα, εργασίες κι υλικό όχι μόνο χωρίς κάποια κατατοπιστικά ή αυθεντικά στοιχεία, αλλά και χωρίς την παραμικρή ένδειξη για το πού θά μπορούσαν να βρεθούν τέτοια στοιχεία.

Νά γιατί είναι αναγκαίο, απ' την αρχή κιόλας, να βοηθήσουμε τον αναγνώστη να ξεχωρίσει το ατάρι απ' τα σκουβάλα. Νά γιατί είναι σημαντικό γι' αυτόν να βεβαιωθεί απ' την αρχή αν θά πρέπει ή όχι να θεωρεί αυτή την

εργασία σαν μία αυθεντική κι υγιή πηγή. Νά γιατί τὰ ερωτήματα σχετικά με τον συγγραφέα και τον χαρακτήρα του έργου του είναι ιδιαίτερα σημαντικά σ' αυτή την περίπτωση.

Ανέλαβα να γράψω έναν πρόλογο γι' αυτό το βιβλίο για να ριζω φως σ' αυτά τα ερωτήματα αφού, κατά τύχη, είμαι ένας απ' τους λίγους επιζητούστες που συμμετείχαν στο Μαχνοβίτικο κίνημα κι έτσι γνωρίζω αρκετά το κίνημα, τον συγγραφέα και τελικά τις συνθήκες μέσα στις οποίες γεννήθηκε αυτό το βιβλίο.

Πρώτα θά επιτρέψω στον εαυτό μου μία μικρή παρέκβαση.

Θά μπορούσαν να με ρωτήσουν (και πράγματι, με ρωτάνε συχνά) γιατί δὲν γράφω ο ίδιος για το Μαχνοβίτικο κίνημα. Για πολλούς λόγους. Μπορώ να αναφέρω μερικούς απ' αυτούς.

Είναι δυνατό να ξεκινήσεις το έργο της περιγραφής και της αποσαφήνισης των γεγονότων του Μαχνοβίτικου κινήματος μόνο στη βάση μιας βαθιάς κι ακριβούς γνώσης των γεγονότων. Το θέμα απαιτεί μακρόχρονη, εντατική και προσεχτική δουλειά. Αλλά για μένα ήταν αδύνατο να κάνω μία τέτοια δουλειά για αμέτρητους λόγους. Αυτός είναι ο πρώτος λόγος που βέβαια απαιτείται ν' αποφύγω ν' ασχοληθώμ' αυτό το θέμα τώρα.

Το Μαχνοβίτικο έπος είναι υπερβολικά σφοδρό, επιβλητικό και τραγικό, υπερβολικά ποτισμένο με το αίμα των αγωνιστών του, υπερβολικά βαθύ, περίπλοκο κι αυθεντικό, για να περιγραφεί και να εκτιμηθεί επιδόλαιο — λογουχάρη, στη βάση των αφηγήσεων και των αντιφατικών ερμηνειών διαφόρων ατόμων. Δέ σχεδιάζουμε επίσης να περιγράψουμε το κίνημα διαμέσου ντοκουμέντων, μιάς και τα ντοκουμέντα από μόνο τους είναι νεκρά πράγματα και δὲν μπορούν ποτέ να εκφράσουν με πληρότητα την βιωμένη εμπειρία. Το γράψιμο με βάση τα ντοκουμέντα θά είναι έργο των μελλοντικών ιστορικών, που δὲν θά έχουν στη διάθεσή τους άλλο υλικό. Ένας σύγχρονος πρέπει να είναι πιο απαιτητικός και πιο αυστηρός απέναντι στη δουλειά του και στον εαυτό του, μιά κι απ' αυτόν ακριβώς θά εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό η ιστορία. Ένας σύγχρονος πρέπει να αποφεύγει τις κρίσεις και τις αφηγήσεις για σημαντικά γεγονότα, εκτός κι αν έχει πάρει μέρος ο ίδιος σ' αυτά. Ούτε είναι έργο ενός σύγχρονου ν' αντιγράφει αφηγήσεις και ντοκουμέντα με στόχο να "κάνει ιστορία", αλλά μάλλον να καταγράψει την προσωπική του εμπειρία. Αν δὲν γίνει αυτό, ο συγγραφέας θά διατρέξει τον κίνδυνο να συσκοτίσει ή, ακόμη χειρότερα, ν' αλλοιώσει αυτή καθαυτή την ουσία, την ζωντανή ψυχή των γεγονότων, παραπλανώντας και τον αναγνώστη και τον ιστορικό. Βέβαια η προσωπική εμπειρία δὲν αποκλείει σφάλματα κι ανακρίβειες. Αλλά στην παρούσα περίπτωση αυτό δὲν είναι σημαντικό. Μία αυθεντική και ζωντανή εικόνα της ουσίας των γεγονότων θά έχει σκισασοίσει — κι αυτό είναι το πιο σημαντικό. Αν στη συνέχεια συγκρίνουμε αυτή την εικόνα με ντοκουμέντα κι άλλα στοιχεία, τότε θα είναι εύκολο να επισημάνουμε δευτερεύοντα σφάλματα. Νά γιατί η μαρτυρία ενός αγνωστού του κινήματος ή ενός αυτόπτη μάρτυρα είναι ιδιαίτερα σημαντική. Όσο πιο ολοκληρωμένη και βαθιά είναι η προσωπική εμπειρία,

τόσο πιο σημαντικό και πειστικό γίνεται ένα τέτοιο έργο. Άν, επιπλέον, ο ίδιος αγωνιστής έχει στην κατοχή του ντοκουμέντα καθώς επίσης και μαρτυρίες άλλων αγωνιστών, η αφήγησή του αποχτά πρωταρχική σημασία.

Θά γράψω για τήν Μαχνοβόινα αργότερα, με τόν δικό μου τρόπο. Αλλά δέν μπορώ νά γράψω μία ο λ ο κ λ η ρ ω μ έ ν η ιστορία τού Μαχνοβίτικου κινήματος επειδή ακριβώς δέν υποκρίνομαι ότι κατέχω μία πλήρη, λεπτομερειακή και βαθιά γνώση τού θέματος. Συμμετείχα στο κίνημα μισό περίπου χρόνο, απ' τόν Αύγουστο τού 1919 ως τό Γενάρη τού 1920 — μ' άλλα λόγια, μόλις και μετά βίας είχα μία ολική εικόνα του. Συνάντησα τόν Μάχνο για πρώτη φορά τόν Αύγουστο τού 1919. Έχασα τήν επαφή μου με τό κίνημα και τόν Μάχνο τό Γενάρη τού 1920, όταν με συνέλαβαν βρισκόμουν σ' επαφή μαζί τους μόνο για δυό βδομάδες τόν Νοέμβρη τής ίδιας χρονιάς, τόν καιρό τής συνθήκης τού Μάχνο με τήν Σοβιετική κυβέρνηση. Μετά απ' αυτό έχασα πάλι τήν επαφή μου με τό κίνημα. Γι' αυτό, άν και είδα, βίωσα, και σκέφτηκα πολύ γι' αυτό τό κίνημα, η προσωπική μου γνώση γι' αυτό είναι ελλιπής.

Όταν με ρωτάνε γιατί δέν γράφω για τήν Μαχνοβόινα, απαντώ ότι υπάρχει κάποιος πολύ πιο ικανός από μένα σ' αυτό τό θέμα.

Τό πρόσωπο στό οποίο αναφέρομαι είναι ο συγγραφέας αυτού τού βιβλίου.

Γνώριζα τήν αδιακοπή δράση του μέσα στό κίνημα. Στά 1919 δουλέψαμε εκεί μαζί. Γνώριζα επίσης ότι συγκέντρωνε προσεκτικά υλικό πάνω στό κίνημα. Γνώριζα ότι με μεγάλη δυσκολία έγραφε τήν πλήρη ιστορία του. Και τελικά, γνώριζα ότι τό βιβλίο τελείωσε κι ότι ο συγγραφέας προσιτομζόταν νά τό εκδόσει στό εξωτερικό. Και έκρινα ότι α υ τ ό α κ ρ ι β ώ ς τ ό έ ρ γ ο ή τ α ν π ο υ θ ά έ π ρ ε π ε ν ά ε μ φ α ν ι σ τ ε ί π ρ ι ν α π ό κ ά θ ε ά λ λ ο — μ ι α π λ ή ρ η ς ιστορία τής Μαχνοβόινας — γραμμένη από έναν άνθρωπο που έχοντας κι ο ίδιος πάρει μέρος στό κίνημα, είχε ταυτόχρονα στήν κατοχή του ένα μεγάλο αριθμό ντοκουμέντων.

Πολλοί άνθρωποι πιστεύουν ακόμα ελκικρινά ότι ο Μάχνο ήταν ένας "κοινός ληστής", ένας "πογκρόματικ"(3), ένας αρχηγός μιάς θλιβερής, διεφθαρμένης απ' τόν πόλεμο, πλιατσικολόγας μάζας χωρικών - στρατιωτών. Πολλοί άλλοι θεωρούν τόν Μάχνο "τυχοδιώκτη" και πιστεύουν ότι αυτός "άνοιξε τό μέτωπο" στόν Ντενίκιν, "συνοδευλώθηκε" με τόν Πετλιούρα και "συμμάχησε" με τόν Βράνγκελ... Μιμωμένοι τούς Μπολσεβίκους, πολλοί επιμένουν ακόμα νά συκοφαντούν τόν Μάχνο, κατηγορώντας τον ότι ήταν "αρχηγός ενός αντεπαναστατικού κινήματος κουλάκων" αντιμετωπίζουν τόν "αναρχισμό" τού Μάχνο σάν αφελή επιπόνηση ορισμένων αναρχικών, που χρησιμοποιήθηκαν επιδείξια απ' αυτόν γιά τούς σκοπούς του... Αλλά ο Ντενίκιν, ο Πετλιούρα, ο Βράνγκελ δέν είναι παρά χτυπητά στρατιωτικά επεισόδια: οι άνθρωποι προσκολλούνται σ' αυτά γιά νά συγκεντρώσουν μία πληθώρα ψεμάτων. Η Μαχνοβόινα δέν μπορεί νά υποβιβαστεί στόν αγώνα εναντίον τών αντεπαναστατικών αρχηγών. Η ουσία τού Μαχνοβίτικου κινήματος, τό εσώτερο περιεχόμενό του, τό οργανικό του χαρακτηριστικό, είναι σχεδόν εντελώς άγνωστα.

Αυτή η κατάσταση δέν μπορεί νά διορθωθεί με

ο ύ ν τ ο μ α, μ ε μ ο ν ω μ έ ν α ά ρ θ ρ α, α π ο σ π α σ μ α τ ι κ έ ς π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ς, α τ ε λ ε ι ς ε ρ γ α σ ι ε ς. Σέ σχέση μ' ένα τόσο πελώριο και πολύπλοκο γεγονός όπως η Μαχνοβόινα, τέτοιες εργασίες κι άρθρα προσφέρουν ελάχιστα, δέν πετυχαίνουν νά ρίξουν φώς σέ ολόκληρη τήν εικόνα και χάνονται μέσα στή θάλασσα τών τυπωμένων λέξεων, αφήνοντας μόλις κάποια ίχνη. Γιά νά χτυπηθούν αποφασιστικά όλες αυτές οι αφηγήσεις και γιά νά προωθηθεί τό σοβαρό εδιφάρον κι η γνωριμία με τό θέμα, είναι κατ' αρχήν απαραίτητο νά υπάρξει μία περισσότερο ή λιγότερο διεξοδική εργασία μόνο τότε θά είναι γόνιμο νά στραφούμε στό ιδιαίτερα ερωτήματα, στό ειδικά περιστατικά και στις λεπτομέρειες.

Αυτό τό βιβλίο είναι ακριβώς μία τέτοια εξαντλητική εργασία. Ο συγγραφέας του είναι ο πιο κατάλληλος γι' αυτό τό έργο απ' οποιοδήποτε άλλο. Αυτούμαστε μόνο γιατί, εξαιτίας μιάς σειράς ατυχών περιστάσεων, αυτή η εργασία εμφανίζεται μετά από σημαντική καθυστέρηση(4).

Αξίζει νά σημειωθεί ότι ο πρώτος ιστορικός τού Μαχνοβίτικου κινήματος ήταν εργάτης. Αυτό δέν είναι τυχαίο. Σ' όλη τή διάρκεια τής ζωής του, τό κίνημα, τόσο ιδεολογικά όσο κι οργανωτικά, είχε πρόσβαση μόνο στις δυνάμεις εκείνες που μπορούσε νά προμηθευθεί η μάζα τών εργατών κι αγροτών. Γενικά, δέν υπήρχαν θεωρητικοί υψίστης μόρφωσης. Σ' όλη αυτή τήν περίοδο, τό κίνημα αφέθηκε μόνο του. Κι ο πρώτος ιστορικός που ρίχνει φώς στό κίνημα και τού δίνει μία θεωρητική θεμελίωση, προέρχεται απ' τίς γραμμές του.

Ο συγγραφέας Πέτρος Αντρέγιεβιτς Αρσίνωφ, γιός ενός βιομηχανικού εργάτη απ' τό Αικατερίνοσλαβ, μεταλλουργός κι ο ίδιος, μορφώθηκε με επίμονη προσωπική προσπάθεια. Στά 1904, όταν ήταν 17 χρονών, προσχώρησε στό επαναστατικό κίνημα. Στά 1905, όταν προσλήφθηκε σάν μεταλλουργός στους σιδηρόδρομους τής πόλης τού Κιζίλ - Αρβάτ (στην κεντρική Ασία), έγινε μέλος τής τοπικής οργάνωσης τού Μπολσεβίκικου Κόμματος. Γρήγορα άρχισε νά παίζει έναν ενεργητικό ρόλο και έγινε ένας από τούς ηγέτες και συντάκτες τής τοπικής, παρτίνολης, επαναστατικής εργατικής εφημερίδας "Μ ο λ ό τ" (Τ ό Σ φ υ ρ ί). (Αυτή η εφημερίδα διανέμονταν σ' όλο τό σιδηροδρομικό δίκτυο τής Κεντρικής Ασίας κι ήταν πολύ σημαντική γιά τό επαναστατικό κίνημα τών σιδηροδρομικών.) Στά 1906, κινήγημένος απ' τήν τοπική αστυνομία, ο Αρσίνωφ εγκατέλειψε τήν Κεντρική Ασία κι ήρθε στό Αικατερίνοσλαβ τής Ουκρανίας. Εδώ έγινε αναρχικός και σάν τέτοιος συνέχισε τήν επαναστατική του δουλειά μεταξύ τών εργατών τού Αικατερίνοσλαβ (κυρίως στό εργοστάσιο Σόντουαρ). Στράφηκε στόν αναρχισμό εξαιτίας τού μιμησιασμού τών Μπολσεβίκων που, κατά τήν άποψη τού Αρσίνωφ, δέν ανταποκρίθηκε στις πραγματικές προδοσίες τών εργατών και προκάλεσε, μαζί με τό μιμησιασμό τών άλλων πολιτικών κομμάτων, τήν ήττα τής επανάστασης τού 1905 - 6. Στόν αναρχισμό ο Αρσίνωφ βρήκε, με τά δικά του λόγια, μία συγκέντρωση όλων τών ελευθεριακών - εξισωτικών επιδιώξεων κι ελπίδων τών εργατών.

Στά 1906 - 7, όταν η Τσαρική κυβέρνηση κάλυψε όλη τή Ρωσία μ' ένα

δικτύου στρατοδικείων, η εκτεταμένη μαζική δραστηριότητα έγινε επιτελής αδύνατη. Ο Αρσίωφ, εξαιτίας προσωπικών περιστάσεων καθώς επίσης και της επιθετικής του ιδιοσυγκρασίας, εκτέλεσε αρκετές τρομοκρατικές πράξεις.

Στις 23 Δεκέμβρη του 1906, αυτός και μερικοί σύντροφοι αντίναναν έναν αστυνομικό σταθμό στην εργατική περιοχή του Αμοούρ, κοντά στο Αικατερίνοσλαβ. (Η κρήνη σκότωσε τρεις Κοζάκους αξιωματικούς, καθώς και αξιωματικούς της αστυνομίας και φρουρούς του σωφρονιστικού αποσπάσματος.) Χάρη στην προσεκτική προετοιμασία αυτής της πράξης, ούτε ο Αρσίωφ ούτε οι σύντροφοί του ανακαλύφθηκαν απ' την αστυνομία.

Στις 7 Μάρτη του 1907, ο Αρσίωφ σκότωσε τόν Βασιλένκο, επικεφαλής των κεντρικών σιδηροδρομικών εγκαταστάσεων τού Αλεξαντρόφσκ. Τό έγκλημα τού Βασιλένκο ενάντια στην εργατική τάξη ήταν ότι παρέδωσε στο στρατοδικείο περισσότερους από 100 εργαζόμενους που κατηγορούνταν ότι συμμετείχαν στην ένοπλη εξέγερση τού Αλεξαντρόφσκ, τόν Δεκέμβρη τού 1905' πολλοί απ' αυτούς καταδικάστηκαν σέ θάνατο ή σέ καταναγκαστικά έργα εξαιτίας τής μαρτυρίας τού Βασιλένκο. Πριν και μετά απ' αυτό τό περιστατικό, ο Βασιλένκο ήταν πάντοτε ένας ενεργητικός κι αμείλικτος καταπιεστής τών εργατών. Μέ δική του πρωτοβουλία, αλλά μέ τήν συμφωνία και τήν γενική ενθάρρυνση τών εργατικών μαζών, ο Αρσίωφ ξεκαθάρισε, χωρίς περιστροφές, λογαριασμούς μ' αυτό τόν εχθρό τών εργατών, πυροβολώντας τον κοντά στις εγκαταστάσεις, μπροστά στό μάτια πολλών εργατών. Μετά απ' αυτό ο Αρσίωφ πιάστηκε απ' τήν αστυνομία, φυλοκοπήθηκε άγρια και δύο μέρες αργότερα τό στρατοδικείο τόν καταδίκασε σέ θάνατο δι' απαγχονισμού. Ξαφνικά, κι ενώ η ποιήη επρόκειτο νά εκτελεσθεί, αναγνωρίστηκε ότι η πράξη τού Αρσίωφ έπρεπε νά δικαστεί σύμφωνα μέ τό νόμο, όχι από στρατοδικείο, αλλά από ένα ανώτερο στρατιωτικό δικαστήριο. Αυτή η αναβολή έδωσε στόν Αρσίωφ τήν ευκαιρία νά τό σκάσει. Δραπέτευσε απ' τή φυλακή τού Αλεξαντρόφσκ τή νύχτα τής 22 Απριλή τού 1907, στή διάρκεια τής λειτουργίας τού Πάσχα, ενώ οι φυλακισμένοι οδηγούνταν στην εκκλησία τής φυλακής. Οι φυλακες που είχαν τοποθετηθεί γιά νά προσέχουν τούς φυλακισμένους στην εκκλησία αφηγήστηκαν απ' τήν τολμηρή επίθεση μερικών συν'ράφων' όλοι οι φύλακες σκότώθηκαν. Όλοι οι κατάδικοι είχαν τήν ευκαιρία νά δραπέτευσουν. Καί πράγματι 15 άντρες δραπέτευσαν μαζί μέ τόν Αρσίωφ.

Μετά απ' αυτό, ο Αρσίωφ έμεινε δύο χρόνια περίπου στό εξωτερικό, κυρίως στή Γαλλία. Στά 1909 επέστρεψε στή Ρωσία όπου γιά ενόμιση χρόνο αφοσιώθηκε στην παράνομη αναρχική προπαγάνδα μεταξύ τών εργατών και στην οργάνωσή τους.

Στά 1910, ενώ μετέφερε όπλα κι αναρχικό έντυπο υλικό απ' τήν Αυστρία στή Ρωσία, πιάστηκε στο σύνορο απ' τίσ Αυστριακές αρχές και κλεισθηκε στή φυλακή τού Ταρνόπόλ. Μετά από παραμονή ενός χρόνου περίπου σ' αυτή τή φυλακή, παραδόθηκε στις Ρώσικες αρχές στή Μόσχα, μέ τό αιτιολογικό τής διάπραξης τρομοκρατικών πράξεων και καταδικάστηκε σέ 20 χρόνια καταναγκαστικά έργα απ' τό Κακουριγιοδικείο τής Μόσχας.

Ο Αρσίωφ έκτισε τήν ποιήη του στή φυλακή Μπουτίρκι τής Μόσχας. Εδώ ήταν που πρωτοσυνάντησε, στό 1911, τόν νεαρό Νέστορα Μάχνο,

που είχε καταδικαστεί τό 1910 σέ ισόβια καταναγκαστικά έργα γιά τρομοκρατική δράση, και που γνώριζε ήδη τό όνοματσί Αρσίωφ και τήν προηγούμενη δουλειά του στό Νότο. 'Ηταν στενοί φίλοι σ' όλη τή διάρκεια τής φυλάκισής τους και βγήκαν μαζί απ' τή φυλακή τίς πρώτες μέρες τής επανάστασης, τό Μάρτη τού 1917.

Μόλις ο Μάχνο ελευθερώθηκε, έφυγε απ' τή Μόσχα γιά νά αναλάβει επαναστατική δράση στην Ουκρανία, στόν τόπο καταγωγής του, τό Γκιουλά-Πολέ. Ο Αρσίωφ έμεινε στή Μόσχα κι έπαιξε ενεργητικό ρόλο στή δουλειά τής Ομοσπονδίας Αναρχικών Ομάδων τής Μόσχας.

Όταν ο Μάχνο, μετά τήν κατάληψη τής Ουκρανίας απ' τούς Αυστρο-Γερμανούς, τό καλοκαίρι τού 1918, πέρασε λίγο καιρό στή Μόσχα γιά νά ενημερωθών αυτός κι οι σύντροφοί του γιά τίν κατάσταση, έμεινε μαζί μέ τόν Αρσίωφ. Εδώ εξοικειώθηκαν περισσότερα και αυζητούσαν μέ πάθος τό προβλήματα τής επανάστασης και τού αναρχισμού. Όταν, 3-4 βδομάδες αργότερα, ο Μάχνο επέστρεψε στην Ουκρανία, συμφώνησε μέ τόν Αρσίωφ νά κρατήσουν στενή επαφή. Ο Μάχνο πιασέθηκε νά μήν ξεχάσει τή Μόσχα και νά προσφέρει υλική βοήθεια σέ κίνημα. Μίλησαν γιά τή ανάγκη έκδοσης ενός περιοδικού... Ο Μάχνο κρέπησε τό λόγο του: έστειλε χρήματα στή Μόσχα (αλλά εξαιτίας συνθηκών τίς οποίες δέν μπορούσε νά ελέγξει καθόλου, ο Αρσίωφ δέν τό έλαβε) κά έγραψε στόν Αρσίωφ αρκετές φορές. Στά γράμματά του τόν κάλυπτε να πάει νά δουλέψει στην Ουκρανία' τόν περίμενε και δυσαρεστήθηκε απ' τό γεγονός ότι ο Αρσίωφ δέν πήγε.

Λίγο αργότερα, οι εφημερίδες άρχισαν νά μιλάνε γιά τόν Μάχνο άπό τόν αρχηγό ενός ισχυρού αντάρτικου σώματος.

Τόν Απρίλη τού 1919, στις απαρχές τής σάπτυξης τού Μαχνοβίτικου κινήματος, ο Αρσίωφ πήγε στό Γκιουλά-Πολέ κι από τότε δέν έφυγε σχεδόν καθόλου απ' τήν περιοχή τής Μαχνοβταίνς ως τήν ήττα της, στό 1921. Ασχολήθηκε βασικά μέ πολιτιστικά κι εκπαιδευτικά θέματα και μέ οργανωτική δουλειά' γιά ένα διάστημα διεύθυνε τόν τολιτιστικό κι εκπαιδευτικό τομέα κι ήταν εκδότης τής εφημερίδας τών επαναστατών "Ριτ'κ Σιοβοδέ" ("Ο Δρόμος πρός τήν Ελευθερία"). Δέν έφυγε απ' τήν περιοχή παρά μόνο τό καλοκαίρι τού 1920, μετά από μία ήττα τού κινήματος. Τότε έγραψε ένα χειρόγραφο τής ιστορίας τού κινήματος, που ήταν σχεδόν έτοιμη γιά έκδοση. Μετά απ' αυτή τήν απουσία, δέν κατάφερε, παρά μόνο μέ μεγάλη δυσκολία, νά επιστρέψει στην περιοχή που ήταν περικυκλωμένη απ' όλες τίς πλευρές (από Λευκούς και Κόκκινους)' έμεινε εκεί ως τίς αρχές τού 1921.

Τότε, μετά τήν τρίτη καταστροφική ήττα που υπέστη τό κίνημα απ' τή Σοβιετική εξουσία(5), ο Αρσίωφ έφυγε απ' τήν περιοχή μέ επίσημη αποστολή, νά τελειώσει τήν εργασία του πάνω στην ιστορία τού Μαχνοβίτικου κινήματος. Αυτή τή φορά ολοκλήρωσε τό έργο κάτω από πολύ δύσκολες προσωπικές συνθήκες, εν μέρει στην Ουκρανία και εν μέρει στή Μόσχα.

Συνσκόλουθα, ο συγγραφέας αυτού τού βιβλίου είναι πολύ πιό ικανός

κό, ώστε δέν μπορεί ακόμη νά εκτιμηθεί πλήρως. Αυτό τό βιβλίο δέν είναι παρά μόνο η πρώτη σοβαρή συμβολή στήν ανάλυση ενός απ' τά πιο πλατιά και διδακτικά κινήματα τής ιστορίας.

Μερικές απ' τίς διακηρύξεις αρχών τού συγγραφέα μπορεί ν' αμφισβητηθούν. Αλλά δέν είναι αυτές τά βασικά στοιχεία τού βιβλίου και δέν αναπτύσσονται ώς τίς λογικές τους συνέπειες. Θά μπορούσαμε ν' αναφέρουμε τήν εξαιρετικά ενδιαφέρουσα και πρωτότυπη αξιολόγηση τού Μπολσεβικισμού, απ' τό συγγραφέα, σάν μία νέα άργουσα κάτω που αντικαθιστά τήν μπουρζουαζία κι επιδιώκει συνειδητά νά εξουσιάσει τίς εργατικές μάζες οικονομικά και πολιτικά.

Η ουσία τής Μαχνοβτοίνα προβάλλει σ' αυτή τήν εργασία πιο ανάγλυφα από οπουδήποτε αλλού. Αυτός καθαυτός ο όρος "Μαχνοβτοίνα" αποχτά, στό έργο αυτού τού συγγραφέα, ένα πλατύ και σχεδόν συμβολικό νόημα. Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί αυτό τόν όρο για νά περιγράψει ένα μοναδικό, απόλυτα αυθεντικό και ανεξάρτητο επαναστατικό κίνημα τής εργατικής τάξης που σταδιακά αποχτάει συνείδηση τού εαυτού της και βγαίνει στόν πλατύ στίβο τής ιστορικής δράσης. Ο συγγραφέας θεωρεί τήν Μαχνοβτοίνα σάν μία απ' τίς πρώτες και πιο αξιόλογες εκδηλώσεις αυτού τού νέου κινήματος και, σάν τέτοια, τήν συγκρίνει με άλλες δυνάμεις και κινήματα τής επανάστασης. Αυτό υπογραμμίζει τόν συμπωματικό χαρακτήρα τού όρου "Μαχνοβτοίνα". Τό κίνημα θά είχε υπάρξει και χωρίς τόν Μάχνο, ακόμα κι άν τό κίνημα είχε κάποιο άλλο όνομα και ο ιδεολογικός του προσανατολισμός ήταν διαφορετικός, η ουσία του θά ήταν η ίδια.

Η προσωπικότητα κι ο ρόλος τού ίδιου τού Μάχνο οικιαγραφούνται πολύ γλαφυρά σ' αυτή τήν εργασία.

Οι σχέσεις μεταξύ τού Μαχνοβτικού κινήματος και τών διάφορων εργαθικών δυνάμεων (αντεπανόσταση, Μπολσεβικισμός) περιγράφονται αριστοτεχνικά. Οι σελίδες που αφιερώνονται στό πολυάριθμο γεγονός τής πρωικής πάλης τής Μαχνοβτοίνα εναντίον αυτών τών δυνάμεων είναι συναρπαστικές και συνταρακτικές.

Τό εξαιρετικό ενδιαφέρον ζήτημα τών αμοιβαίων σχέσεων μεταξύ Μαχνοβτοίνα και αναρχισμού δέν αντιμετωπίζεται ικανοποιητικά απ' τό συγγραφέα. Εκφράζει τό προφανές γεγονός ότι οι αναρχικοί στό σύνολό τους — ακριβέστερα ο "κορυφαίοι" αναρχικοί — έμειναν έξω απ' τό κίνημα — τά λόγια τού συγγραφέα "κοιμόντουσαν όσο αυτό υπήρχε". Αυτό τό φαι-

απ' οποιονδήποτε άλλο για νά σχολιάσει αυτό τό θέμα. Γνωρίστηκε με τόν Νέστορα Μάχνο πολύ πριν απ' τά γεγονότα που περιγράφει και τόν παρατήρησε από κοντά σέ πολύ διαφορετικές καταστάσεις, στή διάρκεια τής πορείας τών γεγονότων. Γνωρίστηκε επίσης με όλους τούς αξιόλογους αγωνιστές τού κινήματος. Συμμετείχε κι ο ίδιος ενεργά στό γεγονότα, βίωσε κι ο ίδιος τή μεγαλειώδη και τραγική εξέλιξη τους. Η βαθύτερη ουσία τής Μαχνοβτοίνα, οι ιδεολογικές κι οργανωτικές της προσπάθειες, επιδιώξεις και έλλειψεις, ήταν σ' αυτόν πιο ξεκάθαρες απ' ότι σέ οποιονδήποτε άλλον. Υπήρξε αυτόπτης μάρτυρας τού τιτάνιου αγώνος της εναντίον εχθρικών δυνάμεων που τήν περικύκλωναν απ' όλες τίς πλευρές. Όντας εργάτης κι ο ίδιος, εμποτίστηκε βαθιά απ' τό πνεύμα τού κινήματος: τήν ισχυρή παράδοση τών εργαθικών μαζών, που εμπνέονταν από αναρχικές ιδέες, νά πάρουν στό χέρια τους τήν τύχη τους και τήν δημιουργία ενός νέου κόσμου. Σάν έξυμνος και μορφωμένος εργάτης, μπόρεσε ν' αναλύσει τή βαθύτερη ουσία τού κινήματος και νά τό αντιπαραβάλλει με τήν ιδεολογική ουσία άλλων δυνάμεων, κινήματων και τάσεων. Τέλος, είναι απόλυτα εξοικειωμένος με όλα τά ντοκουμέντα τού κινήματος. Αυτός, όπως κανένας άλλος, ήταν ικανός νά εξετάσει κριτικά όλες τίς μαρτυρίες και τό υλικό, νά ξεχωρίσει τό ουσιαστικό απ' τό ασήμαντο, τό χαρακτηριστικό απ' τό κοινό, τό θεμελιακό απ' τό δευτερεύον.

Όλα αυτά τού επέτρεψαν νά καταλάβει και νά φωτίσει ένα απ' τά πιο αυθεντικά κι αξιολογικά επεισόδια τής Ρώσικης επανάστασης, παρόλη τήν ατέλειωτη οειρά αντίξουν περιστάσεων και τήν κατ' επανάληψη απώλεια χειρογράφων, υλικού και ντοκουμένων.

Είναι απαραίτητο νά μιλήσουμε για τίς επιμέρους πλευρές αυτού τού έργου; Νομίζουμε ότι τό ίδιο τό βιβλίο μιλάει ικανοποιητικά για τόν εαυτό του.

Όστόσο, θά έπρεπε, πρώτα απ' όλα, νά τονίσουμε ότι αυτό τό έργο γράφτηκε με αυνήθιστη φρονιτιά κι ακριβεία. Δέν συμπεριλήφθηκε ούτε ένα αμφισβητούμενο γεγονός. Αντίθετα, παραλείφθηκαν απ' τόν συγγραφέα αρκετά ενδιαφέροντα και χαρακτηριστικά επεισόδια και λεπτομέρειες, που πράγματι συνέβηκαν, με σκοπό τήν συντομία.

Κάποιες στιγμές, ορισμένες πράξεις ή και ολόκληρα περιστατικά παραλείφθηκαν επειδή δέν ήταν δυνατόν νά επαληθευτούν με ακριβή στοιχεία.

Η απώλεια μιας ολόκληρης συλλογής αυτουδαίων ντοκουμένων εβλαψε οποσδήποτε τήν εργασία. Η τελευταία — η τέταρτη — εξασφάλιση τού χειρογράφου μαζί με εξαιρετικά πολύτιμα ντοκουμέντα, τσάκισε τόσο πολύ τόν συγγραφέα, ώστε για πολύ καιρό δίσταζε νά ξαναξεκινήσει. Μόνο η επίγνωση τής αναγκαιότητας νά δοθεί μία συνεκτική, έστω κι αναολκλήρωτη ιστορία τής Μαχνοβτοίνα, έσπρωξε τό συγγραφέα νά ξαναγυρίσει στήν πένα του.

Είναι προφανές ότι οι μεταγενέστερες εργασίες πάνω στήν ιστορία τού Μαχνοβτικού κινήματος θά χρειαστεί νά επεκταθούν και νά συμπληρωθούν με νέα στοιχεία. Τό κίνημα είναι τόσο πλώριο, τόσο βαθύ κι αυθεντι-

γόμενο, υποστηρίζει ο Αρσίνωφ, φειλόταν στο γεγονός ότι ορισμένοι αναρχικοί ετηρεάστηκαν από το "Partinost" (το Κομματικό πνεύμα) απ' την αρρωστημένη παράδοση να καθοδηγήσουν τις μάζες, τις οργανώσεις τους και τα κινήματά τους. Αυτό εξηγεί την ανικανότητα εκείνων των αναρχικών να καταλάβουν τα αληθινά ανεξάρτητα μαζικά κινήματα που γεννιούνται χωρίς τη συμβολή της γνώσης τους και που τὸ μόνο που ζητούν απ' αυτούς είναι η ελικρινής κι υπεύθυνη πνευματική βοήθεια. Αυτό εξηγεί επίσης την προκατάληψή τους και, στην ουσία, την περιφρόνησή τους απέναντι σε τέτοια κινήματα. Αλλά η ανάλυση και η ερμηνεία αυτή είναι ανεπαρκής. Τὸ θέμα χρειάζεται επεξεργασία και ανάπτυξη. Μεταξύ των αναρχικών υπάρχουν τρεις τύποι θεωρήσης της Μαχνοβτοίνας: ο αποφασιστικά σκεπτικιστικός, ο ουδέτερος κι ο αναμφισβήτητα ενωτικός. Ο συγγραφέας ανήκει αναμφίβολα στην τρίτη ομάδα. Αλλά η θέση του μπορεί ν' αμφισβητηθεί και θά χρειαζόταν ίσως να διαπραγματευθεί τὸ θέμα πὸ βαθυστόχαστα. Είναι αλήθεια ότι αυτό τὸ ζήτημα δὲν σχετίζεται με τὴν ουσία τοῦ βιβλίου. Επιπλέον, ἡ άποψη τοῦ συγγραφέα στηρίζεται ακλόνητα στὰ γεγονότα που παρουσιάζει σ' ὅλο τὸ βιβλίο... "Ἄς ελλίσουμε ότι αυτό τὸ πρόβλημα θά απασχολήσει τὸν αναρχικό τύπο και ὅτι μια πλήρης αντιμετώπιση του θά οδηγήσει σε συμπεράσματα χρήσιμα γιὰ τὸ αναρχικό κίνημα.

Είναι σίγουρο ότι ὅλοι οι μύθοι γιὰ τὸν λησσοσυμμορισμό, τὸν Αντισμιτισμό και ἄλλα σκοτεινά χαρακτηριστικά που θεωρήθηκαν σύμφυτα στὸ Μαχνοβίτικο κίνημα, θά χάσουν τὸ κύρος τους μετὰ τὴ δημοσίευση αὐτοῦ τοῦ βιβλίου.

Ἄν ἡ Μαχνοβτοίνα, ὅπως κάθε ἄλλο ἀνθρώπινο σχέδιο, εἶχε τὰ ἀδύνατα σημεία της, τὰ λάθη της, τίς παρακλίσεις και τίς ἀρνητικές της πλευρές, αὐτὰ σύμφωνα με τὴν άποψη τοῦ συγγραφέα, ἦταν τόσο μηδανικά και ασήμαντα σε σχέση με τὴν μεγάλη, θετική ουσία τοῦ κινήματος που δὲν αξίζει νὰ μιλάμε σοβαρὰ γι' αὐτὰ. Ἄν εἶχε και τὴν παραμικρὴ πιθανότητα ν' αναπτυχθεῖ ελεύθερα και δημιουργικά, τὸ κίνημα θά τὰ εἶχε ξεπεράσει χωρίς τὴν παραμικρὴ προσπάθεια.

Αὐτὸ τὸ ἔργο δείχνει με πόση διαύγεια κι ευκολία, με πόση αμερότητα, τὸ κίνημα ξεπέρασε διάφορες προκαταλήψεις ἐθνικές, θρησκευτικές κι ἄλλες. Αὐτὸ τὸ γεγονός είναι εξαιρετικὸ χαρακτηριστικὸ: είναι ἀκόμη ἓνα παράδειγμα τοῦ ἐπιπέδου ἐπίτευξης που μπορούν νὰ φτάσουν οι εργατικές μάζες — και πόσο εύκολα! — μόλις αφυπνιστοῦν ἀπὸ ἓνα αποφασιστικὸ επαναστατικὸ τρόνταγμα, ἂν εἶναι πραγματικά αὐτές οι ἰδιότητες που δημιουργοῦν τὴν ἐπανάστασή τους, ἂν ἔχουν ἀληθινή και πλήρη ελευθερία στὴν ἔρευνα κι ελευθερία στὴ δράση. Οι δρόμοι που τοὺς ανοίγονται δὲν ἔχουν ὅρια, ἐκτός κι ἂν αὐτοὶ οι δρόμοι φράζονται ἀκόμη.

Αὐτὰ που μὰς φαίνονται ἰδιαίτερα ἀξιοσημεῖα και σημαντικὰ σ' αὐτὸ τὸ ἔργο είναι:

1) Σὲ ἀντίθεση με πολλούς, που θεωροῦσαν και συνεχίζουν νὰ θεωροῦν τὴν Μαχνοβτοίνα σάν τιποτ' ἄλλο παρά ἓνι μοναδικὸ στρατιωτικὸ ἐπισηδίο, σάν ἓνα παράτολμο ἔργο ελεύθεων σκοπευτῶν, ανταρτῶν, με ὅλα τὰ λάθη κι ὅλη τὴ δημιουργικὴ ἀκανονότητα μὲ στρατιωτικὴς κλίμας (και ἡ σχέση πολλῶν με τὸ Μαχνοβίτικο κίνημα βασίστηκε ακριβῶς σε μιὰ τέτοια ἀνάλυση), ο συγγραφέας δείχνει νὰ ἀναμφισβήτητα στοιχεία τὸν ψευδῆ χαρακτῆρα αὐτῆς τῆς άποψης. Με τὴν μεγαλύτερη ἀκρίβεια, ἀποκαλύπτει προστὰ μὰς τὴν εἰκόνα ἐνός ελεύθερου, δημιουργικοῦ και ἰσορροβωμένου, ἂν και βραχύβιου, κινήματος τῶν πλατιῶν εργατικῶν μαζῶν, που ἐμπνεόνταν ἀπὸ ἓνα βαθύ ἰανικό ἓνα κίνημα που δημιουργοῦσε τὴν δική του στρατιωτικὴ δύναμη, ἀναποκρινόμενο στὴν ἀνάγκη νὰ υπερασπίσει τὴν ἐπανάστασή του και τὴν ελευθερία του. Ἐταῖ διαλύεται μιὰ πλατιά διαδομένη προκατάληψη γιὰ τὴν Μαχνοβτοίνα.

Θά πρέπει νὰ σημειωθεῖ πως, ὅταν ο συγγραφέας κάνει μιὰ σὸ βαρὴ κριτικὴ τῆς Μαχνοβτοίνας, κριτικῶς ἀκριβῶς μιὰν ὀρισμένη ἀμείλια γιὰ τίς στρατιωτικὲς και στρατηγικὲς ὑποθέσεις. Στὸ κεφάλαιο γιὰ τὰ λάθη τῶν Μαχνοβιτῶν, ἐκφράζει τὴν πεποίθηση ῤτι ἂν οι Μαχνοβίτες εἶχαν καταφέρει νὰ οργανώσουν ἔγκαιρα μιὰ κατὰλληλη ἀμυνα τῶν πὸ μακρινῶν συνόρων τῆς περιοχῆς, ολὸκληρῆ ἡ ἐπανάσταση στὴν Ουκρανία ἀλλά και γενικότερα, θά μπορούσε νὰ ἔχει πολὺ διαφορετικὴ εξέλιξη. Ἄν ο συγγραφέας ἔχει δίκιο, τότε, απ' αὐτὴ τὴν άποψη, ἡ τύχη τῆς Μαχνοβτοίνας μπορεί νὰ συγκριθεῖ μ' ἐκείνη ἄλλων ἐπαναστατικῶν κινήματων τοῦ παρελθόντος ὅπου στρατιωτικὰ σφάλματα ἐπαῖσαν ἐπίσης ἓνα μοιραῖο ρόλο. Ἐν πάσει περιπτώσει, ἐφιστοῦμε τὴν προσοχή τοῦ ἀναγνώστη σ' αὐτὸ τὸ σημείο, που δίνει ἀφορμὴ γιὰ πολὺ προκλητικὲς ἀκρίβεις.

2) Ἡ πλῆρης ἀνεξαρτησία τοῦ κινήματος τὸνίζει ἐντονα: μιὰ ἀνεξαρτησία που τὴν υπερασπίστηκε συνειδητὰ κι ἐνεργητικὰ ἐνάντια σε κάθε εἰσβολή.

3) Ἡ ὀσταση τοῦ Μπολσεβικισμού και τῆς Σοβιετικῆς Κυβερνήσεως ἀπέναντι στὴν Μαχνοβτοίνα ἀποδεικνύεται με τρόπο ἀκριβῆ κι ἀκλόνητο. Ἐνα συντριπτικὸ χτύπημα καταφέρει ἐνάντια σ' ὅλες τίς ἐπινοήσεις και τίς δικαιολογίες τῶν Μπολσεβίκων. Ὅλες οι ἐγκληματικὲς τους ραδιουργίες, ὅλα τους τὰ ψέματα, ὅλη ἡ ἀντεπαναστατικὴ τους οὐσία ἀποκαλύπτονται πλήρως. Σ' αὐτὸ τὸ τμήμα τοῦ βιβλίου θά ἔπρεπε νὰ καταχωρηθοῦν τὰ λόγια που ἔφηναν κάποτε απ' τὸ ὀτόμα τοῦ Σαρσόνωφ, δευθυντῆ τοῦ τμήματος μυστικῶν ἐπιχειρήσεων τῆς Βε-Τσε-Κά (Ἄνωτατῆ Τσεκά) (στὴ φυλακή, ὅταν με κλέσαν ν' ἀνακριθῶν απ' αὐτὸν τὸν "ἀνακριτή"). Ὅταν τὸν παρατήρησα ὅτι θεωροῦσα τὴ συμπεριφορά τῶν Μπολσεβίκων ἀπέναντι στὸν Μάχνο, τὸν καιρὸ τῆς συνθήκης τους μαζί του, προδοτικὴ, ο Σαρσόνωφ ἀπάντησε ἀμέσως: "Τὸ θεωρεῖς προδοτικὸ; Μὰ αὐτὸ ἀποδείχνει ἀπλῶς ὅτι εἴμαστε ἐπιδέξιοι πολιτικοί: ὅταν χρειαζόμασταν τὸν Μάχνο, ἔεραμε πὸς νὰ τὸν χρησιμοποιήσουμε, τώρα που δὲν τὸν χρειαζόμαστε πιὰ, ἔερούμε πὸς νὰ τὸν

βγάλουμε απ' τή μέση."

4) Πολλοί ειλικρινείς επαναστάτες θεωρούν τόν αναρχισμό ιδεαλιστική φαντασίωση και δικαιώνουν τόν Μπολσεβικισμό σάν τή μόνη δυνατή πραγματικότητα, αναπόφευκτη και αναγκαία γιά τήν ανάπτυξη τής παγκόσμιας κοινωνικής επανάστασης, τής οποίας αποτελεί ένα δοσμένο στάδιο. Έτσι οι βλιβερές πλευρές τού Μπολσεβικισμού εμφανίζονται λιγότερο σημαντικές και δικαιώνονται ιστορικά.

Αυτό τό έργο δίνει ένα θανάσιο χτύπημα σ' αυτή τήν αντίληψη. Αποδεικνύει μέ ζωντανό τρόπο δύο θεμελιώδη σημεία: α) ότι στη Ρώσικη επανάσταση εμφανίστηκαν αναρχικές τάσεις όποτε υπήρξε μία πραγματικά ανεξάρτητη επανάσταση τών ιδίων τών εργατικών μαζών, όχι σάν μία "βλαβερή ουτοπία ανεπιστάτων", αλλά σάν τό πραγματικό, συγκεκριμένο επαναστατικό κίνημα αυτών τών μαζών· β) σάν τέτοιο καταπνίγηκε σκόπημα, άγρια και ποταπό απ' τούς Μπολσεβίκους.

Τά γεγονότα που απαριθμούνται σ' αυτό τό βιβλίο δείχνουν καθαρά ότι η "πραγματικότητα" τού Μπολσεβικισμού είναι, στήν ουσία, ίδια μέ τήν πραγματικότητα τού Τσαρισμού. Αυτά τά γεγονότα αντιπαράθετον συγκεκριμένα και ξεκάθαρα αυτή τήν "πραγματικότητα" στή βαθιά αλήθεια και πραγματικότητα τού αναρχισμού σάν τή μόνη αληθινή επαναστατική εργατική ιδεολογία και αφαιρούν απ' τόν Μπολσεβικισμό κάθε ίχνος ιστορικής δικαιοσύνης.

5) Τό βιβλίο προσφέρει στους αναρχικούς έναν πλούτο υλικού, στό φώς τού οποίου μπορούν νά επανεξετάσουν τίς θέσεις τους. Προβάλλει νέα ζητήματα γιά συζήτηση· δίνει μία σειρά από γεγονότα που μπορούν νά βοηθήσουν στήν επίλυση αρκετών προγενέστερων προβλημάτων· τέλος, επιβεβαιώνει αρκετές, ολότελα ξεχασμένες αλήθειες που μπορούν νά επανεξεταθούν και νά αναθεωρηθούν επαφελώς.

Μιά τελευταία λέξη.

Παρόλο που αυτό τό βιβλίο είναι γραμμένο από έναν αναρχικό, τό ενδιαφέρον και η σημασία του ξεπερνούν τά όρια τού ενός ή τού άλλου κύκλου αγώνων.

Γιά πολλούς αυτό τό βιβλίο θά είναι μία απροσδόκητη ανακάλυψη. Άλλους θά τούς ενημερώσει γιά τά γεγονότα που συμβαίνουν γύρω τους. Γιά άλλους, θά ρίξει νέο φώς σ' αυτά τά γεγονότα.

Όχι μόνο κάθε εγγράμματος εργάτης ή αγρότης, όχι μόνο κάθε επαναστάτης, αλλά και κάθε σκεπτόμενος άνθρωπος που ενδιαφέρεται γιά ότι συμβαίνει γύρω του, πρέπει νά διαβάσει προσεχτικά αυτό τό βιβλίο, νά σκεφτεί τά συμπεράσματα που βγαίνουν απ' αυτό και νά δει καθαρά αυτό που δίδασκε.

Σήμερα, που η ζωή είναι μεστή από γεγονότα κι ο κόσμος γεμάτος αγώνες· σήμερα, που η επανάσταση χτυπάει κάθε πόρτα, έτοιμη νά σαρώσει κάθε θνητό μύσο στή θύελλα τής· σήμερα, που μία απέραντη πάλη απλώνεται σ' όλη τής τήν έκταση — μία πάλη όχι μόνο μεταξύ εργασίας και κεφα-

λαίου, μεταξύ ενός κόσμου που πεθαίνει κι ενός κόσμου που γεννιέται, αλλά και μεταξύ τών υποστηρικτών διαφορετικών τρόπων πάλης και δημιουργίας· σήμερα, που ο Μπολσεβικισμός γεμίζει τόν κόσμο μέ τόν εκκωφαντικό του θόρυβο, ζητώντας αίμα γιά τήν δική του προδοσία τής επανάστασης, στρατολογώντας οπαδούς μέ τή βία, τήν προδοσία και τήν δωροδοκία· σήμερα, που ο Μάχνο, που λιώνει σέ μία φυλακή τής Βαρσοβίας(6), θά μπορούσε νά παρηγορηθεί μόνο ξεροντας ότι η ιδέες γιά τίς οποίες πολεμάει δέν έχουν πεθάνει αλλά διαδίδονται κι ιναπτύσσονται — σήμερα κάθε βιβλίο που ρίχνει φώς στό μονοπάτι τής επαναστατικής πάλης πρέπει νά είναι ένα βιβλίο χρήσιμο γιά κάθε σπιτί.

Ο αναγνώστης δέν είναι ένα προνόμιο τών ειλεκτών, αλλά μία βαθυστόχαστη και πλατιά θεωρία και αντίληψη τού κόσμου τήν οποία θά πρέπει νά ξέρει σήμερα ο καθένας.

Ο αναγνώστης δέν χρειάζεται νά γίνει αναρχικός. Αλλά δέν θά πρέπει και νά τού συμβεί, ό τι συνέβηκε σ' ένα γέρο καθηγητή που παρακολούθησε τυχαία μίαν αναρχική διάλεξη. Δακρυσμένος, μετά τή διάλεξη, είπε στους ακρατές που συγκεντρώθηκαν γύρω του: "Νόμισι, ένας καθηγητής μέ όπλα μαλλιά, και μέχρι σήμερα δέν ήξερα τίποτα γι' αυτή τήν αξιολογική και ιωραία θεωρία... Ντρέπομαι."

Ο αναγνώστης λοιπόν, δέν χρειάζεται νά γίνει ποτέ αναρχικός· γιατί τό νά είσαι αναρχικός δέν είναι υποχρεωτικό. Εκείνη όμως που είναι απαραίτητο είναι νά ξέρει τόν αναρχισμό.

Βολίβ
Μάης, 1923

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Τό Μαχνοβίτικο κίνημα.
2. Πρόσθετα στό μεγάλο αριθμό άρθρων που έχουν εμφανιστεί σέ διάφορες Ρώσικες και ξένες εφημερίδες και που επικεντρώνουν ένα εξαιρετικό ταλέντο στή συκοφαντία και μία απίστευτη λόγια ξεδιαντροπία από μέρους τών συγγραφέων τους, υπάρχουν ήδη και εργασίες, αρκετά εκτεταμένες, που προετοιμάονται ότι έχουν κάποια ιστολογική ή ιστορική σημασία, αλλά που στήν πραγματικότητα δέν είναι παρά συνειδητές διαστρεβλώσεις ή φτηνά παραμύθια. Μπορούμε, λογουχάρη, ν' αναφέρουμε τό βιβλίο τού Γ. Γιάκοβλεφ "Ο Ρώσικος Αναρχισμός στή Μεγάλη Ρώσικη Επανάσταση" (τυπωμένο σέ αρκετές Ρώσικες και ξένες εκδόσεις), που είναι ένας ακατάχατος χείμαρρος από διαστρεβλώσεις και αποκάλυπτα ψέματα. "Η θά μπορούσαμε ν' αναφέρουμε τό μακροσκελές και φιλόδοξο άρθρο κάποιου Γερμανικού στήν ιστορικόλογιστική ανθολογία "Istorik i Souremenis" (που εκδόθηκε απ' τήν Όλγα Ντικώβ, Βερολίνο, 1922, βιβλίο III, σελίδα 151, άρθρο γιά τόν "Μάχνο"), όπου αναφέρονται τέτοια μυθεύματα, που ντρέπεται κανείς γιά τόν "συγγραφέα" και γιά τήν "ανθολογία". Θά έ-

πρεπε επίσης να αναφέρουμε ότι ο αναρχικός τύπος, που γενικά αντιμετωπίζει τό Μαχνοβίτικο κίνημα σοβαρά, προσεκτικά και τίμια, αναλύοντας το από άλλες σκοπές και με στόχους διαφορετικούς από εκείνους των "συγγραφέων", που αναφέραμε παραπάνω, περιέχει κι αυτά αμέτρητα λάθη κι ανακρίβειες που οφείλονται στο ότι οι ίδιοι συγγραφείς δεν συμμετείχαν προσωπικά στο κίνημα, δεν είχαν στενή επαφή μ' αυτό κι έτσι έγραψαν γι' αυτό με βάση τις φήμες, τό δημοσιευμένο υλικό ή αφηγήσεις και άρθρα από δεύτερο χέρι. ΙΣΑΝ παράδειγμα βλέπε τό φυλλάδιο του Π. Ρουντένκο, "Μέσα στην Ουκρανία: η Εξέγερση και τό Αναρχικό Κίνημα" που εκδόθηκε από τό "Worker's Publishing House", Αργεντινή, Μάρτιος του 1922, ανατυπωμένο απ' την εφημερίδα Β ό λ ν υ ι Τ ρ ο υ ν ι, όργανο της Ομοσπονδίας Αναρχικών Ομάδων της Πετρούπολης, όπου είχε δημοσιευτεί τον Οκτώβριο του 1919. Στο φυλλάδιο, όπως και στο άρθρο, υπήρχαν σημαντικά λάθη που μπορούν να εξηγηθούν απ' τό γεγονός ότι ο συγγραφέας δεν συμμετείχε προσωπικά στο κίνημα και δεν βίωσε στην πραγματικότητα τό πολύλοκο προβλήματα του.]

3. Υποκινητής των Εβραϊκών πογκρόμ.

4. Πόιν απ' την έκδοση αυτού του έργου, ο συγγραφέας δημοσίευσε δύο άρθρα σε Έξνα περιοδικά, τό "Νέστορ Μάχνο" και "Η Μαχνοβιστοία και ο Αντισημιτισμός", γιά να γνωρίσουν οι Έξνοι εργάτες και σύντροφοι ορισμένα συγκεκριμένα γεγονότα γιά τό Μαχνοβιστοία.

5. Την εποχή αυτής της ήττας, ο Αρσένωφ παρά λίγο να σκοτωθεί (και όχι γιά πρώτη φορά) στη διάρκεια μιάς επίθεσης από μιά μεραρχία ιππικού "Κόκκινων Κοζάκων". Είθε αρκετούς καντιούς συντρόφους να σφάζονται, όντας ανέκνοι ν' αποφύγουν τό χτυπήματα των Κοζάκικων οπαθών.

6. Μετό την έκδοση αυτού του βιβλίου στό Ρώσικο, ο Μάχνο δικάστηκε από ένα Πολιτικό δικαστήριο, με την κατηγορία της εσχάτης προδοσίας (γιατί υποκίνησε μιάν εξέγερση στη Γαλικία, σε συνεργασία με τους Μπολαβίκους). Η κατηγορία αποδείχθηκε ψεύτικη κι ο Μάχνο αθώωθηκε. Από τότε είναι ελεύθερος. (Υποσημείωση της Γαλλικής έκδοσης, "Librairie International", Παρίσι, 1924).

Σημείωση της Ελληνικής Έκδοσης

Η Ελληνική μετάφραση έγινε με βάση την αντίστοιχη αγγλική, την οποία έκαναν οι Λορραίν και Φρέντο Πέρλμαν. Οι μεταφραστές του έργου ακολουθήσαν πιστά τό Ρώσικο πρωτότυπο, που εκδόθηκε γιά πρώτη φορά στό 1923, στό Βερολίνο, απ' την "Ομάδα Ρώσων Αναρχικών Γερμανίας". Η μετάφραση των Μαχνοβίτικων διακηρύξεων έγινε απ' την Άν Άλλεν.

Η Μαχνοβιστοία είναι ένα εκπληκτικό γεγονός της σύγχρονης Ρωσίας. Με την έκταση και τό βάθος των ιδεών της, ξεπνώνει κάθε αυθόρμητο κίνημα της εργατικής τάξης που ξέρουμε. Τό τεκμηριωμένο υλικό γι' αυτή είναι τεράστιο. Δυστυχώς κάτω απ' τις συνθήκες της σημερινής — Κομμουνιστικής — πραγματικότητας, δεν παρακεί κανείς ούτε να πραγματοποιήσει τό κέντρωση όλου του υλικού που θά μπορούσε να φωτίσει τό κίνημα. Αυτό θά είναι έργο του μέλλοντος.

Άρχισα να δουλεύω την ιστορία του Μαχνοβίτικου κινήματος τέσσερις φορές. Γι' αυτό τον σκοπό συγκεντρώθηκε όλο τό υλικό που αφορούσε τό κίνημα. Αλλά η εργασία καταστράφηκε τέσσερις φορές, όταν ήταν μισοτελειωμένη. Δύο φορές χάθηκε στο μέτωπο στη διάρκεια κάποιας μάχης και δύο άλλες φορές σε ειρηνικά, νοικιασμένα δωμάτια, στη διάρκεια ερευνών. Εξαιρετικό πολύτιμο υλικό ντοκουμέντων χάθηκε στο Χάρκοβο, τό Γενάρη του 1921. Αυτό τό υλικό περιλάμβανε όλα όσα θά ήθελε κανείς να ξέρει γιά τό μέτωπο, γιά τό Μαχνοβίτικο στρατόπεδο και τό προσωπικό αρχείο του Μάχνο: αρχείο που περιλάμβανε τις αναμνήσεις του Μάχνο, οι οποίες περιείχαν μεγάλη ποσότητα στοιχείων, τις δημοσιεύσεις και τό ντοκουμέντο του κινήματος, μιά πλήρη σειρά της εφημερίδας *Put'k Svolode* και λεπτομερή βιογραφικά σημειώματα γιά τους πιά αφοσιωμένους αγωνιστές του κινήματος. Είναι εντελώς αδύνατο να ανασυγκροτηθεί κανείς τό χαμένο υλικό των ντοκουμέντων ακόμη και μερικά. Έτσι έπρεπε να συμπληρωθώ αυτή την εργασία, ενώ μου έλειπαν πολλά απ' τό αναγκαίο στοιχεία. Επιπλέον, η εργασία γινόταν αρχικά μεταξύ μαχών και αργότερα μέσα στις εξαιρετικά αντίξοες καταπιεστικές συνθήκες της σύγχρονης Ρωσίας, όπου έγγραφο με τον ίδιο τρόπο που οι κατόδικοι στις Τσαρικές φυλακές έγραφαν ο ένας στον άλλο, με τό να κρύβομαι, δηλαδή, σε κάθε γωνιά ή πίσω από ένα τραπέζι, με τον αδιάκοπο φόβο μήπως με ανακαλύψει ο φρουρός.

Γι' αυτούς τους λόγους είναι φυσικό να φαίνεται βιοστική αυτή η εργασία και να περιέχει αρκετά κενά. Ωστόσο, η τωρινή κατάσταση απαιτεί την δημοσίευση μιάς μελέτης πάνω στην ιστορία του κινήματος, ακόμα κι αν είναι αναλοκλήρωτη. Αυτή η εργασία επομένως δεν είναι τελεσίδικη. Δεν είναι παρά μιά αρχή και θά έπρεπε να συνεχιστεί κεί να δουλευτεί παραπέρα. Αλλά γι' αυτό τον σκοπό θά είναι απαραίτητο να συγκεντρωθούν όλα τό στοιχεία που αφορούν τό κίνημα. Παρακαλώ όλους τους συντρόφους που έχουν στην κατοχή τους οποιαδήποτε στοιχεία απ' αυτό τό υλικό να τό δώσουν στον συγγραφέα.

• • •

Σ' αυτό τον πρόλογο θά ήθελα να πώ λίγο λόγια στους σύντροφους εργάτες άλλων χωρών. Πολλοί απ' αυτούς φτάνοντας στη Ρωσία γιά να

παρακολούθησαν κάποιο συνέδριο, βλέπουν τή σύγχρονη Ρωσία μέσα σ' ένα επίσημο πλαίσιο. Επισκέπτονται τὰ εργοστάσια τῆς Πετρούπολης, τῆς Μόσχας καὶ ἄλλων πόλεων καὶ μαθαίνουν γιὰ τὶς συνθήκες που επικρατοῦν ἐκεῖ, μὲ βάση τὰ στοιχεία που τοὺς δίνει τὸ κυβερνητικὸ κόμμα ἢ πολιτικὲς ομάδες που συνδέονται μ' αὐτὸ. Μιὰ τέτοια γνωριμία μὲ τὴ Ρώσικη πραγματικότητα δὲν ἔχει καμιά ἀξία. Στους καλεσμένους δείχνουν παντοῦ μιὰ ζωὴ που ἀπῆχει πολὺ ἀπ' τὴν πραγματικότητα. Λογουχάρη, στὰ 1912 ἢ στὰ 1913 ἕνας ἐπιστήμονας ἀπ' τὸ Ἰσραὲλ Βάν Κάν, ἂν δὲν κάνω λάθος) ἤρθε στὴ Ρωσία γιὰ νὰ κάνει μιὰ ἔρευνα γιὰ τὶς Ρώσικες φυλακές. Ἡ Τσαρική κυβέρνησις τοῦ ἔδωσε τὴν ευκαιρία νὰ ἐπισκεφτεῖ διάφορες φυλακὲς στὴν Πετρούπολη, στὴ Μόσχα καὶ σὲ ἄλλες πόλεις. Ὁ καθηγητὴς γιόριζε ἀπὸ κελὶ σὲ κελί, μαζεύοντας πληροφορίες γιὰ τὴν κατάσταση τῶν κρατουμένων καὶ μιλιώντας μαζί τους. Πέρα ἀπ' τὸ ὅτι δημιούργησε παράνομες σχέσεις μὲ κάποιους πολιτικούς κρατούμενους (μὲ ελαφροποινίτες κι ἄλλους), δὲν εἶδε στίς Ρώσικες φυλακὲς τίποτε περισσότερο ἀπ' ὅτι ἡ διεύθυνσις τῶν φυλακῶν ἤθελε νὰ τοῦ δείξει τὸ ιδιαίτερο χαρακτηριστικὸ τῶν Ρώσικων φυλακῶν τοῦ ἔξυφυγε. Οἱ ξένοι σύντροφοι κι ἐργάτες που ἔρχονται στὴ Ρωσία μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ γνωρίσουν μέσα σὲ λίγο καιρὸ τὴ Ρώσικη ζωὴ, μὲ τὴν βοήθειαν τῶν στοιχείων που τοὺς προμηθεύει τὸ κόμμα που κυβερνοῦν ἢ ἡ ἀντιπολίτευσις, βρίσκονται στὴν ἴδια κατάστασιν μὲ τὸν Ἰσραὲλ Βάν Κάν. Ἀναπόφευκτα πέφτουν σὲ χοντρά λάθη.

Γιὰ νὰ βιώσει κανεὶς τὴ Ρώσικη πραγματικότητα, εἶναι ἀπαραίτητο νὰ πάει στὴν ἐπαρχία σάν ἀπλὸς ἐργάτης γῆς, ἢ σ' ἕνα εργοστάσιον σάν χειρῶνακτας, νὰ πάρει τὸ οικονομικὸ καὶ πολιτικὸ δελτίο που παραχωρεῖ στὸν λαὸ ἡ Κομμουνιστικὴ κυβέρνησις, ν' απαιτήσει τὰ ἱερά καὶ ἀπαραβίαστα ἐργατικά δικαιώματα καὶ νὰ ἀγωνιστεῖ γιὰ τὴν ἀπόκτησίν τους ὅταν δὲν παραχωροῦνται, καὶ ν' ἀγωνιστεῖ μ' ἕναν ἐπαναστατικὸ τρόπο, μιάς κι ἡ ἐπανάστασις εἶναι τὸ ὑπέρταστο δικαίωμα τῶν ἐργατῶν. Μόνο τότε θὰ γίνῃ ορατὴ ἡ ἀληθινὴ κι ὄχι ἡ "κατασκευασμένη" Ρώσικη πραγματικότητα, σ' ἕναν τέτοιο τολμηρὸ παρατηρητὴ. Καὶ τότε δὲν θὰ εκπλαγεῖ ἀπ' τὴν ἱστορία που καταγράφεται σ' αὐτὸ τὸ βιβλίον. Μὲ τρόπο καὶ ταραχὴ θὰ δεῖ ὅτι στὴ σημερινὴ Ρωσία, ὅπως οπουδήποτε ἄλλου, ἡ μεγάλη ἀλήθεια τῆς ἐργατικῆς τάξης διώκεται καὶ παραμορφώνεται κι ὁ ηρωϊσμός τοῦ Μαχνοβίτικου κινήματος πῶς υπερασπίστηκε αὐτὴ τὴν ἀλήθειαν θὰ γίνῃ ξεκάθαρος σ' αὐτὸν. Μοῦ φαίνεται ὅτι κάθε σκεπτόμενος προλετάριος που ενδιαφέρεται γιὰ τὴ μοίρα τῆς τάξης του θὰ συμφωνήσει ὅτι μόνο μ' αὐτὸ τὸν τρόπο μπορεῖ κανεὶς νὰ ἐξοικειωθεῖ μὲ τὴν Ρώσικη — ἢ ὅποια ἄλλη — ζωὴ. Ὅτι ἀποτελεῖ μέχρι σήμερα τὴ συνηθισμένη πρακτικὴ τῶν ξένων ἀντιπροσωπειῶν που ἤλθαν γιὰ νὰ μελετήσουν τὴ Ρώσικη ζωὴ, δὲν εἶναι παρά κοινοτυπίαι, ψευδαποδείξεις, πικνὴ στὸ ἐξωτερικὸ, μιὰ καθαρὴ σπατάλη χρόνου.

Αρσίνωφ
Μόσχα
Ἀπρίλις, 1921

Υστέρωγραφο: Θεωρῶ σάν ευχάριστη συντροφικὴ υποχρέωσιν ἀπὸ μέρους μου κι ἀπὸ μέρους τῶν ἄλλων ἀγωνιστῶν τοῦ κινήματος, νὰ

ἐκφράσω τὴν ευγνωμοσύνην μου σὲ ὅλες τὶς οργανώσεις καὶ τοὺς σύντροφους που βοήθησαν, ἢ προσπάθησαν νὰ βοηθήσω, στὸ ἔργο τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ τοῦ βιβλίου: τὴν Ομοσπονδία Ἀναρχοκομμουνιστικῶν Ομάδων Βόρειας Ἀμερικής, καθὼς καὶ τοὺς Ἰταλοὺς καὶ Βουλγάρους σύντροφους.

Μάνης, 1923

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΡΓΑΤΙΚΕΣ ΜΑΖΕΣ
ΣΤΗ ΡΩΣΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ.

Δέν υπήρξε ούτε μία επανάσταση στην παγκόσμια ιστορία που να έγινε απ' τούς εργαζόμενους για τὸ δικὰ τους συμφέροντα — δηλαδή, απ' τούς εργάτες τῆς πόλης καὶ τούς φτωχοὺς αγρότες που δέν εκμεταλλεύονταν τὴν εργασία ἄλλων. Ἄν καὶ ἡ κύρια δύναμη ὄλων τῶν μεγάλων επαναστάσεων αποτελοῦνταν ἀπὸ εργάτες κι αγρότες, που ἔκαναν ἀμέτρητες θυσίες γιὰ τὴν ἐπιτυχία τους, οἱ ηγέτες, οἱ ἰδεολόγοι κι οἱ οργανωτὲς τῶν μορφῶν καὶ τῶν στόχων τῆς επανάστασης δέν ἦταν ποτὲ εργάτες ἢ αγρότες, ἀλλὰ στοιχεῖα ξένα πρὸς σ' αὐτοὺς, γενικὰ μεσοβέζοι, που διατάζαν μεταξὺ τῆς ἀρχουσας τάξης τῆς ἐποχῆς που πέθαινε καὶ τοῦ προλεταριάτου τῶν πόλεων καὶ τῶν αγρῶν.

Αὐτὰ τὰ στοιχεῖα γεννιόνταν καὶ ἀναπτύσσονταν πάντοτε στὸ ἔδαφος τοῦ παλιοῦ καθεστώτος που κατέρρεε, τοῦ παλιοῦ Κρατικῆς συστήματος καὶ τρέφονταν ἀπ' τὴν ὑπάρξη ἐνὸς κινήματος γιὰ ελευθερία, ἀνάμεσα στὶς ὑπόδουλες μάζες. Εξαιτίας τῆς ταξικῆς τους χαρακτηριστικῆς καὶ τῆς φιλοδοξίῶν που ἔτρεφαν γιὰ τὴν κρατικὴ ἐξουσία, παίρνουν μίᾶ επαναστατικὴ θέση ἀπέναντι στὸ πολιτικὸ καθεστῶς που πεθαίνει, καὶ πρόθυμα γίνονται ηγέτες τῶν ὑπόδουλων εργατῶν, ηγέτες μαζικῶν επαναστατικῶν κινήματων. Ἀλλὰ, ἐνῶ οργανώνουν καὶ καθοδηγοῦν τὴν επανάσταση κάτω ἀπὸ τὸ λάβαρο τῶν ζωτικῶν συμφερόντων τῶν εργατῶν κι αγροτῶν, αὐτὰ τὰ στοιχεῖα ἐπιδύσκουν πάντοτε τὸ συμφέρον τῆς δικῆς τους ομάδας ἢ κόστος, φιλοδοξοῦν νὰ χρησιμοποιοῦν τὴν επανάσταση γιὰ νὰ εδραιώσουν τὴν δική τους κυριαρχικὴ θέση στὴ χώρα. Νὰ τί συνέβηκε στὴν Ἀγγλικὴ επανάσταση. Νὰ τί συνέβηκε σὲ μίᾶ ολόκληρη σειρά ἄλλων επαναστάσεων ὅπου τὸ προλεταριάτο τῶν πόλεων καὶ τῆς υπαίθρου πολέμους γιὰ τὴν ελευθερία χύνοντας ἀίφθονο τὸ αἷμα του — καὶ τούς καρπούς τῶν προσποθειῶν καὶ τῶν θυσιῶν του μοιραζόνταν ἀνάμεσα τούς ηγέτες, πολιτικὸς διάφορες ταμπέλες, που δρούσαν πίσω ἀπ' τὶς πλάτες τοῦ λαοῦ, γιὰ νὰ ἐκμεταλλεῦονταν τὰ καθήκοντα καὶ τὸς στόχους τῆς επανάστασης, πρὸς ὄφελος τῶν συμφερόντων τῶν ομάδων τους.

Στὴ μεγάλη Γαλλικὴ επανάσταση οἱ εργάτες ἔκαναν κολοσσαίες προσπάθειες καὶ θυσίες γιὰ τὸν θρίαμβό της. Ἦταν ὅμως οἱ πολιτικοὶ οἱ ἡγέτες τῆς επανάστασης παιδιὰ τοῦ προλεταριάτου; Ἀγωνίστηκαν μῆπως γιὰ τὴν προσδοκίαι τους: τὴν ἰσότητα καὶ τὴν ελευθερία; Μὲ κανένα τρόπο. Ο Δαν τῶν, ο Ροβεσπιέρους, ο Κάμιλλος Ντεμουλνὲν οἱ ἕνα σωρὸ ἄλλοι "ἀρχιερεῖς" τῆς επανάστασης δέν ἦταν παρὰ ἐκπρόσωποι τῆς φιλελεύθερης μπουρ

ζουαζίας τῆς ἐποχῆς. Πάλεψαν γιὰ ἕναν ἰδιαίτερο ἱστικὸ τύπο κοινωνικῶν σχέσεων καὶ στὴν πραγματικότητα δέν εἶχαν καμὶ σχέση μὲ τὰ επαναστατικὰ ἰδανικὰ τῆς ἰσότητας καὶ τῆς ελευθερίας τῶν λαϊκῶν μαζῶν τῆς Γαλλίας τοῦ 18ου αἰῶνα. Ὡστόσο, θεωρήθηκαν καὶ ἀκριβὴ θεωροῦνται γενικὰ, ὡς οἱ ηγέτες τῆς μεγάλης επανάστασης. Στὴν ἐξάνσταση τοῦ 1848, ἡ Γαλλικὴ ἐργατικὴ τάξη, που εἶχε ἀφιερώσει στὴν πανάσταση τρεῖς μῆνες ηρωικῶν προσπαθειῶν, ἀθλιότητας, στέρησης καὶ βιοσιῶν, ἀπόχτησε μῆπως τὴν "κοινωνικὴ δημοκρατία" που τῆς εἶχαν υποσχεθεῖ οἱ διευθυντὲς τῆς επανάστασης; Ἡ ἐργατικὴ τάξη δέν ἔδρευε ἀπ' αὐτοὺς παρὰ μόνο σκληριὰ καὶ μαζικὰ σφαγὰς 50.000 εργατῶν εξοντώθηκαν στὸ Παρίσι ὅταν προσπάθησαν νὰ ἐξεγερθῶν ἐναντίον αὐτῶν τῶν προδικτικῶν ἀρχηγῶν.

Τὸ μόνο που κατόρθωσαν οἱ αγρότες καὶ οἱ εργάτες ὄλων τῶν προηγούμενων επαναστάσεων ἦταν νὰ σ κ ι α γ ρ α φ ἴ σ ο υ ν τ ἰς βασικές τους ἐπιθυμίες, νὰ προσδιορίσουν μόνο τὴν πορεία τους, πράγματα που γενικὰ διαστρεβλῶνταν γιὰ νὰ ἐκμηδενιστοῦν ἀργότερα ἀπ' τοὺς ἐξυπνότερους, πονηρότερους καὶ πῶ μορφωμένους "ηγέτες" τῆς επανάστασης. Τὸ περισσότερο που κέρδιζαν οἱ εργάτες ἀπ' αὐτὲς τὶς επαναστάσεις δέν ἦταν παρὰ ἀσημαντὲς παραχωρήσεις, μὲ τὴ μορφή τοῦ δικαιώματος τῆς ψήφου, τῆς ελευθερίας τῶν συγκεντρώσεων, τῆς ελευθερίας τοῦ τύπου — μὲ τὴ μορφή δηλαδή τοῦ δικαιώματος νὰ ἐκλέγουν τούς κυβερνητὲς τους. Ἀλλὰ ἀκόμη κι αὐτὸ τὸ κόκκαλο τοῦς δόθηκε γιὰ λίγο καιρὸ, ὅσο χρειαζόταν τὸ νέο καθεστῶς γιὰ νὰ εδραιωθεί. Μετὰ ἀπ' αὐτὸ ἡ ζωὴ τῶν μαζῶν ξαναγύριζε στὴν προηγούμενη πορεία τῆς υποταγῆς, τῆς ἐκμετάλλευσης καὶ τῆς ἐξασπτήσης.

Μόνο σὲ μαζικὰ κινήματα τῆς β ἄ σ η ς, ὅπως ἡ ἐξέγερση τοῦ Ραζίν ἢ ὅπως οἱ επαναστάσεις τῶν αγροτῶν καὶ εργατῶν τῆς ἐποχῆς μας, γίνεται ὁ λαὸς ἀκέντητος τοῦ κινήματος, δίνοντάς του τὴ μορφή καὶ τὸ περιεχόμενό του. Ἀλλὰ αὐτὰ τὰ κινήματα, που χαιρετίζονται συνήθως μὲ τὶς ἐπικρίσεις καὶ τὶς βρισιὲς ὄλων τῶν "σκεπτόμενων" ἀνθρώπων, δέν ἔχουν ἐπικρατήσει ποτὲ μέχρι σήμερα καὶ διαφέρουν ἐντόνα, ἀπ' τὴν ἀποψη τοῦ περιεχομένου καὶ τῆς μορφῆς τους, ἀπὸ επαναστάσεις που καθοδηγήθηκαν ἀπὸ πολιτικὲς ομάδες καὶ κόμματα.

Ἡ δικὴ μας Ρώσικη επανάσταση εἶναι ἀναμφισβήτητα μίᾶ πολιτικὴ επανάσταση, που χρησιμοποιεῖ τὶς λαϊκὲς δυνάμεις γιὰ νὰ ἐπιπρηχθεῖ συμφέροντα ξένα πρὸς τὸ λαὸ. Τὸ θεμελιώδες γεγονός αὐτῆς τῆς επανάστασης, μὲ μίᾶ προίτορία τεράστιαν θυσιῶν, βλασύνων ἐπαναστατικῶν προσπαθειῶν τῶν εργατῶν καὶ αγροτῶν, εἶναι ἡ κατάληξη τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἀπὸ μίᾶ ἐνδιάμεση κοινωνικὴ ομάδα, τὴ λεγόμενὴ σοσιαλεπαναστατικὴ ἰντελιγκέντσια, τοὺς Σοσιαλδημοκράτες.

Πολλὰ ἔχουν γραφτεῖ γιὰ τὴ Ρώσικη καθὼς καὶ γιὰ τὴ διεθνή ἰντελιγκέντσια. Γενικὰ ἐγκωμιάζονται κι ἀποκαλοῦνται φορεῖς τῶν πῶ ὑψηλῶν ἀνθρώπινων ἰδανικῶν, ὑπέρμαχοι τῆς αἰώνιας ἀλήθειας. Σπάνια ἐπικρίνονται. Ἀλλὰ ὅτι ἔχει γραφτεῖ γι' αὐτὲς, καλὸ ἢ ὀσχημο, ἔχει ἕνα ουσιαστικὸ μειονέκτημα: τὸ ὅτι, δηλαδή, πρόκειται γιὰ αυτοχαρακτηρισμούς, αὐτεγκωμισμούς κι αυτοκριτικὰς. Ἀλλὰ αὐτὸ εἶναι τελείως ἀδύνατο νὰ πείσει τὸ ανεξέδρητο μυαλὸ τῶν εργατῶν ἢ τῶν αγροτῶν καὶ δέν μπορεῖ νὰ ἔχει καμὶ βαρύτητα στὶς σχέσεις μεταξὺ διανοοῦμενων καὶ λαοῦ. Σ' αὐτὲς τὶς

σχέσεις ο λαός ενδιαφέρεται μόνο για γεγονότα. Το πραγματικό, αναμφισβήτητο γεγονός της ζωής της σοσιαλιστικής ιντελλιγκέντσιαι είναι το ότι απολαμβάνει πάντοτε μία προνομίου κοινωνική θέση. Ζώντας έτσι, οι διαμορφούμενοι μεταβλήθηκαν σε προνομίους όχι μόνο κοινωνικά αλλά και ψυχολογικά. Όλες οι πνευματικές τους φιλοδοξίες, όλα όσα αποκαλούν "κοινωνικά ιδεώδη" τους, εμπιρεύουν μοιραία το πνεύμα της προνομίου κάστας. Το συναντάς αυτό σ' όλη την πορεία της κοινωνικής ανάπτυξης της ιντελλιγκέντσιαι. Άν πάρουμε την εποχή των Δεκεμβριστών σαν την απαρχή του επαναστατικού κινήματος της ιντελλιγκέντσιαι και αν περάσουμε διαδοχικά απ' όλες τις φάσεις αυτού του κινήματος — την "Ναρνοντιστέτσο", την "Ναρνοντοβολτσέτσο", τον Μαρξισμό και τον σοσιαλισμό γενικά, με όλα τα παρακλάδια τους — βρίσκουμε αυτό το πνεύμα της προνομίου κάστας να εκφράζεται παντού καθαρά.

Δέν έχει σημασία πόσο υψηλό μπορεί να φαίνεται εξωτερικά ένα κοινωνικό ιδανικό, στο βαθμό που εμπριεύει προνόμια για το οποία θά πρέπει να πληρώσει ο λαός με την δουλειά του και το δικαίωμά του, παύει πάλι να είναι η πλήρης αλήθεια. Ένα κοινωνικό ιδανικό που δέν προσφέρει στο λαό ολόκληρη την αλήθεια δέν είναι γι' αυτόν παρά ένα ψέμα. Ένα τ έ τ ο ι ο ακριβώς ψέμα αντιπροσωπεύει για τόν λαό η ιδεολογία τών σοσιαλιστών διανοουμένων κι οι ίδιοι οι διανοούμενοι. Κι αυτό καθορίζει τ ό κ ά θ ε τ ι γύρω απ' τις σχέσεις ανάμεσα στο λαό και την ιντελλιγκέντσια. Ο λαός δέν θά ξεχάσει και δέν θά συγχωρέσει ποτέ τό γεγονός ότι μία συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα κερδοσκοπώντας πάνω στην εξαναγκαστική εργασία και στην στέρηση τών δικαιωμάτων του, δημιούργησε κοινωνικά προνόμια για τόν εαυτό της και προσπάθησε να τά διοχετεύσει στη νέα κοινωνία.

Άλλο πράγμα είναι ο λαός κι άλλο η δημοκρατία και η σοσιαλιστική της ιδεολογία, που προσεγγίζει τό λαό πρακτικά και επιτέδεια. Βεβαίως μεμονωμένες περιπτώσεις ηρωικών ατόμων, όπως η Σοφία Περόφσκαγια, στάθηκαν υπεράνω τών χυδαίων προνόμων που είναι έμφυτα στο σοσιαλισμό, αλλά μόνο και μόνο γιατί δέν αντιλαμβανόνταν την πραγματικότητα απ' τή σκοπιά ενός δημοκρατικού - ταξικού δόγματος, αλλά ψυχολογικά ή ηθικά. Τά άτομα αυτά είναι τά λουλούδια της ζωής, η ομορφιά της ανθρώπινης φύλης. Εμπνεύσανται απ' τό πάθος της αλήθειας, ζούσαν αποκλειστικά για να υπηρετούν τόν λαό και με τό ωραίο τους παράδειγμα ξεσκέπασαν τόν ψεύτικο χαρακτήρα της σοσιαλιστικής ιδεολογίας. Ο λαός δέν θά τούς ξεχάσει ποτέ και θά κρύβει παντοτινά στην καρδιά του μία μεγάλη αγάπη γι' αυτούς.

Οι ασαφείς πολιτικές φιλοδοξίες της Ρώσικης ιντελλιγκέντσιαι του 1825 μορφοποιήθηκαν, στη διάρκεια της πορείας μισού αιώνα, σ' ένα τελειοποιημένο σοσιαλιστικό κρατιστικό σύστημα κι αυτή η ίδια η ιντελλιγκέντσια, σέ μία σαφώς καθορισμένη κοινωνικοοικονομική ομάδα: τήν σοσιαλδημοκρατία. Οι σχέσεις ανάμεσα σ' αυτή τήν ιντελλιγκέντσια και στο λαό εδραιώθηκαν οριστικά: ο λαός κινούνταν πρós τόν πολιτικό κι οικονομικό αυτοκαθορισμό σ' οι δημόκρατες φιλοδοξούσαν να ασκήσουν εξουσία πάνω του. Η μεταξύ τους σχέση μπορούσε να διατηρείται μόνο με πανουργία, απάτη και βία, αλλά σέ καμιά περίπτωση σάν φυσικό αποτέλεσμα μίας

κοινότητας συμφερότων. Γιατί αυτά είναι εχθρικά μεταξύ τους.

Αυτό τό ίδιο τό δόγμα του Κράτους, η αντίληψη της διεύθυνσης τών μαζών με τή βία, χαρακτηρίζει πάντοτε τά άτομα που στερούνται τό αίσθημα της ιδιότητας και σ' αυτά οποία τό εγωιστικό ένστικτο ήταν κυρίαρχο' άτομα για τά οποία οι ανθρώπινες μάζες είναι ακατέργαστη ύλη χωρίς θέληση, πρωτοβουλία και ευφυΐα, ανέκανες να διευθύνουν τόν εαυτό τους.

Αυτή η αντίληψη υποστηριζόταν πάντοτε από κυρίαρχες προνομίους ομάδες που δέν είχαν καμιά σχέση με τόν εργαζόμενο πληθυσμό — η οριστοκρατία, οι στρατιωτικές κάστες, οι ευγενείς, ο κλήρος, η βιομηχανική και εμπορική μπουρζουαζία, κλπ.

Δέν είναι τυχαίο που ο σύγχρονος σοσιαλισμός αποδειχεται ενθουσιώδης υπέρτης αυτής της ιδέας: είναι η ιδεολογία της νέας άρχουσας κάστας. Άν παρατηρήσουμε προσεκτικά τούς φορείς και τούς κήρυκες του κρατικού σοσιαλισμού, θά δούμε ότι όλοι τους είναι γεμάτοι συγκεντρωτικές τάσεις, ότι όλοι βλέπουν τόν εαυτό τους πάνω απ' όλους, σάν ένα διευθυντικό και διοικητικό κέντρο από τό οποίο εξαρτιούνται οι μάζες. Αυτό τό ψυχολογικό γνώρισμα του κρατικού σοσιαλισμού και τών φορέων του είναι άμεσο προϊόν της ψυχολογίας προηγούμενων κυρίαρχων ομάδων που έχουν εκλείψει ή τείνουν να εκλείψουν.

Τό δεύτερο θεμελιακό γεγονός της επανάστασής μας είναι ότι οι βιομηχανικοί κι αγροτικοί εργάτες παρέμειναν στην προηγούμενη κατάσταση τών "εργαζόμενων τάξεων" — παραγωγοί που διευθύνονται από κλίση εκ τών άνω.

Όλη η λεγόμενη σοσιαλιστική οικοδόμηση, που πραγματοποιείται σήμερα στη Ρωσία, ολόκληρος ο Κρατικός μηχανισμός κι η διεύθυνση της χώρας, η δημιουργία νέων κοινωνικοπολιτικών σχέσεων — όλα αυτά δέν είναι βασικά τίποτα άλλο απ' τή δημιουργία μίας νέας ταξικής κυριαρχίας πάνω στους παραγωγούς, απ' τήν εγκαθίδρυση μίας νέας σοσιαλιστικής εξουσίας πάνω τους. Τό σχέδιο γι' αυτή τήν οικοδόμηση κι αυτή τήν κυριαρχία εκπονήθηκε και προετοιμάστηκε στη διάρκεια αρκετών δεκαετιών απ' τούς γηγέτες της σοσιαλδημοκρατίας κι ήταν γνωστό πριν απ' τή Ρώσικη επανάσταση σάν κολλεκτιβισμός. Σήμερα αυτοσποκαλείται σοβιετικό σύστημα.

Αυτό τό σύστημα κάνει τήν πρώτη ιστορική του εμφάνιση στο έδαφος του επαναστατικού κινήματος τών Ρώσων εργατών και αγροτών. Είναι η πρώτη απόπειρα της σοσιαλδημοκρατίας να εγκαθιδρύσει τήν κρατιστική της κυριαρχία σέ μία χώρα με τή βία μέσα επανάστασης. Σάν πρώτη απόπειρα, που επιχειρήθηκε σ' αυτή τή φάση μόνο από ένα τμήμα της δημοκρατίας — από τό πιο δραστήριο, τό πιο τολμηρό και τό πιο επαναστατικό τμήμα, τήν κομμουνιστική αριστερή της πτέρυγα — αιφνιδίωσε τις πλατιές μάζες τών δημοκρατών κι οι κτηνώδεις μορφές της διέπασσαν αρχικά τήν ίδια τήν δημοκρατία σέ διάφορες αντίπαλες ομάδες. Μερικές απ' αυτές τις ομάδες (Μενσεβίκαι, Σοσιαλεπαναστάτες κλπ.) θεωρούσαν, πρós τό παρόν, σάν πρόωση και ριψοκίνδυνη τήν καθιέρωση του κομμουνισμού στη Ρωσία. Διατηρούσαν τήν ελπίδα της επίτευξης της Κρατικής κυριαρχίας στη χώρα, δίμεσου του λεγόμενου νόμιμου και κοινοβουλευτικού δρόμου, δηλαδή, κερδίζοντας τήν πλειοψηφία τών εδρών στο κοινοβούλιο με τις ψήφους

των εργατών κι αγροτών. Αυτή ήταν η βάση της διαφωσίας τους με το συντρόφευ τους της αριστερής πτέρυγας, τους Κομμουνιστές. Η διαφωσία αυτή είναι προσωρινή, τυχαία κι όχι σοβαρή. Προέρχεται από μία παρεξήγηση από μέρους του πλατύτερου και πιο άταλμου τμήματος των δημοκρατιών, που δεν μπόρεσαν να καταλάβουν την σημασία της πολιτικής επανάστασης που πραγματοποιήθηκε απ' τους Μπολσεβίκους. Μόλις αυτή η ομάδα δει ότι το κομμουνιστικό σύστημα δεν περιέχει τίποτα που να την απειλεί αλλά αντίθετα ανοίγει γι' αυτήν προοπτικές για θαυμάσιες θέσεις στο νέο Κράτος, κάθε διαφωσία ανάμεσα στις αντίπαλες φράξες της δημοκρατίας θα εξαφανιστεί, κι ολόκληρη η δημοκρατία θα συνεχίσει την πορεία της κάτω απ' την καθοδήγηση του ενοποιημένου Κ.Κ.

Και ήδη σήμερα παρατηρούμε ένα "διαφωτισμό" της δημοκρατίας πρός αυτή την κατεύθυνση. Μιά ολόκληρη σειρά από ομάδες και κόμματα, στην Ρωσία και στο εξωτερικό, συσπειρώνονται γύρω απ' την "σοβιετική πλατφόρμα". Τεράστια πολιτικά κόμματα από διαφορετικές χώρες, εμψυχωμένα μέχρι πρόφαστα της Β' Διεθνούς, που πολέμησαν τον Μπολσεβικισμό απ' αυτή την άποψη, προετοιμάζονται να προσχωρήσουν στην Κομμουνιστική Διεθνή και παρουσιάζονται στην εργατική τάξη με την Κομμουνιστική σημαία, με την "Δικτατορία του Προλεταριάτου" στα χείλη τους.

Αλλά, όπως σε προηγούμενες μεγάλες επαναστάσεις στις οποίες πολέμησαν εργάτες κι αγρότες, έτσι και η δική μας επανάσταση συνοδεύτηκε από μία σειρά αυθεντικών κι ανεξάρτητων αγώνων του προλεταριάτου για ελευθερία και ισότητα, βαθιά ρεύματα που σημάδεψαν την επανάσταση. Ένα απ' αυτά, το πιο ισχυρό και το πιο ζωντανό, είναι η **Μ α χ ν ο β τ σ ί ν α**. Για μία περίοδο 3 χρόνων, η Μαχνοβταίνα άνοιξε με ηρωικό τρόπο ένα μονοπάτι μέσα στην επανάσταση, απ' το οποίο το προλεταριάτο της Ρωσίας μπορούσε να πραγματοποιήσει τις προαιώνιες επιθυμίες του για ελευθερία κι ανεξαρτησία. Παρά την βάρβαρη πολιτική της Κομμουνιστικής κυβέρνησης για να καταπνίξει αυτό το ρεύμα, να το παραμορφώσει και να το σπλώσει, εκείνο συνέχισε να αναπτύσσεται, να ζει και να εξελίσσεται, πολεμώντας σε αρκετά μέτωπα στον εμφύλιο πόλεμο, καταφέροντας συχνά σοβαρά χτυπήματα στους εχθρούς του, αφυπνίζοντας κι υποστηρίζοντας τις επαναστατικές προσδοκίες των εργατών κι αγροτών της Μεγαλαρωσίας, της Σιβηρίας και του Καυκάσου. Η οδιάκοπη ανάπτυξη της Μαχνοβταίνας εξηγείται απ' το γεγονός ότι πολλοί Ρώσοι εργάτες κι αγρότες γνώριζαν σε κάποιο βαθμό τις ιστορίες των επαναστάσεων άλλων λαών όπως και τα επαναστατικά κινήματα των προγόνων τους και μπορούσαν να στηρίχουν πάνω σ' αυτή την εμπειρία. Επιπλέον, μέσα απ' τις τάξεις του λαού βγήκαν εργάτες που ήταν ικανοί ν' ανακαλύπτουν, να διατυπώνουν και να τραβούν την προσοχή των μαζών στις πιο θεμελιώδεις και βασικές πλευρές του επαναστατικού τους κινήματος, να συγκρίνουν αυτές τις πλευρές με τους πολιτικούς στόχους της δημοκρατίας και να υπερασπίζονται τις εργατικές επιδιώξεις με αξιοσέπεια, επιμονή και ταλέντο.

Πριν προχωρήσουμε στην ιστορία του Μαχνοβτικού κινήματος είναι απαραίτητο να σημειώσουμε πως όταν η Ρώσικη επανάσταση αποκαλείται "Οκτωβριανή Επανάσταση", αναμιγνύονται δύο διαφορετικά φαινόμενα: τα συνθήματα κάτω απ' τα οποία ο λαός έκανε την επανάσταση και τα αποτε-

λέσματα αυτής της επανάστασης.

Τα συνθήματα του μαζικού κινήματος του Οκτώβρη του 1917 ήταν: "Το Εργαστάσιο στους Εργάτες! Η Γη στους Αγρότες!". Ολόκληρο το κοινωνικό κι επαναστατικό πρόγραμμα των μαζών ανακοινώνεται μ' αυτό το σύνθημα αλλά γεμάτο νόημα σύνθημα: καταστροφή του καπιταλισμού, της μισθωτής εργασίας, της υποδούλωσης στο Κράτος και οργάνωση μιάς νέας ζωής βασισμένης στην αυτοδιεύθυνση των παραγωγών. Αλλά στην πραγματικότητα αυτό το Οκτωβριανό πρόγραμμα δεν υλοποιήθηκε με κανέναν τρόπο. Ο καπιταλισμός δεν καταστράφηκε αλλά αναμορφώθηκε. Η μισθωτή εργασία κι η εκμετάλλευση των παργυγώνων εξακολουθεί να υπάρχουν. Και η νέα Κρατική μηχανή δεν καταπνίξει τους εργάτες λιγότερο απ' ότι εκείνη των γαιοκτημόνων και των ιδιωτικών καπιταλιστών. Έτσι η Ρώσικη επανάσταση μπορεί να ονομαστεί "Οκτωβριανή επανάσταση" μόνο με μία ιδιαίτερη και στενή έννοια: σαν μία υλοποίηση των στόχων και των καθηκόντων του Κ.Κ.

Η Οκτωβριανή Εξέγερση, όπως κι εκείνη του Φλεβάρη - Μάρτη 1917, δεν ήταν παρά μιά φάση της γενικής πορείας της Ρώσικης επανάστασης. Οι επαναστατικές δυνάμεις του κινήματος του Οκτώβρη χρησιμοποιήθηκαν απ' το Κ.Κ. για τα δικά του σχέδια και σκοπούς. Αλλά αυτό δεν αντιπροσωπεύει ολόκληρη την επανάστασή μας. Η γενική πορεία της επανάστασης περιλαμβάνει κι άλλα ρεύματα που δεν σταματούν στον Οκτώβρη αλλά προχωρούν παραπέρα, στην εκπλήρωση των ιστορικών καθηκόντων των εργατών και των αγροτών: την εξισωτική, ακρατική καινούργια των εργατών. Ο μέχρι σήμερα παρατεταμένος και ήδη αποστεωμένος Οκτώβρης πρέπει, αναμφίβολα, να δώσει τη θέση του στην επόμενη λαϊκή φάση της επανάστασης. Αν δεν συμβεί αυτό, η Ρώσικη επανάσταση, όπως όλες οι προηγούμενες της, δεν θα είναι τίποτα περισσότερο από μιά αλλαγή κυβέρνησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΟΚΤΩΒΡΙΑΝΗ ΕΚΡΗΣΗ ΣΤΗ ΜΕΓΑΛΟΡΩΣΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ

Γιό να αποσαφηνίσουμε την ανάπτυξη της Ρώσικης επανάστασης, είναι ανάγκη να εξετάσουμε την προπαγάνδα και την ανάπτυξη των επαναστατικών ιδεών ανάμεσα στους εργάτες και τους αγρότες σ' όλη την περίοδο απ' τ' 1900 ώς τ' 1917, καθώς και τή σημασία της Οκτωβριανής Έκρηξης στη Μεγαλωρωσία και στην Ουκρανία.

Αρχίζοντας απ' τήν περίοδο 1900 - 1905, η επαναστατική προπαγάνδα μεταξύ των εργατών και των αγροτών διεξάγονταν από εκκλησιώπους δύο βασικών θεωριών: του κρατικού σοσιαλισμού και του αναρχισμού. Η προπαγάνδη του κρατικού σοσιαλισμού διεξάγονταν από μερικά θαυμάσια οργανωμένα δημοκρατικά κόμματα: τους Μπολσεβίκους, τους Μενσεβίκους, τους Σοσιαλεπαναστάτες και μερικά άλλα συγγενικά ρεύματα. Ο αναρχισμός προωθούνταν από μερικές μικρομάδες, που δεν είχαν καταλάβει αρκετά καθαρά τ' αληθινά τους στην επανάσταση. Τό πεδίο τής προπαγάνδας και τής πολιτικής εκπαίδευσης είχε καταληφθεί σχεδόν αποκλειστικά απ' τήν δημοκρατία που εκπαίδευε τίς μάζες στό πνεύμα του πολιτικού προγράμματος και των ιδανικών της. Η εγκαθίδρυση μίας αβσολευτής δημοκρατίας ήταν ο βασικός τής στόχος· η πολιτική επανάσταση, ήταν τό μέσο γιό να πετύχει αυτόν τό στόχο.

Ο αναρχισμός, αντίθετα, απόρριπτε τήν δημοκρατία σάν μιά μορφή κρατισμού κι απόρριπτε επίσης τήν πολιτική επανάσταση σάν μέθοδο δράσης. Ο αναρχισμός θεωρούσε ότι τό βασικό καθήκον των εργατών κι αγροτών είναι η κοινωνική επανάσταση και καλούσε τίς μάζες να εκπληρώσουν αυτό τό καθήκον. Ήταν η μοναδική θεωρία που ζητούσε τήν ολοκληρωτική καταστροφή του καπιταλισμού σ' όνομα μίας ελεύθερης, ακρατικής κοινωνίας εργαζόμενων ανθρώπων. Αλλά, έχοντας μόνο ένα μικρό αριθμό αγωνιστών και ταυτόχρονα στερούμενος ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα γιό τό άμεσο μέλλον, ο αναρχισμός δεν μπορούσε να διαδοθεί πλατιά και να ριζώσει μέσα στις μάζες σάν η ιδιαίτερη κοινωνική και πολιτική θεωρία τους. Παρόλα αυτά, επειδή ο αναρχισμός ασχολήθηκε με τίς πιο σημαντικές πλευρές τής ζωής των υπόδουλων μαζών, επειδή δεν υπήρξε ποτέ υποκριτικός απέναντί τους, κι επειδή τίς διδάξε να αγωνίζονται άμεσα γιό τήν δική τους υπόθεση και να πεθαίνουν γι' αυτή, δημιούργησε ένα πάνθεον ηρώων και μαρτύρων του αγώνα γιό τήν κοινωνική επανάσταση στην ίδια τήν καρδιά τής εργατικής τάξης. Οι αναρχικές ιδέες άντεξαν στις μακρόχρονες δοκιμασίες τής Τσαρικής αντίδρασης και διατηρήθηκαν ζωντανές στις καρδιές μεμονωμένων εργατών των πόλεων και τής υπαίθρου, σάν τό πολιτικό και κοινωνικό τους ιδανικό.

Ο σοσιαλισμός, όντας ένα φυσικό προϊόν τής δημοκρατίας, είχε πάντα

στη διάθεσή του ένα τεράστιο αριθμό διανοούμενων. Φοιτητές, καθηγητές, δικηγόροι, γιατροί, δημοσιογράφοι κλπ., ήταν ή διακηρυγμένοι Μαρξιστές ή, σ' ένα μεγάλο βαθμό, συμπαθούντες του Μαρξισμού. Χάρη στό τεράστιο δυναμικό του, που ήταν έμπειρο στην πολιτική, ο σοσιαλισμός κατόρθωνε πάντοτε να προσελκύσει ένα σημαντικό αριθμό εργατών, ακόμη κι όταν τους καλούσε να αγωνιστούν γιό τ' ακατανόητα και ύποπτα ιδανικά τής δημοκρατίας.

Παρόλα αυτά, τόν καιρό τής επανάστασης του 1917, τό ταξικά συμφέροντα κι ένστικτα όδηγησαν τους εργάτες και τους αγρότες στην πραγματοποίηση των άμεσων στόχων τους τήν οικειοποίηση τής γής και των εργοστασίων.

Όταν εμφανίστηκαν μεταξύ των μαζών αυτές οι τάσεις — κι εμφανίστηκαν πολύ πριν απ' τήν επανάσταση του 1917 — ένα τμήμα των Μαρξιστών, δηλαδή, η αριστερή τους πτέρυγα, οι Μπολσεβίκοι, εγκατέλειψαν γρήγορα τίς καθαρά αστικοδημοκρατικές θέσεις τους, έβρισαν συνθήματα που ήταν προσαρμοσμένα στις ανάγκες τής εργατικής τάξης και στις μέρες τής επανάστασης βάδισαν μαζί με τίς εξεγερμένες μάζες, επιδιώκοντας να γίνουν αφήγνες του μαζικού κινήματος. Και τό πέτυχαν αυτό, χάρη στό μεγάλο αριθμό διανοούμενων που βρίσκονταν στις γραμμές του Μπολσεβικισμού καθώς επίσης και στα σοσιαλιστικά συνθήματα με τό οποία ξελόγισαν τίς μάζες.

Αναφέραμε ήδη πιο πάνω ότι η Οκτωβριανή Έκρηξη έγινε υπό τήν επήρεια δύο δραστηκών συνθημάτων: "Τά εργοστάσια στους Εργάτες" η Γη στους Αγρότες!". Η εργατική τάξη έδωσε σ' αυτά τά συνθήματα ένα ξεκάθαρο, χωρίς επιφυλάξεις, νόημα· δηλαδή, ότι η επανάσταση β' έθετε ολόκληρη τήν βιομηχανική οικονομία κάτω απ' τόν άμεσο έλεγχο των εργατών, τή γή και τήν αγροτική οικονομία κάτω απ' τόν έλεγχο των αγροτών. Τό πνεύμα τής δικαιοσύνης και τής αυτενέργειας που περιέχονταν σ' αυτά τά συνθήματα ενέπνεαν τίς μάζες σέ τέτοιο βαθμό, ώστε ένα σημαντικό κομμάτι να αρχίσει τήν οργάνωση τής ζωής στη βάση αυτών των συνθημάτων. Σε μετρητές πόλεις τά συνδικάτα κι οι εργασιασσιακές επιτροπές ανέλαβαν τήν διεύθυνση των εργοστασίων και των προϊόντων τους, αφού απαλλάχτηκαν απ' τούς ιδιοκτήτες, κι αυτές οι ίδιες καθόριζαν τίς τιμές κλπ. Αλλά όλες αυτές οι απόπειρες συνάντησαν τήν σιδερένια αντίσταση του Κ.Κ. που ήδη είχε γίνει τό Κράτος.

Τό Κ.Κ., που βάδισε δίπλα δίπλα με τίς επαναστατικές μάζες κι απομείωσε τά εξτρεμιστικά, συχνά αναρχικά συνθήματά τους, άλλαξε απότομα τή δραστηριότητά του μόλις έπεσε η κυβέρνηση συνασπισμού και τό Κόμμα ήρθε στην εξουσία. Η επανάσταση σάν ένα μαζικό κίνημα των εργαζόμενων με τά συνθήματα του Οκτώβρη, από εκείνη τήν στιγμή είχε τελειώσει γιό τό κόμμα. Ο βασικός εχθρός τής εργατικής τάξης, η βιομηχανική κι αγροτική αστική τάξη, είχε ηττηθεί. Η περίοδος τής καταστροφής, του αγώνα εναντίον του καπιταλιστικού καθεστώτος, είχε τελειώσει· αυτό που άρχισε ήταν η περίοδος τής οικοδόμησης του κομμουνισμού, τής προλεταριακής οικοδόμησης. Από κεί και πέρα, η επανάσταση μπορούσε να διεξαχθεί μόνον απ' τά Κρατικά όργανα. Η συνέχιση τής προηγούμενης κατά-

κή στην Ουκρανία. Εδώ το Κ.Κ. δεν είχε ούτε το ένα δέκατο των οργανωμένων κομματικών δυνάμεων που διέθετε στη Μεγαλορωσία. Εδώ η επανάσταση του σούβ αγρότες και εργάτες υπήρξε πάντοτε ασήμαντη. Εδώ η κτηβριανή εξέγερση συνέβηκε πολύ αργότερα, όχι νωρίτερα απ' τον Νοέμβριο, Δεκέμβριο και Γενάρη του επόμενου χρόνου. Μέχρι τότε η Ουκρανία κυβερνηθεί απ' την τοπική εθνική μπουρζουαζία - τους "Πετλιουράτσι" (λοποδοί του Πετλιούρα). Στις σχέσεις τους με την Ουκρανία Μπολσεβίκοι δεν έδρασαν με επαναστατικό, αλλά κύρια με στρατιωτικό τρόπο. Στη Μεγαλορωσία το πέρασμα της εξουσίας στα Σοβιέτ σήμαινε πέρασμα της από Κ.Κ. Στην Ουκρανία, όμως, χάρη στην αδυναμία κι έλλειψη δημοτικότητας του Κ.Κ., το πέρασμα της εξουσίας στα σοβιέτ σήμαινε κάτι ολότελα διαφορετικό. Τα σοβιέτ ήταν συγκεντρώσεις εργατικών αντιπροσώπων χωρίς καμιά πραγματική δύναμη υποταγής των εργατών. Οι εργάτες στα εργοστάσια κι οι αγρότες στα χωριά ένιωθαν ότι αυτοί ήταν πραγματική δύναμη. Αλλά αυτή η δύναμη ήταν διασκορπισμένη, αποδιοργανωμένη και διέτρεχε συνεχώς τον κίνδυνο να βρεθεί κάτω απ' τη δικτατορία ενός καλά οργανωμένου κόμματος.

Σ' όλη τη διάρκεια του επαναστατικού αγώνα, η εργατική τάξη κι η αγροτική της Ουκρανίας δεν συνήθισαν να κατευθύνονται από έναν πανταχού παρόντα κι άκαμπτο κηδεμόνα σαν το Κ.Κ. της Μεγαλορωσίας. Σαν αποτέλεσμα, ο εργατικός πληθυσμός βίωσε ένα πολύ μεγαλύτερο βαθμό ελευθερίας, που αναπόφευκτα εκδηλώθηκε στις μέρες της μαζικής επαναστατικής δράσης.

Μία άλλη, ακόμα πιο σημαντική πλευρά της ζωής των (ντόπιων) Ουκρανών αγροτών κι εργατών ήταν οι παραδόσεις της Βολντσα που διατηρούνταν από παλιές εποχές. Όσες προσπάθειες κι αν έκαναν οι Τσάροι, απ' την Αικατερίνη την Β' και μετά, για να εξολοθίσουν αυτήν την μήμηρα του Ουκρανού λαού, κάθε ίχνος της Βολντσα, αυτής της κληρονομιάς της ηρωικής εποχής των Κοζάκων Ζαπορόζε, απ' τον 14ο αιώνα μέχρι τον 18ο αιώνα, διατηρείται παρόλα αυτά μέχρι σήμερα και οι Ουκρανοί εργάτες έχουν έτσι διατηρήσει μία ιδιαίτερη αγάπη για την ανεξαρτησία. Στους σύγχρονους Ουκρανούς αγρότες παίρνει τη μορφή της πεισματικής αντίστασης απέναντι σε κάθε εξουσία που προσπαθεί να τους υποδουλώσει.

Έτσι το επαναστατικό κίνημα της Ουκρανίας συνοδεύτηκε από δύο συνθήκες που δεν υπήρχαν στη Μεγαλορωσία και που επέδρασαν σημαντικά στον χαρακτήρα της Ουκρανικής επανάστασης: την απουσία ενός ισχυρού κι οργανωμένου πολιτικού κόμματος και το πνεύμα της Βολντσα, αυτής της ζωντανής κληρονομιάς του Ουκρανού εργάτη. Και πραγματικά, όταν η επανάσταση στη Μεγαλορωσία βρέθηκε κάτω απ' την κυριαρχία του Κράτους χωρίς μεγάλη αντίσταση, αυτή η κυριαρχία συνάντησε μεγάλη αντίσταση στην Ουκρανία. Ο Σοβιετικός μηχανισμός εγκαθιδρύθηκε μηχανιστικά και κύρια με την ένοπλη βία. Ταυτόχρονα συνέχιζε να αναπτύσσεται ένα αυτόνομο μαζικό κίνημα που αποτελούνταν βασικά από αγρότες. Το τελευταίο είχε ήδη εμφανιστεί επί δημοκρατικής κυβέρνησης Πετλιούρα και εξελίσσονταν αργά, αναζητώντας ακόμη τον δρόμο του. Επιπλέον, οι ριζικές απαιτήσεις του κινήματος βρίσκονται στην ίδια ακριβώς τη βάση της Ρωσικής επανάστασης. Αυτό ήταν αξιοσημείωτο απ' τις πρώτες κιόλας μέρες της έκρηξης

του Φλεβάρη. Ήταν ένα κίνημα των κατώτερων στρωμάτων των εργαζομένων, που στόχευε στην καταστροφή του συστήματος οικονομικής υποδουλοποίησης και στη δημιουργία ενός νέου συστήματος, ίσως μόνον στην κοινωνικοποίηση των μέσων και των εργαλείων εργασίας και στην καλλιέργεια της γης από τους ίδιους τους εργάτες της.

Έχουμε ήδη αναφέρει ότι, στ' όνομα αυτών των αρχών, οι εργάτες απομάχθηκαν απ' τους ιδιοκτήτες των εργοστασίων και μεταβίβασαν τη διαχείριση της παραγωγής στα ταξικά τους όργανα: συνδικάτα, εργοστασιακές επιτροπές ή επιτροπές εργατικών αντιπροσώπων που δημιουργήθηκαν ειδικά γι' αυτό το σκοπό. Οι αγρότες πήραν τη γη των πόρσετσκ (της μικρής αριστοκρατίας) και των κουλάκων (πλούσιων αγροτών) και κράτησαν την παραγωγή μόνο για τους ίδιους τους εργάτες, σχεδιάζοντας έτσι ένα νέο τύπο αγροτικής οικονομίας.

Αυτή η πρακτική άμεσης επαναστατικής δράσης των εργατών κι αγροτών αναπτύχθηκε σχεδόν ανεμπόδιτα στην Ουκρανία ολόκληρο τον πρώτο χρόνο της επανάστασης και δημιούργησε μία υγιή και ξεκάθαρη γραμμή επαναστατικού προανατολισμού για τις μάζες.

Και κάθε φορά που η μία ή η άλλη πολιτική ομάδα προσπαθούσε, έχοντας κατοκτήσει την εξουσία, να σπάσει αυτή την εργατική γραμμή επαναστατικού προανατολισμού, εργάτες εξεπόδισαν μιά επαναστατική αντίσταση και πολεμούσαν αυτές τις απόπειρες με διάφορους τρόπους.

Έτσι το επαναστατικό κίνημα των εργαζομένων για κοινωνική απελευθέρωση, που είχε τις απαρχές του στις πρώτες μέρες της επανάστασης, δεν καθύβρισε, οποιαδήποτε εξουσία κι αν εγκαθιδρύθηκε στην Ουκρανία. Δεν λυγίστηκε ούτε απ' τους Μπολσεβίκους που, μετά την έκρηξη του Οκτωβρίου, προσπάθησαν να καθιερώσουν το απολυταρχικό κρατικό σύστημα στη χώρα.

Ποιά ήταν το χαρακτηριστικό αυτού του κινήματος;

Ο πόθος του να πετύχει τους πραγματικούς στόχους της εργατικής τάξης στην επανάσταση" η θέλησή του να πετύχει την απελευθέρωση της εργασίας" η περιφρόνησή του προς όλες τις μη εργαζόμενες κοινωνικές ομάδες.

Παρόλα τα σοφίσματα του Κ.Κ., που επεδίωκε ν' αποδείξει ότι το Κόμμα ήταν ο εγκέφαλος της εργατικής τάξης και ότι η δύναμή του ήταν εκείνη των εργατών κι αγροτών, κάθε εργάτης κι αγρότης που είχε διατηρήσει το δικό του πνεύμα ή ένστικτο γνώριζε ότι στην πραγματικότητα το Κόμμα οδηγούσε τους εργάτες της πόλης και της υπαίθρου μακριά απ' τα επαναστατικά τους καθήκοντα, ότι το Κόμμα τους είχε κάτω απ' τον έλεγχό του και ότι αυτή η ίδια η ύπαρξη μιάς κρατιστικής οργάνωσης ήταν ένας περιερισμός του δικαιώματός τους για ανεξαρτησία και για οποιαδήποτε άλλη αυτοδιεύθυνση.

Η επιθυμία για πλήρη αυτοδιεύθυνση έγινε η βάση του κινήματος που ξεπήδησε μέσα απ' τις μάζες. Με όλους τους τρόπους, η σκέψη τους ήταν πάντοτε ριζωμένη σ' αυτή την ιδέα. Η κρατιστική δραστηριότητα του Κ.Κ. κατέπνιξε αμελίκτα αυτές τις επιθυμίες. Αλλά αυτή ακριβώς η δράση του ηλιθιόλογου κόμματος, που δεν ανεχόταν καμιά αντίρρηση, ήταν που δια-

φώτισε τούς εργάτες και τούς οδήγησε στην αντίσταση.

Αρχικά, τὸ κίνημα περιορίστηκε στὸ ν' αγνοήσει τὴ νέα εξουσία καὶ νὰ εκτελεῖ αυθόρμητες πράξεις μὲ τίς οποίες οἱ αγρότες γίνονταν κύριοι τῆς γῆς καὶ τῆς περιουσίας τῶν γαιοκτημόνων. Επινόησαν τούς δικούς τους τρόπους καὶ μέσα. Ἡ απροσδόκητη κατάληψη τῆς Ουκρανίας ἀπ' τοὺς Αυστρο-Γερμανοὺς ἔβαλε τούς εργάτες σὲ μιὰ ἐντελῆ νέα κατάσταση καὶ ἐπίπευσε τὴν ἀνάπτυξη τοῦ κινήματός τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Ο ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟΣ ΞΕΣΗΚΩΜΟΣ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ ΜΑΧΝΟ

Ἡ συνθήκη τοῦ Μπρέστ-Λιτόφσκ που ἔκαναν οἱ Μπολσεβίκοι μὲ τὴν Αὐτοκρατορική κυβέρνηση τῆς Γερμανίας, ἄνοιξε τίς πόρτες Ουκρανίας στοὺς Αυστρο-Γερμανοὺς. Μπήκαν σὺν αφεντικὰ. Δὲν περιορίστηκαν στὴ στρατιωτικὴ δράση, ἀλλὰ ἀναμείχθηκαν καὶ στὴν πολιτικοοικονομικὴ ζωὴ τῆς χώρας, μὲ σκοπὸ νὰ ἰδιοποιηθοῦν τὰ προϊόντα τῆς. Γιὰ νὰ τὸ πετύχουν αὐτὸ εὐκόλα καὶ τέλεια, παλινόρθωσαν τὴν αριστοκρατικὴ καὶ φεουδαρχικὴ ἐξουσία, που εἶχε ἀνατραπεί ἀπ' τὸ λαὸ καὶ ἐγκαθίδρυσαν τὴν ἀπολυταρχικὴν κυβέρνηση τοῦ Αταμάνου Σκοροπάντσκι. Τὰ στρατεύματά τους παραπλανοῦνταν συστηματικὰ ἀπ' τούς ὀξιωματικούς τους σχετικὰ μὲ τὴν Ρωσικὴ ἐπανάσταση. Τούς παρουσίαζαν τὴν κατάστασιν στὴ Ρωσία καὶ τὴν Ουκρανία σὺν ἓνα ὄργιο τυφλῶν, ἀγρίων δυνάμεων που κατέστρεφαν τὴν γαῖαν στὴ χώρα καὶ τρομοκρατοῦσαν τούς τίμιους εργαζόμενους. Ἔτσι προκαλοῦσαν στοὺς στρατιώτες ἓνα μῖσος ἐναντίον τῶν ἐπασαστατῶν ἀγροτῶν καὶ εργατῶν, δημιουργώντας τίς προϋποθέσεις γιὰ τὴν τελικὴ σκληρὴ καὶ ἀποτυχημένη ἐισβολὴ τῶν Αυστρο-Γερμανικῶν στρατευμάτων στὴν ἐπασαστατημένη χώρα.

Ἡ οικονομικὴ λεηλασία τῆς Ουκρανίας ἀπ' τούς Αυστρο-Γερμανοὺς, μὲ τὴ συννεχὴ καὶ τὴ βοήθεια τῆς κυβέρνησης Σκοροπάντσκι, ἦταν κολοσσική καὶ τρομακτικὴ. Ἐπαιρναν τὸ κάθε τι — σιτᾶρι, ζῶα, πουλερικά, αὐτὰ, πρώτες ὕλες κλπ. — καὶ μάλιστα σὲ τέτοιες ποσότητες, που τὰ μεταφορικὰ μέσα δὲν ἐπαρκοῦσαν. Ἀμέσως μόλις τὰ μετέφεραν στίς τεράστιες στρατιωτικὲς ἀποθήκες που εἶχαν παραχωρηθεῖ γιὰ τὰ λάφυρα, οἱ Αυστρο-Γερμανοὶ ἐστελναν βίαια ἐξω ἀπ' τὴν χώρα ὅσα περισσότερα μπορούσαν, φορτώνοντας τὸ ἓνα τρένο μὲτὰ τὸ ἄλλο. Ἐκατοντάδες, χίλια καὶ χιλιάδες τρένα κουβαλοῦσαν ἐξω τὰ πάντα. Κάθε φορὰ που οἱ κεντρικοὶ πρόβαλαν ἀντίστασιν σ' αὐτὴ τὴ λεηλασία καὶ προσπαθοῦσαν νὰ κερτίσουν τούς καρπούς τοῦ μόχθου τους, ἀντιμετώπιζαν μαστιγώσεις, ἐντίποινα καὶ ἐκτελέσεις.

Ἡ κατοχὴ τῆς Ουκρανίας ἀπ' τούς Αυστρο-Γερμανοὺς συνθέτει μιὰ ἀπ' τίς πικρὰς σελίδες στὴν ἱστορία τῆς ἐπανάστασης. Πρόσθετα στὴ βία τῶν ἐισβολῶν καὶ τὴν κινικὴ τους στρατιωτικὴ λεηλασία, ἡ κατοχὴ συνοδευθεῖτο καὶ ἀπ' τὴν ἀγρία ἀντίδραση τῶν μεγαλογαιοκτημόνων. Τὸ καθέστις τοῦ Αταμάνου σήμαινε τὸν ἀφανισμό τῶν ἐπασαστατικῶν κατακτήσεων τῶν εργατῶν, μιὰ πλήρη ἐπιστροφή στὸ παρελθόν. Ἦταν ἐπομένως φυσικὸ τὸ ὅτι αὐτὴ ἡ νέα κατάστασις ἐπιτόχυνε πολὺ τὴν πορεία τοῦ κινήματος που εἶχε ἀρχίσει προηγουμένα, ἐπὶ Πετλιούρο καὶ Μπολσεβίκων. Πλητοῦ καὶ κυρίως στὰ χωριά, ἀρχισαν νὰ γίνονται ἐπασαστατικὲς ἐνέργειες ἐναντίον στοὺς γαιοκτήμονες καὶ τούς Αυστρο-Γερμανοὺς. Ἔτσι ἔξκι-

νησε τὸ νέο επαναστατικὸ κίνημα τῶν Ουκρανῶν αγροτῶν, ἕνα κίνημα ποὺ ονομάστηκε ἀργότερα Επαναστατικὸς Ξεσηκωμός. Ἡ γέννηση αὐτοῦ τοῦ κινήματος συχνὰ θεωρεῖται, ἀπλῶς καὶ μόνο, ὡς ἀποτέλεσμα τῆς Αυστρο-Γερμανικῆς κατοχῆς καὶ τοῦ καθεστώτος τοῦ Αταμάνου. Ἡ ἐξήγηση αὐτῆ εἶναι ανεπαρκὴς καὶ συνακόλουθα ψεύτικη. Οἱ ρίζες τῆς ἐξέγερσης βρίσκονται μέσα στὴ Ρώσικη ἐπανάσταση ἢ ἴσως ἀπὸ πρῶτον τῶν εργατῶν νὰ οδηγήσουν αὐτὴ τὴν ἐπανάσταση στὴ φυσικὴ τῆς ἐκβαση: τὴν ἀλθιανὴ καὶ πλήρη ἀπελευθέρωση καὶ ὑπεροχὴ τῆς εργατικῆς τάξης. Τὸ μόνον ποὺ ἔκαναν ἡ Αυστρο-Γερμανικὴ εἰσβολὴ καὶ ἡ ἀντίδραση τῶν πόρμεστικῶν τὰν νὰ ἐπιταχύνουν τὴν ὅλη διαδικασίαν.

Τὸ κίνημα πήρε γρήγορα τεράστιες διαστάσεις. Παντοῦ οἱ αγρότες ἐσηκώθηκαν ἐναντίον τῶν πόρμεστικῶν, τοῦ σκότωναν ἢ τοὺς ἐδίωξαν, ἀναλαμβάνοντες οἱ ἴδιοι τὰ κτήματα καὶ τὴν περιουσίαν τους, χωρὶς νὰ υπολογίζοντες τοὺς Αυστρο-Γερμανικοὺς εἰσβολεῖς. Οἱ Αταμάνοι καὶ οἱ Γερμανικὲς ἀρχὲς ἀπαντοῦσαν μὲ σκληρὰ ἀντίποινα. Μαστίγωναν καὶ τσιφάκιζαν μαζί τους τοὺς αγρότες τῶν παριστατημένων χωριῶν καὶ ἔκαιγαν τὶς περιουσίαις τους. Μέσα εἰς λίγο κατὰ εκατοντάδες χωρὶς ὑπόσταναν τρομερὰ ἀντίποινα ἀπ' τὴν στρατιωτικὴν καὶ τὴν τσιφλικικὴν κῆσα. Αὐτὰ συνέβαιναν τὸν Ἰούλιον, Ἰούλιον καὶ Αὐγούστου τοῦ 1918.

Μετὰ οἱ αγρότες, ἀνυποχώρητοι εἰς τὴν ἐξέγερσίν τους, ἄρχισαν ἀνταρτικὸν πόλεμον. Σὺν τὸν ἐκτελούσαν τὴν ἐντολήν κάποιοι ἀόρατοι ὀργανῶσι, σχεδιάσαν, σχεδὸν ταυτοχρόνως, σὲ διάφορα μέρη πολλὰ ἀντάρτικα ἀποσπάσματα ποὺ δρούσαν στρατιωτικὰ καὶ πάντοτε μὲ τὴν μέθοδον τοῦ αἰφνιδιασμοῦ, ἐναντίον στοὺς ευγενεῖς, τὶς φρουρὰς τους καὶ τοὺς ἐκπρόσωπους τῆς ἐξουσίας. Κατὰ κανόν, τὰ ἀποσπάσματα αὐτὰ, ποὺ ἀποτελοῦνταν ἀπὸ 20 ἕως 50 ἢ 100 καλὰ ἀπλισμένους, καθαρὰ ἄρθετες, ἐμφανίζονταν ἔξαφνικὰ ἀκριβῶς ἐκεῖ ποὺ δὲν τοὺς περίμεναν, ἐπιτίθονταν σὲ κάποιον ευγενὴ ἢ κάποια Κρατικὴ φρουρὰ, ἔσφαζαν ὅλους τοὺς ἐχθροὺς τῶν αγροτῶν καὶ ἐξαφανίζονταν τόσο γρήγορα, ὅσο εἶχαν ἔρθει. Κάθε γαιοκτήμονας ποὺ βασάνιζοντες τοὺς αγρότες καὶ ὅλοι οἱ πιστοὶ τὸν ὑπηρετῶν, προγράφονταν ἀπ' τοὺς ἀντάρτας καὶ διέτρεχαν ἀνεκλείων τὸν κίνδυνον νὰ δολοφονηθοῦν. Κάθε φρουρὸς, καὶ ἂν ἦτο ἑλληνικὴ, ἀποφασίζονταν ἀπὸ τὴν ἀντάρτικὴν ἀποσπασματικὴν ἀποστολήν. Τέτοια κατορθώματα, ποὺ συνέβαιναν καθημερινὰ σ' ὅλοκληρὴν τὴν χώραν, τσάκιζαν τὴν ἀντεπανάστασιν τῶν γαιοκτημόνων, τὴν ὑπονόμισον καὶ προετοιμάσαν τὸ δρόμον γιὰ τὸν θρίαμβον τῶν αγροτῶν.

Ἔπρεπε νὰ σημειωθῆι ὅτι, ὅπως οἱ τεράστιες καὶ αὐθόρμητες αγροτικὲς ἐξεγέρσεις ποὺ ἐκδηλώνονται χωρὶς καμιά προετοιμασίαν, ἔτσι καὶ αὐτὲς οἱ ὀργανωμέναι ἀντάρτικαι πράξεις ἐκτελοῦνται πάντοτε ἀπ' τοὺς ἰδιοὺς τοὺς αγρότες, χωρὶς τὴ βοήθειαν ἢ τὴν καθοδήγησιν οποιασδήποτε πολιτικῆς ὀργανώσεως. Οἱ μέθοδοι δράσεως τους τοὺς υποχρέωναν ν' ἀναλαμβάνουν οἱ ἴδιοι τὴν φροντίδα τῶν ἀναγκῶν τοῦ κινήματος, καὶ νὰ τὸ διευθετοῦν καὶ νὰ τὸ οδηγήσιν εἰς νίκην. Σ' ὅλη τὴν διάρκειαν τοῦ αγῶνα τους ἐνέναντι τῶν Αταμάνων καὶ τοῦ πόρμεστικῶν, ἀκόμα καὶ σὲ τὶς πῶς δυσκολοὺς στιγμὰς τους, οἱ χωρικοὶ ἔμειναν μόνον τοὺς σὲ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ ἀγρίου, πῶς νὰ ὀργανωθῶντες ἐχθροὺς. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἐπέδρασε πολὺ στὸν ὅσον τὸ χαρακτῆρα ὀλοκληροῦ τοῦ επαναστατικοῦ ἔσσηκωμοῦ (ὅπως θὰ εἶδουμε ἀργότερα). Ὅπου ἔμεινε μέχρι τὸ τέλος μὴ ταξικὴ δρᾶσι καὶ δὲ

προέθηκε κάτω ἀπ' τὴν ἐπιρροὴν πολιτικῶν κομμάτων ἢ ἐθνικιστικῶν στοιχείων, διατήρησε ὄχι μόνον τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς καταγωγῆς τοῦ μῆτις, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐξουσία τῶν αγροτῶν μαζῶν, ἀλλὰ καὶ ἕνα δεύτερον βασικὸν γνώριμον — τὴν τέλειαν συνείδησιν ποὺ ὅλοι αὐτοὶ οἱ αγρότες ἀπόκτησαν ὄντως ἀνταρτικῶς ἀποσπασμένοι καὶ ἐμφυλιωτῆς τοῦ ἴδιου τους τοῦ κινήματος. Τ' ἀντάρτικα ἀποσπάσματα ἴσως περήφανα γι' αὐτὴ τὴν εἰδικὴ ποιότητά τοῦ κινήματος τους καὶ ἐνωσαν ἱκανὰ νὰ ἐκπληρώσουν τὴν ἀποστολὴν τους.

Τὰ ἀγρία ἀντίποινα τῆς ἀντεπανάστασεως δὲν σταμάτησαν τὸ κίνημα ἀλλοῦ, τὸ δυνάμωσαν καὶ τὸ διέδωκαν. Ἡ ἐνότητα τῶν αγροτῶν μεγάλως ἐνίσχυσε καὶ ἡ ἴδια ἡ δύναμις τῶν γεγονότων τοὺς οδηγούσε σ' ἕνα γενικὸν ἀντάρτικον ἐπαναστατικὴν δρᾶσιν. Βέβαιον, ποτὲ δὲν ὀργανώθηκαν οἱ αγρότες ὀλοκληρῶς τῆς Ουκρανίας ἀπὸ μὴν ἐνιαία δύναμις ποὺ νὰ δρᾷ κάτω ἀπὸ μὴν ἡγεσίαν. Ἀπ' τὴν ἀποψη τοῦ ἐπαναστατικοῦ πνεύματος, ὅλοι ἴσως ἐνωμένοι στὴν οὐσίαν ὅμως ἴσως ἦσαν βασικὰ ὀργανωμένοι σὲ τοπικὰ ἐπιπέδον, σὲ μικρὰς ἐπιπέδον, ἢ μικρὰ ἀντάρτικα ἀποσπάσματα, ἀπομονωμένα μεταξὺ τους, ἀντιπαρακείμενα γιὰ νὰ σχηματίσουν μεγαλύτερες καὶ πῶς ἰσχυρὰς ομάδας. Ὅσο περὶ τὴν ἐξέγερσιν καὶ ὅσο τὰ ἀντίποινα γίνονταν πῶς σκληρὰ καὶ πῶς ὀργανωμένα, αὐτὲς οἱ ἐνώσεις ἐγέναν ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη. Στὰ νότια τῆς Ουκρανίας βρισκόταν ἡ περιοχὴ τοῦ Γκιουλιάν-Πολέ, ποὺ πήρε τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἐνοποίησης. Ἐκεῖ πραγματοποιήθηκε ὄχι μόνον γιὰ ἀμυντικούς λόγους, ἀλλὰ, ἐπίσης καὶ πρωταρχικὰ μὲ σκοπὸν τὴν ὀλοκληρωτικὴν καταστροφή τῆς ἀντεπανάστασεως τῶν γαιοκτημόνων. Αὐτὴ ἡ ἐνοποίηση εἶχε καὶ ἕνα ἄλλο σκοπὸν, νὰ φτάσει, δηλαδή, ἀπ' τοὺς ἐπαναστατημένους χωρικοὺς μὴ πραγματοποιηθῶντες οἱ ὀργανωμένοι δύναμις ἱκανὴ νὰ πολεμήσιν ὀλοκληρῶς τὴν ἀντεπανάστασιν καὶ νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἐπικράτειαν τοῦ ἐπαναστατημένου λαοῦ.

Τὸν πῶς ἀπουδαῖο ρόλον σ' αὐτὴ τὴν προσπάθειαν ἐνοποίησης ὅπως καὶ στὴ γενικὴ ἀνάπτυξιν τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἔσσηκωμοῦ στὰ νότια τῆς Ουκρανίας ἐποιεῖ ἕνα ἀπόσπασμα ἐπαναστατῶν ποὺ καθοδηγούταν ἀπὸ ἕνα ντόπιον ἀγρότην, τὸν Νέστορα Μάχνο. Οἱ Μάχνο ἐπαίξει ἕνα τόσο κυρίαρχον καὶ κεντρικὸν ρόλον στὸ κίνημα, ἀπ' τὶς πρῶτες μέρας του ὡς τὸ ἀπογύον του, ὅταν οἱ αγρότες κατατρόπωντες τοὺς γαιοκτήμονες, ὡστε ὀλοκληρῶς ἡ ἐπαναστατικὴ περιοχὴ καὶ οἱ πῶς ἠρωϊκῆς στιγμῆς τοῦ αγῶνα συνδέονται μὲ τ' ὄνομα του. Ἀργότερα, ὅταν ἡ ἐξέγερσις εἶχε θριαμβέσει ὀλοκληρωτικὰ πῶς ἐπὶ τὴν ἀντεπανάστασιν τοῦ Σκοροπάντσκι καὶ ἡ περιοχὴ ἀπειλοῦνταν ἀπ' τὸν Νεζκίβ, οἱ Μάχνο ἐγένεο ὁ πόλεμος συσπειρώσεως γιὰ κατοχυρῶντες ἀγρότες διάφορων περιοχῶν. Στὴν ἱστορίαν τῆς Ουκρανικῆς ἐπανάστασεως, αὐτὴ ἴσως ἡ στιγμὴ ποὺ τὸ κίνημα πήρε τὴν οριστικὴν του μορφήν καὶ ἔξακαθάρισε τὰ ἱστορικὰ του καθήκοντα. Γιὰ τὴν ἐπανάστασιν δὲν διατήρησε παντοῦ τὴν συνείδησιν τῆς, τὴν ἐπαναστατικὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν τῆς στὰ συμφέροντα τῆς τάξεως τῆς. Ἔτσι ἐνὸς τῆς Νότιας Ουκρανίας οἱ ἐξεγερμένοι ὤψωντες τὴν μαῦρην σημαίαν τοῦ ἀναρχισμοῦ καὶ ἐπαρῶντες τὸν ἀντιεξουσιαστικὸν δρόμον τῆς ἐλευθέρου ὀργανώσεως τῶν εργατῶν, σὲς δυτικὰς καὶ βορειοδυτικὰς περιοχὰς τῆς Ουκρανίας γλιστροῦσαν σιγά-σιγά, μετὰ τὴν πῶσιν τοῦ Αταμάνου, κάτω ἀπ' τὴν ἐπιρροὴν ἔξωτων στοιχείων, ταξικῶν ἐχθρῶν τους, κυρίως τῶν ἐσσηκωτικῶν (Πετλιουριτῶν). Περισσότερον ἀπὸ δύο χρόνια, ἕνα τμήμα τῶν ἐπαναστατῶν τῆς δυτικῆς Ουκρανίας ὑποστήριξε

τόν Πετλιούρα που, κάτω απ' τ' εθνικιστικό λάβαρο, επιδίωκε τὰ συμπεριφέροντα τῆς ντόπιας φιλελεύθερης μπουρζουαζίας. Ἐταί οι επαναστάτες εργάτες τῶν επαρχιών τῶν Κιέβου, τοῦ Βολίν, τοῦ Ποντόλοκ κι ἐνὸς τμήματος τῆς Πολτάβα, ἐνῶ είχαν κοινὲς ρίζες μὲ τούς υπόλοιπους επαναστάτες δὲν μπόρεσαν στὴ συνέχεια νὰ ἀποκτήσουν οὔτε συνείδηση τῆς ιστορικῆς τους ἀποστολῆς οὔτε τὴν ἰκανότητα νὰ ὀργανώσουν τὴ δύναμει τους, κἀπέφθαντας κάτω απ' τὴν ἐξουσία τῶν ἐχθρῶν τῆς εργατικῆς τάξης, ἐγίναν τυφλά ὄργανα στὰ χέρια τους.

Ἡ εξέγερση στὴ νότια Ουκρανία εἶχε μιὰ ἐντελῶς διαφορετικὴ μορφή καὶ πῆρε διαφορετικὴ μορφή. Διαχωριστικὴ αὐστηρὰ απ' τὰ μὲν εργαζόμενα στοιχεία τῆς σύγχρονης κοινωνίας κι ἀπαλλάχθηκε σπύλυτα κι οριστικὰ απ' τὴς ἐθνικῆς, θρησκευτικῆς, πολιτικῆς καὶ ἄλλες προκαταλήψεις τοῦ καθεστώτος τῆς καταπίεσης καὶ τῆς σκλαβιᾶς βασίστηκε στὴς πραγματικῆς πιθμύει του προλεταριάτου τῆς πόλης καὶ τῆς υπαίθρου καὶ στ' ὄνομα αὐτῶν τῶν ἐπιθυμῶν πολέμησε σκληρὰ ἐναντίον στὸ πλῆθος τῶν ἐχθρῶν τῆς εργατικῆς τάξης.

ΜΑΧΝΟ

Ἀναφέραμε ἤδη πως ὁ Νέστορας Μάχνο ἐπαίξε ἕναν σημαντικό ρόλο στὴν ἐκτεταμένη περιοχή τῆς ἐπανάστασης τῶν αγροτῶν στὴ νότια Ουκρανία. Ἄς παρακολουθήσουμε τὴ δρᾶση του στὴν πρώτη περίοδο, δηλαδὴ μέχρι τὴν πτώση τοῦ Αταμάνου κι ἄς δώσουμε μερικὰ σύντομα βιογραφικὰ στοιχεία.

Ὁ αγρότης Νέστορας Ἰβάνοβιτς Μάχνο γεννήθηκε στὶς 27 Οκτωβρίου 1889 κι ἀνατράφηκε απ' τὴ μητέρα του στὸ χωριὸ Γκιουλὰι-Πολέ τῆς περιοχῆς τοῦ Ἀλεξαντρόφσκ, που βρίσκεται στὴν "γκομπερνίγια"(1) τοῦ Ἀκατερίνοσλαβ. Ἦταν παιδί μιᾶς φτωχῆς οικογένειας χωρικῶν. Ἦταν μόνον 10 μηνῶν ὅταν πέθανε ὁ πατέρας του, αφήνοντας αὐτὸν καὶ τοὺς 4 ἀδελφούς του στὴ φροντίδα τῆς μητέρας τους. Ἐξαιτίας τῆς ἐξαιρετικῆς φτωχειας τῆς οικογένειάς του, δούλεψε στὰ 7 του χρόνια σὰν βοσκὸς, φυλάγοντας τὶς αγελάδες καὶ τὰ πρόβατα τῶν συγχωριανῶν του. Σὲ ηλικία 8 χρόνων γράφτηκε στὸ τοπικὸ σχολεῖο, που τὸ παρακολουθοῦσε τὸν χειμῶνα, δουλεύοντας σὰ βοσκὸς τὸ καλοκαίρι. Στὰ 12, ἄφησε τὸ σχολεῖο καὶ τὴν οικογένειά του γιὰ νὰ πιάσει δουλειὰ. Δούλεψε σὰν εργάτης σὲ κτήμα τα ευγενῶν καὶ Γερμανῶν κουλάκων. Ἦδη αὐτὴ τὴν ἐποχὴ, σὲ ηλικία 14-15 χρόνων, ἐνῆψε δυνατὸ μίσος κατὰ τῶν ἐκμεταλλευτῶν κι ονειρευτὸς τὸν τρόπο που θὰ τοὺς ἐκδικούνταν κάποια μέρα καὶ γιὰ τὸν αὐτὸ του καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους, ἀν ἀποκόψει ποτὲ τὴ δύναμη νὰ τὸ κάνει. Ἀργότερ δούλεψε σ' ἕνα χυτήριο στὸ χωριὸ του.

Μέχρι τὰ 16 του, δὲν εἶχε καμιὰ ἐπαφὴ μὲ τὸν πολιτικὸ κόσμο. Οἱ κοινικῆς καὶ επαναστατικῆς του ιδέες ἀναπτύχθηκαν αὐθόρμητα μέσα σ' ἕνα πολὺ στενὸ κύκλο χωρικῶν, που ἦταν προλεταριοὶ σὰν αὐτὸν. Ἡ ἐπανάσταση τοῦ 1905 τὸν ἔκανε νὰ ξεφύγει απ' τὸ μικρὸ του κύκλο καὶ τὸν ἐσπρωψε στὸ μεγάλο χεῖμαρρο τῶν επαναστατικῶν γεγονότων καὶ πράξεων. Ἦταν 17 χρόνῶν, γεμάτος επαναστατικὸ ἐνθουσιασμό κι ἐτοιμος γιὰ τὰ πάντα στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν εργατῶν. Μετὰ ἀπὸ μερικῆς ἐπο

φύσης μὲ πολιτικῆς ὀργανώσεις, ἀποφάσισε νὰ μπεῖ στὲ γραμμῆς τῶν ἀναρκομμουνιστῶν κι απ' τὴ στιγμή ἐκείνη ἐγίνε ἕνας αἰχμῆρας ἀγωνιστῆς τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης.

Ὁ Ρώσικος ἀναρχισμὸς βρισκόταν ἐκεῖνο τὸν καιρὸ ἀντιμέτωπος μὲ δύο ἀντικρουμένα καθήκοντα: 1) νὰ ξεσκεπάσει τὴν πολιτικὴ ἀπάτη που προεπιτίθειαν τὰ σοσιαλιστικὰ κόμματα, μὲ τὴν καθοδήγησι τῶν Μαρξιστῶν, ἐπιτίθειαν στοὺς εργάτες 2) νὰ δείξει στοὺς εργάτες καὶ στοὺς αγρότες τὸ δρόμο γιὰ τὴν κοινωνικὴ ἐπανάσταση. Σ' αὐτὰ τὰ καθήκοντα ὁ Μάχνο ἀναπέλυσε ἕνα πλατὺ πεδίο δράσης καὶ συμμετείχε σὲ πλλῆς απ' τὴς πιὸ ἐπιτυχιμένες ἐνέργειες τοῦ ἀναρχικοῦ ἀγῶνα.

Στὸ 1908 ἔπεσε στὰ χέρια τῶν Τσαρικῶν ἀρχῶν τοῦ τὸν καταδίκασαν ἐπὶ θάνατο δι' ἀπαγχονισμοῦ γιὰ ἀναρχικῆς διασυνδέας καὶ συμμετοχῆ σὲ τρομοκρατικῆς πράξεις. Ἐξαιτίας τοῦ νεαροῦ τῆς ηλικίας του, ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου μετατράπηκε σὲ ἰσόβια καταναγκαστικὰ ἔργα. Ὁ Μάχνο ἐξέτισε τὴν ποινὴ του στὴς κεντρικῆς φυλακῆς Μπουτρκι τῆς Ἰβσάχα. Ἄν κι ἡ ζωὴ τῆς φυλακῆς δὲν πρόσφερε καμιὰν ἐλπίδα κι ἦταν πολὺ δυσκόλη γιὰ τὴν ἀντέξει, ὁ Μάχνο τὴν χρησιμοποίησε γιὰ νὰ μορμώσει. Δείχοντας μετῶλη ἐπιμέλεια, ἐμάθε Ρώσικη γραμματικὴ, μαθηματικὰ, Ρώσικη λογοτεχνία, τὴν ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ καὶ πολιτικῆς οἰκονομῆ. Στὴν πραγματικὸτητα, ἡ φυλακὴ ἦταν τὸ μόνον σχολεῖο ὅπου ὁ Μάχνο ἀπόκτησε ἐκείνες τὶς θεωρητικῆς καὶ πολιτικῆς γνώσεις που τὸν βοήθησαν τόσο πολὺ στὴ μετέπειτα ἐπανάστατικὴ του δραστηριότητα. Ἡ ζωὴ, ἡ δρᾶσι κι ἡ πράξι ἦταν τὸ ἄλλο τὸν σχολεῖο, ὅπου ἐμάθε νὰ γνωρίζει καὶ νὰ καταλαβαίνει τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ κοινωνικὰ γεγονότα.

Στὴ φυλακὴ, σὲ νεαρὴ ἀκόμα ηλικία, ὁ Μάχνο ἐβίλε σὲ κίνδυνο τὴν υγεία του. Ἀτίθασος ὅπως ἦταν κι ἀνίκανος ν' ἀποδεχτῆ αὐτὴ τὴν πλήρη ἐπιτάχισι τῆς προσωπικότητος που κρίζαντο οἱ κατὰδικασμένοι σὲ καταναγκαστικὰ ἔργα, δὲν πειθαρχοῦσε ποτὲ στὴς ἀρχῆς τῆς φυλακῆς καὶ βρέθηκεν ἀνεξέλεγκτος στὴν ἀπομόνωση, ὅπου, Ἐξαιτίας τοῦ κρούου καὶ τῆς υγείας, προσβλήθηκε ἀπὸ φυματίωση τῶν πνευμόνων. Στὰ 9 χρόνια τῆς φυλακῆς του ἀλυσσοδέονταν συχνὰ γιὰ "κακὴ συμπεριφορά" τελικὰ ἀπελευθερώθηκε μαζί μὲ ἄλλους τοὺς ἄλλους πολιτικῶν κρατούμενους απ' τὴν προλεταριακὴ εξέγερση στὴ Μόσχα, στὶς 2 Μάρτη 1917.

Ἀφίτηνος τῆ φυλακῆ ὁ Μάχνο γύρισε στὸ Γκιουλὰι-Πολέ, ὅπου οἱ κληρικοὶ τοῦ εἰδεξαν βαθιὰ συμπαθεῖα. Σ' ολόκληρο τὸ χωριὸ ἦταν ὁ μόνος πολιτικῶν κρατούμενος που τὸν ἀπελευθέρωσε ἡ ἐπανάσταση ἔναδιοντὰς τὸν στὴν οικογένειά του καὶ γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἐγίνε γιι τοὺς χωριάτες ἀντικείμενο αὐθόρμητου σεβασμοῦ κι ἐμπιστοσύνης. Δὲν ἦταν πιά ἕνας ἄπειρος νεαρός, ἀλλὰ ἕνας δοκιμασμένος ἀγωνιστῆς μὲ δυνατὴ θέληση καὶ συγκεκριμένες ιδέες γιὰ τὴν κοινωνικὴ σύγκρουση.

Στὸ Γκιουλὰι-Πολέ ἀφοσιώθηκε ἀμέσως στὴν ἐπανάστατικὴ δουλειὰ, ἐπιτιμῶντας ἀρχικὰ νὰ ὀργανώσει τοὺς αγρότες τοῦ χωριοῦ του καὶ τῶν περιχώρων. Ἰδρυσε ἕνα συνδικατὸ εργατῶν γῆς κι ὀργανωσε μιὰ εργατικὴ κομμούνια κι ἕνα τοπικὸ ἀγροτικὸ σοβιέτ (συμβούλιο). Τὸ πρόβλημα που τὸν ἀσασχόλησε περισσότερο ἦταν ἡ ἐνωση κι ὀργάνωση τῶν αγροτῶν σὲ μιὰ ἰσχυρὴ καὶ σταθερὴ συμμαχία ἐταί ὡστε νὰ μποροῦν νὰ διώξουν μιὰ γιὰ πάντα τοὺς μεγαλοαγιοκτήτες καὶ τοὺς πολιτικῶν ἀρχηγούς καὶ νὰ αὐ-

τοδευθυνθούν. Σ' αυτό τον τελικό στόχο οδηγούσε την οργανωτική δουλειά των αγροτών τόσο σαν προπαγανδιστής όσο και σαν ακτιβιστής. Εκδίωξε να τους ενώσει εναντίον της κατήφιαρης εξαπάτησης, αδικίας και καταπίεσης που γίνονταν απ' έβρος τους Επί κυβέρνησης Κερένκι και σε μέρες του Οκτώβρη του 1917, ήταν πρόεδρος του περιφερειακού αγροτικού συνδικάτου, της γεωργικής επιτροπής, της ένωσης μεταλλουργών και παραγκών και τέλος πρόεδρος του Εσβιέτ Αγροτών και Εργατών του Γκιουλάι-Πολέ.

Μ' αυτή την τελευταία ιδιότητα συγκέντρωσε τον Αύγουστο του 1917 όλους τους πόρμεσταικ της περιοχής και τους ανάγκασε να του δώσουν όλα τα έγγραφα που αφορούσαν κτήματα και κτήρια. Προχώρησε σε μία ακριβή απογραφή όλης αυτής της περιουσίας και μετά έκανε μιά έκθεση σχετικά πρώτα σε μιά συνεδρίαση του τοπικού σοβιέτ, έπειτα στο τοπικό συνέδριο των σοβιέτ και τέλος στο περιφερειακό συνέδριο των σοβιέτ. Συνέχισε προτείνοντας την εξίσωση των δικαιωμάτων των πόρμεσταικ και των κολλάκων μ' αυτά των φτωχών εργατών γής αναφορικά με τη χρήση της γής. Μετά την πρότασή του, το συνέδριο αποφάσισε να επιτρέψει στους πόρμεσταικ και στους κολλάκους να έχουν μερίδιο στη γή, καθώς και στα αγροτικά εργαλεία και το ζώα, ίσο μ' εκείνο των εργατών γής. Αρκετά αγροτικά συνέδρια των επαρχιών του Ακταρβίνσολαβ, της Ταυριδίας, της Πολτάβας του Χάρκοβου και άλλου ακολούθησαν το παράδειγμα του Γκιουλάι-Πολέ και υιοθέτησαν το ίδιο μέτρο.

Στη διάρκεια αυτής της περιόδου, ο Μάχνο έγινε η ψυχή του αγροτικού κινήματος της περιοχής, που έπαιρνε κάτω απ' τον έλεγχό του τα κτήματα και τις περιουσίες των πόρμεσταικ κι ακόμα, αν χρειαζόταν, τους εκτελούσε. Έτσι μεταβλήθηκε σε θανάσιμο εχθρό των πλουσιών και των ντόπιων μπουρζουάδικων ομάδων.

Τόν καιρό της Αυστρο-Γερμανικής κατοχής της Ουκρανίας, ο Μάχνο επιφορτίστηκε απ' την επαναστατική επιτροπή του Γκιουλάι-Πολέ με το καθήκον του σχηματισμού ταγμάτων από επαναστάτες αγρότες κι εργάτες για τον αγώνα ενάντια στους εισβολείς και την Κεντρική Ρώσικα (τό Ανώτατο κυβερνητικό σώμα της Ουκρανίας). Αναγκάστηκε να αποχωρήσει με τους αντάρτες του απ' τις πόλεις Ταγκανρόγκ, Ροστόβ και Τασιτάν, πολεμώντας σε κάθε βήμα. Η ντόπια μπουρζουαζία, που είχε δυναμώσει με τη στρατιωτική υποστήριξη των Αυστρο-Γερμανών, τον επικιχρξε κι έτσι αναγκάστηκε να κρυφτεί. Οι Ουκρανικές και Γερμανικές στρατιωτικές αρχές εκδικήθηκαν καίγοντας το σπίτι της μητέρας του και τρυφερίζοντά τον μεγαλύτερο αδελφό του Εμιλιάν, που ήταν ανάπηρος πολέμου.

Τόν Ιούνη του 1918, ο Μάχνο πήγε στη Μόσχα για να συμβουλευτεί με ρωσικούς παλιούς αναρχικούς σχετικά με τις μεθόδους και τις κατευθύνσεις που έπρεπε να ακολουθήσει και τη φύση της δουλειάς που έπρεπε να κάνει μεταξύ των χωρικών της Ουκρανίας. Αλλά ο' αυτή τη φάση της Ρώσικης επανάστασης οι αναρχικοί ήταν πολύ αναφορτιστοι κι αδύναμοι κι έτσι, με και δέν του δόθηκαν ικανοποιητικές υποδείξεις ή συμβουλές, γύρισε πίσω στην Ουκρανία με τις δικές του ιδέες.

Γιά πολύ καιρό σκεφτόταν την ιδέα της οργάνωσης των τεράστιων αγροτικών μαζών, για να ελευθερώσει την επαναστατική ενέργεια που συ-

παιρεύονταν μέσα τους επί αιώνες και να εξακοντίσει αυτή τη θαυμαστή δύναμη ενάντια του κυρίαρχου καθεστώτος καταπίεσης. Τώρα έκρινε ότι αυτή η στιγμή είχε φτάσει. Όσο ήταν στη Μόσχα διάβασε στις εφημερίδες για τις αμέτρητες επαναστατικές πράξεις των Ουκρανών αγροτών και μεγάλωσε έτσι η έξαψη κι η ανυπομονησία του' κάθε μέρα της παραμονής του στη Μόσχα ήταν ένα μεγάλο ψυχικό μαρτύριο γι' αυτόν. Βιαστικά και με τη βοήθεια ενός παλιού φίλου του, που ήταν σύντροφος και πρώην συγκρατούμενός του, εφοδιάστηκε τα αναγκαία κι έφυγε τελικά γιά την Ουκρανία και την περιοχή του, τό Γκιουλάι-Πολέ. Αυτό συνέβηκε τον Ιούλη του 1918. Ολοκλήρωσε τό ταξίδι του πολύ δύσκολα και με μεγάλη μυστικότητα για να μην πέσει στα χέρια των πρακτόρων του Αταμάνου. Μιά φορά, ο Μάχνο λίγες ώρες έλειψε να σκοτωθεί, όταν τον συνέλαβε ένα Αυστρο-Γερμανικό απόσπασμα, ενώ μετέφερε μιά βαλίτσα με αναρχικό έντυπο υλικό. Κατόφερε όμως να τον σώσει ένας πλούσιος Εβραίος απ' τό Γκιουλάι-Πολέ, που ήξερε προσωπικά τόν Μάχνο από παλιά, πληρώνοντας ένα σημαντικό ποσό γιά την απελευθέρωσή του. Καθώς γύριζε στην Ουκρανία, οι Μπολσεβίκοι πρότειναν στον Μάχνο να διαλέξει μιά περιοχή της Ουκρανίας και να αναλάβει εκεί παράνομη επαναστατική δουλειά γιά λογαριασμό τους. Φυσικά αρνήθηκε ακόμα και να συζητήσει αυτή την πρόταση' τό καθήκονα που είχε αναλάβει δέν είχαν τίποτα τό κοινό μ' αυτά των Μπολσεβίκων.

Όταν έφτασε στο Γκιουλάι-Πολέ, ο Μάχνο αποφάσισε ότι ή θά πέθανε ή θά έδινε τη νίκη στους αγρότες κι ότι σε καμιά περίπτωση δέν θα εγκατέλειπε την περιοχή. Η είδηση της επιστροφής του διαδόθηκε γρήγορα από χωριό σε χωριό. Χωρίς καθυστέρηση, άρχισε να εκθέτει την αποστολή του ανοιχτά στις μάζες των αγροτών, άλλοτε μιλώντας σε αυτοσχέδιες συγκεντρώσεις, άλλοτε γράφοντας και μοιράζοντας γράμματα και φυλλάδια. Μέ την πένα και τό στόμα καλούσε τους χωρικούς σε μιά αποφασιστική πάλη ενάντια στην εξουσία του Αταμάνου και των γαιοκτημόνων, διακηρύσσοντας με έμφαση ότι ήρθε η στιγμή να πάρουν οι εργάτες την τύχη τους στα χέρια τους και να μην επιτρέψουν σε κανένα να ενεργεί γι' αυτούς. Η συνταρακτική του έκκληση, μέσα σε λίγες μόνο εβδομάδες, είχε ανταπόκριση σε πολλά χωριά κι ολόκληρες περιφέρειες, προετοιμάζοντας τις μάζες γιά τό σημαντικό γεγονός που θά συνέβαιναν μελλοντικά.

Ο Μάχνο προχώρησε χωρίς καθυστέρηση στην άμεση δράση. Τό πρώτο του μέλημα ήταν να σχηματίσει μιά επαναστατική στρατιωτική μονάδα αρκετά ισχυρή ώστε να εγγυάται την ελεύθερη προπαγάνδα και δράση στο χωριό και ταυτόχρονα να μπορεί ν' αρχίσει αντάρτικες επιχειρήσεις. Η μονάδα οργανώθηκε γρήγορα. Στά χωριά υπήρχαν θαύματα μαχητικά στοιχεία, έτοιμα γιά δράση. Τό μόνο που τούς έλειπε ήταν ένας καλός οργανωτής κι ο Μάχνο ήταν ο κατάλληλος άνθρωπος. Η πρώτη μονάδα του ανέλαβε δύο επαγγελματικά καθήκοντα, δηλαδή α) να προωθήσει ενεργητικά την προπαγανδιστική κι οργανωτική δουλειά μεταξύ των αγροτών και β) να διεξάγει έναν επίμονο ένοπλο αγώνα εναντίον όλων των εχθρών τους. Η κορευθυντήρια αρχή αυτού του ανελήπτου αγώνα ήταν ότι δέν έπρεπε να δειχτεί οίκτος ούτε στα αφεντικά που είχαν κατατρέξει τους χωρικούς, ούτε στους αστυνομικούς του Αταμάνου, ούτε στους Ρώσους ή τους Γερμανούς αξιωματικούς που ήταν αμελίτικοι εχθροί των αγροτών' έπρεπε να ε-

Εντωθιόν. Όσοι συμμετείχαν στην καταπίεση τών φτωχών αγροτών, όσο επιδίωκαν νά καταπιέξουν τά δικαιώματά τους ή νά εκμεταλλευθούν τήν εργασία τους, έπρεπε νά εκτελεστούν.

Μέσα σέ 2 - 3 βδομάδες, η μονάδα είχε γίνει κιάλος ο τρόμος, όχι μόνο τής ντόπιας μπουρζουαζίας, αλλά και τών Αυστρο-Γερμανικών αρχών. Τό πεδίο τής επαναστατικής - στρατιωτικής δράσης τού Μάχνο ήταν απέραντο: εκτεινόταν απ' τήν Λοζοβαγια ως τό Μπερντινάσκ, τό Μαριουπόλ και τό Ταγκανρόγκ κι απ' τό Λουγκάνσκ και τό Γκρισιόν ως τό Αικατερίνοσλαβ. Η ταχύτητα τού κινήματος ήταν η ιδιαίτερη τακτική του. Χάρη σ' αυτή, καθώς και στην έκταση τής περιοχής, μπορούσε πάντοτε νά εμφανίζεται ξαφνικά σέ απίθανα μέρη. Πολύ σύντομα έκλεισε μέσα σ' ένα κύκλο πυρός και σιδήρου όλη εκείνη τήν περιοχή, όπου η ντόπια μπουρζουαζία επανεγκαθίδρυσε τήν εξουσία της. Όλοι εκείνοι που στους 2 - 3 τελευταίους μήνες είχαν καταφέρει νά εγκατασταθούν ξανά στις παλιές τους ιδιοκτησίες, όλοι εκείνοι που υποδούλωναν τούς αγρότες, έκλεβαν τόν μόχθο και τή γή τους, όλοι εκείνοι που τούς εξουσίαζαν σάν αφεντικά, βρέθηκαν ξαφνικά κάτω απ' τό ανελέητο χέρι τού Μάχνο και τών αναρτών του. Γρήγοροι σάν τόν άνεμο, στρόμητοι, αμείλικτοι απέναντι στους εχθρούς τους, έπεφταν κεραυνόβολα σέ κάποια κτήματα, σκότωναν όλους τούς ορκιασμένους εχθρούς τών αγροτών, κι εξαφανίζονταν μέ τήν ίδια ταχύτητα που είχαν έρθει. Τήν άλλη μέρα ο Μάχνο βρισκόταν πάνω από 100 μίλια μακριά, εμφανιζόταν σέ κάποια πόλη, σκόρπιζε τόν θάνατο στη Βαρτά (μυστική αστυνομία), σέ αξιωματικούς κι ευγενείς κι εξαφανιζόταν προτού τά τμήματα τού Γερμανικού στρατού προλάβουν νά συνειδητοποιήσουν τήν είχε συμβεί, παρά τό γεγονός ότι ήταν όλοι προετοιμασμένοι γιά νά τόν αντιμετωπίσουν. Τήν άλλη μέρα βρισκόταν πάλι 100 μίλια μακριά, δρώντας εναντίον ενός Ούγγρικου αποσπάσματος που έκανε αντίποινα ή κρεμώντας κάποιους φρουρούς τής Βαρτά.

Η Βαρτά κι οι Αυστρο-Γερμανικές αρχές πανικοβλήθηκαν. Έστειλαν πολλές μονάδες γιά νά αιχμαλωτίσουν τόν Μάχνο. Ήταν μάταιο. Έξοχοι καβαλάρηδες από παιδιά, οι ανάρτες του ήταν αδύνατο νά πισταθούν, γιατί σέ μιά μέρα μπορούσαν νά καλύψουν αποστάσεις που ήταν αδιανόητες γιά τό τακτικό ιππικό. Συχνά ο Μάχνο, σάν γιά νά γελοιοποιήσει τούς εχθρούς του, εμφανιζόταν ξαφνικά στό πιο κεντρικό σημείο τού Γκιουλάι-Πάλε, ή στό Πολόγκι, όπου στάθμευαν πάντοτε ισχυρές Αυστρο-Γερμανικές δυνάμεις, ή σέ κάποιο άλλο μέρος που υπήρχαν συγκεντρωμένα στρατεύματα, σκότωνοντας όσους αξιωματικούς έπεφταν στό χέρι του και ξεφρεώνοντας όσους κι ασφαλής, χωρίς ν' αφήσει τήν παραμικρή ένδειξη τής κατεύθυνσης που πήρε. Η ακόμα, όταν οι διώκτες του νόμιζαν ότι είχαν βρει επιτόχειο κάποιο πρόσφατο ίχνος κι ενώ περίμεναν ότι θά τόν προλάβουν και θά τόν συλλάβουν σέ μιά πόλη που τούς είχε υποδείξει κάποιος χωρικός, ο ίδιος μέ μερικούς ανάρτες του που φορούσαν τή στολή τής Βαρτά, αιχμαλώτους μέσα στην καρδιά τού εχθρού και μάθαινε τά σχέδια και τίς προετοιμασίες τους. Μετά ξεκινούσε μ' ένα απόσπασμα τής Βαρτά που είχε αναλάβει τήν καταδίωξη του και τό εξόντωνε στό δρόμο.

Οι ανάρτες ακολουθούσαν τόν ελεύθερο γενικό κανόνα αναφορικά μέ τό Αυστρο-Γερμανικά και Ούγγρικά στρατεύματα που αντιμετώπιζαν: σκότω-

ναν μόνο τούς αξιωματικούς, αφήνοντας ελεύθερους τούς φοντάρους που αιχμαλωτίζαν' τούς υποδείχναν ότι έπρεπε νά γυρίσουν στην πατρίδα τους, νά διηγηθούν τι έκαναν οι Ουκρανοί αγρότες και νά δουλεύουν γιά τήν κοινωνική επανάσταση. Τούς μοίραζαν έντυπο υλικό, και μερικές φορές ακόμα και χρήματα. Εκτελούσαν μόνο τούς στρατιώτες που ήξεραν τί βαρύνονται μέ πράξεις βίας κατά τών χωρικών. Αυτός ο τρόπος μεταχείρισης τών αιχμαλώτων Αυστρο-Γερμανών και Ούγγρων στρατιωτών είχε μιά σύγυρη επαναστατική επίδραση πάνω τους.

Στην πρώτη αυτή περίοδο τής επαναστατικής δραστηριότητας, ο Μάχνο δέν ήταν μόνο ο οργανωτής και καθοδηγητής τών χωρικών, αλλά κι ένας σκληρός εκδικητής τού καταπιεσμένου λαού. Στη σύντομη περίοδο τής πρώτης επαναστατικής του δραστηριότητας, εκατοντάδες αφηροφυλιές τής αριστοκρατίας καταστράφηκαν, χιλιάδες καταπιεστές κι ενεργοί εχθροί τού λαού εξοντώθηκαν αμείλικτα. Ο τοληρός κι αποφασιστικός τρόπος δράσης του, η ταχύτητα τών εμφανίσεων κι εξαφανίσεων του, η ακρίβεια τών χτυπημάτων του και η φανερή αδυναμία νά τόν συλλάβουν νεκρό ή ζωντανό, τόν μετέβαλαν σύντομα σέ μιά μορφή που γέμιζε μέ τρόμο και μίσος τή μπουρζουαζία και γενούσε αισθήματα βαθιάς ικανοποίησης, περηφάνειας κι ελπίδας στό λαό. Γιά τούς αγρότες ο Μάχνο έγινε μιά θρυλική μορφή. Ωστόσο, υπήρχαν πραγματικά στόν χαρακτήρα και στις πράξεις τού Μάχνο στοιχεία που δικαιολογούσαν αυτό τό θρύλο: η εξαιρετική τόλμη του, η άκαμπτη θέλησή του, η επινοητικότητα του σέ κάθε περίπτωση, και τέλος τό απολαυστικό χιούμορ που συνόδευε συχνά τή δράση του.

Αλλά οι σημαντικές ιδιότητες τής προσωπικότητας τού Μάχνο δέν περιορίζονταν σ' αυτά.

Τό εμπειροπόλεμο πνεύμα που επέδειξε στις αντάρτικες επιχειρήσεις αυτής τής πρώιμης φάσης τής δράσης του δέν ήταν παρά μόνο η πρώτη εκδήλωση τού τεράστιου στρατιωτικού κι οργανωτικού του ταλέντου. Θά δοίμε αργότερα τί θαυμαστή στρατιωτική δύναμη και τί υπέροχη οργανωτική ικανότητα βγήκε απ' τίς τάξεις τών αγροτών, ενσωμακωμένη στό πρόσωπο τού Μάχνο.

Αλλά ο Μάχνο δέν ήταν μόνο σπουδαίος στρατιωτικός γηγέτης κι οργανωτής αλλά και καλός αγκιτάτορας και σάν τέτοιος, αύξανε συνέχεια τόν αριθμό τών συγκεντρώσεων που πραγματοποιούνταν σέ πολλά χωριά τής περιοχής που δρούσε. Σ' αυτές ανέλυε τό άμεσα καθήκοντα, μιλάγε γιά τήν κοινωνική επανάσταση, γιά τήν ελευθέρη κι ανεξάρτητη κοινοτική ζωή τών αγροτών και τών εργατών, που ήταν ο τελικός στόχος τής επανάστασης. Ακόμα κυκλοφορούσε μπουρσοφύρες πάνω σ' αυτά τά θέματα κι εκκλήσεις προς τούς αγρότες και τούς εργάτες, τούς Αυστριακούς και Γερμανούς στρατιώτες, τούς Κοζάκους τού Δόν και τού Κουβάν κλπ.

"Νίκη ή θάνατος - τέτοιο είναι τό δίλημμα που αντιμετωπίζουν οι Ουκρανοί αγρότες κι εργάτες αυτή τήν ιστορική στιγμή. Αλλά δέν μπορεί νά πεθάνουμε όλοι γιατί είμαστε αμέτρητοι, είμαστε τό ανθρώπινο γένος! Γι' αυτό, θά νικήσουμε. Αλλά δέν θά νικήσουμε γιά νά επαναλάβουμε τά λάθη τών περασμένων χρόνων, γιά νά παραδώσουμε τίς τύχες μας στό χέρι νέων αφεντικών' θά νικήσουμε γιά νά πάρουμε τήν τύχη μας στό χέρι μας, γιά νά διεκδικήσουμε τή ζωή μας σύμφωνα μέ τή δική μας θέληση και τή δική μας αντίληψη τής αλήθειας." (Απόσπασμα μιάς απ' τίς πρώτες εκκλήσεις

του Μάχνο.) Έτσι απευθυνόταν ο Μάχνο προς τις πλατιές αγροτικές μάζες. Σέ λίγο έγινε ο πόλος συσπείρωσης όλων των εξεγερμένων μαζών. Σε κάθε χωριό οι κάτοικοι έφτιαχναν παράνομες ομάδες, προκειμένες στον Μάχνο, τόν βοηθούσαν σ' όλες τις επιχειρήσεις του κι ακολουθούσαν τη γνώμη και τις υποδείξεις του.

Πολλά αντάρτικα αποσπάσματα — και τ'όχι υπάρχοντα αλλά και νεοσχηματισμένα — ενώονταν με τις ομάδες του, επιδιώκοντας συντονισμό της δράσης. Όλοι οι αντάρτες αναγνώριζαν την ανάγκη για ενότητα και δράση σε γενικότερη κλίμακα κι όλοι συμφωνούσαν ότι αυτή η ενότητα θα πετυχαινόταν καλύτερα κάτω απ' την καθοδήγηση του Μάχνο. Αυτή ήταν κι η γνώμη μερικών μεγάλων ομάδων επαναστατών που μέχρι τότε δρούσαν ανεξάρτητα η μία απ' την άλλη. Οι σπουδαιότερες απ' αυτές ήταν τα μεγάλα στρατιωτικά αποσπάσματα που διοικούσε ο Κυριλένκο, που δρούσαν στην περιοχή του Μπριντάνσκ, η ομάδα του Στσούς στην περιοχή του Ντιμπρίβκι κι η ομάδα του Πετρενκό-Πλατόνκοφ στην περιοχή του Γκριβιόνο. Όλοι αυτοί ενάβηκαν αυθόρμητα με τόν Μάχνο. Μ' αυτό τόν τρόπο η ενοποίηση των αντάρτικων μονάδων της νότιας Ουκρανίας σ' έναν επαναστατικό στρατό, έγινε σχεδόν φυσιολογικό μέσα απ' τή δύναμη των γεγονότων και τή θέληση των μαζών.

Ήταν αυτό τόν καιρό περίπου, τόν Σεπτέμβρη του 1918, που έδωσαν στον Μάχνο τόν παρατσούκλι Μ π ά τ κ ο — γενικός αρχηγός της ένοπλης εξέγερσης στην Ουκρανία. Αυτό έγινε κάτω απ' τις ακόλουθες συνθήκες. Οι ντόπιοι πόμοστοι των κυριότερων κέντρων της περιοχής, οι κουλάκοι κι οι Γερμανικές αρχές αποφάσισαν να εξοντώσουν τόν Μάχνο και τ'ό αποσπασμά του με κάθε βυσία. Με πρωτοβουλία των πόμοστοι σχηματίστηκε ένα ειδικό εθελοντικό αποσπάσμα που τ'ό αποτελούσαν οι γιοί τους κι οι γιοί των κουλάκων, για νά αντιμετωπιστεί αποφασιστικά ο Μάχνο. Στις 30 Σεπτέμβρη αυτό τ'ό αποσπάσμα, με τή βοήθεια των Αυστρο-Γερμανών, πο γίδεψε τόν Μάχνο στην περιοχή της Μπόλσαγια Μιχαήλοφκα, τοποθετώντας ισχυρό στρατιωτικό φυλάκιο σ' όλους τούς δρόμους. Ο Μάχνο είχε μόνο 30 άντρες κι ένα πολυβόλο. Αναγκάστηκε νά υποχωρήσει μαχόμενος, κάνοντας ελιγμούς μέσα σε πολυάριθμους εχθρικές δυνάμεις. Φτάνοντας σ'ό δάσος του Ντιμπρίβκι ο Μάχνο βρέθηκε σε πολύ δύσκολη θέση. Όλοι οι δρόμοι της οπισθοχώρησης είχαν καταληφθεί απ' τόν εχθρό. Ήταν αδύνατο νά σπάσουν τόν κλοιό και ήταν ασυμβίβαστο με τήν επαναστατική τους αξιοπρέπεια νά προσαθίσουν νά ξεφύγουν ατομικά. Κανένα μέλος τ'ό αποσπάσμάτος του δέν θά συμφωνούσε νά εγκαταλείψει τόν αρχηγό του για νά σωθεί. Μετά από σκέψη, δυό μέρες αργότερα, ο Μάχνο αποφάσισε νά ξαναγυρίσουν σ'ό χωριό Μπόλσαγια Μιχαήλοφκα (Ντιμπρίβκι). Φεύγοντας απ' τ'ό δάσος οι αντάρτες συνάντησαν χωρικούς που είχαν έρθει για νά τούς προειδοποιήσουν ότι σ'ό Ντιμπρίβκι υπήρχαν μεγάλες δυνάμεις τ'ό εχθρού κι ότι έπρεπε νά βιαστούν νά πάνε αλλού. Αυτή η πληροφορία δέν τούς σταμάτησε. Παρά τ'ά δάκρυα των γυναικών που προσπαθούσαν να τούς συγκρατήσουν, ξεκίνησαν για τήν Μπόλσαγια Μιχαήλοφκα. Πλησίασαν σ'ό χωριό προσεκτικά. Ο Μάχνο με μερικούς συντρόφους του πήγαν για αναγνώριση και είδαν ένα μεγάλο εχθρικό στρατόπεδο στην πλατεία της εκκλησίας, δεκάδες πολυβόλα, εκατοντάδες άλογα και τμήμα-

τα ιππικού. Οι χωρικοί τούς πληροφόρησαν ότι σ'ό χωριό βρισκόταν ένα Αυστριακό τάγμα κι ένα ειδικό αποσπάσμα των πόμοστοι. Η οπισθοχώρηση ήταν αδύνατη. Τότε ο Μάχνο με τόν συνθησιόμενπείσμο και τήν αποφασιστικότητα που τόν διέκρινε, είπε στους συντρόφους του: "Λοιπόν, φίλοι μου! Πρέπει νά ετοιμαστούμε νά πεθάνουμε σ' αυτό τ'ό μέρος..." Η στιγμή ήταν δύσκολη, οι άντρες ακλόνητοι και γεμάτοι ενθουσιασμό. Και οι 30 είχαν μόνο ένα δρόμο μπροστά τους — τ'ό δρόμο που οδηγούσε προς τόν εχθρό, που είχε περίπου χίλιους καλά οπλισμένους άντρες και κατάλαβαν ότι αυτό σήμαινε βέβαιο θάνατο. Όλοι ήταν ταραγμένοι, αλλά κανένας δέν έκασε τ'ό κουράγιο του.

Εκείνη τή στιγμή ένας απ' τούς αντάρτες, ο Στσούς, γύρισε σ'ό Μάχνο και είπε:

"Από δυό και πέρα θά είσαι για όλους μας ο Μ π ά τ κ ο και ορκίζομαι νά πεθάνουμε μαζί σου σ' τις τάξεις των επαναστατών."

Έπειτα αρρατίστηκε όλο τ'ό αποσπάσμα ότι δέν θά εγκαταλείψει ποτέ τις γραμμές των επαναστατών κι ότι θά θωρείει τόν Μάχνο σάν γενικό Μ π ά τ κ ο ολόκληρου τ'ό επαναστατικού ξεσηκωμού. Ύστερα ετοιμάστηκαν νά επιτεθούν. Ο Στσούς με 5-7 άντρες ανέλαβε νά πλευροκοπήσει τόν εχθρό. Ο Μάχνο με τούς υπόλοιπους επιτέθηκαν μετωπικά. Μ' ένα άγριο "Ζήτω!" οι επαναστάτες ρίχτηκαν ορμητικά τ'όνω στον εχθρό, χτυπώντας σ'ό κέντρο του με σπαθιά, τουφέκια και πεπιτροφα. Η επίθεση είχε ένα συντριπτικό αποτέλεσμα. Ο εχθρός, που δέν περίμενε κάτι τέτοιο, κ'ό έλασε και πανικόβλητος τράπηκε σε άτακτη φυγή, προσπαθώντας νά σωθεί ομαδικά ή ατομικά κι εγκαταλείποντας όπλη, πολυβόλα και άλογα. Κιόρις νά τούς αφήσουν καιρό νά συνέλθουν, νά ιαταλάβουν τόν αριθμό των επιτιθέμενων και νά περάσουν σ'ήν απεπίθεση, οι αντάρτες τούς κυνήγησαν σε χωριστές ομάδες και τούς σκότωσαν κελπάζοντας με τ'άλογά τους. Ένα τμήμα τ'ό αποσπάσμάτος των πόμοστοι προσάθησε νά ξεφύγει απ' τόν ποταμό Βόλγα αλλά εκεί τούς έπνιξαν χωρικοί που είχαν πάρει μέρος σ'ή μάχη. Η ήττα τ'ό εχθρού ήταν ολοκληρωτική.

Ντόπιοι αγρότες κι επαναστατικά αποσπάσματα έρχονταν απ' όλες τις κατευθύνσεις για νά επεμφημήσουν τούς ήρωες. Συμφώνησαν ομόφωνα νά θεωρούν τόν Μάχνο Μ π ά τ κ ο ολόκληρου τ'ό επαναστατικού ξεσηκωμού στην Ουκρανία.

Δυό μέρες μετά απ' αυτά τ'ά γεγονότα, ισχυρά Αυστρο-Γερμανικά στρατεύματα κι αποσπάσματα πόμοστοι και κουλάκων που είχαν συγκεντρωθεί απ' όλη τήν περιοχή, εισέβαλαν στην Μπόλσαγια Μιχαήλοφκα. Στις 5 Οκτώβρη, Γερμανικά στρατεύματα άρχισαν νά πλητίζουν τ'ό χωριό με ισχυρο πυρά, κι όταν αυτό είχε σχεδόν καταστραφεί απ' τις όβιδες, εισέβαλε τ'ό πεζικό κι αποσπάσματα κουλάκων κι άρχισαν νά κάνουν εκτελέσεις και νά πυροβολούν ολόκληρο τ'ό χωριό. Η Μπόλσαγια Μιχαήλοφκα καίγονταν δυό ή τρία κλάρες μέρες και σ' αυτό τ'ό διάστημα έγιναν άγρια αντίποινα απ' τόν Γερμανικό στρατό και τούς κουλάκους εναντίον τ'ό αγροτικού πληθυσμού.

Αυτό που έγινε ενίσχυσε ακόμη περισσότερο τούς δεσμούς μεταξύ των χωρικών της περιοχής και δυνάμωσε παραπέρα τις επαναστατικές τους σχέσεις.

Η ΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΑΤΑΜΑΝΟΥ. ΠΕΤΛΙΟΥΡΙΣΜΟΣ.
ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΙΣΜΟΣ.

Οι πλατιές αγροτικές μάζες, η πλειοψηφία δηλαδή των κατοίκων των κομηπόλεων και των χωριών, δεν ήταν βέβαια σε αντάρτικα αποσπάσματα, αλλά μολοντούτο ήταν στενά συνδεδεμένες μ' αυτά. Τους έδιναν προμήθειες, τους εφοδίαζαν με άλογα και ζωοτροφές, τους πήγαιναν τροφές ακόμα και μέσα στα δάση όταν ήταν ανάγκη, συγκέντρωναν και μεταβίβαζαν στους αντάρτες πληροφορίες για τις κινήσεις του εχθρού¹ κατά καιρούς ενώνονταν με τ' αποσπάσματα πλήθης χωρικών γιά νά εκτελέσουν από κοινού κάποιο ειδικό επαναστατικό καθήκον κι αφού πολεμούσαν στό πλευρό τους γιά 2 - 3 μέρες, γύριζαν μετά στό χωράφι τους.

Η κατάληψη του Γκιουλάι-Πολέ απ' τους επαναστάτες στις παραμονές τής πτώσης του Αταμάνου και τής διάλυσης του Αυστρο-Γερμανικού στρατού, είναι χαρακτηριστικό δείγμα αυτών των σχέσεων. Ο Μάχνο κατέλαβε τό χωριό μ' ένα μικρό αποσπάσμα. Οι Αυστριακοί που στρατοπέδευαν στό Πολόγκι έστειλαν στρατό. Μιάς και δέν έλαβε ενισχύσεις γιά μία ολόκληρη μέρα, ο Μάχνο ήταν αναγκασμένος νά εγκαταλείψει τό χωριό. Όμως τό απογέυμα ήλθαν νά τον βοηθήσουν μερικές εκατοντάδες χωρικών του Γκιουλάι-Πολέ και μ' αυτούς μπόρεσε ν' αντιμετωπίσει μία ολόκληρη μεραρχία Αυστριακών. Τά ξημερώματα οι χωρικοί γύρισαν στό σπίτι τους, φοβούμενοι μήπως τους προδώσουν μερικοί συγχωριανοί τους που μπορεί νά τους είχαν δει μαζί με τους επαναστάτες. Στή διάρκεια τής μέρας ο Μάχνο αναγκάστηκε νά εγκαταλείψει πάλι τό χωριό εξαιτίας των ισχυρότερων και πιο πολυάριθμων εχθρικών δυνάμεων. Τή νύχτα γιά μία ακόμη φορά άρχισε την επίθεση, μιάς και είχε ειδοποιηθεί απ' τους χωρικούς ότι θά ερχόντουσαν νά τον ενισχύσουν μόλις νυχτώσει. Έτσι ανακατέλαβε τό χωριό, τρέποντας σέ φυγή τους Αυστριακούς με τή βοήθεια του ντόπιου πληθυσμού. Αυτό συνεχίστηκε 3 - 4 μέρες και τό Γκιουλάι-Πολέ έμεινε τελικά στό χέρι των επαναστατών χωρικών.

Τέτοιοι ζωτικοί δεσμοί μεταξύ των πλατιών αγροτικών μαζών και των επαναστατικών αποσπασμάτων του Μάχνο συνάφθηκαν παντού. Αυτοί οι δεσμοί ήταν εξαιρετικά σημαντικοί, αφού έδωσαν στον επαναστατικό ξεσηκωμό τις διαστάσεις και τον χαρακτήρα ενός καθολικού αγροτικού κινήματος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Μία εδαφική υποδιάρθρωση που αντιστοιχεί σέ μία "επαρχία", μία "πολιτεία" ή μία "διοικητική περιφέρεια". Στο αγγλικό κείμενο έχει αποδοθεί με τή λέξη "gouvernement" (κυβέρνηση). (Στήν ελληνική μετάφραση αποδόθηκε σάν επαρχία. Σ.τ.Ε.).

Η απελευθέρωση των Ουκρανών πόλεμοις ενσάρκωνμένη απ' τόν Αταμάνο, ήταν χωρίς αμφιβολία τεχνητή, μιάς κι εγκαθιδρύθηκε με τή βία του Γερμανικού κι Αυστριακού ιμπεριαλισμού. Οι Ουκρανοί πόλεμοις και κομμουνιστές δέ θά είχαν κρατήσει ούτε μία μέρα τήν ταραγμένη χρονιά του 1918, άν δέν είχαν υποστηριχθεί απ' τή δύναμη του Γερμανικού στρατού. Σύμφωνα με μία εκτίμηση, στήν Ουκρανία υπήρχαν τουλάχιστον μισό εκατομμύριο άντρες του Αυστρο-Γερμανικού κι Ούγγρικού στρατού κατοχής, ίσως και περισσότεροι. Όλα αυτά τά στρατεύματα ήταν κανονικά εξοπλισμένα σ' όλη τήν Ουκρανία με τέτοιο τρόπο που ο μεγαλύτερος όγκος τους βρισκόταν: σέ επαναστατικές και ανυπότακτες περιοχές. Απ' τήν πρώτη μέρα τής κατοχής, όλα αυτά τά στρατεύματα πήγαν στήν υπηρεσία των απελευθερωτικών συμφερόντων και συμπεριφέρονταν στό αγροτικό προλεταριάτο σάν κατακτητές σέ μία νικημένη χώρα.

Έτσι οι αγρότες τής Ουκρανίας, σ' όλη τή διάρκεια τής απελευθέρωσης ήταν αναγκασμένοι νά πολεμήσουν όχι μόνο ενάντια στό καθεστώς του Αταμάνου, αλλά κι ενάντια σ' ολόκληρο τό στρατό των Αυστρο-Γερμανών. Όμως παρόλη αυτή τή στρατιωτική υποστήριξη, η απελευθέρωση ήταν ανέκانه νά εδραιωθεί γερά και με τήν ανάπτυξη τής αγροτικής εξέγερσης άρχισε η οριστική αποσύνθεσή της. Τελικά, η εξέγερση προκάλεσε επίσης τήν αποσύνθεση των Αυστρο-Γερμανικών δυνάμεων. Όταν τά στρατεύματα αυτά, εντελώς αποπροσανατολισμένα απ' τόν επαναστατικό ξεσηκωμό απ' τήν μιά και τήν πολιτική αναταραχή στήν Αυστρία και τή Γερμανία απ' τήν άλλη, έχασαν τόν στόχο τους κι ανακλήθηκαν στήν πατρίδα τους, ολόκληρη η Ουκρανική αντίδραση βρέθηκε μετέωρη. Οι μέρες της, ακόμα κι οι στιγμές της, ήταν μετρημένες. Ήταν τέτοια η αδυναμία της κι η δειλία της που δέν επιχείρησε νά προβάλλει καμιά αντίσταση. Ο Αταμάνος απλάς διέφυγε σέ περιοχές που απειλούνταν λιγότερο απ' τήν αγροτική εξέγερση, ξεαναγυρνώντας στον τόπο από όπου τόν είχε τεχνητά φέρει στή ζωή ο Γερμανικός ιμπεριαλισμός. Οι πόλεμοις είχαν διαφύγει κι αυτοί πριν απ' τόν Αταμάνο.

Απ' αυτή τή στιγμή, τρεις πολύ διαφορετικές, βασικές δυνάμεις δρούσαν στήν Ουκρανία: ο Πετλιουρισμός, ο Μπολσεβικισμός κι ο Μαχνοβιτισμός. Σύντομα η κάθε μία απ' αυτές έγινε ο αποκάλυπτος κι αδιάλλακτος εχθρός των άλλων δύο. Γιά νά δώσουμε μία πιο ακριβή εικόνα του χαρακτήρα του Μαχνοβιτικού κινήματος, θά πούμε πρώτα λίγα λόγια γιά τή ταλική και κοινωνική φύση του Πετλιουρισμού. Πρόκειται γιά ένα κίνημα τής εθνικής αστικής τάξης τής Ουκρανίας που αγωνίζεται νά επιβάλλει τήν πολιτικοοικονομική κυριαρχία της στή χώρα. Τό πρόγραμμά του γιά τήν πο-

λιτική οργάνωση της χώρας έχει σαν πρότυπα τις δημοκρατίες της Γαλλίας και της Σουηδίας. Δεν πρόκειται με κανένα τρόπο για κίνημα κοινωνικό, αλλά για κίνημα αποκλειστικά πολιτικό κι εθνικιστικό. Οι επαγγελματίες του γιά βελτίωση των κοινωνικών συνθηκών των εργατών, επαγγελματίες που μπορούμε να βρούμε στο πρόγραμμα του Πετλιούρα, βασικά δεν είναι τίποτα περισσότερο από μιά αναγκαστική παραχώρηση στην επαναστατική μας εποχή, κούφιας υποσχέσεις γιά να πέτυχουν τούς σκοπούς τους ευκολότερα.

Απ' τις πρώτες μέρες της επανάστασης τού Μάρτη τού 1917, η Ουκρανική φιλελεύθερη μπουρζουαζία ασχολούνταν με τό ζήτημα της εθνικής απόσχισής απ' τή Ρωσία. Απ' τούς κύκλους των κουλάκων, τή φιλελεύθερη ιντελιγκέντσια και τούς μορφωμένους Ουκρανούς γενικά, ξεπήδησε ένα κίνημα γιά πολιτική ανεξαρτησία. Απ' τήν αρχή κιόλας, οι ηγέτες του έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον γιά τις μάζες των Ουκρανών στρατιωτών που βρίσκονταν στό μέτωπο ή στό εσωτερικό τής χώρας. Προχώρησαν στην οργάνωση των στρατιωτών, σέ εθνική βάση, σέ ειδικά Ουκρανικά συντάγματα.

Τό Μάρτ του 1917, οι ηγέτες τού κινήματος οργάνωσαν ένα στρατιωτικό συνέδριο που εξέλεξε μιά γενική στρατιωτική επιτροπή, γιά να διευθύνει ολόκληρο τό κίνημα. Αργότερα η επιτροπή αυτή διευρύνθηκε κι ονομάστηκε Ρ ά ν τ α (Συμβούλιο, στό Ουκρανικά). Τό Νοέμβριο τού 1917 στό Πανουκρανικό Συνέδριο, η επιτροπή μετατράπηκε σέ Κεντρική Ρ ά ν τ α, δηλαδή, ένα είδος κοινοβουλίου τής νέας Ουκρανικής Αβασίλευτης Δημοκρατίας. Τέλος, ένα μήνα αργότερα, μιά "Διακήρυξη" (Μανιφέστο) τής Ρ ά ν τ α κήρυξε τήν ανεξαρτησία και τήν αυτονομία τής Ουκρανικής Αβασίλευτης Δημοκρατίας. Έτσι, επί καθεστώτος Κερένσκυ (στη Μεγαλορωσία), μιά νέα αυτόνομη πολιτεία δημιουργήθηκε στην Ουκρανία κι άρχισε να εδραϊώνεται σ' ολόκληρη τή χώρα σάν η κυρίαρχη δύναμη. Αυτός ήταν ο Πετλιουρισμός, που πήρε τ' όνομά του απ' τόν Σίμων Πετλιούρα, έναν απ' τούς πιο δραστήριους ηγέτες τού κινήματος.

Η ανάπτυξη κι η εδραίωση τού Πετλιουρισμού στην Ουκρανία ήταν ένα σοβαρό χτύπημα γιά τόν Μπολοβίκισμό, που μόλις είχε πάρει τήν εξουσία στη Μεγαλορωσία κι ήθελε να τήν επεκτείνει και στην Ουκρανία. Η θέση τού Μπολοβίκισμού στη Μεγαλορωσία θά γινόταν ακόμη πιο δύσκολη ε-κείνες τις πρώτες μέρες, χωρίς ολόκληρη τήν Ουκρανία.

Μ' αυτό ο Μπολοβίκιο έστειλαν εσπευσμένα στρατεύματα στό Κίεβο. Μιά λυσσαλέα μάχη διεξήχθηκε γύρω απ' τό Κίεβο απ' τις 11 ώς τις 25 Γενάρη τού 1918. Στις 25 Γενάρη οι Μπολοβίκιοι κατέλαβαν τό Κίεβο και γρήγορα άρχισαν να επεκτείνουν τήν εξουσία τους σ' ολόκληρη τήν Ουκρανία. Η κυβέρνηση τού Πετλιούρα κι οι πολιτικοί τού αυτονομιστικού κινήματος αποτραβήχτηκαν στό δυτικό τμήμα τής χώρας, απ' όπου διαμαρτύρονταν ενάντια στην κατάληψη τής Ουκρανίας απ' τούς Μπολοβίκιους.

Σ' αυτή τήν περίπτωση οι Μπολοβίκιοι δεν έμειναν γιά πολύ στην Ουκρανία — 2 - 3 μήνες τό πολύ — κι υποχώρησαν στη Μεγαλορωσία μεταξύ Μάρτη κι Απριλίου τού 1918, δίνοντας τή θέση τους στόν Αυστρο-Γερμανικό στρατό κατοχής. Οι Πετλιουριστές επωφεληθήκαν απ' αυτό: η κυβέρνηση τους, με τή μορφή τής Κεντρικής Ρ ά ν τ α και τού υπουργικού συμβούλιου, ξαναγύρισε στό Κίεβο και επανεγκαθίδρυσε τήν κυριαρχία τής. Αυτή

τή φορά η Δημοκρατία δεν αποκαλούνταν Αβασίλευτη, αλλά Ουκρανική Λαϊκή Δημοκρατία. Η κυβέρνηση αυτής τής Δημοκρατίας, όπως και κάθε άλλη κυβέρνηση, στηριζόταν προφανώς στόν στρατό τής κι όταν μπήκε στό Κίεβο, δεν έκανε τήν παραμικρή προσπάθεια να ρωτήσει αν ο λαός χρειαζόταν ή όχι αυτή τήν κυβέρνηση. Εκμεταλλευόμενη τήν κατάσταση, έκανε απλά τήν εμφάνισή τής στη χώρα και αυτοανακηρύχτηκε εθνική κυβέρνηση. Η κύρια δύναμή τής, ήταν η δύναμη των όπλων τής.

Αλλά γιά μιά ακόμα φορά οι Πετλιουριστές δεν κατάφεραν να παραμείνουν επικεφαλής τής κυβέρνησης γιά πολύ καιρό. Γιά τις Αυστρο-Γερμανικές δυνάμεις που κατέλαβαν τήν Ουκρανία ήταν πολύ πιο εύκολο να τήσουν με τούς προηγούμενους αφέντες τής Ουκρανίας — τούς στρατηγούς και τούς πάμισαικ — παρά με τούς Πετλιουριστές. Συνεκόλουθα, στηρίχτηκαν στό στρατιωτική τους δύναμη, αντικατέστησαν χωρίς πολλές διατυπώσεις τόν Πετλιούρα με τήν απολυταρχική κυβέρνηση τού Αταμάνου Σκοροπάντσκι. Τότε άρχισε στην Ουκρανία η αντίδραση των πάμισαικ και των στρατηγών. Απέναντι σ' αυτή τήν αντίδραση, οι Πετλιουριστές πήραν μιά πολιτική επαναστατική θέση. Περίμεναν ανυπόμονα τήν κατάρρευση τής γιά να μπορέσουν να ξαναγυρίσουν στην ηγεσία τού Κράτους. Ο ίδιος ο Πετλιούρα φυλακίστηκε κι έτσι εξαφανίστηκε απ' τόν πολιτικό στίβο. Αλλά η απεσπασμένη του Αταμάνου πλησίαζε στό τέλος τής άρχισε να διαλύεται κάτω απ' τά χτυπήματα τής γενικευμένης αγροτικής εξέγερσης.

Οι Πετλιουριστές τό αντιλήφθηκαν αυτό και πριν ακόμα απ' τήν τελική κατάρρευση τού Αταμάνου, άρχισαν να οργανώνουν τήν εξουσία τους σέ διάφορες περιοχές και να συγκροτούν ένα στρατό. Οι περιστάσεις ήταν πολύ ευνοϊκές γι' αυτούς. Η φτωχή αγροτιά ήταν σέ κατάσταση εξέγερσης, εκατοντάδες χιλιάδες αυθόρμητων επαναστατών δεν περίμεναν παρά τό πρώτο κάλεσμα γιά να βαδίσουν ενάντια στην εξουσία τού Αταμάνου. Ο τελευταίος βρισκόταν ακόμα στό Κίεβο, ενώ ένας σημαντικός αριθμός από Ουκρανικές πόλεις τού νότου είχαν ήδη περάσει στό χέρια των Πετλιουριστών. Εκεί στις επαρχίες, ήταν που ιδρύθηκε τό κεντρικό όργανο τής εξουσίας των Πετλιουριστών, τό Διευθυντήριο. Οι Πετλιουριστές βιάζονταν να επεκτείνουν και να σταθεροποιήσουν τήν εξουσία τους, επωφελομένοι απ' τήν απουσία άλλων επιδόξων διεκδικητών κι ιδίως των Μπολοβίκιων. Τό Δεκέμβριο τού 1918, ο Σκοροπάντσκι δραπέτευσε και τό Διευθυντήριο τού Πετλιούρα μπήκε πανηγυρικά στό Κίεβο, με επικεφαλής τόν Πετλιούρα κι άλλα μέλη τής κυβέρνησης τής Λαϊκής Δημοκρατίας.

Αυτό τό γεγονός ξεσήκωσε μεγάλο ενθουσιασμό στη χώρα. Οι Πετλιουριστές έκαναν ό,τι μπορούσαν γιά να διαγκώσουν τήν επιτυχία τους και πόζαζαν σάν εθνικοί ήρωες. Μέσα σέ λίγο καιρό η εξουσία τους απλώθηκε πάλι σχεδόν σ' ολόκληρη τήν Ουκρανία. Μόνο στό νότο, στην περιοχή τού Μαχνοβίτικου αγροτικού κινήματος, δεν είχαν καμιά επιτυχία αντίθετα, συναντούσαν σοβαρή αντίσταση και δοκιμάζαν σημαντικές αποτυχίες. Αλλά σ' όλα τά μεγάλα κέντρα τής χώρας, οι Πετλιουριστές θριάμβευαν κι επιδείκνυαν περήφανα τις σημαίες τους. Εκείνο τόν καιρό η κυριαρχία τής αυτονομιστικής μπουρζουαζίας φαινόταν αίγαιρη. Αλλά αυτή η επιτυχία ήταν μιά αυταπάτη.

Η νέα εξουσία μόλις που πρόλαβε να εγκατασταθεί πριν αρχίσει ν' απο-

συντίθεται εξαιτίας των συγκρουόμενων ταξικών συμφερόντων που υπήρχαν στους κόλπους της. Εκπορεύεται αγρότες και εργάτες που, τη στιγμή της ανατροπής του Αταμάου, βρέθηκαν μέσα στη σφαίρα επιρροής των Πετλιουριστών, σύντομα έχασαν τις ψευδαισθήσεις τους κι άρχισαν να εγκαταλείπουν μαζικά τις γραμμές του Πετλιούρα: ζητούσαν κάποιον άλλο φορέα για τα συμφέροντά και τις επιδιώξεις τους. Οι περισσότεροι διασκορπίστηκαν σε πόλεις και χωριά κι εκεί υιοθέτησαν μιάν εχθρική στάση απέναντι στη νέα εξουσία. Άλλοι προχώρησαν στα επαναστατικά αποσπασματα των Μαχνοβιτών με συνθήματα υπέρ του αγώνα ενάντια στις ιδέες και την εξουσία των Πετλιουριστών. Έτσι οι Πετλιουριστές αποδυναμώθηκαν τόσο γρήγορα όσο είχαν δυναμώσει απ' τή πορεία των γεγονότων. Η ιδέα τους για αστική ανεξαρτησία, αστική εθνική ενότητα, μόνο για λίγο μπορούσε να επιβιώσει μέσα στον επαναστατημένο λαό. Η καυτή ανάσα της λαϊκής επανάστασης έκανε στάχτη αυτή τη λαθεμένη ιδέα κι άφησε τους υποστηρικτές της εντελώς αδύναμους. Και ταυτόχρονα, ο στρατιωτικός Μπολσεβικισμός προέλανε ραγδαία απ' τό Βορρά, έμπειρος στις μεθόδους της ταξικής αγιτασίας και σταθερά αποφασισμένος να καταλάβει την εξουσία στην Ουκρανία. Ένα μόλις μήνα μετά την είσοδο του Διευθυντήριου του Πετλιούρα στο Κίεβο, μήκαν τά στρατεύματα των Μπολσεβίκων. Από τότε η Κομμουνιστική εξουσία των Μπολσεβίκων επεκτάθηκε στο μεγαλύτερο μέρος της Ουκρανίας.

ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΙΣΜΟΣ. Ο ΤΑΞΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΟΥ.

Είπαμε ήδη στο πρώτο κεφάλαιο, ότι ολόκληρη η δήμεν σοσιαλιστική οικοδόμηση, ολόκληρη η Σοβιετική κρατική και κυβερνητική μηχανή, όλες οι νέες κοινωνικοπολιτικές σχέσεις, με δυο λόγια, α,τιδήποτε καθόρισαν να κάνουν οι Μπολσεβίκοι στη Ρώσικη επανάσταση, δεν είναι τίποτα περισσότερο απ' τήν πραγμάτωση των ζωτικών συμφερόντων της σοσιαλδημοκρατίας, τήν εγκαθίδρυση της ταξικής κυριαρχίας της στη χώρα. Οι αγρότες κι οι εργάτες που αμέτρητες φορές χρησιμοποιήθηκε τ' όνομά τους σ' όλη τή διάρκεια της Ρώσικης επανάστασης, δεν είναι παρά η γέφυρα προς την εξουσία για τή νέα άρχουσα κλάση, τά νέα αφεντικά, τήν τέταρτη εξουσία.

Έτην επανάσταση του 1905 αυτή η κλάση γνώρισε μιά ήττα. Είχε τήν ελπίδα ότι θα επέβαλε τήν εξουσία της πάνω στο εργατικό κίνημα, κι ότι θα πραγματοποιούσε τους σκοπούς της χρησιμοποιώντας τά χλιοπατημένο μονοπάτεια της πολιτικής, αρχίζοντας απ' τό πασιγνωστο μίνιμου πρόγραμμα της. Σάν πρώτο στάδιο πρότειναν τή πτώση του Τσαρικού καθεστώτος και τήν εγκαθίδρυση της δημοκρατίας στη χώρα. Μετά θα προχωρούσαν στην κατάκτηση της Κρατικής εξουσίας με κοινοβουλευτικά μέσα, κατά τό παράδειγμα των δημοκρατιών της Δυτικής Ευρώπης και της Αμερικής. Όπως είναι γνωστό, τά σχέδια των δημοκρατιών κατέρρευσαν τελείως στη Ρωσία σ'τά 1905' οι αγρότες κι οι εργάτες δεν τους έδωσαν τήν υποστήριξη που χρειάζονταν. Μερικοί νομιζούν λαθεμένα ότι η συντριβή της επανάστασης του 1905 οφειλόταν στη δύναμη και τή θηριωδία του Τσαρισμού. Τά αίτια αυτής της ήττας είναι όμως πιο βαθιά' βρίσκονται στον ίδιο

των χαρακτήρα της επανάστασης.

Απ' τό 1900 ως τό 1903, μιά ολόκληρη σειρά από οικονομικές απεργίες έγινε στον Ρώσικο νότο και μετά στον βορρά κι αλλού. Αρχικά αυτό τό κίνημα δεν είχε συγκεκριμενοποιήσει τους στόχους του' παράλο αυτά γρήγορα φάνηκε ο ταξικός του χαρακτήρας. Η σοσιαλδημοκρατία εισχώρησε στο κίνημα απ' τό έξω και προσάρθηκε σ' τό καθοδηγήσει προς τό δρόμο της καθαρά πολιτικής πάλης. Χάρη σ'τά πολυάριθμα και άριστα οργανωμένα κόμματα της, που κάλυπταν ολόκληρο τό πεδίο της πολιτικής προπαγάνδας, καθόρθωσε να εξαλείψει όλα τά ζωτανά κοινωνικά συνθήματα του κινήματος και να τ' αντικαταστήσει με τό πολιτικά συνθήματα της δημοκρατίας. Αυτά καθόρισαν τήν πορεία της επανάστασης του 1905. Και η επανάσταση συντρίφτηκε, ακριβώς επειδή έγινε κάτω από συνθήματα ένα στο λαό. Η δημοκρατία, αποκλείοντας απ' τήν επανάσταση τό κοινωνικό της στοιχείο, που ήταν τό κοινωνικό πρόγραμμα των εργατών, της κλασικής τους ζωτικούς της χυμούς, γιατί σκότωσε τήν ισχυρή επαναστατική αμμή του λαού προς τό εμπρός. Η επανάσταση του 1905 απότυχε, όχι γιατί ο Τσαρισμός ήταν πολύ ισχυρός, αλλά γιατί, εξαιτίας του στενά πολιτικού χαρακτήρα της, δεν μπορούσε να ξεσηκώσει τίς πλατιές λαϊκές μάζες. Η επανάσταση ξεσηκωσε μόνο ένα τμήμα του προλεταριάτου των πόλεων' ολόκληρη η μάζα των αγροτών έμεινε σχεδόν αδιάφορη. Ο Τσαρισμός που είχε αρχίσει κιάλας να κάνει παραχωρήσεις, τίς ανακάλεσε αμέσως μόλις κατάλαβε ποιά ήταν η πραγματική κατάσταση και σύντριψε αυτή τήν επανάσταση των ημιμέτρων. Η επαναστατική δημοκρατία που καθοδηγήθηκε στο κίνημα βρήκε καταφύγιο στο εξωτερικό. Αλλά τά διδάγματα απ' αυτή τήν ήττα δεν μπορούσαν να περάσουν απαρατήρητα. Αφροσιώθηκαν πολύ καλά απ' τόν Μπολσεβικισμό, τήν αριστερή πτέρυγα της δημοκρατίας. Οι Μπολσεβίκοι κατάλαβαν ότι μιά καθαρά πολιτική επανάσταση δεν ήταν πια δυνατή στη Ρωσία, είδαν ότι η προσοχή των μαζών είχε στραφεί σ' τα κοινωνικά προβλήματα και συμπέραναν ότι στη Ρωσία ήταν δυνατή μιά εκτενέστερη επανάσταση μόνο με τή μορφή ενός κοινωνικού κινήματος εργατών και αγροτών με στόχο τήν ανατροπή του πολιτικού αλλά και του οικονομικού συστήματος. Ο ιμπεριαλιστικός πόλεμος του 1914 - 1917 δεν έκανε παρά μόνο πιο έντονη και πιο ισχυρή αυτή τήν κατεύθυνση της επανάστασης. Ο πόλεμος, ξεσκεπάζοντας τό πραγματικό πρόσωπο της δημοκρατίας έδειξε ότι η μοναρχία κι η δημοκρατία ήταν αντάξιες η μιά της άλλης' έδειξαν καθαρά τό πρόσωπό τους σαν άρπαγες και δολοφόνοι των λαϊκών μαζών. Άν μιά καθαρά πολιτική επανάσταση δεν ήταν πια δυνατή στη Ρωσία πριν απ' τόν πόλεμο κιάλας, ο ιμπεριαλιστικός πόλεμος έδωσε το καιριο χτύπημα στην ίδια τήν ιδέα μιάς τέτοιας επανάστασης.

Τ' ολόκληρο τόν κόσμο μιά ηρωιστική αναταραχή είχε από καιρό δημιουργήσει ένα τεράστιο χάσμα, που χώριζε τή σύγχρονη κοινωνία σέ δυο εντελώς διαφορετικά κι εχθρικά στρατόπεδα: τό κεφάλαιο και τήν εργασία. Αυτό τό χάσμα έβαλε ένα τέλος στις πολιτικές διαφορές μεταξύ των διαφόρων Κρατών - εκμεταλλευτών. Η καταστροφή του κεφάλαιου, του θηριωδίου της σκλαβιάς - αυτή είναι η ιδέα που ενεργητικοί τίς μάζες μόλις υπερέβησαν τήν προσοχή τους στην επανάσταση. Είναι εντελώς αδιάφορες στις πολιτικές εξεγέρσεις του παρελθόντος. Αυτή ήταν η κατάσταση στη

Ρωσία. Αυτή είναι επίσης η κατάσταση στη Δυτική Ευρώπη και την Αμερική. Άν δέν τό δείς αυτό, άν δέν τό πάρεις υπόψη σου, σημαίνει ότι παραμένεις απελπιστικά αποκομμένος απ' τή ζωή.

Ο Μπολσεβικισμός πήρε υπόψη του αυτή τήν όψη τής πραγματικότητας κι αναθεώρησε αμέσως τό πολιτικό του πρόγραμμα. Οι Μπολσεβίκοι είδαν τήν επερχόμενη σοβιετική επανάσταση στη Ρωσία σαν μία επανάσταση που χτυπούσε τά ίδια τά θεμέλια τής σύγχρονης κοινωνίας: τό αγροτικό βιομηχανικό κι εμπορικό κεφάλαιο. Είδαν ότι η τάξη τών ιδιοκτητών τής πόλης και τών υπαίθρου ήταν καταδικασμένη κι έβγαλαν τά συμπεράσματα τους: εφόσον αυτή είναι η κατάσταση, εφόσον μία ισχυρή κοινωνική έκρηξη είναι αναπόφευκτη στη Ρωσία, τότε η δημοκρατία πρέπει νά υλοποιησά τό ιστορικά τής καθήκοντα πάνω στη βάση αυτής τής έκρηξης. Η δημοκρατία πρέπει νά επαφεληθεί και νά χρησιμοποιήσει τίς επαναστατικές δυνάμεις του λαού, νά μπει επικεφαλής τους στη διάρκεια τής κατάρρευσης τής αστικής τάξης, νά πάρει τήν κρατική εξουσία και νά χτίσει τό οικοδόμημα τής κυριαρχίας τής στη βάση του Κρατικού σοσιαλισμού. Και αυτό είναι που κατορθώσε νά εκπληρώσει μ' επιτυχία ο Μπολσεβικισμός μέσα στό μαζικό επαναστατικό κίνημα πριν και στη διάρκεια του Οκτώβριου. Όλη η παρέρρα δραστηριότητά του στην πορεία τής Ρώσικης επανάστασης δέ θά είναι παρά μόνο μία υλοποίηση τών λεπτομερειών τής κρατιστικής κυριαρχίας τής δημοκρατίας.

Αναμφίβολα ο Μπολσεβικισμός είναι ένα ιστορικό περιστατικό τής Ρώσικης και τής παγκόσμιας ζωής. Δέν είναι μόνο μία κοινωνική αλλά και μία ψυχολογική εκδήλωση. Επέπνευσε ένα μεγάλο αριθμό ατόμων — επίμονο άτομα, εξουσιαστικά, χωρίς κανένα κοινωνικό ή ηθικό αίσθημα — και πανέτοιμα νά χρησιμοποιήσουν κάθε μέσο στην πάλη γιά τόν θρίαμβό τους. Ο Μπολσεβικισμός ανέδειξε επίσης έναν ηγέτη απόλυτα κατάλληλο γι' αυτό τό καθήκον. Ο Λένιν δέν είναι μόνον ο ηγέτης ενός κόμματος, είναι κι αυτό τό είναι τό πιο σημαντικό, ο ηγέτης ενός συγκεκριμένου ψυχολογικού τύπου ανθρώπων. Ο Λένιν είναι η πιο τέλεια και η πιο ισχυρή προσωποποίηση αυτού του ανθρώπινου τύπου. Μέ βάση αυτό τό πρότυπο έγινε η επιλογή κι η ομοιοποίηση τών πιο μαχητικών κι επιθετικών δυνάμεων τής δημοκρατίας σ' ολόκληρο τόν κόσμο. Τό βασικό ψυχολογικό χαρακτηριστικό του Μπολσεβικισμού είναι η πραγματοποίηση τής θέλησης του διαμετρητή τής βίαιης εξάλειψης όλων τών άλλων θελήσεων, η ολοκληρωτική καταστροφή κάθε ατομικότητας, ώσπου νά μεταβληθεί σέ άμυχο αντικείμενο. Δέν είναι δύσκολο νά αναγνωρίσουμε σ' αυτό τό χαρακτηριστικό τήν πανόρχια ράτσα τών αφεντικών. Και πραγματικά, ο Μπολσεβικισμός κάνει αισθητή τήν παρουσία του σ' ολόκληρη τή Ρώσικη επανάσταση, αποκλειστικά μέ εξουσιαστικές πράξεις. Δέν διαθέτει ούτε ίχνος απ' τήν επιθυμία που αποτελεί ουσιαστικό χαρακτηριστικό τής μελλοντικής, πραγματικής, προλεταριακής κοινωνικής επανάστασης: τ ό ν φ λ ο γ ε ρ ό π ό θ ο ν ά δ ο υ μ λ έ ψ ε ι σ, νά δουλέψεις αδιάκοπα, χωρίς άναπαυση, μέχρι τήν τελευταία σου πνοή, αδιαφορώντας τελείως γιά τόν εαυτό σου, γιά τά λαϊκά συμφέροντα. Όλες οι προσπάθειες του Μπολσεβικισμού, κάποτε τερματίζονται, δέν είναι τίποτα περισσότερο απ' τή δημιουργία εξουσιαστικών οργάνων που δέν αντιπροσωπεύουν γιά τό λαό παρά μόνο τήν απειλή

και τή βαρβαρότητα τών προηγούμενων αφεντικών.

Άς ριζούμε μία σύντομη ματιά στις αλλαγές πουέφερε ο Μπολσεβικισμός στη ζωή τών εργατών και τών αγροτών, αλλά σέ σύμφωνες μέ τήν Κομμουνιστική του ιδεολογία.

Η εθνικοποίηση τής βιομηχανίας, τής γής, τής αστικής κατοικίας, του εμπορίου, τό δικαίωμα τής ψήφου στους εργάτες κι αγρότες — αυτές είναι τίς βασικές αρχές του καθαρού Μπολσεβικικού κομμουνισμού. Στην πραγματικότητα η "εθνικοποίηση" κατέληξε στην πλήρη Κρατικοποίηση όλων τών μορφών κοινωνικής ζωής. Ιδιοκτησία του Κράτους έγιναν όχι μόνο η βιομηχανία, οι μεταφορές, η εκπαίδευση, τό δίκτυο δανομής κλπ., αλλά κι ολόκληρη η εργατική τάξη, ο κάθε εργάτης ατομικά, η δουλειά του κι η επαιρητικότητα του, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις κι οι εργατικές κι αγροτικές κοπερατίβες πέρασαν κάτω απ' τήν εξουσία του Κράτους. Τό Κράτος είναι τό πάντα, ο μεμονωμένος εργάτης τίποτα. Αυτό είναι ο κύριος κανόνας του Μπολσεβικισμού. Γιατί τό Κράτος προσωποποιείται στους Κρατικούς λειτουργούς και στην πραγματικότητα αυτοί είναι που αποτελούν τό πάντα η εργατική τάξη δέν είναι τίποτα.

Η εθνικοποίηση τής βιομηχανίας, παίρνοντας τούς εργάτες απ' τά χέρια τών μεμονωμένων καπιταλιστών, τούς παράδωσε στίς άκμα πιά άπληστα χέρια ενός και μοναδικού, πανταχού παρόντα καπιταλιστικού αφεντικού, του Κράτους. Οι σχέσεις μεταξύ τών εργατών και αυτού του νέου αφεντικού είναι ίδιες μέ τίς προηγούμενες σχέσεις μεταξύ κεφαλαίου και εργατών, μέ τή μόνη διαφορά ότι τό Κομμουνιστικό αφεντικό, τό Κράτος, δέν εκμεταλλεύεται μόνο τούς εργάτες, αλλά είναι κι αυτό τό ίδιο που τούς τιμωρεί, μιάς και οι δυο αυτές λειτουργίες — εκμετάλλευση και τιμωρία — έμμεσα συγχωνεύσει σ' αυτό. Η μισθωτή εργασία έχει μείνει αυτό που ήταν επί πριν, εκτός απ' τό ότι έχει επιπλέον πάρει τόν χαρακτήρα μιάς υποτάξεως πρός τό Κράτος. Τά συνδικάτα έχασαν όλς τά φυσικά τους δικαιώματα και μεταβλήθηκαν σέ όργανα πολιτικού έλεγχου τών εργατικών μαζών. Ο καθορισμός τών φόρων, του ύψους τών μισθών, τό δικαίωμα τής πρόσληψης και απόλυσης εργατών, η γενική διεύθυνση τών επιχειρήσεων, η τακτική τους οργάνωση κλπ. — όλα αυτά είναι αποκλειστικό δικαίωμα του Κόμματος, τών οργάνων του ή τών πρακτόρων του. Ο ρόλος τών συνδικάτων σ' όλα τά πεδία τής παραγωγής είναι καθαρά τυπικός: π ρ ε π ε ι νά υπαγορεύουν τό διατάγμα του Κόμματος, που δέν μπορούν ούτε ν' αμφισβητηθούν ούτε ν' αλλάξθούν.

Όλα αυτά είναι ξεκάθαρο ότι έχουμε νά κάνουμε μέ μία απλή αντικατάσταση του ιδιωτικού καπιταλισμού απ' τόν Κρατικό καπιταλισμό. Η εθνικοποίηση τής βιομηχανίας απ' τούς Κομμουνιστές αντιπροσωπεύει ένα νέο τύπο παραγωγικών σχέσεων στίς οποίες η οικονομική υποδούλωση, η οικονομική εξάρτηση τής εργατικής τάξης, συγκεντρώνεται σέ μία μοναδική δύναμη, τό Κράτος. Στην ουσία, αυτό μέ κανένα τρόπο δέν βελτιώνει τήν κατάσταση τής εργατικής τάξης. Η υποχρεωτική εργασία (γιά τούς εργάτες φυσικά) κι η στρατικοποίηση τής είναι τό πνεύμα του εθνικοποιημένου εργατάσιου. Άς δώσουμε ένα παράδειγμα. Τόν Αύγουστο του 1918, οι ηγέτες τού πρώην εργοστάσιου Προχόρσκ στη Μόσχα άρχισαν νά κινητοποιούνται και ν' απειλούν ότι θά εξεγερθούν ενάντια στους μικρούς κιν

οθούς και τὸ αστυνομικὸ καθεστῶς που επικρατοῦσε στὸ εργοστάσιο. Οἱ γάνωσαν αρκετὲς συνειληθείς μέσα στὸ εργοστάσιο, ἔδωξαν τὴν εργοστασιακὴ ἐπιτροπὴ, που δὲν ἦταν παρά ἕνας κομματικὸς πυρήνας καὶ πήραν αἰσιοδοξία. Μὲν ἕνα μέρος τῶν ὁσων παράγγανε. Μὲν τῆς κεντρικῆς διοικήσεως τοῦ Σοβιετικῆς ἐξουσίας' κάθε παραπέρα δραστηριότητα αὐτῶν τῶν εργατῶν θὰ δυσφημιζε τὴ Σοβιετικὴ ἐξουσία στὰ μῦθα τῶν εργατῶν τῶν ἄλλων ἐπιχειρήσεων' αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιτραπῆ καὶ κατὰ συνέπεια τὸ εργοστάσιο Προχόροφ πρέπει νὰ κλείσει, οἱ εργάτες νὰ διωχτοῦν καὶ νὰ δημιουργηθῆ μιὰ ἐπιτροπὴ ἰκανὴ νὰ ἐπιβάλλει ἕνα καθεστῶς σταθερότητας στὸ εργοστάσιο' μετὰ ἀπ' αὐτὰ θὰ πρέπει νὰ γίνει ἐπὶ ἀνδρωσὴ μὲ νέο εργατικὸ προσωπικὸ. Κι αὐτὸ ἔγινε. Μπορεῖ νὰ ρωτηθῆ κανεῖς: ποιοὶ ἦταν αὐτοὶ, οἱ 3-4 ἀνθρώποι που ἀποφάσισαν τόσο σούδοτα γιὰ τὴ μοίρα χιλιάδων εργατῶν; Οἱ μὲς τοὺς ἔβαλαν σ' αὐτὲς τίς θέσεις; Οἱ λαοὺς τοὺς παραχώρησε ἕτοιμα δύναμη τοὺς. Αὐτὸ τὸ παράδειγμα εἶναι ἕνα ἀνάμεσα σὲ χιλιάδες παρόμοια. Ἀντικατοπτρίζει Ἐξοχάρα τὴν πραγματικὴ κατάστασι τῆς εργατικῆς τάξεως μέσα στὴν ἐθνικοποιημένη βιομηχανία.

Τὶ ἀπομένει στοὺς εργάτες καὶ τίς οργανώσεις τους; Κάτι σήμανση — τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέγουν τὸν ἑν ἢ τὸν ἄλλο ἀντιπρόσωπο σ' ἕνα σοβιέτ που εἶναι τυφλὸ ὄργανο τοῦ Κόμματος.

Ἡ κατάσταση τῶν εργατῶν γίνε εἶναι ἀκόμα χειρότερη. Οἱ αγρότες ἐκτενε καλὴ χρῆσι τῆς γῆς που ἀνῆκε σὲ πόμεσαι, πρίγκιπες καὶ ἄλλους ἰδιοκτήτες. Αὐτὴ τὴν ευημερία ὅμως δὲν τοὺς τὴν ἔδωκε ἡ Κομμουνιστικὴ ἐξουσία, ἀλλὰ ἡ ἐπανάστασι. Ἐπὶ δεκάδες χρόνια ποθοῦσαν τὴ γῆ καὶ σὲ 1917 τὴν πήραν, πολὺ πρὶν ἐγκαθιδρυθῆ ἡ Σοβιετικὴ ἐξουσία. Ἄνο Ἐπὶ σοβιετικισμὸς βάδιε μαζί με τοὺς αγρότες στὴν κατάληψη τῆς γῆς τῶν πόμεσαι, αὐτὸ τὸ ἔκανε μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ νικήσει τὴν αγροτικὴ μπουρζουαζία. Ἀλλὰ αὐτὸ δὲν ἔδειχνε μὲ κανένα τρόπο ὅτι ἡ μελλαντικὴ Κομμουνιστικὴ ἐξουσία εἶχε τὴν πρόθεσι νὰ παραχωρήσει τὴ γῆ στοὺς αγρότες. Ἀντίθετα, τὸ ἰδανικὸ αὐτῆς τῆς ἐξουσίας εἶναι ἡ ὁργάνωσι μιὰς καὶ μεναδικῆς αγροτικῆς οικονομίας που ν' ἀνῆκε ολοκληρωτικὰ στὸν ἴδιον Κράτος, τὸ Κράτος. Σοβιετικὲς αγροτικὲς ἰδιοκτησίες που καλλιεργοῦνται ἀπομειωμένους ὁργάνους καὶ αγρότες — αὐτὸ εἶναι τὸ μοντέλο γιὰ τὴν Κρατικὴ γεωργία που ἡ Κομμουνιστικὴ ἐξουσία προσπαθεῖ νὰ ἐπεκτείνει σ' ολόκληρη τὴ χώρα. Αὐτὸ τὸ ἀνακοίνωσαν πολὺ ἀπλά καὶ Ἐξοχάρα οἱ ἠγέτες τῆς Μπολσεβικισμοῦ μετὰ τίς πρώτες μέρες τῆς ἐπανάστασις. Στὸ Νο 13 τῆς "Κομμουνιστικῆς Διεθνούς", οἱ εἰδικότεροι στὴν ἀνάλυσι πάνω στὸ αγροτικὸ πρόβλημα (σελ. 2435 - 2445 στὴ Ρώσικη ἐκδόσι) δίνουν λεπτομερῆ περιγραφὴς τῆς ὁργάνωσι τῆς Κρατικῆς γεωργίας μὲ βάση αὐτὸ τὸ μοντέλο. Στὴν ἴδια ἀνάλυσι ἀναφέρεται ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νὰ προχωρήσει αὐτὸ καὶ μὲ τὴ μεγαλύτερη σύνθεσι ἡ ὁργάνωσι τῆς κollectιβιστικῆς (διόβαζε Κρατικοκαπιταλιστικῆς) γεωργίας. Φυσικὰ. Ἡ ἀπότομη μεταμόρφωσι δέκα εκατομμυρίων χωρικῶν ἀνεξάρτητους αγρότες σὲ μισθωτοὺς εργάτες τοῦ Κράτους θὰ προκαλοῦσε ἀναπόφευκτα μιὰ ἐπικίνδυνη

θέσπιλα που θὰ μπορούσε νὰ οδηγήσει στὴν καταστροφὴ τὸ Κομμουνιστικὸ Κράτος. Ἡ συγκεκριμένη δραστηριότητα τῆς Κομμουνιστικῆς ἐξουσίας στὴν ὑπαίθριω περιορίστηκε μέχρι σήμερα ἀποκλειστικὰ στὴν ἐπιτοξη τῶν φτωχῶν καὶ πρώτων υλῶν καὶ στὴν πάλη ἐναντίω σὲ αγροτικὰ κινήματα που ἀντιτάχτηκαν στοὺς Κομμουνιστές.

Τὰ πολιτικὰ δικαιώματα τῶν αγροτῶν συνίστανται στὴν ἀναγκαστικὴ ἴδρωσι σοβιέτ χωριοῦ καὶ περιφερειακῶν σοβιέτ, ἐντελῆς ἐξαρτημένους τὸν Κόμμα. Οἱ αγρότες δὲν ἔχουν ἄλλα δικαιώματα. Ἄν βάλομε τὰ ἐκατομμύρια τῶν αγροτῶν μιὰς συγκεκριμένης περιοχῆς ἀπ' τὴ μιὰ πλευρὰ τῆς πολιτικῆς πλάστιγγας, θὰ ζυγίζουσαν πάντοτε λιγότερο ἀπ' τὴν πιὸ μικρὴ ἰσχυρὴ ἐπιτροπὴ τοῦ Κόμματος. Καντολογῆς, ἀντὶ γιὰ δικαιώματα βρίσκουμε μιὰ σκανδαλώδη ἀπουσία δικαιωμάτων ἀνάμεσα στοὺς αγρότες.

Ἡ Σοβιετικὴ Κρατικὴ μηχανὴ εἶναι ὁργανωμένη μὲ τέτοιο τρόπο ὥστε οἱ αἰσθητικὴ ἐξουσία τῆς μηχανῆς νὰ βρίσκονται στὰ χεῖρα τῆς δημοκρατίας, που ἐμφανίζεται ψευδῶς σάν πρωτοπορία τοῦ προλεταριάτου. Ἄντικα μὲ τὸ ποῖα σφαῖρα τῆς Κρατικῆς διοικήσεως ἐξετάζουμε, βρίσκουμε ἰσχυρὰ τὰ κῆρα πᾶσα στὰ χεῖρα τῶν ἰδίων, πανταχοῦ παρόντος δημοκρατίας.

Ποιοὶ διευθύνουσαν ὅλες τίς ἐφημερίδες, τὰ περιοδικὰ καὶ τίς ἄλλες ἐκδόσεις; Πολιτικοὶ που προέρχονται ἀπ' τοὺς προνομιούχους δημοκρατικῶν κύκλους.

Ποιοὶ γράφει καὶ διευθύνει τίς ἐπίσημες ἐφημερίδες που ἰσχυρίζονται ὅτι καθοδηγοῦν τὸ παγκόσμιο προλεταριάτο, ὅπως εἶναι ἡ Ἰ ζ β ε σ τ ι α τῆς Βε-Τσε-Κά (Πανρωσικὴ Κεντρικὴ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ), ἡ Κ ο μ μ ο ν ι σ τ ι κ ῆ Δ ι ε θ ν ῆ ς, ἡ τὸ ὄργανο τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Κόμματος; Ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο ἐπιτεκτες οἰμάδες διανοοῦμένων δημοκρατίων.

Καὶ ποιοὶ διευθύνει τὰ πολιτικὰ ὄργανα που δημιουργήθηκαν, ὅπως βρίσκουσαν ἀκόμα καὶ τὸ ὄνομά τους, ὄχι γιὰ τίς ἀνάγκες τῆς εργατικῆς τάξεως, ἀλλὰ γιὰ τίς ἀνάγκες τῆς πολιτικῆς, τῆς κυριαρχίας; Σὲ ποῖων τὰ χεῖρα εἶναι καὶ τὴ κεντρικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ Κόμματος, ἡ "Σοβναρκὸμ" (Συμβούλιω Ἐθνικῶν Κομμουνιστῶν) ἡ Βε-Τσε-Κά, κλπ.; Ολοκληρωτικὰ στὰ χεῖρα ἐκείνων που ἀνατράφηκαν μὲ τὴν πολιτικὴ, μακριὰ ἀπ' τὴν εργατικὴ τάξι καὶ που ἐπικαλοῦνται τὸ ὄνομα τοῦ προλεταριάτου μὲ τὸν ἴδιον τρόπο που ἕνας ἴσχυρος παπὰς ἐπικαλεῖται τὸ κενὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ. Τέλος, ὄλα τὰ οικονομικὰ ὄργανα, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴ Σ ο β ν α ρ χ ὶ ζ (Συμβούλιω Ἐθνικῆς Οικονομίας) καὶ τελειώνοντας μὲ τὰ λιγότερα σημαντικὰ "κεντρικὰ" καὶ "δευτερογενῆ" ὄργανα, βρίσκονται ἐπίσης στὰ ἴδια χεῖρα.

Ἐτα βλέπομε ολόκληρη τὴ σοσιαλδημοκρατικὴ οἰμάδα νὰ κατέχει τίς κεντρικὲς θέσεις τῆς ηγεσίας τοῦ Κράτους.

Ἐ' ὄλη τὴν ἀνθρώπινη ἱστορία δὲν ὑπῆρξε ποτὲ οὔτε μιὰ περίπτωση που μιὰ συγκεκριμένη κοινωνικὴ οἰμάδα, μὲ τὰ ταξικά της συμφέροντα καὶ τοὺς ταξικούς της στόχους, νὰ πλῆσσει τοὺς εργάτες γιὰ νὰ τοὺς βοηθήσει. Ὅλα, τέτοιες οἰμάδες πάντοτε στρέφονται πρὸς τὸ λαὸ μὲ μοναδικὸ σκοπὸ νὰ τὸν κάνουν υποχείριό τους. Ἡ δημοκρατικὴ οἰμάδα δὲν ἀποτελεῖ ἐξαιρέσι — αὐτὸ τὸν γενικὸ κοινωνικὸ κανὸνα. Ἀντίθετα, ἐπιβεβαιώνει τέλεια κι ὁριστικὰ αὐτὸν τὸν κανὸνα.

Αν κάποια σπουδαία πάστα του Κομμουνιστικού Κράτους συμβαίνει να τὰ κατέχουν εργάτες, αυτό γίνεται μόνο και μόνο γιατί είναι χρήσιμο στα δουλολαγνητικά καθεστώτα, δίνει στη δημοκρατική εξουσία μία φαινομενικά λαϊκότητα και εξυπηρετεί τη σταθεροποίηση, την παγίωση του οικοδομηματος της κυριαρχίας της σοσιαλδημοκρατίας. Ο ρόλος αυτών των εργατών είναι δευτερευόντων κύρια εκτελούν διαταγές. Επιπλέον, απολαμβάνουν προνόμια σε βάρος ολόκληρης της υπόδουλης εργατικής τάξης, στρατολογούνται μεταξύ των λεγόμενων "συνειδητών εργατών", δηλαδή, αυτών που δέχονται τυφλά τις αρχές του Μαρξισμού και του σοσιαλιστικού κινήματος της ιντελιγκέντσια.

Στό Κομμουνιστικό Κράτος οι εργάτες κι οι αγρότες είναι κοινωνικά ποδουλωμένοι, οικονομικά λεηλατημένοι και πολιτικά στερημένοι από κάθε δικαίωμα. Αλλά δεν είναι μόνον αυτά. Παίρνοντας το δρόμο της γενικά μένης κρατικοποίησης, ο Μπολσεβικισμός έπρεπε αναπόφευκτα να βάλει το χέρι του και στην πνευματική ζωή των εργατών. Στην πραγματικότητα θα ήταν δύσκολο να βρεθεί κάποια άλλη χώρα όπου η σκέψη των εργατών είναι τόσο ολοκληρωτικά καταπιεσμένη όσο στο Κομμουνιστικό Κράτος. ΜΕ τή πρόφαση της πάλης ενάντια σε αστικές κι αντιπαραστατικές ιδέες, παραγορεύονται όλες οι εκδόσεις που δεν εκφράζουν την Κομμουνιστική ποψη, ακόμα κι όταν εκδηλώνεται οι υποστηρίζονται από πλατιές πολιτειακές μάζες. Κανείς δεν μπορεί να εκφράσει μεγαλόφωνα τις σκέψεις του. Ακριβώς όπως οι Μπολσεβίκοι ρύθμισαν την κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρα σύμφωνα με το πρόγραμμά τους, έτσι κατεύθυναν και την πνευματική ζωή του λαού μέσα στα πλαίσια αυτού του προγράμματος. Το ζωτικό πεδίο της λαϊκής σκέψης κι έρευνας μεταμορφώνεται σε μεταλλωχολούς στρατώνες της βασικής στρατιωτικής εκπαίδευσης. Ο νους κι η ψυχή του προλεταριάτου διαπλάθονται σε κομματικά σχολεία. Οποιαδήποτε επιθυμία να δει κανείς πέρα απ' τους τοίχους αυτού του σχολείου θεωρείται βλαβερή κι αντιπαραστατική.

Αλλά δεν είναι μόνον αυτά. Η διαστρέβλωση της επανάστασης και τα προοπτικών της απ' τον Μπολσεβικισμό τή δικτατορία του, δεν μπορούν να περσώσε οδισμαρτύρητα απ' τή πλευρά των μαζών, ούτε και χωριά καμιά απόπειρα πάλης ενάντια σ' αυτή τή διαστρέβλωση. Όλες αυτές οι διαστρεβλώσεις δεν εξασθένισαν τήν πολιτική καταπίεση αλλά μάλλον τήν ενίσχυσαν. Μία μακρόχρονη περίοδος κυβερνητικής τρομοκρατίας μεταμορφώθηκε σε ολόκληρη τή Ρωσία σε μιάν απέραντη φυλακή, όπου ο φόβος έγινε αρετή και τὸ ψέμα υποχρεωτικό. Συντηρημένοι απ' τήν πολιτική καταπίεση φοβισμένοι απ' τήν κυβερνητική τρομοκρατία, οι ενήλικοι λένε ψέματα, οι νέοι λένε ψέματα, πεντάχρονα παιδιά λένε ψέματα.

Τὸ ερώτημα που γεννιέται είναι γιατί τὸ Κομμουνιστικό Κράτος ἐξδημιουργεί μιά τέτοια απίθανη κοινωνική, πολιτική κι ηθική κατάσταση. Μπορεί η σοσιαλδημοκρατία να είναι χειρότερη απ' τὸν προκάτοχό της, η καπιταλιστική μπουρζουαζία; Είναι δυνατό η σοσιαλδημοκρατία να μὴν περσχωρήσει ούτε τις απατηλές ελευθερίες με τις ποίες η Ευρωπαϊκή κι Αμερικανική μπουρζουαζία διατηρούν μιά επιφανειακή ισορροπία στα Κράτη τους; Τὸ πρόβλημα βρίσκεται αλλού. Ἄν κι η δημοκρατική τάξη έχει τή δική της ανεξάρτητη υπόσταση, ήταν μέχρι πρόσφατα φτωχή, σχεδόν κα-

κή πόρους. Νά γιατί, από τις πρώτες μέρες της πολιτικής της δραστηριότητας, στάθηκε ανίκανη ν' ανακαλύψει στους κόλπους της τήν ενότητα και τήν καθολικότητα που απολαμβάνουν οι άρχουσες τάξεις εξαιτίας της προσημοσύνης υλικής τους κατάστασης. Η δημοκρατία παρήγαγε μόνον ένα απίλοισμα πρωτοπόρων αγωνιστών, που αντιπροσωπεύονταν απ' τὸ Κ.Κ., και τὸ οποίο έπρεπε να αφιερώσει πάνω από 3 χρόνια στο τεράστιο έργο τήν οικοδόμησης του νέου Κράτους. Μιάς και δὴν είχε τή φωνή κι ἡ υποστήριξη καμιάς απ' τις τάξεις τής υπάρχουσας κοινωνίας — ούτε των εργατών, ούτε των αγροτών, ούτε τής αριστοκρατίας ἢ τής μπουρζουαζίας (στις οποίες δὴν μπορεί να συμπεριληφθεί ἡ ἴδια ἡ δημοκρατία, μιάς και δὴν ήταν οικονομικά οργανωμένη), τὸ Κ.Κ. κατέφυγε φυσικά στην τρομοκρατία και ἔνα καθεστὸς γενικευμένης καταπίεσης.

Απ' ὅσα καταδείχθηκαν γιὰ τήν τρομοκρατική θέση τοῦ Μπολσεβικισμού στη Ρωσία είναι εύκολο να καταλάβει κανείς γιατί τὸ Κ.Κ. διεύρυνε κι ἐξάρωσε τόσο αποκάλυπτα και τόσο βιαστικά τή νέα μπουρζουαζία που ηρωοποιείται απ' τὸ Κ.Κ., τὴ ηγετικά στελέχη και τή διοίκηση τοῦ κράτους. Αυτή η μπουρζουαζία είναι απαραίτητη γιὰ τὸν Μπολσεβικισμό ὡς ἓνα φυσικό ἔδαφος που τοῦ προσφέρει τούς ζωτικούς του χυμούς και ὡς ἓνα διαρκές ταξικό στήριγμα στην πάλη του ενάντια στις εργατικές μάζες.

Δὴν ερμηνεύουμε τήν Κομμουνιστική δομή γιὰ τήν οποία μιλῆσαμε κι ἡ οποία υποδουλώνει τούς εργάτες και τούς αγρότες στή βάση των λαθών ἢ παρακλίσεων τοῦ Μπολσεβικισμού, ἀλλά στή βάση τής συνειδητής του φιλοηθικής καὶ καθυποτάξει τις μάζες, στή βάση τής εξουσιαστικής κι εκμεταλλευτικής του φύσης.

Αλλά πώς συμβαίνει αυτή η ομάδα, ὄντας ξένη κι εχθρική πρὸς τις εργατικές μάζες, να έχει πετύχει να επιβληθεί σάν ηγέτης τῶν επαναστατικών δυναμίσεων τοῦ λαού, ν' ανοίξει τὸ δρόμο της γιὰ τήν εξουσία στ' ὄνομα τοῦ λαού και να εδραιώσει τήν κυριαρχία της;

Διὰ είναι οι αιτίες: ἡ ατομικοποιημένη, αποδιοργανωμένη κατάσταση των μαζών τις μέρες τής επανάστασης κι ἡ ἀπότμή των σοσιαλιστικῶν συνθημάτων.

Οι επαγγελματικές οργανώσεις των εργατών και των αγροτών που ὑπάρχον πριν απ' τὰ 1917 βρίσκονταν πολύ πίσω σε σχέση με τὸ φλογερὸ επαναστατικό πνεῦμα των μαζών. Η επαναστατική ἐκρηξη των μαζών πήγε πολύ πέρα απ' τὸ ὄριο αυτών των οργανώσεων, τις ξεπέρασε και τις βύθισε. Η τεράστια μάζα των εργατών και των αγροτῶν αντιμετώπισε τήν ἐξουσιασμένη κοινωνική επανάσταση χωρὶς τὸ αναγκαίο στήριγμα ἢ τή βοήθεια των δικῶν τους ταξικῶν οργανώσεων. Καί δίπλα σ' αυτές τις μάζες ὄντας ἓνα θαυμάσιο οργανωμένο σοσιαλιστικό κόμμα (οι Μπολσεβίκοι). Αυτό τὸ κόμμα συμμετείχε ἄμεσα μαζί με τούς εργάτες και τούς αγρότες στην ανατροπή τής βιομηχανικής και τής αγροτικής μπουρζουαζίας, καλύπτοντας τις μάζες να εκπληρώσουν αυτό τὸ έργο, διαβεβαιώνοντας τις ὅτι αυτή ἡ επανάσταση θά ήταν ἡ κοινωνική — ἡ τελευταία — επανάσταση που θά οδηγούσε τούς σκλαβωμένους στὸ ελεύθερο βασίλειο τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τοῦ κομμουνισμού. Στις πλατιές λαϊκές μάζες, τις ὅποιες στην πολιτική, αυτό φαινόταν σάν προφανῆς ἀλήθεια. Η συμμετοχή τοῦ Κ.Κ. στην κα-

ταστροφή του καπιταλιστικού καθεστώτος γέννησε μία τεράστια εμπιστοσύνη σ' αυτό. Το στρώμα των μορφωμένων εργατών που ήταν οι φορείς των ιδανικών της δημοκρατίας ήταν πάντα τόσο ισχυρό και διεσπαρμένο που οι μάζες αγνοούσαν τελείως την ύπαρξή του σαν ειδική οικονομική κατηγορία. Συνακόλουθα, τη στιγμή της κατάρρευσης της μπουρζουαζίας, οι μάζες δεν είδαν κανένα άλλο εκτός απ' αυτές τις ίδιες που θα μπορούσαν να αντικαταστήσει τη μπουρζουαζία. Κι ήταν ακριβώς αυτή τη στιγμή που η μπουρζουαζία αντικαταστάθηκε στην πραγματικότητα απ' αυτούς τους ταχάρηστους γηγέτες, τους δόλιους Μπολσεβίκους, τους έμπειρους στην πολιτική δημαγωγούς.

Εκμεταλλευόμενος ξεδιάντροπα τους επαναστατικούς οραματισμούς των εργατών και των αγροτών για ελευθερία, ισότητα και κοινωνική αυτονομία, ο Μπολσεβικισμός τους υποκατέστησε πολύ επιδέξια με τη δική του αντίληψη για τη σοβιετική εξουσία.

Σε πολλά μέρη της επαναστατικής Ρωσίας, τις πρώτες μέρες της εξέγερσης του Οκτώβρη, οι εργάτες αντιλαμβάνονταν την ιδέα της σοβιετικής εξουσίας σαν την ιδέα της κοινωνικής κι οικονομικής τους ανεξαρτησίας.

Χάρη στην επαναστατική του ενεργητικότητα και τη σύγχυση της επαναστατικής αντίληψης των εργατών με τη δική του ιδέα για την πολιτική κυριαρχία που προώθησε δημαγωγικά, ο Μπολσεβικισμός προσέλευσε τις μάζες και έκανε εκτεταμένη χρήση της εμπιστοσύνης τους.

Τό δυστύχημα γιά τις μάζες ήταν ότι δέχτηκαν απόλυτα κι ειλικρινά τα δόγματα του σοσιαλισμού και του κομμουνισμού, όπως ο λαός δέχεται πάντοτε τις ιδέες της αλήθειας, της δικαιοσύνης και της αρετής. Σ' αυτά τα δόγματα όμως, η αλήθεια δεν είναι τίποτα άλλο από ένα δέλεαρ, μία όμορφη υπόσχεση που συγκινεί και γεμίζει έξαρση τη ψυχή του λαού. Όπως και σ' όλα τα άλλα Κρατικά συστήματα, η ουσία αυτής της "αλήθειας" είναι η αρπαγή και τό μοίρασμα της εξουσίας και της εργασίας του λαού από μία μικρή αλλά καλά οργανωμένη ομάδα παράσιτων.

Μέσα στον ανεμοστρόβιλο των γεγονότων που σάρωσε όλη τη Ρωσία και την Ουκρανία, μέσα στον καταγισμό των πολιτικών, στρατιωτικών κι άλλων ενγχειρημάτων, η άνοδος στην εξουσία μίας νέας ομάδας εκμεταλλευτών δεν έγινε στην αρχή ξεκάθαρα αντιληπτή απ' τις πλατιές λαϊκές μάζες. Επιπλέον, η οριστική εδραίωση αυτής της εξουσίας πήρε αρκετό χρόνο. Ακόμη, αυτή η εξέλιξη ήταν μακρόχρονη και καλύφτηκε επιδέξια απ' την ενδιαφερόμενη ομάδα. Τής χρειάζονταν κάποιος καιρός πριν μπόρσει ν' αποκαλύψει τό πραγματικό της πρόσωπο στις πλατιές μάζες.

Τόν καιρό της μεγάλης Γαλλικής επανάστασης, όταν καταστράφηκε οριστικά η φεουδαρχία — η μοναρχία των Βασιλιάδων και της αριστοκρατίας —, οι μάζες νόμιζαν ότι είχαν εμπλακεί σ' αυτή τη μεγάλη καταστροφή για χάρη της ελευθερίας τους και ότι τό πολιτικά κόμματα που βρίσκονταν στό προσκήνιο δεν ήταν παρά μόνο φίλοι και βοηθοί. Πέρασαν μερικά χρόνια προτού ο λαός, κοιτάζοντας γύρω του προσεχτικά, νά μπορέσει νά συνειδητοποιήσει ότι αυτό που είχε συμβεί ήταν μία απλή αντικατάσταση εξουσίας, ότι οι θέσεις του βασιλιά και των αριστοκρατών είχαν τώρα καταληφθεί από μία νέα τάξη εκμεταλλευτών αφεντικών: τή βιομηχανική κι εμπορική μπουρζουαζία. Τέτοια ιστορικά γεγονότα χρειάζονται πάντα κά-

ποιο καιρό γιά νά γίνουν αντιληπτά και κατανοητά απ' τις πλατιές μάζες.

Δώσαμε μία γενική περιγραφή των πολιτικών και κοινωνικών βάσεων του Μπολσεβικισμού, και τού πραγματικού του περιεχομένου. Μετά από δύο χρόνια δικτατορίας του στη Ρωσία, ο Μπολσεβικισμός έδειξε ξεκάθαρα τό περιεχόμενό του, πρώτα σέ μεμονωμένες ομάδες εργατών κι αγροτών κι αργότερα στις πλατιές λαϊκές μάζες. Ήταν η νεαρή δύναμη, γεμάτη εξουσιαστικές φιλοδοξίες, που, μετά τήν πτώση τού Αταμάνου, ξεκίνησε μέ αληθινή θέληση νά επιβάλλει τήν εξουσία της στην Ουκρανία με οποιοδήποτε τίμημα.

Τόν καιρό τού Αταμάνου Σκοροπάντσκι, οι Μπολσεβίκοι δεν είχαν αρκετή δύναμη στην Ουκρανία που νά τούς επιτρέψει νά οργανώσουν τήν άμεση κατάληψη της εξουσίας στην Ουκρανία μόλις πέσει ο Αταμάνος(1). Όλες σχεδόν οι δυνάμεις τους βρίσκονταν στη Μεγαλωρωσία κι από εκεί παροικολοιούσαν τήν Ουκρανία, περιμένοντας τήν κατάλληλη στιγμή γιά νά προχωρήσουν προς τήν Ουκρανία και νά ανακηρύξουν τήν εξουσία τους. Στη Μεγαλωρωσία, στην πόλη τού Κούρκ, σχηματίστηκε εκ των προτέρων η Ουκρανική κυβέρνηση των Μπολσεβίκων, περιλάμβανε τόν Πιάτσκιηφ, τόν Κβίριγκι κι άλλους. Παρόλη τήν ετοιμότητά τους, δεν κατόρθωσαν νά επιτεθούν στην Ουκρανία τη στιγμή της πτώσης τού Σκοροπάντσκι κι αυτό διευκόλυνε τούς Πετλιουριστές ν' αρπάξουν πρώτοι τήν εξουσία. Αλλά αυτό τό γεγονός τούς ώθησε νά πάρουν ακόμα πιο ενεργητικά στρατιωτικά μέτρα. Η ατμόσφαιρα ήταν επαναστατική, η κατάσταση εξαιρετικά προεξοδευμένη εξαιτίας τού μαζικού επαναστατικού κινήματος των αγροτών. Κάτω απ' αυτές τις περιστάσεις οι 6 βδομάδες που κέρδισαν οι Πετλιουριστές σέ βάρος των Μπολσεβίκων αντισταθμιστηκαν εύκολα απ' τήν πορεία των γεγονότων. Κι οι Μπολσεβίκοι πέρασαν στη δράση.

Ενώ η έδρα της Ουκρανικής τους κυβέρνησης μεταφέρθηκε απ' τό Κούρσκ στό Χάρκοβο, που πρώτα απελευθερώθηκε και καταλήφτηκε απ' τό επαναστατικό απόσπασμα τού αναρχικού Τορεντινιάκωφ(2), και προχώρησαν εκεί στη δημιουργία ενός κέντρου πολιτικής διοίκησης, οι στρατιωτικές μεραρχίες τους προέλασαν μέσα απ' τις ήδη απελευθερωμένες περιοχές προς τήν καρδιά της Ουκρανίας κι απ' όπου πενούσαν ίδιων όργανα της Κομμουνιστικής εξουσίας μέ στρατιωτική βία. Είπαμε: τίς ήδη απελευθερωμένες περιοχές. Πράγματι, ολόκληρη η έκταση της Ουκρανίας απ' τήν επαρχία τού Κούρκ ως τήν Αζοφική Θάλασσα και τή Μαύρη Θάλασσα, είχε ήδη απελευθερωθεί απ' τις δυνάμεις τού Αταμάνου από επαναστατικά απόσπασματα αγροτών. Μέ τήν πτώση τού Αταμάνου αυτό τά αποσπασματα εν μέρει διασκορπίστηκαν στά χωριά κι εν μέρει αποσύρθηκαν στις παραθαλάσσιες περιοχές της Αζοφικής θάλασσας, όπου υπήρχε ήδη μία απειλή γιά μία νέα αντεπανάσταση, εκείνη τού στρατηγού Ντεβίκιν.

Στό μεγαλύτερο μέρος της Ουκρανίας οι Μπολσεβίκοι βρήκαν ότι τό έθνος είχε ήδη καθαριστεί. Στό μέρη που αντιμετώπιζαν Πετλιουριστές, τό κατατρόπωσαν στρατιωτικά και πήραν τή θέση τους. Η αποφασιστική σύγκρουση μεταξύ Μπολσεβίκων και Πετλιουριστών έγινε στην περιοχή

του Κιέβου, το οποίο απ' την εποχή της εισόδου του Διευθυντηρίου ήταν το κέντρο της πολιτικής δραστηριότητας των Πετλιουριστών και το σημείο συγκέντρωσης των στρατευμάτων του Πετλιούρα. Στα τέλη του Γενάρη του 1919, οι Μπολσεβίκοι όρχησαν μία γενική επίθεση κατά του Κιέβου. Στις αρχές του Φλεβάρη κατέλαβαν το Κίεβο. Η κυβέρνηση της Ουκρανίας της Λαϊκής Δημοκρατίας υποχώρησε, όπως συνήθως, προς τα δυτικά ως προς την Ουκρανία. Η Κρατική εξουσία πέρασε στους Μπολσεβίκους.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η Κομμουνιστική εξουσία εγκαθιδρύθηκε με στρατιωτική βία, όχι μόνον όταν οι Μπολσεβίκοι καταφέρναν να καταλάβουν κάποιο μέρος μετά από μία μάχη που έδιναν για να διώξουν τους Πετλιουριστές, αλλά και σε μέρη όπου η περιοχή ήταν ήδη ελεύθερη και οι χωρικοί ανεξάρτητοι. Τα σοβιέτ (συμβούλια) των εργατών και των αγροτών, που είχαν ήδη δημιουργήσει αυτή την εξουσία, εμφανίζονταν με την εγκαθίδρυση της. Πριν απ' τα σοβιέτ υπήρχαν οι Κομματικές "επαναστατικές επιτροπές". Και πριν απ' τις "επαναστατικές επιτροπές" υπήρχαν απλά στρατιωτικές μεραρχίες.

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ

1. Πράγματι τον καιρό του Ατανάνου, οι Μπολσεβίκοι προσπάθησαν να δημιουργήσουν αντάρτικα αποσπάσματα κομματικού τύπου στη χώρα, που θα εκτελούσαν τις εντολές του Κόμματος. Τέτοια ήταν το απόσπασμα του Καλόσκιφ στην περιοχή του Πόβλογκραντ. Αλλά ο αριθμός των αποσπασμάτων αυτών ήταν μικρός κι επισκιασθηκαν από τη μεγάλη μάζα των επαναστατών που ακολουθούσαν ένα δρόμο ανεξάρτητο απ' το Κόμμα. Επιπλέον, αυτά τα σπάνια Κομματικού τύπου αποσπάσματα, μοιλόνηκαν απ' το γενικό πνεύμα του επαναστατικού ξεσηκωμού. Το απόσπασμα του Καλόσκιφ δε χάραξε μία ξεκάθαρη διαχωριστική γραμμή μεταξύ της δεξιάς του επαναστατικής δραστηριότητας κι αυτής του Μάχου. Συχνά δούλευαν μαζί.

2. Ο Τσερεντόβκοφ ήταν ένας αγρότης κι αναρχικός που γρήγορα κηρύχθηκε εκτός νόμου απ' τις Μπολσεβίκικες αρχές. Αυτός και το απόσπασμά του ενώθηκαν με τον γενικό επαναστατικό στρατό του Μάχου και πολέμησαν στο Αζοφικό μέτωπο ενάντια στον Ντενίκιν. Τον καιρό της εισβολής του Ντενίκιν στην περιοχή του Γκιουλάι-Πολέ, τον Ιούνη του 1919, αιχμαλωτίσθηκε και δέχθηκε 300 χτυπήματα με πιστόλι. Δραπέτευσε. Το καλοκαίρι του 1919 έπεσε ξανά στα χέρια του στρατού του Ντενίκιν στην περιοχή της Πολτάβα κι εκτελέστηκε.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Π Ε Μ Π Τ Ο

Η Μ Α Χ Ν Ο Β Τ Σ Ι Ν Α

Το επαναστατικό κίνημα των Ουκρανών αγροτών κι εργατών στις αρχές του έμοιαζε με αγριεμένη θάλασσα. Στις απέναντες εκτάσεις ολόκληρης της Ουκρανίας, οι μάζες βρίσκονταν σε αναβρασμό κι έπαιρναν ορμητικό το δρόμο της εξέγερσης και του αγώνα. Πανίσχυροι πόμοστοι κι εκκρωσάσιοι της εξουσίας δολοφονήθηκαν ή διώχθηκαν μακριά. Η καταστροφική πλευρά του κινήματος κυριαρχούσε. Η θετική πλευρά έμοιαζε να του λείπει. Το κίνημα δεν είχε παρουσιάσει ακόμα ένα ξεκάθαρο κι ακριβές σχέδιο οργάνωσης της ελεύθερης ζωής των χωρικών και των εργατών. Αλλά σιγά-σιγά, στην πορεία της ανάπτυξης του, όρχησε ν' αποκαλύπτεται και να μορφοποιείται το πραγματικό περιεχόμενο του κινήματος. Μετά απ' την υιοθέτηση της πλεισιψηφίας των επαναστατικών ρευμάτων κάτω απ' την ηγεσία του Μάχου, το κίνημα απόκτησε την ενότητα που του έλειπε, τη ραχοκοκκαλιά του. Από εκεί κι ύστερα παρουσιάζεται σαν ένα τέλεια διαμορφωμένο και ξεκάθαρο προορισμένο κοινωνικό κίνημα με τη συγκεκριμένη ιδεολογία του και το δικό του πρόγραμμα για την οργάνωση της ζωής του λαού. Πρόκειται για την πιο δυνατή φάση, για το αποκορύφωμα του επαναστατικού ξεσηκωμού, την Μαχνοβότσινα.

Τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά αυτού του κινήματος είναι: η βαθιά δημοκρατία απέναντι σε κοινωνικές ομάδες μη εργατικές ή προνομιούχες· η δημοκρατία απέναντι στα πολιτικά κόμματα· η απόρριψη κάθε είδους δικτατορίας πάνω στο λαό από οποιαδήποτε οργάνωση· η απόρριψη της αρχής του Κράτους· η πλήρης αυτοδιεύθυνση των εργαζόμενων σ' όλες τις υποθέσεις τους. Η κύρια και συγκεκριμένη μορφή αυτής της αυτοδιεύθυνσης είναι το ελεύθερο εργατικό συμβούλιο των οργανώσεων των αγροτών και των εργατών. "Ελεύθερα", με την έννοια ότι θα είναι εντελώς ανεξάρτητα απ' οποιαδήποτε μορφή κεντρικής εξουσίας, συμμετέχοντας ισότιμα στο γενικό οικονομικό σύστημα. "Εργατικά", με την έννοια ότι βάση αυτών των συμβουλίων θα ήταν η αρχή της εργασίας, ότι θα αποτελούσαν μόνον από εργατές, υπηρετώντας τα δικά τους συμφέροντα κι επιθυμίες και ότι δεν θα κινιζόντουσαν σε πολιτικές οργανώσεις να προσχωρήσουν σ' αυτά. (Βλέπε για "Οι Γενικές Θέσεις των Μαχνοβιτών πάνω στα Ελεύθερα Συμβούλια των Οργανώσεων των Εργατών κι Αγροτών".) Αυτό ήταν το λάβαρο κάτω απ' το οποίο η Μαχνοβότσινα μπήκε στο στίβο της κοινωνικής πάλης.

Η Μαχνοβότσινα γεννήθηκε στη θυελλώδη εποχή της σύγχρονης Ουκρανικής ζωής το καλοκαίρι του 1918, τότε που ολόκληρη η αγροτιά άρχισε να εγείρεται σαν θύελλα. Απ' τις πρώτες μέρες της ζωής της ως τις τελευταίες της στιγμές, δε γνώρισε ούτε μία μέρα ειρήνης. Σαν αποτέλεσμα, η ανάπτυξη η ολόκληρη η εξέλιξη της ακολούθησε έναν ιδιαίτερο διπλό δρόμο — αυτόν της προώθησης των βασικών ιδεών της μέσα στις πλα-

τιές λαϊκές μάζες κι εκείνον τής αύξησης και τής ενοποίησης τών στρατιωτικών τής δυνάμεων. Απ' τή μέρα που ενώθηκαν όλα τά στρατιωτικά επαναστατικά αποσπάσματα σ' ένα στρατό, ο στρατός αυτός έγινε ο μοναδικός επαναστατικός στρατός τών μαζών. Τό γεγονός ότι η Ουκρανία ήταν σε διαρκή εμπόλεμη κατάσταση ήταν ο λόγος γιά τόν οποίο οι καλύτερες οργανωτικές δυνάμεις τού κινήματος απασχολούνταν στόν στρατό. Άθεμ του αυτός ο στρατός έγινε τόσο η ένοπλη αυτοάμυνα τών αγροτών όσο και ο οδηγός ολόκληρου τού κινήματός τους, η επαναστατική εμπροσθοφυλακή τους. Ο στρατός οργάνωνε και καθοδηγούσε δραστήρια τήν επίθεση ενάντια στην αντεπανάσταση τών πόλεως, προγραμματίζε τήν πορεία τών αγώνων κι επινοούσε τά συνθήματα τής μέρας. Παρόλα αυτά ο στρατός δέν υπήρξε ποτέ μιά αυτόρκτη δύναμη. Αντλούσε πάντοτε τές επαναστατικές του ιδέες απ' τές πλατιές μάζες κι υπερσπίεζε τά συμφέροντά τους. Απ' τήν πλευρά τους, οι μάζες τών αγροτών θεωρούσαν τόν στρατό αυτό σ' τ' όργανο που κατεύθυνε κάθε πλευρά τής ζωής τους(1).

Η οσση τής Μαχνοβόινα απέναντι στην εξουσία τού Κράτους, απέναντι στα πολιτικά κόμματα και τές μη παραγωγικές ομάδες, έγινε και στάση τών αγροτών κι αντίστροφα, τά συμφέροντα τών φτωχότερων αγροτών κινούνταν κι ταλαιπωρίες τους και οι απόψεις τους έγιναν τά συμφέροντα κι οι ταλαιπωρίες κι οι απόψεις τής Μαχνοβόινα. Έτσι τó Μαχνοβόιτικο κίνημα αναπτύχθηκε με αμοιβαίες αλληλεπιδράσεις και σύντομα εξελίχθηκε σ' ένα πολύ σημαντικό κοινωνικό φαινόμενο τής Ρώσικης ζωής.

Τόν Οκτώβρη και τó Νοέμβρη τού 1918, τ' αποσπάσματα τού Μάχνο άρχισαν μιά γενική επίθεση ενάντια στην αντεπανάσταση τού Αταμάνου. Τήν εποχή αυτή τά Αυστρο-Γερμανικά στρατεύματα επηρεασμένα απ' τά πολιτικά γεγονότα που συνέβαιναν στις χάρεις τους, είχαν αρχίσει ν' αποδιοργανώνονται και νά χάνουν τήν προηγούμενη δύναμη κι ενεργητικότητα τους. Ο Μάχνο τó εκμεταλλεύτηκε αυτό. Ήλθε σέ διαπραγματεύσεις και σύμβασις σχέσιος ουδετερότητας με στρατιωτικές μονάδες που είχαν συλλάβει τó επαναστατικό πνεύμα. Αυτές οι μονάδες δέχονταν ν' αποηλικστούν/κι έτσι οι Μαχνοβίτες μπορούσαν νά εξοπλιστούν σέ βάρος τους. Ο πρώτ' ο Μάχνο δέν πετύχαινε νά συμφωνήσει με τούς Αυστρο-Γερμανούς τούς έδιωχνε βίαια απ' τήν περιοχή. Μετά από μιά λυσσοσμένη τριήμερη μάχη κατέλαβε οριστικά τó Γκιουλαϊ-Πολέ. Εκεί εδραίωσε τή θέση του κ' οργάνωσε τó γενικό επιτελείο τού στρατού του. Παντού ο λαός ένιωθε νά πλησιάζει τó τέλος τής ηγεμονίας τού Αταμάνου κι η αγροτική νεολαία σ' απειρινώνταν κατά χιλιάδες γύρω απ' τόν Μάχνο. Ήδη απ' αυτή τήν εποχή ο στρατός του αποτελούνταν από αρκετά συντάγματα πεζικού κι ιππικού με μιά πυροβολαρχία και πολλά πολυβόλα.

Ούτε ένα απ' τά τμήματα τού Αταμάνου δέν έμεινε στην περιοχή. Η Κρατική Β α ρ τ ό (Φρουρά) διαλύθηκε μπροστά στή φοβερή ανάπτυξη τού επαναστατικού στρατού. Ο στρατός τού Μάχνο έμεινε ο μοναδικός στρατός σ' αυτή τήν τεράστια περιοχή. Αλλά ο Αταμάνος κρατούσε ακόμη τó Κίεβο. Έτσι ο Μάχνο και τά στρατεύματά του κατευθύνθηκαν προς τή

πλευρά, όπου κατέλαβαν τούς σιδηροδρομικούς κόμβους τού Τσαπλίνου, τού Κριβόινο και τού Σινελνίκωβο, έφθασαν στην πόλη τού Πάβλογκραντ, κι απ' κει στράφηκαν δυτικά προς τó Αικατερίνοσλαβ. Εκεί βρέθηκαν αντιμέτωποι με τές δυνάμεις τού Πετλιούρα.

Οι Πετλιουριστές, που είχαν καταλάβει τήν εξουσία σέ μερικές πόλεις, θεωρούσαν τούς ζαυτούς τους πραγματικούς αφέντες τής χώρας. Σχημάτιζαν τόν στρατό τους συγκεντρώνοντας έναν αριθμό αγροτικών αποσπασμάτων μετά διάταξαν γενική επιστράτευση με σκοπό νά δημιουργήσουν έναν τακτικό εθνικό στρατό. Θεωρούσαν τó Μαχνοβόιτικο κίνημα σάν ένα σπουδαίο επεισόδιο τής Ουκρανικής επανάστασης κι έλλικαν νά τó τραβήξουν στην σφαίρα επιρροής τους και νά τó φέρουν κάτω απ' τή δική τους διεύθυνση. Έστειλαν στόν Μάχνο μιά σειρά από πολιτικά ερωτήματα: ποιά ήταν η γνώμη του γιά τó κίνημα τών Πετλιουριστών και γιά τήν κυβέρνηση Πετλιούρα; πώς φανταζόταν τή μελλοντική πολιτική δομή τής Ουκρανίας; πού τó βρήκανε επιθυμητό και χρήσιμο νά δουλέψει από κοινού με τόν Πετλιούρα γιά τή δημιουργία μιάς ανεξάρτητης Ουκρανίας; Η απάντηση τού Μάχνο και τού επιτελείου του ήταν σύντομη. Δήλωσαν ότι κατά τήν άποψη τού κίνημα τών Πετλιουριστών ήταν ένα αστικό εθνικιστικό κίνημα με κατευθυνση εντελώς διαφορετική από κείνη τών επαναστατικών χωρικών/κι η Ουκρανία θά έπρεπε νά οργανωθεί στή βάση τής ελεύθερης εργασίας και τής ανεξαρτησίας τών αγροτών και τών εργατών απ' οποιαδήποτε πολιτική εξουσία. Όχι λοιπόν ένωση, αλλά μόνον πύλη μπορούσε νά υπάρξει μεταξύ τού Μαχνοβόιτικου κινήματος τού λαού και τού Πετλιουριστικού κινήματος τής μπουρζουαζίας.

Λίγο μετά ο Μάχνο προέλασε εναντίον τού Αικατερίνοσλαβ γιά νά διώξει τήν κυβέρνηση τών Πετλιουριστών. Ο Πετλιούρα διατηρούσε εκεί ισχυρές στρατιωτικές δυνάμεις. Προστατευμένοι απ' τόν ποταμό Δνείπερο οι Πετλιουριστές ήταν σχεδόν αήττητοι σ' αυτή τήν πόλη. Τά αποσπάσματα τού Μάχνο σταμάτησαν στό Νίζνε-Δνιπρόφσκ, όπου υπήρχε μιά επιτροπή πύλης τού Κ.Κ. που διέθετε μερικές ένοπλες δυνάμεις. Αυτή η επιτροπή πρόσφερε στόν Μάχνο, που ήταν πολύ γνωστός στην περιοχή σάν ηγεγνός ήρωας τής επανάστασης και σάν πολύ προικισμένος στρατιωτικός ηγέτης, τή διοίκηση τών εργατικών αποσπασμάτων τού Κόμματος. Ο Μάχνο δέχτηκε.

Όπως έκανε συχνά, ο Μάχνο κατέφυγε σ' ένα στρατιωτικό τέχνασμα. Πήρανε τόν στρατό του σ' ένα τρένο και τó έστειλε απ' τή γέφυρα τού Δνείπερου κατευθείαν μέσα στην πόλη, καμουφλαρισμένο σάν εργατικό τρένο (τρένο που μετέφερε καθημερινά τούς εργάτες απ' τά περίχωρα γιά νά δουλέψουν στην πόλη). Τό ρίσκο ήταν μεγάλο. Άν οι Πετλιουριστές αποκάλυπταν αυτό τó τέχνασμα λίγο πριν σταματήσει τó τρένο, ολόκληρος ο στρατός θά αιχμαλωτιζόταν. Αλλά τó ίδιο ρίσκο άνοιξε τó δρόμο γιά τή νίκη τών Μαχνοβιτών. Τό τρένο μπήκε στόν κεντρικό σταθμό, όπου αποβιβάστηκαν απροσδόκητα τά επαναστατικά στρατεύματα, και κατέλαβαν άμέσως τόν σταθμό και τά γύρω μέρη. Στην ίδια τήν πόλη έβρισαν μιά λυσσοσμένη μάχη που τέλειωσε με τήν ήττα τών Πετλιουριστών. Αλλά λίγες μέρες αργότερα, εξαιτίας τής κακής επαγρύπνησης μιάς Μαχνοβόιτικης φρουράς, η πόλη ανακαταλήφθηκε απ' τούς Πετλιουριστές, που είχαν ξαναγυρί-

σει με ενσχύσεις απ' τὸ Ζαπορόζε. Στὴ διάρκεια τῆς οπισθοχώρησης ἔσαν δυὸ ἀπόπειρες δολοφονίας τοῦ Μάχνο στὸ Νίζνε-Δνιπρόφσκ. Ἀλλὰ τίς δυὸ φορές οἱ βόμβες που τὸν ἔριξαν δὲν ἔσκασαν. Ὁ Μαχνοβίτικος στρατὸς υποχώρησε στὴν περιοχή τοῦ Σινελνίκοβο, ὅπου ἔσκαψε χαρακώματα καὶ δημιούργησε ἕνα μέτωπο ἀνάμεσα στοὺς Μαχνοβίτες καὶ τοὺς Πετλιουριστὲς στὰ βορειοδυτικὰ σύνορα τῆς επαναστατικῆς περιοχῆς. Ὁ στρατὸς τοῦ Πετλιούρα, που ἀποτελούνταν κυρίως ἀπὸ επαναστατὲς ἀγρότες ἢ επιστρατευμένους, διαλύθηκε γρήγορα καθὼς ἐρχόταν σὲ ἐπαφὴ με τοὺς Μαχνοβίτες. Σύντομα αὐτὸ τὸ μέτωπο χάθηκε χωρὶς οὐτὴ μιά μάχη. Ἀπελευθερώθηκε τότε μιά τεράστια ἔκταση πολλῶν χιλιάδων μιλίων ἀπὸ κάθε ἐξουσία καὶ κάθε στρατὸ.

Οἱ κρατιστὲς φοβούνται τοὺς ἐλευθέρους ἀνθρώπους. Ἰσχυρίζονται ὅτι χωρὶς ἐξουσία οἱ ἀνθρώποι θὰ χάσουν τὴ δυνατότητα νὰ εἶναι κοινωνικά καὶ θὰ διαλυθοῦν καὶ θὰ ξαναγυρίσουν στὴν βαρβαρότητα. Πρόκειται γιὰ ὁλφάνερους εἰσαχθῆνες που τίς παίρνουν στὸ σαβαρὰ μόνον ἀργόσχολοι, εἰσαχθῆς τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς ἐργασίας τῶν ἄλλων, ἢ τυφλοὶ διανοητὲς τῆς στικτῆς κοινωνίας. Στὴν πραγματικότητα, ἡ ἀπελευθέρωση τῶν ἀνθρώπων ἀδύνατον ἐπιφέρει μόνον ἐπιστροφή στὴν βαρβαρότητα, ὄχι τὸ ἄλλο, ἀλλὰ ὅλους ἐκείνους που, χάρι στὴν ἐξουσία καὶ τὰ προνόμια, ζοῦν ἐπὶ τὸν κόπο τῶν χερῶν τοῦ λαοῦ κι ἀπομυζοῦν τὸ αἷμα ἀπ' τίς φλέβες τοῦ λαοῦ. Ἡ Ρώσικη ἐπανάσταση προσφέρει ἕνα παράδειγμα γιὰ τὸ πᾶς χιλιάδες ἐργαζόμενες τῆς προνομιοῦχος τάξης — καθαρές, καλοθρεμμένες καὶ καλοτυμένες — ἔπесαν στὴν παρακμὴ καὶ στὴν βαρβαρότητα. Ἡ ἐπανάσταση τοὺς στέρησε ἀπ' τοὺς υπηρέτες τους καὶ μῆσα σὲ 1 - 2 μῆνες εἶχαν βυθιστεῖ μέσα στὴ βρωμιά καὶ τὴν ἀθλιότητα. Ἡ ἀπελευθέρωση τοῦ λαοῦ ἀδύνατον ἐπιφέρει μόνον ἐπιστροφή στὴν βαρβαρότητα ἐκείνους που ζοῦν ἀπ' τὴ σκλαβιά του. Ὅσο γιὰ τοὺς ἐργαζόμενους, αὐτοὶ ἀρχίζουν νὰ ζοῦν καὶ νὰ αναπτύσσονται ἐναντίον ἀπ' τὴ μέρα ἀκριβῶς που γίνονται πραγματικὰ κι ἀπὸλυτα ἐλεύθεροι. Ὁ ἀγρότης τῆς περιοχῆς τοῦ Γκιουλάι-Πολὲ τὸ ἔδειξαν ξεκάθαρα. Ἐξῆσαν γιὰ περίσφιους ἀπὸ 6 μῆνες — ἀπ' τὸ Νοεμβρὶο τοῦ 1918 ἕως τὸν Ἰούνη τοῦ 1919 — χωρὶς καμιά ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ἐξουσία. Ὅχι μόνον διατήρησαν κοινωνικοὺς δεσμοὺς μεταξὺ τους, ἀλλὰ καὶ δημιούργησαν νέες κι ἀνεπίσημες μορφὲς κοινωνικῶν σχέσεων — τίς ἐλευθέρους ἐργατικὲς κομμουνὲς καὶ τὰ ἐλεύθερα συμβούλια τῶν ἐργαζόμενων.

Μετὰ τὸ διώξιμο τῶν πόρροισκ ἀπ' τίς ἀπελευθερωμένες περιοχὲς, ἡ γῆ πέρασε στὰ χεῖρα τῶν αγροτῶν. Ἀλλὰ πολλοὶ ἀγρότες καταλάβαν ὅτι καθῆκον τους δὲν εἶχε τελειώσει κι ὅτι δὲν ἔφτανε νὰ οικιοποιηθοῦν ἐπὶ κομμάτι γῆς καὶ μ' αὐτὸ νὰ εἶναι ικανοποιημένοι. Εἶχαν μάθει ἀπ' τίς ταλαιπωρίες τῆς ζωῆς τους ὅτι οἱ ἐχθροὶ τους παραμονεύσαν ἀπὸ παντοῦ κι ὅτι πρεπε νὰ εἶναι ἐνωμένοι. Σὲ πολλὰ μέρη ἔγιναν ἀπόπειρες νὰ οργανωθεῖ κοινωνικὴ ζωὴ ἀπὸ κοινού. Παρὰ τὴν ἐχθρότητα τῶν αγροτῶν ἀπέναντι στὴν ἐπισημὴν κομμουνὲν, σὲ πολλὰ μέρη τῆς περιοχῆς τοῦ Γκιουλάι-Πολὲ δημιουργήθηκαν αγροτικὲς κομμουνὲς, που τίς ονόμαζαν κομμουνὲς "ἐργασίας" κι "ἐλεύθερες" κομμουνὲς. Ἡ πρώτη ἐλεύθερη κομμουνὲν, που ἀν-

τιήθηκε Ρόζα Λούξεμπουργκ, ὁργανώθηκε κοντὰ στὸ χωριὸ Ποκρόφκοε. Ἄλλα τὰ μέλη ἦταν φτωχοὶ. Ἀρχικὰ εἶχε μόνον λίγες δεκάδες μέλη, ἀλλὰ γρήγορα ὁ αριθμὸς τους ἔπεσε σὲ 300. Αὐτὴ ἡ κομμουνὲν δημιουργήθηκε ἀπ' τοὺς φτωχότερους ντόπιους ἀγρότες. Ἀφιερώνοντάς τὴν στὴν ἠγεγία τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ, ἔδωσαν μιά ἀπόδειξη τῆς ἀμεροληψίας τους. Μὲ μιά ἀπλότητα καὶ μεγαλοψυχία χαρακτηριστικὴ ἀγροτικῆς τιμῆς, τὴ μνήμη μιᾶς ηρωίδας τῆς ἐπανάστασης που, ἀν καὶ ἀγνωστὴ σ' αὐτοὺς, υπῆρξε ἕνας μάρτυρας τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης. Ὅμως ἡ ἐσωτερικὴ ζωὴ τῆς κομμουνὲς δὲν εἶχε τίποτα τὸ κοινὸ μὲ τὸ δόγμα γιὰ τὸ ποὺ εἶχε ἀποφασιστεῖ ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ. Ἡ κομμουνὲν βασιζόταν σὲ ἀντιεξουσιαστικὴ ἀρχὴ. Ἡ ἀνάπτυξη καὶ τὸ μέγεθος τῆς κομμουνὲς ἀρχίσε ν' ἀσκει ἐπιπλοὴ ἐπιπλοὴ στὸς ντόπιους χωρικοὺς. Οἱ Κομμουνιστικὲς ἀρχὲς προέβλεψαν νὰ ἐπέμβουν στὴν ἐσωτερικὴ ζωὴ τῆς κομμουνὲς ἀλλὰ δὲν τοὺς ἔπεισαν ν' ἀναμιχθοῦν. Ἡ κομμουνὲν ἦταν συνηθὲς ἀπέναντι στ' ὄνομα τῆς ἐπανάστασης, ἐργατικὴ καὶ ξένη ἀπέναντι σὲ κάθε ἐξουσία(2).

Περίπου 5 μίλια ἀπ' τὸ Γκιουλάι-Πολὲ, στὰ πρῶην κτήματα ἐνὸς γαιοκτηνίου, δημιουργήθηκε μιά ἄλλη κομμουνὲν που ἀποτελοῦνταν ἀπὸ φτωχοὺς χωρικοὺς τοῦ Γκιουλάι-Πολὲ. Ὀνομαζόταν ἀπλὰ Κομμουνὲν Νοῦμερο 1 τῶν αγροτῶν τοῦ Γκιουλάι-Πολὲ. Περίπου 13 μίλια μακρύτερα βρίσκονταν ἡ Κομμουνὲν Νοῦμερο 2 κι ἡ Κομμουνὲν Νοῦμερο 3. Ἐπίσης υπῆρχαν ἄλλες κομμουνὲς καὶ σὲ ἀρκετὰ ἄλλα μέρη. Ὁμοιογενεῖς οἱ κομμουνὲς δὲν ἦταν πολλές καὶ περιλάμβαναν μόνον μιά μειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ — ἰδιαιτέρως ὅσους δὲν εἶχαν σπουδαία κτήματα. Ἡ μεγάλη ἀξία τους ὄμως ἔγκειτο ἐπὶ το γεγονός ὅτι οἱ κομμουνὲς αὐτὲς δημιουργήθηκαν μὲ πρωτοβουλία τῶν ἰδίων τῶν φτωχῶν αγροτῶν. Οἱ Μαχνοβίτες δὲν ἄσκησαν ποτὲ τὴν παραδικτικὴ πίεση πάνω στοὺς ἀγρότες καὶ περιορίζονταν μόνον στὴν προστασία τῆς ἰδέας τῶν ἐλευθέρων κομμουνῶν.

Οἱ κομμουνὲς δὲν δημιουργήθηκαν στὴ βάση τοῦ παραδείγματος ἢ τῆς ἀπειρίας, ἀλλὰ αποκλειστικὰ γιὰ νὰ ικανοποιηθοῦν τίς ζωτικὲς ἀνάγκες τῶν αγροτῶν που ἦταν ἀκτῆμονες πρὶν ἀπ' τὴν ἐπανάσταση καὶ που, μετὰ τὴν ἐπανάσταση, ἀρχίσαν νὰ ὁργανώνουν τὴν οικονομικὴ τους ζωὴ σὲ μιά βάση ἀνεξαρτησίας. Δὲν εἶχαν καμιά σχέση μὲ τίς ψευδοκομμουνὲς τοῦ Κ.Κ. ὁμοιογενεῖς καὶ ἀπὸλυτα ἀνθρώπων συγκεντρωμένοι τυχαία, ἀνθρώποι που σπαρταροῦσαν τὰ γεννήματα καὶ κατέστρεφαν τὴ γῆ, ἀνθρώποι που ἀπολαμβάνοντες τὴν Κρατικὴ εὐνοία ζοῦσαν ἐπὶ ἀπ' τὴν ἐργασία αὐτῶν που υποτίθεται ὅτι ἐκπαίδευαν πᾶς νὰ δουλεύουν. Αὐτὲς ἦταν πραγματικὲς κομμουνὲς ἐργασίας τῶν αγροτῶν, που, συνηθισμένοι οἱ ἴδιοι νὰ δουλεύουν, ἐκτιμῶντας πραγματικὰ τὴ δουλειά τους καὶ τὴ δουλειά τῶν ἄλλων. Οἱ ἀγρότες ἀπολάμβαναν σ' αὐτὲς τίς κομμουνὲς πρῶτα ἀπ' ὅλα γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν καθημερινὴ τους ψωμὶ. Ἐπιπλέον, ὁ καθένας ἔβρισκε ἐκεῖ τὴν ἠθικὴ κι ἀνεξαρτητικὴ υποστήριξη που χρειαζόταν. Οἱ ἀρχὲς τῆς ἀδελφότητας καὶ τῆς ἰσότητας διαπύτιζαν ὅλες τίς κομμουνὲς. Ὅλοι — ἄντρας, γυναίκες καὶ παιδιὰ — δουλεύσαν σύμφωνα μὲ τίς ικανότητές τους. Τὴν ὁργανωτικὴ δουλειά ἀπολάμβαναν 1 - 2 σύντροφοι που, ἀπὸ τὴν τελείωσιν, ἀναλαμβάνοντα ἄλλα καθήκοντα μαζί μὲ τὰ ἄλλα μέλη τῆς κομμουνὲς. Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι αὐτὲς οἱ κομμουνὲς ὄφειλαν τὰ χαρακτηριστικὰ τους αὐτὰ στὸ ἐργατικὸ περιβάλλον μέσα στὸ ποῖο ἀναπτύχθηκαν καὶ στὸ ὅτι ἡ ἐξέλιξη τους

ακολούθησε μία φυσική πορεία.

Ωστόσο, αυτά τα σπέρματα του ελεύθερου κομμουνισμού δεν αντιπαύσαν όλη τη δημιουργική, οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα των αγροτών. Αντίθετα, αναπτύσσονταν αργά και βαθμιαία, ενώ η πολιτική κατάσταση απαιτούσε απ' τους αγρότες άμεση και γενική επαγρύπνηση. Ήταν απαραίτητο να ιδρυθούν οργανώσεις που να ενώσουν πρώτα μια περιοχή με πολλά χωριά και κατόπιν τις περιοχές και τις περιφέρειες που αποτελούσαν την απελευθερωμένη ζώνη. Ήταν απαραίτητο να βρουν γρήγορες λύσεις για τα διάφορα προβλήματα που απασχολούσαν ολόκληρη την περιοχή. Ήταν απαραίτητο να δημιουργήσουν όργανα κατάλληλα για να ανταποκριθούν στα καθήκοντα. Κι οι αγρότες κατόρθωσαν να τα δημιουργήσουν. Τα όργανα αυτά ήταν τα περιφερειακά συνέδρια αγροτών κι εργατών. Στην πρώτη περιφερειακό συνέδριο που έγινε στις 23 Γενάρη του 1918, στην περιοχή της Μπόλοσσια Μιχαήλοφκα, οι αγρότες συγκέντρωσαν βασικά προσοχή τους στον κίνδυνο που αντιπροσώπευαν τα κινήματα του Πετλιούρα και του Ντενίκιν.

Οι Πετλιουριστές οργάνωναν ήδη μία νέα εθνική κυβέρνηση. Χρησιμοποιώντας το απατηλό σύνθημα "υπεράσπιση της πατρίδας", έκαναν γενική επιστράτευση, σφίγγοντας έτσι το δεσμό μιάς νέας σκλαβιάς γύρω απ' το επαναστατημένο λαό. Οι επαναστάτες χωρικοί ολόκληρης της παραλιακής περιοχής της Αζοφικής αποφάσισαν να αντιμετωπίσουν δραστηρικά αυτό τον κίνδυνο. Οργάνωσαν αρκετά αποσπάσματα κι επιτροπές και τά έστειλαν στην περιοχή που είχε καταλάβει το Διευθυντήριο του Πετλιούρα, σκοπό να εξηγήσουν στις πλατιές μάζες την σπάτη της νέας κρατικής εξουσίας, καλώντας τις να μην πειθαρχήσουν σ' αυτή την εξουσία, να πουλήσουν την επιστράτευση και να συνεχίσουν την εξέγερση μέχρι την στροπή αυτής της εξουσίας.

Η απελευθέρωση του Ντενίκιν αντιπροσώπευε έναν ακόμα μεγαλύτερο κίνδυνο για την απελευθερωμένη περιοχή. Είχε κηρύξει τον πόλεμο σ' ολόκληρη τη Ρώσικη επανάσταση και σ' όλες της τις μορφές κι αντιπροσώπευε μία απ' τις γενικές επαναστασιακές τάσεις που επιδίωκαν την παλινόρθωση της εκθρονισμένης μοναρχίας. Η απελευθέρωση αυτή έκανε την εμφάνιση της μόλις η αριστοκρατία μπόρεσε να σταθεί ξανά στα πόδια της και εξετάσει την κατάσταση γύρω της, μετά την πτώση του Τσαρισμού, ο στρατηγός Κορνίλιωφ, Καλέντιν, Κρασνίωφ, Αλεξέγιεφ, Κολτσάκ και Ντενίκιν ήταν όλοι ηγέτες της ίδιας μοναρχικής απελευθέρωσης στη Ρωσία. Ήταν τα ζωντανά απομεινάρια της έκπτωτης μοναρχίας. Κι αν πολλοί σ' αυτούς κατέφυγαν σε δημοκρατικά συνθήματα και πορεύτηκαν κάτω απ' συνταγματικά λάβαρα, το έκαναν μόνο για λόγους τακτικής. Οι καιροί απαιτούσαν τέτοιες παραχωρήσεις, γιατί μόνον έτσι θα μπορούσαν να ολόκληρωσαν με επιτυχία τις πρώτες φάσεις της παλινόρθωσης της μοναρχίας. Στην πραγματικότητα τότε ήταν ολότελα ξένη οποιαδήποτε μορφή δημοκρατικού πνεύματος.

Τό Β' περιφερειακό συνέδριο των αγροτών, εργατών κι ανταρτών έγινε

στη Γκιουλάι-Πολέ 3 βδομάδες μετά τό Α' συνέδριο, στις 12 Φλεβάρη του 1919. Σ' αυτό τό συνέδριο εξετάστηκε διεξοδικά ο κίνδυνος που αντιπροσώπευε για την απελευθερωμένη περιοχή η επικείμενη απελευθέρωση του Ντενίκιν. Ο στρατός του Ντενίκιν αποτελούνταν από διάφορα επαναστασιατικά στοιχεία: πρώην Τσαρικούς αξιωματικούς κι Αυτοκρατορικούς Κομισάρους. Οι χωρικοί είχαν πλήρη συνείδηση του τί σήμαινε η σύγκρουση τους μ' αυτό τόν στρατό. Πήραν όλα τα αναγκαία μέτρα για να ενισχύσουν την αυτοάμυνά τους. Ο επαναστατικός στρατός τών Μαχνοβιτιών αριθμούσε εκείνη την εποχή γύρω στους 20.000 εθελοντές πολεμιστές. Αλλά πολλοί απ' αυτούς ήταν εξαντλημένοι, μετά από συνεχές μάχες 5 - 6 μηνών. Επειδή, ο στρατός του Ντενίκιν δυνάμει συνέχισε, αποτελώντας ένα μεγάλο κίνδυνο για την ελεύθερη περιοχή. Έτσι τό δεύτερο συνέδριο τών αγροτών, εργατών κι ανταρτών αποφάσισε να καλέσει τούς κατοίκους της περιοχής σε μία δεκάχρονη εθελοντική κι ισότιμη επιστράτευση. Η επιστράτευση θα ήταν εθελοντική και θα βασιζόταν στη συνείδηση και την καλή θέληση τού καθένα. Η απόφαση τού συνεδρίου δεν είχε άλλο σκοπό απ' τό να τονώσει και να επικυρώσει με τό ηθικό της κύρος, την ανάγκη που υπήρχε να ενισχυθεί ο επαναστατικός στρατός με νέους στρατιώτες(3). Η "ισότιμη" επιστράτευση σήμαινε ότι οι αγρότες τών διάφορων χωριών, κωμοπόλεων και περιφερειών θα αναλάμβαναν να εκπληρώσουν τό καθήκον της επάνδρωσης τού στρατού σε μία βάση ισότητας.

Μόλις γνωστοποιήθηκαν οι αποφάσεις τού Β' συνεδρίου στους χωρικούς της περιοχής, κάθε χωριό άρχισε να στέλνει στο Γκιουλάι-Πολέ πλήρη νέων εθελοντών που ήθελαν να πάνε στο μέτωπο για να πολεμήσουν εναντίον τού Ντενίκιν. Ο αριθμός αυτών των αγωνιστών ήταν τεράστιος. Ωστόσο όμως, υπήρχε έλλειψη οπλισμού στην περιοχή, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να σχηματισθούν έγκαιρα νέα επαναστατικά αποσπάσματα. Αυτή η κατάσταση είχε αναπόφευκτες συνέπειες για την περιοχή, στη διάρκεια της γενικής επίθεσης τού Ντενίκιν, τόν Ιούνη του 1919. Θα επανέλθουμε όμως σ' αυτό αργότερα.

Γιά τόν συντονισμό τού αγώνα ενάντια στους Πετλιούρα και Ντενίκιν, για τή διατήρηση και την ενίσχυση τών κοινωνικών σχέσεων ανάμεσα στους εργαζόμενους της περιοχής, για την ικανοποίηση τών αναγκών πληροφόρησης και επικοινωνίας και, τέλος, για τήν υλοποίηση τών διάφορων θέσεων που εγκρίθηκαν απ' τό συνέδριο, τό Β' συνέδριο ίδρυσε ένα Πενταμερές ή Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο (Σοβιέτ) αγροτών, εργατών κι ανταρτών. Σχηματίστηκε από αντιπροσώπους 32 περιοχών τών αγροτών τού Αικατερίνοβλσκ και τής Τουριδάς κι από αντιπροσώπους τών επαναστατικών αποσπασμάτων. Τό Συμβούλιο αυτό κάλυπτε ολόκληρη την ελεύθερη περιοχή. Σκοπός τού ήταν η εκτέλεση όλων τών αποφάσεων, οικονομικών, πολιτικών, κοινωνικών και στρατιωτικών, που πήρσε τό συνέδριο και έτσι ήταν, με μία έννοια, τό ανώτατο εκτελεστικό όργανο ολόκληρου τού κινήματος. Δεν ήταν όμως ένα εξουσιαστικό όργανο. Οι αρμοδιότητές τού ήταν καθαρά εκτελεστικές. Ο ρόλος τού ήταν να εκτελεί τις εντολές και τις αποφάσεις τού συνεδρίου τών εργατών και τών αγροτών. Τό συνέδριο μπορούσε κάθε στιγμή να τό διαλύσει και να σταματήσει τή λειτουργία τού.

Μετά τη δημιουργία του Περιφερειακού Συμβουλίου έγινε πιά έντονη η κοινωνική δραστηριότητα της περιοχής. Σ' όλες τις κωμοπόλεις και χωριά εξετάζονταν και λύνονταν τα προβλήματα που αφορούσαν ολόκληρη την περιοχή. Τά κυριότερα απ' αυτά ήταν τό στρατιωτικό πρόβλημα, πρόβλημα του εφοδιασμού σέ τρόφιμα και τό ζήτημα της τοπικής αυτοδιοίκησης. Μιλήσαμε ήδη γιά τό στρατιωτικό μέτρα που πήραν οι χωρικοί και που απόβλεπαν στίς ανάγκες της στιγμής αλλά και της περιοχής.

Πρόβλημα τών προμηθειών που θά εξυπηρετούσαν ολόκληρα τών πληθυσμό της περιοχής παρέμεινε άλυτο άς μεγάλη κλίμακα. Αυτό επρόκεινό νά τό λύσει τό Δ' περιφερειακό συνέδριο αγροτών, εργατών, ανταρτών και στρατιωτών τού Κόκκινου Στρατού, που ορίστηκε γιά τίς 15 Ιούνη του 1919, αλλά κηρύχθηκε παράνομο απ' τή Σοβιετική εξουσία. Θά μιλήσουμε γιά αυτό αργότερα. Όσο γιά τόν επαναστατικό στρατό, οι χωρικοί ανέβαν τόν εφοδιασμό του. Στό Γκιουλάι-Πολέ οργανώθηκε μία κεντρική επιτήρηση προφοδοσίας τού στρατού, στήν οποία συγκεντρώνονταν τροφικές και ζωοτροφές απ' όλη τήν περιοχή, απ' όπου θά μεταφέρονταν στό μέτωπο.

Όσον αφορά τό όργανα της κοινωνικής αυτοκβέρνησης, οι αγρότες και οι εργάτες ολόκληρης της περιοχής διαπένονταν απ' τήν ιδέα τών Ελευθέρων Εργατικών Σοβιέτ. Αντίθετα μέ τό πολιτικό σοβιέτ τών Μπολσεβίκων κι άλλων σοσιαλιστών, τό ελεύθερο σοβιέτ τών αγροτών κι εργατών αποτελούσαν όργανα της κοινωνικοοικονομικής αυτοδιοίκησης. Τό κομμουνιστικό σοβιέτ δέν υπήρχε παρά γιά νά πραγματοποιεί τή θέληση τών ντόπιων εργατών και τών οργανώσεών τους. Τά τοπικά σοβιέτ εγκαθίδρυσαν αναπρονομιακές σχέσεις μεταξύ τους, δημιουργώντας έτσι μεγαλύτερες οικονομικές κι εδαφικές σχέσεις, όργανα της λαϊκής αυτοδιοίκησης.

Παρόλα αυτά, η συνεχής εμπόλεμη κατάσταση σ' ολόκληρη τήν περιοχή έκανε πολύ δύσκολη τή δημιουργία και τή λειτουργία αυτών τών οργάνων κι η οργάνωση δέν αναπτύχθηκε άς τίς λογικές της συνέπειες.

Τά γενικά καταστατικά τών Ελευθέρων Σοβιέτ τών αγροτών κι εργατών δέν δημοσιεύτηκαν χωριστά απ' τό 1920. Πρίν απ' αυτή τήν ημερομηνία, οι γενικές αρχές αυτών τών σοβιέτ εμφανίστηκαν στή "Διακήρυξη του επαναστατικού στρατιωτικού συμβουλίου τού Μαχνοβίτικου στρατού" στό κεφάλαιο που ήταν αφιερωμένο στό σύστημα τών Ελευθέρων Σοβιέτ.

Βλέπουμε λοιπόν ότι οι τεράστιες μάζες τών αγροτών και μερικοί εργάτες, μόλις απελευθερώθηκαν απ' τό καθεστώς τού Αταμάνου κι από κάθε άλλη εξουσία, ανέλαβαν τό τεράστιο καθήκον της δημιουργίας μιας νέας ζωής στή θεωρία και στήν πράξη. Βλέπουμε ότι, άν και περικυκλωμένες από παντού, από διάφορες εχθρικές δυνάμεις, οι εργαζόμενες μάζες πήραν τήν υπήληχη λογικά μέτρα γιά νά υπερασπίσουν τήν περιοχή τους και τήν ελευθερία της που είχε ανάψει εκεί. Η δημιουργία μιας ολόκληρης σειράς από ελεύθερες κομμουνές, η επιθυμία νά δημιουργηθούν όργανα κατάλληλα γιά τήν κοινωνική κι οικονομική αυτοδιοίκηση, ήταν τό πρώτα βήματα τών αγροτών κι εργατών γιά τή δημιουργία μιας ελεύθερης ανεξάρτητης ζωής. Δέν χωρεί καμιά αμφιβολία ότι ολόκληρη η μάζα των εργαζόμενων, άν διατηρούσε τήν ελευθερία της, θά είχε ακολουθήσει τό τό δρόμο και θά είχε ολοκληρώσει αυτή τήν δημιουργία, πλουτίζοντας τήν μέ υγιή, αυθεντικά και συνετά στοιχεία και βάζοντας έτσι τό θεμέλιο

γιά πραγματικά ελεύθερη εργατική κοινωνία.

Ηδη όμως ο θανάσιμος εχθρός της ελευθερίας και τού προλεταριάτου, η Εξουσία, πλησίαζε τήν περιοχή. Απ' τό βορρά κατέβαινε ο Κρατικός στρατός τών Μπολσεβίκων Κομμουνιστών και από νοτιοανατολικά, ο στρατός Στρατηγού Ντενίκιν.

Πρώτος έφτασε ο Ντενίκιν. Απ' τήν περίοδο κύλιος της πώλης τών χωριών ενάντια στόν Αταμάνο κι ιδιαίτερα τίς πρώτες μέρες μετά τήν πτώση τού Αταμάνου, είχαν διεκδοθεί στήν Ουκρανία διάφορα αντεπανάστατικά αποσπάσματα που διοικούσαν απ' τόν Στρατηγό Σκούρο και προχωρώντας κατά μήκος τών ποταμών Δόν και Κουβάν, είχαν πλησιάσει στό Πολόγκι και τό Γκιουλάι-Πολέ. Αυτή ήταν η πρώτη απειλή της νέας επανάστασης ενάντια στήν απελευθερωμένη περιοχή. Φυσικά ο Μαχνοβίτικος επαναστατικός στρατός μετακίνησε τίς δυνάμεις του πρós αυτή τήν διεύθυνση. Εκείνη τήν περίοδο αποτελούνταν από αρκετά συντάγματα πεζικού κι ιππικού, πολύ μικρά οργανώματα. Τό πεζικό ήταν εξοπλισμένο μ' ένα ασυνήθιστο και πρωτότυπο τρόπο. Κινούνταν όπως τό ιππικό μέ τήν βοήθεια τών αλόγων, όχι μέ άρματα έφιπποι, αλλά μέ ελαφρές άμαξες μέ σούστες, τίς Τ α τ σ ά ν κ α, όπως τις λέπε στή Ν. Ουκρανία. Έτσι ταξίδευαν συνήθως, σέ μονή ή διπλή σειρά, κατά μήκος τών ποταμών μαζί μέ τό ιππικό και καλύπτοντας 40 - 50 μίλια τή μέρα, ή, άν ήταν απαραίτητο, 60 - 70 μίλια.

Ο Ντενίκιν πόνταρε στή γενικότερη κατάσταση σύγκυσης που επικρατούσε στήν Ουκρανία κι ειδικά στή σύγκυση μεταξύ τού Διευθυντήριου τών Πετλιούρα και τών Μπολσεβίκων' έλπιζε νά καταλάβει τό μεγαλύτερο μέρος της Ουκρανίας χωρίς μεγάλη δυσκολία και νά εδραιώσει τό μέτωπο απέναντί τους. Αλλά χωρίς νά τό περιμένει βρέθηκε αντιμετώπιστος μέ τόν Μαχνοβίτικη οργανωμένο κι αποφασιστικό στρατό τών Μαχνοβιτών επαναστατών. Τά αποσπάσματα του Ντενίκιν αναγκάστηκαν νά υποχωρήσουν πρós τήν κατεύθυνση τού ποταμού Δόν και της Αζοφικής θάλασσας. Σέ μικρό χρονικό διάστημα όλη η περιοχή απ' τό Πολόγκι άς τή Κούσκο είχε απελευθερωθεί. Οι Μαχνοβίτες κατέλαβαν αρκετούς σημαντικούς αλληροδρομικούς σταθμούς και τίς πόλεις Μπερντιάνσκ και Μαριουπόλ. Ήταν τότε, τό Γενάρη τού 1919, που συγκροτήθηκε τό πρώτο μέτωπο εναντίον τού Ντενίκιν — ένα μέτωπο όπου ο Μαχνοβίτικος στρατός 6 οκτωβρίου μήνες αναχαίτιζε τόν αντεπανάστατικό χείμαρρο που ξεχύνονταν από τόν Κούσκο. Αυτό τό μέτωπο επεκτάθηκε αργότερα πάνω από 60 μίλια από ανατολικά και βορειοανατολικά τού Μαριουπόλ.

Οι μάχες σ' αυτό τό μέτωπο ήταν πεισματικές κι άγριες. Οι δυνάμεις τών Ντενίκιν, μισομένες τούς Μαχνοβίτες, χρησιμοποιούσαν τακτικές τών επαναστατών. Τά αποσπάσματα τού ιππικού τους διείδουσαν βαθιά στήν περιοχή και μετά ξεχύνονταν ξαφνικά καταστρέφοντας, κολώνοντας και σκοτώνοντας άς εκεί που μπορούσαν νά φτάσουν' έπειτα εξαφανίζονταν γιά νά επαναστατών ξαφνικά κάπου αλλού, προκαλώντας παρόμοιες καταστροφές. Απ' αυτές τίς επιδρομές υπέφεραν αποκλειστικά οι εργαζόμενοι. Οι δυνάμεις τού Ντενίκιν εκδικούνταν έτσι τούς χωρικούς γιατί βοηθούσαν τόν επαναστατικό στρατό και γιατί αντιμετώπιζαν εχθρικά τούς αντεπανάστατικούς. Μ' αυτό τόν τρόπο έλπιζαν ότι θά προκαλούσαν μίαν αντίδραση ε-

ναντίον της επανάστασης. Το ίδιο υπέφερε κι ο Εβραϊκός πληθυσμός που εδώ και πάρα πολύ καιρό ζούσε σε ανεξάρτητες παοικίες στην περιοχή της Αζοφικής. Σε κάθε επιδρομή τους τ' αποσπάσματα του Ντενίκιν έφεραν Εβραίους, προσπαθώντας μ' αυτό τον τρόπο να προκαλέσουν ένα Ανασμητικό κίνημα που θα προετοιμάζε το έδαφος για την τελική τους εισβολή στην Ουκρανία. Σημαντικό ρόλο σ' αυτές τις αντεπαναστατικές επιδρομές έπαιξε ο Στρατηγός Σκούρο.

Παρόλα αυτά, για πάνω από 4 μήνες, ο στρατός του Ντενίκιν, παρά την καλή εκπαίδευση και τον καλό εξοπλισμό του και παρά τις άγριες επιθέσεις του, δεν μπορούσε να νικήσει τον επαναστατικό στρατό που διασπενόταν από επαναστατικό πάθος κι ήταν τό ίδιο ικανός στον ανάρτοπόλεμο. Αντίθετα, ο Στρατηγός Σκούρο δέχτηκε πολλές φορές τέτοια πλήγματα απ' τα Μαχνοβίτικα αποσπάσματα, που μόνο οι γρήγορες οπισθοχωρήσεις από 50 έως 90 μίλια προς τό Ταγκανρόγκ και τό Ροστόβ, τον έσωσαν απ' την κατήστροφη. Σ' αυτή την περίοδο οι Μαχνοβίτες προέλασαν τουλάχιστον 5-6 φορές ως τό τείχη του Ταγκανρόγκ. Τό μίσος κι η λύσσα των αξιωματικών του Ντενίκιν για τους Μαχνοβίτες πήραν απίστευτες μορφές. Υπόβαλλαν σε βασανιστήρια τους Μαχνοβίτες αιχμαλώτους, τους κομμάτιαζαν με οβίδες κι υπήρξαν περιπτώσεις που έψησαν τους αιχμάλωτους ζωντανούς πάνω σε φύλλα από πυρακτωμένο σίδηρο(4).

Σ' αυτό τον αδυσώπητο, τετράμηνο αγώνα, τό στρατιωτικό τολένι του Μάχνο αποκαλύφτηκε ξεκάθαρα. Αναγνωρίστηκε σάν σπουδαίος στρατιωτικός ηγέτης ακόμα κι απ' τους εχθρούς του, τους οπαδούς του Ντενίκιν. Αυτό, βέβαια, δεν εμπόδιζε τον Στρατηγό Ντενίκιν να προσφέρει μισό εκατομμύριο ρούβλια για τό κεφάλι του Μάχνο.

Ο επαναστατικός Ξεσηκωμός υπήρξε μιά απόπειρα των λαϊκών μαζών να υλοποιήσουν τις απραγματοποίητες επιδιώξεις της Ρώσικης επανάστασης. Η εξέγερση ήταν οργανική συνέχεια του μαζικού κινήματος των εργατών κι αγροτών του Οκτώβρη του 1917 κι ιωθούνταν απ' τους ίδιους στόχους μ' αυτό και τό διαπίστωζε μιά βαθιά αίσθηση αδελφοσύνης με τους εργαζόμενους όλων των εθνικοτήτων και όλων των περιοχών. 'Ας περιγραφούμε ένα χαρακτηριστικό περιστατικό. Στις αρχές του 1919, οι Μαχνοβίτες επανστάτες, αφού απώθησαν τό στρατό του Ντενίκιν ως της θάλασσας της 'Αζοφικής, μετά από σκληρή μάχη βρέθηκαν με λάφυρα 100 φορτία σιταριού. Η πρώτη σκέψη του Μάχνο και του επιτελείου του επαναστατικού στρατού ήταν να τό στείλουν στους εργατές της Μόσχας και της Πετρούπολης που λιμοκτονούσαν. Αυτή η ιδέα έγινε δεκτή με ενθουσιασμό απ' όλους τους επαναστάτες. Τά 100 φορτία στάλθηκαν στην Πετρούπολη και στή Μόσχα συνοδευόμενα από μιά αντιπροσωπεία Μαχνοβιτών, που την υποδέχτηκε πολύ θερμά τό Σοβιέτ της Μόσχας.

Οι Μπολσεβίκοι μπήκαν στην περιοχή της Μαχνοβτοίνα πολύ αργότερα απ' τον Ντενίκιν. Οι Μαχνοβίτες επαναστάτες πολέμησαν ήδη 3 μήνες με τον Ντενίκιν' τον είχαν διώξει απ' την περιοχή τους κι είχαν σταθεροποιήσει τη ζώνη άμυνας τους στό ανατολικά του Μαριουπόλ, όταν έφτασε σι

βελνικόβο η πρώτη Μπολσεβίτικη μεραρχία με διοικητή τον Ντιμπένκο.

Στή φάση αυτή ο ίδιος ο Μάχνο, καθώς κι ολόκληρο τό επαναστατικό κίνημα, ήταν ουσιαστικά άγνωστος στους Μπολσεβίκους. Μέχρι τότε είχε διαφραβεί στό Κομμουνιστικό τύπο - στή Μόσχα και στις επαρχίες - σάν ένας τολμηρός επαναστάτης που υπόσχονταν πολλά για τό μέλλον. Η πόλη που με τον Σκοροπάνσκι και κατόπιν με τον Πετλιούρα και τον Ντενίκιν του εξασφάλισαν την ευμείνια των Μπολσεβικών ηγετών. Δεν είχαν καμιά αμφιβολία ότι τά Μαχνοβίτικα επαναστατικά αποσπάσματα, που είχαν πολεμήσει ενάντια σε τόσες διαφορετικές αντεπαναστάσεις στην Ουκρανία, ενσωματώνονταν στον Κόκκινο Στρατό. Συνακόλουθα, εξυμνούσαν τον Μάχνο προκαταβολικά και του αφιέρωναν ολόκληρες στήλες στις εφημερίδες τους, χωρίς να τον έχουν γνωρίσει. Η πρώτη συνάντηση ανάμεσα στή Μπολσεβίτικη στρατιωτική διοίκηση και τον Μάχνο έγινε τό Μάρτη του 1919, μέσα στό ίδιο κλίμα εσπίων και καλής θέλησης. Τόν κάλεσαν αμέσως να προσχωρήσει με όλα τ' αποσπάσματά του στον Κόκκινο Στρατό για να δημιουργήσουν ένα ενιαίο μέτωπο πάλης ενάντια στον Ντενίκιν. Οι πολιτικές κι ιδεολογικές διαφορές μεταξύ Μπολσεβικών και Μαχνοβιτών αγροτών θεωρήθηκαν απόλυτα φυσικές και σε καμιά περίπτωση δεν θεωρήθηκαν εμπόδιο για μιά ένωση, στή βάση ενός κοινού σκοπού. Οι Μπολσεβίκοι έπλησαν να εννοηθεί ότι δεν θά παραβιάζονταν τά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του επαναστατικού στρατού.

Ο Μάχνο και τό επιτελείο του επαναστατικού στρατού είχαν πλήρη συνείδηση του γεγονότος ότι η άφιξη των Κομμουνιστικών αρχών αποτελούσε μιά νέα απειλή για την ελευθερία της περιοχής' την είδαν σάν προέγγελο μιάς νέας μορφής εμφυλίου πολέμου. Αλλά ούτε ο Μάχνο ούτε τό επιτελείο του στρατού, ούτε τό Περιφερειακό Συμβούλιο ήθελαν αυτό τον πόλεμο, που ίσως να αποδείχονταν μοιραίος για ολόκληρη την Ουκρανική επανάσταση. Δεν ξεχνούσαν την απεπανάσταση που, αποκάλυπτη και κατόπι οργανωμένη, πλησίαζε απ' τον Δόν και τον Κουβάν και με την οποία το μόνο σχέδιο ήταν δυνατή: η ένοπλη σύγκρουση. Ο κίνδυνος αυτός μετέβαλε μέρα με τό μέρα. Οι επαναστάτες διατηρούσαν κάποια ελπίδα ότι η σύγκρουσή τους με τους Μπολσεβίκους θά περιοριζόνταν στην ιδεολογική σφαίρα, σπότε μπορούσαν να είναι εντελώς σίγουροι για την ασφάλεια της περιοχής τους, γιατί η δύναμη των επαναστατικών ιδεών μαζί με την επαναστατική κοινή συνείδηση των αγροτών και την περιφρόνηση που έδειχναν απέναντι σε στοιχεία ξένα προς τό ελεύθερο κίνημά τους, ήταν η καλύτερη εγγύηση για την ελευθερία της περιοχής. Σύμφωνα με τη γνώμη όλων των ηγετών της εξέγερσης, ήταν αναγκαία για τό κίνημα η συγκέντρωση όλων των δυνάμεων ενάντια στην μοναρχική απεπανάσταση κι ο παραγκωνισμός του ζήτηματος της απεπανάστασης. Μέσα σ' αυτό τό πλαίσιο πραγματοποιήθηκε η ένωση των Μαχνοβιτών με τον Κόκκινο Στρατό. Θά δούμε στή συνέχεια πως οι ηγέτες της Μαχνοβτοίνας έπασαν έτσι, ελπίζοντας ότι θά βρούν στους Μπολσεβίκους μόνο ιδεολογικούς αντιπάλους. Δεν υπολόγισαν τό γεγονός ότι είχαν να κάνουν με σφόδρους και άπιστους κρατιστές. Λάθη που δεν οδηγούν σε καταστροφή μπορεί ν' αποφευχτούν χροσάμα. Κι αυτό τό λάθος ακρέλησε κάπως τους Μαχνοβίτες.

Ο επαναστατικός στρατός έγινε τμήμα του Κόκκινου Στρατού με τους εξής όρους: α) ο επαναστατικός στρατός θα διατηρήσει ακέραια την του ετελική του οργάνωση β) θα δέχεται πολιτικούς κομμισάριους διορισίμων απ' την Κομμουνιστική εξουσία γ) θα υπακούει στην ανώτατη Κόκκινη διοίκηση μόνο σε καθαρά στρατιωτικά θέματα δ) δεν θα μπορεί ν' ανακληθεί απ' το μέτωπο εναντίον του Ντενίκιν ε) ο εξοπλισμός κι ο επισοπός του θα είναι ίδιος με τού Κόκκινου Στρατού σ) θα διατηρήσει την ονομασία του σαν Επαναστατικός Στρατός και τή μαύρη σημαία του.

Ο Μαχνοβίτικος επαναστατικός στρατός ήταν οργανωμένος σύμφωνα με τρεις θεμελιώδεις αρχές: την ελεύθερη στρατολόγηση, την αρχή της κλογής και την αυτοπειθαρχία.

Η εθελοντική στρατολόγηση σήμαινε ότι ο στρατός αποτελούνταν μόνον από επαναστάτες μαχητές που κατατάσσονταν εθελοντικά.

Η αρχή της εκλογής σήμαινε ότι οι διοικητές όλων των μονάδων του στρατού, συμπεριλαμβανομένου και τού επιτελείου, καθώς κι όσοι είχαν άλλα αξιώματα στο στρατό, ή εκλέγονταν ή γίνονταν δεκτοί μετά από απόφαση των επαναστατών της συγκεκριμένης μονάδας ή ολόκληρου του στρατού.

Η αυτοπειθαρχία σήμαινε ότι όλοι οι πειθαρχικοί κανονισμοί συντάσσονταν από επιτροπές επαναστατών και μετά υποβάλλονταν στις γενικές συνελεύσεις των διάφορων μονάδων εφόσον εγκρίνονταν, η αυστηρή τήρησή τους στηριζόταν στην προσωπική υπευθυνότητα κάθε επαναστάτη και κάθε διοικητή.

Όλες αυτές τις αρχές τις διατήρησε ο Μαχνοβίτικος στρατός, όταν κινήθηκε με τόν Κόκκινο Στρατό. Στην αρχή ονομάστηκε Τρίτη Ταξιαρχία μετά Πρώτη Επαναστατική Ουκρανική Μεραρχία κι αργότερα "Επαναστατικός Στρατός της Ουκρανίας (Μαχνοβίτικος)". "Όλα τα πολιτικά ζητήματα αποκλείστηκαν απ' τή συμμαχία, που παρέμεινε αποκλειστικά στρατιωτική. Σαν αποτέλεσμα, η ζωή της περιοχής, η κοινωνική κι επαναστατική της ανάπτυξη, συνέχισαν ν' ακολουθούν τόν ίδιο δρόμο — τό δρόμο της απελευθέρωσης των εργαζόμενων, που δεν επέτρεπε σε καμιά εξουσία να μπαινοβγαίνει στην περιοχή. Θα δοίμε αργότερα ότι αυτός ήταν κι ο μοναδικός λόγος της ένωσης της επαναστατικής Ουκρανίας ενάντια σ' αυτή την περιοχή.

Μετά τή δημιουργία τού Περιφερειακού Συμβουλίου, τού Φλεβάρη του 1919, η περιοχή διατηρούσε μιά σταθερή ενότητα. Η ιδέα των ελευθερωτικών εργατικών σοβιέτ έφτασε ως τις πιο απομακρυσμένες πόλεις της περιοχής. Οι συνθήκες της εποχής έκαναν να προχωρήσει αργά η δημιουργία αυτών των σοβιέτ, αλλά δεν κλονίζον την πίστη των χωρικών σ' αυτή την ιδέα που τήν έβλεπαν σαν τή μόνη σταθερή βάση για τή δημιουργία μιάς πραγματικά ελεύθερης κοινότητας. Τόν ίδιο καιρό εμφανίστηκε τό πρόβλημα της άμεσης κι αργαίας ενότητας αγροτών κι εργατών πόλης. Μιά τέτοια ενότητα θα έπρεπε να οικοδομηθεί άμεσα με τις οργανώσεις των εργατών χωρίς τήν παρεμβολή Κρατικών οργάνων. Αυτή η ενότητα ήταν αναγκαία για τήν εδραίωση και τήν περαιτέρω ανάπτυξη της επανάστασης. Οι αγρότες είχαν συνειδητοποιήσει πως η επίτευξη της ενότητας θα προκαλούσε αναπόφευκτα μιά σύγκρουση με τό Κράτος και τό κυβερνητικό Κόμμα

που φυσικά δεν θα παραιτόνταν απ' τήν εξουσία τους πάνω στις μάζες, χωρίς μάχη. Παρόλα αυτά, οι αγρότες δεν αντιλαμβάνονταν πόσο σοβαρός ήταν αυτός ο κίνδυνος, γιατί νόμιζαν ότι αν ήταν ενωμένοι με τούς εργάτες, θα μπορούσαν εύκολα να αφηγήσουν οποιαδήποτε πολιτική εξουσία. Και πάνω απ' όλα ήταν εντελώς αντίθετοι με κάθε μορφή ένωσης με τούς εργάτες που δεν ήταν άμεση και που δεν οδηγούσε στην απώθηση της εξουσίας και συνακόλουθα στην αντίσταση εναντίον της. Γιατί α υ τ ή αρχιδική η μορφή ένωσης μεταξύ πόλης και χωριού εξασφάλιζε τήν εδραίωση και τήν περαιτέρω ανάπτυξη της επανάστασης. "Εργάτη, δώσε μας τό χρι" — αυτό ήταν τό κάλεσμα των επαναστατών αγροτών τού Γκιουλάι-Πολέ προς τήν πόλη. Για τούς χωρικούς τό στυλελυθερωμένη περιοχή μόνο αυτό τό κάλεσμα είχε νόημα. Στο χωριά τους ήταν εντελώς ελεύθεροι μπορούσαν να διαθέσουν ελεύθερα τόν εαυτό τους και τό προϊόν της δουλειάς τους. Φυσικά ήθελαν να δούν τούς εργάτες της πόλης στην ίδια κατάσταση κι επιδίωξαν να τούς πλησιάσουν άμεσα, αποφεύγοντας κάθε πολιτική, κυβερνητική ή άλλη μη παραγωγική οργάνωση, απ' αυτές που τόσο βάσανα τόσο είχαν προκαλέσει τό παρελθόν. Ήθελαν επίσης να τούς πλησιάσουν με τόν ίδιο τρόπο κι οι εργάτες.

Να πως ανακινήθηκε και συζητήθηκε τό πρόβλημα της ένωσης με τούς εργάτες πόλης, μέχρι που τελικά έγινε στόχος ολόκληρης της επαναστατικής περιοχής.

Είναι φανερό ότι μπροστά σε τέτοιες θέσεις, τό πολιτικό κόμμα δεν μπορούσαν να έχουν καμιά επιτυχία στην περιοχή. Όποτε εμφανίζονταν με κρατικά πλάνα οργάνωσης, γίνονταν δεκτοί ψυχρά, αδιάφορα και κάποτε εχθρικά, τόν άνθρωποι που ήλθαν απρόσκλητοι ν' ανακατευτούν στις υποθέσεις των άλλων. Οι εκπρόσωποι της Κομμουνιστικής εξουσίας τους διείδυσαν σ' όλα τά μέρη της περιοχής, αντιμετώπιστηκαν σαν ξένοι και παρεϊκοί.

Αρχικά οι Μπολσεβίκοι έλπιζαν ότι θα απορροφούσαν τούς Μαχνοβίτες μέσα στις τάξεις τού Μπολσεβικισμού. Μάταιες ελπίδες. Οι επαναστατικές μάζες ακολουθούσαν πεισματικά τόν δικό τους δρόμο. Δεν ήθελαν να έχουν καμιά σχέση με τά κυβερνητικά όργανα των Μπολσεβίκων. Σε ορισμένα μέρη ένοπλοι χωρικοί έδιωχναν τις "Εκτακτες Επιτροπές" (Γ σ ε κ) απ' τά χωριά τους και στο Γκιουλάι-Πολέ οι Κομμουνιστές ούτε καν τόλμησαν να ιδρύσουν τέτοιο όργανο. Αλλά οι προσπάθειές τους να επιβάλλουν τά Κομμουνιστικά όργανα είχαν σαν αποτέλεσμα αιματηρές συγκρούσεις μεταξύ πληθυσμού κι αρχών, που βρέθηκαν σε δύσκολη θέση.

Τότε ήταν που οι Μπολσεβίκοι άρχισαν έναν οργανωμένο αγώνα ενάντια στη Μαχνοβιστία, πολεμώντας την τόσο σαν ιδέα όσο και σαν κοινωνικό κίνημα.

Άρχισαν με μιά οργανωμένη καμπάνια στόν τύπο. Ο Κομμουνιστικός τύπος άρχισε ν' αντιμετωπίζει τό Μαχνοβίτικο κίνημα σαν ένα κίνημα Κουλάκων (πλούσιων χωρικών), και να χαρακτηρίζει τό συνθήματό του αντεπαναστατικό και τή δράση του επικείμενη για τήν επανάσταση.

Απ' τις εφημερίδες και απ' τήν κεντρική εξουσία εκτοξεύονταν άμεσες φειλές προς τά στελέχη τού κινήματος. Η περιοχή αποκλείστηκε τελείως. Όλοι οι επαναστάτες αγωνιστές που έφευγαν απ' τό Γκιουλάι-Πολέ ή επέ-

στρεφαν α' αυτό συλλαμβάνονταν. Οι προμήθειες σε πολεμοφόδια και σφαίρες μειώθηκαν σημαντικά. Όλα αυτά ήταν ένας κακός αιωνός.

Στις 10 Απρίλη 1917, το Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο συγκάλεσε το Γ' περιφερειακό συνέδριο αγρωτών, εργατών κι ανταρτών. Σκοπός του συνεδρίου ήταν να καθοριστεί τά άμεσα καθήκοντα και να εξετάσει τις προοπτικές της επαναστατικής ζωής της περιοχής. Στις εργασίες του συνεδρίου πήραν μέρος οι αντιπρόσωποι 72 περιφερειών, που εκπροσωπούσαν πάνω από 2 εκατομμύρια ανθρώπους. Οι εργασίες αυτές πραγματοποιήθηκαν μέσα σε ζωηρή ατμόσφαιρα. Λυπάμαι που δεν έχω αντίγραφα των πρακτικών, γιατί μέσα απ' αυτά θα φαινόταν καθαρά με πόση σοφία και διαύγεια επιδίωκε ο λαός τη δική του επαναστατική πορεία και τις δικές του λαϊκές μορφές για μία νέα ζωή. Προς το τέλος των εργασιών του το Συνέδριο έλαβε ένα τηλεγράφημα απ' τόν Ντιμπένκο, διοικητή της μεραρχίας των Μπολασεβίκων, που κήρυξε εκτός νόμου τούς οργανωτές του Συνεδρίου κι αντεπαναστατικό το ίδιο το Συνέδριο.

Αυτή ήταν η πρώτη επίθεση των Μπολασεβίκων εναντίον της ελευθερίας της περιοχής. Ολόκληρο το Συνέδριο κατάλαβε πολύ καλά τη σημασία αυτής της επίθεσης κι αμέσως έβγαλε ένα αγανακτισμένο ψήφισμα διαμαρτυρίας εναντίον της. Η διαμαρτυρία τυπώθηκε αμέσως και μοιράστηκε στους αγρότες και τούς εργάτες της περιοχής. Λίγες ημέρες αργότερα το Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο της περιοχής έδωσε μία εκτεταμένη απόφαση στην Κομμουνιστική εξουσία (στο πρόσωπο του Ντιμπένκο) στην οποία τονίζονταν ο ρόλος της περιοχής του Γκιουλάι-Πολέ στην επανάσταση και ξεσκεπαζόνταν αυτοί που στην πραγματικότητα δρούσαν αντεπαναστατικά. Αυτή η απόφαση διαγράφει τις θέσεις και των δύο πλευρών και την παραδέχεται αυτόια:

ΑΝΤΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ:

Ο "σύντροφος" Ντιμπένκο χαρακτηρίζει αντεπαναστατικό το Συνέδριο που έγινε στις 10 Απρίλη του Γκιουλάι-Πολέ και βγάζει τούς οργανωτές του εκτός νόμου. Κατά τη γνώμη του θα έπρεπε να τούς επιβληθούν οι πιο αυστηρές ποινές. Παραθέτουμε το τηλεγράφημά του κατά λέξη:

"Νοβαλοζέγεφσκι, Νο. 283, 10 Απρίλη, ώρα 2.45 μ.μ. Προς τόν Σύντροφο Μπάτκο Μάχο, προς τό Γενικό Επιτελείο της Μεραρχίας του Αλεξάντροφ. Αντίγραφο προς τήν Βολνοβόκα, Μαρσιονπόλ, για να μεταβιβαστεί στο Σύντροφο Μάχο. Αντίγραφο προς τό Σοβιέτ του Γκιουλάι-Πολέ:

"Κάθε Συνέδριο που συγκάλεται στ' όνομα του Επαναστατικού Στρατιωτικού Γενικού Επιτελείου, τό οποίο έχει τώρα διαλυθεί με δική μου διαταγή, θεωρείται καθαρά αντεπαναστατικό και οι οργανωτές του θα τιμωρούνται με τις πιο αυστηρές ποινές, και θα κηρύσσονται εκτός νόμου. Διατάξω να γίνουν αμέσως οι απαραίτητες ενέργειες ώστε να μὴν χρειαστεί η λήψη τέτοιων μέτρων. Υπογραφή: Ντιμπένκο."

Πριν ο "σύντροφος" Ντιμπένκο χαρακτηρίσει τό συνέδριο αντεπαναστατικό, δεν έκανε καν τόν κόπο να μάθει από ποιόν και για ποιό σκοπό συγκλήθηκε αυτό τό συνέδριο. Έτσι λείπει ότι συγκλήθηκε απ' τό διαλυμένο Επαναστατικό Επιτελείο του Γκιουλάι-Πολέ, ενώ στην πραγματικότητα συγκλήθηκε απ'

τήν Εκτελεστική Επιτροπή του Επαναστατικού Στρατιωτικού Συμβουλίου. Συγκάλεσε, έχοντας συγκαλέσει τό συνέδριο, τό μέλη του Συμβουλίου δεν ξέρουν αν κηρύχτην εκτός νόμου ή άν τό συνέδριο θεωρείται αντεπαναστατικό απ' τό "Σύντροφο" Ντιμπένκο.

"Αν είναι έτσι τά πράγματα, επιτρέψτε μας να εξηγήσουμε στην "Εξοχότητά σας" από ποιόν και για ποιόν σκοπό συγκλήθηκε αυτό τό συνέδριο - τό κατά τη γνώμη σας αντεπαναστατικό - κι ίσως τότε να μὴ φανείτα τόσο τρομερό όσο τό παρουσιάζετε.

Όπως κόλας είπαμε, τό Συνέδριο συγκλήθηκε απ' τήν Εκτελεστική Επιτροπή του Επαναστατικού Στρατιωτικού Συμβουλίου της περιοχής του Γκιουλάι-Πολέ και στό ίδιο τό Γκιουλάι-Πολέ, στις 10 Απρίλη. Ήταν τό Γ' Περιφερειακό Συνέδριο του Γκιουλάι-Πολέ και σκοπός του ήταν να καθορίσει τήν μελλοντική ελεύθερη διοίκηση του Επαναστατικού Στρατιωτικού Συμβουλίου. (Βλέπετε "Σύντροφο" Ντιμπένκο, είχαν κόλας γίνει 3 τέτοια "αντεπαναστατικά" συνέδρια.) Γενναίη τώρα ένα ερώτημα από ποιόν προέρχεται τό Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο και ποιός ήταν ο σκοπός της δημιουργίας του; Αν δεν τό ξέρετε ήδη αυτό, "Σύντροφο" Ντιμπένκο, θα σάς τό πούμε εμείς. Τό Περιφερειακό Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο σχηματίστηκε μετά από απόφαση του Β' Συνεδρίου, που έγινε στο Γκιουλάι-Πολέ στις 12 Φλεβάρη αυτής της χρονιάς (όπως βλέπετε έγινε πολύ παλιά όταν δεν είσατε καν ακόμα εδώ). Τό Συμβούλιο δημιουργήθηκε για να οργανώσει τούς μαχητές και να προχωρήσει σε μία εθελοντική επιστράτευση, γιατί η περιοχή ήταν περικυκλωμένη απ' τούς Καντί και τά εθελοντικά αποσπάσματα που αποτελούνταν απ' τούς πρώτους εθελοντές δέν επαρκούσαν για να κρατήσουν ένα πολύ εκτεταμένο μέτωπο. Δέν υπήρχαν τότε διοικητικά στρατεύματα στην περιοχή μας. Εξέλλου ο πληθυσμός δέν πόνταρε πολύ στην εξήμβασή τους, θεωρώντας ότι η υπεράσπιση της περιοχής του ήταν δικό του καθήκον. Γι' αυτό τό σκοπό δημιουργήθηκε τό Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο. Σύμφωνα με τήν απόφαση του Β' Συνεδρίου αποτελούνταν από έναν εκπρόσωπο από κάθε περιοχή, συνολικά υπήρχαν 32 μέλη κι αντιπροσώπευαν όλες τις περιοχές τών επαρχιών του Αικατερίνοσλαβ και της Ταυριδος.

Θά σάς δώσουμε παρακάτω πιο διεξοδικές πληροφορίες για τό Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο. Προς τό παρόν, ως εξετάσουμε τό ερώτημα που γεννάται: ποιά ήταν η προέλευση του Β' περιφερειακού συνεδρίου; Ποιός τό συγκάλεισε; Ποιός έγκρινε τήν διεξαγωγή του; Ήταν αυτοί που τό συγκάλεισαν εκτός νόμου; Κι άν όχι, γιατί; Τό Β' περιφερειακό συνέδριο συγκλήθηκε στην πραγματικότητα στο Γκιουλάι-Πολέ, από μία ομάδα πρωτοβουλίας 5 ατόμων που είχε εκλεγεί απ' τό Α' συνέδριο. Τό Β' συνέδριο έγινε στις 12 Φλεβάρη, και προς μεγάλη μας έκπληξη, βλέπουμε ότι τ' άτομα που τό συγκάλεισαν δέν βγήκαν εκτός νόμου. Γιατί τότε, βλέπετε, δέν υπήρχαν εδώ οι ήρωες που θα τολμύσουν να κατατιέσουν τά δικαιώματα του λαού, δικαιώματα που τά κέρδιζε με τό αίμα του. Γενναίη λοιπόν ένα άλλο ερώτημα: ποιά ήταν η προέλευση του Α' συνεδρίου και ποιοί τό συγκάλεισαν; Οι τελευταίοι βγήκαν εκτός νόμου; Και άν όχι, γιατί; "Σύντροφο" Ντιμπένκο, είπατε ακόμα μάλλον καινούργιος, απ' ότι φαίνεται, στο επαναστατικό κίνημα της Ουκρανίας και θα πρέπει να σάς πούμε μερικά πράγματα για τό ξεκίνημά του. Αυτό πρόκειται να κάνουμε, κι αφού μάθετε αυτά τά γεγονότα, ίσως ν' αλλάξετε λίγο τις απόψεις σας.

Τό Α' περιφερειακό συνέδριο έγινε στις 23 Γενάρη αυτού του χρόνου στο επαναστατικό στρατόπεδο της Μπόλσεβια Μιχαήλοφσκι. Απολούνταν από αντιπροσώπους τών περιοχών που βρίσκονταν κοντά στο μέτωπο εναντίον του Ντενίκ. Τα σοβιετικά σημειώματα ήταν τότε μακριά, πολύ μακριά. Η περιοχή μας είχε αποκλειστεί εντελώς

απ' όλα τόν κόσμο, απ' τόν στρατό τού Ντενίκιν απ' τή μιά πλευρά κι απ' τούς Πετλιουρστές απ' τήν άλλη. Εκείνο τόν καιρό υπήρχαν μόνο τὰ επαναστατικά αποσπάσματα με επικεφαλής τόν Μπάτκο Μάχνο και τόν Στούς, που χτυπούσαν συνεχώς τὰ στρατεύματα τόν Πετλιουρστών και τόν Λευκών. Τότε οι οργανώσεις κι οι κοινωνικοί θεσμοί που υπήρχαν σέ διάφορες κομμουνικές και χωριά, δέν είχαν πάντοτε τὸ ἴδιο ὄνομα. Σέ μιά πόλη υπήρχε ἕνα Σοβιέτ, σέ μιά ἄλλη λαϊκή Διοίκηση, σέ μιά τρίτη ἕνα Επαναστατικό Στρατιωτικό Επιτελεῖο, σὺ μὲ τὰτάρη Ἐπαρχιακή Διοίκηση κλπ. Ἀλλὰ υπήρχε παντοῦ τὸ ἴδιο επαναστατικό πνεῦμα. Τὸ Α' συνέδριο οργανώθηκε μὲ στόχους τὴν ἰσχυροποίηση τού μετώπου και τὴ δημιουργία μιάς κάποιας ομοιομορφίας στὴν οργάνωση και τὴ δράση σ' ὁλόκληρη τὴν περιοχή.

Κανένας δέν τὸ εἶχε σκεφτεῖσθε! συνήλθε αὐθόρμητα, κατόπιν επιθυρίας κι ἔγκρισης τού πληθυσμοῦ. Σ' αὐτὸ τὸ συνέδριο ἔγινε ἡ πρόταση νὰ διασωθῶν τ' ἀδέλφια μας που εἶχαν καταταγεῖ μὲ τὴ βία στὸν στρατὸ τόν Πετλιουρστών. Γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ ἐκλήχθη καὶ πενταμελής επιτροπή, που ἀναβλήσκει τὸ καθήκον νὰ παρουσιασθεῖ σὸ ἐπιτελεῖο τού Μπάτκο Μάχνο κι ἄν χρειάζοταν και σὲ ἄλλα επιτελεῖα και σὲ τὴ συνέχεια νὰ διαδοῦσε σὸν στρατὸ τού Ουκρανικοῦ Διεσθνητρίου (τού Πετλιούρα) γιὰ νὰ ἐξηγήσει στοὺς ἀδελφούς μας ὅτι εἶχαν ξεπαραθεῖ ὅτι ἔπρεπε νὰ εγκαταλείψουν αὐτὸ τὸ στρατὸ. Επιπλέον ἡ επιτροπή ξεουσιτοῦθηκε νὰ συγκαλέσει, μετὰ τὴν ἐπιστροφή της, ἕνα δεύτερο, μεγαλύτερο συνέδριο μὲ στόχο τὴν οργάνωση ὁλόκληρης τῆς περιοχῆς που εἶχε ἀναλαβρεῖ απ' τὰ δεσμὰ τῆς ἀνταναντάσης και τῆ δημιουργία ἐνὸς ἰσχυρότερου αμυντικοῦ μετώπου. Ἔτσι οἱ ἀντιπρόσωποι, ἐπιστρέφοντας απ' τὴν ἀποστολὴ τους συγκαλέσαν τὸ Β' περιφερειακὸ συνέδριο, ἀνεξάρτητα ἀπὸ κάθε κόμμα, ἐξουσία ἡ νόμο. Εἰσεῖς, "Σύντροφε" Ντμπάτσκο, κι οἱ ἄλλοι ερωστῆς τὸν νόμον, βρισκόσαστε τότε μακριά, πολὺ μακριά κι ἀφοῦ οἱ ἠρωϊκοὶ ὁδηγοὶ τού επαναστατικοῦ κινήματος δέν ἤθελαν νὰ ξεουσιώσουν τὸ λαὸ, που μὲς εἶχε σπῆσει μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια τῆς αλυσίδας τῆς σκλαβιάς, τὸ Συνέδριο δέν κηρύχθηκε ἀντεπαναστατικό, οὔτε ἐκείνοι που τὸ συγκαλέσαν βγήκαν ἐκτὸς νόμου.

Ἄς γυριστομε ὅμως σὸν Περιφερειακὸ Συμβούλιο. Ἡ Σοβιετικὴ Ἐξουσία ἐμφανίσθηκε στὴν περιοχή μας τὴν εποχὴ τῆς δημιουργίας τού Επαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς περιοχῆς τού Γκουλά-Πολέ. Μετὰ απ' τὴν ἀπόφαση τού Β' Συνέδριου, τὸ Περιφερειακὸ Συμβούλιο δὲ σταμάτησε τῆς εργασιῶς του μὲ τὴν ἐμφάνιση τόν Σοβιετικὸν ἀρχόν. Ἐκρεπε νὰ ἐκτελέσει τῆς ἐντολῆς τού συνέδριου. Τὸ Συμβούλιο δέν ἦταν διοικητικὸ ὄργανο, ἀλλὰ ἐκτελεστικό. Ἔτσι συνέχισε νὰ δουλεύει μὲ ὅλες τῆς δυναμεις του κι ἀκολουθῆσε ὅπως πάντα τόν επαναστατικὸ δρόμο σὲ τὴ δουλειά του. Ἐγγύς κι ἡ Σοβιετικὴ ἐξουσία ἀρχισε νὰ βάζει ἐμπόδια σὲ τὴ δραστηριότητα τού Επαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου. Οἱ Κομμουνιστοὶ κι ἄλλοι ἀνώτεροι υπάλληλοι τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης ἀρχισαν ν' ἀντιμαρτυροῦν τὸ Συμβούλιο σὸν ἀντεπαναστατικὸν οργάνωση. Τότε ἦταν που τὰ μέλη τού Συμβουλίου αποφάσισαν νὰ συγκαλέσουν ἕνα Γ' περιφερειακὸ συνέδριο σὸν Γκουλά-Πολέ, σὲ 10 Ἀπρίλη, γιὰ νὰ χρησιμοποιήσιν οἱ μελαινικῆς ἐνεργειῆς τού Συμβουλίου, ἡ ἡ διάλυση του ἀν τὸ Συνέδριο τὸ ἔκρινε ἀπαισῆτο. Κι ἐτσι ἔγινε τὸ Συνέδριο. Αὐτοὶ που πήραν μέρος σὸν συνέδριο δέν ἦταν ἀντεπαναστῆτες, ἀλλὰ ἄνθρωποι που πρώτοι απ' ὅλους εἶχαν υψώσει τὴ σημαία τῆς ἐξέγερσης και τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης. Ἦρθαν γιὰ νὰ βοηθήσουν σὸν συντονισμό τῆς γενικότερης κούλης τῆς περιοχῆς ἐναντίον σ' ὅλους τούς κατακτητές. Στὸ συνέδριο πήραν μέρος ἀντιπρόσωποι τόν 72 περιοχῶν καθὼς κι ἀντιπρόσωποι πολλόν επαναστατικόν μυτιάνων. Ὅλοι τους ἔκριναν σὸν ἀναγκαία τὴν ἔσπλη τού Στρατιωτικοῦ Επαναστατικοῦ Συμβουλίου ἀκόμα διεύθυναν τὴν Ἐκτελεστικὴν του Ἐπιτροπή και τῆς ἰδῶσαν τὴν ἐντο-

λὴ ν' ἀναλάβει μιά ἐθελοντικὴ και ἰσότημη ἐπιστράτευση σὲ τὴν περιοχή. Αὐτὸ τὸ συνέδριο ἔκρινε κατὰ κάποιο τρόπο κατὰληκτο παίρνοντας τὸ τηλεγράφημα τού "Συντρόφου" Ντμπάτσκο που τὸ χαρακτηρίζει "ἀντεπαναστατικό", πολὺ περισσότερο ἀσφὸς αὐτὴ ἡ περιοχή ἦταν ἡ πρώτη που σήκωσε τὴ σημαία τῆς ἐξέγερσης. Νὰ γιατί τὸ συνέδριο υψώσασε μιά ἔντονη διαμαρτυρία ἐναντίον σ' αὐτὸ τὸ τηλεγράφημα.

Αὐτὴ εἶναι ἡ εἰκόνα που θὰ ἔπρεπε νὰ σῶς ἀνοῦξαι τὰ μάτια, "Σύντροφε" Ντμπάτσκο. Συνίληθε. Σκεφτεῖτε. Ἐχετε σῆς, ἕνα ἄτομο, τὸ δικαίωμα ν' ἀσκαλιεῖ ἀντεπαναστατικὸ ἕναν πληθυσμὸ 1 εκατομμυρίου εργατῶν, ἕναν πληθυσμὸ που μόνος του, μὲ τὰ ἴδια του τὰ ροζιασμένα χέρια, πέταξε τῆς αλυσίδας τῆς σκλαβιάς και τώρα οὐκοῦμαι τὴ ζωὴ του σύμφωνα μὲ τῆς ἐπιθυμεις του;

Ὁχι! Ἄν εἰσῶστε πράγματι επαναστῆτες, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐλθετε νὰ βοηθήσετε αὐτὸ τὸ λαὸ τὸν ἐνάντια στους κατακτητές και σὸν ἔργο του τῆς οὐκοῦμοις μας νῆας, ἐλευθέρως ζωῆς.

Μποροῦν νὰ κατῆρξουν νόμοι, φεαγμένιο ἀπὸ μιά μεσημέρια ἀνθρώπων που ἀσκαλιεῖ ἀντεπαναστῆτες, που νὰ τούς ἐπιτρέπουν νὰ κηρύσουν ἐκτὸς νόμου ἕναν ὁλόκληρο λαὸ που εἶναι μὲς επαναστατικὸς απ' αὐτούς; (Γιατὴ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπή τού Συμβουλίου ἀντιπροσώπει τὸ σύνολο τού λαοῦ.)

Εἶναι ἐπιτρεπτό, εἶναι παραδεκτό νὰ ἔρχονται ἀντοὶ σὲ τὴ χώρα και νὰ ἐπιβάλλουν νόμους βίας γιὰ νὰ καθιστοῦξουν ἕνα λαὸ που μὲς εἶχε ἀνατρέψει ὅλους τούς νομοθετῆς κι ὅλους τούς νόμους;

Υπάρχει κάποιο νόμος που νὰ δίνει τὸ δικαίωμα σ' ἕναν επαναστῆτὴ νὰ ἐπιβάλλει τῆς ἀσπρότερες ποιείς σὲ μιά επαναστατικὴ μάζα, τῆς ὁποίας ἔχει ἀυτοδιορισεῖ ὑπερρωσπῆτες, ἀπλὰ και μόνο ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ μάζα χῆρε τὴν ἀγάθ που τῆς εἶχε ὑποσχεθεῖ ἡ ἐπανάσταση, τὴν ἐλευθερία και τὴν ἰσότημη τῆς τῆς ἀδείας του;

Θὰ ἔπρεπε μήπως οἱ επαναστατικῆς λαϊκῆς μῆζης νὰ σωπίσουν ὅταν ἕνας τέτοιος επαναστῆτης τούς ἀφαιρεῖ τὴν ἐλευθερία που μὲς κατέκτησαν;

Ἄραγε οἱ νόμοι τῆς ἐπανάστασης διατάζουν τὸν τωνερκειμὸν ἕναν ἀντιπρόσωπου ἐκείνη πατεῖνε ὅτι καθῆκον εἶναι νὰ ἐκτελεῖ τῆς ἐντολῆς που τού ἀνέθεσε ἡ επαναστατικὴ μάζα που τόν ἐξέλεξε;

Ποιά συμφέροντα πρέπει νὰ ὑπερασπίζει ἕνας επαναστῆτης; τού Κόμματος ἡ τού λαοῦ που μὲ τὸ αἶμα του κίνησε τὴν ἐπανάσταση;

Τὸ Επαναστατικὸ Στρατιωτικὸ Συμβούλιο τῆς περιοχῆς τού Γκουλά-Πολέ παραμένει ἔξω απ' τὴν ἐπιρροή και τὴν πῆση τόν κομμῶτων κι ἀνυποχρεῖται μόνο τὸ λαὸ που τὸ ἔχει ἐκλέξει. Καθῆκον του εἶναι νὰ ἐκπληροῖ τῆς ἐντολῆς που τού δόθηκαν απ' τὸ λαὸ και νὰ μὴν ἐμποδίζει κανένη ἀσπρότερο σοσιαλιστικὸ κόμμα νὰ προπαγανδίζει τῆς ἰδέας του. Συνυκόλυνθα, ἂν κάποια μέρα ἡ Μπολοβῆσικὴ ἰδέα κατακτήσει τούς εργατῆς, τὸ Επαναστατικὸ Στρατιωτικὸ Συμβούλιο - μὰ κατὰφωρα ἀντεπαναστατικὴ οργάνωση σύμφωνα μὲ τὴ Μπολοβῆσικὴ ἀποψη - θ' ἀντικατασθεθεῖ ἀνεγκαστικά ἀπὸ μιάν ἄλλη οργάνωση "μὲ ἐπανάστατικὴ" και μὲ Μπολοβῆσικὴ. Στὸ μεταξὺ ὅμως, σταματεῖτε νὰ ἐπιβαίνετε, μὴν προσπαθεῖτε νὰ μὲς κατασθεθετε.

Ἄν ἐσεῖς κι οἱ ὁμοιοι σας, "Σύντροφε" Ντμπάτσκο, συνεχίσετε τὴν ἰδία πολιτικὴ ὁμοις προηγούμενα, ἂν τὴν θεωρεῖτε ὁσοτὴ και τίμα, τότε ὁλοκληροῦστε τὴν βρώμικη δουλειά σας. Βγάλτε ἐκτὸς νόμου ὅλους τούς οργανωτῆς τόν περιφερειακόν συνέδριον, που συγκαλέθηκαν ὅταν εἰσεῖς και τὸ Κόμμα σας βρισκόσαστε σὸν Καύκασ. Χαρακτηριστῆτες ἀντεπαναστῆτες, ὅλους ἐκείνους που πρώτοι ἔκριναν τὴ σημαία τῆς ἐξέγερσης τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης στὴν Ουκρανία, μῆς και ἐνηγήσαν ἔτσι δίχως νὰ κερμῆνουν τὴν ἀδεία σας και χωρὶς νὰ ἀκολουθήσουν κατὰ γράμμα τὸ πρόγραμμα σας.

Βγάλε ακόμα εκτός νόμου όλους εκείνους που έπαιλαν αντιπροσώπους τους στο περιφερειακό συνέδριο που τας αποκαλείς αντεπαναστατικό. Τέλος βγάλε εκτός νόμου όλους συντρόφους που χάρηκαν επειδή, χωρίς την άδεια σας πάντα, πήραν μέρος στο επαναστατικό κίνημα για την απελευθέρωση όλων των εργαζόμενων. Κηρύξτε για πάντα παράνομο κι αντεπαναστατικό κάθε συνέδριο που γίνεται χωρίς την άδεια σας, αλλά να ξέρετε ότι στο τέλος η αλήθεια θα θριαμβεύσει πάνω στη βία. Παρά τις απειλές σας, το Συμβούλιο δε θα εγκαταλείψει τα καθήκοντά του, γιατί δεν έχει κανένα δικαίωμα να το κάνει, όπως δεν έχει και κανένα δικαίωμα να αρεστευτεί τα δικαιώματά του λαού.

Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο
της περιοχής του Γκιουλά-Πολέ:
πρόεδρος, Τσερνοκίτζι
αντιπρόεδρος, Κόγκαν
γραμματέας, Καραμπέτ
Κόβαλ, Πετρένκο, Ντατοένκο
και άλλα μέλη.

Μετά απ' αυτό, το ζήτημα της Μαχνοβόινα αντιμετωπίστηκε απ' τους ανώτερους Μπολσεβίκους κύκλους με ξεκάθαρο και συγκεκριμένο τρόπο. Ο επίσημος τύπος που κύλας στο παρελθόν είχε διαστρεβλώσει το Μαχνοβικό κίνημα, άρχισε τώρα μία συστηματική δυσφημιστική εκστρατεία, επινοώντας σκόπιμα κι αποδίδοντάς του κάθε είδους παραλογισμούς, απειρίες κι εγκλήματα. Το παράδειγμα που ακολουθεί δίνει μία αρκετά καλή ιδέα της τακτικής των Μπολσεβίκων. Στά τέλη του Απριλίου ή στις αρχές του Μάη 1919, ο Στρατηγός Σκούρο, παραπλανημένος από ένα Μαχνοβίτη σιχμάλωτό του, έστειλε στον Μάχνο μιάν επιστολή στην οποία, αφού τον εγκωμιάζε για το ηθικό στρατιωτικό του ταλέντο κι έκφραζε τη λύπη του που το ταλέντο αυτό είχε ακολουθήσει λάθος επαναστατικό δρόμο, του έκανε την πρόταση να ενωθεί τον στρατό του με τον στρατό του Ντενίκιν για τη σωτηρία του Ρώσικου λαού. Όταν αυτή η επιστολή διαβύστηκε σε μία μεγάλη συγκέντρωση επαναστατών όλου περιγέλασαν την απρέλεια και την ηλιθιότητα του αντεπαναστάτη στρατηγού, που αγνοούσε ακόμα και το στοιχειώδη για την επανάσταση στη Ρωσία και την Ουκρανία. Για να τον γελοιοποιήσουν, δημοσίευσαν την επιστολή στην εφημερίδα τους "Πούτικ Σβόμποντ", Ολόκληρη η επιστολή, συνοδευμένη από ειρωνικά σχόλια, δημοσιεύτηκε στο τεύχος 3 της "Πούτικ Σβόμποντ". Τι έκαναν τότε οι Μπολσεβίκοι Κομμουνιστές; Βρήκαν την επιστολή αυτή στη Μαχνοβίτικη εφημερίδα και την αναδημοσίευσαν στις εφημερίδες τους δηλώνοντας αδιάντροπα ότι είχαν υποκλέψει την επιστολή, ότι γίνονταν διαπραγματεύσεις για συμμαχία μεταξύ Μάχνο και Σκούρο κι ακόμα ότι αυτή η συμμαχία είχε πραγματοποιηθεί. Όλος ο ιδεολογικός πόλεμος των Μπολσεβίκων εναντίον των Μαχνοβιτών ήταν ζητιές της μορφής.

Στά μέσα του Απριλίου 1919, ανώτεροι αξιωματοῦχοι της Κομμουνιστικής κυβέρνησης άρχισαν μία προσεκτική διερεύνηση της επαναστατικής πε-

ριοχής. Στις 29 Απριλίου, έφτασε στο Γκιουλά-Πολέ ο Αντόνωφ, Διοικητής του Νοτίου μετώπου, για να γνωρίσει τον ιδιο των Μάχνο και να ενημερωθεί για το Μαχνοβίτικο μέτωπο και το χαρακτήρα της εξέγερσης. Στις 4 και 5 Μάη έφτασε απ' το Χάρκοβο ο Κάμενεφ, με την ιδιότητα του Έκτακτου Πληρεξουσίου του Εθνικού Συμβουλίου Άμυνας, συνοδευόμενος από άλλους κυβερνητικούς αξιωματούχους. Η είσοδος του Κάμενεφ στο Γκιουλά-Πολέ ήταν φιλική κι εκπλήρωσε όλες τις προσδοκίες. Επαίνεσε τους συγκεντρωμένους αγρότες κι αντάρτες σάν ήρωες που εντελώς μόνοι τους είχαν απελευθερώσει την περιοχή απ' την εξουσία του Ατομάου και την είχαν υπερασπιστεί με επιτυχία ενάντια στους Πετλιούρο και Ντενίκιν. Φαινόταν σάν η επαναστατική αυτενέργεια των χωρικών να είχε βρεί στον Κάμενεφ τόν μεγαλύτερο της θυμαστή. Ωστόσο, στην επίσημη συζήτηση του με το Μάχνο, τὰ μέλη του επιτελείου και το Περιφερειακό Συμβούλιο, ο Κάμενεφ μίλησε μιά γλώσσα που δεν είχε καμιά σχέση με την αυτενέργεια των εργαζόμενων. Όταν ανακινήθηκε το ζήτημα του Επαναστατικού Στρατιωτικού Συμβουλίου, ο Κάμενεφ βρήκε ότι η ύπαρξη αυτού του Συμβουλίου κάτω από Σοβιετική εξουσία ήταν εντελώς ανεπίτρεπτη κι απαιτησιτή διάλυσή του.

Ο Κάμενεφ, όπως είναι επόμενο για έναν κρατιστή, μπερδεύει δύο εντελώς διαφορετικούς θεσμούς: το Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο της Δημοκρατίας, δημιουργημα του κυριάρχου Κόμματος και το Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο των εργαζόμενων, όμοιο δημιουργημα τών εργαζόμενων για να χρηματεύει σάν εκτελεστικό τού όργανο. Απ' αυτά τα συμβούλια το πρώτο θα μπορούσε πράγματι να διαλυθεί πολύ εύκολα: με διαταγή της Κεντρικής Επιτροπής του Κόμματος' το δεύτερο όμως συμβούλιο δεν μπορεί να διαλυθεί παρά μόνο απ' τις ίδιες τις μάζες που το δημιούργησαν. Μόνο μιά επαναστατική δύναμη θα μπορούσε να το διαλύσει παρά τη θέληση των μαζών, αλλά σε καμιά περίπτωση δε θα μπορούσαν να το κάνουν επαναστάτες.

Κι αυτή ήταν η απάντηση που δόθηκε στον Κάμενεφ. Αυτή η απάντηση ήταν φανερό πως τόν δυσaráτησε κι έδωσε αφορμή για μιά βίαιη συζήτηση. Παρόλα αυτά, η αναχώρηση του Κάμενεφ, όπως και του Αντόνωφ, ήταν εγκάρδια, με εκφράσεις βαθιάς εκτίμησης προς τούς Μαχνοβίτες και θερμές ευχές. Ο Κάμενεφ αγκάλιασε τόν Μάχνο και διαβεβαίωσε τούς Μαχνοβίτες ότι οι Μπολσεβίκοι θα έβρισκαν πάντα μιά κοινή γλώσσα μ' αυτούς όπως και με όλους τούς αληθινούς επαναστάτες κι ότι μπορούσαν κι έπρεπε να συνεργάζονται.

Ήταν άραγε οι επισκέψεις των ανώτατων αυτών Μπολσεβίκων Λαϊκών Κομμισάρων στο Γκιουλά-Πολέ, πράγματι τόσο φιλικές όσο υποδείχθηκαν οι θερμές τους ευχές ή μήπως η φιλικότητά τους συγκάλυπτε από τότε κύλας την αδιάλλακτη εχθρότητά τους προς την επαναστατική περιοχή; Μάλλον συνέβαινε το δεύτερο. Οι εξελίξεις που συνέβηκαν στην περιοχή λίγο μετά απ' αυτή τη συνάντηση, έδειξαν ότι στον Μπολσεβίκικο κόσμο ωρμήσε από πολύ καιρό η ιδέα μιάς στρατιωτικής εκστρατείας εναντίον της περιοχής και τού ελευθερου επαναστατικού κινήματος. Οι επισκέψεις τού Αντόνωφ και τού Κάμενεφ στο Γκιουλά-Πολέ μπορούν να ερμηνευτούν μόνο σάν ανίχνευση πριν απ' την επίθεση. Οι επισκέψεις αυτές δεν έφεραν

καμιά αλλαγή στις σχέσεις μεταξύ Μπολσεβίκων και Μαχνοβτσίνα. Η αγκισία που γινόταν διαμέσου του τύπου τους δεν ελαττώθηκε αντίθετα έγινε πιο βίαιη. Δεν έπαψαν να επινοούν ψέματα, το ένα πιο αισχρό και πιο σιχαμερό απ' το άλλο. Όλα αυτά έδειχναν ότι οι Μπολσεβίκοι ήθελαν να προετοιμάσουν τους εργάτες και τους στρατιώτες του Κόκκινου Στρατού για να αποδεχτούν την ένοπλη επίθεσή τους ενάντια στην ελεύθερη περιοχή. Ένα μήνα νωρίτερα, είχαν κάνει μία απόπειρα δολοφονίας του Μάχνο. Ο Παντάλκα, διοικητής ενός επαναστατικού συντάγματος, που εξαγοράστηκε απ' τους Μπολσεβίκους, αποδέχτηκε την "εντολή" τους να επιτεθεί στο Γκιουλάι-Πολέ απ' την πλευρά του Ποκρόφοκας και να αιχμαλωτίσει τον Μάχνο και το επιτελείο του. Η σκευωρία ανακαλύφθηκε απ' τον ίδιο τον Μάχνο ενώ βρισκόταν στο Μπερντιάνσκ, λίγα μόλις λεπτά πριν ξεκινήσει για το Γκιουλάι-Πολέ. Μπόρεσε να ανατρέψει αυτό το σχέδιο μόνο χάρη σ' ένα αεροπλάνο που βρέθηκε διαθέσιμο και με το οποίο ο Μάχνο κατάφερε να καλύψει την απόσταση μεταξύ Μπερντιάνσκ και Γκιουλάι-Πολέ, μέσα σε 2 ώρες και λίγα λεπτά. Οι οργανωτές της συνωμοσίας πιάστηκαν αιφνιδιαστικά κι εκτελέστηκαν.

Αρκετές φορές ο Μάχνο ειδοποιήθηκε από συντρόφους που δούλευαν σε οργανώσεις των Μπολσεβίκων να μη πάει ούτε στο Αικατερίνο-σλαβ, ούτε στο Χάρκοβο, ούτε οπουδήποτε αλλού κι αν τον καλούσαν, μιά που οποιαδήποτε επίσημη πρόσκληση δεν θά ήταν παρά μιά θανάσιμη παγίδα γι' αυτόν. Κονταλογής, κάθε μέρα που περνούσε έδειχνε πιο καθαρά ότι οι Μπολσεβίκοι προετοιμάζονταν να λύσουν το πρόβλημα της ιδεολογικής επιρροής στην Ουκρανία με στρατιωτικά μέσα. Η αντορία του Γκριγκόρεφ τους σταμάτησε αναπάντεχα και τους έκανε ν' αλλάξουν προσωρινά τη στάση τους απέναντι στη Μαχνοβτσίνα.

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ

1. Μερικά χαρακτηριστικά γεγονότα μπορούν να χρησιμεύσουν σαν παραδείγματα. Πολύ συχνά οι αγρότες διάφορων χωριών της ποταμικής περιοχής της Αζαφικής, σταματούσαν τρένα με φορτία τροφίμων κι έκαναν έλεγχο των εγγράφων. Αν δεν είχαν έγγραφο του επιτελείου του Μαχνοβίτικου στρατού, καθυστερούσαν τα τρένα μέχρι να πάρουν πληροφορίες απ' τους Μαχνοβίτες. Συνέβαινε επίσης συχνά ν' ανταποκριθούν οι αγρότες πολλών χωριών στην έκκληση των Μπολσεβίκικων οργανώσεων, για να προσφέρουν αιτάρι στο Κράτος σε μιά ορισμένη τιμή, λέγοντας στους Μπολσεβίκους ότι ευχαρίστως θά έδιναν το αιτάρι, αν συμφωνούσε κι η οργάνωση των Μαχνοβιτών.

2. Αυτή η κομμουνία καταστράφηκε μεταξύ 9 και 10 Ιούνη 1919 απ' τους Μπολσεβίκους, στη διάρκεια της γενικής εκστρατείας τους ενάντια στην περιοχή των Μαχνοβιτών. Τότε, ο Σύντροφος Κιριακίφ, γνωστός ντόπιος επαναστάτης αγρότης καθώς κι άλλοι οργανωτές της κομμούνιας, κηρύχθηκαν εκτός νόμου. Λίγες μέρες αργότερα, όταν ο στρατός του Ντενίκιν κατέλαβε το χωριό Ποκρόφοκος, η κομμουνία καταστράφηκε ολοκληρωτικά κι ο Κιριακίφ τουφεκίστηκε δημόσια.

3. Μερικά μέλη του στρατού και μερικοί αγρότες ερμήνευσαν αργότερα σαν αναγκαστική αυτή την επιστράτευση. Κατά τη γνώμη τους η απόφαση του συνεδρίου, που επικατόπτηζε την επιθυμία των εργαζομένων ολοκληρωτής της περιοχής και που εκφράστηκε με τη μορφή ενός κάλεσμα, έπρεπε να εφαρμοστεί με αυστηρότητα. Αυτό ήταν μιά πλάνη και μιά παρερμηνεία που έγινε μόνο από ορισμένα άτομα. Η απόφαση του συνεδρίου για επιστράτευση δεν ήταν παρά ένα κάλεσμα εθελοντικής κατάταξης στο στρατό.

4. Βλέπε την "Πούτκ Σβόμπονι", τεύχη 2 και 3.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Η ΜΑΧΟΒΤΣΙΝΑ (ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

Η Ανταρσία του Γκριγκόρεφ.

Η Πρώτη Επίθεση των Μπολσεβίκων ενάντια στο Γκιουλάι-Πολέ

Στις 12 Μάη 1919, έφτασε στο στρατηγείο των Μαχνοβιτών στο Γκιουλάι-Πολέ το ακόλουθο τηλεγράφημα:

"Γκιουλάι-Πολέ, γιά Μπάτκο Μάγνο.

"Ο πρόδότης Γκριγκόρεφ παράδωσε το μέτωπο στον εχθρό. Αρνούμενος να εκτελέσει πολεμικές διαταγές, έστρεψε τα όπλα του εναντίον μας. Η αποφασιστική στιγμή έχει φτάσει· ή θα βαδίζετε μαζί με τους εργάτες κι αγρότες όλης της Ρωσίας, ή αλλιώς θα είναι ού να ανοίξετε ουανοσκά το μέτωπο στον εχθρό. Δεν επιτρέπονται διαταγμοί. Πληροφορείστε μας αμέσως γιά τις διαθέσεις του στρατού σας και βγάλτε μιιά διακήρυξη ενάντια στον Γκριγκόρεφ, αντίγραφο της οποίας να μου στείλετε στο Χάρκοβο. Η έλλειψη απάντησης θα θεωρηθεί σαν κήρυξη πολέμου. Έχω εμπιστοσύνη στην τιμή των επαναστατών - στη δική σου, στού Αρσίνοφ, στού Βερετελνίκωφ και σ' άλλων τών άλλων.

"(Υπογραφή)

Κάμενεφ

No. 227

Επαναστατικός Στρατοπικός Επιθεωρητής.

Λόμπιε."

Αμέσως τό Επιτελείο συνεδρίασε, καλώντας αντιπροσώπους του Επαναστατικού Στρατοπικού Συμβουλίου και μετά από σοβαρή εξέταση του τηλεγραφήματος και τού περιστατικού που ανέφερε, κατέληξε στό ακόλουθα συμπεράσματα. Στις παραμονές της πτώσης τού Αταμάνου ο Γκριγκόρεφ, πρώην Τσαρικός αξιωματικός, βρισκόταν στις γραμμές των Πετλιουριστών και ήταν διοικητής πολυάριθμων επαναστατικών στρατευμάτων των Πετλιουριστών. Όταν ο στρατός των Πετλιουριστών διαλύθηκε εξαιτίας της επίδρασης ταξικών αντιθέσεων που υπήρχαν στους κόλπους του, ο Γκριγκόρεφ και τά στρατεύματά του ενώθηκαν με τούς Μπολσεβίκους που μόλις είχαν φτάσει απ' την Κεντρική Ρωσία. Συνεργάστηκε με τούς Μπολσεβίκους ενάντια στούς Πετλιουριστές, ενώ διατήρησε γιά τά στρατεύματά του κάποια αυτονομία κι ελευθερία δράσης. Σ' αυτόν σφειλούνται βασικά η απελευθέρωση της επαρχίας της Χερσόνως απ' τούς Πετλιουριστές. Κατέλαβε την Οδησσό και στή συνέχεια κράτησε με τά αποσπασματά του τό Βεσσαραβικό μέτωπο.

Τά αντάρτικα αποσπάσματα τού Γκριγκόρεφ, σέ σύγκριση με τούς Μα

χνοβίτες επαναστάτες, ήταν πολύ πίσω σέ οργανωτικό κι ιδιαίτερα σέ ιδεολογικό επίπεδο. Σ' όλη αυτή την περίοδο, έμειναν στάσιμοι στό πρώτα στάδια της ανάπτυξης τους. Στις αρχές της γενικευμένης εξέγερσης ήταν εμποτισμένοι με ένα επαναστατικό πνεύμα αλλά, αντίθετα με τούς Μαχνοβίτες, στάθηκαν ανίκανοι ν' ανακαλύψουν είτε μέσα τους ή μέσα στό αγροτικό περιβάλλον απ' όπου προέρχονταν, τά ιστορικά καθήκοντα της εργατικής τάξης ή τις ζωντανές κοινωνικές επιδιώξεις της. Παρά την αρχική επαναστατική τους ορμή, τά κοινωνικά τους ιδανικά ήταν θαλά κι αξεκαθάριστα κι έτσι βρέθηκαν κάτω απ' την επιρροή αρχικά τού Πετλιούρα, μετά τού Γκριγκόρεφ και τέλος των Μπολσεβίκων.

Ο ίδιος ο Γκριγκόρεφ δέν υπήρξε ποτέ επαναστάτης. Η προσχώρησή του αρχικά στις γραμμές των Πετλιουριστών και μετά στις γραμμές τού Κόκκινου Στρατού, έκρυβε ένα μεγάλο βαθμό τυχοδιωκτισμού. Ήταν πάντα απ' όλα ένας πολεμιστής κι ο αυθορμητισμός τού λαϊκού αντάρτικου κινήματος τού πρόσφερε ένα ρόλο. Η ιδιοσυγκρασία του ήταν εξαιρετικό ετερόκλητη· διέθετε κάποια συμπάθεια γιά τούς καταπιεσμένους χωρικούς, πισταρχισμό, την επιδεικτικότητα ενός Κοζάκου οπλαρχηγού, εθνικιστικά αισθήματα κι Αντισιμητισμό. Τι τόν έπρωψε νά στραφεί ενάντια στούς Μπολσεβίκους; Τό Μαχνοβίτικο επιτελείο δέν ήξερε. Υπήρχαν πολλές ενδείξεις ότι οι ίδιοι οι Μπολσεβίκοι τόν είχαν προκαλέσει, γιά νά διαλύσουν έτσι τό αυτόνομο αντάρτικο αποσπάσματά του, που μπορεί νά μόν επιδιώκουν ανεξάρτητους επαναστατικούς στόχους, όπως οι Μαχνοβίτες, αλλά που η μορφή και τό περιεχόμενό τους ήταν μολοντούτο αντίθετα με την ιδέα τού Μπολσεβικισμού. Όπως και νά ήταν τά πράγματα, οι Μαχνοβίτες έβρισκαν ότι η κίνηση τού Γκριγκόρεφ ενάντια στούς Μπολσεβίκους δέν εμμεκόταν από επαναστατικό ή φιλολαϊκό πνεύμα, αλλά ότι ήταν καθαρά στρατιωτική και πολιτική και συνακόλουθα δέν άξιζε νά ασχοληθούν σοβαρά μαζί της. Αυτό έγινε ξεκάθαρο μετά τη δημοσίευση, απ' τόν Γκριγκόρεφ, της "Γενικής" του ("Εκκλήσης") που διαπνεόταν από την αντίληψη τού εθνικιστικού μίσους μεταξύ των εργαζόμενων. Γιά τούς Μαχνοβίτες τό μόν στοιχείο τού κινήματος που άξιζε την προσοχή και την συμπόνια τους, ήταν οι εξεγερμένες μάζες που παρασύρθηκαν απ' τόν Γκριγκόρεφ σέ μιιά πολιτική περιπέτεια.

Αυτά ήταν τά συμπεράσματα των Μαχνοβιτών αφού μελέτησαν τό κίνημα τού Γκριγκόρεφ. Και σύμφωνα μ' αυτές τις απόψεις, τό επιτελείο τού στρατού άρχισε νά σπαντά στό περιστατικό αυτό με μιιά σειρά ενεργειών. Πρώτα απ' όλα έστειλε στό μέτωπο τις ακόλουθες εντολές:

"Μαριουπόλ. Στρατηγείο τού Μαχνοβίτικου Στρατού. Αντίγραφο σ' όλους τούς επικεφαλές των μάχων μονάδων, σ' όλους τούς διοικητές συνταγμάτων, ταγμάτων, λόγων κι ουλαμών. Διαταγή νά διαβαστεί σ' όλες τις μονάδες τού στρατού που είναι γνωστός σάν στρατός τού Μπάτκο Μάγνο. Αντίγραφο στό Χάρκοβο, γιά τόν Έκτακτο πληρεξούσιο τού Συμβουλίου Εθνικής Άμυνας. Κήμενεφ.

"Θά χρειαστεί νά υιοθετηθούν τά πιο δραστικά μέτρα γιά την υπεράσπιση τού μετώπου. Είναι εντελώς ανεπίτρεπτη μιιά εξασθένιση τού εξωτερικού μετώπου της επανάστασης. Η επαναστατική τιμή κι αξιοπρέπεια μές υποχρέωση νά παραμείνουμε πιστοί στην επανάσταση και στό λαό. Δέν πρέπει ν' αφήσουμε τη διαμάχη

γιά την εξουσία μεταξύ Γκριγκόρεφ και Μπολοσεβίκων να μάς κάνει ν' αποδιωχθούμε το μέτωπο που οι Λευκοί προσπαθούν να διασπάσουν για νά ξαναποδοθούν στον τό λαό. Θά παραμείνουμε ακλόνητοι στό μέτωπό μας και θά συνεχίσουμε την πάλη για την ελευθερία του λαού, γιά όσο διάστημα δέν θά έχουμε επισφαλεία στην νίκη μας πάνω στον κοινό μας εχθρό, που εκπροσωπούν οι Λευκοί του Δόν, οι δέν θά έχουμε εξασφαλίσει την ελευθερία που κατακτήσαμε με τό δικά μας τό μαρκα κι όλα, αλλά σέ καμιά περίπτωση δέν θ' αγωνιστούμε γιά την εξουσία ή γιά τήν ινεργικας τσαρλατανών πολιτικών.

“Ο Διοικητής Ταξιαρχίας, Μ π ά τ κ ο Μ ά χ ν ο
“Τά Μέλη του Επιτελείου (Υπογραφές)”

Ταυτόχρονα, τό Επιτελείο απάντησε στον Κάμενεφ με τό εξής τηλεγράφημα:

“Χάρκοβο. Γιά τόν Έκτακτο Πληρεξούσιο του Συμβουλίου Εθνικής Άμυνας, Κάμενεφ. Αντίγραφο πρὸς Μαρσιουάτ. Στρατηγία.

“Αμύσιος μόλις πήρα από σάς και τόν Ροστσί(1) τά τηλεγραφήματα που με πληροφοροῦσαν γιά τόν Γκριγκόρεφ, εἰδούσι διαταγή νά κρατηθῆ σταθερά τό μέτωπο και νά μὴν παραχωρηθῆ ούτε ἴντιμα εἰδάρους στον Ντενίκιν ἢ σέ οποιαδήποτε ἄλλη αντεπαναστατική συμφωνία, εκπληρώνοντας έτσι τό επαναστατικό μας καθήκον πρὸς τοὺς εργάτες και τοὺς αγρότες τῆς Ρωσίας κι ολόκληρου του κόσμου. Αλλά θά πρέπει νά ξέρετε ὅτι ἐγώ και τά στρατεύματά μου θά παραμείνουμε ἀκλόνητα πιστοί στην επανάσταση τῶν εργατῶν και τῶν αγροτῶν, ὄχι ὅμως σέ θεσμὸ βίας που εκπροσωποῦνται ἀπ' τὴ Κομμισαριάτα σας και τίς Έκτακτες Επιτροπές (Τσεκά) που καταδιωσσέτε τον εργαζόμενο πληθυσμό. Ἄν πράγματι ὁ Γκριγκόρεφ εγκατέλειπε τό μέτωπο και μετακίνησε τά στρατεύματά του γιά νά καταλάβει την εξουσία, τότε πρόκειται γιά μιὰ εγκληματική ενέργεια και μιὰ προέβια τῆς λαϊκῆς κινήσεως και θά κοινοποιήσω πλατιά τή θέση μου πάνω σ' αὐτό τό ζήτημα. Αλλά ακόμα δέν ἔχω συγκεκριμένες πληροφορίες ούτε γιά τόν Γκριγκόρεφ, ούτε γιά τό κίνημα που συνδέεται μ' αὐτόν' δέν ξέρω ούτε τί είναι, ούτε γιά ποιό σκοπό τό ἔκανε' συνακόλουθα, δέ θά κάνω πρὸς τό παρόν καμιά διακήρυξη εναντίον του, μέχρι νά λάρω θά συγκεκριμένες πληροφορίες γ' αὐτόν. Σίγουρα ξέρω ὅτι, σάν επαναστάτης και σάν αναρχικός, δέν μπορῶ με κανένα τρόπο νά υποστηρίξω την αραγή τῆς εξουσίας ἀπ' τόν Γκριγκόρεφ ἢ ἀπ' οποιονδήποτε ἄλλο ἢ ἀντάρτη σύτρωφοί μου κι ἐγὼ θά συνεχίσουμε ὅπως και πρὶν νά καταδικάσουμε τίς συμφωνίες του Ντενίκιν, κάνοντας ταυτόχρονα ὅτι είναι δυνατό γιά νά μποροῦσι ἡ ἀπελευθερωμένη περιοχή νά εγκαθιδρύσει δίκτυα ἐλευθέρων κινήσεων, αγροτῶν κι εργατῶν, έτσι ὥστε ὅλη ἡ εξουσία νά βρίσκεται στό χέρι τους. Ἄν τ' ἔσκαπά αὐτόν τόν σχέσεων, οι εἰσφορές Τ σ ε κ α και τά Κομμισαριάτα, που δέν είναι τίποτε ἄλλο παρά ὄργανα ἐπιαναγκασμοῦ και βίας κι ἐξυπηρετοῦν μόνο την εκαθίδρυση μιᾶς Κομμιατικῆς δικτατορίας, ἐπεκτείνοντας τή βία τους σὲ τίς αναρχικές ομοσπονδίες και τόν αναρχικό τύπο, θά βροῦν σέ μᾶς ενεργητικούς ἀντικείμενους

“Ο Διοικητής Ταξιαρχίας, Μ π ά τ κ ο Μ ά χ ν ο.

“Τά μέλη του Επιτελείου (Υπογραφές).

“Ο Πρόεδρος του Πολιτωτικού Τομέα, Α ρ ρ ί ν ο φ.”

Στή συνέχεια συγκροτήθηκε μιὰ επιτροπή από αντιπροσώπους του ἑ

πλείου και του Επαναστατικού Στρατιωτικού Συμβουλίου και ἀτάθηκε ἡν περιοχή του κινήματος του Γκριγκόρεφ, με σκοπό ν' ἀποκαλύψῃ τό πραγματικό του πρόσωπο στους ἀντάρτες και νά τους καλέσει νά πολεμήσουν κάτω ἀπ' την επαναστατική σημαία τῶν Μαχνοβιτών. Στό μεταξύ ὁ Γκριγκόρεφ, ἔχοντας καταλάβει ἤδη τήν Αλεξάντρια, τή Ζνομενκα και τό Ελιζαβιτγκραντ, πλησίαζε στό Αικατερίνοσλοβ, γεγονός που πανικόβαλλε τίς Κομμουνιστικές αρχές που ἔδρευαν στό Χάρκοβο. Οι Κομμουνιστές ἐπηρεῖσαν τά βλέμμάτους με μεγάλη ανησυχία στην περιοχή του Γκιουλά-Πολέ. Κάθε φωνή ἀπό τό Γκιουλά-Πολέ κάθε τηλεγράφημα του Μάχνο γινόταν πρόβλημα δεκτό και δημοσιεύονταν στον Σοβιετικό τύπο. Αὐτές ἡ ανησυχίες φυσικά δέν στηρίζονταν πουθενά ἀλλοῦ παρά μόνο στην βαρὴ ἀγνοία τῶν ἀξιωματῶν τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης, που φανταζόνταν ὅτι ο επαναστάτης αναρχικός Μάχνο θά στρεφόνταν ἐξοφικά ἐναντίον τους και θά ἔβρινε τίς δυνάμεις του με τόν Γκριγκόρεφ. Οι θέσεις τῆς Μαχνοβίας ἦταν πάντοτε ἀκίονα τῶν ἀρχῶν τῆς κι ἡ ἴδια οδηγία ἔπαινε ἵνα σπ' τά ἰδεώδη τῆς κομμιατικῆς ἐπανάσεως, τά ἰδεώδη τῆς ακρατικῆς κοινότητος τῶν εργαζόμενων. Συνακόλουθα, ἡ Μαχνοβία δέ θά μπορούσε ποτε νά συμμερισεῖ οποιαδήποτε ἀντιμπολοσεβίκικη θέση μόνο κή μόνο επειδή ἦταν κι αὐτὴ ἀντίθετη με τό Μπολοσεβίκισμῶ. Ἀντίθετα, ἔνα κίνημα ὅπως αὐτό του Γκριγκόρεφ ἀντιπροσώπευε μιὰ πρόσθετη ἀπειλή γιά τήν ελευθερία τῶν εργατῶν και, συνακόλουθα, ἦταν εἰςίσο εχθρός τῶν Μαχνοβιτῶν ὅπως και αὐτὴ ἀντίθετη με τό Μπολοσεβίκισμῶ. Ἀντίθετα, σ' ἄλη τῆ διάρκεια τῆς ζωῆς τῆς, δέ συνεργάστηκε με κανένα ἀντιμπολοσεβίκικῶ κίνημα, ἀλλὰ ἀγωνίστηκε με τόν ἴδιο πρῶτισμό κι ἀυταπάρνηση ἐναντία στον Μπολοσεβίκισμῶ ὅπως και ἐναντία στους Πετλιούρα, Γκριγκόρεφ, Ντενίκιν, Βρόνγκελ, επειδή θεωροῦσε ὅλα αὐτά τό κινήματα ἐξουσιαστικές ομήσεις που ἐπέδωκαν νά υποδουλώσουν και νά εκμεταλλεῦονται τίς μόδες τῶν εργαζόμενων. Ἡ Μαχνοβία ἀπόρριψε ακόμη και τίς προτάσεις που τῆς ἔκαναν μερικῆς ομάδες τῆς ἀριστερῆς πτέρυγας τῶν Σοσιαλεπαναστατῶν γιά κοινό αγῶνα ἐναντία στους Μπολοσεβίκους' αὐτές οι προτάσεις ἀπορρίφθηκαν γιατί οι ἀριστεροί Σοσιαλεπαναστάτες, σάν πολιτικό κίνημα ἀντιπροσώπευσαν ουσιαστικά ὅτι κι οι Μπολοσεβίκοι, δηλαδή τήν κρατιστικὴ κυριαρχία τῆς σοσιαλδημοκρατίας πάνω στό λαό.

Κι ο ἴδιος ὁ Γκριγκόρεφ, τόν καιρό τῆς ἀνταρσίας του, προσάβησε ἀρκετές φορές ν' ἀποκτήσει δεσμούς με τόν Μάχνο. Αλλά ἀπ' ὅλα τά τηλεγραφήματα που ἔστειλε στό Γκιουλά-Πολέ, ἔφτασε μόνο ἔνα με τό ἀκόλουθο περιεχόμενο: “Μπάτκο! Γιατί συνεργάζεσαι με τοὺς Κομμουνιστές; Ἐπιτρέψέ τους! — Α τ σ μ ὦ ν ς(2) Γ κ ρ ι γ κ ὀ ρ ε φ.” Αὐτό τό τηλεγράφημα ἔμεινε φυσικά ἀναπάντητο και 2 - 3 μέρες ἀργότερα τό επιτελείο μαζί με ἀντιπροσώπους τῶν ἀντάρτικων στρατευμάτων του μετώπου, καταδικάσε οριστικά τόν Γκριγκόρεφ και δημοσίευσε τήν ἀκόλουθη διακήρυξη:

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΓΚΡΙΓΚΟΡΕΦ;

Σύντροφος εργάτες! Ὅταν πρὶν ἀπό ἔνα χρόνο ξεκινήσαμε ἕναν ἀδιόλεκτο αγῶνα ἐναντία στην Αυστρο-Γερμανική ἐισβολή και τήν εξουσία του Ακαμάντο και μετ' ἐναντία στον Πετλιούρα και τόν Ντενίκιν, εἴχαμε τελείως ξεκαθάρη ἀποψη γιά

τήν κατεθέσθη αυτού του αγώνα κι απ' τήν πρώτη μέρα βαδίσαμε κάτω απ' τό λάβαρο που διακήρυσε ότι η απελευθέρωση τών εργατών είναι έργο τών ίδιων τών εργατών. Αυτός ο αγώνας μάς οδήγησε σέ πολυάριθμες νίκες μεγάλης σημασίας: βιάσαμε τούς Γερμανούς, αντιστρέψαμε τόν Αταμάνο, ημελοδοίκαμε τήν εθροίωση τού μικροαστικού καθεστώτος τού Πετλιούρα κι αρχίσαμε νά κάνουμε δημιουργική δουλειά στίς περιοχές που απελευθερώσαμε. Ταυτόχρονα παρακινούσαμε αδιάκοπα τίς πλατιάς λαϊκές μάζες νά παρακολουθούν μέ προσοχή όσα συνέβαιναν γύρω τους· τίς προειδοποιούσαμε όσ πολλάκιθάρα αρπακτικά θηρία πλησίαζαν ύπουλα, κερμένοντας μόνο τήν κατάλληλη στιγμή γιά ν' αρπάξουν τήν εξουσία και νά καθίσουν στίς πλάτες τού λαού. Ένας νύξ άρπαγας αυτού τού είδους έκανε τόμα τήν κριτική του, ο Αταμάνος Γκεγκόρεφ που, ενό διαμετρήματα γιά τά βάσιμα και τήν καταπίεση τού λαού, στήν ουσία επανωγαπηόδρετι τό παλιό καθεστώς τίς βίαις και τίς ληστείας που αρπάζει τόν μόχθο τού λαού, ανεξάνει τή δυστυχία του, εννοχία τήν τυραννία και καταργεί τήν ελευθερία. Άς εξετάσουμε τήν περίπτωση τού Αταμάνου Γκεγκόρεφ.

Ο Γκεγκόρεφ είναι ένας πρώην Τσαρικός αξιωματικός. Στίς αρχές τίς επανόστασης στήν Ουκρανία πολέμησε μαζί μέ τόν Πετλιούρα ενάντια στή Σοβιετική εξουσία και μετά πήγε μέ τό μέρος τών Σοβιετικών αρχών· τώρα έχει στραφεί ενάντια στό Σοβιέτ ενάντια στήν επανάσταση γενικά. Τί έχει νά πει γιά τούτο ο Γκεγκόρεφ; Στίς πρώτες γραμμές τίς "Γενικής" ("Εκκλησίας" του λέει ότι τήν Ουκρανία τήν κυβερνούν απύοι σταύρωσαν τόν Χριστό, αυτοί που προέρχονται απ' τόν "υπόκοσμο τής Μόσχας". Αλλά φρα, δέν διακρίνετε σ' αυτές τίς λέξεις ένα σκοτεινό κάλεσμα γιά ένα Εβραϊκό συγκρότημα; Δέν αισθάνεστε τήν εθνορία τού Αταμάνου Γκεγκόρεφ νά καταστρέφει τούς ζωντανούς αδελφικούς δεσμούς που ενώνουν τήν επαναστατική Ουκρανία μέ τήν επαναστατική Ρωσία; Ο Γκεγκόρεφ μιλάει γιά ρωζακίμνα χέρια, γιά τόν άγιο εργάτη, κλπ. Αλλά ποιός δέ μιλάει σήμερα γιά τήν ιερή εργασία και γιά τό καλό τού λαού; Ακόμα κι ο Λευκοί, ενό επιτίθενται σέ μάς και στή χώρα μας, διακηρύσσουν ότι πολεμάνε γιά τή υπόθεση τών εργαζόμενων. Αλλά όμως ξέρουμε τί είδους ευμερία προσέφεραν σή λαό όταν έχουν τήν εξουσία πάνω τους.

Ο Γκεγκόρεφ ισχυρίζεται ότι πολεμάει ενάντια στους κομμωάριους γιά τήν αληθινή εξουσία τών σοβιέτ. Αλλά στήν ίδια "Γενική" τόν γράφει: "Έγώ ο Αταμάνος Γκεγκόρεφ... νά οι διαταγές μου - διαλύστε τούς κομμωάριους σας." Και πού κάτω, ενό διακηρύσσει ότι δέν θέλει αμυτοχυρίες, ανακοινώνει στήν ίδια "Γενική" του ότι κηρύσσει γενική επιτροπήωση και στέλνει μηνύματα στό Χάρκοβο και στό Κίεβο στά οποία γράφει: "Αναμύρ νά εκτελεστούν οι διαταγές μου· εγώ θά αναλάβω όλα τά υπόλοιπα." Τί είναι αυτό; Η άμηση εξουσία τού λαού; Κι ο Τσάρος Νικόλαος θεωρούσε τήν εξουσία τού λαού; Η μήπως πιστεύει ο Αταμάνος Γκεγκόρεφ ότι οι διαταγές του δέν ανηρσασατέουν εξουσία πάνω στό λαό και ότι οι κομμωάριοι τόν δέν είναι κομμωάριους αλλά άγγελιοι, Αδέλφους! Δέ βλέπετε ότι μά σιμμορία τυχοδιωκτών σας στρέφονται ένα εναντίον τού άλλου, διασπώντας τήν ενότητα τών γραμμών σας και προσπαθώντας νά σας υποδοιολύσει πίσω απ' τήν πλάτη σας και μέ τή δική σας βοήθεια; Φυλάχτιν! Ο προδότης Γκεγκόρεφ που έχει πλῆξει σοβαρά τήν επανάσταση απ' τά μέσα, ζουν ζωντανά ταιυτόχρονα τήν μοιυρζωζαζία. Επισωφελούμενος απ' τό αντιβραϊκό κίνημα τού Γκεγκόρεφ ο Πετλιούρα επιχειρεί ήδη νά διασπάσει τό μέτωπό μας απ' τή Γαλισία κι ο Ντενίκιν απ' τόν Δόν. Συμφορά θά βρει τόν Ουκρανικό λαό, άν δέ βάλει ένα άμωπύλος σ' αυτές τίς εσωτερικές κι εξωτερικές περιπέτειες.

Σύντροφοι αγρότες, εργάτες κι αντάρτες! Πολλοί από σάς θ' αναρωτιούνται τί σήση νά κρητίσουν απέναντι στους πολυάριθμους αντάρτες που πολέμησαν μέ αφοσίωση

γιά τήν υπόθεση τής επανάστασης και που τώρα, μέ τήν προδοσία τού Γκεγκόρεφ, βρέθηκαν νά υπηρετούν στίς ελπίωνχυντες γραμμές του. Πρέπει νά θεωρηθούν αντεπαναστατικές. Όχι. Αυτοί οι σύντροφοι έχουν εξαποτηθεί. Πιστεύουμε ότι η υγιής επαναστατική σκέψη αίσθησι, θά τους πληροφορήσει ότι ο Γκεγκόρεφ τούς παρίστανε σέ λάθος δρόμο κι ότι θά τόν εγκαταλείψουν γιά νά ενταχθούν ξανά στίς γραμμές τής επανάστασης.

Θά πρέπει επίσης νά εξισωμόνομε ότι η γένεση τού κινήματος τού Γκεγκόρεφ, δέν οφείλεται μόνο σ' αυτόν, αλλά βασικά στήν αταξία που μασιτίκε τελευταία τήν Ουκρανία. Από τότε που έφτασαν οι Μπολοβίβκοι έχει δημιουργηθεί εκεί η δικτατορία τού κράματός τους. Τό Μπολοβίβικο Κόμμα, σάν ένα κόμμα κραποτών, ίδριους πανετού κρατικά όργανα μέ σκοπό τή διακυβέρνηση τού επαναστατικού λαού. Τά πάντα έπρεπε νά υποταχτούν στήν εξουσία τους και νά μωούν κάτω απ' τήν άγρυπνη παρακολούθησή τους. Οσοάδηποτε αντίθεση, διαμαρτυρία ή και ανεξάρτητη πρωτοβουλία, καταπίεγμενες απ' τίς Έκτακτες Επιτροπές τους, Επισπλόν, όλα αυτά τά όργανα αποτελούνται σέ ανθρωπούς που δέν έχουν καμιά σχέση μέ τήν εργατική τάξη και τήν επανάσταση. Η' άλλα λόγια, έχει δημιουργηθεί μά κατάσταση όπου οι εργατικές και επαναστατικές μάζες έχουν πέσει κάτω από τήν επιτήρηση και τήν κερμαρχία ανθρώπων ήνων προς τήν τάξη τών εργαζόμενων, ανθρώπων που έχουν τήν τάση νά ακούν ανθρωπεία και μά πάνω στους εργάτες. Έτέσσα είναι η δικτατορία τού Μπολοβίβικου Κ.Κ. Αυτή η δικτατορία έχει προκαλέσει τήν οργή, τήν αποδοκιμασία και τό μίσος τών μαζών ενάντια στήν κυρίαρχη τάξη πραγμάτων. Ο Γκεγκόρεφ εκμεταλλεύεται αυτή τήν κατάσταση γιά νά πραγματοποιήσει τά τυχοδιωκτικά τού σχέδια. Ο Γκεγκόρεφ είναι προδότης τής επανάστασης κι εχθρός τού λαού, αλλά τό ίδιο είναι και τό Μπολοβίβικο Κ.Κ. Μέ τήν απεριόριστη δικτατορία του, αυτό τό Κόμμα έχει γεννήσει στίς μάζες ένα μίσος απ' τό οποίο εκφεύγει σήμερα ο Γκεγκόρεφ και κάποιος άλλος τού ίδιου φυράματος άμα. Συνακόλουθα, ενό ξεσκεπαζόμε τήν προδοσία τού Γκεγκόρεφ απέναντι στήν επαναστατική υπόθεση, θά πρέπει ταυτόχρονα νά απαιτήσουμε απ' τό Κ.Κ. νά δώσει μά άξηση γιά τό κίνημα τού Γκεγκόρεφ.

Γαθαμνίζουμε στους εργαζόμενους ότι μόνο μέ τίς δικές τους προσπάθειες θ' απελευθερωθούν απ' τήν καταπίεση, τήν αθλιότητα, και τή βία. Καμιά αλλαγή εξουσίας δέν τους βοηθάει σ' αυτό. Μόνο μέ τίς δικές τους ελεύθερες εργατοαγροτικές οργανώσεις μπορούν οι εργάτες νά φτάσουν στό απόγειο τίς κοινωνικές επανόστασης - τήν άμση ελευθερία και τήν πραγματική ισότητα. Θάνατος στους προδότες κι εχθρούς τού λαού! Κάτω τό εθνικιστικό μίσος! Κάτω οι προβόκατορες! Ζήτω η αλληλεγγύη εργατών κι αγροτών! Ζήτω η παγκόσμια ελεύθερη εργατική κοινότητα!

Υπογράφουν:

Τό Επτελικό Συμβούλιο τής Στρατιωτικής Μερραρχίας, γνωστής σά Μερραρχία τού Μπάτκο Μέγχο. Τά μέλη τού Συμβουλίου: Μπάτκο Μάχχο, Α. Γισσομπέγκο, Μιχάλλεφ-Παβλένκο, Α. Ολκόβικ, Ι.Μ. Τσοσόβο, Ε. Καρπίνκο, Μ. Πουζάνοφ, Β. Σαρφόβκι, Π. Αρσίνοφ, Β. Βερτελένικοφ.

Μέ τή συμμετοχή:

Μελόν τής Εκτελεστικής Επιτροπής τού Συμβουλίου Αντιρροσώπων τών Εργατών, Αγροτών και Ερυθροφροφών τής Πόλης τού Αλεξαντρόφου: Άντριουστοένκο, πρόεδρος τού Εκτελεστικού Συμβουλίου τής περιοχής Σόντα, Υπεύθυνος τού Διοικητικού Τομέα Γκαβρέλωφ, Μέλος Α. Μποντόρ, Μέλος τής Εκτελεστικής Επιτροπής Πόλης και Πολιτικός Κομμωάριος.

Η διακήρυξη αυτή τυπώθηκε σε μεγάλο αριθμό αντιτύπων και μοιράστηκε στους χωρικούς και στο μέτωπο, επίσης δημοσιεύτηκε στην επίσημη εφημερίδα των Μαχνοβιτών επαναστατών, την "Πούτι Σβόμποντ" και στο αναρχικό περιοδικό "Ναμράτ" (Σ υ ν α γ ε ρ ο ύ ς).

Τό κίνημα του Γκριγκόρεφ καταπνίχτηκε τόσο γρήγορα όσο είχε εμφανιστεί. Μολοντούτο προκάλεσε αρκετά Εβραϊκά πογκρόμ, απ' τα οποία ένα, αυτό που έγινε στο Ελιόαβζεγκραντ, πήρε πολύ μεγάλη έκταση. Σαν αποτέλεσμα, ένας μεγάλος αριθμός των επαναστατών εγκατέλειψαν γρήγορα τον Γκριγκόρεφ. Η αγροτιά δεν τόν υποστήριξε για πολύ γιατί καταλόγισε γρήγορα πόσο επιφανειακά επαναστάτης ήταν. Ο Γκριγκόρεφ έμεινε με λίγες μόνο χιλιάδες άντρες, οχυρώθηκαν στην περιοχή της Αλεξάντριας, στην επαρχία της Χερσώνας. Μολοντούτο, αυτή η περιπέτεια προκάλεσε μεγάλη ανησυχία στους Μπολσεβίκους. Μόλις όμως έμαθαν τη στάση της περιοχής του Γκιουλάι-Πολέ, ανάνηυσαν ελεύθερα κι επανέκτησαν τη σιγουριά τους. Οι Σοβιετικές αρχές ανακίνησαν με παράτες ότι οι Μαχνοβίτες είχαν καταδικάσει την ανταρσία του Γκριγκόρεφ. Τά Σοβιέτι επιδιώκουν να επιωφεληθούν απ' τη στάση των Μαχνοβιτών για να εξηολύσουν με πλατιά προπαγανδιστική εκστρατεία ενάντια στον Γκριγκόρεφ. Τό όνομα του Μάχνο αναφερόταν ανέχεια στον Σοβιετικό τύπο. Τά τηλεγραφήματά του αναδημοσιεύονταν ξανά και ξανά, Εγκωμιαζόταν σαν αληθινός φρουρός της επανάστασης των εργατών και των αγροτών. Προσπαθούσαν ακόμη να τρομάξουν τον Γκριγκόρεφ, διαδίδοντας ότι ο Γκριγκόρεφ είχε περικυκλωθεί από παντού απ' τα στρατεύματα του Μάχνο και ή θα αιχμαλωτιζόταν ή θα αφανιζόταν ολοκληρωτικά απ' αυτά.

Ωστόσο, όλη αυτή η έκρηξη θαυμασμού για τόν Μάχνο ήταν διπρόσωπη και δεν κράτησε πολύ. Μόλις έπαψε να υπάρχει ο κίνδυνος απ' την πλευρά του Γκριγκόρεφ, ξανάρχισε η προηγούμενη προπαγάνδα των Μπολσεβίκων ενάντια στους Μαχνοβίτες. Εκείνο τόν καιρό έφτασε ο Τρότσκι στην Ουκρανία, αυτός καθόρισε τόν τόνο αυτής της προπαγάνδας: — η εξέγερση δεν ήταν τίποτ' άλλο από ένα κίνημα πλούσιων κουλάκων που προσπαθούσαν να εδραιώσουν την εξουσία τους στή χώρα, όλες αυτές οι Μαχνοβίτικες κι αναρχικές κουβέντες για τήν ακρατική εργατική κοινότητα ήταν απλά και μόνο μία πολεμική τακτική στην πραγματικότητα οι Μαχνοβίτες κηϊδι αναρχικοί έλπιζαν να εγκαθιδρύσουν τή δική τους αναρχική εξουσία που δεν είναι άλλη απ' τήν εξουσία των πλούσιων κουλάκων (εφημερίδα "Βπούτι" (Σ τ ό Δ ρ ό μ ο ι), Νο. 51, απ' τό άρθρο του Τρότσκι "Η Μαχνοβταϊνα"). Παράλληλα μ' αυτή τή σκόπιμα συκοφαντική ακριτοτέρη εκστρατεία, ολοκληρώθηκε ο αποκλεισμός της περιοχής. Επαναστάτες εργάτες απ' τις πιο μακρινές περιοχές της Ρωσίας — απ' τό Ιβάνοβο-Βοζνέσσικ, τή Μόσχα, τήν Πετρούπολη, απ' τόν Βόλγα, τό Ουράλια και τή Σιβηρία, που προσελκύνονταν απ' τήν ανεξαρτησία και τήν υπερηφάνεια της περιοχής, με πολύ μεγάλη δυσκολία κατόρθωσαν να σπάσουν τόν κλοιό και να φτάσουν εκεί. Διακόπηκε εντελώς ο ανεφοδιασμός σε σφαίρες, οβίδια κι άλλο αναγκαίο εξοπλισμό που καταναλωνόταν καθημερινά στο μέτωπο. Δύο βδομάδες ωρίτερα, τόν καιρό τής ανταρσίας του Γκριγκόρεφ, είχε έλθει στο Γκιουλάι-Πολέ απ' τόν Χάρκοβο ο Γκρόσμαν-Ροστάν κι είχε ενημερωθεί για τή δύσκολη κατάσταση που επικρατούσε στο μέτωπο εξαιτίας

της έλλειψης πυρομαχικών. Ο Ροστάν άκουσε με προσοχή αυτές τις πληροφορίες κι ανέλαβε να κάνει ό,τι ήταν δυνατόν στο Χάρκοβο, ώστε να σταλεί αμέσως στο μέτωπο ο αναγκαίος εξοπλισμός. Πέρασαν όμως 2 βδομάδες, χωρίς να φτάσει κανένα φορτίο πυρομαχικών κι η κατάσταση στο μέτωπο έγινε δραματική. Κι όλα αυτά σε μία επαχή που ο στρατός του Ντενίκιν ενισχυόταν απ' αυτό τό μέτωπο απ' τόν ερχομό Κοζάκων απ' τό Κουβάν κι ενώ στον Καύκασο σχηματιζόνταν στρατιωτικά αποσπάσματα.

Καταλάβαιναν άραγε οι Μπολσεβίκοι τί έκαναν και τί αποτελέσματα θα είχε η τακτική τους στην περίπλοκη κατάσταση της Ουκρανίας;

Όπωσδήποτε καταλάβαιναν τί έκαναν. Είχαν υιοθετήσει τήν τακτική του αποκλεισμού με στόχο τήν καταστροφή και τόν αφανισμό της στρατιωτικής δύναμης της περιοχής. Γιατί είναι ευκολότερο να πολεμάς έναν άοπλο αντίπαλο παρά έναν οπλισμένο. Ήταν ευκολότερο να νικήσουν επαναστάτες χωρίς πυρομαχικά, κι αντιμετώπιους με τό συμπάγες μέτωπο του Ντενίκιν, παρά τούς ίδιους επαναστάτες εξοπλισμένους. Αλλά ταυτόχρονα, οι Μπολσεβίκοι δεν ήταν απόλυτα ενήμεροι για τήν κατάσταση ολοκληρης της περιοχής του Νεόντε. Δεν ήξεραν τίποτα για τό μέτωπο ή για τις δυνάμεις του Ντενίκιν. Αγνωσούσαν επίσης εντελώς τά άμεσα σχέδια του Ντενίκιν. Ωστόσο, στον Καύκασο, στην περιοχή του Δόν και στο Κουβάν, σχηματιζόνταν μεγάλα, καλά εκπαιδευμένα στρατιωτικά αποσπάσματα, με σκοπό τήν γενική εκστρατεία ενάντια στην επανάσταση. Η τετράμηνη αντίσταση των επαναστατών του Γκιουλάι-Πολέ είχε μποδίσει τήν επίθεση του στρατού του Ντενίκιν απ' τό βορρά, επειδή οι επαναστάτες του Γκιουλάι-Πολέ αποτελούσαν έναν διαρκή κίνδυνο για τήν αριστερή τους πλευρά. Όλες οι απειλισμένες επιθέσεις του Στρατηγού Σκούρο, που συνεχίστηκαν 4 ολόκληρους μήνες, δεν μπόρεσαν να μειώσουν αυτό τόν κίνδυνο. Έτσι, οι Λευκοί προετοίμασαν τήν δεύτερη εκστρατεία τους με όλες τις δυνάμεις που μπορούσαν να διαθέσουν, η εκστρατεία αυτή άρχισε τό Μάη του 1919 κι η έκτασή της ξάφνησε ακόμα και τούς Μαχνοβίτες. Οι Μπολσεβίκοι, απορησμένοι απ' τήν πάλη τους ενάντια στή Μαχνοβταϊνα, δεν ήξεραν τίποτα για όλα αυτά, ή μάλλον δεν ήθελαν να ξέρουν τίποτα.

Έτσι η ελεύθερη περιοχή, όπως κι όλη η υπόλοιπη επαναστατημένη Ουκρανία, απειλούνταν από δύο πλευρές ταυτόχρονα. Τότε τό Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο του Γκιουλάι-Πολέ, μπροστά στή σοβαρότητα της κατάστασης, αποφάσισε τή σύγκληση ενός έκτακτου συνεδρίου αγροτών, εργατών, επαναστατών και κόκκινων στρατιωτών α π ό ρ κ ε τ έ ς π ε ρ ι ο χ έ ς: τό Αικατερίνοσλαβ, τό Χάρκοβο, τήν Ταυριδα, τήν Χερσώνα και τήν περιοχή του Δόν. Τό συνέδριο αυτό θα έκανε μία επισκόπηση της γενικής κατάστασης εν όψει του θανάσιμου κινδύνου που αντιπροσώπευε η αντιμετώπιση του Ντενίκιν κι η σικανότητα των Σοβιετικών αρχών ν' αναλάβουν οποιαδήποτε δράση για τήν αποτροπή αυτού του κινδύνου. Τό συνέδριο επρόκειτο να καθορίσει τά άμεσα καθήκοντα και τά πρακτικά μέτρα που θα έπαιρναν οι εργάτες για να διορθώσουν αυτή τήν κατάσταση.

Παραθέτουμε εδώ τό κείμενο του καλέσματος για τό συνέδριο που εκδόθηκε απ' τό Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο τόν πρόεδρο των εργάτες της Ουκρανίας:

ΣΥΓΚΛΗΘΗ
ΤΟΥ Δ' ΕΚΤΑΚΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ
ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ,
ΑΓΡΟΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΑΡΤΩΝ.

Τηλεγράφημα Νο. 416

Πρὸς ὅλες τῆς Εκτελεστικῆς Επιτροπῆς τῶν περι-
χών, πόλεων καὶ χωριῶν τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Αὐκρατί-
νουλαβ, τῆς Ταυρίδας καὶ τῶν γειτονικῶν περιοχῶν
πρὸς ὅλες τῆς μονάδες τῆς Πρώτης Επαναστατικῆς Με-
ραρχίας γνωστῆς ὡς Μεραρχία τοῦ Μπάτκο Μάχνο
πρὸς ὅλα τὰ στρατεύματα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ ποὺ
βρίσκονται στὴν ἴδια περιοχῇ. Πρὸς ὅλους! Πρὸς ὅ-
λους!

Στὴ συνεδρίασίν της, στὶς 30 Μᾶη, ἡ Εκτελεστικὴ Επιτροπὴ τοῦ Επαναστατικοῦ
Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου, αφού εἰτάσε τὴν κατάστασιν στοῦ μέτωπου, ποὺ δημοεργή-
θηκε ἀπ' τὴν ἐπίθεσιν Συμμοριῶν τῶν Λευκῶν, καθὼς καὶ τὴ γενικὴν κατάστασιν — πο-
λιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ — τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, κατέληξε στοῦ συμπέρασμα ὅτι μόνον οἱ
ἴδιες οἱ ἐργατικῆς μάζες, καὶ ὄχι ἄτομα ἢ κόμματα, θὰ μπορούσαν νὰ βροῦν μιά λύσιν. Γι'
αὐτὸ ἡ Εκτελεστικὴ Επιτροπὴ τοῦ Επαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τοῦ
Γκιουλά-Πολέ αποφάσισε νὰ συγκλήσει ἕνα ἐκτακτὸ συνέδριον γιὰ τῆς 15 Ἰουνίου τοῦ
1919, στοῦ Γκιουλά-Πολέ. Ἔ ρ ὀ ρ ο ς ἀ ν τ ἰ π ρ ὀ ς ὀ π ε υ σ η ς: 1) Οἱ ἀγροῖτες καὶ οἱ
ἐργάτες θὰ στείλουν ἀπὸ ἕναν ἀντιπρόσωπον ἀνὰ 3000 κατοίκους. 2) Οἱ ἀντάρτες καὶ οἱ
Κόκκινοι στρατιῶτες θὰ ἐκλέξουν ἀπὸ ἕναν ἀντιπρόσωπον ἀνὰ μονάδα (σύνταγμα, με-
ραρχία, κλπ.). 3) Τὰ ἐπιτελῆ: Ἡ μεραρχία τοῦ Μπάτκο Μάχνο, δύο ἀντιπροσώπους
ἐπιτελῆς, ἕναν ἀντιπρόσωπον ἀπ' τὸ ἐπιτελεῖο κάθε ταξιαρχίας. 4) Οἱ ἐκτελεστικῆς ἐπι-
τροπῆς τῶν περιφερειῶν θὰ στείλουν ἕναν ἀντιπρόσωπον ἀπὸ κάθε ἐπιτροπῇ. 5) Οἱ περ-
φερειακῆς κομματικῆς ὁργανώσεις ποὺ υποστηρίζουν τὸ πρόγραμμα τοῦ Σ ο β ι ε τ ἰ
κ ο ὗ κ α θ ε σ τ ὶ τ ο ς θὰ στείλουν ἕναν ἀντιπρόσωπον ἀπὸ κάθε ὁργάνωσιν.

Ἡ α ρ α τ η ρ ῆ σ η ς: α) ἡ ἐκλογὴ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἀγροτῶν καὶ τῶν ἐργα-
τῶν θὰ γίνῃ ἀπ' τῆς γενικῆς συνελεύσεως τῶν χωριῶν, τῶν πόλεων, τῶν ἐργαστασίων
καὶ τῶν βιοτεχνιῶν β) δὲ θὰ γίνουν χωριστῆς συνεδριάσεις τῶν μελῶν τῶν σοβιέτ καὶ
τῶν ἐργαστασιακῶν ἐπιτροπῶν γ) ἐπειδὴ τὸ Επαναστατικὸν Στρατιωτικὸν Συμβούλιον δὲ
διαθέτῃ τὰ ἀνεγκαίρια μέσα, οἱ ἀντιπρόσωποι θὰ φέρουν μαζί τους τροφίμα
καὶ χρήματα

Ἡ μ ε ρ ῆ ς α Δ ι ἄ τ α ξ η ς: α) Εἰσήγησιν τῆς Εκτελεστικῆς Επιτροπῆς τοῦ Επανο-
στατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν ἀντιπροσώπων β) ἡ τρέχουσα κατάστασιν γ)
ο ρ ὀ λ ο ς, τὰ καθήκοντα καὶ οἱ στόχοι τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Σοβιέτ τῶν Ἀγροτῶν,
Εργατῶν, Ἀνταρτῶν καὶ Κόκκινων στρατιωτῶν τῆς περιοχῆς τοῦ Γκιουλά-Πολέ δ) ἡ
υποδιορίσθησιν τοῦ Επαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς περιοχῆς ε) διοργά-
νωσιν τῆς στρατιωτικῆς δραστηριότητος τῆς περιοχῆς στ) τὸ πρόβλημα τοῦ ἀνεφοδισ-
μοῦ τροφίμων ζ) τὸ ἀγροτικὸν πρόβλημα η) οἰκονομικὰ ζητήματα θ) ἐνότητα ἐργα-
τῶν καὶ ἀγροτῶν ι) δημοσία ἀσφάλεια ια) ἡ ἀσκηση τῆς δικαιοσύνης στὴν περιοχῇ
ιβ) τρέχοντα ζητήματα.

Ἡ Εκτελεστικὴ Επιτροπὴ τοῦ Επαναστατικοῦ
Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου.

Γκιουλά-Πολέ, 31 Μᾶη 1919.

Μόλις δημοσιεύτηκε αὐτὸ τὸ κάλεσμα, οἱ Μπολσεβίκοι ἐξοπλοῦσαν μιά
στρατιωτικὴ ἐκστρατεία ἐνάντια στὴν περιοχῇ τοῦ Γκιουλά-Πολέ.

Ενῶ οἱ ἐπαναστατικὸς στρατὸς ἀποδεκατίσταν ἀντιστεκόμενος στὴ μα-
σιασμένη ἐπίθεσιν τῶν Κοζάκων τοῦ Ντενίκια, ἡ Μπολσεβίκικα συντάγμα-
τα εἰσβάλλανε στὴν ἐπαναστατικὴν περιοχῇ ἀπ' τὰ βόρεια, χτυπώντας τὰ νῦ-
τα τῶν Μαχνοβιτῶν. Εἰσβάλλοντες ἐπὶ χωριῶν, οἱ Μπολσεβίκοι συλλαμβά-
νανε τοὺς ἀγωνιστῆς καὶ τοὺς ἐκτελοῦσαν ἐπιτόπου κατέστρεφον τῆς ἐλευ-
θερῆς κομμουνιστικῆς καὶ παρόμοιαις ὁργανώσεσι. Ὁ Τρότσκι, ποὺ ἐφτάσε στὴν
Ουκρανία ἐκείνης τῆς μέρας, ἐπαίξε γηγετικὸν ρόλον σ' αὐτὴ τὴν ἐπίθεσιν. Εὐ-
χάμινοι μὲ μιά "σιδερινὴν οὐλοῦσα", δὲν μπορεῖ παρά νὰ ἐνίωσει τὸ ἀγριο καὶ
τυφλὸν μῖσος ποὺ ἄρμυζε σὲ κρατιστῆς τοῦ εἴδους του. Αὐτὸ τὸ μῖσος δια-
ποτίζει μιά ολόκληρη σειρά διαταγῶν ποὺ ἐκδῶσε ο Τρότσκι ἐνάντια στὴν
Μαχνοβία.

Μ' ἕνα ἀπίστευτον θράσος, ο Τρότσκι ἀνέλαβε νὰ διαλύσει τὸ Μαχνοβι-
τικὸν κίνημα.

Πρῶτα ἀπ' ὅλα, ἐκδῶσε τὴν ἀκόλουθον διαταγὴν ὡς ἀπάντησιν στοῦ κά-
λεσματος τοῦ Επαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Γκιουλά-Πολέ:

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΝΟ. 1824
ΤΟΥ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΧΑΡΚΟΒΟ, 4 ΙΟΥΝΗ 1919.

Πρὸς ὅλους τοὺς Στρατιωτικὸς Κομματισμοὺς καὶ πρὸς ὅλες τῆς Εκτελεστικῆς
Επιτροπῆς τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Αλεξαντρόφσκ, Μαρσιουπόλ, Μπακουῦτ, Πάβλογ-
κραν καὶ Χερσόνιας.

Ἡ Εκτελεστικὴ Επιτροπὴ τοῦ Γκιουλά-Πολέ, μὲ τὴ συνεργασίαν τοῦ ἐπιτελῆ
τῆς ταξιαρχίας τοῦ Μάχνο, προσπαθεῖ νὰ συγκλήσει, γιὰ τῆς 15 αὐτοῦ τοῦ μήνα, ἕ-
να συνέδριον τῶν σοβιέτ καὶ τῶν ἀνταρτῶν τῶν περιχωρῶν τοῦ Αλεξαντρόφσκ, Μαρ-
σιουπόλ, Μερνιάινσκ, Μελιτοπόλ, Μπακουῦτ καὶ Πάβλογκραν. Τὸ συνέδριον αὐτὸ
στρέφεται ἐξοκτῆρα ἐνάντια στὴ Σοβιετικὴν ἐξουσίαν στὴν Ουκρανία καὶ ἐνάντια στὴν
ὁργάνωσιν τοῦ νότιου μετώπου, ὅπου ἔχει στρατοπεδεύουσι τὴν ταξιαρχίαν τοῦ Μάχνο.
Τὸ συνέδριον αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ ἔχει ἄλλο ἀποτέλεσμα ἀπ' τὸ νὰ ζευρκώσει κάποιον
νῆα ἐπενείδωσιν ἀναρῶσι σὴν αὐτὴ τοῦ Γκρυγκόρεφ καὶ ν' ανοίξῃ τὸ μέτωπον
στοὺς Λευκοὺς, μῆροστὰ στοὺς ὁποίους ἡ ταξιαρχία τοῦ Μάχνο δὲν μπορεῖ παρά
νὰ ὀπισθοχωρεῖ διαρκῶς, ἐξαιτίας τῆς ἀνικανότητος, τῶν ἐγκληματικῶν σχεδίων
καὶ τῆς προδοσίας τῶν διοικητῶν της.

1. Μὲ τὸ παρὸν διάταγμα ἀγορευρέται αὐτὸ τὸ συνέδριον καὶ σὲ καμιά περί-
πτωσιν δὲ θὰ ἐπιτραπῇ ἡ διεξέργειά του.

2. Θὰ προδοκοῦνται ὅλοι οἱ ἀγροτικῆς καὶ ἐργατικῆς πληθευσμοί, προφορικὰ
καὶ γραπτὰ, ὅτι ἡ συμμετοχὴ αὐτῶν ἐν λόγῳ συνέδριον θὰ θεωρεῖται πράξιν ἐσχάτης

προδοσίας ενάντια στη Σοβιετική Δημοκρατία και το Σοβιετικό μέτωπο.

3. Όλοι οι αντιπρόσωποι του εν λόγω συνεδρίου θα συλλαμβάνονται αμέσως και θα οδηγούνται ενώπιον του Επαναστατικού Στρατοδικείου της 14ης, πρώην 2ης, Στρατιάς της Ουκρανίας.

4. Τα άτομα που προκαλούν τον κίνδυνο του Μάγνο και της Εκτελεστικής Επιτροπής του Γκιουλάι-Πολέ θα συλλαμβάνονται επίσης.

5. Η παρούσα διαταγή θα έχει την ισχύ νόμου από τη στιγμή που θα τηλεγραφηθεί. Θα πρέπει να μοιραστεί παντού, ν' αναρτηθεί σ' όλους τους δημόσιους χώρους και να σταλεί στους αντιπροσώπους των εκτελεστικών επιτροπών των πόλεων και των χωριών, καθώς και σ' όλους τους εκπαιδευτικούς της Σοβιετικής εξουσίας, και στους διοικητές και τους κομμουνιστές των στρατιωτικών μονάδων.

Τ ρ ό τ σ κ υ, Πρόεδρος του Επαναστατικού Στρατιωτικού Συμβουλίου της Δημοκρατίας.
Β α τ σ έ τ ι ε ς, Αρχιστράτηγος.
Α ρ ά λ ω φ, Μέλος του Επαναστατικού Στρατιωτικού Συμβουλίου της Δημοκρατίας.
Κ ο σ κ ά ρ ε φ, Στρατιωτικός Κομμουνιστής της περιοχής του Χάρκοβο.

Αυτό το ντοκουμέντο είναι πραγματικά κλασικό στο είδος του. Όποιος μελετάει τη Ρώσικη επανάσταση θα πρέπει να το αποστηθίσει. Πόσο διορατικοί και ουδετερικοί ήταν 2 μήνες νωρίτερα οι επαναστάτες χωρικοί του Γκιουλάι-Πολέ, όταν στην περίφημη απάντησή τους στον Ντιμνέκνο (που παραθέσαμε προηγουμένως) στην ουσία πρόβλεψαν αυτή τη διαταγή! Χωρίς πολλές ευγένειες είχαν θέσει στους Μπολσεβίκους τὰ ακόλουθα ερωτήματα: (σελ. 77).

“Μπορούν να υπάρξουν νόμοι, φτιαγμένοι από μιὰ μειοψηφία ανθρώπων που αυτοσκοπεύονται επαναστάτες, που να τους επιτρέπουν να κηρύσσουν εκτός νόμου έναν ολόκληρο λαό που είναι πιά επαναστατικός απ' αυτούς;”

Τὸ Ἄρθρο 2 τῆς διαταγῆς τοῦ Τρότσκι ἀπαντᾷ ξεκάθαρα ὅτι τέτοιοι νόμοι μποροῦν νὰ υπάρξουν κι ὅτι ἡ ἀπάντησή εἶναι τὸ διάταγμα Νο. 1824.

“Υπάρχει κάποιο νόμος”, εἶχαν ρωτήσει οἱ επαναστάτες τοῦ Γκιουλάι-Πολέ, “πῶς νὰ δίνει τὸ δικαίωμα σ' ἕναν επαναστάτη νὰ ἐπιβάλλει τὶς αὐστηρότερες ποινὲς σὲ μιὰ επαναστατικὴ μάζα, τῆς ὁποίας ἔχει αὐτοδιοριστεῖ ὑπερασπιστὴς, ἀπλὰ καὶ μόνο ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ μάζα πῆρε τὰ αγαθὰ, τὴν ἐλευθερία καὶ τὴν ἰσότητα, που τῆς εἶχε ὑποσχεθεῖ ἡ ἐπανάσταση, χωρὶς τὴν ἀδεία του;”

Πάλι τὸ Ἄρθρο 2, δίνει καταφατικὴ ἀπάντηση. Ολόκληρος ὁ αγροτικὸς καὶ εργατικὸς πληθυσμὸς κηρύσσεται ἔνοχος ἐσχάτης προδοσίας ἂν τολμήσει νὰ πάρει μέρος στὸ δικό του ἐλεύθερο συνέδριο.

“Ἄραγε οἱ νόμοι τῆς Επανάστασης διατάζουν τὸν τουφεκισμό ἐνὸς ἀντιπροσώπου ἐπειδὴ πιστεύει ὅτι καθῆκον του εἶναι νὰ ἐκτελεῖ τὶς ἐντολὲς που τὸν ἀνέθεσε ἡ επαναστατικὴ μάζα που τὸν ἐξέλεξε;”

Τὰ Ἄρθρα 3 καὶ 4 τῆς διαταγῆς τοῦ Τρότσκι διακηρύσσουν ὅτι θὰ πρέπει νὰ συλλαμβάνονται καὶ νὰ οδηγούνται ἐνώπιον τοῦ Επανάστατικού

Στρατοδικείου τῆς Στρατιάς, ὄχι μόνο οἱ ἀντιπρόσωποι που ἐκτελοῦν τὶς ἐντολὲς που τοὺς δόθηκαν, ἀλλὰ ἀκόμα κι αὐτοὶ που δὲν ἔχουν ἀρχίσει κἀν τὸ ἔργο τους” πράγμα τὸ ὁποῖο σημαίνει τὸν βέβαιο τουφεκισμό τους (ὁ πῶς πραγματικὰ συνέβηκε μὲ τοὺς Κοστίν, Πολύνιν, Ντομπρολιούμπωφ κι ἄλλους που ὠδηγήθηκαν στὸ στρατοδικεῖο καὶ τουφεκίστηκαν μὲ τὴν κατηγορία ὅτι εἶχαν σ υ ζ η τ ῆ σ ε ι τὸ κἀλεῖμα τοῦ Επανάστατικού Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Γκιουλάι-Πολέ).

Ολόκληρο αὐτὸ τὸ ντοκουμέντο ἀντιπροσωπεύει ἕνα τόσο κραυγαλὸ ἀφετηριάζον τῶν δικαιωμάτων τῶν εργατῶν ὥστε δὲν ἔχει νόημα νὰ τὸ σχολιάσουμε περισσότερο.

Ἐπηρεασμένος ἀπ' τὰ καθιερωμένα κλισέ, ὁ Τρότσκι ἐβλεπε στὸ πρόσωπο τοῦ Μάγνο τὸν ἔνοχο που ἦταν υπεύθυνος γιὰ ὅλα ὅσα συνέβαιναν στὸ Γκιουλάι-Πολέ καὶ γιὰ ὅλα τὰ μέτρα που εἶχαν παρθεῖ στὴν περιοχὴ. Δὲν κατάφερε νὰ προσέξει οὔτε ὅτι τὸ Συνέδριο δὲν τὸ εἶχε καλέσει τὸ Ἐπιτελεῖο τῆς ταξιαρχίας τοῦ Μάγνο ἢ ἡ Εκτελεστικὴ Επιτροπὴ τοῦ Γκιουλάι-Πολέ, ἀλλὰ ἕνα ὄργανο ἐντελὸς ἀνεξάρτητο – δηλαδὴ τὸ Επανάστατικὸ Στρατιωτικὸ Συμβούλιο τῆς Περιοχῆς. Αἰεὶζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι σ' αὐτὴ τὴ διαταγὴ ὁ Τρότσκι ἀναφέρθηκε ἤδη ἐπιμόνως στὴν προδοσία τῶν Μαχνοβιτῶν διοικητῶν, τοὺς ὁποίους κατηγοροῦσε γιὰ “διάρκη ὀπισθοχώρησι μπροστὰ τοὺς Λευκοὺς”. Λίγες μέρες ἀργότερα ὁ Τρότσκι κι ὁλόκληρος ὁ Κομμουνιστικὸς τύπος διακήρυσσαν δυνάτὰ ὅτι οἱ Μαχνοβίτες εἶχαν ἀνοίξει τὸ μέτωπο στὸν Ντενίκιν.

Ἦδη γνωρίζουμε ὅτι ἡ δημιουργία αὐτοῦ τοῦ μετώπου οφειλόταν ἀποκλειστικὰ στὶς προσπάθειες καὶ στὶς θυσίες τῶν ἰδίων επαναστατῶν χωρικών. Γεννήθηκε σὲ μιὰ ἠρωικὴ στιγμὴ τῆς ἱστορίας τους – στὴ στιγμὴ τῆς ἀπελευθέρωσης τῆς περιοχῆς ἀπὸ κάθε μορφὴ ἐξουσίας. Τὸ μέτωπο στήθηκε στὰ νοτιοανατολικά σὰν ἠρωϊκὸς φρουρὸς κι ὑπερασπιστὴς τῆς ἐλευθερίας που εἶχαν κερδίσει. Γιὰ πᾶνω ἀπὸ 6 μήνες, οἱ επαναστάτες κράτησαν ἐνα ἀρραγὲς μέτωπο ἀπέναντι στὶς πιὸ ὀρμητικὲς ἐπιθέσεις τῆς μοναρχικῆς ἀντεπανάστασης, θυσιάζοντας ἀρκετὲς χιλιάδες ἀπὸ τὰ καλύτερα παιδιὰ τους. Κινητοποίησαν ὅλους τοὺς πόρους τῆς περιοχῆς καὶ προετοιμάστηκαν νὰ ὑπερασπίσουν τὴν ἐλευθερία τους ὡς στὸ τέλος, ἀντιστεκόμενοι στὴν ἀντεπανάσταση που ἐξαπόλυε μιὰ γενικὴ ἐπίθεση. Ἡ ἔκταση στὴν ὁποία κρατήθηκε τὸ μέτωπο κυρίως ἀπ' τοὺς επαναστάτες – στὴ διάρκειά ολόκληρης τῆς περιόδου – φαίνεται στὸ τηλεγράφημα τοῦ Κάμενεφ γιὰ τὴν ἀνταρσία τοῦ Γκριγκόρεφ, που παραθέσαμε προηγουμένα. Σ' αὐτὸ ὁ Ἐκτελεστικὸς Πληρεξούσιος τῆς Μόσχας ζητοῦσε ἀπ' τὸν Μάγνο νὰ τὸν πληροφορήσει γιὰ τὶς διαθέσεις τοῦ επαναστατικοῦ στρατοῦ στὸ μέτωπο ἐναντὶ τοῦ Ντενίκιν. Ἐκανε τέτοια ἐρώτηση στὸν Μάγνο προφανῶς γιὰ τὸ Χάρκοβο, που βρισκόταν ἐκείνη τὴν ἐποχὴ, τοῦ ἦταν ἀδύνατο νὰ πάρει τὶς ἀναγκαίαις πληροφορίες ἀπ' τὸ Στρατιωτικὸ Κομμουνιστὶο ἢ τὸν Διοικητὴ τοῦ μετώπου. Εἶναι φανερό ὅτι ὁ Τρότσκι, που ἔφτασε στὴν Ουκρανία ὅταν αὐτὴ δεχόταν πολὺπλευρὴ ἐπίθεση ἀπ' τὴν ἀντεπανάσταση, δὲν εἶχε κἀν ἰδέα γιὰ τὴν κατάσταση τοῦ νοτίου μετώπου ἐναντὶ τὸν Ντενίκιν. Ἀλλὰ ὁ Τρότσκι χρειαζόταν μιὰ τυπικὴ δικαιολογία γιὰ τὴν ἐκκλησιατικὴ ἐκστρατεία τὸν ἐναντὶα στὸν επαναστατικὸ λαὸ κι ἔτσι μετεράτιζε κυνισμὸ κι ἀπίστευτο θράσος διακήρυξε ἐπιζήμιο γιὰ τὴν ὀργάνωση τοῦ νοτίου με-

τώπου το συνέδριο των αγροτών, εργατών κι ανταρτών που είχε προγραμματιστεί για τις 15 Ιούνη. Έτσι, οι χωρικοί κι οι αντάρτες που προσπαθούσαν με όλες τους τις δυνάμεις να κρατήσουν αυτό το μέτωπο, που είχαν καλέσει όλους όσους μπορούσαν να κρατήσουν όπλα σε εθελοντική κι άμεση κατάταξη στο μέτωπο ενάντια στον Ντενίκιν (Αποφάσεις του Β' Περιφερειακού Συνεδρίου, στις 12 Φλεβάρη 1919, για εθελοντική κι ισότιμη δεκάχρονη επιστράτευση) — θά φαίνονταν σά να οργάνωναν οι ίδιοι αυτοί χωρικοί κι αντάρτες μία συνωμοσία εναντίον του δικού τους μετώπου. Θά σκεφτόταν κανείς ότι τέτοιοι ισχυρισμοί γίνονται από άτομα άρρωστα διανοητικά. Αντίθετα πρόκειται για ισχυρισμούς υγιών ατόμων, αλλά που είναι συνηθισμένα να μεταχειρίζονται το λαό με απεριόριστο κυνισμό.

Αυτή η διαταγή του Τρότσκι δέν ανακοινώθηκε στο επιτελείο του Μαχνοβίτικου στρατού απ' τις Σοβιετικές αρχές κι οι Μαχνοβίτες δέν άκουσαν γι' αυτή παρά μόνο τυχαία, 2 - 3 μέρες αργότερα. Ο Μάχνο έστειλε σ' αυτούς ένα τηλεγράφημα δηλώνοντας ότι παραιτούνταν απ' τή θέση του σά διοικητή, εξαιτίας τής δωδεκάμηνης κι απαρόδεκτης κατάστασης που είχε δημιουργηθεί. Δυστυχώς δέν έχουμε τό κείμενο αυτού του τηλεγραφήματος.

Μόλις τηλεγραφήθηκε η διαταγή του Τρότσκι, απόκτησε τήν ισχύ νόμου. Οι Μπολσεβίκοι άρχισαν νά εκτελούν εντελώς милитаристικά κάθε σημείο της. Οι εργάτες τών εργοστασίων του Αλεξαντρόφσκ, που συγκεντρώθηκαν γιά νά συζητήσουν τό κάλεσμα του Επαναστατικού Στρατιωτικού Συμβουλίου του Γκιουλάι-Πολέ διαλύθηκαν βίαια και κηρύχθηκαν εκτός νόμου. Οι χωρικοί απειλήθηκαν με τουφεκισμό κι απαγχονισμό. Σε πολλά μέρη έγιναν συλλήψεις ατόμων — όπως οι Κοστίν, Πολύνιν, Ντομπρολιούμπωφ κι άλλοι — με τήν κατηγορία τής προπαγάνδης του καλέσματος του Επαναστατικού Στρατιωτικού Συμβουλίου που στή συνέχεια εκτελέστηκαν μετά από συνοπτική διαδικασία του Επαναστατικού Στρατοδικείου. Αυτή τή διαταγή ακολούθησαν πολλές άλλες, με τις οποίες ο Τρότσκι διάταξε τις μονάδες του Κόκκινου Στρατού νά καταστρέψουν τή Μαχνοβία στή ρίζα της με κάθε τρόπο. Επιπλέον έδωσε μουσικές διαταγές νά συλληφθούν, με οποιαδήποτε τίμημα, όχι μόνο ο Μάχνο και τό μέλη του επιτελείου του, αλλά ακόμα κι οι ειρηνικοί αγωνιστές του πολιταστικού τομέα. Οι οδώνες ήταν νά τους φέρουν όλους ενωμένους του Επαναστατικού Στρατοδικείου, μ' άλλα λόγια, νά τους εκτελέσουν.

Σύμφωνα με τή μαρτυρία κάποιου διοικητή μερικών μονάδων του Κόκκινου Στρατού και σύμφωνα με αρκετούς Μπολσεβίκους στρατιωτικούς που κρατούσαν υψηλά πόστα, ο Τρότσκι διατύπωσε τή σχέση του με τή Μαχνοβία με τήν ακόλουθη συλλογιστική: Θά ήταν καλύτερα νά παραδώσουμε όλη τήν Ουκρανία στον Ντενίκιν, παρά νά επιτρέψουμε μία παραπέρα ανάπτυξη τής Μαχνοβία. Τό κίνημα του Ντενίκιν, όντας Εξεθάρρα απεπανάστατικό, θά μπορεί νά υπονομευτεί αργότερα διαμέσου τής τατικής προπαγάνδας, ενώ η Μαχνοβία αναπτύσσεται μέσα στους κόλπους των μοζών και ξεσηκώνει τις ίδιες τις μάζες εναντίον μας...

Λίγες μέρες πριν απ' αυτό τό γεγονός, ο Μάχνο είχε ανακοινώσει στο επιτελείο και στο Συμβούλιο ότι οι Μπολσεβίκοι είχαν αποσύρει ένα μέρος τών δυνάμεών τους στον τομέα του Γκρισίνο, προσφέροντας έτσι στον

στρατό του Ντενίκιν ελεύθερη πρόσβαση στήν περιοχή του Γκιουλάι-Πολέ απ' τό βορειοανατολικά. Και πράγματι, ορδές Κοζάκων κατέκλυσαν τήν περιοχή, εισβάλλοντας όχι απ' τό επαναστατικό μέτωπο αλλά απ' τό αριστερό πλευρό, όπου βρισκόταν ο Κόκκινος Στρατός. Σάν αποτέλεσμα, ο Μαχνοβίτικος στρατός, που κρατούσε τό μέτωπο στή γραμμή Μαριουπόλ — Κουτενίκοβο — Ταγκανρόγκ, υπερφαλαγγίστηκε απ' τόν στρατό του Ντενίκιν, που εισέβαλε στήν καρδιά τής περιοχής με τεράστιες δυνάμεις.

Είπαμε προηγούμενα ότι οι χωρικοί ολόκληρης τής περιοχής περίμεναν μία γενική προσηγορία του Ντενίκιν' ότι είχαν προετοιμαστεί γι' αυτό τό ενδεχόμενο με μία εθελοντική, δεκάχρονη επιστράτευση. Απ' τόν Απρίλη κιόλας πολλά χωριά είχαν στείλει ένα μεγάλο αριθμό καινούργιων αγωνιστών στο Γκιουλάι-Πολέ. Αλλά υπήρχε έλλειψη πολεμοφοδίων στήν περιοχή. Ακόμα κι οι παλιότερες μονάδες του μετώπου δέν είχαν πιά σφαίρες και συχνά έκαναν επιθέσεις στο στρατεύματα του Ντενίκιν μόνο και μόνο γιά νά τις αποκτήσουν. Οι Μπολσεβίκοι που ήταν δεσμευμένοι απ' τή συνθήκη τους νά προμηθεύουν μ' εφόδια τους επαναστάτες, άρχισαν απ' τόν Απρίλη κιόλας τόν αποκλεισμό και τό σαμποτάζ. Νά γιατί, παρά τήν όφιξη τών εθελοντών, ήταν αδύνατη η έγκαιρη οργάνωση νέων μονάδων και τώρα η περιοχή ήταν αναγκασμένη νά πληρώσει γι' αυτό.

Μέσα σέ μία μέρα, οι χωρικοί του Γκιουλάι-Πολέ σχημάτισαν ένα σύνταγμα σέ μία προσπάθεια νά σώσουν τό χωριό τους. Οπλίστηκαν με ό,τι βρέθηκε στο σπίτι τους: τσεκούρια, σείνες, παλιά τουφέκια, κυνηγετικά όπλα κλπ. 10 περίπου μίλια απ' τό Γκιουλάι-Πολέ, κοντά στο χωριό Σβιαντοούκοφκα τής επαρχίας του Αλεξαντρόφσκ, βρέθηκαν αντιμέτωποι με μία σημαντική δύναμη Κοζάκων του Δόν και του Κουβάν. Οι επαναστάτες του Γκιουλάι-Πολέ συγκρούστηκαν μαζί τους σέ μία ηρωική κι άνιση μάχη και σκοτώθηκαν σχεδόν όλοι, μαζί και ο αρχηγός τους Μπ. Βετερίνικωφ, ένας εργάτης τών Εργοστασίων Πουτίλκωφ τής Πετρούπολης, που είχε γεννηθεί στο Γκιουλάι-Πολέ. Μετά ένα στίφος Κοζάκων έκανε έφοδο στο Γκιουλάι-Πολέ και τό κατέλαβε, στις 6 Ιούνη 1919. Ο Μάχνο, με τό επιτελείο κι ένα μικρό απόσπασμα στρατού με μία μόνο πυροβολαρχία, οπισθοχώρησε στο σιδηροδρομικό σταθμό, που βρισκόταν 5 μίλια περίπου απ' τό χωριό, αλλά τό απόγευμα αναγκάστηκε νά εγκαταλείψει και τόν σταθμό. Αναουτάνασσοντας όσες δυνάμεις μπορούσε ακόμα νά συγκεντρώσει, ο Μάχνο απεπιτέθηκε δυναμικά τήν άλλη μέρα και πέτυχε νά διώξει τόν εχθρό απ' τό Γκιουλάι-Πολέ. Ένα νέο όμοιο κύμα Κοζάκων τόν ανάγκασε νά εγκαταλείψει τό χωριό γιά μία ακόμα φορά.

Θά πρέπει νά τονισθεί ότι οι Μπολσεβίκοι, παράλο που είχαν εκδώσει πολλές διαταγές εναντίον τών Μαχνοβιτών, κρατούσαν μία προσηγορική φιλική στάση απέναντί τους τις πρώτες μέρες, σά νά μήν είχε συμβεί τίποτα. Ήταν μία τακτική που αποσκοπούσε στή σύλληψη τών ηγετών τής Μαχνοβία. Στις 7 Ιούνη έστειλαν στον Μάχνο ένα θωρακισμένο τρένο, ζητώντας του νά αντισταθεί μέχρις εσχάτων και του υποσχέθηκαν κι άλλες ενισχύσεις. Πράγματι, 2 μέρες αργότερα, έφτασαν μερικά αποσπάσματα του Κόκκινου Στρατού στον σταθμό του Γκιετούρ, που βρισκόταν κοντά στο Τσαπλίνο, 13 μίλια απ' τό Γκιουλάι-Πολέ. Μαζί τους έφτασαν οι στρα-

τιωτικοί Κομμισάριοι Μεζλάουκ, Βοροσίλφφ κι άλλοι. Άρχισαν επαφές μεταξύ της Κόκκινης διοίκησης και των επαναστατών δημιουργήθηκε ένα είδος ενιαίου επιτελείου. Ο Μεζλάουκ κι ο Βοροσίλφφ βρίσκονταν στο ίδιο θαλασσινό τρένο με τον Μάχνο και διεύθυναν τις στρατιωτικές επιχειρήσεις μαζί του. Αλλά την ίδια στιγμή ο Βοροσίλφφ είχε στα χέρια του μία διαταγή με την υπογραφή του Τρότσκι που τον διάταζε να συλλάβει τον Μάχνο κι όλους τους άλλους υπεύθυνους ηγέτες της Μαχνοβόιτσα, ν' αποπλίσει τον αντάρτικο στρατό και νά τουφρεκίσει όποιον αντιστεκόταν. Ο Βοροσίλφφ περίμενε μόνο την κατάλληλη στιγμή. Ο Μάχνο προετοιμασιθήκε έγκαιρα κι ήξερε τι έπρεπε νά κάνει. Έκανε εκτίμηση της κατάστασης, είδε ότι ανά πάσα στιγμή μπορούσε νά ξεσπάσει μία αιματηρή πάλη και βρήκε μία ικανοποιητική διεξοδό. Σκέφτηκε ότι τό καλύτερο γι' αυτόν θά ήταν νά εγκαταλείψει τή θέση του σάν διοικητής τού επαναστατικού στρατού. Πληροφόρησε τό επιτελείο τού επαναστατικού στρατού γιά τήν απόφασή του και πρόσθεσε ότι προσωρινά και κάτω απ' τις περιστάσεις, η δουλειά του σάν απλού αγωνιστή στις γραμμές των επαναστατών θά ήταν πιό χρήσιμη. Και αυτό έκανε. Έστειλε στό Σοβιετικό Γενικό Επιτελείο Στρατού μία γραπτή επεξηγηματική αναφορά, που τήν παραθέτουμε:

Πρός τόν Βοροσίλφφ, προς τό Επιτελείο τής 14ης Στρατιάς
Πρός τόν Τρότσκι, Πρόεδρο τού Επαναστατικού Στρατιωτικού Συμβουλίου τού Χάρκοβου.
Πρός τούς Λένιν, Κάμενεφ, στή Μόσχα.

Σάν αποτέλεσμα τής Διαταγής Νο. 1824 τού Επαναστατικού Στρατιωτικού Συμβουλίου τής Δημοκρατίας, έστειλα στό Επιτελείο τής 2ης Στρατιάς και σάν Τρότσκι ένα τηλεγράφημα, ζητώντας ν' απαλλαγώ απ' τή θέση που τώρα κατέχω. Επαναλαμβάνω τήν αίτησή μου και παραθέτω τούς λόγους που πιστεύω ότι τή δικαιολογούν. Άν και πολέμησα με τούς επαναστάτες ενάντια στις Λευκές συμμορίες τού Ντενίκιν, και δέν προπαγάνδισα στό λαό τίποτα περισσότερο από τήν αγάπη γιά τήν ελευθερία και τήν ανεξαρτησία, ολόκληρος ο επίσημος Σοβιετικός τύπος καθώς κι ο τύπος τού Μπολσεβίκικου Κ.Κ., έσπευρε φήμες που μου αποδίδουν πράξεις ανήλικες γιά έναν επαναστάτη. Θέλω να μέ παρουσιάσουν σά ληστή, σάν συνεργάτη τού Γκριγκόρεφ, σάν συννομήτη κατά τής Σοβιετικής Δημοκρατίας, που σκοπόζήτην είναι η παλινόρθωση τού καπιταλισμού. Έτσι σ' ένα άρθρο που τίτλο φέρειτα "Η Μαχνοβόιτσα", δημοσιευμένο στό Νο. 5 τής "Βοσπέν" (Σ τ ό δ ρ ό μ ο) ο Τρότσκι βάζει τό ερώτημα: "Ενάντια σέ ποιους εξεγείρονται οι Μαχνοβίτες επαναστάτες;" και σ' ολόκληρο τό άρθρο του προσπαθεί ν' αποδείξει ότι η Μαχνοβόιτσα δέν είναι παρά ένα μέτωπο εναντίον τής εξουσίας τών Σαβίετ. Δέ λέει ούτε κομμένα γιά τό πραγματικό μέτωπο κατά τών Λευκών, που έχει μήκος πάνω από 70 μίλια, όπου οι επαναστάτες είχαν τεράστιες απώλειες τούς τελευταίους 6 μήνες. Η Διαταγή Νο. 1824 μέ αποκαλεί συνεργιστή εναντίον τής Σοβιετικής Δημοκρατίας και διαρρηκιστή μίας ανταρσίας παρόμοιας μέ τού Γκριγκόρεφ.

Θεωρώ σάν απαράδεκτο δικαίωμα των εργατών και των αγροτών, ένα δικαίωμα που κατακτήθηκε από τήν επανάσταση, νά συγκολλούν δικά τους σνεδέρια γιά νά συζητήσουν τίς υποθέσεις τους. Νά γιατί η απαγόρευση τής σύγκλησης τέτοιων συνεδρίων απ' τήν κεντρική εξουσία κι η διακήρυξη που τό χαρακτηρίζει παρόμοια

(Διαταγή Νο. 1824), αντιπροσωπεύουν μία άμεση και θαρραύτατη παραβίαση των δικαιωμάτων των εργατών.

Καταλαμβάνω απόλυτα τή στάση τής κεντρικής εξουσίας απέναντί μου. Έχω πιστέι απόλυτα ότι αυτή η εξουσία θεωρεί τό επαναστατικό κίνημα ασυμβίβαστο μέ τήν κρατιστική της δραστηριότητα. Ταυτόχρονα πιστεύει ότι αυτό τό κίνημα είναι στανά συνδεδεμένο μέ τό πρόσωπό μου και μέ τμή με όλη τήν εχθρότητα και τό μίσος που νιώθει γιά ολόκληρο τό επαναστατικό κίνημα. Η καλύτερη απόδειξη γι' αυτό είναι τό άρθρο τού Τρότσκι που ανεκδέχθηκί από πάνω, στό οποίο αυτός, συσσωρεύοντας σκόπιμα φήμες και συκοφαντίες, αποδείχνει καθαρά τό προσωπικό μίσος του εναντίον μου.

Αυτή η εχθρική στάση — που αρχίζει τώρα νά γίνεται επιθετική — τής κεντρικής εξουσίας απέναντι στό επαναστατικό κίνημα, οδηγεί αναπόφευκτα στή δημιουργία ενός ιδιαιτέρου εσωτερικού κινήματος, οδηγεί αναπόφευκτα στή βρισκονταία εργατικές μάζες που πιστεύουν στήν επανάσταση. Θεωρώ αυτή τήν περίσταση σάν ένα τεράστιο, συγχώρητο έγκλημα εναντίον των εργατών και πιστεύω ότι είναι καθήκον μου νά κάνω ό,τι μπορώ γιά νά τό εμποδίσω. Κι είναι ολοφάνερο, κατά τή γνώμη μου, ο πό δραματικός τρόπος γιά νά μισοδοσεί η κεντρική εξουσία νά διαπράξει αυτό τό έγκλημα. Πρώτα μέ εγκαταλείφω τή θέση που κατέχω. Υποθέτω ότι, μετά απ' αυτή τήν πράξη μου, θά σταματήσει η κεντρική εξουσία νά θεωρεί φέμια και τούς επαναστάτες ανάρτες ύποπτοι ανάμειξης σέ Αντισοβιετικές συνωμοσίες κι ότι θά αντιμετωπίσει τήν επανάσταση στήν Ουκρανία σάν ένα αζήλογο φαινόμενο, σά μία ζωντανή, ενεργητική εκδήλωση τής κοινωνικής επανάστασης των μαζών κι όχι σάν ένα εχθρικό κίνημα μέ τό οποίο μπορεί μόνο νά έχει όσος τό έδειξε μέχρι τώρα, σχέσεις που χαρακτηρίζονται απ' τή δυσπιστία και τήν εξαπάτηση, φτάνοντας μέχρι τό σημείο νά παζαρεύει τό κάθε κριότιο πυρομαχικών κι ακόμα και νά συμπαύρει απαραίτητες προμήθειες, μία στάση που στοιχίσε στους επαναστάτες αμέτρητες απώλειες σέ έμπυχο υλικό και σέ εδάφη που κερδήθηκαν απ' τήν επανάσταση, απώλειες που εύκολα θά είχαν αποφευχθεί άν η κεντρική εξουσία είχε υιοθετήσει μία διαφορετική στάση. Σητό ν' απαλλαγώ από τή θέση μου και τό καθήκοντά μου.

Σταθμός τού Γκιετσούρ,
9 Ιούνη 1919.
Μ π ά τ κ ο Μ ά χ ν ο .

Αυτό τόν καιρό τά επαναστατικά αποσπάσματα που στάθμευαν κοντά στό Μαριουπόλ οπισθοχώρησαν προς τό Πολόγκι και τό Αλεξαντρόφκ. Ο Μάχνο ενώθηκε μαζί τους απρόσμενα κι έτσι γλιτώσε απ' τήν παγίδα που είχαν στήσει οι Μπολσεβίκοι στό Γκιετσούρ. Αμέσως οι Μπολσεβίκοι ανηλάβαν κι εκτέλεσαν τόν Αρχηγό τού Επιτελείου τού Μαχνοβίτικου Στρατού Οζέρφφ και τό μέλη τού επιτελείου Μιχαήλφ-Παβλόφκ και Μπουρμπίγκα, καθώς κι αρκετά μέλη τού Επαναστατικού Στρατιωτικού Συμβουλίου. Αυτό ήταν τό σύνθημα γιά τήν εκτέλεση πολυάριθμων άλλων Μαχνοβιτών που είχαν πέσει εκείνο τόν καιρό στό χέρι των Μπολσεβίκων.

Η θέση τού Μάχνο γινόταν όλο και πιό δύσκολη. Ήταν αναγκασμένος νά εγκαταλείψει τελείως τ' αποσπάσματά του, που μαζί τους είχε ζήσει κι υπό δύσκολες στιγμές τής Ουκρανικής επανάστασης ή νά τά καλέσει σέ

μιά πόλη ενάντια στους Μπολσεβίκους. Αλλά το τελευταίο ήταν αδύνατο εξαιτίας της ισχυρής επίθεσης του Ντενίκιν. Με τη συνθησιμένη του ουδερότητα κι επαναστατική αίσθηση, ο Μάχνο βρήκε μια λύση σ' αυτό το αδιέξοδο. Στράφηκε προς τόν επαναστατικό στρατό με μια επεξηγηματική διακήρυξη στην οποία περιέγραφε τη νέα κατάσταση, εξηγώντας ότι έπρεπε να εγκαταλείψει προς τό παρόν τή θέση του σάν διοικητής και καλούσε τούς επαναστάτες να συνεχίσουν να πολεμούν τό ίδιο δραστήριο ενάντια στον στρατό του Ντενίκιν χωρίς να ενοχληθούν απ' τό γεγονός ότι θά βρισκόνταν προσωρινά κάτω απ' τή διοίκηση του Μπολσεβίκικου Επιτελείου.

Ανταποκρινόμενη σ' αυτή τήν έκκληση, η πλειοψηφία τών Μαχνοβίτικων μονάδων παρέμεινε στις θέσεις της, αποδεχόμενη τή Κόκκινη διοίκηση και τήν ενσωμάτωσή τους στον Μπολσεβίκικο Στρατό.

Συγχρόνως όμως οι διοικητές τών επαναστατικών αποσπασμάτων συμφώνησαν να περιμένουν τήν κατάλληλη στιγμή για να ξανσυνωθούν κάτω απ' τή διοίκηση του Μάχνο, όταν αυτή η πράξη δέ θά έβαζε σέ κίνδυνο τό εξωτερικό μέτωπο. (Όπως θά δούμε πιο κάτω, η εκλογή αυτής τής στιγμής έγινε από τούς επαναστάτες με εκπληκτική σύνεση κι ακρίβεια.)

Μετά απ' αυτό, ο Μάχνο εξαφανίστηκε μ' ένα μικρό απόσπασμα ιππικού.

Τά αντάρτικα συντάγματα, μεταμορφωμένα σέ Κόκκινες μονάδες και διατηρώντας τούς ίδιους διοικητές — Καλασνίκωφ, Κυριλένκο, Κλάιν, Ντερμέντζι κι άλλους — συνέχισαν να αναχιτίζουν τόν στρατό του Ντενίκιν, εμποδίζοντάς τον να καταλάβει τό Αλεξαντρόφσκ και τό Αικατερίνοσλαβ.

Ός τήν τελευταία στιγμή, οι Μπολσεβίκοι ανώτεροι αξιωματούχοι δέν είχαν συνειδητοποιήσει τίς πραγματικές διαστάσεις τής εισβολής του Ντενίκιν. Λίγες μέρες μόνο πριν απ' τήν πτώση του Αικατερίνοσλαβ και του Χάρκοβου, ο Τρότσκι διακήρυξε ότι ο Ντενίκιν δέν αντιπροσώπευε σοβαρή απειλή, κι ότι η Ουκρανία δέν κινδύνευε καθόλου. Είναι αλήθεια ότι τήν άλλη μέρα, με βάση νέες πληροφορίες, αναγκάστηκε να ανακαλέσει τούς προηγούμενους ισχυρισμούς του και ν' αναγνωρίσει ότι τό Χάρκοβο σπειλούταν σοβαρά. Τό παραδέχτηκε όμως αυτό μόνον όταν έγινε φανερό στον καθένα ότι κινδύνευε ολόκληρη η Ουκρανία. Τό Αικατερίνοσλαβ έπεσε στά τέλη Ιούνη και τό Χάρκοβο 2 βδομάδες αργότερα.

Οι Μπολσεβίκοι δέν προσπάθησαν να αντεπιτεθούν ή έστω να οργανώσουν μια άμυνα' εκκάλισαν απλώς βιαστικά τήν Ουκρανία. Σ' αυτή τήν υποχώρηση πήραν μέρος όλες οι μονάδες του Κόκκινου Στρατού. Ολόκληρη η Ουκρανία κυριολεκτικά παραδόθηκε στην αντίδραση χωρίς τήν παραμικρή αντίσταση.

Ήταν τότε που, μόλις έγινε ξεκάθαρο στον καθένα ότι οι Μπολσεβίκοι εγκατέλειπαν τήν Ουκρανία κι ότι τό μόνο που τούς ένοιαζε ήταν να πάρουν μαζί τους όσο τό δυνατόν περισσότερους άντρες κι όσο υλικό μπορούσε να μεταφερθεί, ο Μάχνο αποφάσισε ότι είχε έρθει η στιγμή να πάρει για μιά ακόμα φορά τήν πρωτοβουλία στην πόλη ενάντια στην αντεπανό-

σταση και να δράσει σάν ανεξάρτητη επαναστατική δύναμη ενάντια και στον Ντενίκιν και στους Μπολσεβίκους. Δόθηκε τό σύνθημα στά επαναστατικά απόσπασματα που ήταν προσωρινά κάτω απ' τή διοίκηση του Κόκκινου στρατού ν' απαλλαγούν απ' τούς Κόκκινους διοικητές και να ανασυνταχτούν κάτω απ' τή γενική διοίκηση του Μάχνο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Εκτός από τό τηλεγράφημα του Λ. Κάμενεφ, ο Μάχνο πήρε κι ένα τηλεγράφημα απ' τόν Γκρόσμαν-Ροστάν (Σοβιετικό αναρχικό — Σ.τ.Ε. Έτσι λέγονταν οι αναρχικοί που μετά τήν επικράτηση τών Μπολσεβίκων είχαν γίνει μέλη του Κόμματος πιστεύοντας ότι θά τό απαλλάξουν απ' τόν εξουσιαστικό του χαρακτήρα κάνοντάς το όργανο τών μαζών. Σέ τέτοιες γελοίες απόπειρες εισδομοσμού είναι ειδικευμένοι οι Έλληνες Τροτσκιστές, με τό ίδιο όμως θλιβερό αποτέλεσμα.)
2. (Κοζάκος αρχηγός.)

Η ΜΕΓΑΛΗ ΟΠΙΣΘΟΧΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΜΑΧΝΟΒΙΤΩΝ ΚΑΙ Η ΝΙΚΗ ΤΟΥΣ

Η εκτέλεση του Γκριγκόρεφ. Η μάχη της Περεγκόνοβκα.
Η πανωλεθρία των Στρατευμάτων του Ντενίκιν.
Η Περίοδος της Ελευθερίας.

Όπως ήδη αναφέραμε, ο Μάχνο έφυγε μ' ένα μικρό απόσπασμα ιππικού, όταν εγκατέλειπε τη θέση του σαν διοικητής του επαναστατικού στρατού. Πήγε στο Αλεξαντρόφκ. Εκεί, παρά το γεγονός ότι οι Μπολσεβίκοι ζητούσαν το κεφάλι του στο μέτωπο της περιοχής του σταθμού του Γκιετσούρ, κατόρθωσε να παραδώσει επίσημα τη διοίκηση και τις υποθέσεις της επαναστατικής μεραρχίας στον νέο διοικητή ταξιαρχίας, που μόλις είχε διοριστεί απ' τους Μπολσεβίκους. Ο Μάχνο το έκανε αυτό επειδή ήθελε ν' αφήσει τη θέση του ανοιχτά και τίμια ώστε να μη βρουν οι Μπολσεβίκοι κανένα πρόσχημα για ν' τον κατηγορήσουν για σιδηρότε σκεπτικό τις υποθέσεις της μεραρχίας που είχε διακλήσει. Ο Μάχνο χρειαζόταν να ενεργήσει με σύνεση. Αναγκασμένος να παίξει τό παιχνίδι τους, ο Μάχνο το έκανε με εντιμότητα.

Στό μεταξύ η επίθεση του Ντενίκιν κατάφερε ένα βαρύ πλήγμα στις πραγματικές μάζες. Ένας μεγάλος αριθμός χωρικών που τράπηκαν σε φυγή άρχισε να ψάχνει τον Μάχνο, που θεωρούνταν λαϊκός τους ηγέτης. Πολυάριθμοι επαναστάτες σκορπισμένοι σ' ολόκληρη την περιοχή, συσπειρώθηκαν γύρω του. Μετά από 2 βδομάδες, σχηματίστηκε ένα εντελώς νέο αντάρτικο απόσπασμα κάτω απ' τη διοίκηση του Μάχνο. Μ' αυτό τό απόσπασμα, καθώς και με μερικά τμήματα του αρχικού επαναστατικού στρατού που έφτασαν στην περιοχή του Αλεξαντρόφκ, ο Μάχνο προετοιμαζόταν να σταματήσει τις μεραρχίες του Ντενίκιν, υποχωρώντας βήμα προς βήμα, επιδιώκοντας να προσανατολιστεί και νά κάνει μία εκτίμηση της κατάστασης.

Κατοκλύζοντας ραγδαία την Ουκρανία, ο στρατός του Ντενίκιν δεν έχασε την παρουσία του Μάχνο. Θυμόντουσαν τις τεράστιες προσπάθειες κι απώλειες που τους είχε προκαλέσει τόν προηγούμενο χειμώνα. Ανάβασαν σ' ένα ολόκληρο σώμα στρατού, που τό αποτελούσαν 12 - 15 συντάγματα ιππικού, πεζικού και πυροβολικού, νά πολεμήσει ενάντια στον Μάχνο. Αλλά αυτός δεν ήταν μόνον ένας πόλεμος ενάντια στον Μαχνοβίτικο στρατό. Σχεδόν κάθε χωριό που καταλαμβάνονταν απ' τόν στρατό του Ντενίκιν γινόταν θέατρο φωτιάς κι αιματοχυσίας. Οι χωρικοί λεηλατούσαν, δέρονταν και δολοφονούνταν. Αυτή ήταν η εκδίκηση των αξιωματικών ενάντια στην επανάσταση.

Απ' τις πρώτες μέρες της κατάληψης του Γκιουλάι-Πολέ απ' τόν Ντενί-

κιν, εκτελέστηκαν πολλοί χωρικοί, καταστράφηκαν σπίτια κι εκατοντάδες αρμάρια και βγαίνουν γεμάτα τρόφιμα κι άλλα υπάρχοντα των κατοίκων του Γκιουλάι-Πολέ σπάλθηκαν απ' τούς Κοζάκους του Σκούρο στο Δόν και στο Κουβάν. Όλες σχεδόν οι Εβραίες του χωριού μιάστηκαν.

Νά γιατί ο στρατός του Μάχνο ακολουθούσαν στην οπισθοχώρησή του από χιλιάδες αγροτικές οικογένειες που εγκατέλειπαν τό χωριά τους, παίρνοντας μαζί τό ζώα και τό υπάρχοντά τους. Μία πραγματική μετανάστευση που απλωνόταν σ' εκατοντάδες μίλια. Μία απέραντη "αυτοκρατορία πάνω σέ ρόδες" ακολουθούσε τόν στρατό στην πορεία του προς τό δυτικά. Στη διάρκεια της οπισθοχώρησης αυτή η τεράστια μάζα των προσφύγων απλωνόταν σ' ολόκληρη τήν Ουκρανία. Οι περισσότεροι απ' αυτούς έχασαν τό σπίτι και τις περιουσίες τους για πάντα' πολλοί έχασαν και τή ζωή τους.

Ο Μάχνο άρχισε νά κάνει οχυρωματικά έργα στον Δνείπερο, κοντά στο Αλεξαντρόφκ και κράτησε για λίγο τή γέφυρα Κισκάς(1). Νικημένες όμως απ' τις ανώτερες δυνάμεις του εχθρού, υποχώρησε στη Ντολνισκαγια κι από εκεί προς τό Ελισάβετγκραντ. Στό μεταξύ, τό στρατεύματα του Κόκκινου Στρατού έψαψαν νά έχουν οποιαδήποτε σημάσια στην Ουκρανία. Ένα μεγάλο μέρος τους ανακλήθηκε στη Ρωσία και τό υπόλοιπο άρχισαν νά ημφιταλαντεύονται και νά μη δείχνουν εμπιστοσύνη στους διοικητές τους.

Έιχε έλθει η στιγμή για νά τούς καλέσει ο Μάχνο στις γραμμές του.

Αλλά η προσοχή του ήταν στραμμένη αλλού.

Από πολύ καιρό τώρα, μία σκοτεινή κηλίδα είχε παραμορφώσει τό πρόσωπο της Ουκρανικής επανάστασης, μία κηλίδα που ο Μάχνο ποτέ δεν ξεγύρισε. Ήταν τό κίνημα του Γκριγκόρεφ.

Οι δυνάμεις του Γκριγκόρεφ είχαν αρχίσει νά φθίνουν μετά τήν ανταρσία του κατά της Σοβιετικής εξουσίας' απείχε όμως πολύ από τό νά τις έχει χάσει όλες. Με μερικά αποσπάσματα έστησε τις αμυντικές του θέσεις στην περιοχή της Χερσονίας και ξεκίνησε ανταρτοπόλεμο εναντίον των Μπολσεβίκων. Ο συνολικός αριθμός των αποσπασμάτων που βρίσκονταν κάτω απ' τις διαταγές του ή κάτω απ' τήν επιρροή του, περιλάμβανε μερικές χιλιάδες άντρες. Οι δυνάμεις αυτές έκαναν συχνές επιδρομές εναντίον μικρών μονάδων του Κόκκινου Στρατού που σταθμεύαν σέ σημαντικά χωριά της περιοχής, τις σφύλιζαν, καταλάμβαναν τό χωριά και κατέστρεφαν τις σιδηροδρομικές γραμμές. Η καταστροφή των γραμμών ήταν η πιο συνθημιμένη μέθοδός τους. Ο Γκριγκόρεφ ακολουθούσε τήν εξής μέθοδο για νά καταστρέψει τις σιδηροδρομικές γραμμές: σέ μία διακλάδωση, όπου οι γραμμές πλησίαζαν η μία τήν άλλη, έβγαζε όλες τις βίδες ενός συνδέσμου κάτω από 2 - 3 σιδηροτροχιές' μετά έξευε μερικά ζευγάρια δυνατά βόδια στις λασκορισμένες σιδηροτροχιές, πράγμα που έκανε τις απαλλαγμένες απ' τόν σύνδεσμο σιδηροτροχιές νά λυγίζουν ημικυκλικά.

Ο Γκριγκόρεφ ήταν αρκετά επιδέξιος στον ανταρτοπόλεμο. Αυτός μάλλον παρά οι Μπολσεβίκοι κρατούσε τήν εξουσία στις περιοχές της Ζναμένσκι, Αλεξάντρειας και Ελισάβετγκραντ. Ο πόλεμος που είχε κηρύξει ο Γκριγκόρεφ εναντίον των Σοβιέτ δεν εμνεόταν από επαναστατικό κίνητρο, αλλά κυρίως από προσωπικά κι αργότερα από αντεπαναστατικό κίνητρο. Μην έχοντας καμιά σταθερή ιδεολογία, προσκαλούνταν σέ σιδηρότε βρι-

σκόταν κοντύτερα σ' αυτόν: πρώτα στόν Πετλιούρα, μετά στόν Μπολοσεβίσκι, μετά πάλι στόν Πετλιούρα και τελικά στόν Ντενίκιν.

Ο ίδιος ο Γκριγκόρεφ ήταν χωρίς αμφιβολία ένας αντεπαναστάτης τοχιδιώκτης, αλλά η περιοχή και οι μάζες που καθοδηγούσε ήταν επαναστατικές. Νά γιατί ο Μάχνο αποφάσισε να συμπεριλάβει αυτές τις μάζες στις επαναστατικές δυνάμεις. Αυτό μπορούσε να γίνει μόνον αν εκδιώκονταν ο Γκριγκόρεφ και τὸ επιτελείο του. Μὲ τὴ συνθησιμένη του ικανότητα κι ἐνεργητικότητα, ο Μάχνο ἔβαλε στόχο του νὰ ξεσκεπάσει καὶ νὰ εκτελέσει δημόσια τὸν Γκριγκόρεφ. Οἱ Μπολοσεβίκοι κρατίστεις που εἶχαν πολεμήσει αρκετούς μῆνες ἐνάντια στὸν Γκριγκόρεφ, δὲν εἶχαν βρεῖ τίποτα καλύτερο νὰ κάνουν ἀπὸ τὸ νὰ τὸν επικριζοῦσαν (μισὸ ἑκατομμύριο ρούβλια σ' ἄποιον τὸν σκότωνε' τὸ μισὸ αὐτοῦ τοῦ ποσοῦ προσφερόταν σ' ἄποιον σκότωνε κάποιον ἀπ' τοὺς συνεόχους του, ὅπως ανακοινώθηκε σὲ αρκετὲς Ουκρανικὲς εφημερίδες τὸν Ἰούνη τοῦ 1919). Ὁ επαναστάτης χωρικός Μάχνο, παίρνοντας ὑπόψη τὴς ἀνάγκες τῆς ἐπανάστασης, ἀποφάσισε νὰ ξεσκεπάσει καὶ νὰ καταγγεῖλλει δημόσια τὸν Γκριγκόρεφ μ' ἕναν επαναστατικὸ τρόπο. Γιὰ νὰ μπορέσει νὰ τὸν πλησιάσει, ο Μάχνο δημιούργησε σχέσεις μὲ τὸν Γκριγκόρεφ καὶ τ' ἀποσπάσματά του, γιὰ τὴ δόξην ἐνοποίηση ὅλων τῶν ἀντάρτικων δυνάμεων.

Μὲ πρωταβολία τοῦ Μάχνο, συγκλήθηκε ἕνα συνέδριο τῶν επαναστατῶν τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Αἰκατερίνοβλαβ, τῆς Χερσόνιας καὶ τῆς Ταυρίδας γιὰ τὴς 27 Ἰούλη 1919, στὸ χωριὸ Σέντοβο, κοντὰ στὴν Αλεξάντρια. Ἡ ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου περιλάμβανε τὴν καθιέρωση ἐνὸς προγράμματος δράσης γιὰ ολόκληρη τὴν ἐπαναστατικὴ Ουκρανία που θὰ ἀναποκρινόταν στὴς ἀνάγκες τῆς στιγμῆς. Ἦλθαν σχεδὸν 20.000 ἄνθρωποι — χωρικοὶ κι ἀντάρτες, τὰ ἀποσπάσματα τοῦ Γκριγκόρεφ κι ο στρατὸς τοῦ Μάχνο. Μεταξὺ τῶν πολλῶν που εἶχε προγραμματισθεῖ νὰ μιλήσουν ἦταν ο Γκριγκόρεφ, ο Μάχνο κι ἄλλοι ἀντιπρόσωποι τῶν δυὸ κινήματων. Ὁ Γκριγκόρεφ μίλησε πρῶτος. Κάλεσε τοὺς χωρικοὺς καὶ τοὺς ἀντάρτες ν' ἀφιερῶσαν ὅλες τοὺς τίς δυνάμεις γιὰ νὰ διαχωθοῦν οἱ Μπολοσεβίκοι ἀπ' τὴ χώρα, χωρὶς ν' ἀπορρίψουν οποιὰδήποτε συμμαχία. Ὁ Γκριγκόρεφ εἶπε ὅτι γι' αὐτὸ τὸν σκοπὸ ἦταν ἔτοιμος νὰ συμμαχήσει ἀκόμα καὶ μὲ τὸν Ντενίκιν. Κατόπιν, μετὰ τὴν ἀνατροπὴ τοῦ ζυγοῦ τῶν Μπολοσεβίκων, ο ἴδιος ο λόος θὰ ἔβλεπε τί ἔπρεπε νὰ κάνει. Αὐτὴ ἡ διακήρυξη ὑπῆρξε μοιραία γιὰ τὸν Γκριγκόρεφ. Ἀμέσως μετὰ τὸν Γκριγκόρεφ μίλησαν ο Μάχνο κι ο σύντροφός του Τσουμπένκο καὶ διακήρυξαν ὅτι ἡ πάλη ἐναντίον τῶν Μπολοσεβίκων ἦταν επαναστατικὴ μόνον ἀν διεξαγόταν σ' ὄνομα τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης. Μὴ συμμαχία μὲ τοὺς χειρότερος ἐχθρούς τοῦ λαοῦ — μὲ στρατηγούς — δὲν μπορούσε νὰ εἶναι παρὰ μόνο μὴ ἀντεπαναστατικὴ κι ἐγκληματικὴ περιπέτεια. Ὁ Γκριγκόρεφ ἔκανε ἐκκλήση γιὰ συμμετοχὴ σ' αὐτὴ τὴν ἀντεπανάσταση καὶ συνακόλουθα ἦταν ἐχθρὸς τοῦ λαοῦ. Μετὰ ἀπ' αὐτὸ, ο Μάχνο ἀπαίτησε μπροστὰ σ' ὅλο τὸ συνέδριο τὴν ἄμεση ἀπάντηση τοῦ Γκριγκόρεφ σχετικὰ μὲ τὰ τρομερὰ Ἐβραϊκὰ πογκρόμ που εἶχε ὀργανώσει στὸ Ελισαβετγκραντ τὸν Μῆν τὸ 1919, καθὼς κι ἄλλες Ἀντισημιτικὲς πράξεις. "Παλιάνθρωποι σάν τὸν Γκριγκόρεφ ἀποτελοῦν νεροπὴ γιὰ κάθε Ουκρανὸ ἐπαναστάτη: δὲν μπορούμε νὰ τοὺς ἀνεχόμεστε μῆσα στὴς γραμμὲς τῶν τίμων επαναστατῶν ἐργατῶν". Αὐτὴ ἦταν ἡ τελικὴ κατηγο-

ρία τοῦ Μάχνο γιὰ τὸν Γκριγκόρεφ. Ὁ Γκριγκόρεφ εἶδε ὅτι ἡ κατάσταση ἔπαιρνε ἀσχημὴ τροπὴ γι' αὐτόν. Πῆγε νὰ πιάσει τὸ ὄπλο του. Ἀλλὰ ἦταν πολὺ ἀργά. Ὁ Σίμων Καρένικ — σύντροφος τοῦ Μάχνο — τὸν πυροβόλησε μ' ἕνα περιστροφικὸ Κόλτ, ἐνῶ ο Μάχνο φωνάζοντας "Θάνατος στὸν Αταμάι!" τὸν πυροβόλησε κι αὐτός. Οἱ βοηθοὶ τοῦ Γκριγκόρεφ καὶ τὰ μέλη τοῦ επιτελείου του ἔτρεξαν νὰ τὸν βοηθήσουν, ἀλλὰ ἐκτελέστηκαν ἐπιτόπου ἀπὸ μὴν ομάδα Μαχνοβιτῶν, που εἶχαν ὀπισθεθεῖ σάν φρουροί. Ὅλα αὐτὰ ἔγιναν μέσα σὲ 2 - 3 λεπτὰ μπροστὰ στὰ μάτια ολόκληρου τοῦ συνεδρίου.

Μετὰ τὴν πρώτη ἀναστάτωση που προκλήθηκε ἀπ' τὰ γεγονότα που μόλις περιγράψαμε, τὸ συνέδριο ἔκουσε ἀπὸ διακηρύξεις τοῦ Μάχνο, τοῦ Τσουμπένκο κι ἄλλων ἀντιπροσώπων τῆς Μαχνοβιταίνια καὶ ἐνέκρινε τὴν πρόση, θεωρώντας τὴν ἱστορικὴ ἀναγκασία. Σύμφωνα μὲ τὰ πρακτικὰ τὰ τρασιαῖν τοῦ συνεδρίου, ἡ Μαχνοβιταίνια ἀνέλαβε ὅλη τὴν εὐθύνη γιὰ τὰ γεγονότα που μόλις εἶχαν συμβεῖ καὶ γιὰ τίς συνέπειές τους. Ἡ συνέλευση ἀποφάσισε ἐπίσης ὅτι τὰ ἐπαναστατικὰ ἀποσπάσματα που βρισκόνταν κάτω ἀπ' τὴν διαίκριση τοῦ Γκριγκόρεφ θὰ ἀποτελοῦσαν ἀπὸ εἰς τμήματα τοῦ γενικοῦ επαναστατικοῦ στρατοῦ τῶν Μαχνοβιτῶν(2).

Ἀναφέραμε ἤδη ὅτι τὰ ολιγόριθμα Σοβιετικὰ στρατεύματα που εἶχαν ἀπομείνει σὲ διάφορα μέρη τῆς Ουκρανίας, ἀντιμετώπιζαν μὲ δισταχία τοὺς διοικητὲς τους. Θεωροῦσαν τὴν ἐπενειδίση φυγῆς τῶν Σοβιετικῶν ἀρχῶν ἀπ' τὴν Ουκρανία σάν ἀποσπασία ἀπ' τὴν ἐπαναστατικὴ ὑπόθεση. Ὁ Μάχνο θεωροῦνταν σάν ἡ μόνη επαναστατικὴ ἐλιθία τῆς χώρας. Ὅλοι ἐκεῖνοι που ποθοῦσαν ν' ἀγωνιστοῦν γιὰ τὴν ἐλευθερία στρέφονταν πρὸς τὸν Μάχνο. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα διαπίστωσε ἀκόμα καὶ τίς μονάδες τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ που εἶχαν παραμείνει στὴν Ουκρανία. Γύρω στὰ τέλη τοῦ Ἰούλη, σπείσασαν μερικὰ Μπολοσεβίτικα ἀποσπάσματα στὴν Κριμαία, καθάρισαν τοὺς διοικητὲς τους καὶ ξεκίνησαν νὰ ἐνωθοῦν μὲ τὸν στρατὸ τοῦ Μάχνο. Αὐτὴ ἡ ἀνασπασία ὀργανώθηκε ἀπὸ Μαχνοβίτες διοικητὲς, που εἶχαν παραμείνει στὴς γραμμὲς τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ: τοὺς Καλασνίκωφ, Ντερμέντζι καὶ Μπουτνώωφ. Ἐνας μεγάλος ἀριθμὸς στρατιωτῶν τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ προχωροῦσαν ἀπ' τὸ Νόβι Μπάγκ πρὸς τὴ Πομόσταναγια ἀνοζητώντας τὸν Μάχνο καὶ φέρνοντας μαζί σάν αἰχμάλωτους, τοὺς πρῶην διοικητὲς τους: τὸν Κοσέρνικ, τὸν Ντύμπετς κι ἄλλους. Ὁ στρατὸς αὐτὸς συνάντησε τοὺς Μαχνοβίτες στὴν Ντομπροβελίτικοβκα, τῆς ἐπαρχίας Χερσόνιας, στὴς ἀρχὲς τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1919. Αὐτὴ ἡ ἀποσπασία ἦταν ἕνα πολὺ μεγάλο χτύπημα γιὰ τοὺς Μπολοσεβίκοις ἀφοῦ στὴν οὐσία ἐκμηδένιζε τίς στρατιωτικὲς τοὺς δυνάμεις στὴν Ουκρανία.

Ὁ Μάχνο σταμάτησε γιὰ πρώτη φορὰ τὴν πορεία του στὴν ἐπιχώρη μετὰξὺ Πομόσταναγια, Ελισαβετγκραντ καὶ Βοζνίσενκ (κοντὰ στὴν Ὀδησσὸ), γιὰ ν' ἀνασυντάξει τοὺς στρατιώτες που ἔφθαναν ἀπὸ κάθε μεριά. Ἐδῶ σχηματίστηκαν 4 ταξιαρχίες πεζικοῦ κι ἱππικοῦ, μὴ μῆτρα πυροβολικοῦ κι ἕνα σύνταγμα πολυβολητῶν, που ἀποτελοῦνταν ἀπὸ 15.000 περίπου στρατιώτες. Ἐνα εἰδικὸ ἀποσπασμα ἱππικοῦ ἀπὸ 150 - 200 καβαλάρηδες συνό-

δευε πάντοτε τόν Μάχνο και δέν υπολογίζεται στό συνολικό αριθμό τών στρατιωτών. Μ' αυτές τις δυνάμεις οι Μαχνοβίτες άρχισαν μιά επίθεση ενάντια στόν στρατό τού Ντενίκιν. Οι συγκρούσεις πήραν έναν απελπισμένο χαρακτήρα. Αρκετές φορές ο στρατός τού Ντενίκιν απωθήθηκε 30 - 50 μίλια πρὸς τ' ανατολικά. Στή διάρκεια τών μαχών, οι Μαχνοβίτες άρπαζαν απ' τόν στρατό τού Ντενίκιν 3 - 4 θωρακισμένα τρένα, ένα από τά οποία ήταν τεράστιο — ο "Ανίκιτας". Αλλά μέ τήν υποστήριξη νέων ενισχύσεων, ο στρατός τού Ντενίκιν απώθησε γιά μιά ακόμα φορά τούς Μαχνοβίτες πρὸς τά δυτικά. Ο Ντενίκιν είχε μεγάλη υπεροχή σέ άντρες και εξοπλισμό. Απ' τήν άλλη, ο στρατός τού Μάχνο είχε μείνει σχεδόν από σφαίρες. Δύο - τρεις απ' τις επιθέσεις τους ενάντια στόν στρατό τού Ντενίκιν είχαν σά μοναδικό σκοπό τήν άρπαγή πολεμοφοδίων. Επιπλέον οι Μαχνοβίτες είχαν τά πολεμήσουν και εναντίον κάποιων Μπολασεβίκικων στρατευμάτων που οπισθοχώρησαν απ' τήν Οδησόσὸ πρὸς τά βόρεια. Νά γιατί έγινε αναγκαία τά οπισθοχώρησης ξανά και τά εγκαταλείψουν τήν περιοχή Ελισάβετγκραντ — Πομόστοναγια — Βοζνίσενκ.

Η οπισθοχώρηση έγινε μέσα σὸ συνθήκες αδιάκοπης μάχης. Τά στρατεύματα που έστειλε ο Ντενίκιν εναντίον τού Μάχνο διακρίνονταν γιά τήν ενεργητικότητα και τὸ αδιάλλακτο πνεύμα τους. Τά συντάγματα τών αξιωματικών ήταν ιδιαίτερα φημισμένα γιά τήν ανδρεία τους — ειδικά τὸ 1ο Σύνταγμα Σιμπεροπόλ και τὸ 2ο Σύνταγμα Λαμπίνσκι. Πολεμώντας εναντίον τους, ο Μάχνο δέν μπορούσε νά μή θαυμάσει τὸ κουράγιο τους και τήν περιφρόνησή τους απέναντι στόν θάνατο. Στό ιππικό τού Ντενίκιν άξιζαν τά μεγαλύτερα εγκώμια. Όπως δήλωσε ο Μάχνο, ήταν αληθινά ένα ιππικό που δικαίωνε τ' όνομά του. Τό πολύ ισχυρότερο αριθμητικά ιππικό τού Κόκκινου Στρατού, που οργανώθηκε αργότερα, ήταν ένα ιππικό κατ' όνομα μόνο, ποτέ δέ στάθηκε ικανό νά τά βγάλει πέρα σέ μιά μάχη σώμα μέ σώμα και ορμούσε στή μάχη μόνον όταν δημιουργούνταν σύγχυση στόν εχθρό απ' τά πυρά τών κανονιών και τών πολυβόλων. Σ' όλη τή διάρκεια τού εμφυλίου πολέμου, τὸ Κόκκινο ιππικό απέφευγε πάντοτε μιά μετωπική σύγκρουση μέ τὸ Μαχνοβίτικο ιππικό, παρόλο που τὸ Κόκκινο ιππικό υπερτερούσε πάντοτε αριθμητικά σέ σχέση μέ τὸ Μαχνοβίτικο. Τά Καυκασιάνα συντάγματα ιππικού κι οι Κοζάκκι τού Ντενίκιν δέχονταν πάντοτε τή μάχη μέσπαθιά και ορμούσαν πάνω στόν εχθρό καλπάζοντας, χωρίς νά περιμένουν ν' αποδιοργανωθεί ο εχθρός απ' τά πυρά τών κανονιών.

Αλλά ακόμα κι αυτά τά επιλεκτά τμήματα υπέκυψαν πάνω από μιά φορά σέ μάχες μέ τούς Μαχνοβίτες. Οι διοικητές τών συνταγμάτων τού Ντενίκιν, ανέφεραν στό έγγραφο τους, που συχνά έφεταν στό χέρι τών Μαχνοβιτών, ότι σ' ολόκληρη τήν εκστρατεία τους δέν υπήρξε γι' αυτούς τίποτα πὸ δύσκολο και πὸ φοβερό, όσο αυτές οι άγριες μάχες εναντίον τού ιππικού και τού πυροβολικού τού Μάχνο.

Απ' τά μέσα τού Αυγούστου τού 1919, αυτό τὸ σώμα τού στρατού τού Ντενίκιν άρχισε νά ασκεί ισχυρή πίεση πάνω στόν στρατό τού Μάχνο, επιδιώκοντας νά τόν περικυκλώσει απ' όλες τις πλευρές. Ο Μάχνο αντιλήφθηκε ότι και τὸ παραμικρό σφάλμα του μπορούσε νά αποβεί μοιραίο γιά ολόκληρο τόν στρατό του. Νά γιατί περίμενε προσεκτικά τή στιγμή που θά μπορούσε νά καταφέρει ένα αποφασιστικό χτύπημα στόν εχθρό. Στό βορ-

ρά ο στρατός τού Ντενίκιν πλησίαζε ήδη τὸ Κούρσκ. Ο Μάχνο πήρε υπόψη του αυτή τήν κατάσταση κι έκρινε ότι όσο πὸ μακριά μετακινούνταν πρὸς αυτή τήν κατάσταση, τόσο πὸ εύκολο θά ήταν νά τους επιτεθούν απ' τὰ νύκτα. Πέρα απ' αυτές τις εκτιμήσεις, ο Μάχνο ήταν επιπλέον αναγκασμένος νά υποχωρεί πρὸς τά δυτικά εξαιτίας τής πίεσης τών ανώτερων αριθμητικά δυνάμεων τού εχθρού. Γύρω στό τέλη τού Αυγούστου, τὰ στρατιωτικά σώματα τού Ντενίκιν, που ήδη ασκούσαν μιά τόσο ισχυρή πίεση στόν Μάχνο, ενισχύθηκαν μέ νέα στρατεύματα που έρχονταν απ' τήν Οδησόσὸ και τὸ Βοζνίσενκ. Η κατάσταση χειροτέρευε. Ο εφασταστικός στρατός αποφάσισε τότε νά εγκαταλείψει τήν περιοχή τών σιδηροδρομικών γραμμών κι ανατίναξε όσα θωρακισμένα τρένα μπορούσε νά πλησιάσει. Η οπισθοχώρηση συνεχίστηκε σέ αγροτικούς δρόμους, από χωριό σέ χωριό. Ο στρατός τού Ντενίκιν συνέχισε νά τόν ακολουθεί. Σκοπός του δέν ήταν μόνον η νίκη, αλλά κι η ολοκληρωτική καταστροφή τού στρατού τού Μάχνο.

Αυτή η οπισθοχώρηση, που γινόταν μέσα από καθημερινές μάχες, κράτησε πάνω από ένα μήνα, μέχρι που ο στρατός τού Μάχνο έφτασε κοντά στην πόλη τού Ουμάν, που είχε καταληφθεί απ' τόν στρατό τού Πετλιούρα. Ο Πετλιούρα βρισκόταν σέ εμπόλεμη κατάσταση μέ τόν Ντενίκιν. Τότε γεννήθηκε τὸ ερώτημα — τί θά γινόταν μέ τόν στρατό τού Πετλιούρα; Νά τὸ κηρύξουν τόν πόλεμο, ή νά υποσθέρουν κάποια άλλη τακτική απέναντί του; Στή φάση αυτή ο στρατός τού Μάχνο είχε γύρω στους 8.000 τραυματισμένους στρατιώτες που τούς έλειπε κάθε ιατρική βοήθεια, και σχημάτιζαν μιά πελώρια πομπή στό πίσω μέρος τού στρατού, πράγμα που δυσκόλευε τις κινήσεις και τις στρατιωτικές επιχειρήσεις του. Αφού εφετάστηκε κάθε πλευρά τού προβλήματος, αποφασίστηκε νά προτείνουν στρατιωτική ουδετερότητα στους Πετλιουριστές. Στό μεταξύ έφτασε απ' τόν Ουμάν στό στρατόπεδο τού Μάχνο μιά αντιπροσωπεία Πετλιουριστών και τὸ ανάπτυξε τις απόψεις τής διοίκησης τών Πετλιουριστών σχετικά μέ τήν γενική κατάσταση: επειδή βρίσκονταν σέ πόλεμο μέ τόν Ντενίκιν, οι Πετλιουριστές ήθελαν ν' αποφύγουν τὸ άνοιγμα ενός νέου μετώπου κι έλπιζαν νά αποφύγουν μιά στρατιωτική σύγκρουση μέ τούς Μαχνοβίτες. Αυτό ανταποκρινόνταν τέλεια στις επιθυμίες τών Μαχνοβιτών. Μιά Μαχνοβίτικη αντιπροσωπεία στάλθηκε στό Ζμερίνκα γιά νά συνάψει ένα σύμφωνο, σύμφωνο μέ τὸ οποίο οι δύο πλευρές συμφωνούσαν νά κρατήσουν αυστηρή στρατιωτική ουδετερότητα μεταξύ τους, παραγκωνίζοντας τις πολιτικές διαφορές που τούς χώριζαν. Επιπλέον, οι Πετλιουριστές συμφώνησαν νά πάρουν τούς πληγωμένους Μαχνοβίτες στό νοσοκομεία τους.

Ο Μάχνο όπως και ο υπόλοιπος στρατός του είχαν σαφή επίγνωση τού ότι αυτή η ουδετερότητα ήταν επιφανειακή και ότι οποιαδήποτε στιγμή μπορούσαν νά περιμένουν απ' τόν Πετλιούρα νά συμμαχήσει μέ τόν Ντενίκιν γιά μιά ενωμένη επίθεση κατά τών Μαχνοβιτών. Αλλά γιά τούς Μαχνοβίτες τὸ ζήτημα δέν ήταν παρὰ νά κερδίσουν 1 - 2 βδομάδες ανάπαυλας, ν' αποφύγουν μιά επίθεση απ' τὰ νύκτα — απ' τὸ δυτικό πλευρό — και νά μὴν πιστούν σέ μιά στρατιωτική παγίδα. Στήν πραγματικότητα, η στάση τών Μαχνοβιτών απέναντι στους Πετλιουριστές δέν είχε αλλάξει σχεδόν καθόλου. Ενώ ανάπτυσσαν οδελφικές σχέσεις μέ τούς Πετλιουριστές στρατιώτες, οι Μαχνοβίτες συνέχιζαν τήν προηγούμενη προπαγάνδα τους εναντίον

τών Πετλιουριστικών αρχών. Το Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο των Μαχνοβιτών έκδωσε ένα φυλλάδιο με τίτλο "Ποιός είναι ο Πετλιούρα;" στο οποίο ο Πετλιούρα ξεσκεπάζεται σαν υπερασπιστής των προνομίων τάξεων, που αξίζει να εξοντωθεί απ' τους εργάτες. Πολλοί απ' τους στρατιώτες του Πετλιούρα ήταν Μαχνοβίτες και στο πνεύμα κι από παράδοση κι αν η επίθεση του Ντενίκιν δεν είχε πάρει τέτοια όγρια εξέλιξη, πολλοί απ' αυτούς θα είχαν μπει αναμφίβολα στις γραμμές των Μαχνοβιτών. Οι Μαχνοβίτες τό σκέφτονταν αυτό συνεχώς' οι Πετλιουριστές ηγέτες τό υποπτεύθηκαν και ξαναφέροντας στη μνήμη τους τήν υπόθεση Γκριγκόρεφ, κράτησαν μιάν επιφυλακτική στάση απέναντι στους Μαχνοβίτες.

Οι Μαχνοβίτικες υποψίες σχετικά με τήν πρόθεση των Πετλιουριστών να συνάψουν σχέσεις με τόν Ντενίκιν, γιά νά δρᾶσουν ενωμένοι ενάντια τόν Μάχνο, ἄρχισαν νά επιβεβαιώνονται' ο Μαχνοβίτικος στρατός, σύμφωνα με τή συνθήκη του με τούς Πετλιουριστές, ἐπρόκειτο νά καταλάβει μία περιοχή 7 τετραγωνικών μιλίων κοντά στό χωριό Ζεκούτες, τής περιοχής τού Ουμάν. Οι δυνάμεις τού Πετλιούρα ἦταν διασπαρμένες βόρεια και δυτικά' τού Ντενίκιν ανατολικά και νότια, γύρω ἀπό τή Γκόλτα. Αυτό τό σημείο τής συνθήκης, που εἶχε κανονισθεῖ ἀπ' τούς Πετλιουριστές, σύντομα ἄρχισε νά προκαλεῖ υποψίες. Καί μερικές μέρες ἀργότερα, ἔφτασε η πληροφορία ὅτι οἱ Πετλιουριστές διαπραγματεύονταν με τούς διοικητές τού Ντενίκιν τήν ἐπεξεργασία ἐνός σχεδίου συνεργασίας με στόχο τήν περικύκλωση και τήν ἐξόντωση τού στρατοῦ τού Μάχνο. Τόν ἴδιο καιρό στίς 24 - 25 Σεπτέμβρη, ἐφανίστηκαν 4 - 5 συντάγματα Ντενικινιστών στό νότιο τών Μαχνοβιτών, στή δυτική τους πλευρά. Αυτά τό συντάγματα μπορούσαν νά φτάσουν ἐκεῖ μόνο περνώντας μέσα ἀπ' τήν περιοχή που κατείχαν οἱ Πετλιουριστές, δηλαδή με τή βοήθεια ἢ τουλάχιστον τή συγκατάθεση τών Πετλιουριστών.

Τό ἀπόγευμα τής 25 Σεπτέμβρη, οἱ Μαχνοβίτες ἦταν ἐντελῶς περικυκλωμένοι ἀπ' τά στρατεύματα τού Ντενίκιν. Τό κύριο σῶμα τών δυνάμεων τού Ντενίκιν παρέμεινε συγκεντρωμένο ανατολικά, ἀλλά ἡ πόλη τού Ουμάν βρισκόταν κι αὐτή ὑπό τόν ἐλεγχό τού Ντενίκιν. Οἱ Μαχνοβίτες ἐπείρε νά δρᾶσουν γρήγορα. Διακυβεύονταν ἡ τύχη ολόκληρου τού ἐπαναστατικού ἀγώνα.

Η Μαχνοβίτικη οπισθοχώρηση εἶχε καλύψει πάνω ἀπό 400 μίλια κι εἶχε κρατήσει κοντά στοὺς 4 μήνες. Υπήρξε ἀκράντα δύσκολη. Οἱ ἐπαναστάτες δέν εἶχαν ρούχα και παπούτσια. Μέσα σέ φοβερό καύσωνα, τυλιγμένοι ἀπό σύννεφα σκόνης, κάτω ἀπό ἕνα καταγισμένο ἀπό σφαίρες και οβίδες, ἀπομακρύνονταν ὅλο και περισσότερο ἀπ' τήν περιοχή τους με ἄγνωστο προορισμό. Ἀλλά ἐμψυχώνονταν ὅλοι ἀπ' τήν ἰδέα τής νίκης τους πάνω στόν ἐχθρό και ὑπόμειναν καρτερικά τίς κακουχίες τής οπισθοχώρησης. Σπάνια μόνον κάποιοι λιγότερο ὑπομονετικὸς ἀνάμεσά τους θά φώναζε: "Γυρίστε πίσω! Πρὸς τόν Δνείπερο!" Ὅμως ἡ ἀδυσώπητη ἀνάγκη τούς ἐσπρωχνε ἀδιάκοπα ὅλο και πῶ μακριά ἀπ' τόν Δνείπερο και τόν τόπο που

γεννήθηκαν, τήν περήφανη περιοχή τους. Μὲ ἀστείρευτη ὑπομονή, ἐξαντλώντας τὰ ὅρια τής θέλησής τους, σუსτεῖρονταν γύρω ἀπ' τόν ἀρχηγό τους, κάτω ἀπ' τὰ συνεχῆ ἐχθρικά πυρά. Τό Ουμάν ἦταν τό τέρμα τής οπισθοχώρησης. Ἦταν ἀδύνατον νά πάνε οπουδήποτε ἄλλου. Ο ἐχθρός βρισκόταν γύρω τους. Σ' ἐκεῖνο τό σημείο ο Μάχνο, με τή συνθηματικὴ ἀπλότητα με τήν ὁποία ἦταν ικανός νά ἐμπνεῖσει τόν ηρωισμό στοὺς συντρόφους του, διακήρυξε ὅτι ἡ οπισθοχώρηση ἦταν μόνο μία αναγκαία στρατηγική ἐνέργεια κι ὅτι ο πραγματικὸς πόλεμος ἐπρόκειτο ν' ἀρχίσει τήν ἄλλη μέρα, στίς 26 Σεπτέμβρη.

Μαθεύτηκε ἡ διάταξη τών στρατευμάτων τού Ντενίκιν στό βορρά και στ' ἄλλα μέτωπα. Ο Μάχνο πείστηκε ὅτι ἡ μοῖρα τού πρόσφερε μία θαυμασιὰ ευκαιρία - τήν πιθανότητα νά καταφέρει ἕνα θανάσιμο χτύπημα σ' ολόκληρη τήν ἀνεπανάσταση τού Ντενίκιν. Εἶχε τή γνῆμη ὅτι αὐτό μπορούσε πραγματικά νά γίνει. Δέν εἶχε παρά νά συνρῖψει τήν γροθιά που, ἐδῶ στό Ουμάν, συνθλιβε τόν Μαχνοβίτικο στρατό.

Τό ἀπόγευμα τής 25 Σεπτέμβρη, ο Μαχνοβίτικος στρατός που μέχρι τότε βόδιζε πρὸς τὰ δυτικά, ἔστρεψε ξαφνικά ὅλες τίς δυνάμεις του πρὸς τὰ ανατολικά και βόδιζε κατευθεῖαν ἐναντίον τών κύριων δυνάμεων τού στρατοῦ τού Ντενίκιν. Η πρώτη σύγκρουση ἔγινε ἀργά τό ἀπόγευμα κοντά στό χωριό Κρουτένκο, ὅπου ἡ Μαχνοβίτικη 1η ταξιαρχία ἐπέθηκε ἐναντίον μίας μονάδας τού Ντενίκιν. Τά στρατεύματα τού Ντενίκιν οπισθοχώρησαν γιά νά καταλάβουν καλύτερες θέσεις και γιά νά παρασύρουν τούς Μαχνοβίτες πίσω τους. Ἀλλά οἱ Μαχνοβίτες δέν τὸν κινήθηκαν. Αὐτό παραπλήρησε τήν ετοιμότητα τού ἐχθροῦ, που ἔβγαλε τό συμπέρασμα ὅτι οἱ ἐπαναστάτες συνέχιζαν νά κινούνται πρὸς τὰ δυτικά. Ὡστόσο, τή νύχτα ὅλες οἱ Μαχνοβίτικες δυνάμεις, που στάθμευαν σέ ἀρκετά χωριά, ἄρχισαν νά βόδιζον πρὸς τὰ ανατολικά. Οἱ κύριες δυνάμεις τού ἐχθροῦ ἦταν συγκεντρωμένες κοντά στό χωριό Περεγκόννοβκα' τό ἴδιο τό χωριό ἦταν καταλειμμένο ἀπό τούς Μαχνοβίτες (βλέπε τό χάρτη, σελ. 212).

Η μάχη ἄρχισε μεταξύ 3 και 4 π.μ. Η ἔνταση τής μεγάλωνε ἀδιάκοπα κι ἔφτασε στό ἀποκορύφωμά της στίς 8 π.μ., μέσα σέ μία θέελλα πολυβολισμῶν και ἀπ' τίς δύο πλευρές. Ο ἴδιος ο Μάχνο με τή συνοδεία τού ἱππικού του, ἐξαφανίστηκε μόλις νύχτως, ἐπιδιώκοντας νά πλευροκοπήσει τόν ἐχθρό. Σ' ὅλη τή διάρκεια τής μάχης που ἀκολούθησε δέν υπήρξαν νεώτερα γι' αὐτόν. Γύρω στίς 9 τό πρωί, οἱ Μαχνοβίτες, λιγότεροι ἀριθμητικά κι ἐξαντλημένοι, ἄρχισαν νά χάνουν ἔδαφος. Ἐφτασαν ἤδη νά πολεμοῦν στό περίχωρο τού χωριοῦ. Ἀπ' ὅλες τίς πλευρές, ἐισχυόσεις τού ἐχθροῦ ἐτέλουν νέα καταγιστικά πυρά ἐνάντια στοὺς Μαχνοβίτες. Τό ἐπιτελεῖο τού ἐπαναστατικού στρατοῦ καθῶς κι ὅλοι οἱ χωριώτες που μπορούσαν νά κρατήσουν ὄπλο, οπλίστηκαν και μῆκαν κι αὐτοί στή μάχη. Ἦταν ἡ κρίσιμη στιγμή, ἡ στιγμή που φαινόταν νά χάνεται ἡ μάχη και μαζί μ' αὐτήν ολόκληρη ἡ υπόθεση τής ἐπανάστασης. Δόθηκε σέ ὅλους, ἀκόμα και στίς γυναίκες, ἡ διαταγή νά εἶναι ἔτοιμοι ν' ἀνοίξουν πῦρ ἐναντίον τού ἐχθροῦ μέσα στοὺς δρόμους τού χωριοῦ. Ὅλοι προετοιμάζονταν γιά τήν ἔσχατη ὥρα τής μάχης και τής ζωῆς τους. Ἀλλά ξαφνικά οἱ πολυβολισμοὶ τού ἐχθροῦ κι οἱ ἐξάλλες ζητωκραυγές του ἄρχισαν νά ἐξασθενίζουν και μετὰ νά ἀπομακρύνονται. Οἱ υπερασπιστές τού χωριοῦ συνειδητοποίησαν ὅτι ο ἐχθρός

υποχωρούσε κι ότι η μάχη διεξαγόταν τώρα κάπου μακριότερα. Ήταν ο Μάχνο που, με την αφηνιάστικη του εμφάνιση, τη στιγμή ακριβώς που ο στρατός του υποχωρούσε κι ετοιμαζόταν να πολεμήσει στους δρόμους της Περεγκονοβκα, έκρινε την τύχη της μάχης. Κατασκονισμένος κι εξαντλημένος απ' την προσπάθεια, πλευροκόπησε τον εχθρό, περνώντας μέσα από ένα βαθύ φαράγγι. Χωρίς ούτε μία κραυγή, αλλά με μία φλογερή αποφασιστικότητα αποτυπωμένη στο πρόσωπό του, ρίχτηκε καλπάζοντας εναντίον των Ντενικινιστών μαζί με τη συνοδεία του, και διέσπασε τις γραμμές τους. Κάθε εξάντληση, κάθε απογοήτευση εξαφανίστηκε απ' τους Μαχνοβίτες. — "Ο Μπάτκο είναι εδώ! Ο Μπάτκο πολεμάει με το σπαθί στο χέρι!" — μπορούσε ν' ακούσεις από παντού. Και με διπλοισιασμένη ενεργητικότητα προχώρησαν όλοι μπροστά, ακολουθώντας τον αγαπημένο τους αρχηγό, που φαινόταν καταδικασμένος σε θάνατο. Ακολούθησε μία μάχη σώμα με σώμα, απίστευτη αγριότητα, ένα "πετσόκομμα" όπως τό έλεγαν οι Μαχνοβίτες. Όσο γενναίο κι αν στάθηκε το 1ο Σύνταγμα Αξιωματικών της Σιμπεροπόλ άρχισε να οπισθοχωρεί, στην αρχή αργά και πειθαρχημένα, προσπαθώντας ν' ανακόψει την ορμή των Μαχνοβιτών αλλά έπειτα τάρβαν απλώς στα πόδια. Τά άλλα συντάγματα τους ακολούθησαν πανικόβλητα και τελικά τράπηκε σε φυγή όλος ο στρατός του Ντενίκιν και προσπάθησε να σωθεί κολυμπώντας στον ποταμό Σιουόχα.

Ο Μάχνο, που κατάλαβε τέλεια αυτή την κατάσταση, βιάστηκε να την εκμεταλλευθεί. Έστειλε ολοταχώς τό ιππικό και τό πυροβολικό του να καταδιώξει τον εχθρό που υποχωρούσε κι ο ίδιος έφυγε επικεφαλής του καλύτερου έφιππου συντάγματος από ένα μονοπάτι που θά τον βοηθούσε να παγιδέψει τους φυγάδες από πίσω. Η καταδίωξη συνεχίστηκε για 8 - 12 μίλια. Τήν κρίσιμη στιγμή, όταν ο στρατός του Ντενίκιν έφτασε στό ποτάμι, αιφνιδιάστηκε απ' τό Μαχνοβίτικο ιππικό κι εκατοντάδες στρατιώτες του πνίγηκαν. Οι περισσότεροι απ' αυτούς, πρόλαβαν να πέρσουν στην άλλη όχθη, αλλά εκεί τους περίμενε ο ίδιος ο Μάχνο. Τό επιτέλειο των Ντενικινιστών και τό εφεδρικό σύνταγμα που ήταν μαζί του αιφνιδιάστηκαν και συνελήφθηκαν. Κατόφρασε να σωθεί μόνον ένα σημαντικό τμήμα αυτού του στρατού, που μήνες ολόκληρους καταδίωκε επίμονα και μανιασμένα τον Μάχνο. Τό 1ο Σύνταγμα Αξιωματικών της Σιμπεροπόλ κι αρκετά άλλα πετσοκόπηθηκαν τελείως απ' τό σπαθιά των επαναστατών. Η πορεία της οπισθοχώρησής τους ήταν σπαρμένη με κορμιά σε μία απόσταση πάνω από 2 μίλια. Όσο τρομερό όμως κι αν φαινόταν σε κάποιον αυτό τό θέαμα, δεν ήταν παρά τό φυσικό αποτέλεσμα της σκληρής σύγκρουσης μεταξύ του στρατού του Ντενίκιν και των Μαχνοβιτών. Σ' όλη τη διάρκεια της καταδίωξης καμιά άλλη σκέψη δεν απασχολούσε τους Ντενικινιστές πέρα απ' την εξόντωση των επαναστατών. Και τό πιο μικρό λάθος από μέρος του Μάχνο θά είχε οδηγήσει αναπόφευκτα τον επαναστατικό στρατό στην ίδια μοίρα. Δέ θά γλύτωναν ούτε οι γυναίκες που βοηθούσαν τον Μαχνοβίτικο στρατό ή πολεμούσαν στό πλευρό των αντρών. Οι Μαχνοβίτες είχαν αρκετή πείρα για νά τό ξέρουν αυτό.

Οι χωρικοί της Μεγαλορωσίας, διηγούνται τον ακόλουθο θρύλο για

τόν Πουγκατσέφ. Μετά την εξέγερσή του, έπεσε στό χέρι των αρχών. Στους ευγενείς που κάθονταν γύρω του είπε: "Αυτή η εξέγερση ήταν μόνον τό προοίμιο. Περιμένετε όμως λίγο μετά από μένα θά έρθει τό πραγματικό σά ρ ω θ ρ ο — θά σας εξακαθαρίσει όλους." Ο Μάχνο μ' όλη την επαναστατική αντάρκτη δραστηριότητά του έδειξε ότι ήταν τό ιστορικό σάρωθρο του λαού κι ίδιως όταν κατατρόπωσε τους Ντενικινιστές.

Μόλις συντρίφτηκε η δύναμη του Ντενίκιν, οι Μαχνοβίτες ξεκίνησαν άμεσα προς τρεις διευθύνσεις. Ξάρωσαν κυριολεκτικά χωριά, κωμσπόλεις και πόλεις, σαν ένα τεράστιο σάρωθρο, εξαφανίζοντας κάθε ίχνος εκμετάλλευσης κι υποτέλειας. Οι πόμοσταικ που είχαν Ξαναγουρίσει, οι κουλάκοι, η αστυνομία, οι παπάδες, οι Ντενικινιστές δήμαρχοι κι αξιωματικοί που κρύβονταν — όλοι αυτοί σαρώθηκαν απ' τή νικηφόρα πορεία του Μαχνοβίτικου κινήματος. Οι φυλακές, τ' αστυνομικά τμήματα και τό φυλάκιο — όλα αυτά τό σύμβολα της λαϊκής υποτέλειας, καταστράφηκαν. Όλοι όσοι ήταν γνωστοί σαν ενεργητικοί εχθροί των αγροτών και των εργατών καταδικάστηκαν σε θάνατο. Οι πόμοσταικ κι οι σπουδαιότεροι κουλάκοι αφανίστηκαν μαζί. Τό γεγονός αυτό αρκεί για νά δείξει την ψευτιά του μύθου που διαδίδονταν απ' τους Μπολσεβίκους για τον δήθεν κολλάκικο χαρακτήρα της Μαχνοβίτινα. Στην πραγματικότητα, όπου αναπτυσσόταν τό Μαχνοβίτικο κίνημα, οι κουλάκοι ζητούσαν την προστασία των Σοβιετικών αρχών και τήν είχαν.

Ο στρατός επέστρεφε στον Δνείπερο με άπιστευτη ταχύτητα. Τήν επόμενη της συντρίφης του στρατού του Ντενίκιν στην Περεγκονοβκα, ο Μάχνο βρισκόταν κίλος πάνω από 60 μίλια μακριά απ' τό πεδίο της μάχης. Προχωρούσε, μαζί με τη συνοδεία του, γύρω στό 30 μίλια μπροστά απ' τον υπόλοιπο στρατό. Τήν επόμενη, οι Μαχνοβίτες κατέλαβαν τή Ντολινσκογια, τό Κριβόι Ρόγκ και τή Νικολόβ. Τήν άλλη μέρα πάρηκε με μία έφοδο του ιππικού η γέφυρα Κισκάς που διέσχισε τον Δνείπερο και καταλήφθηκε η πόλη του Αλεξαντρόφσκ. Στην άγρια πρόελασή τους, φαινόταν σά να έμπαιναν σ' ένα μαγεμένο βασίλειο: κανείς δεν είχε μάθει ακόμα τό γεγονός τό του Ουμάν' κανείς δεν ήξερε πού βρισκόταν οι Μαχνοβίτες' οι αρχές δεν είχαν πάρει προφυλακτικά μέτρα και είχαν βυθιστεί στό λήθαργο που χαρακτηρίζει την οπισθοφυλακή. Νά γιατί οι Μαχνοβίτες χτυπούσαν παντού τους εχθρούς τους αιφνιδιαστικά, σαν αστροπελέκι. Τό Αλεξαντρόφσκ ακολούθησαν τό Πολόγκι, τό Γκιουλάι-Πολέ, τό Μπερντιάνσκ, τό Μελιτοπόλ, τό Μαριουπόλ. Μετά από 10 μέρες ολόκληρη η Ν. Ουκρανία είχε απελευθερωθεί απ' τον στρατό και τήν εξουσία του Ντενίκιν.

Η κατάληψη της Ν. Ουκρανίας απ' τους Μαχνοβίτες κι ιδιαίτερα των περιοχών που γειτόνευαν με τήν Αζοφική θάλασσα, αντιπροσώπευε έναν θανάσιμο κίνδυνο για ολόκληρη τήν αντεπαναστατική εκστρατεία του Ντενίκιν. Πράγματι, η βάση ανεφοδιασμού του στρατού του Ντενίκιν βρισκόταν στην περιοχή μεταξύ Μαριουπόλ και Βολνόβαχα. Όταν καταλήφθηκε τό Μπερντιάνσκ και τό Μαριουπόλ, ήρθαν στην κατοχή τους τεράστια αποθέματα πυρομαχικών. Στή Βολνόβαχα οι οβίδες υπήρχαν σε σωρούς. Για τό ακριβεία, όλα αυτά τά εφόδια δεν έπεσαν άρπασος στό χέρι των Μαχνοβιτών' η μάχη γύρω απ' τή Βολνόβαχα μαινόταν 5 ολόκληρες μέρες. Αλλά, αφού όλες οι σιδηροδρομικές γραμμές της περιοχής βρισκόταν στό

χέρια των επαναστατών, δεν μπορούσε να φτάσει πολεμικό υλικό στον στρατό του Ντενίκιν. Τα εφεδρικά συντάγματα του Ντενίκιν που ήταν στρατοπεδευμένα σ' ολόκληρη την περιοχή εξοντώθηκαν. Συνακόλουθα, όλη αυτή η γιγαντιαία βάση πυροβολικού ήταν μπλοκαρισμένη απ' τους Μαχνοβίτες και ούτε μία οβίδα δεν μπορούσε να σταλεί στο βόρειο μέτωπο του Ντενίκιν ή σ' οποιοδήποτε άλλο μέτωπο.

Οι Ντενικιστές έστειλαν εσπευσμένα εναντίον του Μάχνο τόν εφεδρικό τους στρατό που ήταν στρατοπεδευμένος κοντά στο Ταγκανρόγκ' αλλά κι αυτός ο στρατός νικήθηκε κι η πλημύρα της Μαχνοβταίνα ξεχύθηκε στά βάση του Λεκανοπεδίου του Ντόντς και προς τα βόρεια. Στις 20 Οκτώβρη, οι Μαχνοβίτες κατέλαβαν το Αικατερίνοσλαβ και τα περίχωρά του. Τότε ήταν που οι Ντενικιστές αντιλήφθηκαν ποιά ήταν η κατάσταση. Ανακοίνωσαν ότι το κέντρο της εκστρατείας τους έπρεπε να μετακινηθεί απ' τόν βορρά στο νότο' ότι η τύχη της εκστρατείας τους θα κρίνονταν στο νότο. Ο Στρατηγός Μάε-Μαέφσκου είπε στους Κοζάκους: Τά εδάφη μας απειλούνται άμεσα' ο εχθρός μαινεται στο νότο απειλώντας τά σπίατα μας' πρέπει να ορμήσουμε προς τά εκεί για νά προστατεύσουμε τή γή μας (ο λόγος του Μάε-Μαέφσκου δημοσιεύτηκε σέ μία εφημερίδα τών Ντενικιστών).

Εν όψει αυτής της κατάστασης, τά καλύτερα τμήματα τού ιππικού τού Ντενίκιν, κάτω απ' τή διοίκηση τών Μαμόντσηφ και Σκούρο, μετακινήθηκαν απ' τό βόρειο μέτωπο στην περιοχή τού Γκιουλάι-Πολέ. Αλλά ήταν πιά πολύ αργά. Η φωτιά τού πολέμου πυροπόλησε ολόκληρη τή χώρα, απ' τίς ακτές της Μαύρης Θάλασσας και της Αζοφικής Θάλασσας ως τό Χάρκοβο και τήν Πολτάβα. Χάρη σέ νέες ενισχύσεις και πολυάριθμα τεθωρακισμένα, οι Λευκοί κατάφεραν προς στιγμή νά αναγκάσουν τούς Μαχνοβίτες νά υποχωρήσουν απ' τό Μαριουπόλ, τό Μπερντιάνοβ και τό Γκιουλάι-Πολέ. Αλλά οι Μαχνοβίτες, μέ τή σειρά τους, κατέλαβαν τό Σινελνίκοβο, τό Πάβλογκραντ, τό Αικατερίνοσλαβ κι άλλες πόλεις και περιοχές. Στή διάρκεια τού Οκτώβρη και τού Νοέμβρη, η σύγκρουση θέρειψε ξανά κι ο στρατός τού Ντενίκιν δοκίμισε πάλι μερικές φοβερές ήττες. Τά Καυκασίαν συντάγματα τού Ντενίκιν είχαν τίς μεγαλύτερες απώλειες, ιδιαίτερα τό Τσέχικο ιππικό κι άλλα, που άφησαν πίσω τους χιλιάδες νεκρούς. Γύρω στό τέλος τού Νοέμβρη ταύτά τά στρατεύματα δήλωσαν κατηγορηματικά ότι αρνούνταν νά συνεχίσουν τόν πόλεμο ενάντια στόν Μάχνο. Εγκατέλειψαν τίς θέσεις τους στόν στρατό τού Ντενίκιν κι επέστρεψαν στην πατρίδα τους στόν Καύκασο. Έτσι άρχισε η γενική διάλυση τού στρατού τού Ντενίκιν.

Η πλήρης συντριβή τών Ντενικιστών στην πάλη τους ενάντια στή Μαχνοβταίνα στή νότια Ρωσία έκρινε τήν τύχη ολόκληρης της εκστρατείας τους ενάντια στή Ρώσικη επανάσταση.

Είναι ανάγκη νά τονίσουμε τό ιστορικό γεγονός πως η τιμή της συντριβής της επανάστασης τών Ντενικιστών τό φθινόπωρο τού 1919, ανήκει σχεδόν αποκλειστικά στούς Μαχνοβίτες. 'Αν οι επαναστάτες δεν είχαν κερδίσει τήν αποφασιστική νίκη στην Περεγκόνοβκα και δεν είχαν καταστρέψει τίς γραμμές ανεφοδιασμού σέ κανόνια, τρόφιμα και πυρομαχικά, οι Λευκοί θα είχαν ίσως μπει στή Μόσχα τόν Δεκέμβρη τού 1919. Η μάχη μεταξύ Λευκών και Κόκκινων κοντά στο Ορέλ ήταν σχετικά ασήμαντη.

Στήν πραγματικότητα, η αποθωαίωση τού Ντενίκιν προς τά νότια είχε ήδη αρχίσει πριν απ' αυτή τή μάχη, έχοντας προκληθεί ακριβώς απ' τή συντριβή της αποθωαίωσης του. Όλες οι επόμενες στρατιωτικές επιχειρήσεις τών Ντενικιστών είχαν σάν μοναδικό σκοπό τήν προστασία της υποχώρησής τους και τήν ασφάλεια της μεταφοράς τών πυρομαχικών και τών προμηθειών τους. Σ' όλη τή διάρκεια της πορείας του απ' τό Ορέλ διαμέσου τού Κούρκ προς τίς ακτές της Μαύρης Θάλασσας και της Αζοφικής Θάλασσας, ο Κόκκινος Στρατός προέλανε χωρίς νά συναντήσει σχεδόν καμιά αντίσταση. Η είσοδος του στην Ουκρανία και τόν Καύκασο πραγματοποιήθηκε μέ τόν ίδιο ακριβώς τρόπο που είχε γίνει ένα χρόνο νωρίτερα, τόν καιρό τής πτώσης τού Αταμάνου — μέσα από δρόμους που είχαν ήδη εκκαθαριστεί.

Αυτό τόν καιρό οι καθαρά στρατιωτικές ασχολίες απορρόφησαν όλες σχεδόν τίς δυνάμεις τών Μαχνοβίτων. Η εμπλοκή κατάστασης της περιοχής δεν ευνοούσε καθόλου τίς εσωτερικές δημοκρατικές δραστηριότητες. Ακόμα κι έτσι όμως, οι Μαχνοβίτες επέδειξαν τήν αναγκαία πρωτοβουλία κι εργατικότητα και σ' αυτή τή σφαιρα. Πρώτα απ' όλα, όπου κι άν πήγαιναν αναλόγησαν νά εμποδίσουν μέ σημαντική παρεμπόδιση: τήν πιθανότητα νά εκληφθούν σάν μία νέα εξουσία ή κόμμα. Αμέσως μόλις έμπαιναν σέ μία πόλη, διακήρυσσαν ότι δεν αντιπροσάψευαν κανένα είδος εξουσίας, ότι οι ένοπλες δυνάμεις τους δεν επέβαλλαν σέ κανένα κανενός είδους υποχρέωση κι ότι άλλο σκοπό δεν είχαν απ' τό νά προστατεύσουν τήν ελευθερία τών εργαζόμενων. Η ελευθερία τών αγροτών και τών εργατών, έλεγαν οι Μαχνοβίτες, ενυπαρχει στούς ίδιους τούς αγρότες κι εργάτες και δεν μπορεί νά περιορίζεται. Είναι υπόθεση τών εργατών και τών αγροτών νά δημιουργήσουν σ' όλους τούς τομείς της ζωής τους ό,τι θεωρούν αναγκαίο. 'Όσο για τούς Μαχνοβίτες — αυτοί μπορούν νά τούς βοηθήσουν μόνο μέ συμβουλές, θέτοντας στή διάθεσή τους τίς πνευματικές ή στρατιωτικές δυνάμεις που χρειάζονται, αλλά σέ καμιά περίπτωση δεν μπορούν οι Μαχνοβίτες νά προδιαγράψουν τή ζωή τους μέ οποιονδήποτε τρόπο(3).

Τό Αλεξαντρόφσκ κι η γύρω περιοχή ήταν τά πρώτα μέρη όπου έμειναν οι Μαχνοβίτες για ένα αρκετά μεγάλο διάστημα. Αμέσως κάλεσαν τόν εργατικό πληθυσμό νά πάρει μέρος σέ μία γενική συνδιάσκεψη τών εργατών της πόλης. Όταν συνήλθε η συνδιάσκεψη, εκτέθηκε λεπτομερώς η στρατιωτική κατάσταση της περιοχής κι έγινε πρόταση νά οργανώσουν οι εργάτες τή ζωή της πόλης και τή λειτουργία τών εργοστασίων μέ τίς δικές τους δυνάμεις και τίς δικές τους οργανώσεις, βασισμένοι στις αρχές της εργασίας και της ισότητας. Οι εργάτες επιδοκίμασαν μέ ενθουσιασμό όλες αυτές τίς προτάσεις' αλλά δισταζαν νά προχωρήσουν στην πραγματοποίησή τους, ταραγμένοι απ' τήν καινοτομία τους κι ανήσυχoi βασικά απ' τή μικρή απόσταση που τούς χώριζε απ' τό μέτωπο, γεγονός που τούς έκανε νά φοβούνται ότι η κατάσταση στην πόλη ήταν αβέβαιη κι ασταθής. Τήν πρώτη συνδιάσκεψη ακολούθησε μία δεύτερη. Τά προβλήματα της οργάνωσης της ζωής σύμφωνα μέ τίς αρχές της αυτοειδίωθνης τών εργατών, εξετά-

στηκαν και συζητήθηκαν ζωηρά απ' τις μάζες των εργατών, που όλοι τους καλοσάρισαν αυτή την ιδέα με τον μεγαλύτερο ενθουσιασμό, αλλά που δούλοσκα κατάφεραν να της δώσουν συγκεκριμένες μορφές. Οι εργάτες των σιδηροδρομών έκαναν το πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση. Σχημάτισαν μια επιτροπή επιφορτισμένη να οργανώσει το σιδηροδρομικό δίκτυο της περιοχής και τη δημιουργία ενός λεπτομερούς σχεδίου για την κίνηση των τρένων, τη μεταφορά των επιβατών, το σύστημα πληρωμών κλπ. Από εκεί και πέρα, το προλεταριάτο του Αλεξαντρόφσκ άρχισε να στρέφεται συστηματικά προς το πρόβλημα της δημιουργίας οργάνων αυτοδιεύθυνσης.

Λίγο μετά τις συναντήσεις των εργατών, αναγγέλθηκε στο Αλεξαντρόφσκ ένα περιφερειακό συνέδριο αγροτών κι εργατών για τις 20 Οκτωβρη 1919. Πήραν μέρος πάνω από 200 αντιπρόσωποι, απ' τους οποίους οι 180 ήταν αγρότες κι οι υπόλοιποι εργάτες. Το συνέδριο ασχολήθηκε με: α) στρατιωτικά ζητήματα (την πάλη ενάντια στον Ντενίκιν' την ενίσχυση και συντήρηση του επαναστατικού στρατού)' β) ζητήματα σχετικά με την οικοδομητική δραστηριότητα στην περιοχή.

Το συνέδριο κράτησε σχεδόν μία βδομάδα και χαρακτηρίστηκε από ένα αξιοσημείωτο πνεύμα από πλευράς συνέδρων. Αυτό οφειλόταν κυρίως στις ιδιαίτερες συνθήκες. Πρώτα απ' όλα, η επιστροφή του νικηφόρου Μαχάβιτικού στρατού στη δική του περιοχή ήταν ένα εξαιρετικό σημαντικό γεγονός για τους αγρότες, μιάς και σχεδόν κάθε οικογένεια είχε 1 - 2 μέλη της μεταξύ των επαναστατών. Αλλά ακόμα πιο σημαντικό ήταν το γεγονός ότι αυτό το συνέδριο συνήλθε κάτω από συνθήκες απόλυτης ελευθερίας. Δεν υπήρχε καμιά επιτροπή που να απορρέει απ' τα πάνω. Πέρα απ' όλα αυτά, το συνέδριο διέθετε έναν έξοχο αγωνιστή κι ομιλητή, τον αναρχικό Βολίν, ο οποίος, προς μεγάλη κατάπληξη των αγροτών, έκφρασε με σαφήνεια τις δικές τους σκέψεις κι επιθυμίες. Η ιδέα των ελευθέρων σοβιέτ που θα λειτουργούν για χάρη των συμφερόντων του εργαζόμενου πληθυσμού' το ζήτημα των άμεσων σχέσεων μεταξύ αγροτών κι εργατών πόλης, στη βάση της αμοιβαίας ανταλλαγής των προϊόντων της εργασίας τους' το ξεκίνημα μιάς ακρατικής κι εξισωτικής κοινωνικής οργάνωσης στις πόλεις και στην ύπαιθρο — όλες αυτές οι ιδέες που ο Βολίν ανέπτυξε στις ομιλίες του, αντιπροσώπευαν ακριβώς τις ιδέες της αγροτιάς. Έτσι ακριβώς αντιλαμβάνονταν οι αγρότες την επανάσταση και τη δημιουργική επαναστατική δουλειά.

Στη διάρκεια της πρώτης μέρας, οι αντιπρόσωποι των πολιτικών κομμάτων προσπάθησαν φυσικά να σπείρουν ένα πνεύμα διχονοίας στις εργασίες του συνεδρίου, αλλά αποδοκιμάστηκαν απ' το σύνολο του συνεδρίου κι οι εργασίες του συνεχίστηκαν με πλήρη αρμονία μεταξύ των συνέδρων.

Οι τελευταίες μέρες του συνεδρίου θύμιζαν ένα όμορφο ποίημα. Συγκεκριμένα ψηφίσματα ακολουθούσαν από υπέρτοχος εκρήξεις ενθουσιασμού. Όλοι ενεργοποιήθηκαν απ' την εμπιστοσύνη στη δύναμή τους κι απ' την πίστη στη δύναμη της επανάστασης. Στην αίθουσα κυριαρχούσε ένα πνεύμα πραγματικής ελευθερίας, τέτοιο που σπάνια το βιώνει κανείς. Ο καθένας έβλεπε μπροστά του και κατανοούσε πραγματικά το τεράστιο εγχείρημα που άξιζε να του αφιερώσει όλη του την ενεργητικότητα και για το οποίο

πρόθυμα θα πέθαινε. Οι αγρότες, μεταξύ των οποίων υπήρχαν γέροι κι ανώβριοι ακόμη, είπαν ότι αυτό ήταν το πρώτο συνέδριο όπου ένιωσαν όχι μόνον εντελώς ελεύθεροι, αλλά κι αληθινά αδελφωμένοι μεταξύ τους κι ότι ποτέ δεν θα το ξεχνούσαν. Και πράγματι το πθαιότερο είναι ότι όποιος πήρε μέρος σ' εκείνο το συνέδριο δεν μπόρεσε ποτέ να το ξεχάσει. Έμεινε χαραγμένο για πάντα στη μνήμη πολλών, αν όχι όλων, σάν ένα όμορφο όνειρο για μιά ζωή όπου η πραγματική ελευθερία θα έφερνε το λαό κοντά, δίνοντάς του την ευκαιρία να ζήσει με αμοιψιχία, ενωμένος από ένα αισθητικό αγάπης κι αδελφοσύνης.

Το συνέδριο πήρε αποφάσεις πάνω σε πολλά προβλήματα που αφορούσαν τον επαναστατικό στρατό, την οργάνωσή του και την ενίσχυσή του. Έγινε η πρόταση να κατατάσσονται σ' αυτόν τόν στρατό άντρες ηλικίας μέχρι 48 χρονών. Σε αρμονία με το πνεύμα τού συνεδρίου, αυτή η κατάταξη θα ήταν εθελοντική, αλλά όσο το δυνατόν πιο γενική, εν όψει της εξαιρετικά επικίνδυνης κατάστασης που υπήρχε στην περιοχή. Αναφέρουμε ήδη πάλι το νόημα της δεκάχρονης εθελοντικής επιστράτευσης που είχε προταθεί στο Β' τοπικό συνέδριο στις 12 Φλεβάρη 1919. Η απόφαση για την επιστράτευση που πάρθηκε απ' το συνέδριο τού Οκτωβρη είχε το ίδιο νόημα. Το συνέδριο αποφάσισε ότι ο ανεφοδιασμός τού στρατού θα γινόταν κατά κύριο λόγο με ελεύθερες εισφορές από μέρους των χωρικών, και θα συμπληρώνονταν με λάφυρα απ' τις νίκες και τις επιδόσεις σέ βάρος των προνομιστών ομοιών. Στη σφαίρα της εσωτερικής οικοδομητικής δραστηριότητας, το συνέδριο περιορίστηκε για τήν ώρα στην υποδείξη γενικών κατευθυντήριων γραμμών — ότι δηλαδή οι εργάτες, χωρίς καμιά εξουσία, θα πρέπει να οργανώσουν τη ζωή τους με τις δικές τους προσπάθειες και μέθοδο.

Φεύγοντας οι αγρότες, τόνισαν τήν ανάγκη να περάσουν στην πράξη τις αποφάσεις τού συνεδρίου. Οι αντιπρόσωποι πήραν μαζί τους αντίγραφο των αποφάσεων για να τις γνωστοποιήσουν σ' ολόκληρη την περιοχή. Ήταν ούγουρο ότι μετά από 3 - 4 βδομάδες τ' αποτελέσματα τού συνεδρίου θάταν γίνει γνωστά σ' ολόκληρη τήν περιοχή κι ότι το επόμενο συνέδριο, που θα συγκαλούνταν με πρωτοβουλία των ίδιων των εργατών κι αγροτών, θα κατάφερε να προσελκύσει τό ενδιαφέρον και τήν ενεργητική συμμετοχή πλατιών εργατικών μαζών. Δυστυχώς, η ελευθερία των εργαζόμενων μαζών απειλείται συνέχεια απ' τόν χειρότερο εχθρό της, τήν εξουσία. Οι αντιπρόσωποι μόλις που πρόλαβαν να γυρίσουν στά σπίτια τους, όταν πολλά απ' τα χωριά τους καταλήφθηκαν ξανά απ' τόν στρατό τού Ντενίκιν, που με συντοπισμένες πορείες κατέβαινε απ' τό βόρειο μέτωπο. Βέβαια, αυτή τή φορά η εισβολή κράτησε πολύ λίγο' ήταν η επιθανάτια αγωνία ενός ττοιμοθάνατου εχθρού. Αλλά σταμάτησε τή δημιουργική δουλειά των εργατών στην πιο ζωτική στιγμή κι αφού άλλη μιά εξουσία, εξίσου εχθρική απέναντι στην ελευθερία των μαζών — ο Μπολσεβικισμός — πλησίαζε απ' τόν βορρά, αυτή η εισβολή προκάλεσε ανεπανόρθωτη ζημιά στην εργατική υπόθεση: όχι μόνον ήταν αδύνατο να συγκληθεί ένα νέο συνέδριο, αλλά ακόμα κι οι αποφάσεις τού πρώτου δεν μπορούσαν να εφαρμοστούν.

Στήν πόλη τού Αλεξαντρόφσκ, που είχε καταληφθεί απ' τόν επαναστατικό στρατό τήν εποχή τού συνεδρίου, οι συνθήκες ήταν ακόμα πιο δυσμε-

νείς για εποικοδομητική δουλειά στον οικονομικό τομέα. Ο στρατός του Ντενίκιν, που είχε εκποιστεί απ' την πόλη, κατάφερε να οχυρωθεί σε χωρακώματα που έσκαψε στην αριστερή όχθη του ποταμού Δνείπερου. Καθημερινά, επί έναν ολόκληρο μήνα, βομβάρδιζε την πόλη απ' τα πολυάριθμα θωρακισμένα τρένα του. Κάθε φορά που ο πολιτιστικός τομέας του επαναστατικού στρατού κανόνιζε να συγκαλέσει μία συνέλευση των εργατών της πόλης, οι Ντενικινιστές, που ήταν καλά πληροφορημένοι, έρχιαν αμέτρητες οβίδες, ιδιαίτερα στα μέρη όπου επρόκειτο να γίνουν οι συνελεύσεις. Καμιά σοβαρή δουλειά, καμιά συστηματική οργάνωση δεν ήταν δυνατή. Η μόνη δυνατότητα που υπήρχε ήταν να συγκαλούνται λίγες συνελεύσεις υπό κέντρο και στα προάστια της πόλης. Παρόλα αυτά, οι Μαχνοβίτες καθόρθωναν να εκδίδουν την καθημερινή τους εφημερίδα, την "Πούτικ Σβόμποντ", που σύντομα συμπληρώθηκε από μία καθημερινή έκδοση στην Ουκρανική γλώσσα, την "Σλυάχ τόν Βόλι"(4).

Σ' ολόκληρη την απελευθερωμένη περιοχή, οι Μαχνοβίτες ήταν η μοναδική οργάνωση που ήταν αρκετά ισχυρή για να επιβάλλει τη θέλησή της στον εχθρό. Αλλά δεν χρησιμοποίησαν ποτέ αυτή τη δύναμη για να εξουσιάσουν ή έστω για να κερδίσουν πολιτική επιρροή' δεν την χρησιμοποίησαν ποτέ ενάντια στους καθαρά πολιτικούς ή ιδεολογικούς τους αντίπαλους. Οι στρατιωτικοί αντίπαλοι, οι συνωμότες ενάντια στην ελεύθερη δράση των εργατών κι αγροτών, η κρατική μηχανή, οι φυλακές – εναντίον όλων αυτών στρέφονταν οι προσπάθειες του Μαχνοβίτικου στρατού.

Οι φυλακές είναι το σύμβολο της λαϊκής υποτέλειας. Χτίζονται πάντοτε για να καθυποτάξουν το λαό, τους εργάτες και τους αγρότες. Στην πορεία των αιώνων, η μπουρζουαζία όλων των χωρών συνέντριβε το πνεύμα εξεγερσης ή την αντίσταση των μαζών χρησιμοποιώντας την εκτέλεση και τη φυλάκιση. Και στον καιρό μας, στο Κομμουνιστικό και Σοσιαλιστικό Κράτος, οι φυλακές καταβροχθίζουν κυρίως το προλεταριάτο της πόλης και της υπαίθρου. Ο ελεύθερος λαός δεν χρειάζεται φυλακές. Όπου υπάρχουν φυλακές, ο λαός δεν είναι ελεύθερος. Οι φυλακές αντιπροσωπεύουν μία άσυνεχη απειλή για τους εργάτες, έναν σφετερισμό της συνείδησης και της θέλησής τους κι ένα ορατό σύμβολο της υποτέλειάς τους. Νά πως καθόρισαν τη σχέση τους με τις φυλακές οι Μαχνοβίτες. Σέ αρμονία μ' αυτή τη στάση, γκρέμιζαν τις φυλακές όπου πήγαιναν. Στο Μπερτινιάνσκ η φυλακή ανατινάχτηκε με δυναμίτιδα μπροστά σ' ένα τεράστιο πλήθος, που πήρε ενεργό μέρος στην καταστροφή της. Στο Αλεξαντρόφσκ, στο Κριβό Ρόγκ, στο Αικατερίνοσλαβ κι αλλού, οι φυλακές γκρεμίστηκαν ή κόπηκαν απ' τους Μαχνοβίτες. Παντού οι εργάτες συνόδευσαν με τις επευφημίες τους αυτή την πράξη.

Μας δίνει μεγάλη ικανοποίηση το γεγονός ότι μπορούμε να αναφέρουμε πως οι Μαχνοβίτες εφάρμοσαν πλήρως τις επαναστατικές αρχές της ε

λευθερίας του λόγου, της σκέψης, του τύπου και της πολιτικής οργάνωσης. Σ' όλες τις πόλεις και χωροπόλεις που καταλάμβαναν, οι Μαχνοβίτες, ξεκινώντας καταργώντας όλες τις απαγορεύσεις κι ακυρώνοντας όλους τους περιορισμούς που είχαν επιβληθεί στον τύπο και τις πολιτικές οργανώσεις απ' τη μιά ή την άλλη εξουσία. Κηρύσσονταν αμέσως η πλήρης ελευθερία του λόγου, του τύπου, της συνάθροισης κι οργάνωσης κάθε μορφής και για τόν καθένα. Στη διάρκεια των λίγων βδομάδων που οι Μαχνοβίτες πέρασαν στο Αικατερίνοσλαβ, εμφαιώστηκαν 5 - 6 εφημερίδες διάφορων πολιτικών τάσεων: η δεξιά Σοσιαλεπαστατική εφημερίδα, "Ναρτοντ-βλάστ" ("Η Λαϊκή Εξουσία"), η αριστερή Σοσιαλεπαναστατική εφημερίδα "Ζνάμια Βοστάνια" ("Τό Πρότυπο της Εξέγερσης"), η Μπολσεβίκικη "Ζβέζνιτ" ("Αστέρη") κι άλλες. Κι όμως, στους Μπολσεβίκους δεν έπρεπε να παραχωρηθεί τό δικαίωμα της ελευθερίας του τύπου και της οργάνωσης, γιατί είχαν καταστρέψει, όπου μπόρεσαν να τό κάνουν, την ελευθερία του τύπου και της οργάνωσης της εργατικής τάξης κι επίσης γιατί η οργάνωσή τους στο Αικατερίνοσλαβ είχε συμμετάσχει άμεσα στην εγκληματική εισβολή στην περιοχή του Γκιουλάι-Πολέ, τον Ιούνη του 1919' τό μόνο δικαίωμά ήταν να τους επιβληθεί μία αυστηρή τιμωρία. Αλλά, για νά μνή πληγούν οι μεγάλες αρχές της ελευθερίας του λόγου και της συνάθροισης, οι Μπολσεβίκικοι δεν ενοχλήθηκαν και μπόρουσαν νά απολαύσουν, μαζί με κάθε άλλη πολιτική τάση, όλα τα δικαιώματα που ήταν χαραγμένα στο λάβαρο της προλεταριακής επανάστασης.

Ο μόνος περιορισμός που οι Μαχνοβίτες θεώρησαν αναγκαίο νά επιβάλλουν στους Μπολσεβίκους, στους αριστερούς Σοσιαλεπαναστάτες κι άλλους κρατιστές, ήταν η απαγόρευση σχηματισμού εκείνων των "επαναστατικών επιτροπών", που επιδίωκαν νά επιβάλλουν μία δικτατορία πάνω στο λαό. Στο Αλεξαντρόφσκ και στο Αικατερίνοσλαβ, αμέσως μετά την κατάληξη αυτών των πόλεων απ' τους Μαχνοβίτες, οι Μπολσεβίκικοι σχημάτισαν βιαστικά τις Ρ ε β κ ό μ (Ε π α ν α σ τ α τ ι κ ή ς Ε π ι τ ρ ο π έ ς) επιδιώκοντας νά εδραιώσουν μέσα απ' αυτές την πολιτική τους εξουσία και νά κυριαρχήσουν τόν πληθυσμό. Τά μέλη της Ρ ε β κ ό μ στο Αλεξαντρόφσκ έφτασαν στο σημείο νά προτείνουν στον Μάχνο ένα διαχωρισμό των σφαιρών δραστηριότητας, αφήνοντας τη στρατιωτική εξουσία στον Μάχνο και διατηρώντας για την Επιτροπή πλήρη ελευθερία δράσης και κάθε πολιτική κι δημόσια εξουσία. Ο Μάχνο τούς συμβούλεψε νά πάνε και ν' ασχοληθούν με κάποιο τιμίο επάγγελμα αντί νά επιδιώκουν νά επιβάλλουν τη θέλησή τους πάνω στους εργάτες' απείλησε ακόμη νά θανατώσει τά μέλη της Ρ ε β κ ό μ, αν επιχειρούσαν νά επιβάλλουν οποιαδήποτε εξουσιαστικά μέτρα στον εργαζόμενο πληθυσμό. Στο Αικατερίνοσλαβ, μία παρόμοια Ρ ε β κ ό μ διαλύθηκε με τόν ίδιο τρόπο. Μέσα σ' αυτά τό πλαίσιο η στάση των Μαχνοβιτών ήταν απόλυτα δικαιολογημένη και συνεπής. Για νά προστατεύουν την πλήρη ελευθερία του λόγου, του τύπου και της οργάνωσης, έπρεπε νά πάρουν μέτρα ενάντια σέ σχέματα που επιχειτούσαν νά καταστήσουν αυτή την ελευθερία, νά καταπιέζουν τις άλλες οργανώσεις και νά επιβάλλουν τη θέληση και τη δικτατορική εξουσία τους στους εργάτες. Κι όταν, τόν Νοέμβρο του 1919, ο Πολόνσκυ, διοικητής του Σου (Κριμαϊκού) Μαχνοβίτικου Επαναστατικού Συντάγματος, αναμίχτηκε στις δραστηριότητες

μίας εξουσιαστικής οργάνωσης αυτού του τύπου, εκτελέστηκε μαζί με τα άλλα μέλη αυτής της οργάνωσης.

Να το Μαχνοβίτικο κείμενο σχετικά με την ελευθερία του τύπου και της οργάνωσης:

1. Όλα τα σοσιαλιστικά πολιτικά κόμματα, οργάνωσης και τάσεις έχουν το δικαίωμα να προπαγανδίζουν τις ιδέες, τις θεωρίες, τις απόψεις και τις γνώμες τους ελεύθερα, τόσο προφορικά όσο και γραπτά. Δεν θα επιτραπεί κανένας περιορισμός της σοσιαλιστικής ελευθερίας του λόγου και του τύπου και δεν μπορεί να γίνει καμιά δίωξη σ' αυτόν τον τομέα.

Π α ρ α τ ή ρ ο η. Δεν επιτρέπεται να δημοσιεύονται στρατιωτικά ανακωστήματα εκτός αν προσφώνονται απ' τους συντάκτες του κεντρικού οργάνου των επαναστατών, την "Πυκνή Σβόμπον".

2. Επιτρέποντας σε όλα τα πολιτικά κόμματα να οργανώσουν την πλήρη κι απόλυτη ελευθερία προπαγανδίας των ιδεών τους, ο Μαχνοβίτικος επαναστατικός στρατός επιθυμεί να πληροφορήσει όλα τα κόμματα ότι οποιαδήποτε ακάπειρα κι προτομασούν, να οργανώσουν και να επιβάλλουν μια πολιτική εξουσία πάνω στους εργαζόμενους δεν θα επιτραπεί απ' τους επαναστάτες, αφού μια τέτοια πράξη δεν έχει καμιά σχέση με την ελεύθερη διακίνηση των ιδεών.

Αικατερίνοβλαβ, 5 Νοέμβρι 1919.
Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο του
Μαχνοβίτικου Επαναστατικού Στρατού.

Στη διάρκεια ολοκληρωσης της Ρωσικής επανάστασης, η περίοδος των Μαχνοβιταίων ήταν η μόνη περίοδος όπου η ελευθερία των εργαζόμενων μαζών βρήκε την πλήρη έκφρασή της. Όσο οδυνηρή κι ασταθής κι αν ήταν η κατάσταση στο Αλεξαντρόφκ και ιδιαίτερα στο Αικατερίνοβλαβ, όπου έπεφταν καθημερινά οβίδες απ' τα τεθωρακισμένα τρένα του Ντενίκιν, οι εργάτες και των δυο πόλεων μπορούσαν για πρώτη φορά στην ιστορία τους να πούν και να κάνουν ό,τι ήθελαν κι όπως τό ήθελαν. Επιπλέον, κρητούσαν επιτέλους στα χέρια τους την καταπληκτική δυνατότητα να οργανώσουν, σε ίδιοι τη ζωή και την εργασία τους, σύμφωνα με τις δικές τους κρίσεις και τη δική τους αντίληψη της δικαιοσύνης και της αλήθειας.

Στό τέλος του μήνα οι Μαχνοβίτες αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν το Αικατερίνοβλαβ. Αλλά πρόλαβαν να δείξουν στις εργατικές μάζες ότι η πραγματική ελευθερία βρίσκεται στα χέρια των ίδιων των εργατών κι όχι αρχίζει να εξαπλώνεται και ν' αναπτύσσεται μόλις καταργείται το κράτος κι η ισότητα καθιερώνεται μεταξύ τους.

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ

1. Μία απ' τις σπουδαιότερες σιδηροδρομικές γέφυρες της Ρωσίας, που ενώνει τη Δνίπερο κοντά στο Αλεξαντρόφκ.

2. Τα πρακτικά των εργασιών του συνεδρίου, τα πρακτικά των λόγων του Μάχνο και του Γκριγκόρεφ καθώς και πολλά άλλα νακουμένα, χάθηκαν στη διάρκεια των έπειλων συγκρούσεων του 1920.

3. Σε ορισμένες πόλεις οι Μαχνοβίτες εκλέξανε εναντιοδική. Τό καθήκον του ήταν ν' χρησιμοποιεί μόνο σά σ' ανδραμο μεταξύ στρατού και πληθυσμού και ν' πληροφορεί τον πληθυσμό σχετικά με μέτρα που θά έπαιρνε ο στρατός και μπορεί ν' είχαν επιπτώσεις στη ζωή των κατοίκων και τ' οποία ο στρατιωτικός διοικητής έκρινε επίκαιρα. Οι διοικητές αυτοί δεν είχαν καμιά εξουσία πάνω στον πληθυσμό και δεν αναμενούνταν ν' κάνουν τρόπο στην πολιτική του ζωής.

4. Ένα απ' τα αγαπημένα επιχειρήματα των Μπολαβίκων ενότια στους Μαχνοβίτες είναι ο ισχυρισμός ότι οι επαναστάτες, στη διάρκεια της παραμονής τους στο Αικατερίνοβλαβ, δεν έκαναν τίποτα γιά ν' πετύχουν μια σοσιαλιστική οργάνωση της ζωής εκείνης της πόλης. Αλλά λέγοντας αυτό, οι Μπολαβίκοι κρύβουν απ' τις μάζες όλα στοιχεία εξαιρετικής σημασίας. Κατ' αρχήν, οι Μαχνοβίτες δεν ήταν ούτε κόμμα ούτε κάποια εξουσία. Στο Αικατερίνοβλαβ, ενήργησαν σαν ένα επαναστατικό στρατιωτικό απόσπασμα, εγγυούμενοι την ελευθερία της πόλης. Μ' αυτή την ιδιότητα, δεν ήσαν με κανένα τρόπο υποχρεωμένοι ν' προσπαθήσουν ν' πετύχουν ένα σοσιαλιστικό επαναστατικό πρόγραμμα. Αυτό τό καθήκον μπορούσε ν' επιτελεσθεί μόνο από τους εργάτες του τόπου. Τό πολύ-πολύ εκείνο που μπορούσε ν' κάνει ο Μπολαβίτικος στρατός ήταν ν' τους βοηθήσει με τις απόψεις και τις συμβουλές του, με τό πεπρωμα πρωτοβουλίας και την οργανωτική του ικανότητα κι αυτό τό έκανε.

Δεύτερον, στό επιχειρήματά τους οι Μπολαβίκοι κρύβουν απ' τις μάζες την ιδιαίτερη κατάσταση της πόλης εκείνο τον καιρό: σ' όλη τη διάρκεια της παραμονής των Μαχνοβιτών εκεί, αυτή δεν ήταν μόνο σ' κατάσταση πολιορκίας, αλλά και κάτω από πραγματικό βομβαρδισμό. Δεν περνούσε ούτε μιά ώρα, χωρίς ν' σκάνε οβίδες. Αι κείνη η κατάσταση ήταν κι όχι ο Μαχνοβίτικος στρατός, που εμπόδιζε τους εργάτες ν' ξεκινήσουν άμεσα την οργάνωση της ζωής σύμφωνα με τις αρχές της αυτοοργάνωσης.

Όσο γιά τό παραμύθι σύμφωνα με τό οποίο οι Μαχνοβίτες δήλωσαν στους εργάτες σιδηροδρομίου που πήγαν ν' τους βοηθήσουν ότι αυτοί (οι Μαχνοβίτες) δεν χρειάζονται τους σιδηροδρόμους, αφού είχαν καλά όπλα καθώς και τις Στέππας — αυτή η μείλια επ'όψη ξεκίνησε απ' τις εφημερίδες του Ντενίκιν τον Οκτώβρη του 1919 κι απ' αυτή τη πηγή την πήραν οι Μπολαβίκοι γιά ν' εξυπηρετήσουν τους δικούς τους σκοπούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

ΛΑΘΗ ΤΩΝ ΜΑΧΝΟΒΙΤΩΝ. ΔΕΥΤΕΡΗ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΙΚΗ ΕΠΙΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΩΝ.

Οι προσπάθειες που κατέβαλαν οι Μαχνοβίτες στην πάλη τους ενάντια στον Ντενίκιν ήταν κολοσσιαίες. Ο ηρωισμός του εξάμηνου αγώνα τους ήταν ολοφάνερος. Μόνοι τους εξάλειψαν τη θύελλα της επανάστασης σ' ολόκληρη την έκταση της απελευθερωμένης περιοχής κι ετοίμασαν τόν τόφο της αντεπανάστασης του Ντενίκιν. Νά πώς κατάλαβαν οι πλατιές μάζες των πόλεων και των χωριών τα γεγονότα που συνέβηκαν.

Οι συνθήκες αυτές οδήγησαν πολλούς Μαχνοβίτες στο συμπέρασμα ότι χάρη στην κατανόηση των εργατών και των αγροτών, ήταν τώρα προφιλικοί από κάθε Κομμουνιστική προβόκταση. Πίστευαν ότι ο Κόκκινος Στρατός κατεβαίνοντας απ' τόν βορρά, θα καταλάβαινε τώρα τόν ψευδή χαρακτήρα των κατηγοριών του Κ.Κ. εναντίον των Μαχνοβιτών, ότι ο στρατός αυτός δε θα ξεγελιόταν από ένα νέο τέχνησμο ή προβόκταση του Κόμματος, αλλά ότι αντίθετα θα έκανε κοινό μέτωπο με τούς Μαχνοβίτες μόλις συναντιόνταν. Επιπλέον, η αισιοδοξία μερικών Μαχνοβιτών έφτανε σε τέτοιο σημείο ώστε να θεωρούν απίθανο, εξαιτίας της πλατιάς εξπλωσις των Μαχνοβιτικών τάσεων μέσα στο λαό, ότι τó Κ.Κ. θα τολμούσε να οργανώσει μία νέα επίθεση ενάντια στον ελεύθερο λαό.

Η στρατιωτική κι επαναστατική δραστηριότητα των Μαχνοβιτών ήταν αντίστοιχη μ' αυτή τή στάση. Περιορίστηκαν να καταλάβουν ένα τμήμα τής περιοχής μεταξύ Δνεπίερου και Δόν και δέν επιδίωξαν να προελάσουν πρὸς τὰ βόρεια και νά εδραιώσουν τή θέση τους εκεί, με τή σκέψη ότι όταν συναντιούνταν οι δύο στρατοί, θα επεξεργάζονταν μία κατάλληλη τακτική. Η πλῆθος μερικοί αγωνιστές ήταν πισμένοι ότι δέν έπρεπε ν' αφιερωθεί η περιβολική προσοχή στη στρατιωτική, ακόμα κι αν ήταν επαναστατική πλευρά, αλλά ότι ήταν απαραίτητο νά συγκεντρώσουν τήν προσοχή τους στη δραστηριότητα των μαζών των εργατών κι αγροτών, νά τούς εμψυχώσουν στο έργο τής επαναστατικής δημιουργίας. Τα εργατικά κι αγροτικά συνέδρια — τοπικά, περιφερειακά, επαρχιακά — αυτά θάταν τὰ τωρινά πρακτικά καθήκοντα. Νά πώς θα βοηθούσαν η επανάσταση και θα σωζόταν απ' τó αδιέξοδο που τήν οδηγούσαν οι Μπολσεβίκοι.

Η αισιοδοξία των Μαχνοβιτών κι η στάση τους σχετικά με τήν ανάγκη ν' αφοσιωθούν κύρια σε οικοδομητική δουλειά στην περιοχή, ήταν μία αντίδραση απόλυτα υγιής, αλλά με κανένα τρόπο δέν ανταποκρινόταν στην κατάσταση που εξελισσόταν στην Ουκρανία και συνακόλουθα, δέν οδήγησε στα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Πρώτα απ' όλα υπήρχε ο Μπολσεβικισμός. Απ' τήν ίδια του τή φύση δέν μπορούσε ποτέ, κάτω από καμιά περίπτωση, νά επιτρέψει τήν ελεύθερη

και χωρίς περιορισμούς ύπαρξη ενός λαϊκού κινήματος τής βάσης, σαν τή Μαχνοβιταίνα. Όποια κι αν ήταν η κοινή γνώμη των εργατών κι αγροτών, ο Μπολσεβικισμός, απ' τήν πρώτη του κιόλας επαφή με τó κίνημα, θάπαιρνε όλα τὰ μέτρα γιά νά τó εκμηδενίσει. Νά γιατί οι Μαχνοβίτες, που βρίσκονταν στο επίκεντρο τής λαϊκής δράσης στην Ουκρανία, θα έπρεπε νά είχαν αρχίσει προσατεύοντας τόν εαυτό τους απ' αυτή τήν απειλή. Η επιθυμία τους νά αφοσιωθούν κατά κύριο λόγο σε θειικά έργα — μία πολύ δικαιολογημένη κι επαναστατική επιθυμία — ήταν απραγματοποιητή στις ειδικές συνθήκες τής Ουκρανίας μετά τó 1918. Τή χώρα αυτή τήν είχαν διασχίσει αρκετές φορές οι Αυστρο-Γερμανοί, οι Πετλιουριστές, οι Ντενικιστές, οι Μπολσεβίκοι. Στά 1919, η επαναστατική περιοχή είχε σαρωθεί απ' τή μία άκρη ως τήν άλλη από ένα κύμα Κοζάκων που πήγαινε πρὸς μία κατεύθυνση και 4 μήνες αργότερα από τó ίδιο κύμα που πήγαινε αντίθετα, ισοπεδώνοντας τὰ πάντα στο πέρασμά του. Τή χιονοστιβάδα αυτή τήν ακολούθησαν άμέσως τὰ πολυάριθμα στρατεύματα τού Κόκκινου Στρατού που έφεραν τήν ίδια ατέλειωτη καταστροφή στον επαναστατικό λαό.

Συνακόλουθα, η κατάσταση στην επαναστατική περιοχή τó καλοκαίρι τού 1919 έκανε εντελώς αδύνατη τήν επαναστατική οικοδόμηση με μεγάλη κλίμακα. Ήταν σαν ένα γιγάντιο πλέγμα από ξεφολύχες νά πηγαίνονσερόταν μέσα στην περιοχή, απ' τó βορρά πρὸς τó νότο και πάλι πρὸς τὰ πίσω, εξαλειφοντας κάθε ίχνος δημιουργικού έργου. Μέσα σ' αυτές τīs συνθήκες οι Μαχνοβίτες ήταν αναγκασμένοι νά συγκεντρώσουν τήν προσοχή τους στις στρατιωτικές υποθέσεις, στον πόλεμο κατά των εχθρικών δυνάμεων.

Πρέπει νά συνεχίσουμε νά παίρνουμε υπόψη τīs συνθήκες ζωής στην περιοχή.

Τó φθινόπωρο τού 1919, τó κύριο καθήκον των Μαχνοβιτών, μέσα στα πλαίσια τής Ρώσικης επανάστασης, ήταν η καταστροφή τής αντεπανάστασης τού Ντενίκιν. Οι Μαχνοβίτες ολοκλήρωσαν αυτή τήν αποστολή. Αλλά μ' αυτό δέν τελείωσε η ιστορική τους αποστολή στη Ρώσικη επανάσταση, εκείνο τόν καιρό. Η εξεγερμένη χώρα, απελευθερωμένη απ' τó στρατό τού Ντενίκιν, απαιτούσε επειγόντως τή άμεση οργάνωση τής άμυνας σ' ολόκληρη τήν επικράτεια της. Χωρίς μία τέτοια άμυνα, η χώρα κι όλες οι επαναστατικές δυνατότητες, που τή πρόσφερε η καταστροφή τού Ντενίκιν, διέτρεχαν συνεχώς τόν κίνδυνο ν' αφανιστούν απ' τόν κρατιστικό στρατό των Μπολσεβίκων, που είχε σταλεί στην Ουκρανία γιά νά καταδιώξει τόν στρατό τού Ντενίκιν που απισθοχωρούσε.

Γ' αυτό είναι αναμφισβήτητο ότι ένα απ' τὰ ιστορικά καθήκοντα που η πορεία των γεγονότων επέβαλε στους Μαχνοβίτες τó φθινόπωρο τού 1919, ήταν η δημιουργία ενός επαναστατικού στρατού αρκετά ισχυρού ώστε νά μορφέσει ο επαναστατημένος λαός νά υπερασπίσει τήν ελευθερία του, όχι μόνο σε μία απομονωμένη και περιορισμένη περιοχή, αλλά σ' ολόκληρη τήν επικράτεια τής Ουκρανικής επανάστασης.

Βέβαια αυτό τó καθήκον δέν ήταν εύκολο όσο κρατούσε η άγρια πάλη κατά τού Ντενίκιν, αλλά έγινε ιστορικά αναγκαίο κι απόλυτα δυνατό, αφού τó μεγαλύτερο τμήμα τής Ουκρανικής βρέθηκε μέσα στην επανάσταση κι απόκτησε Μαχνοβίτικο πνεύμα. Οι μονάδες των επαναστατών που έρχονταν από παντού γιά νά ενωθούν με τούς Μαχνοβίτες προέρχονταν όχι μό-

νον απ' τη Ν. Ουκρανία, αλλά κι απ' τόν βορρά — παράδειγμα, η επαναστατική μεραρχία τού Μπιμπίκ, που κατέλαβε τήν Πολτάβα. Ακόμα, ορισμένα αποσπάσματα τού Κόκκινου Στρατού ήλθαν απ' τήν Κεντρική Ρωσία γιά νά ενταχθούν στις γραμμές τών Μαχνοβιτών, διψώντας νά πολεμήσουν γιά τήν κοινωνική επανάσταση κάτω απ' τή σημαία τής Μαχνοβτοίνα. Μεταξύ άλλων, αρκετά μεγάλα τμήματα στρατού ήλθαν απ' τήν επαρχία τού Ουρέλ, κάτω απ' τή διοίκηση τού Ογκαρκίφ. Έφτασαν στό Αικατερίνοσλαβ γύρω στό τέλη τού Οκτωβρίου 1919, έχοντας δώσει μάχες στό δρόμο ενάντια στους στρατούς τών Μπολσεβίκων και τών Ντενικιστών.

Η σημαία τής Μαχνοβτοίνα υψώθηκε αυθόρμητα και κυμάτιζε πάνω απ' όλη τήν Ουκρανία. Τό μόνο που χρειαζόταν ήταν νά ληφθούν ορισμένα μέτρα γιά νά συγχωνευτούν όλες οι πολυάριθμες ένοπλες ομάδες, που περιλανιόντουσαν σ' ολόκληρη τήν Ουκρανία, σ' έναν ισχυρό, λαϊκό κι επαναστατικό στρατό που νά μπορούσε νά στηθεί φρουρός γύρω απ' τήν επανάσταση τής επανάστασης.

Μιά τέτοια δύναμη, που θά υπεράσπιζε ολόκληρη τήν επαναστατική επικράτεια κι όχι μόνο μία στενή και περιορισμένη περιοχή, θά ήταν τό πιο πρακτικό επιχείρημα ενάντια στους Μπολσεβίκους, που ήταν συνηθισμένοι νά δουλεύουν και νά διαπραγματεύονται μέ τή βία.

Όμως τό μεθύσι τής νίκης καθώς και κάποια αμέλεια, εμπόδιαν τούς Μαχνοβίτες νά δημιουργήσουν έγκαιρα μιάν τέτοια δύναμη. Νά γιατί από τότε που οι Μπολσεβίκοι εισέβαλαν στην Ουκρανία, οι Μαχνοβίτες υποχρεώθηκαν ν' αποσυρθούν στην περιορισμένη περιοχή τού Γκιουλά-Πολέ. Ήταν ένα σοβαρό στρατιωτικό σφάλμα, ένα σφάλμα απ' τό οποίο οι Μπολσεβίκοι έσπευσαν νά επωφεληθούν και που οι συνέπειές του βάρυναν γρήγορα πάνω στους Μαχνοβίτες και πάνω σ' ολόκληρη τήν επανάσταση στην Ουκρανία.

* * *

Μιά επιδημία τύφου που εξαπλώθηκε σέ ολόκληρη τή Ρωσία, χτύπησε και τό Μαχνοβιτικό στρατό. Τόν Οκτώβριο, οι μισοί άντρες ήταν άρρωστοι. Αυτή ήταν η κύρια αιτία που υποχώρησε τούς Μαχνοβίτες νά εγκαταλείψουν τό Αικατερίνοσλαβ, όταν, γύρω στό τέλη τού Νοέμβριου, η πόλη δέχθηκε τήν επίθεση μιάς ισχυρής δύναμης τού στρατού τού Ντενικίν, μέ διοικητή τό Στρατηγό Σλατόφ. Ο στρατός αυτός υποχωρούσε προς τήν Κριμαία κι η προσωρινή κατάληψη τού Αικατερίνοσλαβ απ' αυτόν, ήταν άνευ σημασίας.

Οι Μαχνοβίτες ανασυντάχθηκαν στην περιοχή μεταξύ τών πόλεων Μολιτοπόλ, Νικολόλ κι Αλεξαντρόφσκ. Τό στρατιωτικό επιτελείο στάθμευσε στό Αλεξαντρόφσκ. Εδώ και λίγο καιρό κυκλοφορούσε η είδηση ότι πλησίαζε ο Κόκκινος Στρατός. Οραματιζόμενοι μιάν αδελφική συνάντηση, οι Μαχνοβίτες δέν έκαναν καμιά προετοιμασία γιά σύγκρουση.

Στό τέλη τού Δεκέμβριου, έφτασαν στην περιοχή τού Αικατερίνοσλαβ και τό Αλεξαντρόφσκ μερικές μεραρχίες τού Κόκκινου Στρατού. Η συνάντηση τών Μαχνοβιτών και τών στρατιωτών τού Κόκκινου Στρατού υπήρξε θερμή κι συντροφική. Οργανώθηκε μιάν γενική συνέλευση όπου οι

μοχητές και τών δυο στρατών έδωσαν τό χέριο και διακήρυξαν ότι θά πολεμώσουν μαζί ενάντια στόν κοινό τους εχθρό: τόν καπιταλισμό και τήν επανόσταση. Αυτή η συμμαχία κράτησε μιάν περίοδο βδομάδα. Μερικές μονάδες τού Κόκκινου Στρατού εκδήλωσαν ακίμα και τήν επιθυμία νά προχωρήσουν στις Μαχνοβιτικές γραμμές.

Τότε ο διοικητής τού Μαχνοβιτικού στρατού πήρε μιάν διαταγή απ' τό Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο τού Ήμου Σώματος τού Κόκκινου Στρατού νά οδηγήσει τόν επαναστατικό στρατό στό Πολωνικό μέτωπο. Αμέσως όλοι κατάλαβαν ότι αυτό ήταν τό πρώτο βήμα τών Μπολσεβίκων γιά μιάν νέα επίθεση εναντίον τών Μαχνοβιτών. Η μετακίνηση τού επαναστατικού στρατού στό Πολωνικό μέτωπο σήμανε τήν απομάκρυνση απ' τήν Ουκρανία, τό κύριο νευραλγικό κέντρο τού επαναστατικού Εσοικισμού. Αυτό ακριβώς ήθελαν οι Μπολσεβίκοι: θά ήταν τότε απόλυτοι κύριοι τής επαναστατικής περιοχής κι αυτό τό ήξεραν πολύ καλά οι Μαχνοβίτες. Επιπλέον, η ίδια η διαταγή Εσθήκωσε τήν αγανάκτηση τών Μαχνοβιτών' ούτε τό 14ο Σώμα ούτε καμιά άλλη μονάδα τού Κόκκινου Στρατού είχε οποιουδήποτε δεσμούς μέ τό Μαχνοβιτικό στρατό' ήταν οι τελευταίοι που θά μπορούσαν νά δώσουν διαταγές στόν επαναστατικό στρατό, που μόνος του είχε σηκώσει όλο τό βάρος τής πάλης ενάντια στην αντεπανάσταση στην Ουκρανία.

Τό Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο τού Μαχνοβιτικού επαναστατικού στρατού απάντησε άμεσα στή διαταγή τού 14ου Σώματος Στρατού. Αυτή η απάντηση έλεγε (επειδή δέν έχουμε στό χέριο μας τό γραπτό ντοκουμέντο, τήν παραθέτουμε από μνήμη): Ο Μαχνοβιτικός επαναστατικός στρατός έχει αποδείξει τό επαναστατικό του πνεύμα καλύτερα από οποιονδήποτε άλλον. Θά διατηρήσει τήν επαναστατική αγωνιστική του θέση, μένοντας στην Ουκρανία κι όχι ταξιδεύοντας στό Πολωνικό μέτωπο, τή σημαία τού οποίου δέν καταλαβαίνει. Επιπλέον, αυτή η αναχώρηση είναι φυσιολογικά αδύνατη μιάς κι οι μισοί άντρες, ολόκληρο τό επιτελείο κι ο ίδιος ο διοικητής, βρίσκονται στό νοσοκομείο μέ τύφο. Τό Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο τού Μαχνοβιτικού επαναστατικού στρατού θεωρεί τή διαταγή τού 14ου Σώματος Στρατού άστοχη και προβokatόρική.

Η απάντηση αυτή τών Μαχνοβιτών συνοδεύεται από μιάν έκκληση προς τούς στρατιώτες τού Κόκκινου Στρατού, που τούς καλούσε νά μήν εξαπολύονται απ' τούς προβokatόρικούς ελιγμούς τών διοικητών τους. Μετά απ' αυτό, οι Μαχνοβίτες διέφυγαν τό στρατοπέδο τους και ξεκίνησαν γιά τό Γκιουλά-Πολέ. Έφτασαν χωρίς ταλαιπωρίες κι επεισόδια. Οι στρατιώτες τού Κόκκινου Στρατού δέν έδειξαν καμιά επιθυμία ν' αντιταχθούν στή μετακίνηση τών Μαχνοβιτών. Μόνο μερικά μικρά αποσπάσματα και κάποια απομονωμένα άτομα που βρέθηκαν πίσω απ' τό κυρίως ρεύμα, συνελήφθηκαν απ' τούς Μπολσεβίκους.

Στό μέσα τού Γενάρη τού 1920, οι Μπολσεβίκοι κήρυξαν εκτός νόμου τόν Μάγχο και τό μέλη τού στρατού του, γιά τήν άρνησή τους νά πάνε στό Πολωνικό μέτωπο. Η ημερομηνία αυτή σημάδεψε τήν αφετηρία μιάς άγριας πάλης μεταξύ Μαχνοβιτών και Κομμουνιστικής εξουσίας. Δέ θά αναφερθούμε σ' όλες τίς λεπτομέρειες αυτής τής πάλης, που κράτησε 9 μήνες. Θά παρατηρήσουμε μόνον ότι υπήρξε ανελέητη κι απ' τίς δυο πλευρές. Οι Μπολσεβίκοι στηρίζονταν στις πολυάριθμες, πόνοπλες και καλά εφοδια-

σμένες μεραρχίες τους. Για ν' αποτρέψει τή συναδέλφωση μεταξύ των στρατιωτών του Κόκκινου Στρατού και των Μαχνοβιτών, ο Μπολσεβίκος διοικητής έστειλε εναντίον των Μαχνοβιτών μία μεραρχία Λιθουανών ελεύθερων σκοπευτών και μερικά αποσπάσματα Κινέζων, δηλαδή, μονάδες που τά μέλη τους δεν είχαν τήν παραμικρή ιδέα για τὸ αληθινὸ νόημα τῆς Ρώσικης επανάστασης καὶ που υπάκουαν τυφλὰ στις διαταγές των αρχῶν.

Τὸ Γενάρη, οι Μαχνοβίτες ἦταν αποδιοργανωμένοι ἀπ' τήν επιδημία τύφου. Ὅλα τὰ μέλη τοῦ επιτελείου εἶχαν τυφοειδῆ πυρετό. Ὁ ἴδιος ὁ Μάχνο προσβλήθηκε ἀπὸ μιά πολὺ οξεία μορφή τύφου. Ἡ πλειοψηφία τοῦ στρατοῦ ἀναγκάστηκε νὰ εγκαταλείψει τίς γραμμές του εξαιτίας τῆς ἀρρώστιας καὶ σκοπίστηκε στὸ χωριό. Κάτω ἀπ' αὐτές τίς συνθήκες ἦταν που οι Μαχνοβίτες ἔπρεπε νὰ ἀντιμετωπίσουν τοὺς πολυάριθμους ἐχθρούς τους καὶ νὰ φροντίσουν τὸν Μάχνο, που γιὰ πολλὰς μέρες ἦταν ἀναίσθητος. Ἦταν μιά στιγμή ἐνδιαφέροντος, θυσίας καὶ ἀφοσιωμένης φροντίδας πρὸς τὸν ἀρχηγό τους. Οι ἀντάρτες, ἀπλοὶ χωρικοὶ ἀπ' τὰ γύρω χωριά, συγκινήθηκαν βαθιὰ ἀπ' τήν επικίνδυνη κατάσταση τοῦ Μάχνο. Ὅντας ἀρρωστος, θὰ μπορούσε νὰ πιστεῖ αἰχμάλωτος ἀπ' τὸν Κόκκινον Στρατό ἀπ' τή μιά μερὰ στὴν ἄλλη. Ἦταν ἀπόλυτα ξεκάθαρο σὲ ὅλους ὅτι ἡ ἀπάθεια τοῦ Μάχνο θὰ ἦταν ἓνα τρομερὸ χτύπημα γιὰ ὁλόκληρη τὴν αγροτιά, μιά ἀπάθεια μὲ συνέπειες ἀσυμλόγητες. Ἐτοί οι χωρικοὶ ἔκαναν ὅ,τι μπορούσαν γιὰ νὰ τὴν ἐμποδίσουν. Θὰ ἔπρεπε νὰ δεῖ κανεὶς μὲ τί φροντίδα μετέφεραν τὸν Μάχνο ἀπ' τή μιά καλύβα στὴν ἄλλη στὸ Γκιουλάι-Πολέ καί σ' ἄλλα χωριά, γιὰ νὰ τὸν κρύβουν ἀπ' τοὺς Κόκκινους φρουροὺς που τὸν κυνηγοῦσαν. Θὰ ἔπρεπε νὰ δεῖ κανεὶς πῶς, πολλὰς φορές, τὴν κρίσιμη στιγμή, ὅταν ἀνακαλύπτονταν τὸ κρησφύγετο τοῦ Μάχνο, οι χωρικοὶ θυσιοζέονταν, στὴν προσπάθειά τους νὰ κερδίσουν χρόνο γιὰ νὰ τὸν μεταφέρουν σ' ἓνα πιο ἀσφαλές μέρος — θὰ ἔπρεπε νὰ τὰ ἔχει δεῖ κανεὶς ὅλα αὐτὰ γιὰ νὰ καταλάβει μὲ τί φανατικὴ ἀφοσίωση ἦταν ἔτοιμοι οι χωρικοὶ νὰ ὑπερασπίσουν τὸν ἀρχηγό τους καὶ σὲ τί βαθμὸ τὸν ἐκτιμοῦσαν. Μόνο χάρη σ' αὐτὴ τὴν ἐξαιρετικὴ ἀφοσίωση σώθηκε ἡ ζωὴ τοῦ Μάχνο σ' αὐτὴ τὴν κρίσιμη στιγμή.

Ἄν καὶ τὰ Μπολσεβίκικα στρατεύματα ἦταν πολὺ ἀνώτερα ἀριθμητικὰ, ὁ Μάχνο καὶ τὰ ἀποσπάσματά του κατόρθωναν συνεχῶς νὰ τοὺς ξεφεύγουν. Ἀλλὰ οι Μπολσεβίκοι κατὰφεραν νὰ εδραιώσουν τὴ θέση τους σὲ αρκετὰ μέρη καὶ νὰ σταματήσουν τὴν ελεύθερη ἀνάπτυξη τῆς περιοχῆς, που εἶχε ἀρχίσει στὸ 1919. Τότε ἄρχισαν κι οι μαζικὲς ἐκτελέσεις χωρικῶν.

Πολλοὶ θὰ θυμούνται ὅτι ὁ Σοβιετικὸς τύπος, σὲ ἄρθρα του που ἀναφέρονταν στὴν πάλη μὲ τὸν Μάχνο, ἀνέφερε τὸν ἀριθμὸ των Μαχνοβιτών που νικῆθηκαν, αἰχμαλωτίστηκαν ἢ τουφεκίστηκαν. Ἀλλὰ ὁ τύπος αὐτὸς παρέλειπε πάντοτε νὰ ἀναφέρει ὅτι συνήθως τὰ θύματα δὲν ἦταν ἀντάρτες τοῦ στρατοῦ τοῦ Μάχνο, ἀλλὰ ντόπιοι χωρικοὶ ἀπὸ διάφορα χωριά που ἐβλεπαν μὲ συμπάθεια τὴν Μαχνοβιστία. Ὁ ἐρχομὸς των Κόκκινων μεραρχιῶν

σ' ἓνα χωριὸ σήμαινε τὴν ἄμεση σύλληψη πολλῶν χωρικῶν, που ἐκτελοῦνταν ἀργότερα σὰν Μαχνοβίτες επαναστάτες, ἢ σὰν ὄμηροι. Στους διοικητὲς διάφορων Κόκκινων μεραρχιῶν ἄρσεν ἰδιαιτέρα αὐτὴ ἡ βάρβαρη καὶ χυδαία μεθοδὸς πάλης ἐναντίον τῆν Μαχνοβιστία, προτιμώμενη τῆν ἀπ' τὴν ανοιχτὴ πάλη ἐναντίον τὸν Μάχνο. Εἰδικὰ οι μονάδες τῆς 42ης καὶ 46ης μεραρχίας Κόκκινων Τουφεκιστῶν, ἀπολαμβάνουν τέτοιες ἐνέργειες. Τὰ χειρότερα δεινὰ υπέφερε τὸ χωριὸ Γκιουλάι-Πολέ, που πέρασε πολλὰς φορές ἀπ' τὴ μιά παράταξη στὴν ἄλλη. Κεῖθε φορὰ που τὰ Μπολσεβίκικα στρατεύματα ἔμπαιναν στὸ χωριὸ ἢ ἀναγκάζονταν νὰ τὸ εγκαταλείψουν, οι διοικητὲς συγκέντρωναν βίαια αρκετὲς δεκάδες χωρικῶν, που τοὺς συλλάμβαναν αἰφνιδιαστικὰ στοὺς δρόμους καὶ τοὺς τουφεκίζαν. Κάθε κάτοικος τοῦ Γκιουλάι-Πολέ μπορεί νὰ διηγηθῆ ἀφρικανιστικὲς ἱστορίες γι' αὐτές τίς Μπολσεβίκικες μεθόδους. Σύμφωνα μὲ τίς πιο μετριοπαθεῖς ἐκτιμήσεις, πάνω ἀπὸ 200.000 ἀγρότες κι ἐργάτες ἐκτελέστηκαν ἢ πληγώθηκαν βαρειά ἀπ' τίς Σοβιετικὲς ἀρχές ἐκείνον τὸν καιρὸ στὴν Ουκρανία. Ἄλλοι τόσοι σχεδὸν φυλακίστηκαν ἢ εκτοπίστηκαν σὲ διάφορα μέρη τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Σιβηρίας.

Φυσικὰ οι Μαχνοβίτες — επαναστατικὰ παιδιὰ ἐνὸς επαναστατῆ λαοῦ — δὲν μπορούσαν νὰ μείνουν ἀδιάφοροι ἐπὶ ἀντί οὐ μιά τέτοια τερατῶδη διαστρέβλωση τῆς ἐπανάστασης. Ἀπάντησαν στὴν Μπολσεβίκικη τρομοκρατία μὲ χτυπήματα ἐξίσου σοβαρὰ. Χρησιμοποίησαν ἐναντίον τῶν Μπολσεβίκους ὅλες τίς μεθόδους τοῦ ανταρτοπόλεμου, που εἶχαν χρησιμοποιήσει προηγουμένα στὴν πάλη τους ἐναντίον τοῦ Ἀταμάνου Σκοροπάνσκι. Ὅποτε οι μονάδες τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ συγκρούονταν μὲ τοὺς Μαχνοβίτες, ἡ μάχη ἀκολουθοῦσε ὅλους τοὺς κανόνες τῶν πολέμου καὶ, δυστυχῶς, τὰ κύρια θύματα τέτοιων συγκρούσεων ἦταν οι ἀπλοὶ στρατιῶτες τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, στρατιῶτες που εἶχαν σταλεῖ ἐξαναγκαστικὰ στὴ μάχη καὶ που μὲ κανένα τρόπο δὲν ἔδειξαν μιά τέτοια τύχη. Ἀλλὰ αὐτὸ δὲν μπορούσε ν' ἀποφευχθεῖ. Ὅποτε οι Μαχνοβίτες ἐπίαναν Κόκκινους αἰχμάλωτους, σφρόπλιζαν τοὺς στρατιῶτες καὶ τοὺς ἄφηναν ελεύθερους, ὅσοι ἀπ' αὐτοὺς ἤθελαν, μπορούσαν νὰ ἐνταχθοῦν στις γραμμές των επαναστατῶν, ἀλλὰ οι διοικητὲς καὶ τὰ Κομματικὰ στελέχη γενικὰ ἐκτελοῦνταν, ἐκτός ἀπὸ σπάνιες περιπτώσεις ὅταν οι στρατιῶτες ζήτησαν νὰ τοὺς λησπύθουν.

Οι Σοβιετικὲς ἀρχές κι οι πράκτορές τους περιγράφανε συχνὰ τοὺς Μαχνοβίτες σὰν ἀνελέητους δολοφόνους ἐμφανίζοντας ἀτέλειωτες λίστες στρατιωτῶν τῶν Κόκκινου Στρατοῦ καὶ μελῶν τῶν Κ.Κ. που σκοτώθηκαν ἀπ' αὐτοὺς. Ἀλλὰ οι ἀρχές πάντοτε σιωποῦσαν γιὰ τὸ ουσιαστικὸ γεγονός, τίς περιστάσεις, δηλαδή, κάτω ἀπ' τίς ὁποῖες εἶχαν σκοτωθεῖ αὐτοὶ οι στρατιῶτες ἢ τὰ μέλη τοῦ Κόμματος. Ἦταν πάντοτε θύματα ο μαχών που οι ἴδιοι οι Κομμουνιστὲς ἄρχιζαν ἢ προκαλοῦσαν, μαχὼν που ἐπιβαλλόνταν στοὺς Μαχνοβίτες ὅταν παγιδεύονταν ἀπ' τοὺς Μπολσεβίκους. Ὁ πόλεμος εἶναι πόλεμος, πάντοτε ὑπάρχουν θύματα κι ἀπ' τίς δύο πλευρές. Οι Μαχνοβίτες καταβαίνουν πολὺ καλὰ ὅτι πολεμοῦσαν ὄχι ἐναντίον των στρατιωτῶν τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ σὰ σύνολο ἢ μεμονωμένα, ἀλλὰ ἐναντίον μιάς χούφτας ἐξουσιαστῶν που διευθύνανε αὐτὴ τὴ μάχη, που τὴν εἶχε στή ἀθάσθη τῆς καὶ που ἐκτιμοῦσε τὴ ζωὴ ἐνὸς Κόκκινου στρατιῶτη μόνον στὸ βαθμὸ που ἦταν χρήσιμη γιὰ τὴ διατήρηση τῆς ἐξουσίας τῆς. Νὰ γιατί, ἂν

καί συχνά πολεμούσαν σκληρά ενάντια στις μονάδες του Κόκκινου Στρατού, μόλις τελείωνε η μάχη οι Μαχνοβίτες φέρνονταν στους στρατιώτες του Κόκκινου Στρατού με το ίδιο πνεύμα αδελφοσύνης και φιλίας που χαρακτηρίζει τις μεταξύ τους σχέσεις. Μόνο να θυμάσαι μπορεί κανείς τη λεπτότητα, την αυτοσυγκράτηση και τον επαναστατικό σεβασμό με τον οποίο οι Μαχνοβίτες αντιμετώπιζαν τους στρατιώτες του Κόκκινου Στρατού: ούτε ένας απ' τους στρατιώτες αυτού του στρατού, που πιάστηκε αιχμάλωτος απ' τους Μαχνοβίτες, δεν υπέφερε απ' αυτούς. Κι αυτό συνέβαινε σε μία εποχή που όποιοι Μαχνοβίτες έπεφτε στα χέρια των Μπολσεβίκων, τούφεκιόταν πάντοτε επιτόπου.

Οι Μαχνοβίτες είχαν όμως ολόκληρα διαφορετικές σχέσεις με τους αρχηγούς του Κόκκινου Στρατού και με την αριστοκρατία του Κόμματος. Τους θεωρούσαν σαν τους μόνους αληθινούς ένοχους όλων των κακών κι όλου του τρόμου που η Σοβιετική εξουσία είχε επιβάλλει στην περιοχή. Αυτοί οι αρχηγοί είχαν εκμηδενίσει σκόπιμα την ελευθερία του λαού κι είχαν μεταμορφώσει την επαναστατική περιοχή σε μία πληγή απ' όπου έτρεχε το αίμα του λαού. Κι οι Μαχνοβίτες τους μεταχειρίζονταν ανάλογα: όταν τους έπιαναν συνήθως τους σκότωναν.

Η Μπολσεβίκικη τρομοκρατία ενάντια στους Μαχνοβίτες περιείχε όλα τα συμπτώματα τρομοκρατίας που ενυπάρχουν σε μία άρχουσα κλάση. Άν οι Μαχνοβίτες κρατούμενοι δεν εκτελούνταν αμέσως, φυλακίζονταν και υποβάλλονταν σε βασανιστήρια κάθε μορφής, για να εξαναγκαστούν ν' αποκηρύξουν το κίνημα, να καταγγείλουν δημόσια τους συντρόφους τους και να συνεργαστούν με την αστυνομία. Ο υποδιοικητής του 13ου επαναστατικού συντάγματος Μπερέζόφσκυ, πιάστηκε αιχμάλωτος απ' τους Μπολσεβίκους κι έγινε πράκτορας του Ειδικού Τμήματος (Τ σ κ ά) αλλά σύμφωνα μ' αυτόν, τó έκανε μόνον αφού τόν βασάνισαν. Ακόμα, οι Μπολσεβίκοι προσφέρθηκαν πολλές φορές να ελευθερώσουν τόν διοικητή του μηχανικού σώματος του Μαχνοβίτικου στρατού Τσουμπένκο, αν συμφωνούσε να τους βοηθήσει να δολοφονήσουν τόν Μάχνο. Η δολοφονία του Μάχνο με τη βοήθεια κάποιου φυλακισμένου Μαχνοβίτη, ήταν τó αδιάκοπο μέλημα των Μπολσεβίκων σ' όλη τη διάρκεια του καλοκαιριού τού 1920. Παραδίετομε εδώ τó κείμενο ενός ντοκουμέντου που δημοσιεύτηκε από τούς Μαχνοβίτες μετά από μία αποτυχημένη απόπειρα των Μπολσεβίκων να δολοφονήσουν τόν Μάχνο.

ΠΡΟΔΟΤΙΚΗ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑΣ ΤΟΥ ΜΠΑΤΚΟ ΜΑΧΝΟ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΟΥΣ-ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ

Εδώ και 2 μήνες τó στρατηγικό επιτελείο τών Ουκρανών επαναστατών έπιανε από πολλές πηγές τήν πληροφορία ότι τó Κομμουνιστικό-Μπολσεβίκικο Κόμμα που κυβερνά, όντας ανίκανό παρά τά συντάγματα και τίς μεραρχίες του να συντρέψει τήν ανεξάρτητη κι ελεύθερη εξέγερση τής Μαχνοβιστίνα σε ανοιχτή μάχη, σνομποτούσε, με τó βοήθεια μισθοφόρων, να δολοφονήσει τόν ηγέτη τού επαναστατικού ζήτησμοού, σύντροφο Νέστορα Μάχνο.

Σύμφωνα με ακριβείς πληροφορίες που κατέχουμε, έχει συσταθεί γι' αυτό τó

σκοπό ένα ειδικό τμήμα στην Πανουκρανική Τ σ κ ά, με επικεφαλής τούς εμπειρους Μπολσεβίκους δήμιους Μαντόφ και Μαρτίνοφ. Τί προσωπικό αυτό τού ειδικού τμήματος στρατολογείται αποκλειστικά από πρώην "ζητιές" που είναι καταδικασμένοι σε θάνατο κι εξαγοράζουν τή ζωή τους προσφέροντας υπηρεσίες στην Τ σ κ ά.

Μεταξύ τών προβοκατόρων υπάρχουν μερικά που διατηρούσαν σχέσεις με τó αναρχικό κίνημα, λογουχάρη: ο Πούτρ Σύντροφο, ο Τίμα Ιβάν Πετράκοφ, η Ζίνα Ερμάκοβα (Άννα Σούζοβα), ο Ταύλινο κι ο Μπουρσάφ. Οι δεινοί τους με τó αναρχικό κίνημα ήταν κύρια στρατιωτικοί. Πληροφορηθήκαμε επίσης ότι ένας απ' αυτούς τούς προβοκατόρες είναι ο "Χοντρο-Νικόλας" - ένας ανωμακτής που τόν περασμένο χρόνο έβγαζε στο Χάρκοβο τήν εφημερίδα "Κ - Σβέτου" (Πρός τó φός") και που είναι επίσης γνωστός σαν Βασίλ.

Δέν υπάρχουν όμα στην προδοσία αυτής τής συμμορίας τών προβοκατόρων. Έχοντας μάθει πολλά απ' τó φρεσόνημα και τίς διεξέδιντες αναρχικών τήν εποχή τής τρισβολής τού Ντενίκιν, έκαναν εφόδους στις συνοικίες τών συντρόφων εκτελώντας ολοκληρωτικά πογκρόμ" φυσικά όλοι οι αναρχικοί που ήξεραν και που ήταν λίγο-πολύ εχθρικοί απέναντι στις Μπολσεβίκικες αρχές, συνελήφθησαν κι εκτελέστηκαν.

Μετά από τί τούτες ενέργειες στο Χάρκοβο και τήν Οδησό, η βρωμερή αυτή συμμορία τού Μαντόφ, μ' επικεφαλής τó αφεντικό της, πήγε στο Λυκατερίνοσλαβ για να προετοιμάσει από και τή δολοφονία τού Μπάτκο Μάχνο και για νά στρατολογήσει συνεργάτες.

Αλλά οι "επαναστάτες" Μπολσεβίκοι έχουν προφανώς ξεχάσει, σά 3 χρόνια που κυβερνούν, τó είδος τής τιμωρίας με τó οποίο κάποιοι προβοκατόρες υπηρετούν τήν Τσαρική κυβέρνηση και πόσες φορές ξεπρόβαλλε μέσα απ' τίς γραμμές τους κάποιος Πετρόφ, που κατάφερε ν' αποκαταστήσει τήν τιμή του. Μιά τέτοια περίπτωση έχουμε ξανά. Αντίθετα στους προβοκατόρες που εξαγοράστηκαν απ' τούς Μπολσεβίκους αντί χρημάτων και με τήν υπόσχεση ότι θά σωθεί η ζωή τους, υπάρχουν άνθρωποι που, καταδικασμένοι απ' τó ηθικό χρέος ή πηανάν απ' τή συνείδηση τής προδοσίας τους, κατατρέφουν ν' ανατρέψουν όλα τά τολημέρα σχέδια τού Κυρίου Μαντόφ και τών φίλων του.

Η ΣΥΛΛΗΨΗ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΩΡΩΝ ΤΟΥ ΜΑΝΤΣΕΦ(1)

Στίς 20 Ιούνη, μία ώρα μετά τήν άφιξη μιάς ομάδας επαναστατών (Μαχνοβιτών) στην Τσαρκόβοβκα, 10 μίλια απ' τó Γιακούλι-Πολέ, κάποιος Φέννα Γκλουστούκοφ, που τόν προηγούμενο χρόνο είχε δουλέψει στην αντικατασκοπεία για λογαριασμό τού επαναστατικού στρατού και που μόλις είχε φτάσει στο χωριό, πλησίασε τόν Σύντροφο Μάχνο στόν δρόμο και τού είπε με ταραχή: "Μπάτκο, έχω μία πολύ σπουδαία πληροφορία για σένα..." Ο Σύντροφος Μάχνο τού υπόδειξε να δώσει τήν πληροφορία του στόν Σύντροφο Κυρλένκο, που βρισκόταν εκεί κοντά. Ο Φέννα ανακοίνωσε ότι όπότε και κάποιο άλλο άτομο, που τήν ώρα εκείνη στεκόταν στόν δρόμο κοντά στόν Σύντροφο Μάχνο, είχαν σταλεί εκεί για νά δολοφονήσουν τόν Μπάτκο Μάχνο. Ο Κυρλένκο πλησίασε προσεχτικά τó άλλο άτομο και κατάφερε να τó ασφαλίσει. Είχε πάνω του ένα περίστροφο Μάουζερ, ένα Μπράουνινγκ και δύο βόμβες κι ο Φέννα ένα περίστροφο Κόλτ.

Τó άλλο άτομο ήταν ο Γαΐκοφ Κουστύχιν, ένας λ η σ τ η ς που είχε τó παρατσούκλι "Καός Γιάσκα". Ο τελευταίος περιγράφει γρήγορα, λεπτομερικά και με κάθε ειλικρίνεια, προφορικά καθώς επίσης και γραπτά, όσα υποτίθεται ότι θά έκανε καθ' ύλην έδειξη τού Κυρίου Μαντόφ, για τόν οποίο δέν έδειχνε κανένα σεβασμό. Τού είχαν δό

σε 13.000 ρούβλια σε Τσαρικό χαρτονομίσματα κι ένα ποσό σε Σοβιετικά χρήματα. Στο Λυκατερίνοβλαβ είχε γίνει προεργαστική επεξεργασία ενός λατομευματικού πλάνου της απόπειρας δολοφονίας απ' τόν Μαντσόφ, τόν Μαρτίνοφ και τόν Φέντια. Ο Κοστίναν ήταν κάτω απ' τις διαταγές τού Φέντια. Ο Φέντια είχε επίσης αναλάβει τήν αποστολή νά πάρει μέ τό μέρος του τόν πρώην αρχηγό τής αντικατασκοπείας τού Ιου (τού Ντόντς) Μαχνοβίτικου Σώματος, τόν Λέβ Ζαντόφ. Ο Κοστίναν, ξέροντας ότι τό μόνο που τού άξιζε ήταν ο θάνατος, πρόσφερε τīs υπηρεσίες του γιά νά αποσιωχίσετε σκοπό. Φυσικά αυτή η προσφορά απορρίφθηκε κι εκτελέστηκε τήν άλλη μέρα. Πρίν πεθάνει, καταράσταν τόν Φέντια που τόν είχε οδηγήσει εδώ γιά νά τόν προδώσει στη συνέχεια.

Ο Φέντια ομολόγησε ότι είχε συλληφθεί απ' τόν Μαντσόφ κι ότι τού είχαν προτείνει νά διαλέξει ανάμεσα στόν θάνατο και στό νά εργαστεί γιά λογαριασμό τής Τ σ ε κ ά μέ στόχο τή δολοφονία τού Μάγνο. Διάλεξε τή δεύτερη πρόταση, σκοπεύοντας, όπως είπε, νά προετοιμασίσει έγκαιρα τόν Σύντροφο Μάγνο. Έμεινε μέχρι τό τέλος σταθερός και δήλωσε ότι τού άξιζε ο θάνατος γιά τή συμμετοχή του στην Τ σ ε κ ά, αλλά επανέλαβε ότι τό είχε κάνει γιά νά μπορούσε νά προετοιμασίσει τούς συντρόφους του και γιά νά πεθάνει απ' τό δικό τους χέρι. Οι επαναστάτες δέν μπορούσαν βέβαια νά αφήσουν ατιμώρητη τή συνεργασία μέ τήν Τ σ ε κ ά, ό-που κι άν ήταν τίς κίνητρα που είχαν οδηγήσει τόν Φέντια νά τό κάνει αυτό, αφού ένας επαναστάτης δέν μπορεί, κάτω από αποσιωπήσιμους συνθήκες, νά συνεργάζεται μέ τήν αστυνομία. Στίς 21 Ιούνη ο Φέντια Γελοισταίνκο εκτελέστηκε μαζί μέ τόν Κοστίναν. Πέθανε ήρεμα, λέγοντας ότι άξιζε απόλυτα τόν θάνατο, ζήτησε όμως νά πληροφορηθούν οι Μαχνοβίτες σύντροφοί του ότι δέν πέθανε σάν προδότης, αλλά σάν ένας αληθινός φίλος τών επαναστατών που είχε δεχτεί νά υπηρετήσει στην Τ σ ε κ ά μόνο στό μέτρο που ο θάνατός του θά έσωζε τή ζωή τού Μπάτκο Μάγνο. "Ο θεός μαζί σας!" ήταν οι τελευταίες του λέξεις.

Έτσι έλαξε η προδοτική απόπειρα τής Πανουκρανικής Τ σ ε κ ά νά χρησιμοποιήσει μισθοφόρους γιά νά δολοφονήσει τόν ηγέτη τού επαναστατικού ζεσηκο-μού, τόν σύντροφο Μάγνο.

Συμβούλιο τών Ουκρανών Επαναστατών
(Μαχνοβιτών)
21 Ιούνη 1920.

Ολόκληρη τή χρονιά τού 1920 κι ακόμη αργότερα, οι Σοβιετικές αρχές συνέχισαν τόν αγώνα ενάντια στους Μαχνοβίτες, μέ τό πρόσχημα ότι πολέ-μυσαν λησitosυμμορίτες. Έκαναν μιά εντατική σγκιτατόρικη εκστρατεία γιά νά πείσουν τή χώρα γι' αυτό, χρησιμοποιώντας τόν τύπο κι όλα τά προ-παγανδιστικά τους μέσα γιά νά στηρίζουν τή συκοφαντία μέσα κι έξω απ' τή Ρωσία. Ταυτόχρονα, έστειλαν εναντίον τών επαναστατών πολυάριθμες μεραρχίες πεζικού κι ιππικού γιά νά καταστρέψουν τό κίνημα και νά σπρώ-ξουν τά μέλη του στό βάρστρο τής πραγματικής ληστείας. Οι Μαχνοβίτες αιχμάλωται θανατώνονταν χωρίς οίκτο, οι οικογένειές τους — γονείς, γυ-ναίκες, συγγενείς — βασανίζονταν και σκοτώνονταν, οι περιουσίες τους λεηλατούνταν ή δημεύονταν, τά σπίτια τους καταστρέφονταν. Όλα αυτά ε-φαρμόζονταν σε μεγάλη κλίμακα. Χρειαζόταν μιά υπεράνθρωπη έθληση κι ηρωικές προσπάθειες απ' τīs πλατιές μάζες τών επαναστατών, γιά ν' αντι-μετωπίσουν όλη αυτή τήν τρομοκρατία που ασκούσαν καθημερινά οι αρ-

χές, γιά νά κρατήσουν ανέπαφη τή σθεναρή επαναστατική τους θέση και γιά νά μόν πέσουν, στην απόγνωση τους, μέσα στην άβυσσο τής ληστείας. Αλλά οι μάζες δέν έχασαν ποτέ τό κουράγιό τους, ποτέ δέν κατέβασαν τό επαναστατικό τους λάβαρο, αλλά έμειναν ως τό τέλος πιστές στό καθήκον τους. Γι' αυτούς που τό είδαν, στη διάρκεια αυτής τής σκληρής κι οδυνη-ρής περιόδου, αυτό έμοιαζε μ' ένα πραγματικό θαύμα, που έδειχνε πόσο βαθιά ήταν η πίστη αυτών τών εργαζόμενων υμνων στην επανάσταση, πόσο σκλόνητη ήταν η αφοσίωσή τους στην υπόθεση τής οποίας οι ιδέες τούς ε-χον κερδίσει.

Τήν άνοιξη και τό καλοκαίρι τού 1920, οι Μαχνοβίτες έπρεπε νά συνε-χίσουν τήν πάλη, όχι μόνον ενάντια στό ασπασάματα τού Κόκκινου Στρα-τού, αλλά κι ενάντια σ' ολόκληρο τό Μπολαβίτικο σύστημα, ενάντια σ' ό-λες τīs κυβερνητικές του δυνάμεις στην Ουκρανία και τή Μεγαλορωσία. Νά γιατί τά επαναστατικά στρατεύματα υποχρεώνονταν μερικές φορές — γιά ν' αποφύγουν ν' αντιμετωπίσουν έναν εχθρό πολύ ανώτερο αριθμητικά — νά εγκαταλείψουν τήν περιοχή τους και τήν περιοχή τους και τήν περιοχή τους 600 μιλίων ή και περισσότερα. Μερικές φορές αναγκάστηκαν νά αποσχω-ρήσουν προς τό Λεκανοπέδιο τού Ντόντς, μερικές φορές προς τīs επαρ-χίες τού Χάρκοβου και τής Πολτάβα. Αυτές τīs σθέλητες περιπλανησείς τις αξιοποίησαν σημαντικά οι επαναστάτες γιά προπαγανδιστικούς σκοπούς και κάθε χωριό όπου σταματούσαν γιά 1 - 2 μέρες γινόταν ένα πλατύ Μα-χνοβίτικο ακροατήριο.

Στη διάρκεια αυτής τής νομαδικής περιόδου, δηλαδή τόν Ιούνη - Ιούλη τού 1920, δημιουργήθηκε ένα ανώτερο όργανο διεύθυνσης τής δράσης τού στρατού κι ολόκληρου τού κινήματος: τό Συμβούλιο τών Ουκρανών Επα-ναστατών (Μαχνοβιτών), αποτελούμενο από 7 μέλη, που η εκλογή ή η επι-κύρωση τους γινόταν απ' τή μάζα τών επαναστατών. Τό Συμβούλιο αυτό ήταν χωρισμένο σε τρεις τομείς: στρατιωτικών υποθέσεων κι επιχειρήσεων, οργάνωσης και γενικού ελέγχου, εκπαίδευσης και κουλτούρας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Απόσπασμα απ' τό πρακτικό μιάς συνεδρίασης τού Συμβουλίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΩΝ ΜΑΧΝΟΒΙΤΩΝ ΜΕ ΤΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ Η ΤΡΙΤΗ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΙΚΗ ΕΠΙΘΕΣΗ

Στη διάρκεια του καλοκαιριού του 1920, οι Μαχνοβίτες προσπάθησαν αρκετές φορές να πολεμήσουν ενάντια στον Βράνγκελ. Σε δύο περιπτώσεις συγκρούστηκαν με τα στρατεύματά του, αλλά κάθε φορά ο Κόκκινος Στρατός χτυπούσε τους Μαχνοβίτες από πίσω κι αυτοί αναγκάζονταν να εγκαταλείψουν τη γραμμή του πυρός και να υποχωρήσουν. Οι Σοβιετικές αρχές δε σταματούσαν να συκοφαντούν τους Μαχνοβίτες. Οι Σοβιετικές εφημερίδες διέδιδαν σ' ολόκληρη την Ουκρανία την ψεύτικη εικόνα μιας συμμαχίας μεταξύ Μάχνο και Βράνγκελ. Τό καλοκαίρι του 1920 ο Γιόσκοβλεφ, Πληρεξούσιος της Επαρχίας του Χάρκοβου, ανακοίνωσε στη Σύνοδο της Ολομέλειας του Σοβιέτ του Ακατερίνοσλαβ, ότι οι Σοβιετικές αρχές είχαν γραπτή απόδειξη της συμμαχίας Μάχνο και Βράνγκελ. Αυτό ήταν προφανώς ένα σκόπιμο ψέμα. Οι Σοβιετικές αρχές χρησιμοποιούσαν αυτή την τακτική για να παραπλανήσουν τις εργατικές μάζες που, ανήσυχες από τις επιτυχίες του Βράνγκελ και την οπισθοχώρηση του Κόκκινου Στρατού, άρχισαν να στρέφονται προς τον Μάχνο και να επικαλούνται όλο και πιο συχνά τ' όνομά του.

Ούτε ένας εργάτης ή αγρότης δεν πίστεψε τα Μπολσεβίκικα ψέματα για τη δόξη συμμαχία Μάχνο - Βράνγκελ. Ο λαός ήξερε τον Μάχνο πολύ καλά και το ίδιο γνωστάς του ήταν οι Μπολσεβίκικες μέθοδοι. Ήταν όμως ο Βράνγκελ που στο τέλος πίστεψε το παραμύθι που επαναλάμβανε καθημερινά ο Σοβιετικός τύπος: το γεγονός ότι ο ίδιος προσωπικά ο Βράνγκελ έστειλε έναν αγγελιοφόρο στον Μάχνο, μπορεί να εξηγηθεί μόνον από την επιρροή του Σοβιετικού τύπου, εκτός κι αν ήταν απλά και μόνον το αποτέλεσμα της απίθυμης άγνοιας του Στρατηγού Βράνγκελ. Ίσως ήταν απλώς μία απόπειρα του στρατηγού να διερευνήσει το έδαφος.

Παραθέτουμε το ακόλουθο ντοκουμέντο:

Πρακτικά της σύσκεψης του Επιτελείου του Ουκρανικού Επαναστατικού (Μαχνοβίτικου) Στρατού, που έγινε στη Βρεμπόκα, στην περιοχή του Μαριουπόλ, στις 9 Ιουλίου 1920.

Παράγραφος 4. Μήνυμα του Στρατηγού Βράνγκελ.

Πρός το τέλος της σύσκεψης, ένας αγγελιοφόρος του Στρατηγού Βράνγκελ, ο δηγρήθηκε μπροστά στο επιτελείο παρουσίωσε το ακόλουθο γράμμα:

"Πρός τον Αταμάνο των επαναστατικών στρατευμάτων, Μάχνο.

"Ο Ρώσικος Στρατός πολεμά αποκλειστικά εναντίον των Κομμουνιστών για ν' απελευθερώσει το λαό απ' τις Κομμουνές και τους Κομμουνιστές και για να εργαστεί στην εργαζόμενη αγροτιά τους καρπούς της γης που ανήκει στο Κράτος, στους μεγάλους γαιοκτήμονες και σε άλλους. Το μέτρο αυτό έχει ήδη αρχίσει να

εφαρμόζεται.

"Οι Ρώσοι στρατιώτες κι αξιωματικοί αγωνίζονται για την υπόθεση του λαού και για την ευτυχία του. Όσοι είναι με το μέρος του λαού θα πρέπει να ενωθούν μαζί μας. Να γιατί πρέπει ν' αγωνιστείτε τώρα με όλες σας τις δυνάμεις εναντίον των Κομμουνιστών, να επιτεθείτε στην οπισθοφυρική τους, να καταστρέψετε τα μεταφορικά τους μέσα και να μάς βοηθήσετε να εξαντλώσουμε τα στρατεύματα του Τρότσκι. Το γενικό μας επιτελείο θα σας ενισχύσει με παλημοφόδια, προμήθειες καθώς και με ειδικούς. Στείλτε τον αντερέσσό σας στο Επιτελείο μας για να μάς πληροφορήσει για τις ιδιαίτερες ανάγκες σας και γι' να συντονίσουμε τις στρατιωτικές μας δραστηριότητες.

"(Υπογραφή)

Επιτελάρχης της Διοίκησης των Ένοπλων Δυνάμεων της Νότιας Ρωσίας, Α ν τ ι σ τ ρ ά τ η γ ο ς Σ α τ ι λ ο φ' Διοικηστής Υλικού - Στρατηγός του Γενικού Επιτελείου, Υ π ο σ τ ρ ά τ η γ ο ς Κ ο ν σ τ ά λ ε τ ς.

Μελιταπόλ 18 Ιούνη 1920."

Ο αγγελιοφόρος Ιβάν Μιχαήλοφ, 28 χρόνων, είπε ότι είχε παραλάβει το γράμμα απ' τον υποασπότη του Σλασοίφ, με οδηγίες π' το παραδώσει στον Μπάτκο Μάχνο κι ότι στο στρατόπεδό του όλοι πίστευαν ότι ο Μάχνο συνεργαζόταν με τον Βράνγκελ.

Π ο π ό φ (1): "Μόλις σήμερα στείλαμε μια κατάλληλη απάντηση στους Κόκκινους. Πρέπει τώρα να απαντήσουμε στους Λευκούς καταπιεστές."

Μ ά χ ν ο: "Η μόνη απάντηση που μπορούμε να δώσουμε σ' τέτοιες τριτοεικές προτάσεις είναι η εξής: κάθε αντιπρόσωπος που στέλνεται απ' τον Βράνγκελ ή από οποιοδήποτε άλλο δεξιό, θα πρέπει να εκτελείται αμέσως και να μ'ή δίνεται καμιά απάντηση."

Αποφασίστηκε ομόφωνα να εκτελεστεί ο απεσταλμένος του Βράνγκελ και να δημοσιευτεί απ' το Συμβούλιο το γράμμα που πήρε καθώς κι η απάντησή.

Ο αγγελιοφόρος του Βράνγκελ εκτελέστηκε αμέσως. Ολόκληρο αυτό το περιστατικό αναφέρθηκε στον Μαχνοβίτικο τύπο. Όλα αυτά τ' ήξεραν πολύ καλά οι Μπολσεβίκοι. Μολοντούτο, συνέχισαν να διαλαλούν οδιάντροπα τη συμμαχία μεταξύ Μάχνο και Βράνγκελ. Μόνον αφού κλείστηκε μία στρατιωτικοπολιτική συμφωνία μεταξύ Μαχνοβιτών και Σοβιετικής Εξουσίας, το Σοβιετικό Κομμουνιστικό Πόλεμο ανακοίνωσε ότι δεν είχε υποβάλει ποτέ συμμαχία μεταξύ Μάχνο και Βράνγκελ, ότι οι προηγούμενοι Σοβιετικοί ισχυρισμοί γι' αυτό ήταν ένα σφάλμα που οφειλόταν σε λανθασμένη πληροφόρηση κι ότι, αντίθετα, οι Μαχνοβίτες είχαν εκτελέσει τους απεσταλμένους του Βράνγκελ, χωρίς να έλθουν σε καμιά διαπραγμάτευση μαζί τους. (Βλέπε τις δηλώσεις του Αρχικομμισαρίου του Πόλεμου, με τίτλο "Μάχνο και Βράνγκελ", στην "Προλετάρ" ("Προλετάρικος") κι άλλες εφημερίδες του Χάρκοβου, γύρω στις 20 Οκτώβρη του 1920). Η ανακοίνωση αυτή, με την οποία οι Σοβιετικές αρχές παραδέχονταν τ' αψέματά τους, μ'ν έγινε βέβαια επειδή επιθυμούσαν να πούν την αλήθεια, αλλά μόνον για

1. Ο Ουκρανικός Επαναστατικός Στρατός (Μαχνοβίτικος) θα ενωθεί με τις άλλες δυνάμεις της Δημοκρατίας σαν αντάρτικος στρατός που θα ελφάρτεται, ο οποίος αφορά τις επιχειρήσεις, απ' την ανώτατη διοίκηση του Κόκκινου Στρατού. Θα διατηρήσει την καθιερωμένη εσωτερική του δομή και δεν θα είναι υποχρεωμένος να υποθέσει τις βάσεις και τις αρχές του τακτικού Κόκκινου Στρατού.

2. Διασχίζοντας τη Σοβιετική επικράτεια στο μέτωπο, η βιβλίζοντας μεταξύ μετώπων, ο Επαναστατικός Στρατός δεν θα δεχθεί στις γραμμές του ούτε αποστολές, ούτε μεμονωμένους λιποτάκτες του Κόκκινου Στρατού(2).

Παρατηρήσεις:

α) Οι μονάδες του Κόκκινου Στρατού καθώς και μεμονωμένοι Κόκκινοι στρατιώτες που συναντήθηκαν και ενώθηκαν με τον Επαναστατικό Στρατό πίσω απ' το μέτωπο του Βράνγκελ θα ξαναμεικτούν στις γραμμές του Κόκκινου Στρατού όταν έρθουν ξανά ο' επαφή μαζί του.

β) Οι Μαχνοβίτες επαναστάτες που βρίσκονται πίσω απ' το μέτωπο του Βράνγκελ, καθώς και όλοι οι άνδρες που προς το παρόν βρίσκονται στον Επαναστατικό Στρατό, θα παραμείνουν εκεί, ακόμη κι αν είχαν επιστρατευτεί προηγουμένα απ' τον Κόκκινο Στρατό.

3. Για χάρη του σκοπού της καταστροφής του κοινού εχθρού – του Λευκού Στρατού – ο Ουκρανικός Επαναστατικός Στρατός (Μαχνοβίτικος) θα πληροφορήσει τις μάζες των εργαζομένων που συνεργάζονται μαζί του για τη συμφωνία αυτή θα καλέσει το λαό να σταματήσει κάθε στρατιωτική δράση εναντίον της Σοβιετικής εξουσίας απ' την πλευρά της, η Σοβιετική εξουσία θα δημοσιεύσει αμέσως τους όρους της συμφωνίας.

4. Οι οικογένειες των μαχητών του Μαχνοβίτικου Επαναστατικού Στρατού που ζούν στην επικράτεια της Σοβιετικής Δημοκρατίας θ' απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα με τους στρατιώτες του Κόκκινου Στρατού και γι' αυτόν τον σκοπό η Σοβιετική Κυβέρνηση της Ουκρανίας θα τους εφοδιάσει με τα αναγκαία έγγραφα.

(Υπογραφή)
Διοικητής του Νοτίου Μετώπου, Φ ρ ο ύ ν ζ ε
Μέλη του Επαναστατικού Συμβουλίου του Νοτίου Μετώπου: Μ π έ λ α Κ ο ύ ν, Γ κ ο ύ σ κ η
Πληρεξούσια αντιπρόσωποι του Συμβουλίου και Διοικητές του Μαχνοβίτικου Επαναστατικού Στρατού: Κ υ ρ ι λ έ ν κ ο, Π ο π ώ φ.

Εκτός από τους τρεις όρους της πολιτικής συμφωνίας που αναφέραμε προηγουμένα, οι αντιπρόσωποι του Συμβουλίου κι ο διοικητής του Μαχνοβίτικου Στρατού υπέβαλαν στη Σοβιετική Κυβέρνηση έναν τέταρτο ειδικό όρο της πολιτικής συμφωνίας:

**ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΟΡΟΣ
ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ**

Εφόσον μιά από τις βασικές αρχές του Μαχνοβίτικου κινήματος είναι η κάλε

για την αυτοδιοίκηση των εργατών, ο Επαναστατικός Στρατός (Μαχνοβίτικος) πιστεύει ότι θα πρέπει να επιμείνει στο ακόλουθο τέταρτο σημείο της πολιτικής συμφωνίας: στην περιοχή όπου δρά ο Μαχνοβίτικος Στρατός, ο εργατικός κι αγροτικός πληθυσμός θα δημιουργεί τα δικά του όργανα οικονομικής και πολιτικής αυτοδιοίκησης: τα όργανα αυτά θα είναι αυτόνομα και θ' ενωθούν σε ομοσπονδία, διαμέσου συμφωνιών με τα κυβερνητικά όργανα της Σοβιετικής Δημοκρατίας.

Με διάφορα προσχήματα, οι Σοβιετικές αρχές ανέβαλλαν συνέχεια τη δημοσίευση αυτής της συμφωνίας. Οι Μαχνοβίτες κατάλαβαν ότι αυτό δεν ήταν καλό σημάδι. Η πλήρης σημασία αυτής της ιαθυστέρησης φάνηκε καθαρά μόνο λίγο καιρό αργότερα, όταν η Σοβιετική εξουσία εξεπόλυσε μιά νέα και βάρβαρη επίθεση εναντίον των Μαχνοβιτών. Θά ξαναγυρίσουμε σ' αυτό αργότερα.

Συνειδητοποιώντας την έλλειψη ειλικρίνειας από μέρους των Σοβιετικών αρχών, οι Μαχνοβίτες διακήρυξαν σταθερά ότι όσο δεν δημοσιεύονταν η συμφωνία, ο Επαναστατικός Στρατός δεν μπορούσε να ενεργεί σύμφωνα με τους όρους της. Μόνο μετά απ' αυτή την άρνηση πίση η Σοβιετική Κυβέρνηση αποφάσισε τελικά να δημοσιεύσει το κείμενο της συμφωνίας. Αλλά δεν δημοσίευσε ολόκληρη τη συμφωνία. Δημοσίευσε πρώτα το Β' μέρος, τη στρατιωτική συμφωνία, και μιά βδομάδα αργότερα το Α' μέρος, την πολιτική συμφωνία. Μ' αυτόν τον τρόπο συσκοτίστηκε το πραγματικό κείμενο της συνθήκης και συνακόλουθα δεν κατονήθηκε σωστά απ' τους περισσότερους που τη διάβασαν. Όσο για τον τέταρτο όρο της πολιτικής συμφωνίας, οι Μπολσεβίκοι τον διαχώρισαν απ' την υπόλοιπη συμφωνία, με τον ισχυρισμό ότι έπρεπε να συζητηθούν με τη Μόσχα πάνω σ' αυτό το θέμα. Οι Μαχνοβίτες αντιπρόσωποι συμφώνησαν στη χωριστή διαπραγμάτευση αυτού του θέματος.

Μετά απ' αυτό, μεταξύ 15 και 20 Οκτώβρη, ο Μαχνοβίτικος στρατός κίνησε την επίθεση κατά του Βράνγκελ. Το μέτωπο μάχης εκτεινόταν απ' το Σινελίκοβο ως το Αλεξαντρόφσκ, το Πολόγκι, το Μπερντιάνσκ' οι Μαχνοβίτες προέλασαν προς την κατεύθυνση του Περεκόπ. Στις πρώτες μάχες που έγιναν στην περιοχή μεταξύ Πολόγκι και Ορέκωφ, ένα μεγάλο μέρος του στρατού του Βράνγκελ, με διοικητή τον Στρατηγό Ντροζνίτσωφ, κλήθηκε και πάνω από 4.000 στρατιώτες πιάστηκαν αιχμάλωτοι. Τρεις βδομάδες αργότερα, η περιοχή είχε απελευθερωθεί απ' τα στρατεύματα του Βράνγκελ. Το Νοέμβρη οι Μαχνοβίτες μαζί με τον Κόκκινο Στρατό είχαν ήδη φτάσει στο Περεκόπ.

Είναι σημαντικό να τονίσουμε εδώ ότι, μόλις έγινε γνωστό ότι οι Μαχνοβίτες είχαν ενωθεί με τους Κόκκινους για να αντιμετωπίσουν τον Βράνγκελ, ο πληθυσμός της περιοχής απόχτησε ξανά την εμπιστοσύνη και τον ενθουσιασμό του. Ο Βράνγκελ ήταν αμετάκλητα καταδικασμένος κι η ολοκληρωτική συντριβή του ήταν ζήτημα ημερών.

Ο ρόλος των Μαχνοβιτών στην απελευθέρωση της Κριμαίας απ' τα στρατεύματα του Βράνγκελ ήταν ο εξής. Ενώ ο Κόκκινος Στρατός είχε αποκλείσει το Περεκόπ, ένα μέρος του Μαχνοβίτικου στρατού, ακολουθών-

τας τις διαταγές του επιτελείου, βάδιζε 20 μίλια προς τα αριστερά του Ισθμού και δίστασε τον Πορθμό Σιβιά, που εκείνη την εποχή ήταν παγωμένος. Τό Ιππικό, με διοικητή τον Μαρτσένκο, έναν αναρχικό χωρικό που κατόνταν απ' τ'ό Γκιουλάι-Πολέ, βάδιζε μπροστά, ακολουθούμενο από ένα σύστημα πολυβολητών, με διοικητή τον Κοζΐν. Τό πέρασμα έγινε κάτω απ' τ' άγρια κι αδιάκοπα πυρά τού εχθρού, πράγμα που στοίχισε πολλές ζωές. Ο διοικητής, Φόμα Κοζΐν, πληγώθηκε σοβαρά αρκετές φορές. Αλλά η τόλμη κι η επιμονή τών επιτιθέμενων έκανε τον στρατό τού Βράνγκελ να τραπεί σέ φυγή. Τότε ένας άλλος Μαχνοβίτικος στρατός, ο Κριμαϊκός, με διοικητή τον Σίμων Καρένικ, κινήθηκε δεξιά προς τή Συμφεροπόλ, τήν οποία κατέλαβε στις 13 με 14 Νοέμβρη. Ταυτόχρονα ο Κόκκινος Στρατός καταλάμβανε τό Περεκόπ. Είναι αναμφισβήτητο ότι μποιόντας στήν Κριμαία διαμέσου τού Σιβιά, οι Μαχνοβίτες συνεισφέρανε πολύ στήν κατάληψη τού Ισθμού τού Περεκόπ, που μέχρι τότε θεωρούνταν απόρρητος, αναγκάζοντας τόν Βράνγκελ νά υποχωρήσει στό εσωτερικό τής χερσονήσου γιά νά μήν τόν περικυκλώσουν στις χαράδρες τού Περεκόπ.

Μετά από μία στέλειωτη περίοδο ακατάπαυστων εχθροπραξιών εμφανίστηκε η συμφωνία μεταξύ Μαχνοβιτών και Σοβιετικής Κυβέρνησης, γιά νά δώσει στήν περιοχή κάποια δυνατότητα γιά γαλήνη και κοινωνική ανοικοδόμηση. Είπαμε "κάποια δυνατότητα" γιάτί, πέρα απ' τό γεγονός ότι σέ πολλά μέρη μαιόνταν άγρια μάχες ενάντια στόν στρατό τού Βράνγκελ (τό Γκιουλάι-Πολέ, Λουχούαρ, άλλαξε πολλές φορές χέρια στή διάρκεια αυτής τής περιόδου), οι Σοβιετικές αρχές, παρά τή συμφωνία, διατήρησαν έναν μερικό αποκλεισμό τής περιοχής κι έκαναν ό,τι μπορούσαν γιά νά παραλύσουν τή δημιουργική, εποικοδομητική δραστηριότητα τών εργατών. Μολοντούτο, ο ενεργητικός πυρήνας τών Μαχνοβιτών που ήταν εγκατεστημένος στό Γκιουλάι-Πολέ, συνέχισε τή δραστηριότητά του στό πεδίο τής κοινωνικής ανοικοδόμησης. Πρώτα απ' όλα ασχολούνταν με τήν οργάνωση ελεύθερων εργατικών σοβιέτ, που θά ήταν τό όργανα τής τοπικής αυτοδιοίκησης τών εργατών κι αγροτών. Τά συμβούλια αυτά βασίζονταν στήν αρχή τής ανεξαρτησίας από κάθε εξωτερική αρχή κι ήταν υπόλογοι μόνον στούς ντόπιους εργάτες.

Τό πρώτο πρακτικό βήμα προς αυτή τήν κατεύθυνση έγινε απ' τούς κατοίκους τού Γκιουλάι-Πολέ. Από τήν 1 ως τις 25 Οκτωβρίου 1920, έκαναν τουλάχιστον 5 - 7 συνελεύσεις, γιά νά εξετάσουν αυτό τό ζήτημα και γιά νά προχωρήσουν προοδευτικά και προοχτικά στή επίλυσή του. Τό ελεύθερο σοβιέτ τού Γκιουλάι-Πολέ συγκροτήθηκε στά μέσα τού Νοέμβρη τού 1920, αλλά δέν ήταν ένα απόλυτα ανεπτυγμένο όργανο, αφού σάν ένα ολόκληρο νέο πρακτικό βήμα τών εργατών, χρειαζόταν χρόνο και πείρα. Τόν ίδιο και τό καιρό τό Συμβούλιο τών Επαναστατών συνέταξε και δημοσίευσε τό "Βασικό Καταστατικό τών Ελεύθερων Σοβιέτ" (Προσχέδιο).

Οι εργάτες τού Γκιουλάι-Πολέ αφιέρωσαν επίσης μεγάλη προσοχή στό ζήτημα τής εκπαίδευσης. Οι επανειλημμένες ένοπλες εισβολές είχαν σπείδι οργανώσει σοβαρά τήν εκπαιδευτική δραστηριότητα σ' ολόκληρη τήν πε-

ριοχή. Οι δάσκαλοι, έχοντας πολύ καιρό νά πληρωθούν, είχαν σκορπιστεί γιά νά κερδίσουν τό προς τό ζήν όπως μπορούσαν καλύτερα. Τά σχολικά κτίρια είχαν εγκαταλειφθεί. Μετά τή συμφωνία μεταξύ Μαχνοβιτών και Σοβιετικών αρχών, οι μάζες αντιμετώπισαν έμεσως τό πρόβλημα τής εκπαίδευσης. Οι Μαχνοβίτες πίστευαν ότι αυτό τό ζήτημα έπρεπε νά λυθεί στή βάση τής εργατικής αυτοδιοίκησης. Η εκπαιδευτική δραστηριότητα, έλεγαν, όπως και κάθε άλλη δραστηριότητα που αφορά τις βασικές ανάγκες τών εργατών, είναι καθήκον τού ντόπιου εργατικού πληθυσμού. Αυτοί οι ίδιοι θά πρέπει νά επιβλέπουν τήν πορεία διδασκαλίας τών παιδιών τους στήν ανάνηψη, τή γραφή και τις επιστήμες. Αλλά δέν ήταν μόνον αυτό. Απολαμβάνοντας τήν ευθύνη τής διδασκαλίας κι εκπαίδευσης τών νέων, οι εργάτες εξοργίζουν και εξυμνούν τήν ιδιαιτήν ιδέα τής εκπαίδευσης. Στό χέρια τού λαού, τό σχολείο γίνεται κάτι περισσότερο από μία πηγή γνώσης - γίνεται επίσης ένα μέσο ανάπτυξης εργατικού πληθυσμού. Νά γιατί, απ' τις πρώτες στιγμές τής εργατικής αυτοδιοίκησης, τό σχολείο θά πρέπει νά χωριστεί όχι μόνον απ' τήν Εκκλησία, αλλά επίσης και στόν ίδιο βαθμό απ' τό Κράτος.

Εμπνευσμένοι απ' αυτή τήν ιδέα, οι αγρότες κι οι εργάτες τού Γκιουλάι-Πολέ δέχτηκαν με ενθουσιασμό τόν διαχωρισμό τών σχολείων απ' τό Κράτος. Στό Γκιουλάι-Πολέ υπήρχαν αρκετά υποστηρικτές κι εισηγητές τών αρχών τού ελεύθερου σχολείου, όπως εκφράστηκαν από τόν Φραντσίσκο Φερρέρ, καθώς και θεωρητικά και πρακτικά σχέδια γιά ένα ενιαίο εργατικό σχολείο.

Αυτός ο νέος τρόπος προσέγγισης τής εκπαίδευσης γέννησε μεγάλη δραστηριότητα κι ενθουσιασμό ανάμεσα στούς κατοίκους τού Γκιουλάι-Πολέ. Η πλειοψηφία τών χωρικών που ενδιαφέρονταν γιά πολιτιστική δουλειά, πήρε μέρος σ' αυτή τή δραστηριότητα. Ο Νέστωρ Μάγνο, σν και αυτόν τόν καιρό είχε ένα σοβαρό τραύμα στό πόδι του, έδειξε ενεργητικό ενδιαφέρον γι' αυτή τή δουλειά, παρακολούθησε όλες τις συνελεύσεις τών κατοίκων τού Γκιουλάι-Πολέ που ασχολήθηκαν μ' αυτό τό ζήτημα και παρουσίασε αυτούς που μπορούσαν νά προστεθούν γι' αυτόν μία σειρά μελημάτων πάνω στή θεωρία και στήν πρακτική ενός ενιαίου εργατικού σχολείου.

Στήν ουσία, οι δραστηριότητες τών κατοίκων τού Γκιουλάι-Πολέ στόν εκπαιδευτικό τομέα ήταν οι ακόλουθες. Οι αγρότες κι οι εργάτες ολόκληρου τού χωριού ανέλαβαν τή συντήρηση τού διδακτικού προσωπικού, που χρειαζόταν σ' όλα τά σχολεία τού χωριού (στό Γκιουλάι-Πολέ υπήρχαν μερικά δημοτικά και δύο γυμνάσια). Δημιουργήθηκε μία μικτή επιτροπή σ' όλη αγρότες, εργάτες και δάσκαλους γιά νά καλύπτει όλες τις ανάγκες - οικονομικές καθώς και παιδαγωγικές - τού σχολικού συστήματος. Έχοντας λέχσει τήν αρχή τού διαχωρισμού τών σχολείων απ' τό Κράτος, οι κάτοικοι τού Γκιουλάι-Πολέ υιοθέτησαν ένα πλάνο γιά τήν ελεύθερη εκπαίδευση, που πλησίαζε πολύ εκείνο τού Φραντσίσκο Φερρέρ. Η εκπαιδευτική επιτροπή επεξεργάστηκε αυτό τό πλάνο λεπτομερειακά και προετοίμασε μία νέα εκτεταμένη θεωρητική μελέτη πάνω στις αρχές και τήν οργάνωση τού ελεύθερου σχολείου. (Δυστυχώς δέν έχουμε αυτό τά ντεκομμέντα.)

Ταυτόχρονα οργανώθηκαν ειδικά τμήματα για αναλάβη τους ή για να λαβή τους επαναστάτες. Βρέθηκαν άνθρωποι με πολύχρονη εκπαίδευση και πείρα για να δείξουν ανάγνωση και γραφή στους ενήλικες.

Τέλος, οργανώθηκαν σειρές μαθημάτων πολιτικής θεωρίας για τους επαναστάτες που βρίσκονταν στο Γκιουλάι-Πολέ αυτόν τον καιρό. Στόχος τους ήταν να τους εφοδιάσουν με μία στοιχειώδη γνώση της Ιστορίας, της κοινωνιολογίας κι άλλων θεμάτων αυτού του τύπου, για να συμπληρώσουν τα όπλα μάχης με όπλα γνώσης και να τους προετοιμάσουν για μία πύλα θά κατανοήση των στόχων και της στρατηγικής της επανάστασης. Τα μαθήματα αυτά παραδίδονταν από επαναστάτες αγρότες κι εργάτες που ήταν πολύ διαβασμένοι. Το πρόγραμμα περιλάμβανε: α) πολιτική οικονομία β) ιστορία γ) θεωρία και πρακτική του σοσιαλισμού και του αναρχισμού δ) ιστορία της μεγάλης Γαλλικής επανάστασης (σύμφωνα με τον Κροπότκιν) ε) ιστορία του επαναστατικού Εσθηκισμού στην καρδιά της Ρωσικής επανάστασης, κλπ. Η μεταδοτική ικανότητα ήταν κάτι εξαιρετικά απάνω μεταξύ των Μαχνοβιτών παρά το γεγονός αυτό, χάρη στη φροντίδα και το ενδιαφέρον από μέρος τόσο των ομιλητών όσο και των ακροατών, τα μαθήματα υπήρξαν απ' την αρχή ζωντανά και σοβαρά και προμήνυσαν ότι θα παίξουν ένα σημαντικό ρόλο στην παράρτηρα εξέλιξη του κινήματος.

Οι επαναστάτες αφιέρωσαν επίσης μεγάλη προσοχή στο θέατρο. Πριν ακόμα απ' τη συμφωνία με τους Μπολσεβίκους κι ενώ ο επαναστατικός στρατός ήταν αναγκασμένος να μάχεται καθημερινά ενάντια στους πολυριθμούς εχθρούς του, ο στρατός διατηρούσε πάντοτε ένα θεατρικό τμήμα που αποτελούνταν απ' τους ίδιους τους επαναστάτες· αυτό το τμήμα παρουσίαζε έργα για τους επαναστάτες και συχνά για τους χωρικούς των γειτονικών χωριών, όποτε το επέτρεπε η στρατιωτική κατάσταση.

Στο Γκιουλάι-Πολέ υπάρχει ένα αρκετά μεγάλο θέατρο. Αλλά οι επαγγελματίες ηθοποιοί ήταν πάντα σπάνιοι στην περιοχή. Σάν ηθοποιοί χρησιμοποιούνταν γενικά ερασιτέχνες που επιλέγονταν ανάμεσα στους αγρότες τους εργάτες και τους διανοούμενους, ιδιαίτερα τους δασκάλους και τους μαθητές. Στη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου, αν και το Γκιουλάι-Πολέ μπόφφερε πάρα πολύ, το ενδιαφέρον των κατοίκων για το θέατρο δεν μειώθηκε· αντίθετα μεγάλωσε. Στη διάρκεια της περιόδου της συμφωνίας με τους Μπολσεβίκους, όταν σταμάτησε ο αποκλεισμός της περιοχής, το θέατρο του Γκιουλάι-Πολέ γέμιζε καθημερινά με εργατόκοσμο· οι χωρικοί, οι αντάρτες κι οι γυναίκες τους συμμετείχαν στις παραστάσεις, όχι μόνον σαν θεατές και ηθοποιοί, αλλά και σαν συγγραφείς(3). Ο πολιτιστικός κι εκπαιδευτικός τομέας του Μαχνοβίτικου στρατού έπαιξε έναν δραστήριο κι άμεσο ρόλο στην οργάνωση του θεάτρου στο Γκιουλάι-Πολέ και στην υπόλοιπη περιοχή.

Κανένας Μαχνοβίτης δεν πίστευε στη σταθερότητα ή τη διάρκεια της συμφωνίας με τους Μπολσεβίκους. Με βάση την εμπειρία του παρελθόντος, όλοι περίμεναν ότι οι Μπολσεβίκοι θα έβρισκαν ένα πρόσχημα για να εξαπολύσουν μία νέα επίθεση εναντίον της Μαχνοβτοίνας. Αλλά οι πολιτικές

συνθήκες της εποχής έκαναν τον κόσμο να περιμένει ότι η συμφωνία θα κρατούσε τουλάχιστον 2-3 μήνες. Αυτή η περίοδος θα ήταν πολύ σημαντική για τη διενέργεια εντατικής προπαγάνδας στην περιοχή· η ανάγκη για μία τέτοια δραστηριότητα ήταν τεράστια κι οι Μαχνοβίτες αφιέρωσαν σ' αυτήν ένα μεγάλο μέρος της ενεργητικότητάς τους. Οι ανάγκες της κατάστασής τους είχαν υποχρεώσει τους Μαχνοβίτες να εγκαταλείψουν σχεδόν τελείως αυτή τη μορφή δράσης. Έλπιζαν ότι αυτή η συμφωνία θα τους έδινε μία μεγάλη ευκαιρία να δείξουν στους εργάτες τη φύση της διαφωνίας μεταξύ Μπολσεβίκων και Μαχνοβιτών, το λόγο της βίαιης αντίθεσης μεταξύ τους. Αυτό φάνηκε ξεκάθαρα στην πράξη. Ο τέταρτος όρος της πολιτικής συμφωνίας — ο όρος με τον οποίο οι Μαχνοβίτες ζητούσαν απ' τους Μπολσεβίκους ν' αναγνωρίσουν το δικαίωμα των εργατών κι αγροτών για οικονομική και κοινωνική αυτοδιεύθυνση — αποδείχτηκε ότι ήταν εντελώς απαράδεκτος για τη Σοβιετική Κυβέρνηση. Οι αντιπρόσωποι της Μαχνοβτοίνας απαίτησαν απ' τις Σοβιετικές αρχές να διαλέξουν ανάμεσα σε δύο πιθανότητες: ή να υπογράψουν τον όρο, ή να εξηγήσουν γιατί διαφωνούσαν. Οι Μαχνοβίτες ούθωσαν αυτόν τον όρο σε δημόσια συζήτηση. Στο Χάρκοβο, οι Μαχνοβίτες κι οι αναρχικοί συζήτησαν αυτό το θέμα σε δημόσιες συγκεντρώσεις. Στο Γκιουλάι-Πολέ και τη περίχωρα, έγινε πλατιά διαμονή φυλλοδίων που ασχολούνταν μ' αυτό το ζήτημα. Μέχρι το μέσα του Νοέμβρη αυτός ο τέταρτος όρος, που διατυπώνονταν μέσα σε 5-6 γραμμές, έγινε το επίκεντρο της προσοχής των μαζών.

Περίπου εκείνο τον καιρό, συντρίφτηκε εντελώς η εκστρατεία του Βράνγκελ. Γι' αυτούς που δεν ήταν μέσα στα πράγματα, το γεγονός αυτό δεν φαινόταν ότι θα επηρεάσει τη συμφωνία μεταξύ Μαχνοβιτών και Σοβιετικής Κυβέρνησης. Αλλά οι Μαχνοβίτες είδαν σ' αυτό την αρχή του τέλους της συμφωνίας. Μόλις η αποστολή του Σίμων Καρένικ — που ανακοίνωσε ότι ήταν με τα επαναστατικά στρατεύματα στην Κριμαία και προχωρούσε προς τη Σιμφεροπόλ — έφτασε στο Γκιουλάι-Πολέ, ο Γκριγκόρου Βασιλέφσκου, υψοπιστής του Μάχνο, φώναξε: "Αυτό είναι το τέλος της συμφωνίας! Στοιχηματίζω ότι σε μία βδομάδα οι Μπολσεβίκοι θα βρίσκονται στα μέσα μας." Αυτό επώθησε στις 16 Νοέμβρη και στις 26 Νοέμβρη οι Μπολσεβίκοι επιτέθηκαν ύπουλα στο Μαχνοβίτικο επιτελείο και στρατό στην Κριμαία και στο Γκιουλάι-Πολέ· συνέλαβαν τους Μαχνοβίτες αντιπροσώπους στο Χάρκοβο, κατόρθωσαν όλες τις πρόσφατα αναγνωρισμένες αναρχικές οργανώσεις και φυλάκισαν όλους τους αναρχικούς. Με τον ίδιο τρόπο ενεργήσανε σ' όλη την Ουκρανία.

Οι Σοβιετικές αρχές δεν άργησαν να εξηγήσουν την προδοσία τους, χρησιμοποιώντας το αγαπημένο τους επιχείρημα: οι Μαχνοβίτες κι οι αναρχικοί προετοιμάζαν μίαν εξέγερση εναντίον της Σοβιετικής Κυβέρνησης και το 4ο σημείο της πολιτικής συμφωνίας ήταν το κάλεσμα γι' αυτή την εξέγερση· είχαν καθορίσει ακόμα και τον χρόνο και τον τόπο αυτής της εξέγερσης. Επιπλέον, κατηγορήσαν τον Μάχνο ότι είχε αρνηθεί να πάει στο Καυκασιανό μέτωπο κι ότι είχε αρχίσει να στρατολογεί στρατιώτες μεταξύ των αγροτών, για να σχηματίσει έναν στρατό εναντίον των Σοβιετικών αρχών· αντί να πολεμήσουν τον Βράνγκελ στην Κριμαία, οι Μαχνοβίτες έκαναν μεμονωμένες επιθέσεις στην οπισθοφυλακή του Κόκκινου Στρα-

τού κλπ.

Δέν χρειάζεται νά πούμε ότι όλες αυτές οι εξηγήσεις ήταν απ' τήν αρχή μέχρι τό τέλος κατασκευάσματα. Ευτυχώς έχουμε στά χέρια μας όλα τά αναγκαία ντοκουμέντα γιά νά ξεσκεπάσουμε αυτά τά πράγματα καί ν' αποκαστήσουμε τήν αλήθεια.

Πρώτα απ' όλα, στις 23 Νοέμβρη 1920, οι Μαχνοβίτες συνέλαβαν, στό Πολόγκι καί στό Γκιουλάι-Πολέ, Μπολοσεβίκους κατάσκοπους που ανήκαν στην 42η Μερραρχία Πεζικού τού Κόκκινου Στρατού, που ομολόγησαν ότι είχαν σταλεί στό Γκιουλάι-Πολέ απ' τόν αρχηγό τής υπηρεσίας αντικατασκοπείας γιά νά πάρουν πληροφορίες σχετικά μέ τή θέση τού σπιτιού τού Μάχνο, τών μελών τού επιτελείου του, τών διοικητών τού επαναστατικού στρατού καί τών μελών τού Συμβουλίου. Μετά απ' αυτό, υποτίθεται ότι θά έμεναν στό Γκιουλάι-Πολέ γιά νά περιμένουν τήν άφιξη τού Κόκκινου Στρατού καί στή συνέχεια νά υποδείξουν πού μπορούσαν νά βρεθούν τά εν λόγω άτομα. Σέ περίπτωση που η απροσδόκητη άφιξη τού Κόκκινου Στρατού θ' ανάγκαζε αυτά τά άτομα νά κρυφτούν, οι κατάσκοποι θά έπρεπε νά γίνουν οι ακία τους καί νά μόν τούς χάρουν απ' τά μάτια τους. Οι κατάσκοποι είπαν ότι επρόκειτο νά γίνει μία επίθεση στό Γκιουλάι-Πολέ στις 24 μέ 25 Νοέμβρη.

Μέ βάση αυτή τήν πληροφορία, τό Συμβούλιο τών επαναστατών κι ο αρχηγός τού στρατού έστειλαν στόν Ρακόφσκι καί στό Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο τού Νότιου Μετώπου μία μακροσκελή ανακοίνωση σχετικά μ' αυτή τή συνωμοσία, απαιτώντας: 1) τήν άμεση σύλληψη καί τήν προσαγωγή σέ στρατοδικείο τού Διοικητή τής 42ης Μερραρχίας, τού Αρχηγού Επιτελείου τής Μερραρχίας κι άλλων προσώπων που ήταν αναμειγμένα στή συνωμοσία καί 2) τήν απαγόρευση τής μετακίνησης τών Κόκκινων μονάδων μέσα από τό Γκιουλάι-Πολέ, τό Πολόγκι, τή Μαλάγια Τακμάσκα καί τήν Τουρκένοβκα, πρός αποφυγή δυσάρεστων επεισοδίων.

Η απότηση τής Σοβιετικής Κυβέρνησης τού Χάρκοβου ήταν η ακόλουθη: η λεγόμενη συνωμοσία δέν είναι τίποτ' άλλο από μία απλή παρέξήγησή, παρόλα αυτά οι Σοβιετικές αρχές, θέλοντας νά ξεκαθαρίσουν τό ζήτημα, τό αναθέτουν σέ μία ειδική επιτροπή καί προτείνουν στό επιτελείο τού Μαχνοβίτικου στρατού νά εξουσιοδοτήσει δυό μέλη του γιά νά συμμετάσχουν στό έργο αυτής τής επιτροπής. Αυτή η απότηση στάλθηκε απ' τό Χάρκοβο τηλεγραφικά, στις 25 Νοέμβρη. Τό άλλο πρωί, ο Π. Ρύμπιν γραμματέας τού Συμβουλίου τών επαναστατών, ξανασζήτησε αυτό τό ζήτημα, μέ άμεση τηλεφωνική επικοινωνία μέ τό Χάρκοβο, οι Μπολοσεβίκοι τόν διαβεβαίωσαν ότι θά τακτοποιούσαν τήν υπόθεση τής 42ης Μερραρχίας μέ τρόπο που νά ικανοποιεί πλήρως τούς Μαχνοβίτες καί πρόσθεσαν ότι ο 4ος όρος τής πολιτικής συμφωνίας θά ρυθμιζόταν καί αυτός σύντομα μέ τρόπο ικανοποιητικό. Αυτή η συζήτηση έγινε στις 26 Νοέμβρη, στις 9 π.μ. Όμως, 6 ώρες νωρίτερα, στις 3 π.μ., είχαν συλληφθεί οι Μαχνοβίτες αντιπρόσωποι στό Χάρκοβο, καθώς κι όλοι οι αναρχικοί τού Χάρκοβου καί τής υπόλοιπης Ουκρανίας. Ακριβώς 2 ώρες μετά τήν απευθείας τηλεφωνική επικοινωνία τού Ρύμπιν, τό Γκιουλάι-Πολέ περικυκλωνόταν από παντού από στρατεύματα τού Κόκκινου Στρατού καί βομβαρδιζόταν άγρια. Τήν ίδια μέρα καί ώρα, δεχόταν επίθεση ο Μαχνοβίτικος στρατός στήν Κριμαία, μ' ένα

τέχνασμα, οι Μπολοσεβίκοι κατάφεραν νά αιχμαλωτίσουν όλα τά μέλη τού Μαχνοβίτικου επιτελείου καί τόν αρχηγό του, τόν Σίμων Καρένικ, καί τούς εκτέλεσαν μέχρις ενός.

Είναι φανερό ότι αυτή η μεγάλη επιχείρηση είχε προετοιμαστεί προσεκτικά κι ότι η επεξεργασία τής πράξης νά είχε πάρει τουλάχιστον 10 μέ 15 μέρες.

Εδώ βλέπουμε όχι μόνο μία ύπουλη επίθεση τής Σοβιετικής Κυβέρνησης εναντίον τών Μαχνοβιτών, αλλά καί τή σχολαστικότητα μέ τήν οποία οργάνωσαν αυτή τή συνωμοσία καί τις προσπάθειες που έκαναν χαλαρώνοντας τήν επαγρύπνηση τών Μαχνοβιτών μέ προφορικές διαβεβαιώσεις γιά τήν ασφάλειά τους, γιά νά περικυκλώσουν καί νά καταστρέψουν τις δυνάμεις τους.

Δεύτερον, στις 27 Νοέμβρη, μία μέρα μετά τήν επίθεση στό Γκιουλάι-Πολέ, οι Μαχνοβίτες βρήκαν πάνω στους στρατιώτες τού Κόκκινου Στρατού που είχαν πιάσει, προκηρύξεις χωρίς ημερομηνία, μέ τίτλους όπως: "Εμπρός, ενάντια στόν Μάχνο!" "Θάνατος στόν Μαχνοβιτισμό!", που είχαν κυκλοφορήσει απ' τόν πολιτικό τομέα τής 4ης Στρατιάς. Οι αιχμάλωτοι είπαν ότι είχαν πάρει αυτές τις προκηρύξεις στις 15 καί 16 Νοέμβρη, τό περιεχόμενό τους δέν ήταν παρά ένα κάλεσμα γιά δράση εναντίον τού Μάχνο, που τόν κατηγορούσαν ότι είχε παραβιάσει τούς όρους τής πολιτικής καί στρατιωτικής συμφωνίας, ότι είχε αρνηθεί νά πάει στό Καυκασιανό μέτωπο, ότι είχε σχεδιάσει μία εξέγερση ενάντια στή Σοβιετική εξουσία κλπ. Αυτό αποδείχνη ότι όλες αυτές οι κατηγορίες χαλκεύονταν καί στέλλονταν στόν τύπο ενώ ακόμη ο επαναστατικός στρατός προσπαθούσε νά περάσει μέσα απ' τήν Κριμαία καί νά καταλάβει τή Σιμφεροπόλ κι ενώ οι Μαχνοβίτες αντιπρόσωποι συνεργάζονταν ειρηνικά μέ τις Σοβιετικές αρχές στό Χάρκοβο.

Τρίτον, στή διάρκεια τού Οκτώβρη καί τού Νοέμβρη το 1920, δηλαδή ενώ γίνονταν οι διαπραγματεύσεις μεταξύ Μπολοσεβίκων καί Μαχνοβιτών γιά μία στρατιωτική καί πολιτική συμφωνία καί αμέσως μετά τή σύναψη αυτής τής συμφωνίας, αποκαλύφθηκαν δυό Μπολοσεβίκες συνωμοσίες γιά τή δολοφονία τού Μάχνο στό Γκιουλάι-Πολέ.

Θά πρέπει νά προσθέσουμε ότι τό κεντρικό επιτελείο τού Μαχνοβίτικου στρατού στό Γκιουλάι-Πολέ δέν έλαβε ούτε μία διαταγή που ν' αναφέρεται στό Καυκασιανό μέτωπο. Τότε ο Μάχνο υπέφερε από ένα σοβαρό τραύμα στό πόδι καί δέν ασχολούνταν καθόλου μέ τή γραφική δουλειά, που διεκπεραιωνόταν απ' τόν αρχηγό τού επιτελείου Μπέλας καί απ' τόν γραμματέα τού Συμβουλίου Π. Ρύμπιν, ο οποίος έδινε καθημερινά αναφορά στό Συμβούλιο γιά όλα τά έγγραφα που έφταναν στό επιτελείο.

Θά πρέπει νά θυμηθούμε τόν τρόπο μέ τόν οποίο οι Μπολοσεβίκοι καθυστέρησαν τή δημοσίευση τού κειμένου τής στρατιωτικοπολιτικής συμφωνίας που περιγράψαμε πιο πάνω. Τώρα φαίνεται καθαρά γιατί ανέβλαν επίμονα τή δημοσίευση αυτού τού κειμένου. Γιά τούς Μπολοσεβίκους, αυτή η συμφωνία δέν ήταν τίποτα περισσότερο από μία στρατιωτική καί στρατηγική κίνηση υπολογισμένη νά κρατήσει τό πολύ 1 - 2 μήνες - τόν χρόνο που χρειάζονταν γιά νά νικήσουν τόν Βράνγκελ. Αφού τό κατόρθωσαν αυτό, ήταν αποφασισμένοι νά ξαναρχίσουν νά συσκοφαντούν τούς Μαχνοβίτες

αόλητες κι αντεπαναστάτες και, μ' αυτό το πρόσχημα, να τους πολεμήσουν. Νά γιατί δέν τους συνέφερε νά δημοσιεύσουν τήν πολιτική συμφωνία μέ τους Μαχνοβίτες και νά τήν παραδόσουν στήν κρίση τών μαζών. Στήν πραγματικότητα θά προτιμούσαν νά κρύψουν τήν ίδια τήν ύπαρξη αυτής τής συμφωνίας απ' τίς μάζες, γιά νά συνεχίσουν τόν πόλεμο εναντίον τών Μαχνοβιτών μέ πρόσχημα τήν πάλη ενάντια στή ληστεία και τήν αντεπανάσταση, τήν επόμενη κιόλας μέρα απ' τήν ήττα τού Βράνγκελ και σά νά μήν είχε συμβεί τίποτα μεταξύ τών Μπολσεβίκων και τών Μαχνοβιτών.

Αυτά είναι τά γεγονότα τά σχετικά μέ τή διάλυση τής στρατιωτικοπολιτικής συνθήκης μεταξύ Μαχνοβιτών και Σοβιετικής εξουσίας.

Είναι ανάγκη νά εξετάσουμε διεξοδικά τό κείμενο αυτής τής συμφωνίας, Σ' αυτό διακρίνονται καθαρά δυό αντίθετες τάσεις: η κρατιστική τάση που υπερασπίζεται τά συνθήκη πρόνομια κι αποκλειστικά δικαιώματα τής εξουσίας' κι η λαϊκή κι επαναστατική τάση που υπερασπίζεται τά αιτήματα τών υποδουλωμένων μαζών ενάντια στους εξουσιαστές. Είναι ιδιαίτερα ενδεικτικό πως τό πρώτο μέρος τής συμφωνίας, που αφορά τά πολιτικά δικαιώματα τών εργατιών, περιέχει μόνο Μαχνοβίτικες θέσεις. Σ' αυτό τό ζήτημα, οι Σοβιετικές αρχές τήρησαν τήν κλασική στάση κάθε τυραννίας: επιδίωξαν νά περιορίσουν τά αιτήματα που διατυπώθηκαν απ' τους Μαχνοβίτες, παζάρεψαν κάθε σημείο κι έκαναν ό,τι ήταν δυνατόν γιά νά μειώσουν τά δικαιώματα τών εργαζόμενων — δικαιώματα αναφαίρετα και ουσιώδη γιά τήν πραγματική τους ελευθερία.

Θά πρέπει επίσης νά επισημάνουμε ότι οι Μαχνοβίτες, εξαιτίας τής αναρχικής τους αντίληψης γιά τόν αγώνα, ήταν πάντοτε αντίθετοι μέ τίς πολιτικές συνωμοσίες. Έμειναν στήν επαναστατική πάλη ανοιχτά, ανάμεσα στις πλατιές εργατικές μάζες, πεσιμένοι ότι μόνον η πάλη τών επαναστατικών μαζών μπορούσε νά οδηγήσει τους εργάτες στή νίκη' ενώ αντίθετα οι συνωμοσίες μπορούσαν νά οδηγήσουν μόνο σέ μία αλλαγή εξουσίας — γεγονός που έρχονταν σέ αντίφαση μέ τήν ίδια τή φύση τής Μαχνοβιτοίνα.

Έτσι η συμφωνία μεταξύ Μαχνοβιτών και Μπολσεβίκων ήταν ήδη καταδικασμένη απ' τήν αρχή και δέν μπορούσε νά κρατήσει μετά τήν ήττα τού Βράνγκελ.

Αυτό φθίνεται καθαρά κι από μερικά ντοκουμέντα τών ιδίων τών Σοβιετικών αρχών. Λογούχρη, η διαταγή που εκδόθηκε απ' τόν Φρούνζε, που ήταν εκείνο τόν καρό διοικητής τού νότιου μετώπου, ένα ντοκουμέντο που αποκαλύπτει ξεκάθαρα τήν προδοσία τής Μπολσεβίκικης επίθεσης εναντίον τών Μαχνοβιτών κι εκμηδενίζει όλα τους τά χαλκείματα σχετικά μέ τους αναρχικούς και τους Μαχνοβίτες.

ΔΙΑΤΑΓΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΤΡΟΦΟ ΜΑΧΝΟ, ΔΙΟΙΚΗΤΗ
ΤΟΥ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ.
ΑΝΤΙΓΡΑΦΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΔΙΟΙΚΗΤΕΣ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΝ
ΤΟΥ ΝΟΤΙΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ. Νο 00149.
ΕΚΔΟΘΕΝ ΑΠΟ ΤΟ ΣΤΡΑΤΗΓΕΙΟ, ΜΕΛΙΤΟΠΟΛ,
23 ΝΟΕΜΒΡΗ 1920.

Εξαιτίας τής κατάτασης τών εχθροπραξιών εναντίον τού Βράνγκελ και εν ό-

ψει τής ολοκληρωτικής του ήττας, τό Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο τού Νότιου Μετώπου θεωρεί ότι τό έργο τού ανάρτικου στρατού έχει τελειώσει. Γι' αυτό προτείνει στό Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο τού Ανάρτικου Στρατού ν' αρχίσει αμέσως νά μετατρέπει τίς επαναστατικές αντάρτικες μονάδες σέ τακτικές στρατιωτικές μονάδες τού Κόκκινου Στρατού.

Δέν υπάρχει νά κανένας λόγος που νά δικαιολογηί τήν ύπαρξη τού ανάρτικου στρατού σάν τέτοιου. Αντίθετα, η ύπαρξη, παράλληλα μέ τόν Κόκκινο Στρατό, τέτοιων μονάδων μέ μία ειδική οργάνωση, που περιλαμβάνει ειδικούς σκοπούς, γενικής εντελής αναρδέκτα αποτελέσματα... (4) Γι' αυτό, τό Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο τού Νότιου Μετώπου διατάζει τό Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο τού Ανάρτικου Στρατού νά κάνει τά ακόλουθα: 1) Όλες οι μονάδες τών σχηματισμών τού Ανάρτικου Στρατού, που βρίσκονται αυτή τή στιγμή στήν Κριμαία, θά πρέπει νά ενσωματωθούν αμέσως στήν 4η Στρατιά' τό Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο θά πρέπει ν' αναλάβει τήν ευθύνη αυτής τής μετάθεσης. 2) Οι στρατιωτικοί σχηματισμοί στό Γκουλά-Πολέ θά πρέπει νά διαλυθούν. Οι μάχιμοι θά ενταχθούν στά εφεδρικά αποσπάσματα, σύμφωνα μέ τίς εντολές τού διοικητή αυτού τού τμήματος τής Στρατιάς. 3) Τό Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο τού Ανάρτικου Στρατού θά πάρει όλα τά αναγκαία μέτρα γιά νά εξηγήσει στους μαχητές τήν αναγκαιότητα αυτών τών μέτρων.

(Υπογραφή)

Μ. Φ ρ ο υ ν ζ ε, Αρχιστράτηγος τού Νότιου Μετώπου'

Σ ρ ι λ γ κ α, μέλος τού Επαναστατικού Στρατιωτικού Συμβουλίου'

Κ α ρ α τ ύ γ κ ι ν, Αρχηγός τού Επιτελείου.

Ο αναγνώστης θά πρέπει νά θυμηθεί τήν ιστορία τής συμφωνίας μεταξύ Σοβιετικής Κυβέρνησης και Μαχνοβιτών.

Όπως ήδη αναφέραμε, πριν κλείσει η συμφωνία, έγιναν διαπραγματεύσεις μεταξύ Μαχνοβιτών πληρεξούσιων και Μπολσεβίκικης αντιπροσωπείας, μέ επικεφαλής τόν Κομμουνιστή Ιβάνοβιτς που ήρθε στό Μαχνοβίτικο στρατόπεδο τού Στόρομπελσκ ειδικά γι' αυτόν τό σκοπό. Οι διαπραγματεύσεις αυτές συνεχίστηκαν στό Χάρκοβο, όπου οι Μαχνοβίτες αντιπρόσωποι συνεννόησαν 3 βδομάδες μέ τους Μπολσεβίκους, ώστε η σύναψη τής συμφωνίας νά ικανοποιεί όλους. Τό κάθε άρθρο εξετάστηκε προσεκτικά και συζητήθηκε κι απ' τά δυό μέρη.

Η τελική μορφή αυτής τής συμφωνίας εγκρίθηκε κι απ' τά δυό μέρη, δηλαδή απ' τή Σ ο β ι ε τ ι κ ή Κ υ β ε ρ η σ η και τήν Ε π α ν α σ τ α τ ι κ ή Π ε ρ ι ο χ ή, που εκπροσωπούσε τό Συμβούλιο Ουκρανών Επαναστατιών κι υπογράφηκε απ' τους αντίστοιχους πληρεξούσιους τών δυό αυτών πλευρών.

Σύμφωνα μέ τήν ίδια τή φύση αυτής τής συμφωνίας, κανένα άρθρο δέν μπορούσε νά ανασταλεί ή νά τροποποιηθεί χωρίς προηγούμενη συμφωνία τής Σοβιετικής Κυβέρνησης και τού Συμβουλίου Ουκρανών Επαναστατιών, αν δέν είχε ήδη παραβιαστεί η συμφωνία είτε από τή μία είτε απ' τήν άλλη πλευρά.

Τό άρθρο 1 τού 2ου Μέρους τής συμφωνίας λέει: "Ο Ουκρανός Επα-

ναστατικός Στρατός (Μαχνοβίτικος) θά ενωθεί με τις ένοπλες δυνάμεις της Δημοκρατίας σάν ένας αντάρτικος στρατός, που θά εξαρτάται, σ' ότι αφορά τις επιχειρήσεις, απ' την ανώτατη διοίκηση τού Κόκκινου Στρατού' θά διατηρήσει την καθιερωμένη εσωτερική του δομή και δέν θά είναι υποχρεωμένος νά υποθετήσει τις βάσεις και τις αρχές τού τακτικού Κόκκινου Στρατού."

Η διαταγή Νο. 00149 τού Φρουνζέ τής 23 Νοέμβρη 1920, απαιτεί τή διάλυση τού στρατού τών Μαχνοβιτών ανταρτών, τήν ενσωμάτωση τών μαχητών στόν Κόκκινο Στρατό και προσθέτει ότι "έξαιτίας τής κατάπτωσης τών εχθροπρασιών εναντίον τού Βράνγκελ και εν όψει τής ολοκληρωτικής του ήττας" η Σοβιετική εξουσία "θεωρεί ότι τό έργο τού αντάρτικου στρατού έχει τελειώσει."

Αυτή η διαταγή εκμηδενίζει όχι μόνο τό προαναφερόμενο πρώτο άρθρο τής πολιτικής συμφωνίας, αλλά κι ολόκληρη τή στρατιωτικοπολιτική συμφωνία.

Τό γεγονός ότι, αντί νά προτείνουν μιά αναθεώρηση ή μιά τροποποίηση τής υπάρχουσας συμφωνίας, οι Μπολσεβίκοι ενέργησαν στή βάση τών επίποισας στρατιωτικής διαταγής που τήν επέβαλαν με τή δύναμη τών όπλων τους, δείχνει ξεκάθαρα ότι δέν θεωρούσαν αυτή τή συμφωνία τίποτε περισσότερο από μιά παγίδα σχεδιασμένη γιά νά ξεγελάσει τούς Μαχνοβίτες.

Τόν ίδιο καιρό που οι Μαχνοβίτες έπαιρναν τή διαταγή Νο. 00149, η 4η Κόκκινη Στρατιά στήν Κριμαία έπαιρνε τή διαταγή νά δράσει κατά τών Μαχνοβιτών με όλα τά μέσα που διέθετε και νά χρησιμοποιήσει όλες τις στρατιωτικές της δυνάμεις σέ περίπτωση που οι αντάρτες αρνούταν νά υπακούουν.

Η διαταγή τού Φρουνζέ είναι τόσο σαφής, ώστε δέν χρειάζεται κανένα σχόλιο γιά νά περιγράψει τήν πραγματική κατάσταση. Ο Φρουνζέ διατάζει τούς Μαχνοβίτες νά διαλύσουν τόν στρατό τους, νά γίνουν μιά τακτική μεραρχία τού Κόκκινου Στρατού: συνάκολουθα διατάζει τή Μαχνοβία ν' αυτοκτονήσει. Μιά τέτοια αφέλεια θά προκαλούσε κατάπληξη άν ήταν μόνο αφέλεια.

Στήν πραγματικότητα, πίσω απ' αυτή τήν αφέλεια κρυβόταν ένα προσεκτικά επεξεργασμένο σχέδιο, υπολογισμένο νά καταστρέψει ολοκληρωτικά τή Μαχνοβία. Ο Βράνγκελ είχε ηττηθεί. Οι Μαχνοβίτες είχαν χρησιμοποιηθεί καλά. Είχε έρθει ο καιρός νά τούς εξαφανίσουν. Συνακόλουθα, οι Μπολσεβίκοι έπρεπε νά βάλουν ένα τέλος στήν ύπαρξη τους. Αυτό είναι τό νόημα τής διαταγής.

Αλλά εκτός απ' τήν υψηλή της ευθύτητα, η διαταγή τού Φρουνζέ ήταν και δόλια. Ούτε τό επιτελείο τού επαναστατικού στρατού, που στάθμευε στό Γκιουλάι-Πολέ, ούτε η Μαχνοβίτικη αντιπροσωπεία στό Χάρκοβο, πήραν στήν πραγματικότητα τή διαταγή τού Φρουνζέ. Οι Μαχνοβίτες έμαθαν γι' αυτή μόνο 3 - 4 βδομάδες μετά τή Μπολσεβίκικη επίθεση, από κάποιες εφημερίδες που έπεσαν στό χέρι τους. Η εξήγηση γι' αυτό είναι απλή. Οι Μπολσεβίκοι, που προετοιμάζονταν κρυφά γιά μιά αφηνιδιαστική επίθεση εναντίον τών Μαχνοβιτών, δέν μπορούσαν νά τούς βάλουν επιφυλακή στέλνοντας τους προηγούμενα αυτή τή διαταγή, αφού τότε θά ήταν έτοιμοι

νά αποκρούσουν τήν προεχρισμένη επίθεσή τους. Νά γιατί κράτησαν τό μυστικό μέχρι τήν τελευταία στιγμή. Η διαταγή τού Φρουνζέ δημοσιεύτηκε στις εφημερίδες μόνο μετά τήν επίθεση, όταν η παραβίαση τής συμφωνίας ήταν πιά ένα τετελεσμένο γεγονός. Εμφανίστηκε γιά πρώτη φορά στις 15 Δεκέμβρη 1920, στήν εφημερίδα "Κομμουνιστ" τού Χάρκοβου κι έφερε τήν ημερομηνία 23 Νοέμβρη. Όλες αυτές α μηχανορραφίες είχαν στό στόχο νά αφηνιδιάσουν τούς Μαχνοβίτες, νά τούς καταστρέψουν και νά εξηγήσουν αυτή τήν πράξη εκ τών υστερών με τή βοήθεια "νόμιμων αποδείξεων".

Η επίθεση εναντίον τών Μαχνοβιτών ουσιοδεύτηκε από μαζικές συλλήψεις αναρχικών. Ο σκοπός αυτών τών συλλήψεων δέν ήταν μόνον η ολοκληρωτική καταστροφή κάθε αναρχικής σκέψης και δράσης, αλλά κι η κατάπιξη κάθε δυνατότητας διαμαρτυρίας, κάθε απόπειρας νά μάθει ο κόσμος τό πραγματικό νόημα αυτού που είχε συμβεί. Συλλαμβάνονταν όχι μόνον οι αναρχικοί, αλλά κι οι φίλοι τους κι οι γνωστοί τους, καθώς κι όσοι ενδιαφέρονταν γιά τήν αναρχική φιλοσοφία. Στό Ελισάβετγκραντ συλληφθηκαν 15 νέοι μεταξύ 15 και 18 χρόνων. Άν κι οι περιφερειακές αρχές τού Νικολάεφφ δυσαρρεστήθηκαν μ' αυτή τή σύλληψη, λέγοντας ότι ήθελαν "αθηναίους" αναρχικούς κι όχι παιδιά, κανένα απ' αυτά τά παιδιά δέν αφέθηκε ελεύθερο.

Η καταδίωξη τών αναρχικών στό Χάρκοβο πήρε διαστάσεις πρωτόκουρες γιά τή Ρωσία τού παρελθόντος. Οργανώθηκαν παγίδες κι ενέδρες στό σπίτι όλων τών νότιων αναρχικών. Μιά τέτοια παγίδα στήθηκε στό βιβλιοπωλείο "Βολνός Μπράτσβο" ("Ελεύθερη Αδελφότητα"). Όποιος έμπαινε γιά ν' αγοράσει ένα βιβλίο συλλαμβάνονταν κι οδηγούνταν στήν Τ σ ε κ ά. Φυλάκιζαν ακόμα κι ανθρώπους που σταματούσαν γιά νά διαβάσουν τήν εφημερίδα "Ναμπάτ" που εκδιόταν νόμιμα κι ήταν τοιχοκολλημένη στόν τοίχο τού βιβλιοπωλείου. Όταν ένας απ' τούς αναρχικούς τού Χάρκοβου, ο Γκριγκόρου Τοτσνικ, διέφυγε τή σύλληψη, οι Μπολσεβίκοι έβρισαν στή φυλακή τή γυναίκα του, που δέν είχε καμία σχέση με τήν πολιτική. Η τελευταία ξεκίνησε μιά απεργία πείνας, απαιτώντας τήν άμεση αποφυλάκιση της. Τότε οι Μπολσεβίκοι τής είπαν ότι άν ο Τοτσνικ ήθελε νά πετύχει τήν απελευθέρωσή της, τό μόνο που είχε νά κάνει ήταν νά παραδοθεί στήν Τ σ ε κ ά. Ο Τοτσνικ, άν και άρρωστος από φυματίωση, παραδόθηκε και φυλακίστηκε.

Έχουμε ήδη αναφέρει ότι τό επιτελείο τού Μαχνοβίτικου στρατού στήν Κριμαία είχε συλληφθεί με προδοσία. Ο διοικητής τού ιππικού Μαρτσένκο, μολοντί είχε περικυκλωθεί και δεχόταν τις άγριες επιθέσεις πολυάριθμων νοσόδων τής Μπολσεβίκικης 4ης Στρατιάς, κατόρθωσε νά εσφύγει και ν' ανοίξει ένα πέρασμα μέσα απ' τά φυσικά εμπόδια και τις οχυρώσεις τού Ισθμού τού Περεκόπ. Οδηγώντας τούς άντρες του, ή μάλλον ό,τι απέμεινε απ' τούς άντρες του, με συνεχείς πορείες μέρα και νύχτα, κατορθώσε νά ξεναενωθεί με τόν Μάγχο στό μικρό χωριό Κερμέντοικ, που κατοικούνταν από Έλληνες. Στις 7 Δεκέμβρη, έφτασε ένας καθάριος που ανέγγειλε ότι ο στρατός τού Μαρτσένκο θά ήταν εκεί σέ λίγες ώρες. Οι Μαχνοβίτες βγήκαν με συγκίνηση απ' τό Κερμέντοικ γιά νά συναντήσουν τούς ήρωες. Μπορεί κανείς νά φανταστεί τήν οδύνη τους όταν τελικά

είδαν τη μικρή ομάδα των καβαλάρηδων" αντί για το ισχυρό ιππικό των 1.500 αντρών, επέστρεψε ένα μικρό απόσπασμα 250 αντρών. Επικεφαλής τους ήταν ο Μαρτσάνκο κι ο Τορανόφσκι.

"Έχω την τιμή να σάς ανακαινώσω την επιστροφή του Κριμαϊκού στρατού" είπε ο Μαρτσάνκο με πικρή ειρωνία. "Όλοι χαμογέλασαν θλιμμένα. "Ναι αδελφια", συνέχισε ο Μαρτσάνκο. "Τώρα ξέρουμε τι είναι οι Κομμουνιστές". Ο Μάχνο ήταν μελαγχολικός. Τό θέσμο του συντριμμένου και σχεδόν καταστραμμένου έθνους ιππικού τόν είχε συγκλονίσει. Ήταν σιωπηλός, προσπαθώντας να ελέγξει τα συναισθήματά του. Μία γενική συνέλευση έγινε επιτόπου. Διηγήθηκαν ξανά την ιστορία των γεγονότων της Κριμαίας: πώς ο διοικητής του στρατού Κάρντικ, σταλμένος απ' το Μπολσεβίκικο επιτελείο στο Γκιουλάι-Πολέ, για να παρακολουθήσει δήθεν ένα στρατιωτικό συμβούλιο, πιάστηκε προδοτικά στο δρόμο" πώς ο Γαβριλένκο, επιτελάρχης του Κριμαϊκού στρατού, καθώς επίσης κι όλοι οι βοηθοί του κι αρκετοί διοικητές μονάδων, ξεγελάστηκαν μ' ένα παρόμοιο πρόσχημα. Όλοι όσοι πιάστηκαν τουφεκίστηκαν αμέσως. Τα μέλη του πολιτιστικού - εκπαιδευτικού τομέα, στη Σιμερόπολ, συνελήφθησαν χωρίς να χρησιμοποιηθεί κανένα στρατιωτικό τέχνησμο.

Στις 26 Νοέμβρη, όταν το Γκιουλάι-Πολέ περικυκλώθηκε από Κόκκινα Στρατεύματα, βρισκόταν εκεί μόνον μία ειδική ομάδα 150 - 200 Μαχνοβιτών ιππέων. Μ' αυτή τη χούφτα αντρών, ο Μάχνο κατατρόπωσε το σύνταγμα ιππικού του Κόκκινου Στρατού, που προέλασε στο Γκιουλάι-Πολέ απ' την Ουσπενόφκα κι έτσι ξέφυγε απ' τόν εχθρικό κλοιό. Τη βδομάδα που ακολουθήσε οργάνωσε τις μονάδες των αντρών που συσπειρώνονταν γύρω του από παντού, καθώς και μερικές μονάδες του Κόκκινου Στρατού που εγκατέλειψαν τους Μπολσεβίκους κι ήρθαν να ενωθούν μαζί του. Κατόρθωσε να σχηματίσει μία μονάδα 100 ιππέων και 1.500 πεζικόριων, με τους οποίους επιχείρησε μίαν αντεπίθεση. Ακριβώς μία βδομάδα αργότερα, κατέλαβε το Γκιουλάι-Πολέ, έχοντας τράψει σε φυγή την 42η Μεραρχία του Κόκκινου Στρατού κι έχοντας συλλάβει σχεδόν 6.000 αιχμάλωτους. Από αυτούς, περίπου 2.000 άντρες δήλωσαν πως ήταν πρόθυμοι να προσχωρήσουν στον αντάρτικο στρατό" οι υπόλοιποι αφέρθηκαν ελεύθεροι τήν ίδια μέρα, αφού παρακολούθησαν πρώτα μία πλατιά λαϊκή συνέλευση. 3 μέρες αργότερα, ο Μάχνο κατάφερε ένα ακόμη σοβαρό πλήγμα στους Μπολσεβίκους κοντά στην Αντρέγιεφκα. Ολόκληρη τήν νύχτα και τήν επόμενη μέρα πολεμούσε εναντίον 2 μεραρχιών του Κόκκινου Στρατού και κατέληξε υπό τις συντριψεις, πιάνοντας ξανά 8.000 - 10.000 αιχμάλωτους. Όπως και στο Γκιουλάι-Πολέ, οι αιχμάλωτοι αυτοί αφέρθηκαν ελεύθεροι" οι εβελόντες έμειναν με τόν επαναστατικό στρατό. Κατόπιν ο Μάχνο κάταφερε τρία ακόμη αλληπάλληλα χτυπήματα στον Κόκκινο Στρατό: κοντά στο Κομόρ, στην Τοόρε-Κονσταντινόφκα και στο Μπενριτιάνσκ. Τό Μπολσεβίκικο πεζικό πολεμούσε απρόθυμα κι εκμεταλλεύτηκε κάθε ευκαιρία για να παραδοθεί(5).

Γιά λίγο καιρό οι Μαχνοβίτες εμμυχνώνονταν απ' τή σκέψη ότι η νίκη θά ήταν δική τους. Τους φαινόταν ότι τό μόνο που χρειαζόνταν ήταν να ν

κήσουν 2 - 3 Μπολσεβίκικες μεραρχίες, για τ' ανωθεί μαζί τους ένα σημαντικό τμήμα του Κόκκινου Στρατού, ενώ τό υπόλοιπο θά υποχωρούσε προς τό βορρά. Αλλά σύντομα χωρικοί από διάφορες περιοχές έφεραν τά νέα ότι οι Μπολσεβίκικοι εγκαθιστούσαν σ' όλα τά χωριά ολόκληρη συντάγματα, κύρια ιππικού, κι ότι συγκέντρωναν τεράστιες στρατιωτικές δυνάμεις σέ διάφορα μέρη. Πράγματι, ο Μάχνο βρέθηκε σύντομα περικυκλωμένος στή Φεντόρσφκα, νότια του Γκιουλάι-Πολέ, από αρκετές μεραρχίες πεζικού κι ιππικού. Η μάχη μαινόταν αδιάκοπα απ' τις 2 τή νύχτα ως τις 4 τό απόγευμα. Διασπώντας τις εχθρικές γραμμές, ο Μάχνο κατάφερε να ξεφύγει προς τό βορειοανατολικά. Αλλά 3 μέρες αργότερα βρέθηκε αναγκασμένος να δώσει μία νέα μάχη κοντά στο χωριό Κονσταντίν (όπου κατοικούσαν Έλληνες χωρικοί), ενάντια σέ μία μεγάλη δύναμη ιππικού κι ένα ισχυρό πυροβολικό. Από μερικούς αξιωματικούς που έπασε, ο Μάχνο έμαθε ότι υπήρχαν 4 Μπολσεβίκικες στρατιές - 2 ιππικού και 2 μικτές - κι ότι ο Κόκκινος διοικητής έλπιζε να τόν περικυκλώσει με τήν βοήθεια αρκετών πρόσθετων μεραρχιών. Αυτή η πληροφορία ταίριαζε τέλεια με εκείνη που τόν είχε δώσει οι χωρικοί, καθώς και με τις εκτιμήσεις και τό συμπεράσμα του ίδιου του Μάχνο. Γινόταν όλο και πιο ξεκάθαρο ότι η συντριβή 2 - 3 Κόκκινων μονάδων ήταν σήμανση, μπροστά στην τεράστια στρατιωτική δύναμη που είχαν στείλει εναντίον των Μαχνοβιτών. Τό ζήτημα δέν ήταν πιά να νικήσουν τις Μπολσεβίκικες στρατιές, αλλά ν' αποφύγουν τήν ολοκληρωτική καταστροφή του αντάρτικου στρατού. Αυτός ο στρατός, που είχε μειωθεί στους 3.000 περίπου στρατιώτες, ήταν υποχρεωμένος να πολεμάει κ α θ η μ ε ρ ι ν ά, και κάθε φορά εναντίον ενός εχθρού με δύναμη 10.000 - 15.000 άντρες. Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες, η καταστροφή ήταν πιά αναμφισβήτητη. Τό Συμβούλιο των Επανάστατιών αποφάσισε τότε να εγκαταλείψει προσωρινά τή νότια περιοχή, αφήνοντας στον Μάχνο πλήρη ελευθέρια ως προς τή κατεύθυνση τής γενικής υποχώρησης.

Η ιδιοφυΐα του Μάχνο έμελλε να υποβληθεί στήν πιο μεγάλη δοκιμασία. Φαινόταν εντελώς αδύνατο να ξεφύγουν απ' τό τεράστιο δίκτυο των στρατευμάτων που προέλαυαν απ' όλες τις μεριές προς τή μικρή ομάδα των ανταρτών. 3.000 επαναστάτες μαχητές ήταν περικυκλωμένοι από έναν στρατό τουλάχιστον 150.000 αντρών. Αλλά ο Μάχνο δέν έχασε ούτε για μία στιγμή τό κουράγιο του ή τήν πνευματική του ετοιμότητα. Αποδύθηκε σ' έναν ηρωικό αγώνα ενάντια σ' αυτό τό πλήθος των στρατευμάτων. Περικυκλωμένος απ' όλες τις μεριές από Κόκκινες μεραρχίες, προχώρησε σάν μυθικός Τίτας, δίνοντας αλληπάλληλες μάχες δεξιά, αριστερά, μετωπικά και στά νύχτα. Αφού νίκησε αρκετές μονάδες του Κόκκινου Στρατού κι έπασσε πάνω από 20.000 αιχμάλωτους, ο Μάχνο, σά να χτυπούσε στά τυφλά, ξεκίνησε πρώτα προς τά ανατολικά, προς τή Γιουζόφκα, αν κι οι εργάτες αυτής τής περιοχής των ορυχείων δέν είχαν προειδοποιήσει ότι τόν περίμενε ένα συμπαγές στρατιωτικό φράγμα" μετά στράφηκε εσφηνικά προς τό δυτικά, ακολουθώντας σίθινες διαδρομές που μόνον αυτός ήξερε. Απ' αυτή τή στιγμή, εγκαταλείφθηκαν τελείως οι συνθησμένοι δρόμοι. Η μετακίνηση του στρατού συνεχίστηκε για εκατοντάδες μίλια, μέσα από χιονισμένους κάμπους, κατευθυνόμενη από μία καταπληκτική αίσθηση προανατολισμού μέσα σ' αυτή τήν παγωμένη έρημο(6). Αυτός ο ελιγμός επέτρε-

φε στον Μαχνοβίτικο στρατό ν' αποφύγει εκατοντάδες εχθρικά κανόνια και πολυβόλα και τού έδωσε τη δυνατότητα να νικήσει δυο ταξιαρχίες του Του Μπολαεβίτικου ιππικού στο Πέτροβο, της επαρχίας της Χερσώνας, οι οποίες, πιστεύοντας ότι ο Μάχνο βρισκόταν 100 μίλια μακριά, πίσωτηκαν κυριολεκτικά στον ύπνο.

Η σύγκρουση κράτησε αρκετούς μήνες, με ακατάπαυτες μάχες μέρα και νύχτα.

Φτάνοντας στην επαρχία του Κέβου, ο Μαχνοβίτικος στρατός βρέθηκε, στην πιο κρύα περίοδο του χειμώνα, σε μία ορεινή, βραχώδη περιοχή, που τούς ανάγκασε να αφήσουν πίσω όλο το πυροβολικό, τις προμήθειες και σχεδόν όλα τα πολεμικά όπλα, ακόμα και τα περισσότερα απ' τα αμάξια. Τόν ίδιο καιρό, 2 εχθρικές μεραρχίες ιππικού, οι λεγόμενοι Κόκκινοι Κοζάκοι, ήλθαν απ' τα δυτικά σύνορα γιά να ενωθούν με τη στρατιωτική μάζα που είχε σταλεί απ' τους Μπολαεβίτικους εναντίον του Μάχνο. Όλοι οι δρόμοι ήταν αποκλεισμένοι. Το μέρος ήταν γυμνό σαν νεκροταφείο. Υπήρχαν μόνο βράχια κι απόκρημνες χαράδρες, σκεπασμένες όλες με πάγοι, που πάνω τους μπορούσε κανείς να προχωρήσει μόνον οργά. Απ' όλες τις μεριές υπήρχε ένα ακατάπαυστο φρόγμα πυρός απ' τα κανόνια και τα πολυβόλα. Κανένας Μαχνοβίτης δεν περίμενε ότι θα ξεφύγουν ξανά. Αλλά και κανένας δεν σκεφτήκε να τραπέι σε μία επανοείσθη φυγή. Αποφάσισαν να πεθάνουν μαζί.

Ήταν απερίγραπτα λυπηρό το θέαμα αυτής της χούφτας αντρών, μόνων τους ανάμεσα στους κρημμούς, τόν ουρανό και τα εχθρικά πυρά, έτοιμων ν' αγωνιστούν ως το τέλος και προφανώς ήδη καταδικασμένων σε θάνατο. Τούς κυριέψε οδύνη, σπόνγωση και θλίψη. Ήθελαν να διαλαλήσουν σ' ολόκληρο τόν κόσμο ότι ένα φοβερό έγκλημα επρόκειτο να διαπραχθεί! Ότι πιο υψηλό υπήρχε μέσα στις καρδιές τού λαού, ό,τι δημιουργεί ο λαός στις πιο ηρωικές εποχές του, επρόκειτο να καταστραφεί, να εξαφανιστεί γιά πάντα.

Ο Μάχνο αντιμετώπισε έντιμα τη δοκιμασία που τού είχε επιβάλλει η μοίρα. Προχώρησε προς τα σύνορα της Γαλικίας, ξαναγύρισε στο Κιεβό, διέσχισε ξανά τόν Δνείπρο κοντά στο Κιεβό, κατέβηκε προς τις περιφέρειες της Πολτάβα και τού Χάρκοβου, στράφηκε πάλι βόρεια προς τόν Καυκάσοι, ακολουθώντας τις αλληροβρομικές γραμμές μεταξύ Κούρσκ και Μπέλογκραντ, ξεφυγε απ' τόν εχθρικό κλοιό γιά να βρεθεί σε μια πιο ευνοϊκή κατάσταση κι άφησε πολύ πίσω του τις πολυάριθμες Μπολαεβίτικες μεραρχίες που είχαν σταλεί γιά να τόν καταδιώξουν.

Η ηρωική πάλη μεταξύ μιας χούφτας Μαχνοβιτών και τού Κρατικού στρατού τών Μπολαεβίτικων δεν είχε τελειώσει ακόμα. Η Μπολαεβίτικη διοίκηση έκανε ό,τι ήταν δυνατόν γιά να αιχμαλωτίσει τόν κεντρικό πυρήνα της Μαχνοβίταινα και να τόν καταστρέψει. Μεραρχίες πεζικού κι ιππικού στέλνονταν από όλα τα μέρη της Ουκρανίας γιά να παγιδέψουν τόν Μάχνο. Η μέγγελη πυρός και σιδήρου αφίχτηκε πάλι γύρω από τούς επαναστάτες ήρωες κι η θανάσιμη πάλη ξανάρχισε.

Σ' ένα γράμμα σε σύντροφό του, ο Μάχνο περιέγραψε ο ίδιος το τέλος αυτού τού ηρωικού και συγκινητικού επεισοδίου της ιστορίας της Μαχνοβίταινα.

Έγραψε(7):

Δύο μέρες μετά τήν αναχώρησή σου, αγαπητέ μου φίλε, κατέλαβα τό χωριό Κόροου (στην επαρχία τού Κούρσκ), όπου μοίρασα ιρκατές χιλιάδες αντίτυπα τού "Καταστατικού τών Ελευθέρων Σοβιέτ". Μετά ξεκίνησα μέσα από τήν Βαρνηγάρσα και τήν περιοχή τού Δόν προς τό Αικατερίνοσλαβ και τήν Τσιρβόα. Ήμουν αναγκασμένος να διεξάγω καθημερινά άγριες μάχες - απ' τή μά μεριά, εναντίον τού Μπολαεβίτικο-Κομμουνιστικού πεζικού που μάς ακολουθούσε βήμα προς βήμα κι από τήν άλλη εναντίον της 2ης Στρατιάς Ιππικού που είχε στείλει εναντίον μας η Μπολαεβίτικη διοίκηση. Ξέρεις τούς καβαλάρηδες μας. Τό Κόκκινο Ιπικό δέν θά μπορούσε ποτέ νά τούς αναγκάσει άν δέν ενισχυόταν από πεζικό και τεθωρακισμένα. Αυτός είναι ο λόγος που κατόρθωσα, άν κι όχι χωρίς σοβαρές απώλειες, νά ξεφύγω χωρίς ν' αλλάξω τήν κατεύθυνσή μου. Ο στρατός μας απέδειχνε καθημερινά ότι ήταν πραγματικά ένας λαϊκός κι επαναστατικός στρατός. Μέ τις υλικές συνθήκες που υπήμενε, θά έπρεπε νά διαλυθεί αμέσως, αντίθετα όπως ποτέ δέ σταμάτησε νά ανδάνεται αμνημονικά σέ δύναμη και πόρους.

Σε μία απ' τις σοβαρές μάχες που έπρεπε νά διεξάγουμε, τό ειδικό απόσπασμα ιππικού μας έχασε πάνω από 30 άντρες, οι μισοί από τούς οποίους ήταν διοικητές. Μεταξύ άλλων, ο αγαπητός και καλός μας φίλος, μικρόσπαστό χρόνο αλλά μεγάλος σέ στρατιωτικά κατορθώματα, ο αρχηγός τού αποσπασματος Γκαβριλόου Τρογιάν, σκοτώθηκε ακαριαία από μία σφαίρα. Δίπλα του έπεσε κι ο Απόλλων και αρκετοί άλλοι γενναίοι κι αφοσιωμένοι σύντροφοι.

Σε κάποια απόσταση απ' τό Γκουλά-Πολέ, ενώθηκαν μαζί μας οι νέες μας στρατιωτικές δυνάμεις, ξεκούραστες και μέ ακμιά τό ηθικό, που δικοιτούνταν από τούς Μαρβόα και Παρχομένκο. Λίγο αργότερα, η πρώτη ταξιαρχία της 4ης Μεραρχίας Ιππικού Μπουνέντνε, μέ διοικητή τόν Μαυλάκ, προσχώρησε στις γραμμές μας. Η πάλη ενόηνα στην εξουσία και τό δεσποτισμό τών Μπολαεβίτικων έγινε ακόμα πιο λυσσοσμένη.

Στις αρχές τού Μάρτη 1921, ζήτησα απ' τόν Μαρβόα και τόν Μαυλάκ νά οχηματιστούν μέσα απ' τις τάξεις τών στρατιωτών που ήταν μαζί μου μία ειδική μονάδα και νά προχωρήσουν προς τόν Δόν και τό Κουβάν. Σχηματίστηκε επίσης μέ άλλη ομάδα, μέ διοικητή τόν Παρχομένκο και στάλθηκε στην περιοχή Βορονέζ. (Ο Παρχομένκο σκοτώθηκε και τόν αντικατέστησε ένας αναρχικός απ' τό Τσουγκόφ.) Μία τρίτη ομάδα, που αποτελούνταν από 600 κειστές και τό απόσπασμα τού Ιβάνουκ στάλθηκε προς τό Χάρκοβο.

Τόν ίδιο καιρό περίπου, ο καλύτερός μας σύντροφος κι επαναστάτης Βνοβετσένκο τραυματίστηκε στή μάχη κι έπρεπε νά μεταφερθεί γιά θεραπεία στή Νοβοβοσπόζοφκα συνδεδεμένος από ένα μικρό απόσπασμα. Μιά εκστρατευτική δύναμη Μπολαεβίτικων ανακάλυψε τό κρησφύγετό του' ο Βνοβετσένκο κι ο σύντροφός του Ματροσένκο(8), αφού αμείχθηκαν εναντίον τού εχθρού κι είδαν ότι θά πίνονταν αιχμάλωτοι, αυτοπεροβολήθηκαν. Ο Ματροσένκο πήθανε ακαριαία, αλλά η σφαίρα τού Βνοβετσένκο σφηνώθηκε στό κρανίο του, πάνω απ' τό λαμό. Όταν οι Κομμουνιστές ανακάλυψαν πούός ήταν, τού πρόσφεραν πρώτες βοήθειες και τόν έσωσαν απ' τό θάνατο. Λίγο μετά απ' αυτό, είχα νέα του. Βρισκόταν στό νοσοκομείο τού Αλεξαντρόφκι κι εκπαιρευόταν τούς σύντροφους του νά βρουν έναν τρόπο γιά νά τόν γλιτώσουν. Τόν βασιλεύσαν αδιάφορα. Προσπάθησαν νά τόν κάνουν ν' αποκηρύξει τή Μαχνοβίταινα και νά υπογράψει ένα

σχετικό χαρτί. Ακόρμη περιφερειακή τις προσφορές τους αν κα ήταν τόσο αδύναμος που σχεδόν δεν μπορούσε να μιλήσει. Εξαιτίας αυτής του της άρνησης θα μπορούσε να εκτελεστεί οποιαδήποτε στιγμή – αλλά δεν ανακάλυψα αν εκτελέστηκε ή όχι.

Στη διάρκεια αυτής της περιόδου, ενώ περνώντας τον Δνειτερο, έκανα μια επίδρομη εναντίον του Νικολάγεφ" μετά διάκριση πάλι τον Δνειτερο, πήνα απ' το Πετρκόφ, και κατευθύνθηκα προς την περιοχή μας, όπου έλαψα να συναντήσω μερικά απ' τα αποστολέατά μας. Αλλά ο Κομμουνιστής διοικητής μου είχε στήσει ενέδρα κοντά στο Μελοπόλ. Ήταν αδύνατος είτε να προχωρήσω, είτε να ξαναπεράσω τον Δνειτερο, επειδή τό χιόνι είχε αρχίσει να λιώνει κι ο ποταμός ήταν σκεπασμένος από πάγους που επελάσαν. Έπρεπε να καλεμήσωμε, πράγμα που σήμαινε ότι έπρεπε να ξαναγορίσω στη σέλλα(9) και να διευθίνο προσωπικά τις επιχειρήσεις. Ένα τμήμα τών εθνομικτών στρατευμάτων παρικόφηθηκε επίδξην απ' το στρατό μας, ενώ ανάγκασα τούς άλλους να βρίσκοντα σ' επιφυλακή όλο τό 24ωρο, παρενοχλώντας τους με τις περιτλόνες μας. Στο διάστημα αυτό καθόρθωσα να κάνω μια αναγκαστική πορεία 40 μιλίων, για να εξουδετερώσω (τήν αυγή της 8 Μάρτη) μια τρίτη Μπολσεβίκικη στρατιά, που είχε στρατοπευθεί στις όχθες της Λίμνης Μολότον και να φτάσω στο Ξέφετο της περιοχής Βέρηρ Τσικμά, πήνα απ' τό σπασμό ακρωστήρ μεταξύ της λίμνης Μολότον και της Αζοφικής Θάλασσας. Από εκεί έστειλα τών Κυριλένκο στην περιοχή του Μπαρνανάσκ - Μοριουπόλ για να διευθίνο τό εκεί επαναστατικό κίνημα. Όσο για μένα πήνα διαίεστος της περιοχής Γκουλά-Πολέ προς τό Τσερνίκοφ, επειδή είχαν έλθει ανθρωποσυνεχιστριών από αρκετές περιφέρειες για να μου ζητήσουν να επισκεφθώ την περιοχή τους.

Στην πορεία αυτού του ταξιδιού ο στρατός μου – 1500 καβαλάρηδες, με διοικητή τόν Πετρένκο, και δύο συντάγματα πεζικού – ακινητοποιήθηκε και περικυκλώθηκε από ισχυρές Μπολσεβίκικες μεραρχίες. Αναγκάστηκα πάλι να διευθίνο προσωπικά την απελευθέρωση. Οι προσπάθειές μας στέφθηκαν από επιτυχία. Συντρίψαμε ολοσχερώς τόν εχθρό και πήραμε πολλούς αιχμαλώτους, καθώς και όπλα, πολυβόλα, πολεμοφόδια κι άλλα. Αλλά 2 μέρες αργότερα, δεχτήκαμε επίθεση από νέες κι ισχυρές εχθρικές μονάδες. Πρέπει να σου πώ ότι αυτές οι καθημερινές μάχες είχαν κάνει τούς άντρες μας να υπολογίζουν τόσο λίγο τη ζωή τους ώστε κατορθώματα εξαιρετικού ηρωισμού είχαν γίνει καθημερινά συμβάντα. Με την κραυγή "Ζήσε ελεύθερος, ή πέθανε πολεμώντας", οι άντρες μίμωνταν σε οποιαδήποτε μονάδα, καταρτιζόμενοι εχθρούς πολύ ισχυρότερους απ' τούς ίδιους κι αναγκάζοντάς τους να τραπούν σε φυγή. Στη διάρκεια μιας ανεπιτυχούς, που η τύχη της έφτανε τά όρια της τρέλας, χτυπήθηκα από μια σφαίρα που με πήρε απ' τό μηρό μου και βγήκε διαπερνώντας τό στομάχι κοντά στην σκοληκική δίτσα. Έπεσα απ' τό άλογό μου. Αυτό μάς ανάγκασε να υποχωρήσουμε, γιατί κάποιος άπειρος πολεμιστής φώναζε: "Ο Μπάτκο σκοτώθηκε!"

Με μετέφεραν μ' ένα κάρο κάτω 12 βέρτοια, πριν δέσουν τό τραύμα μου, κι έχωσασα πολύ αίμα. Έμεινα αναισθητός, κάτω απ' την περιφρούρηση του Λέβ Ζινκόφσκου. Αυτό έγινε στις 14 Μάρτη. Τη νύκτα της 15ης, επανέκτησα τις αισθήσεις μου. Όλοι οι διοικητές του στρατού μου και τά μέλη του επιτελείου, μ' επικεφαλής τους τόν Μπάτσο, μου κεντρώθηκαν δίπλα στο κρεβάτι μου. Ζητώντας μου να υπογράψω μία διαταγή για την αποστολή αποστολασμάτων 100 ως 200 ανδρών στους Κυριλένκο, Κοζίν και τούς άλλους, που διεύθυναν τό επαναστατικό κίνημα σε διάφορες περιοχές. "Ήθελα ν' αποσυρθώ μ' ένα σύνταγμα σ' ένα σχετικά ήσυχο μέρος μέχρι να μπορέσω να ξαναπέψω. Υπόγραψα τη διαταγή κι έδωσα τόν Σαμπούνκο την άδεια να συγκροτήσει μία επαρκή μάχημη μονάδα που να δρά αυτόνομα στην περιοχή μας, χωρίς να χάνει την επαφή με εμάς."

Τό πρωί της 16 Μάρτη είχαν ήδη φύγει όλα αυτά τ' αποστολέα εκτός από μία μικρή, ειδική μονάδα που παρέμεινε μαζί μου. Κι αυτή τη στιγμή μάς επιτέθηκε η 9η Μεραρχία Κοκκίνου Ιπικού και μάς ανάγκασε να διαλυώμε τό στρατόπεδο" μάς καταδίωξαν 13 ολόκληρες ώρες και για πάνω από 180 βέρτοια Τελικά, ενώ εγκαταλείπαμε τη Σλομόντα στις σκέτες της Αζοφικής Θάλασσας, μπορούσαμε ν' αλλάξουμε άλογα και να σταματήσουμε για 5 ώρες.

Τήν αυγή της 17 Μάρτη, συνεχίσαμε την πορεία προς τη Νοβοσποζόφκα, αλλά μετά από 17 βέρτοια δρόμο, συναντήσαμε μια νέα κι ιερτά ξεκομίστη δύναμη Μπολσεβίκων. Τούς είχαν στείλει να κατευθύνουν τόν Κυριλένκο, αλλά χιόνιστος τον, επιπέδικαν σε μάς. Αφού μάς καταδίωξαν για 25 βέρτοια (είμαστε εντελώς εξαντλημένοι και πραγματικά ανίκανοι να πολεμήσουμε), οι καβαλάρηδες αυτοί όρμησαν εναντίον μας. Πι θά κάναμε; Δεν ήμουν μόνο ανίκανος να ιπετέσω, αλλά δεν μπορούσα ούτε ν' αναστατώ. Κοιτούμεν στο πάτωμα του κάρου κι έβλεπα μία τρομερή μάχη σώμα με σώμα – ένα απίστετο πεπαικόμα – να διεξάγεται καμιά εκατοστή γυάρες πιο πέρα από μένα. Οι άντρες μας πέθαναν μόνο για χάρη μου, μόνο και μόνο γιατί δεν μπορούσαν να με εγκαταλείψουν. Αλλά σε τελική ανάλυση, δεν υπήρχε τρόπος σωτηρίας ούτε γι' αυτούς, ούτε για μένα. Ο εχθρός ήταν πενταπλάσιος ή εξαπλάσιος σε δύναμη, γιατί έφταναν συνήχια νέες εφεδρείες. Σφαιρικά είδα κοντά στο κάρο μου τούς "Λιουσίτες"(10), που στόν καρπό σου ήταν μαζί μου. Υπήρχαν 5 άντρες, με διοικητή τόν Μίσα απ' τό χωριό Τσερνίκοφκα κοντά στο Μπαρνανάσκ. Με απειχαίρησαν λέγοντας: "Μπάτκο, είσαι απαραίτητος για την υπόθεση της αγροτικής μας οργάνωσης. Αυτή την υπόθεση την σπυτάμε. Θα πεθάνουμε σε λίγο, αλλά ο θάνατός μας θά σώσει εσένα κι αυτούς που σε φροντίζουν με αφοσίωση. Μην ξεχάσεις να επανέλξεις με τό λόγια μας στους γονείς σου." Ένας απ' αυτούς με αγάλασε" μετά δεν μπορούσα πιά να δώ κανένα απ' αυτούς κοντά μου. Ένα λεπτό αργότερα ο Λέβ Ζινκόφσκου με κουβάλησε στά χέρια στο κάρο ενός χωρικού που περνούσε από εκεί κοντά. Άκουσα τά πολυβόλα να κροταλίζουν και τις οβίδες να σκάνε λίγο μακρότερα. Ήταν οι πολεμολητές μας που εμπόδιζαν τούς Μπολσεβίκους να περάσουν. Προλάβαμε να προχωρήσουμε 3 - 4 βέρτοια και τό περάσαμε ένα ποτάμι. Εγώ σάθηκα, αλλά όλοι οι "Λιουσίτες" πέθαναν εκεί.

Λίγο καρδ αργότερα ξανατραβήκαμε απ' τό μέρος αυτό κι οι κάτοικοι του χωριού Ιπυροντοσεμκόφκα της περιφέρειας του Μοριουπόλ, μάς έδειξαν τόν τάφο όπου είχαν θάψει τούς "Λιουσίτες" μας. Ακόμα δεν μπορώ να συγκρατήσω τά δάκρυά μου όταν φέρνω στη σκέψη μου αυτούς γενναίους μαχητές, απλούς και τίμιους χωρικούς. Πρέπει επιπλέον να σου πώ, αγαπητέ μου φίλε, ότι αυτό τό επεισόδιο φάνηκε να με γάμψανε. Τό αποτέλεσμα της ίδιας μέρας ξανακατάβηκα άλογα κι εγκατέλεινα την περιοχή.

Στη διάρκεια του Απριλή αποκατέστηρα επαφή με όλες τις μονάδες του στρατού και έστειλα όσες ήταν εκεί κοντά στην περιοχή της Πολτάβα. Τό Μάη, ενόθηκα μαζί μας οι μονάδες τού Κοζίν και τού Κυριλένκο, σχηματίζοντας ένα σώμα 2000 απίον κι αρκετών συνταγμάτων πεζικού. Αποφασίσαμε να βαδίσουμε εναντίον τού Χάρκοβου και να κινήσουμε τά μεγάλα αφεντικά τού Μπολσεβίκο-Κομμουνιστικού Κόμματος. Αλλά αυτοί δεν κοιμόντοσαν. Έστειλαν εναντίον μου πάνω από 60 τεθωρακισμένα, αρκετές μεραρχίες ιπικού κι ένα πλήθος πεζικάρηων. Η σύγκρουση μ' αυτά τά στρατεύματα κράτησε αρκετές βδομάδες.

Ένα μήνα αργότερα, ο σύντροφος Στσούς σκοτώθηκε σε μία μάχη στην περιοχή της Πολτάβα. Ήταν τότε επιτελάρχης της ομάδας του Σαμπούνκο. Είχε διυλίσει με ενρημότητα κι ανδρεία.

Ένα μήνα αργότερα σκοτώθηκε ο Κυριλένκο. Αυτός κάλυπτε την πορεία του στρατού μας κατά μήκος των σιδηροδρομικών γραμμών, ήταν υπεύθυνος γι' τη στάθμευση των μονάδων και βρισκόταν πάντα στην πρώτη γραμμή. Κάποια μέρα αιφνιδώθηκε απ' το ιακικό του Μπουντέννο και χάθηκε πάνω στη μάχη.

Στις 18 Μάη 1921, οι καβαλάρηδες του Μπουντέννο προχωρούσαν απ' την περιοχή του Αικατερίνοσλαβ προς τόν Δόν, για να καταστείλουν μια αγροτική εξέγερση που διέσυναν οι σύντροφοί μας Μαρβία και Μιολάκι (απ' τούς οποίους ο τελευταίος υπήρξε αρχηγός της 1ης Ταξιαρχίας του Μπουντέννο και είχε ενωθεί μαζί μας με όλους τούς άρτες του).

Η ομάδα μας αποτελούνταν από αρκετά αποσπάσματα κάτω απ' την ενιαία διοίκηση του Πετρένκο - Πλατόνωφ - το οποίο και εγώ αποτελούσαμε τμήμα αυτής της ομάδας. Η ομάδα βρισκόταν 15 - 20 βέρστοι μακριά απ' τόν δρόμο στον οποίο κινούνταν ο στρατός του Μπουντέννο. Ξέροντας, μεταξύ άλλων, ότι εγώ βρισκόμουν πάντοτε κοντά σ' αυτή την ομάδα, ο Μπουντέννο μήκρη σέ πειραμά σ' τή μικρή απόσταση που μας χωρίζε. Διέταξε τόν αρχηγό της 21ης μονάδας θεωρακασμένον, που υποτίθεται ότι έπρεπε να καταστείλει τήν εξέγερση τόν χωρικών τού Δόν, να στείλει 16 θεωρακασμένα και ν' αποκλείσει τό χωριό Νόβο-Γκρεγκορέφκα (Στραμένον). Ο ίδιος ο Μπουντέννο δέσχεσε τά χωράφια εκκαθάρις ενός τμήματος της 19ης Μερραρχίας Ιππικού (πρώην Μερραρχίας "Εσωτερικής Υπηρεσίας"), προς τήν κατεύθυνση της Νόβο-Γκρεγκορέφκα. Έφτασε εκεί πριν απ' τά θεωρακασμένα, που ήταν αναγκασμένα ν' αποφεύγουν τίς χαράδρες αναξήττοντας περάσματα και φυλάκια. Η επαγγρόννηση τών ανιχνετών μας μάς επέτρεψε να γνωρίζουμε όλες αυτές τίς κινήσεις και να πάρουμε προφυλακτικά μέτρα. Τή στιγμή που ο Μπουντέννο πλησίασε τό στρατόπεδό μας, ριχτήκαμε εναντίον του.

Ο Μπουντέννο, που κάλαξε περίφρασα στήν πρώτη γραμμή, τράπηκε αμέσως σέ φυγή. Ο βδελυρός δειλός τό έσκασε, εγκαταλείποντας τούς συντρόφους του.

Μία εσφαλμένη μάχη εκτυλίχθηκε μπροστά μας. Οι στρατιώτες τού Κόκκινου Στρατού που είχαν σταλεί εναντίον μας, ανήκαν στά στρατεύματα που ήταν μέχρι τότε στήν Κεντρική Ρωσία, διασφαλλίζοντας εκεί τήν εσωτερική τάξη. Δεν μάς ήξεραν τούς είχαν πεί ότι είμαστε κοινοί "ληστές" και τό θεώρησαν θέμα τιμής νά μόν υποχωρήσουν μπροστά σέ ληστές.

Οι εσθιαστές σύντροφοί μας ένωσαν τό δίκαιο νά τούς πύγει και ήταν σταθερά αποφασισμένοι νά νικήσουν και ν' αφοκλήσουν τόν στρατό.

Αυτή η μάχη υπήρξε η πιο άγρια από όλες όσες αναγκαστήκαμε νά δώσουμε είτε πριν είτε μετά. Τέλειωσε με τήν ολοκληρωτική ήττα τού στρατού τού Μπουντέννο, γεγονός πόν οδήγησε στή διάλυση τού στρατού του και στή λιποταξία πολλών στρατιωτών του.

Μετά σχημάτισα μια μονάδα πρώην Σιβηριανών και τούς έστειλα, οπλισμένους και εφοδιασμένους με τά αναγκαία, στή Σιβηρία, με διοικητή τόν σύντροφο Εκλάσνεφ.

Στις αρχές τού Αυγούστου τού 1921, μάθαμε απ' τίς Μπολοσεβίκικες εφημερίδες ότι αυτή η μονάδα είχε κάνει τήν εμφάνισή της στήν επαρχία της Σαμάρια. Μετά δεν ήναμν κούσαμε τίποτ' άλλο γι' αυτή.

Συνεχίσουμε νά πολεμάμε αδιάκοπα ολόκληρο τό καλοκαίρι τού 1921.

Η μεγάλη ήττα στήν περιοχή της εποχής και η συνυκόλουθη κακή σοδειά στίς επαρχίες τού Αικατερίνοσλαβ, τής Ταυρίδας και σέ τμήματα της Χερσονάας και τής Πολτάβα, κωθός και τής περιοχής τού Δόν, μάς ανάγκασε νά κινήσουμε προς δύο κατευθύνσεις: μια προς τό Κουβάν και κάτω απ' τό Τσερτόνσκ και τό Σαράτοφ και μια δεύτερη προς τό Κίεβο και τό Τσερνιγκόφ. Στή δεύτερη περίπτωση τόν αγώνα διετύωνε ο σύντροφος

Κοζίν. Όταν ξανασυναντηθήκαμε, μου έδωσε μια σειρά αποφάσεων που είχαν πάρει οι χωρικοί τού Τσερνιγκόφ, όπου διακήρυσαν τή θέλησή τους νά μάς υποστηρίξουν ολοκληρωτικά στόν αγώνα μας γι' ένα ελεύθερο συμβουλευτικό σύστημα.

Έκανα μια επιδρομή, περνώντας στήν απέναντα πλευρά τού Βόλγα, με τίς μονάδες τών συντρόφων Ζαμπούτσκο και Πετρένκο - μετά αποσύρθηκα και, περνώντας τόν Δόν, συνάντησα στό δρόμο αρκετές απ' τίς μονάδες μας τίς οποίες συντόνωσα, προεθίζοντας και τήν παλιά ομάδα τού Βντοβετσένκο απ' τήν περιοχή τής Αζοφικής.

Στις αρχές Αυγούστου τού 1921, αποφασίσαμε ότι, εξαιτίας τής σοβαρότητας τών τραυμάτων μου, θα έφραγα μαζί με μερικούς απ' τούς διοικητές μας γι' ιατρική περίθαλψη στό εξωτερικό.

Εκείνον τόν καιρό περίπου, οι καλύτεροι διοητές μας - Κοζίν, Πετρένκο και Ζαμπούτσκο - ήταν τραυματισμένοι σοβαρά.

Στις 13 Αυγούστου τού 1921, συνοδευόμενος από 100 καβαλάρηδες, ξεκίνησα γι' τόν Δνεπτερο και στίς 16, τό πρωί, περάσαμε τό ποτάμι στό σημείο μεταξύ Ορλίκ και Κρεμνιτσόγκ, χρησιμοποιώντας 17 χωράπκες ψαρόβαρκες. Τήν ημέρα αυτή τραυματίστηκα 6 φορές, όχι όμως σοβαρά.

Στό δρόμο συναντήσαμε αρκετές μονάδες μας και τούς εξηγήσαμε τούς λόγους τής αναχώρησής μας γι' τό εξωτερικό. Όλοι είναι τό ίδιο πράγμα: "Μπάτκο, πήγαινε και γίνε καλά και μετά ξαναγύρουμε νά μάς βοηθήσεις..." Στις 19 Αυγούστου συναντήσαμε τήν 7η Μερραρχία Ιππικού τού Κόκκινου Στρατού, που είχε στρατοπεδεύσει δίπλα στόν ποταμό Ίνγκούλεφ, 12 βέρστοι μακριά απ' τό Μζομτσίνοβο. Η αποσοχώρησή μας ήταν προβληματική, μια και μάς είχε δει ένα σύνταγμα ιακικού που βρέθηκε στά δεξιά μας και τό οποίο προέλαυνε γι' ν' ανακόψει τήν υποχώρησή μας. Συνεκόλουθα, ζήτησα απ' τόν Ζινκόφσκου νά με αναστάσει στό άλλοσο. Σ' ένα λεπτό σρήσησος με γυμνά σπαθιά και δυνατές ζητωκραυγές πάνω στά πολυβόλα τού συντάγματος, που ήταν συγκεντρωμένα σ' ένα χωριό. Κατορθώσαμε ν' αρπάξουμε 13 πολυβόλα "Μαζίμ" και τρία "Λιούις". Μετά ετομασθήκαμε νά συνεχίσουμε τό ταξίδι μας.

Αλλά μόλις είχαμε πάρει τά πολυβόλα, κινητοποιήθηκε ολόκληρη η μεραρχία ιακικού που στήθαμε στό χωριό Νικολάγιεφ και στά γειτονικά χωριά και μάς επέτθηκε. Παγιδευτήκαμε. Χωρίς όμως νά χάσουμε τό θάρρος μας, κάναμε επίθεση και νικήσαμε τό 38ο Σύνταγμα τής 7ης Μερραρχίας Ιππικού και μετά καλπάζοντας καλύψαμε 110 βέρστοια χωρίς ανάπα. Αμνημόνεοι αδιάκοπα απάντηι στίς άγριες επιθέσεις όλων αυτών τών στρατευμάτων, καταφέραμε τελικά νά ξεφύγουμε έχοντας όμως χάσει 17 απ' τούς καλύτερους συντρόφους μας.

Στις 22 Αυγούστου, χρειάστηκε πάλι νά με περιθάλλουν' μια σφαιρά με χτύπησε στό λαμό βγαίνοντας απ' τό δεξί μάγουλο. Για μια ακόμη φορά κοιτόμουν στό βάθος ενός κάρου. Στις 26 αναγκαστήκαμε νά δώσουμε μια νέα μάχη με τούς Κόκκινους. Χάσαμε τούς καλύτερους συντρόφους και πολεμητές μας: τόν Πετρένκο - Πλατόνωφ και τόν Ιβάνκοφ. Ανεγκάστηκα γι' α τελευταία φορά ν' αλλάξω τήν πορεία μας, και στίς 28 Αυγούστου 1921, πέρασα τόν Δνεπτερο. Βρίσκομαι τώρα στό εξωτερικό...

Η τρίτη εκστρατεία τών Μπολοσεβίκων ενάντια στούς Μαχνοβίτες ήταν ταυτόχρονα και μια εκστρατεία ενάντια στήν Ουκρανική αγροτιά. Ο γενικός στόχος αυτής τής εκστρατείας δεν ήταν απλά και μόνον η καταστροφή τού Μαχνοβιτικού στρατού, αλλά και η καθυστόση τών δυσαρρετημένων

αγρωτών κι η εξαφάνιση κάθε πιθανότητας να οργανώσουν οποιαδήποτε μορφή επαναστατικού κινήματος. Ο τερσίσκος Κόκκινος Στρατός, απαλλαγμένος απ' τόν πόλεμο εναντίον τού Βράνγκελ, πρόσφερε στους Μπολσεβίκους τή δυνατότητα να υλοποιήσουν αυτό τό σχέδιο. Οι Κόκκινες Μεραρχίες πήγαιναν σ' όλα τα εξεγερμένα χωριά τής επαναστατικής περιοχής κι εξόντωναν πλήθη χωρικών, μέ βάση τίς πληροφορίες που τούς δίδαν οι ντόπιοι Κουλάκοι. Όταν, μία βδομάδα μετά τήν προδοτική Μπολσεβίκικη επίθεση ενάντια στό Γκιουλάι-Πολέ, ο Μάχνο ξαναγύρισε εκεί, οι χωρικοί συγκεντρώθηκαν γύρω απ' τούς Μαχνοβίτες και τούς διηγήθηκαν μέ θλίψη πως οι Κομμουνιστές είχαν τουφεκίσει πάνω από 3.000 κατοίκους τήν προηγούμενη νύχτα. Ο πληθυσμός τού Γκιουλάι-Πολέ περίμενε καθημερινά μέ ανυπομονησία τόν ερχομό τών Μαχνοβιτών, μέ τήν ελπίδα ότι θα έσωζαν τούς δυστυχισμένους αυτούς χωρικούς. Λίγες μέρες αργότερα, οι Μαχνοβίτες έφτασαν στό Νοβοσπαζόφκα κι εκεί έμαθαν ότι μόλις είχε γίνει μία παράμοια εκτέλεση. Ο πολιτιστικός - εκπαιδευτικός τομέας τού Μαχνοβίτικου Στρατού καθώς κι τό επαναστατικό Συμβούλιο έμαθάν ότι στό Νοβοσπαζόφκα οι άνθρωποι τής Τ σ ε κ ά, διψώντας για αίμα, ηνάγκασαν τίς μητέρες να κρατάνε τά μωρά τους στήν αγκαλιά τους, έτσι ώστε μέ μία σφαίρα να σκοτώνουν και τούς δυο. Αυτό έκαναν στή γυναικεία και τό νεογέννητο παιδί τού Μαρτίν, ενός αντόρτη απ' τή Νοβοσπαζόφκα. Τό παιδί σκοτώθηκε, αλλά η πληγωμένη μητέρα επέζησε χάρη στήν απειθαξεία τών ανθρώπων τής Τ σ ε κ ά. Τέτοιες περιπτώσεις ήταν πολύ συχνές. Κάποια μέρα η ιστορία θα τίς διηγηθεί. Οι Μπολσεβίκοι έκαναν επίσης μαζικές εκτελέσεις χωρικών στό χωριά Μαλάγια Τακμάσκα, Ούστανόφκα, Πολόγκκι κι άλλοι.

Ολόκληρη αυτή τήν εκστρατεία καταστολής διεύθυνε ο Φρούνζε, άσκητής τής Στρατιάς τού Νοτίου Μετώπου.

"Πρέπει να αποτελειώσουμε τή Μαχνοβιστίνα σέ χρόνο μόνον", έγραψε σέ μία διαταγή πρός τή Στρατιά τού Νοτίου Μετώπου, πριν ξεκινήσει εναντί τήν εκστρατεία. Και σά γενναίος στρατιώτης, γεμάτος από επιθυμία να διακριθεί στό μάτια τών ανωτέρων του, ξεκίνησε τήν Ουκρανική εκστρατεία μέ τό σπαθί του ν' αστραφτεί, σπέρνοντας γύρω του τό θάνατο και τήν κρήμωση(11).

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ

1. Γραμματέας τού Συμβουλίου τών Επαναστατών.
2. Οι αντιπρόσωποι τής Σοβιετικής Κυβέρνησης επέμειναν σ' αυτό τό τελευταίο σημείο εξαίτια τής συχνής προσχώρησης μονάδων τού Κόκκινου Στρατού στις γραμμές τών Μαχνοβιτών - Π. Α.
3. Θέ αναφέρει ένα θεατρικό έργο, που έγραψε ένας νεαρός χωρικός τού Γκιουλάι-Πολέ, που έπαιξε έναν ενεργό ρόλο σέ διάφορες φάσεις τού επαναστατικού κινήματος. Τό έργο είχε τόν τίτλο "Η ζωή τών Μαχνοβιτών" κι αποτελούνταν από άπειρα σκηνές. Η δράση αρχίζει τό καλοκαίρι τού 1919, όταν ο στρατός τού Ντενίκιν κινείται

έπλη τήν Ουκρανία. Τά ελεύθερα χωριά εκείνης τής εποχής κατακλύστηκαν από αστυνομικούς και στρατιωτικούς. Μετά τήν άφιξη τους οι εργάτες για μία ακόμη φορά μπεινουν κάτω απ' τό ζυγό τής παλιάς καταπίεσης. Οι χωρικοί υποφέρουν σέ κάθε βήμα - οι σφαίρες τους επιτάσσονται - τό σπύριο τους ερυνώνεται συνεχώς. Οι χωρικοί σκηλητούν τούς Μαχνοβίτες. Έξοι και νέοι χωρικοί δέρονται και τουφεκίζονται. Τό έντομο τής εξέγερσης φουντώνει ανέμεσα στους χωρικούς, Συγκεντρώνονται σέ ομάδες για να οικητήσουν τή φοβερή κατάσταση τους, προετοιμάζονται για μία νέα εξέγερση κι όλο και πό πολύ στρέφουν τό βλέμμα τους πρός τόν Μάχνο, που 3 μήνες νωρίτερα είχε αναγκαστεί να αποχωρηθεί κάτω απ' τήν πίεση τών στρατών τού Ντενίκιν και τού Τρότσκι.

Αλλά κάποια μέρα απλώνεται η φήμη ότι ο Μάχνο είχε νικήσει τόν Ντενίκιν και ηκούσανε ξανά στήν Ουκρανία, πλησιάζοντας στό Γκιουλάι-Πολέ. Αυτό τά νέα δίνουν ενθάρσια και δύναμη στους κατοίκους τού Γκιουλάι-Πολέ. Ακούγοντας από μακριά τά κινήματα τών Μαχνοβιτών, οι χωρικοί εξέγερσαν, αρχίζοντας μία σκληρή πάλη ενάντια στόν στρατό τού Ντενίκιν κι αναγκάζοντας τον να εγκαταλείψει τό Γκιουλάι-Πολέ, σπαιριζόμενοι απ' τό ηθικό τού Μάχνο, που μπεινει στό χωριό εκείνη τή στιγμή.

Τό έργο είναι μία δυνατή περιγραφή τής ζωής στήν Ουκρανική ύπαιθρο τό καλοκαίρι τού 1919. Σ' αυτό απεικονίζονται μέ αξιωματική δύναμη τό δεινά τού λαού, τό πένθος του, η τιμωρία του, ο επαναστατικός του ενθουσιασμός κι ηρωϊσμός. Η ισχυρή ένταση τού έργου διατηρείται μέχρι τό τέλος.

1. Ο Φρούνζε αναφέρει ορισμένες περιπτώσεις όπου στρατιώτες τού Κόκκινου Στρατού σφασιλθηκαν και σκοτώθηκαν απ' τούς Μαχνοβίτες. Αλλά όλες οι περιπτώσεις που αναφέρει, εξετάστηκαν διεζωδικά απ' τόν ίδιο τόν Ρακόφσκι και τούς αντιπρόσωπους τών Μαχνοβιτών στό Χάρκοβο και αποδείχτηκε τελικά: 1) ότι ο Μαχνοβίτικος Στρατός δεν είχε καμιά σχέση μ' αυτά τά εγκλήματα 2) ότι άν έγιναν εχθρικές πράξεις εναντίον τού στρατού από κάποια στρατιωτικά αποσπάσματα που δεν ανήκαν στό Μαχνοβίτικο Στρατό, αυτό σφευδόνταν κυρίως στό γεγονός ότι οι Σοβιετικές αρχές δεν είχαν ενδιαφερθεί να δημοσιεύσουν έγγραφα και μέ σαφήνεια, τή συμφωνία ανά μέ τούς επαναστάτες. Στήν πραγματικότητα ήταν γνωστό ότι πολυάριθμες αποσπασματικές στρατιωτικές μονάδες, που δεν ήταν ενσωματωμένες στόν Μαχνοβίτικο Στρατό, έβρισκαν εδώ κι εκεί στήν Ουκρανία. Στήν πλειοψηφία τους, αυτές οι μονάδες, ενώ έπαιναν αυτόνομο, σέβονταν παράλα αυτό τή γνώμη και τή στάση τού αντόρτικου στρατού. Οίγοιρα θα είχαν σταματήσει κάθε εχθροπραξία απέναντι στις Σοβιετικές αρχές και στρατός, άν είχαν μάθει για τή συμφωνία που είχε κλειστεί μέ τούς Μαχνοβίτες.

3. Άμέσως μετά τή σύλληψη τους, οι στρατιώτες τού Κόκκινου Στρατού αφήθηκαν ελεύθεροι. Τούς συμβούλεψαν να γυρίσουν στό σπίτι τους και να πάψουν πιά να χρησιμοποιούν όργανα εξουσίας για τήν υποταγή τού λαού. Αλλά επειδή οι Μαχνοβίτες τούς ενθαρσύνοντο να μετακινηθούν άμέσως, οι απελευθερωμένοι αρχώλως έαναγόρευαν στίς μονάδες τους λίγες μέρες αργότερα. Οι Σοβιετικές αρχές οργάνωσαν ειδικές αποστολές για να ξαναπάσουν τούς στρατιώτες τού Κόκκινου Στρατού που αφή-

νονταν ελεύθεροι απ' τούς Μαχνοβίτες. Έτσι οι Μαχνοβίτες βρέθηκαν μπλεγμένοι σε έναν φαύλο κύκλο απ' τόν οποίο δεν μπορούσαν νά ξεφύγουν. Όσο για τούς Μπολσεβίκους, η μέθοδος τους ήταν πολύ πιο απλή. Σύμφωνα με τίς εντολές τής "Ειδικής Επιτροπής γιά τήν Πάλη ενάντια στή Μαχνοβιστία", όλοι οι Μαχνοβίτες αιχμάλωτοι εκτελούνταν επιτόπου.

Λυπούμαστε αληθινά που δεν μπορούμε νά παραθέσουμε αυτοόσια ένα σπουδαίο Σοβιετικό έγγραφο που χάθηκε μέσα στις πολεμικές συνθήκες τού 1920. Αυτό τό έγγραφο ήταν μία διαταγή πρós τήν Τοξιαρχία Μπαγκουτάρακι τού Κόκκινου Στρατού (τήν 41η, άν δεν κάνω λάθος), που ηητήθηκε από τούς Μαχνοβίτες τό Δεκέμβρη τού 1920, κοντά στό Ελληνικό χωριό Κονσταντίν. Η διαταγή ανέφερε (σχεδόν κατά λέξη): Σύμφωνα με τίς διατάξεις τής "Ειδικής Επιτροπής γιά τήν Πάλη ενάντια στή Μαχνοβιστία", "γιά ν' αποθαρρύνουμε μία μαλακή στάση μεταξύ τών στρατιωτών" (δηλαδή αισθήματα συμπροίμησης — Π. Α.) "καί γιά νά εμποδίσουμε τούς Μαχνοβίτες νά δωφθείρουν τούς Κόκκινους στρατιώτες — ό λ ο ι οι Μαχνοβίτες αιχμάλωτοι θά πρέπει νά εκτελούνται επιτόπου."

6. Όύτε χάρτης, ούτε πυξίδα μπορούσαν νά χρησιμεύσουν σε τέτοιες μετακινήσεις. Οι χάρτες καί τό όργανα μπορούσαν νά δείξουν τήν κατεύθυνση, αλλά δεν μπορούσαν νά εμποδίσουν τό πείσμα μέσα σε μία χαράδρα ή ένα χείμαρρα, πράγμα που συνέβηκε αρκετές φορές στόν Μαχνοβιστικό στρατό. Μία τέτοια πορεία μέσα απ' τίς ορεινές κι αδιάβατες Στέππες ήταν δυνατή μόνον επειδή οι μαχητές γνώριζαν τέλεια τή διαμόρφωση τών Ουκρανικών Στεππών.

7. Αυτό τό γράμμα γράφτηκε μετά τήν αναχώρηση τού Μάχνο απ' τή Ρωσία.

8. Ο Ματραζάνκο ήταν ένας Ουκρανός αντίρρησης κι αγρότης ποιητής — Π. Α.

9. Ο Μάχνο είχε πληγωθεί από μία σφαίρα που έσπασε όλα τά κόκαλα τού στραγάλου του. Νά γιατί ανέβαινε σε άλογα μόνον σε περιπτώσεις απόλυτης ανάγκης — Π. Α.

10. Οι "Λιουσίτες" ήταν μία μονάδα πολυβαλβητών, οπλισμένων με πολυβόλα Λίους. — Π. Α.

11. Παραθέτουμε δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα Μπολσεβίκικων εκτελέσεων:

Σ ε ρ β υ τ σ — αγρότης, Μαχνοβίτης επαναστάτης, γεννημένος στήν επαρχία τού Αικατερίνοβλ, δεν ανήκε σε κανένα κόμμα. Είχε αναλάβει τό οικονομικό τού στρατού κι ήταν ταμίας. Μερικές φορές αντικαθιστούσε τόν Μάχνο, που τόν αγαπούσε καί τού ήταν εξαιρετικά σφοδρωμένος. Τόν Οκτώβρη τού 1920, τόν καιρό τής συμφωνίας μεταξύ Μπολσεβίκικων καί Μαχνοβιτών, μία σφαίρα διαπέρασε τό στήθος του καί μία άλλη έμεινε αφηρημένη μέσα του, στή διάρκειο μιάς μάχης εναντίον τού θρόνγκελ. Επειδή χρειαζόταν ενχείρηση, πήγε στό Χάρκοβο, σίγουρος ότι οι Σοβιετικές αρχές θά τόν βοηθούσαν βλέποντας τή σοβαρή του κατάσταση. Στο Χάρκοβο τόν έβαλαν σ' ένα νοσοκομείο, αλλά μετά από μία βδομάδα, όταν οι Μπολσεβίκοι επιτέθηκαν στους Μαχνοβίτες καί στους αναρχικούς, φυλακίστηκε καί τουφεκίστηκε τόν Μάρτη τού 1921. Άς ξαναθυμηθούμε τά ακόλουθα γεγονότα: όταν οι Μαχνοβίτες κατέλαβαν τό Αικατερίνοβλ, τόν Οκτώβρη τού 1919, δεν πείραζαν καθόλου τούς στρατιώτες κι αξιωματικούς τού στρατού τού Ντενίκιν που νοσηλεύονταν σε νοσοκομεία, πιστεύοντας ότι

ο φόνος ενός αποπληρωμένου εχθρού δεν ήταν αντίξοιότης τμής ενός επαναστάτη. Ο στρατηγός Σλάτσσεφ, που υπηρετούσε εκείνον τόν καιρό κάτω από τίς διαταγές τού Ντενίκιν (σήμερα κάτω από τίς διαταγές τών Μπολσεβίκικων), ο οποίος ένα μήνο αργότερα κατέλαβε τό Αικατερίνοβλ, σκότωσε όλους τούς άρρωστους καί πληγωμένους Μαχνοβίτες που βρίσκονταν στο νοσοκομείο. Οι Κομμουνιστικές αρχές προχώρησαν ακόμη πιο μακριά απ' τόν Σλάτσσεφ, τουφεκίζοντας έναν άνθρωπο που, έχοντας πολεμήσει στο ίδιο μέτωπο μ' αυτούς, κι έχοντας πληγωθεί εκεί, ήλθε σ' αυτούς γιά βοήθεια, πιστεύοντας ότι η ζωή του ήταν ασφαλής χάρη στί συμφωνία που είχαν υπογράψει.

Μ π ο γ κ ο υ ε — αναρχικός που μόλις είχε επιστρέψει απ' τήν Αμερική μαζί με άλλους αναρχικούς που απελάθηκαν απ' τίς Ενωμένες Πολιτείες. Τόν καιρό τής συμφωνίας μεταξύ Μαχνοβιτών καί Μπολσεβίκικων, αυτός βρισκόταν στο Χάρκοβο κι έχοντας ακούσει γιά τό θρυλικό Γκιουλά-Πολέ, ήθελε νά πάει εκεί καί νά γνωρίσει τή Μαχνοβιστία. Εκσίνη τήν περίοδο, οι Μπολσεβίκοι δυσκόλευαν τέτοιου είδους ταξίδια έχοντας διασφύσει στους Μαχνοβίτες, στο Χάρκοβο, μία εφοστοαχία γιά νά μεταφέρει τους αγωνιστές που δούλευαν στόν πολιτιστικό τομέα τού Γκιουλά-Πολέ. Όμως ο Μπογκούς μπόρεσε νά δει ελεύθερο τό Γκιουλά-Πολέ μόνο γιά λίγες μέρες κι εν όψει τής ρήξης Μπολσεβίκικων καί Μαχνοβιτών καί τής απαρχής τών εχθροπραξιών μεταξύ τους, γύρισε στό Χάρκοβο, όπου τόν συνέλαβαν οι Μπολσεβίκοι καί τόν τουφέκισαν με διαταγή τής Τ σ κ κ ά, τό Μάρτη τού 1921.

Αυτό τό γεγονός μόνο μία ερμηνεία μπορεί νά έχει: ότι οι Μπολσεβίκοι δεν ήθελαν νά αφήσουν ζωντανό ούτε ένα άτομο που ήξερε τήν αλήθεια γιά τήν επίθεσή τους εναντίον τών Μαχνοβιτών καί που θά μπορούσε νά τήν εξιστορήσει.

ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ
ΣΤΗ ΜΑΧΝΟΒΤΣΙΝΑ
ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Όλα αυτά που έχουν επιβεί μέχρι τώρα για τη Μαχνοβτσίνη δείχνουν ότι ήταν ένα αληθινά λαϊκό κίνημα αγροτών κι εργατών κι ότι ο βασικός στόχος της ήταν να κατοχυρώσει την ελευθερία των εργατών διαμέσου της επαναστατικής αυτενέργειας των μαζών.

Απ' τις απαρχές του, το κίνημα περιλάμβανε φτωχούς αγρότες κάθε εθνικότητας που ζούσαν στην περιοχή. Φυσικά, η πλειοψηφία αποτελούνταν από Ουκρανούς αγρότες, 6 - 8% ήταν αγρότες απ' τη Μεγαλορωσία. Υπήρχαν ακόμα Έλληνες, Εβραίοι, Καυκάσιοι κι άλλοι φτωχοί διαφόρων εθνικότητων. Οι Ελληνικές κι Εβραϊκές παροικίες που ήταν διασκορπισμένες στην περιοχή της Αζοφικής Θάλασσας διατηρούσαν σταθερούς δεσμούς με το κίνημα. Αρκετοί απ' τους καλύτερους διοικητές του επαναστατικού στρατού ήταν ελληνικής καταγωγής και μέχρι το τέλος, ο στρατός περιλάμβανε αρκετά ειδικά αποσπάσματα Ελλήνων.

Αποτελούμενο απ' τους πιο φτωχούς χωρικούς, που τους είχε ενώσει το γεγονός ότι ήταν όλοι χειράνακτες, το Μαχνοβτικό κίνημα ήταν βερελιωμένο πάνω στο βαθύ αίσθημα αδελφoσύνης, που χαρακτηρίζει μόνον τους πιο καταπιεσμένους. Σ' ολόκληρη τη διάρκεια της ιστορίας του, ούτε για μία στιγμή δεν επικαλέστηκε εθνικιστικά αισθήματα. Ολόκληρος ο αγώνας των Μαχνοβτιών ενάντια στους Μπολσεβίκους έγινε αποκλειστικά σ' όνομα των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των εργατών. Ο στρατός του Ντενίκιν, οι Αυστρο-Γερμανοί, ο Πετλιούρα, τα Γαλλικά στρατεύματα στο Μπερντιάνσκ, ο Βρόνγκελ - όλοι αυτοί αντιμετώπιστηκαν απ' τους Μαχνοβίτες σαν εχθροί των εργατών. Κάθε μία απ' αυτές τις εισβολές αντιπροσώπευε ουσιαστικά γι' αυτούς μίαν απειλή για τους εργάτες κι οι Μαχνοβίτες δεν ενδιαφέρονταν καθόλου για την εθνική σημαία που εκείνοι είχαν για λάβαρό τους.

Στη "Διακήρυξη" που δημοσιεύτηκε απ' το Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο του στρατού, τον Οκτώβρη του 1919, στο τμήμα που ασχολούνται με το εθνικό ζήτημα, οι Μαχνοβίτες δήλωναν:

"Όταν μιλάμε για την Ουκρανική ανεξαρτησία, δεν εννοούμε την εθνική ανεξαρτησία με την έννοια που της δίνει ο Πετλιούρα, αλλά την κοινωνική ανεξαρτησία των εργατών και των αγροτών. Διακηρύσσουμε ότι οι Ουκρανοί κι όλοι οι άλλοι εργαζόμενοι έχουν το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης όχι σαν "ανεξάρτητο έθνος", αλλά σαν "ανεξάρτητοι εργάτες".

Πάνω στο ζήτημα της γλώσσας που έπρεπε να διδάσκεται στα σχολεία,

οι Μαχνοβίτες έγραψαν τō παρακάτω:

Ο πολιτιστικός - εκπαιδευτικός τομέας του Μαχνοβτικού στρατού δέχεται συνέχεια ερωτήσεις απ' τους δασκάλους των σχολείων σχετικά με τη γλώσσα στην οποία θα παραδίδονται τō μαθήματα στα σχολεία, τώρα που έχει διοχθεί ο στρατός του Ντενίκιν.

Οι επαναστάτες που μένουν σταθεροί στις αρχές του αληθινού σοσιαλισμού, δεν μπορούν σ' κανένα τομέα και σ' καμιά περίπτωση, ν' ασκήσουν βία πάνω στις φυσικές επιθυμίες κι ανάγκες του Ουκρανικού λαού. Γι' αυτό τō ζήτημα της γλώσσας που πρέπει να διδάσκεται στα σχολεία δεν μπορεί να λυθεί απ' τον στρατό μας, αλλά πρέπει ν' αποφασιστεί απ' τον ίδιο τō λαό, απ' τους γονείς, τους δασκάλους και τους μαθητές.

Είναι αστονίωτο ότι όλες οι διαταγές του λεγόμενου "Εθνικού Γραφείου" του Ντενίκιν, καθώς κι η διαταγή Νο 22 του Στρατηγού Μάϊ - Μαϊφσκι, που απαγορεύει τη χρήση της μητρικής γλώσσας στα σχολεία, είναι άκυρες και παράλογες, έχοντας επιβληθεί με τή βία στα σχολεία.

Για χρήση της μεγαλύτερης δυνατής πνευματικής ανάπτυξης τō λαού, η γλώσσα των σχολικών παραδόσεων, θα πρέπει να είναι εκείνη προς την οποία έχει μιά φυσική κλίση ο ντόπιος πληθυσμός και γι' αυτό τō λόγο ο λαός, οι μαθητές, οι δάσκαλοι κι οι γονείς κι όχι η εξουσία ή ο στρατός, θα πρέπει να λύσουν ελεύθερα κι αυτόνομα αυτό τō πρόβλημα.

(Υπογραφή)

Πολιτιστικός - Εκπαιδευτικός Τομέας του Μαχνοβτικού Επαναστατικού Στρατού
(Π ο ύ τ κ Σ β ο μ π ο υ τ Νο 10, 18 Οκτώβρη 1919.)

Βλέπουμε λοιπόν ότι οι εθνικιστικές προκαταλήψεις δεν είχαν καμιά θέση στη Μαχνοβτσίνη. Επίσης δεν υπήρχε καμιά θέση στο κίνημα για θρησκευτικές προκαταλήψεις. Σαν επαναστατικό κίνημα των φτωχότερων τάξεων της πόλης και της υπαίθρου, η Μαχνοβτσίνη υπήρξε ο κυριότερος αντίπαλος κάθε θρησκείας και κάθε θεού. Ανόμεσα στα σύγχρονα κοινωνικά κινήματα, η Μαχνοβτσίνη ήταν ένα απ' τō λίγα στα οποία τō άτομο δεν είχε απολύτως κανένα ενδιαφέρον για τη θρησκεία και την εθνικότητα τη δική του ή τō διπλανού του και που τō μόνο που σεβόταν ήταν η εργασία κι η ελευθερία τō εργάτη.

Αυτό δεν εμπόδισε τους αντίπαλους τō κινήματος να επιδιώξουν να τō δυσφημίσουν σ' αυτό τō πεδίο. Στὸν Ρώσικο τύπο καθώς και σ' αυτόν τōύ εξωτερικού, η Μαχνοβτσίνη περιγράφτηκε συχνά σαν ένα πολύ περιορισμένο αντάρτικο κίνημα, ξένο προς τις ιδέες της αδελφoσύνης και της διεθνιστικής αλληλεγγύης, ακόμα και κηλιδωμένο απ' τὸν αντισημιτισμό. Τιποτε δεν θά μπορούσε να είναι πιο εγκληματικό από κάτι τέτοιες συκοφαντίες. Για νά ριζώσει φώκ σ' αυτό τō ζήτημα, θά παραθέσουμε εδώ μερικά τεκμηριωμένα γεγονότα που έχουν σχέση μ' αυτό τὸ θέμα.

Στὸ Μαχνοβτικό κίνημα έπαιξαν έναν σημαντικό ρόλο επαναστάτες Εβραϊκής καταγωγής, πολλοί απ' τούς οποίους είχαν καταδικαστεί σέ καταναγκαστικά έργα επειδή συμμετείχαν στην επανάσταση τὸ 1905, ή είχαν

αναγκαστεί να μεταναστεύσουν στη Δ. Ευρώπη ή στην Αμερική. Μεταξύ άλλων, μπορούμε να αναφέρουμε τους:

Κ ό γ κ α ν – αντιπρόεδρος του κεντρικού οργάνου του κινήματος, του Περιφερειακού Επαναστατικού Στρατιωτικού Συμβουλίου του Γκιουλάι-Πολέ. Ο Κόγκαν ήταν ένας εργάτης που, για λόγους αρχών, είχε εγκαταλείψει το εργοστάσιο όπου δούλευε, αρκετά πριν απ' την επανάσταση του 1917 κι είχε πάει να δουλέψει σάν εργάτης γής σε μία φτωχή Εβραϊκή αγροτική παροικία. Αφού τραυματίστηκε στη μάχη της Περεγκόνοφκα (κοντά στο Ουμάν) εναντίον των Ντενικινιστών, συνελήφθηκε απ' αυτούς στο νοσοκομείο του Ουμάν όπου νοσηλεύονταν και σύμφωνα με μαρτυρίες, οι Ντενικινιστές τον σκότωσαν με τό σπαθιά τους.

Λ. Ζίνκóφσκυ (Ζαντίφκ) – επικεφαλής του τομέα αντικοσμοκείας του στρατού κι αργότερα διοικητής ενός ειδικού συντάγματος πιλοτικού. Ένας εργάτης που πριν απ' την επανάσταση του 1917 είχε καταδικαστεί σε 10 χρόνια καταναγκαστικά έργα για πολιτική δραστηριότητα. Ένας απ' τους πιο δραστήριους αγωνιστές του επαναστατικού ξεσηκωμού.

Έλενα Κέλλερ – γραμματέας του πολιτιστικού κι εκπαιδευτικού τομέα του στρατού. Μία εργάτρια που είχε πάρει μέρος στο συνδικαλιστικό κίνημα της Αμερικής. Μία απ' τους οργανωτές της Συνομοσπονδίας "Ναμπάτ".

Γωσήφ Εμιγκράντ (Γκότμαν) – Μέλος του πολιτιστικού κι εκπαιδευτικού τομέα του στρατού. Ένας εργάτης που συμμετείχε ενεργά στο Ουκρανικό αναρχικό κίνημα. Ένας απ' τους οργανωτές της Συνομοσπονδίας "Ναμπάτ" κι αργότερα μέλος της γραμματείας της.

Γιά. Αλίτ (Σουχοβόλοσκυ) – εργάτης και μέλος του πολιτιστικού κι εκπαιδευτικού τομέα του στρατού. Στην Τσαρική περίοδο είχε καταδικαστεί σε καταναγκαστικά έργα για πολιτική δραστηριότητα. Ένας απ' τους οργανωτές της Συνομοσπονδίας "Ναμπάτ" και μέλος της γραμματείας της.

Θά μπορούσαμε να προσθέσουμε πολλά άλλα ονόματα στην ατέλειωτη λίστα των Εβραίων επαναστατών που πήραν μέρος σε διάφορους τομείς του Μαχνοβίτικου κινήματος, αλλά δε θά τό κάνουμε, γιατί θά ήταν επικίνδυνο για τήν ασφάλειά τους.

Στήν καρδιά του επαναστατικού ξεσηκωμού ο Εβραϊκός εργατικός πληθυσμός βρισκόταν ανάμεσα σε αδελφία. Οι Εβραϊκές αγροτικές παροικίες, διασκορπισμένες στις περιφέρειες του Μαριουπόλ, Μπερτιάνσκ, Αλεξαντρόφσκ κι αλλού, συμμετείχαν ενεργά στις τοπικές συνελεύσεις των αγροτών, εργατών κι ανταρτών κι έστελναν αντιπροσώπους εκεί καθώς και στο τοπικό Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο.

Υστερά από ορισμένα αντισημιτικά επεισόδια που συνέβησαν στην περιοχή τόν Φλεβάρη του 1919, ο Μάχνο πρότεινε σε όλες τις Εβραϊκές παροικίες να οργανώσουν τήν αυτοάμυνά τους και προμήθευσαν σ' αυτές τό αναγκαία όπλα και πολεμοφόδια. Τήν ίδια περίοδο ο Μάχνο οργάνωσε μία σειρά συγκεντρώσεων στην περιοχή όπου έκανε έκκληση στις μάζες ν' αγωνιστούν ενάντια στον αντισημιτισμό.

Μέ τή σειρά του, ο Εβραϊκός εργατικός πληθυσμός, έκφρασε τή βαθιά του αλληλεγγύη κι επαναστατική αδελφότητα απέναντι στον επαναστατικό

ξεσηκωμό. Ανταποκρινόμενες στην έκκληση ποι έκανε τό Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο για εθελοντική κατάταξη στον Μαχνοβίτικο επαναστατικό στρατό, οι Εβραϊκές παροικίες έστειλαν έναν μεγάλο αριθμό εθελοντών απ' τους κόλπους τους.

Στό στρατό των Μαχνοβιτών επαναστατών υπήρχε μία πυροβολαρχία που αποτελούνταν αποκλειστικά από Εβραίους, η οποία καλυπτόταν από ένα απόσπασμα πεζικού, που κι αυτό ήταν Εβραϊκό. Αυτή η πυροβολαρχία, που διοικούνταν απ' τόν Εβραίο επαναστάτη Σνάιντερ, υπεράσπισε ηρωικά τό Γκιουλάι-Πολέ ενάντια στον στρατό του Ντενίκιν, τόν Ιούνιο του 1919, κι έπεσε εκεί ώς τήν τελευταία άντρα και τήν τελευταία σφαίρα.

Στή διαδρομή της εξαιρετικά γρήγορης διαδοχής των γεγονότων μετά τόν ξεσηκωμό του 1918 - 19, υπήρχαν προφανώς άτομα που μισούσαν τους Εβραίους, αλλά αυτά τό άτομα δεν προήλθαν απ τήν εξέγερση ήταν γέννημα της Ρώσικης ζωής. Τά άτομα αυτά, δεν έπαιξαν κανένα σημαντικό ρόλο στό κίνημα. Όποτε τέτοιου είδους άνθρωποι έπαιρναν μέρος σε ενέργειες που στρέφονταν εναντίον των Εβραίων, τιμωρούνταν άμεσα αυστηρά απ' τους επαναστάτες.

Προηγούμενα περιγράψαμε τήν ταχύτητα και τήν αποφασιστικότητα με τήν οποία οι Μαχνοβίτες εκτέλεσαν τόν Γκριγκόρφ και τό επιτελείο του κι αναφέραμε ότι ένας απ' τους κύριους λόγους γι' αυτή τήν εκτέλεση ήταν η συμμετοχή του σε Εβραϊκά πογκρόμ.

Μπορούμε να αναφέρουμε κι άλλα περιστατικά τέτοιας φύσης, που τό γνωρίζουμε καλά.

Στις 12 Μάη 1919, μερικές Εβραϊκές οικογένειες – 20 άνθρωποι συνολικά – δολοφονήθηκαν στην Εβραϊκή αγροτική παροικία της Γκόρκαγια, κοντά στο Αλεξαντρόφσκ. Αμέσως τό Μαχνοβίτικο επιτελείο δημιούργησε μία ειδική επιτροπή για να κάνει έρευνες σχετικά μ' αυτό τό περιστατικό. Η επιτροπή αυτή ανακάλυψε ότι τούς φόνους είχαν διαπράξει 7 χωρικοί απ' τό γειτονικό χωριό Ουσπενόφκα. Οι χωρικοί αυτοί δεν ανήκαν στον επαναστατικό στρατό. Παρόλα αυτά, οι Μαχνοβίτες ένωσαν ότι ήταν αδύνατο να αφήσουν ατιμώρητο αυτό τό έγκλημα κι εκτέλεσαν τούς δολοφόνους. Αργότερα αποδείχθηκε ότι αυτό τό συμβάν κι άλλες παρόμοιες απόπειρες είχαν πραγματοποιηθεί με τήν υποκίνηση πρακτόρων του Ντενίκιν, που είχαν κατορθώσει να διεισδύσουν στην περιοχή επιδιώκοντας, με τέτοια μέσα, να προετοιμάσουν μία ευνοϊκή ατμόσφαιρα για τήν είσοδο των στρατευμάτων του Ντενίκιν στην Ουκρανία.

Στις 4 με 5 Μάη 1919, ο Μάχνο και μερικοί διοικητές έφυγαν βιαστικά απ' τό μέτωπο και πήγαν στο Γκιουλάι-Πολέ, όπου τούς περίμενε ο Έκτακος Πληρεξούσιος της Δημοκρατίας, Λ. Κάμενερ, που είχε έλθει απ' τό Χάρκοβο μαζί με άλλους αντιπρόσωπους της Σοβιετικής κυβέρνησης. Στόν σταθμό του Βέρχνι Τοκμάκ, ο Μάχνο είδε μία αφίσα που έλεγε: "Θάνατος στους Εβραίους, Σώστε τήν Επανάσταση, Ζήτω ο Μπάκο Μάχνο."

"Ποιός κόλλησε αυτή τήν αφίσα;" ρώτησε ο Μάχνο.

"Έμαθε τότε ότι τήν αφίσα τήν είχε κολλήσει κάποιος αντάρτης που ο Μάχνο γνώριζε προσωπικά, ένας στρατιώτης που είχε πάρει μέρος στη μάχη εναντίον του στρατού του Ντενίκιν, ένα πρόσωπο που όλοι εκτιμούσαν. Παρουσιάστηκε αμέσως κι εκτελέστηκε επί τόπου.

Ο Μάχνο συνέχισε τό ταξίδι του στό Γκιουλάι-Πολέ. Στη διάρκεια τής πόλοιπης μέρας καί τών διαπραγματεύσεων του μέ τόν Πληρεξούσιο τής Δημοκρατίας, δέν μπορούσε ν' απαλλαγεί απ' τήν επήρεια αυτού τού περιστατικού. Αναγνώριζε ότι είχαν φερθεί σκληρά στόν ανάρτη, αλλά απ' τήν άλλη μεριά ήξερε ότι σέ συνθήκες πολέμου κι εν όψει τής προέλασης τού Ντενίκιν, τέτοιες αφίσες μπορούσαν νά αντιπροσωπεύουν έναν τεράστιο κίνδυνο γιά τόν Εβραϊκό πληθυσμό καί γιά ολόκληρη τήν επανάσταση, άν δέν αντιμετωπιζόνταν γρήγορα κι αποφασιστικά.

Όταν ο επαναστατικός στρατός υποχώρησε πρós τό Ουμάν τό καλοκαίρι τού 1919, υπήρξαν αρκετές περιπτώσεις όπου αντάρτες λεηλάτησαν Εβραϊκά σπίτια. Όταν ο επαναστατικός στρατός εξέτασε αυτές τίς περιπτώσεις, μαθεύτηκε ότι μιά ομάδα 4 - 5 αντρών ήταν ανακατεμένη σ' όλα αυτά τό επεισόδια - άντρες που προηγουμένα ανήκαν στό αποσπάσματα τού Γκριγκόρεφ καί που είχαν ενσωματωθεί στό Μαχνοβίτικο στρατό μετά τήν εκτέλεση τού Γκριγκόρεφ. Η ομάδα αυτή αφοπλίστηκε καί διώχτηκε άμείωτα. Μετά απ' αυτό, όλοι οι πολέμιτες που είχαν υπηρέτησει κάτω απ' τίς διαταγές τού Γκριγκόρεφ διώχθηκαν απ' τόν Μαχνοβίτικο στρατό σάν αναξίσιπα στοιχεία, που η επανοδικαστική τους ήταν αδύνατη εξαιτίας τών δυσμενών συνθηκών καί τής έλλειψης χρόνου. Βλέπουμε λοιπόν πώς οι Μαχνοβίτες αντιμετώπισαν τόν αντισημισμό. Τά έσπασματα τού αντισημιτισμού σέ διάφορα μέρη τής Ουκρανίας δέν είχαν καμιά σχέση μέ τή Μαχνοβίαινα.

Όπου ο Εβραϊκός πληθυσμός βρισκόταν σ' επαφή μέ τούς Μαχνοβίτες, έβρισκε σ' αυτούς τούς καλύτερους προστότες του ενάντια στό αντισημικό επεισόδια. Ο Εβραϊκός πληθυσμός τού Γκιουλάι-Πολέ, τού Αλεξαντρόφσκ, τού Μπερντιάσκ, τού Μαριουπόλ, καθώς κι όλων τών Εβραϊκών αγροτικών παροικιών που ήταν διασκορπισμένες σέ όλη τήν περιοχή τού Ντόνετς, μπορεί νά επιβεβαιώσει ο ίδιος τό γεγονός ότι έβρισκε πάντα τούς Μαχνοβίτες αληθινούς επαναστατικούς φίλους κι ότι χάρη στό αυστηρό καί αποφασιστικά μέτρα τών Μαχνοβιτών, γρήγορα συντρίφτηκαν τά αντισημικά στηρίγματα τών αντεπαναστατικών δυνάμεων σ' αυτή τήν περιοχή.

Αντισημιτισμός υπάρχει στη Ρωσία όπως καί σέ πολλές άλλες χώρες. Στη Ρωσία καί σέ κάποιο βαθμό στην Ουκρανία, δέν είναι αποτέλεσμα τής επαναστατικής εποχής ή τού επαναστατικού κινήματος, αλλά αντίθετα ένα κατάλοιπο τού παρελθόντος. Οι Μαχνοβίτες τόν πολέμησαν πάντοτε αποφασιστικά τόσο μέ λόγια όσο καί μέ έργα. Σ' ολόκληρη τή διάρκεια τού κινήματος, έβγαλαν ένα μεγάλο αριθμό διακηρύξεων που καλούσαν τίς μάζες ν' αγωνιστούν ενάντια σ' αυτό τό κακό. Μπορούμε μέ σιγουριά νά δηλώσουμε ότι στόν αγώνα ενάντια στόν αντισημιτισμό, μέσα στην Ουκρανία καί πέρα από τό σύνορο τής, τ' αποτελέσματα τής συμβολής τους ήταν τεράστια. Έχουμε στό χέρια μας μιά έκκληση που έβγαλαν οι Μαχνοβίτες σ' όλο κοινό μέ τούς αναρχικούς, που αναφέρεται σ' ένα αντισημικό επεισόδιο που έγινε τήν άνοιξη τού 1919 - ένα επεισόδιο που ήταν αναμφισβήτητο συνδεμένο μέ τήν έναρξη τής γενικής επίθεσης τού Ντενίκιν ενάντια στην επανάσταση. Παραθέτουμε εδώ μιά σύνοψη αυτού τού κειμένου:

**ΕΡΓΑΤΕΣ, ΑΓΡΟΤΕΣ ΚΙ ΑΝΤΑΡΤΕΣ
ΠΑΝΤΑ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΠΕΣΜΕΝΟΥΣ,
ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΥΣ ΚΑΤΑΠΕΣΤΕΣ!**

Στη διάρκεια τόν οδυνηρόν ημερών τής αντίστασης, όταν η κατάσταση τόν Ουκρανών αγροτών ήταν ιδιαίτερα δύσκολη καί φανόταν νά μόν υπάρχει ελπίδα, ήσαν οι πρώτοι που ξεσηκώθηκαν σάν ατόρητοι κι ανέκδοτοι μαχητές γιά τή μεγάλη υπόθεση τής απελευθέρωσης τών εργαζόμενων μαζών... Έταν η πιο όμορφη καί υπέροχη στιγμή στην ιστορία τής επανάστασης μας. Βαδίζατε ενάντια στόν εχθρό μέ τό όπλο στό χέρι σά συνεκδητοί επαναστάτες, οδηγούμενοι απ' τή μεγάλη ιδέα τής ελευθερίας καί τής ισότητας... Αλλά επικίνδυνα κι εγκληματικά στοιχεία κατόρθωσαν νά διεκδοθούν στίς γραμμές σας. Καί τά επαναστατικά τραγούδια, τραγούδια τής αδελφοσύνης καί τής περιχόμενης απελευθέρωσης τών εργατών, άρχισαν νά διακόπτονται απ' τίς παραχακτές κραυγές τών δύστυχων Εβραίων που βασάζονταν μέχρι θανάτου... Στά καθάρια καί μεγαλοπρεπή θεμέλια τής επανάστασης εμφανίστηκαν σκοτεινές σκοτεινές κηλίδες απ' τό ξεραμένο αίμα τών δύστυχων Εβραίων μαρτύρων που τώρα, όπως καί πριν, συνεχίζουν νά είναι τά άθωα θύματα τής εγκληματικής αντίστασης, τής ταξικής πάλης... Διακρόντονται πράξεις επονείδιστες. Γίνονται αντισημικά πογκρόμ.

Αγρότες, εργάτες κι αντάρτες! Ξέρετε πως οι εργάτες όλων τών εθνικοτήτων - Ρώσοι, Εβραίοι, Πολωνοί, Γερμανοί, Αρμένιοι, κλπ. - είναι τό ίδιο φυλακισμένοι μέσα στην άβυσσος τής εξαθλίωσης. Ξέρετε πως χιλιάδες Εβραιοπούδες, κόρες τού λαού, πουλούνται κι ατιμάζονται απ' τό κεφάλαιο, όπως κι οι γυναίκες άλλων εθνικοτήτων. Ξέρετε πόσο τίμοι καί γενναίοι Εβραίοι επαναστάτες αγωνιστές έχουν δώσει τή ζωή τους γιά τήν ελευθερία στή Ρωσία, σ' όλη τή διάρκεια τού απελευθερωτικού μας κινήματος... Η επανάσταση κι η τιμή τών εργατών μάς υποχρεώνουν νά διακηρύξουμε όσο πιο δυνατά μπορούμε ότι πολεμάμε ενάντια στόν ίδιο εχθρό: στό κεφάλαιο καί τήν εξουσία, που καταπιάνουν τό ίδιο όλοσ τούς εργάτες, ανεξάρτητα απ' τό άν είναι Ρώσοι, Πολωνοί, Εβραίοι κλπ. Πρέπει νά διακηρύξουμε παντού ότι ο εχθρός μας είναι εκμεταλλευτές καί καταπιεστές διαφόρων εθνικοτήτων: ο Ρώσος βιομηχανός, ο Γερμανός μεγιστάνας τού σιδήρου, ο Εβραϊός τραπεζίτης, ο Πολωνός αριστοκράτης... Η μπορούμε νά είπαμε όλων τών χωρών κι όλων τών εθνικοτήτων είναι ενωμένη σ' ένα λυσσαλέο αγώνα ενάντια στην επανάσταση, ενάντια στίς εργατικές μάζες όλου τού κόσμου κι όλων τών εθνικοτήτων.

Αγρότες, εργάτες κι αντάρτες! Τούτη τή στιγμή, που ο διεθνής εχθρός - η μπορούμε νά είπαμε όλων τών χωρών - σπεύδει στή Ρώσικη επανάσταση γιά νά δημιουργήσει εθνικιστικά μίση μεταξύ τών εργατικών μαζών, μέ σκοπό νά διαστρεβλώσει τήν επανάσταση καί νά κλονήσει τά ίδια τά θεμέλια τής ταξικής μας πάλης - τήν αλληλεγγύη καί τήν ενότητα όλων τών εργατών - πρέπει νά κληθείτε ενάντια σέ κάθε συνεκδητοί κι ασυνείδητο αντεπαναστάτη που βάζει σέ κίνδυνο τή χειραφέτηση τών εργαζόμενων απ' τό κεφάλαιο καί τήν εξουσία. Τό επαναστατικό σας καθήκον είναι νά καταπιέξετε τίς εθνικιστικές διλήξεις, ανημετοπισμένες αρεϊκτικά κάθε υποκινητή αντισημικών πογκρόμ.

Μπορούμε νά φτάσουμε στόν δρόμο γιά τήν εργατική χειραφέτηση μόνον μέ τήν ενότητα όλων τών εργατών τού κόσμου.

Ζήτω η εργατική διεθνής!

Ζήτω η ελεύθερη κι ακρατική αναρχική κοινότητα!

(Υπογραφή)

Εκτελεστική Επιτροπή του Επαναστατικού
Στρατιωτικού Συμβουλίου της περιοχής
Γκιουλιά-Πολέ,

Αναρχική ομάδα "Ναμιάτ" του Γκιουλιά-
Πολέ.

Διοικητής του Μαχνοβίτικου Επαναστατικού
Στρατού, Μ π ά τ κ ο Μ ά χ ν ο.

Επιτελάρχης του Μαχνοβίτικου Επαναστατικού
Στρατού, Β. Β ε ρ ε ε λ ν ι κ ο φ.

Γκιουλιά-Πολέ

Μάης του 1919.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 10

ΔΙΑΤΑΧΗ Νο 1. (1)

Απ' τόν Διοικητή του Ουκρανικού Επαναστατικού Στρατού, Μπάτκο Μάχνο.

Πρός όλους τους διοικητές του πεζικού, σώματα στρατού, ταξιαρχίες, συντάγματα, τάγματα, λόχους, μοίρες, διμοιρίες' του ιππικού: ταξιαρχίες, συντάγματα, ίλες, ουλαμούς' του παραβολικού: μεραρχίες, παραβολαρχίες. Προς όλους τους επικεφαλής των επιτελείων, προς όλες τις φρουρές. Προς όλους τους επαναστάτες χωρίς εξαίρεση.

1. Ο σκοπός του επαναστατικού μας στρατού και κάθε επαναστάτη που συμμετέχει σ' αυτόν είναι ένας τμημένος αγώνας για την πλήρη απελευθέρωση των Ουκρανών εργατών από κάθε καταπίεση. Γι' αυτό κάθε επαναστάτης πρέπει να μην ξεχνάει ποτέ ότι δεν υπάρχει ανάμεσα μας θέση για εκείνους που, καλυπτόμενοι πίσω απ' τόν επαναστατικό ξεσηκωμό, επιδιώκουν να ικανοποιήσουν τις εθνομίε τους για προσωπικό κέρμα, βία και πλάτοικο, σε βάρος του ειρηνικού Εβραϊκού πληθυσμού.

2. Κάθε επαναστάτης ανήρτης θα πρέπει να θυμάται ότι οι προσωπικοί του εχθροί, καθώς κι οι εχθροί όλου του λαού είναι η πλούτα μπουρζουαζία, ανεξάρτητα απ' τόν αν είναι βούδση, Εβραϊκή ή Ουκρανική. Εχθροί του εργαζόμενου λαού είναι ακόμη αυτοί που προστατεύουν τό άδικο μπουρζουανό δικαστοσύ, δηλαδή, οι Σοβιετικοί Κομμουνιστές, τά μέλη τών εκστρατευτικών σωμάτων καταστολής, οι Έκτακτες Επιτροπές που γυρίζουν στις πόλεις και στα χωριά βασανίζοντας τους εργαζόμενους που αρνούνται να υποταχθούν στην αυθαίρετη δικτατορία τους. Κάθε επαναστάτης θα πρέπει να συλλαμβάνει και να στέλνει στο επιτελείο του στρατού όλους τους αντιπροσώπους τέτοιων τίδους εκστρατευτικών σωμάτων, Έκτακτων Επιτροπών κι άλλων οργάνων που καταπιέζουν κι υποδουλώνουν τό λαό' αν προβάλλουν αντίσταση, θα πρέπει να εκτελούνται αμέσως. Όσο για τήν κάθε είδους βία που ασκείται πάνω σε ειρηνικούς εργάτες οποιασδήποτε εθνικότητας — τέτοιες πράξεις είναι ανάξιες για έναν επαναστάτη κι ο δράστης τέτοιων πράξεων θα τιμωρείται με θάνατο.

3. Κάθε πράξη ατομικής επίταξης ή δήμωσης όπως και κάθε ανταλλαγή αλόγων ή οχημάτων με τούς χωρικούς χωρίς γραπτή εξουσιοδότηση του υπεύθυνου ανεφοδίου

αμού, θα τιμωρείται αυστηρά. Κάθε επαναστάτης πρέπει να συνειδητοποιήσει ότι τέτοιου είδους επιτάξεις μπορούν να προσκλήσουν στις γραμμές του επαναστατικού στρατού μόνον αλήτες του χειρότου είδους, άτομα ιερωμένα για πλοήτητα, πρόθυμα για κάθε είδους βδελυρές πράξεις που, με τήν κώλυση του επαναστατικού ξεσηκωμού, διαστρεβλώνουν τό απελευθερωτικό επαναστατικό μαρξισμό.

Κάνο έκκληση σε όλους τους επαναστάτες αγωνιστές, ν' αναλάβουν προσωπικά τήν προστασία της τιμής του αληθινού επαναστατικού στρατού μας, ανατασσόμενοι σε κάθε άδικη ενέργεια, είτε ανάμεσα σε μάς τούς ίδιους, είτε ανάμεσα στους εργαζόμενους τούς οποίους υπερασπιζόμαστε(2). Δεν μπορούμε να εφαρμόσουμε τήν αδικία μεταξ' μας. Δεν μπορούμε να κοκομεταχειρισθούμε ούτε ίναν γιό ή μιμ κόρη τών εργαζόμενων για τούς οποίους αγωνιζόμαστε. Και κάθε επαναστάτης που παίρνει μέρος σε μιμ τέτοια ενέργεια ντροπιάζεται και προκαλεί τήν τιμωρία του απ' τόν λαϊκό επαναστατικό στρατό.

4. Για τό συμφέρον της επανάστασης και του δικαίου αγώνα για τά ιδανικά μας, είναι αναγκαίο να διατηρήσουμε τήν πιο σθεναρή αδελφική πειθαρχία στις γραμμές μας. Είναι απόλυτα απαραίτητος ο μεγαλύτερος σεβασμός κι η υποκοή, σ' ότι αφορά τά στρατιωτικά ζητήματα, στους εκλεγμένους διοικητές μας. Αυτό απαιτεί η σημασία της υποθέσεως που σε μάς έλαχε να υπερασπιστούμε, τήν οποία θα φέρουμε σε πέρας έντιμα αλλά και που μπορεί όμως να τήν χάσουμε αν δεν διατηρήσουμε τήν πειθαρχία ανάμεσα μας. Γι' αυτό απαιτώ από διοικητές κι επαναστάτες να διατηρήσουν μεταξύ τους και σε όλες τις ενέργειες, αυστηρή πειθαρχία.

5. Η μνήμη θεωρείται έγκλημα. Ακόμα μεγαλύτερο έγκλημα για έναν επαναστάτη είναι να περιφέρεται μεθυσμένος στους δρόμους.

6. Κάθε επαναστάτης που ταξιδεύει απ' τό ένα χωριό στο άλλο θα πρέπει να είναι έτοιμος για μάχη. Οι σχέσεις με τόν ειρηνικό πληθυσμό στα χωριά και στους δρόμους, θα πρέπει πάνω απ' όλα να είναι φιλικές και συντροφικές. Μην ξεχνάτε, σύντροφοι διοικητές κι επαναστάτες, ότι είμαστε παιδιά της μεγάλης εργατιάς, και πως όλοι οι εργάτες είναι αδελφοί κι αδελφές μας. Η υπόθεση για τήν οποία αγωνιζόμαστε είναι μεγάλη, κι αυτό απαιτεί να είμαστε ακούραστοι, γενναίοι, γεμάτοι αδελφική αγάπη κι επαναστατική εντιμότητα. Γι' αυτό κάνο έκκληση σε όλους τούς επαναστάτες να είναι αληθινοί φίλοι του λαού και πραγματικοί γιοι της επανάστασης. Αυτή είναι η πηγή της δύναμής μας κι η εγγύηση της νίκης μας.

(Υπογραφή)

Διοικητής του Ουκρανικού Επαναστατικού
Στρατού, Μ π ά τ κ ο Μ ά χ ν ο.

Χωριό Ντομπροβελίτσκοφκα,
επαρχία Χερσόνσας,
5 Αυγούστου 1919.

1. Αυτή η διαταγή δημοσιεύτηκε την εποχή της ενσωμάτωσης κι οργάνωσης όλων των επαναστατικών δυνάμεων σ' ένα στρατό¹ όταν, μετά την αναγκαστική αποσχώρηση απ' την περιοχή του Γκιουλάι-Πολέ, τα αποσπάσματα που είχαν υπηρέτησει στον στρατό του Γκριγκόρεφ και τα τμήματα του Κόκκινου Στρατού που είχαν έλθει απ' το Νόβι Μπάγκ για να ενωθούν με τους Μαχνοβίτες, ενσωματώθηκαν στον επαναστατικό στρατό στην περιοχή του Ελισάβετγκραντ - Πομόναγια.
2. Δ η λ α δ ή. ¹ αγωνιστούν ενάντια στην αδικία μέσα στο περιβάλλον των ιδίων των επαναστατών και στις σχέσεις των επαναστατών με το περιβάλλον των εργοζόμενων - Π. Α.

Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΑΧΝΟ

Βιογραφικά Σημειώματα για
Μερικά Μέλη του Κινήματος.

Η Μαχνοβτοίνα είναι ένα επαναστατικό μαζικό κίνημα που δημιούργησαν οι ιστορικές συνθήκες ζωής των πιο φτωχών στρωμάτων της Ρώσικης αγροτιάς. Είτε είχε υπάρξει ο Μάχνο, είτε όχι, αυτό το κίνημα ήταν αναπόφευκτο να ξεπηδήσει απ' τα κατώβαθα και να εκφραστεί με αυθεντικές μορφές. Απ' τις πρώτες μέρες της επανάστασης, ξεπήδησε απ' τους κόλπους του λαού σε διάφορα μέρη της Ρωσίας. Άν δεν είχε εμφανιστεί στην Ουκρανία, θα μπορούσε κάλλιστα να έχει εμφανιστεί κάπου αλλού. Τα σπέρματά του ευηύηχαν στη Ρώσικη επανάσταση. Οι συνθήκες που επικρατούσαν στην Ουκρανία στα 1918, βοήθησαν το κίνημα να ξεχυθεί σά χειμαρρος και να σταθεροποιηθεί μέχρι ενός σημείου τή θέση του. Απ' την αρχή κιόλας, αυτό το κίνημα, που προέρχονταν απ' τα κατώτερα στρώματα της κοινωνίας, ανέδειξε μία εντυπωσιακή σειρά προσωπικοτήτων, που ήταν μέχρι τότε άγνωστες, αλλά που διέθεταν ένα ακατάβλητο πνεύμα, ένα σπουδαίο επαναστατικό ένστικτο και τεράστιες ικανότητες στο πεδίο της στρατιωτικής στρατηγικής. Τέτοια άτομα, στην αρχή του κινήματος, ήταν: ο Καλασνίκωφ, οι αδελφοί Καρένικ, ο Βασιλέφσκυ, ο Μαρτσένκο, ο Βντοβτσένκο, ο Κυριλένκο, ο Γκαβριλένκο, ο Πετρένκο, ο Μπέλας, ο Στσούς, οι Ιβάν και Αλεξάντρ Λεπετσένκο, ο Ισιντόρ Λούτιν, ο Βερετελνίκωφ, ο Τσουμπένκο, ο Τυχένκο, οι αδελφοί Ντανίλωφ, ο Α. Ζινκόφσκυ, ο Κράτ, ο Σερέγκιν, ο Ταρανόφσκυ, ο Πουζάνωφ, ο Τραγιάν, και πολλοί άλλοι, λιγότερο γνωστοί. Όλοι αυτοί υπήρξαν πρωτοπόροι του Μαχνοβίτικου κινήματος, υποδειγματικοί φορείς κι αξιοθαύμαστοι οδηγοί του. Ακόμη το κίνημα βρήκε έναν γενικό αρχηγό, αντίξοιο αυτής της θέσης, στο πρόσωπο του Νέστορα Μάχνο.

Γνωρίσαμε τον Μάχνο στη διάρκεια των τριών φάσεων της εξέλιξής του.

Η πρώτη φάση αρχίζει όταν είχε καταδικαστεί σε καταναγκαστικό έργο, την εποχή που ήταν ακόμα ένας νεαρός επαναστάτης. Μέσα στη φυλακή δεν ξεχώριζε τον εαυτό του απ' τους άλλους - έκανε την ίδια ζωή με τους υπόλοιπους φυλακισμένους, ήταν αλυσοδεμένος, έμεινε στην απομόνωση κι απαντούσε στο προσκλητήριο. Τό μόνο του χαρακτηριστικό που συγκέντρωνε την προσοχή ήταν η ανεξάντλητη ενεργητικότητά του. Ήταν συνέχεια απασχολημένος με συζητήσεις και λογομαχίες και πλημμύριζε τη φυλακή με τά γραπτά του. Είχε τό πάθος να γράφει για επαναστατικά και πολιτικά ζητήματα. Όσο ήταν στη φυλακή, τού άρεσε να φτιάχνει στίχους και τά κατόφερνε καλύτερα στην ποίηση παρά στον πεζό λόγο. Εκείνον τόν

καιρό ένωσε πολύ περήφανος όταν τον αποκαλούσαν αναρχικό, επειδή πίστευε ότι δεν υπήρχε τίποτε πιο υπέροχο κι όμορφο απ' τον κόσμο των αναρχικών ιδεών. Στη διάρκεια του ιμπεριαλιστικού πολέμου έμεινε τελείως ξένος απέναντι στον πατριωτικό πυρετό που είχε κυριέψει τουλάχιστον τους μισούς πολιτικούς κρατούμενους. Τα καλέσματα του Κροπότκιν για υποστήριξη ενός απ' τα δύο πολεμικά στρατόπεδα, τον έθλιβαν βαθιά, αλλά με κανέναν τρόπο δεν τον έπειθαν.

Η δεύτερη φάση της εξέλιξης του Μάχνο αρχίζει στις 1 Μάρτη 1917 και τελειώνει το καλοκαίρι του 1918. Σ' αυτό το διάστημα ανέλαβε πυρετώδη πολιτική δραστηριότητα στην περιοχή του Γκιουλαϊ-Πολέ. Εργατικές ανώσεις κι αγροτικοί συνεταιρισμοί στο Γκιουλαϊ-Πολέ, το πρώτο σοβιέτ εργατών κι αγροτών που συνήλθε εκεί, ήταν τ' αποτέλεσμα της ακατάπαυστης δραστηριότητας του Μάχνο στα 1917. Έγινε τρομερά δημοφιλής ανάμεσα στους χωρικούς της περιοχής, αλλά μόλις η επανάσταση ανέδειξε έναν μεγάλο αριθμό δραστήριων ατόμων, έπαψε να ξεχωρίζει ιδιαίτερα. Ένα όμως χαρακτηριστικό του ήταν μοναδικό: όταν βρισκόταν ανάμεσα σε συντρόφους, κλεινόταν συχνά στον εαυτό του κι έπαιρνε ξαφνικά αποφάσεις που επηρέαζαν ολόκληρη τη ζωή του.

Και τέλος, η τρίτη φάση περιλαμβάνει τη δράση του στις γραμμές του επαναστατικού ξεσηκωμού απ' την εποχή του Αταμάνου μέχρι σήμερα.

Είναι αναμφισβήτητο το ότι η εξέγερση των αγροτικών μαζών, το πεδίο της επαναστατικής και στρατιωτικής δραστηριότητας, αποτέλεσε το πλαίσιο μέσα στο οποίο μπόρεσε ν' αναπτυχθεί τελεία η προσωπικότητά του.

Την άνοιξη του 1919, όταν τον είδαμε για πρώτη φορά στο καινούργιο του περιβάλλον, σαν αρχηγό του επαναστατικού ξεσηκωμού, ήταν ήδη ένα εντελώς νέο και με ε τ α μ ο ρ φ ω μ έ ν ο άτομο.

Εξωτερικά δεν είχε αλλάξει, αλλά εσωτερικά ήταν ένα διαφορετικό πρόσωπο. Η δραστηριότητά του τον απορροφούσε τελείως. Κάθε του κίνηση έκφραζε τη δύναμη της θέλησής και τη διαριτικότητα του. Την εποχή εκείνη ήταν εντελώς απορροφημένος απ' τον αγώνα ενάντια στον Ντενίκιν στο νότιο μέτωπο. Η ενεργητικότητα που διαχέτεται σ' αυτόν τον αγώνα ήταν τεράστια. Πέρασε βδομάδες αλλά κι ολόκληρους μήνες στο μέτωπο, στέκοντας φρουρός και πολεμώντας μαζί με τους άλλους επαναστάτες. Κι όταν ήλθε στο Γκιουλαϊ-Πολέ, περνούσε όλο τον καιρό του δουλεύοντας με το επιτελείο. Αυτή η δουλειά συνεχιζόταν μέχρι αργά τη νύκτα. Μόνο όταν ήταν όλα έτοιμα, πήγαινε για ύπνο ο Μάχνο. Στις 5 ή 6 ώρα, το άλλο πρωί, ξύπναγε κιάλιας τά άλλα μέλη του επιτελείου. Ακόμα έπαιρνε ενεργό μέρος στις καθημερινές συγκεντρώσεις και συνελεύσεις που γίνονταν στο Γκιουλαϊ-Πολέ ή στα γειτονικά χωριά. Παρόλα αυτά, έβρισκε πάντα τον καιρό να περάσει 1 - 2 ώρες σ' ένα χωριάτικο γάμο στον οποίο ο νεαρός γαμπρός τον είχε καλέσει 2 - 3 βδομάδες νωρίτερα. Συνδέονταν με τους χωρικούς σά να ήταν ένας απ' αυτούς, εξακολουθούσε ν' ενδιαφέρεται ουσιαστικά για τη ζωή τους και σέ γενικές γραμμές ζούσε ακριβώς όπως κι εκείνοι.

Μιά πληθώρα μύθων για τον Μάχνο έχουν διαδοθεί απ' τους αγρότες και τους εργάτες της Ουκρανίας εμφανίζον τον Μάχνο σαν εξαιρετικά γενναίο, εξαιρετικά διορατικό κι ανίκητο. Στην πραγματικότητα, όταν και

ποιος τον γνώριζε προσωπικά και τον παρακολουθούσε όταν δούλευε, πείθονταν ότι ήταν πιο σπουδαίος απ' ότι τον ταρουσίαζαν οι μύθοι που αναφέρονταν σ' αυτόν.

Ο Μάχνο είναι ο άνθρωπος της ιστορικής δ ρ α σ η ς. Τα τρία χρόνια του επαναστατικού του αγώνα είναι γεμάτα στέλες πρξεις, η μία πιο σπουδαία απ' την άλλη.

Τό κεντρικό χαρακτηριστικό της προσωπικότητας του Μάχνο ήταν η τεράστια δύναμη της θέλησής του. Φαίνεται πως αυτός ο μικρόσωμος άνθρωπος ήταν φτιαγμένος από ένα εξαιρετικά σκληρό υλικό. Ποτέ δεν οπισθοχωρούσε μπροστά σ' ένα εμπόδιο, όταν είχε αποφασίσει να τό υπερηγήσει. Στις πιο δύσκολες στιγμές της ζωής του, όταν καταστροφές συνέβηκαν στο μέτωπο, ή όταν οι καλύτεροι φίλοι του χάθηκαν μπροστά στα μάτια του, εξωτερικά παρέμεινε εντελώς ήρεμος, αγέδον σά να μόν τον αφορούσε αυτό που συνέβαινε. Πάντως, ακόμα κι αν δεν εξωτερικούσε τον πόνο του, υπόφερε περισσότερο από άλλους απ' αυτά τά γεγονότα. Όταν, μετά την καταπάτηση της στρατιωτικο-πολιτικής συμφωνίας τον Νοέμβριο και τον Δεκέμβριο του 1920, οι Μποσεβίκιοι, έξερτον ποιός ήταν ο αντίπαλός τους κι ελπίζοντας ν' αποφύγουν τά λάθη που είχαν κάνει τό προηγούμενο καλοκαίρι, έστειλαν 4 στρατιές εναντίον του Μάχνο, ο τελευταίος βρέθηκε αντιμέτωπος με μία καταστροφική κατάσταση. Αλλά δεν έχασε την ψυχική του ισορροπία. Η ηρεμία του υπήρξε πραγματικά εκπληκτική: δεν έδνε καμία σημασία στις χιλιάδες σφαίρες που αποδεκόνιζαν τον επαναστατικό στρατό ούτε στον άμεσο κίνδυνο να συντριβεί ανά πάσα στιγμή απ' τον τεράστιο Κόκκινο Στρατό. Για κάποιον που παρατηρούσε τά πράγματα επιφανειακά, αυτή η ψυχουσύνθεση του Μάχνο θά μπορούσε να φανεί σαν ψυχουσύνθεση ενός διαταραγμένου διανοητικά ατόμου. Μόνο σ' έναν άχθετο όμως θά μπορούσε να δημιουργηθεί μία τέτοια εντύπωση. Εκείνοι που έξεραν τον Μάχνο έβλεπαν ότι αυτή η ηρεμία αντιπροσώπευε μία τεράστια προσπάθεια της θέλησής του να νικήσει τον εχθρό.

Ο Μάχνο είχε την αποφασιστικότητα ενός αθλητικού ήρωα, σέ αντίθεση με την αποφασιστικότητα εκείνων που ενεργούν πίσω απ' τις πλάτες του λαού και σέ βάρος του. Σέ κάθε κρίσιμη κατάσταση, ο Μάχνο βρισκόταν στην πρώτη γραμμή, και ήταν ο πρώτος που έβαζε σέ κίνδυνο τη ζωή του. Είτε ορμώντας στη μάχη μ' ένα απόσπασμα, είτε ξεκινώντας με ολόκληρο τον στρατό για μία πορεία 10 - 15 μιλίων, ο Μάχνο βρισκόταν πάντα μπροστά, πάνω στη σέλα αν ήταν καλά, ή σέ μία άμασα αν ήταν πληγωμένος. Αυτός είναι ένας κανόνας χωρίς εξαιρέσεις.

Ο Μάχνο ήταν αναμφισβήτητο προικισμένος με μεγάλο στρατιωτικό ταλέντο. Και τί δυσκολίες δεν αντιμετώπισε αυτός και ο στρατός του στην Ουκρανία! Ωστόσο, κατάφερε να τις ξεπεράσει έντιμα. Η ήττα που προκάλεσε στις μεραρχίες του Ντενίκιν του Ουμάν — μεραρχίες που διοικούνταν από έμπειρους στρατηγούς εκπαιδευμένους στην στρατιωτική ακαδημία — κι ο τρόπος που διέλυσε την οπισθοφυλακή του στρατού του, είναι ιστορικά μνημεία των στρατιωτικών ικανοτήτων του Μάχνο. Και δεν είναι τά μόνα.

Αναφορικά με τις επαναστατικές και κοινωνικές του αντιλήψεις, ο Μάχνο είναι αναρχοκομμουνιστής. Είναι φαντατικά αφροισωμένος στην τάξη

του — τή φτωχή, καταπιεσμένη αγροτιά, στην οποία είχαν αρνηθεί οποιοδήποτε δικαίωμα.

Ο Μάχνο είναι εξυμνος και διορατικός. Αυτό το χαρακτηριστικό, που το κληρονόμησε απ' τ'ο λαό και που καλλιεργήθηκε απ' τ'ο αγροτικό περιβάλλον του, είναι ολοφάνερο σ' ο,τιδήποτε κάνει. Αξίζει πραγματικά τήν αφοσίωση και τήν αγάπη τού στρατού του και τής αγροτιάς. Οι χωρικοί τόν θεωρούν δικό τους, μοναδικό και σπουδαίο. "Ο Μπάτκο είναι ένας από μός," λένε οι αντάρτες. "Ευχαριστιέται νά πίνει μαζί μας, νά μιλάει μαζί μας και νά πολεμάει δίπλα μός." Αυτά τ'α λόγια δίνουν τόν καλύτερο χαρακτηρισμό τού Μάχνο, σάν γιού τού λαού. Οι δεσμοί του με τ'ο λαό ήταν ριζωμένοι μέσα σ' ένα πλούσιο, μαύρο χιμά. Δέν υπήρξε σχεδόν κανένας άνθρωπος στή Ρωσία τόσο δημοφιλής κι αγαπητός απ' τίς μάζες, όσο ο Μάχνο. Οι χωρικοί ήταν βαθιά περήφανοι γι' αυτόν. Ποτέ όμως δέν επιδίωξε νά επικρατήσει απ' αυτήν τήν αφοσίωση, νά χρησιμοποιήσει τή θέση του αντίθετα συχνά περιγελοῦσε τή θέση του μ' ένα τυπικό Ουκρανικό χιούμορ.

Ο Μάχνο διέθετε τή σταθερή και στιβαρή πυγμή ενός αρχηγού. Δέν ήταν με κανέναν τρόπο γεννημένος εξουσιαστής, αλλά πάνω στή δράση έβρισκε πάντα τήν αναγκαία αποφασιστικότητα, χωρίς νά δημιουργεί εξουσιαστικές τάσεις μέσα στό κίνημα, αλλά και χωρίς νά εκθέτει στόν κίνδυνο τής διάλυσης.

Είναι πολύ γνωστό τό πόσο μεγάλη σημασία έδιναν οι Μπολσεβίκοι στό γεγονός ότι οι χωρικοί αποκαλούσαν τόν Μάχνο "Μπάτκο". Στό κεφάλαιο 3 περιγράψαμε πώς και κάτω από ποιές συνθήκες τού δόθηκε αυτό τό όνομα. Μετά τ'ά 1920, τόν φώναζαν συνήθως "Μάλυλ" (κοντούλης), ένα παρατσούκλι που είχε σχέση με τ'ο χαμηλό του ανάστημα και που τού τό κόλλησε τυχαία κάποιος αντάρτης(1).

Η προσωπικότητα τού Μάχνο είχε πολλά ανώτερα χαρακτηριστικά — πνεύμα, θέληση, θάρρος, ενεργητικότητα κι ακμαιοτήτα. Όλα μαζί, αυτά τ'α χαρακτηριστικά δημιουργούσαν μια υποβλητική εντύπωση και τόν έκαναν νά ξεχωρίζει ακόμα κι ανάμεσα στόις επαναστάτες.

Όσοοο, ο Μάχνο δέν είχε τίς απαραίτητες θεωρητικές γνώσεις που χρειαζόνταν γιά νά κατανοήσει τήν πολιτική και τήν ιστορία. Εξαιτίας αυτού, συχνά δέν μπορούσε νά διατυπώσει πλατιές επαναστατικές γενικεύσεις και συμπεράσματα, ή απλά αρνούνταν ακόμη και νά τις πάρει υπόψη τού.

Τό πλατύ κίνημα τού επαναστατικού ξεσηκωμού, απαιτούσε τήν ανακάλυψη νέων επαναστατικών και κοινωνικών μορφωμάτων, ανάλογων με τή φύση του. Εξαιτίας τής ανεπαρκούς πολιτικής και θεωρητικής του κατάρτισης, ο Μάχνο δέν μπορούσε πάντοτε ν' ανταπεξέλθει σ' αυτό τό καθήκον κι άν λάβουμε υπόψη τή θέση που κατείχε στόν επαναστατικό ξεσηκωμό, αυτό τό μειονέκτημα είχε αντίκτυπο σ'ε ολόκληρο τό κίνημα.

Πιστεύουμε ότι άν ο Μάχνο είχε πιο εκτεταμένες γνώσεις στόις τομείς τής ιστορίας, και τών πολιτικών και κοινωνικών επιστημών, ο επαναστατικός ξεσηκωμός θά είχε σημειώσει, αντί γιά αναπόφευκτες ήττες, μία σειρά από νίκες που θά είχαν παίξει έναν τεράστιο κι ίσως και αποφασιστικό ρόλο στην εξέλιξη τής Ρώσικης επανάστασης.

Επιπλέον, ο Μάχνο είχε ένα χαρακτηριστικό που μερικές φορές μείωνε τήν αξία τών κυριότερων προσόντων του έδειχνε κάποτε μιά κάποια επιπολαιότητα. Άν και γεμάτος ενεργητικότητα και θέληση, έδειχνε μερικές φορές, και μάλιστα σ'ε περιόδους εξαιρετικά σοβαρών κρίσεων, μιά ελαφρότητα που ήταν ασυμβίβαστη με τή σοβαρότητα τής κατάστασης.

Γιά τό δίσουμε ένα παράδειγμα, τό σποτελέματά τής νίκης πάνω στην ανταπάνασαση τού Ντενίκιν τό φθινόπωρο τού 1919, δέν τά εκμεταλλεύτηκε όσο θά έπρεπε πρός τήν κατεύθυνση τής ανάπτυξης μιάς Πανουκρανικής εξέγερσης, άν και η στιγμή ήταν ιδιαίτερα ευνοϊκή γιά έναν τέτοιο σκοπό. Ο λόγος ήταν ένα κάποιο μεθύσι με τή νίκη καθώς και μιά ισχυρή και λαθμενής αίσθηση ασφάλειας και ως ένα βαθμό κάποια απροσεξία. Οι ηγέτες τής εξέγερσης, με τόν Μάχνο επικεφαλής, εγκαταστάθηκαν στην απελευθερωμένη περιοχή χωρίς νά δώσουν τήν απαιτούμενη προσοχή στόν Λευκό κίνδυνο που εξακολουθούσε νά υπάρχει ή στην απειλή τού Μπολσεβικισμού, που κατέβαινε απ' τό βορρά.

Αλλά ο Μάχνο ωριμάζει κι εξελίσσεται μαζί με τήν ωριμότητα κι εξέλιξη τής Ρώσικης Επανάστασης. Κάθε χρόνο γινόταν και πιο ικανός. Στά 1921 ήταν πολύ πιο ώριμος και βαθυστόχαστος απ' ό,τι στό 1918 - 1919.

Μελετώντας τήν προσωπικότητα τού Μάχνο, δε θά πρέπει νά ξεχνάμε τίς δυσμενείς συνθήκες μέσα στις οποίες έζησε από τήν παιδική του ηλικία: τή σχεδόν παντελή έλλειψη εκπαίδευσης τών ανθρώπων τού περιβάλλοντός του και τήν παντελή απουσία έμπειρης και φωτισμένης βοήθειας στόν κοινωνικό κι επαναστατικό του αγώνα. Παρόλα αυτά, ο Μάχνο δημιούργησε αθάνατα επιτεύγματα στή Ρώσικη επανάσταση, κι η ιστορία δίκαια θά τόν κατατάξει ανάμεσα στό πιο αξιόλογο άτομα αυτής τής επανάστασης.

Πρός μεγάλη μας έκπληξη, η πλειοψηφία τών σύγχρονων Ρώσων αναρχικών, που ισχυρίζονται ότι παίζουν έναν ηγετικό ρόλο στό πεδίο τής αναρχικής σκέψης, δέν μπόρεσαν νά αναγνωρίσουν τίς σπουδαίες αρετές τής προσωπικότητας τού Μάχνο. Πολλοί απ' αυτούς τόν είδαν και τόν έκριναν από ένα Μπολσεβίκικο πρίσμα, παίρνοντας τό υλικό τους απ' τό χέριο τών πρακτόρων τού Κράτους ή διαφορητικά, περιορίστηκαν σ'ε κοινοτυπίες. Απ' αυτή τήν άποψη, ο Π. Α. Κροπότκιν ήταν μιά χτυπητή εξαίρεση.

"Νά πείτε στό σύντροφο Μάχνο από μέρους μου νά προσέξει τόν εαυτό του, γιατί δέν υπάρχουν πολλοί σάν κι αυτόν στή Ρωσία."

Αυτά τ'α λόγια ειπώθηκαν απ' τόν Κροπότκιν τόν Ιούνη τού 1919, όταν δηλαδή δέν υπήρχαν άλλες πηγές πληροφοριών γιά τόν Μάχνο στην Κεντρική Ρωσία, εκτός απ' τίς επίσημες διασυνδεδεμένες.

Από μιά τεράστια απόσταση και στή βάση λίγων μεμονωμένων γεγονότων, η οξεία διορατικότητα τού Κροπότκιν αναγνώρισε στό πρόσωπο τού Μάχνο μία σημαντική ιστορική φυσιογνωμία.

Βιογραφικά Σημειώματα γιά Μερικά Μέλη τού Κινήματος.

Κλείνουμε αυτό τό κεφάλαιο με σύντομα σημειώματα γιά ορισμένα απ' τό βασικά μέλη τού κινήματος. Τό βιογραφικό υλικό που είχαμε συγκεντρώσει γι' αυτούς χόθηκε στις αρχές τού 1921, και συνάκολουθα είμαστε

υποχρεωμένοι να περιοριστούμε σε εξαιρετικά περιληπτικές σημειώσεις.

Ο Σίμων Καρέτικ ήταν αγρότης απ' το Γκιουλάι-Πολέ — ένας απ' τους φτωχότερους του χωριού. Δούλευε σαν εργάτης σε αγρόκτημα και πήγε μόνο ένα χρόνο σχολείο. Συμμετείχε στο κίνημα απ' τις πρώτες μέρες, κι ήταν αναρχοκομμουνιστής απ' το 1907. Έδειξε ένα σπουδαίο στρατηγικό ταλέντο. Πληγώθηκε πολλές φορές στις μάχες εναντίον του Ντενίκιν. Μετά το 1920 αντικαθίστασε συχνά τον Μάχνο σαν ανώτατος διοικητής του στρατού ήταν διοικητής του σώματος που στάλθηκε στην Κριμαία ενάντια στον Βράνγκελ. Ήταν μέλος του Συμβουλίου των Επαναστατών της Ουκρανίας. Μετά την ήττα του Βράνγκελ, οι Μπολσεβίκοι τον έστειλαν στο Γκιουλάι-Πολέ, για να παρακολουθήσει δήθεν ένα στρατιωτικό συνέδριο, αλλά πιάστηκε προδοτικά στο δρόμο κι εκτελέστηκε στο Μελιπολά. Άφησε μία χήρα και μερικά παιδιά.

Ο Μαρτσένκο ήταν γιός μιάς οικογένειας φτωχών αγροτών απ' το Γκιουλάι-Πολέ. Δεν ολοκλήρωσε την εκπαίδευσή του. Όντας αναρχοκομμουνιστής απ' το 1907, ήταν ένας απ' τους πρώτους αντάρτες της περιοχής του Γκιουλάι-Πολέ. Φυλακίστηκε και πληγώθηκε αρκετές φορές στις μάχες εναντίον του στρατού του Ντενίκιν. Τα δύο τελευταία χρόνια της εξέγερσης, διοικούσε το Μαχνοβίτικο ιππικό κι ήταν μέλος του Συμβουλίου των Επαναστατών. Σκοτώθηκε τον Γενάρη του 1921, κοντά στην Πολτάβα, στη διάρκεια μιάς μάχης εναντίον των Κόκκινων. Άφησε μία χήρα.

Ο Γκριγκόρυ Βασιλέφσκυ ήταν γιός φτωχών αγροτών απ' το Γκιουλάι-Πολέ. Πήρε μία στοιχειώδη εκπαίδευση. Όντας αναρχικός πριν απ' το 1917, πήρε μέρος στο Μαχνοβίτικο κίνημα απ' τις απαρχές του. Προσωπικός φίλος του Μάχνο, τόν αντικατέστησε αρκετές φορές στην αρχηγία του στρατού. Σκοτώθηκε τον Δεκέμβρη του 1920, στη διάρκεια μιάς μάχης εναντίον των Κόκκινων Κοζάκων στην επαρχία του Κιέβου. Άφησε μία χήρα και μερικά παιδιά.

Ο Β. Βερετελνίκωφ ήταν αγρότης απ' το Γκιουλάι-Πολέ. Αργότερα δούλεψε σ' ένα χυτήριο της περιοχής και κατόπιν στο εργοστάσιο Πουτλιωφ, στην Πετρούπολη. Αρχικά Σοσιαλεπαναστάτης, έγινε αναρχικός στο 1918. Υπήρξε πολύ προικισμένος ρήτορας και οργανωτής και πήρε ενεργό μέρος σε όλες τις φάσεις της Ρώσικης Επανάστασης. Στο 1918 επέστρεψε στο Γκιουλάι-Πολέ, αφουσίθηκε κύρια στην προπαγάνδα κι έγινε πολύ δημοφιλής στην περιοχή. Για λίγο καιρό άσκησε τα καθήκοντα επιτελάρχη του στρατού. Τόν Ιούνιο του 1919, βάδισε επικεφαλής μιάς μονάδας που σχηματίστηκε πρόχειρα, για να προσπαθήσει να υπερασπίσει το Γκιουλάι-Πολέ απ' τις δυνάμεις του Ντενίκιν. 10 μίλια περίπου απ' το Γκιουλάι-Πολέ, κοντά στη Σβιατονούκοφκα (της επαρχίας του Αλεξαντρόφσκ), περικυκλώθηκε απ' τόν εχθρό κι έπεσε μαζί με ολόκληρο τό απόσπασμά του, συνεχίζοντας να πολεμάει μέχρι την τελευταία στιγμή. Άφησε μία χήρα και παιδιά.

Ο Πήτερ Γκαβριλένκο ήταν αγρότης απ' το Γκιουλάι-Πολέ. Αναρχικός απ' την επανάσταση του 1905 κι ένας απ' τους πιο δραστήριους αγωνιστές του Μαχνοβίτικου κινήματος. Σε διοικητής του 3ου Σώματος των Μαχνοβιτών Επαναστατών έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ήττα του στρα-

τού του Ντενίκιν το φθινόπωρο του 1919. Ολόκληρο το 1920 είχε φυλακιστεί απ' τους Μπολσεβίκους στο Χάρκοβο. Στη βάση της στρατιωτικοπολιτικής συμφωνίας μεταξύ Μαχνοβιτών και Σοβιετικής εξουσίας, αφέθηκε ελεύθερος κι αμέσως έφυγε για την Κριμαία, όπου πήρε μέρος στον αγώνα εναντίον του Βράνγκελ, υπηρετώντας σαν επιτελάρχης του Μαχνοβίτικου στρατού. Μετά την καταστροφή του Βράνγκελ πιάστηκε με δόλο απ' τους Μπολσεβίκους στην Κριμαία, κι απ' ότι γνωρίζουμε, εκτελέστηκε στο Μελιπολά. Υπήρξε σπουδαίος στρατιωτικός αγέρης κι επαναστάτης.

Ο Βασίλυ Κυριλένκο ήταν αγρότης απ' το χωριό Νοβοσπαζόφκα και πήρε μία στοιχειώδη εκπαίδευση. Ήταν αναρχικός. Υπήρξε διοικητής ενός συντάγματος ιππικού κι μέλος του Συμβουλίου των Επαναστατών. Σαν έμπειρος ιππέας, κλήθηκε στο 1919 απ' τους Μπολσεβίκους για να αναλάβει τη θέση του διοικητή μιάς μονάδας του Κόκκινου ιππικού, μετό την κήρυξη των Μαχνοβιτών εκτός νόμου. Μετά από συνεννόηση με τόν Μάχνο και τούς άλλους συντρόφους, δέχτηκε τη θέση και αναχάιτισε την προέλαση του Ντενίκιν στην περιοχή του Αικατερίνοσλαβ. Την εποχή της στρατιωτικοπολιτικής συμφωνίας, οι Μαχνοβίτες τόν έστειλαν σαν αντιπρόσωπο για να διαπραγματευθεί με τους Μπολσεβίκους. Στο 1920 πληγώθηκε αρκετές φορές σε μάχες εναντίον των Λευκών και των Κόκκινων. Ήταν δημοφιλής ρήτορας σε μεγάλες λαϊκές συγκεντρώσεις. Σκοτώθηκε σε μία αψιμαχία με τους Κόκκινους το καλοκαίρι του 1921. Άφησε μία χήρα.

Ο Βίκτωρ Μπέλας ήταν αγρότης απ' τη Νοβοσπαζόφκα και πήρε μία στοιχειώδη εκπαίδευση. Ήταν αναρχικός. Απ' το 1919 ήταν διοικητής ενός Μαχνοβίτικου συντάγματος και πήρε μέρος στην επίθεση εναντίον του Ταγκανρόγκ. Αργότερα έγινε επιτελάρχης του στρατού. Για να εκδικηθεί τη συμμετοχή του στο Μαχνοβίτικο κίνημα, ο στρατός του Ντενίκιν σκότωσε τόν πατέρα του, τόν παππού του και τὰ δύο του αδελφια κι έκαψε όλα του τὰ υπάρχοντα. Ήταν μέλος του Συμβουλίου των Επαναστατών κι ικανός σε θέματα στρατιωτικής στρατηγικής. Επεξεργαζόταν όλα τὰ σχέδια που αφορούσαν κινήσεις του στρατού κι αναλάμβανε την ευθύνη τους. Αιχμαλωτίστηκε απ' τους Μπολσεβίκους στο 1921 και ζούσε κάτω απ' την απειλή της εκτέλεσης. Η τύχη του αγνοείται.

Ο Βντοβιτσένκο ήταν αγρότης απ' τη Νοβοσπαζόφκα και πήρε μία στοιχειώδη εκπαίδευση. Ήταν αναρχικός. Διοικητής ενός ειδικού αποσπάσματος του επαναστατικού στρατού κι ένα απ' τὰ πιο δραστήρια στελέχη του επαναστατικού ξεσηκωμού. Ήταν εξαιρετικά δημοφιλής και πολύ αγαπητός στους αγρότες της περιοχής της Αζοφικής Θάλασσας, αλλά κι ανάμεσα στους επαναστάτες. Έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ήττα των δυνάμεων του Ντενίκιν το φθινόπωρο του 1919. Στο 1921 τραυματίστηκε σοβαρά κι φυλακίστηκε απ' τους Μπολσεβίκους. Αν και τόν απειλούσαν με θάνατο, απέρριψε περιφρονητικά την πρότασή τους να τούς προσφέρει τις υπηρεσίες του. Η τύχη του αγνοείται.

Ο Πήτερ Ρύμπιν (Ζονώφ) ήταν μεταλλουργός απ' την επαρχία του Ορέλ. Την εποχή της Τσαρικής αντιδρασης μετανάστευσε στην Αμερική, όπου πήρε αμέσως μέρος στο επαναστατικό συνδικαλιστικό κίνημα κι έπαιξε σημαντικό ρόλο σε μέλος της Ένωσης Ρώσων Εργατών των

Ηνωμένων Πολιτειών και του Καναδά. Στις αρχές της επανάστασης του 1917, γύρισε στη Ρωσία διαμέσου Ιαπωνίας και Βλαδιβοστόκ κι έφτασε στο Αικατερίνσλαβ. Εκεί συμμετείχε ενεργά στο συνδικαλιστικό κίνημα κι έγινε δημοφιλής ανάμεσα στους εργάτες. Στά τέλη του 1917, που ζητούσε την ενοποίηση της βιομηχανίας και την ανασυγκρότηση των μεταφορών. Μετά απ' αυτό, με υπόδειξη των Μπολσεβίκων, ο Ρύμπιν έζησε στο Χάρκοβο, όπου δούλεψε στο συνδικάτο μεταλλουργών και σε άλλους τομείς - κλειδιά της βιομηχανίας και των μεταφορών. Τό καλοκαίρι του 1920 κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τόν ήταν εντελώς αδύνατο να δουλέψει με τους Μπολσεβίκους, μιά που κατεύθυναν όλες τους τις προσπάθειες ενάντια στα συμφέροντα των εργατών και των αγροτών. Θά πρέπει να σημειωθεί ότι ο Ρύμπιν είχε δουλέψει με τους Μπολσεβίκους σάν ένας εργατικός κι ακούρατος συνδικαλιστής εργάτης και δέν ήθελε νά γίνουν γνωστές οι αναρχικές του απόψεις στις Σοβιετικές αρχές. Όμως ακόμα και περιορισμένος σ' αυτόν τόν ρόλο, θεωρούσε αδύνατο να υπηρετήσει τό συμφέροντα της εργατικής τάξης κάτω απ' τήν Κομμουνιστική δικτατορία. Τό φινόπωρο τού 1920 οι σκέψεις του τόν έστρεψαν πρós τους Μαχνοβίτες κι έτσι πήγε στό στρατόπεδο των επαναστατών, όπου δούλεψε πολύ δραστήρια στόν πολιτιστικό τομέα τού κινήματος. Λίγο μετά τόν ερχομό του, εκλέχτηκε μέλος τού Συμβουλίου των Επαναστατών και δούλεψε σά γραμματέα. Ο Ρύμπιν διέθετε τεράστια ενεργητικότητα κι ήταν πολύ μεθοδικός και καταρτισμένος σέ ό,τι είχε σχέση με τή δουλειά του. Τόν Γενάρη του 1921, έφυγε απ' τό Μαχνοβίτικο στρατόπεδο γιά λίγο καιρό και γύρισε στό Χάρκοβο. Ήθελε νά επικοινωνήσει τηλεφωνικά με τόν Ρακάφσκυ και νά τού πει στά ίσια τή γνώμη που είχε γι' αυτόν και γιά τούς άλλους πρωτεργάτες της προδοτικής επίθεσης ενάντια στους Μαχνοβίτες και τούς αναρχικούς. Είναι πολύ πιθανόν ότι πραγματοποίησε τό σχέδιό του κι ότι αυτό στάθηκε οι αιτία τού θανάτου του. Πέντε μέρες μετά τόν ερχομό του στό Χάρκοβο, συνελήφθηκε με διαταγή της Τσεκα, κι ένα μήνα αργότερα εκτελέστηκε. Τόν εκτέλεσαν οι Μπολσεβίκοι, που τόσο πρόσφατα πρόσβραχνι γιά ταμεία και κομμάτια τους, αποκαλώντας τον έξοχο οργανωτή και θεωρητικό τού εργατικού κινήματος.

Ο Κ α λ α σ ν ι κ ω φ ήταν ένας πολύ νεαρός επαναστάτης που είχε τελειώσει τό δημοτικό σχολείο. Ήταν γιος εργάτη κι είχε υπηρετήσει σάν ανθυπολοχαγός στόν Τσαρικό στρατό πριν απ' τήν επανάσταση. Στά 1917 έγινε γραμματέας της αναρχοκομμουνιστικής οργάνωσης τού Γκιουλάι-Πολέ. Ήταν εξαιρετικά γενναίος και προικισμένος διοικητής. Ήταν ένας απ' τούς βασικούς οργανωτές της εξέγερσης των τμημάτων τού Κόκκινου Στρατού στό Νόβυ Μπάγκ τό καλοκαίρι τού 1919. Αρχικά διοικούσε τήν 1η ταξιαρχία τού επαναστατικού στρατού και στή συνέχεια τό 1ο σώμα τού Ντόνετς τού Μαχνοβίτικου στρατού. Σκοτώθηκε από έκρηξη οβίδας τό καλοκαίρι τού 1920 σέ μιά μάχη ενάντια στόν Κόκκινου Στρατό. Άφησε μιά χήρα κι ένα παιδί.

Ο Μ ι χ α λ ε φ - Π α β λ ε ν κ ο ήταν γιος αγροτών της Μεγαλορω-

σίας. Ήταν μέλος μιάς αναρχικής ομάδας στην Πετρούπολη, κι έφτασε στό Γκιουλάι-Πολέ στις αρχές τού 1919. Οργάνωσε και διοικούσε τό σώμα μηχανικού τού Μαχνοβίτικου στρατού. Διέθετε τό ιδιαίτερα αγνό κι εκλεπτυσμένο πνεύμα ενός νεαρού ιδεολογιά. Στις 11 ή 12 Ιουλίου 1919, ενώ υπηρετούσε πάνω σέ ένα τεθωρακισμένο τρένο που χρησιμοποιούνταν στόν πόλεμο εναντίον τού στρατού τού Ντενίκιν, τόν συνέλαβαν ύπουλα μαζί με τόν συντρόφο τού Μπουρμπύγκα, με διαταγή τού Βοροσίλωφ, διοικητή της 14ης Στρατιάς, και τόν εκτέλεσαν στις 17 Ιούνη 1919, στό Χάρκοβο.

Ο Μ α κ ε γ ε φ ήταν εργάτης απ' τό Ίβανοβο-Βοζνέσκ και μέλος της αναρχικής οργάνωσης εκείνης της πόλης. Στά τέλη τού Απριλίου τού 1919, έφτασε στό Γκιουλάι-Πολέ με 36 συντρόφους που ανήκαν στήν ίδια οργάνωση. Αρχικά αφοσιώθηκε στήν προπαγάνδα. Αργότερα εκλέχτηκε μέλος τού επιτελείου τού Μαχνοβίτικου στρατού. Στά τέλη τού Νοέμβρη τού 1919, ενώ διοικούσε ένα αντάρτικο απόσπασμα στήν περιοχή τού Σταθμού τού Ζαπορόζε, σκοτώθηκε σέ μιά μάχη ενάντια στόν στρατό τού Στρατηγού Ελάστσεφ.

Ο Β α σ ί λ υ Ν τ α ν ί λ ω φ ήταν γιος μιάς φτωχής οικογένειας τού Γκιουλάι-Πολέ, και τό επάγγελμά του ήταν αδερφός. Ήταν στρατιώτης τού πυροβολικού και πήρε μέρος στόν επαναστατικό ξεσηκωμό απ' τό Ξεκινημά του. Στόν Μαχνοβίτικο στρατό κατείχε τήν υπεύθυνη θέση τού διοικητή ανεφοδιασμού τού πυροβολικού.

Ο Τ σ ε ρ ν ο κ ν ι ζ ν ι ήταν δάσκαλος της στοιχειώδους εκπαίδευσης στό χωριό Νόβο Παβλόφκα, της επαρχίας τού Πάβλογκραντ. Στό Β' συνέδριο των αγροτών, εργατών κι ανταρτών που συγκλήθηκε στό Γκιουλάι-Πολέ, εκλέχτηκε πρόεδρος τού Επαναστατικού Στρατιωτικού Συμβουλίου της περιοχής τού Γκιουλάι-Πολέ και συνέχισε νά έχει αυτή τήν αρμοδιότητα μέχρι τήν ήττα της επαναστατικής περιοχής απ' τούς Μπολσεβίκους και τούς Ντενικινιστές, τόν Ιούνη τού 1919. Γιά τήν συμμετοχή του στό επαναστατικό κίνημα, η Σοβιετική εξουσία τόν κήρυξε εκτός νόμου.

Ο Σ τ σ ο υ ε ήταν ένας φτωχός αγρότης απ' τό χωριό Μπόλσαγια Μιχαήλοφκα. Ήταν ναυτικός. Στήν αρχή της επανάστασης, ήταν ένας από τούς πρώτους και πιό δραστήριους αντάρτες της νότιας Ουκρανίας. Ήδη απ' τόν Απριλί τού 1918, διοικούσε ένα επαναστατικό απόσπασμα που πολέμησε ενάντια στό Αυστρο-Γερμανικό στρατεύματα. Στόν αγώνα ενάντια στήν εξουσία τού Αταμάνου και τούς Αυστρο-Γερμανούς, επέδειξε ξεχωριστή ενεργητικότητα και θάρρος. Ανάμεσα στούς επαναστάτες αλλά και σ' ολόκληρη τήν περιοχή της νότιας Ουκρανίας, ήταν σχεδόν τόσο δημοφιλής όσο κι ο Νέστορ Μάχνο. Κατέλαβε σημαντικές θέσεις στόν Μαχνοβίτικο επαναστατικό στρατό, υπήρξε διοικητής μιάς μονάδας ιππικού, αρχηγός τού επιτελείου στρατού και τέλος επιτελάρχης μιάς ειδικής μονάδας επαναστατών στρατιωτών. Σκοτώθηκε τόν Ιούνη τού 1921, στήν επαρχία της Πολτάβα, στή διάρκεια μιάς μάχης εναντίον τού Κόκκινου Ιππικού.

Ο Ι σ ι ν τ ό ρ Λ ι ο υ τ υ λ ι ήταν αγρότης απ' τό Γκιουλάι-Πολέ κι είχε τελειώσει τό δημοτικό. Τό επάγγελμά του ήταν ζωγράφος. Αναρχικός, κι ένας απ' τούς πρώτους και πιό δραστήριους επαναστάτες. Υπήρξε μέλος τού επιτελείου στρατού κι ένας απ' τούς πιό στενούς βοηθούς τού Μάχνο. Σκοτώθηκε σέ μιά μάχη εναντίον των Ντενικινιστών κοντά στό Ουμάν, τόν

Σεπτέμβρη του 1919.

Ο Φόρμα Κοζίν ήταν ένας αγρότης που δεν ανήκε σε κανένα κόμμα. Διοικούσε το σύνταγμα πυροβολικού του Μαχνοβίτικου στρατού κι έγινε αργότερα διοικητής ενός ειδικού αποσπάσματος. Έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ήττα του Ντενίκιν το φθινόπωρο του 1919, και στην ήττα του Βράνγκελ στα 1920. Τραυματίστηκε αρκετές φορές σ' αυτές τις μάχες. Τόν Αύγουστο του 1921 τραυματίστηκε σοβαρά σε μία μάχη εναντίον του Κόκκινου Στρατού. Η τύχη του αγνοείται.

Οι Ιβάν και Αλεξάντρ Λεπετσένκο ήταν αγρότες απ' το Γκιουλάι-Πολέ κι αναρχικοί. Ήταν απ' τους πρώτους αντάρτες που βγήκαν ενάντια στον Αταμάνο Σκοροπάντσκι, Δούλεψαν δραστήρια στο μέτωπο και μέσα στην επαναστατική περιοχή. Ο Αλεξάντρ Λεπετσένκο εκτελέστηκε απ' τους Μπολσεβίκους την άνοιξη του 1920 στο Γκιουλάι-Πολέ σαν διακεκριμένος Μαχνοβίτης. Ο Ιβάν Λεπετσένκο διατήρησε τη θέση του στον Μαχνοβίτικο στρατό ως το τέλος.

Ο Σερέγκιν ήταν αγρότης και μετά το 1917 έγινε αναρχικός. Πήρε μέρος απ' την αρχή στην εξέγερση κι ήταν επικεφαλής του τομέα ανεφοδιασμού του επαναστατικού στρατού.

Οι Γκριγκόρου και Σάββα Μάχνο ήταν αδέρφια του Νέστορα Μάχνο.

Ο Γκριγκόρου Μάχνο πήρε μέρος στον αγώνα ενάντια στην ανταπανάσταση του μετώπου Τσαριταίν, κατέχοντας τη θέση του επιτελάρχη της 37ης ταξιαρχίας του Κόκκινου Στρατού στα 1918 και στις αρχές του 1919. Μπαίνοντας στον επαναστατικό στρατό την άνοιξη του 1919, υπηρέτησε σά βοηθός του αρχηγού επιτελείου. Σκοτώθηκε κοντά στο Ουμάν σε μία μάχη ενάντια στους Ντενικιστές το Σεπτέμβρη του 1919, την ίδια περίοδο με τον Ισιτόρ Λιούτι.

Ο Σάββα Μάχνο ήταν ο μεγαλύτερος απ' τους αδελφούς Μάχνο. Πήρε μέρος στην εξέγερση απ' την εποχή της Αυστρο-Γερμανικής κατοχής. Στις αρχές του 1920 συνελήφθηκε απ' τους Μπολσεβίκους στο Γκιουλάι-Πολέ, όχι στη διάρκεια μιάς μάχης, αλλά μέσα στο σπίτι του κι εκτελέστηκε, κυρίως γιατί ήταν αδελφός του Νέστορα Μάχνο. Άφησε μία μεγάλη οικογένεια.

Επειδή υπάρχει έλλειψη επαρκών στοιχείων, δεν είμαστε σε θέση να δώσουμε πιο ολοκληρωμένες βιογραφικές πληροφορίες για την ατέλειωτη λίστα των ενεργών Μαχνοβιτών, που έπαιξαν σημαντικό ρόλο στο κίνημα, όπως Λαγουαχάρ: ο Γκαρκούσα, διοικητής ενός ειδικού συντάγματος Μαχνοβιτών επαναστατών, που σκοτώθηκε στα 1920· ο Κολιάντα, μέλος του στρατιωτικού επιτελείου· ο Ντερμέντζι, αξιωματικός που εκτελούσε χρέη συνδέσμου· ο Πράβντα, διοικητής μεταφορών· ο Μπονχάρετς, διοικητής του ιππικού, που σκοτώθηκε στα 1920· ο Τσομπένκο, επικεφαλής της διεύθυνσης καταστροφών· ο Μπορόβα, διοικητής ενός ειδικού αποσπάσματος· ο Ντομασένκο, επιτελάρχης· ο Ζαμπούντκο, διοικητής ενός ειδικού αποσπάσματος· ο

Τυχένκο, επικεφαλής του τομέα ανεφοδιασμού· ο Μπουργίμα, επικεφαλής της διεύθυνσης καταστροφών(2)· ο Τσοουμάκ, ταμίας του στρατού· ο Κράτ, διαχειριστής του οικονομικού τομέα, κι άλλοι πολλοί. Όλοι τους αναδύθηκαν απ' τα κατώτερα στρώματα του εργατικού πληθους στην πιο ηρωική κι επαναστατική στιγμή της ζωής τους κι υπηρέτησαν την υπόθεση του κινήματος με όλες τους τις δυνάμεις και μέχρι την τελευταία τους πνοή.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Μετά το 1920, οι Μπολσεβίκοι έγραψαν πολλά για το προσωπικό ελαττώματα του Μάχνο, βασίζοντας τις πληροφορίες τους στο ημερολόγιο της δήθεν γυναίκας του, κάποιας Φεντόρα Γκαένκο, που είχε πιαστεί αιχμάλωτη σε μία μάχη. Αλλά η γυναίκα του Μάχνο είναι η Γκαλίνα Αντρέγιεβνα Κουζνέκο. Ζούσε μαζί του απ' τα 1918. Η τελευταία ποτέ δεν κράτησε, και γι' αυτό ποτέ δεν έχασε, κανένα ημερολόγιο. Έτσι η τεκμηρίωση της Σοβιετικής εξουσίας είναι βασισμένη σε μία πλαστογραφία κι η εικόνα που αντλεί αυτή η εξουσία από ένα τέτοιο ημερολόγιο, είναι ένα κοινό ψέμα.
2. Είναι φανερό πως, στη διάρκεια των 3 χρόνων του επαναστατικού κινήματος, διάφορα άτομα κατείχαν τις ίδιες θέσεις στον Μαχνοβίτικο στρατό.

Η ΜΑΧΝΟΒΤΣΙΝΑ ΚΑΙ Ο ΑΝΑΡΧΙΣΜΟΣ

Ο αναρχισμός αγκαλιάζει δυο κόσμους: τον κόσμο της φιλοσοφίας, των ιδεών και τον κόσμο της πράξης, της δράσης. Και οι δυο είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένοι. Η αγωνιζόμενη εργατική τάξη τοποθετείται στη συγκεκριμένη, πρακτική πλευρά του αναρχισμού. Η στοιχειώδης και θεμελιακή αρχή αυτής της πλευράς είναι η αρχή της επαναστατικής πρωτοβουλίας των εργατών και της αυτοχειραφέτησής τους. Φυσική απόρριψη αυτής είναι η αρχή της εξουσίας του κράτους και της αυτοδιεύθυνσης των εργατών στη νέα κοινωνία. Αλλά μέχρι τώρα, η ιστορία των προλεταριακών αγώνων δεν περιλαμβάνει ένα μαζικό αναρχικό κίνημα, στήν καθαρή, αυστηρά καθορισμένη, θεωρητική του μορφή. Όλα τα εργατικά κι αγροτικά κινήματα που έχουν εμφανιστεί μέχρι σήμερα, ήταν κινήματα μέσα στα όρια του καπιταλιστικού καθεστώτος κι είχαν λίγο-πολύ κάποια αναρχική απόχρωση. Αυτό είναι εντελώς φυσικό και κατανοητό. Η εργατική τάξη δεν δρώ μέσα σ' έναν κόσμο επιθυμιών, αλλά μέσα στην υφιστάμενη κατάσταση που δέχεται καθημερινά τα σωματικά και ψυχολογικά χτυπήματα των εχθρικών δυνάμεων. Έξω απ' τον κόσμο των αναρχικών ιδεών, που δεν έχουν εξηλωθεί αρκετά, οι εργάτες αισθάνονται συνέχεια την επίδραση όλων των πραγματικών συνθηκών του καπιταλιστικού καθεστώτος και των ενδόμενων ομάδων του.

Οι συνθήκες της σύγχρονης ζωής κυκλώνουν τους εργάτες απ' όλες τις πλευρές, τους περιβάλλουν όπως το νερό περιβάλλει τα ψάρια στη θάλασσα. Οι εργάτες δεν είναι σε θέση να ξεφύγουν απ' αυτές τις συνθήκες. Συνακόλουθα, είναι φυσικό για τον αγώνα που κάνουν να φέρνει αναπόφευκτα τη σφραγίδα των ποικίλων συνθηκών και χαρακτηριστικών της σύγχρονης κοινωνίας. Ο αγώνας ποτέ δεν μπορεί να γεννηθεί με την ολοκληρωμένη και τέλεια αναρχική μορφή, που θα ανταποκρινόταν σ' όλες τις απαιτήσεις του ιδανικού. Μια τέτοια τέλεια μορφή είναι δυνατή μόνο μέσα σε στενορούς πολιτικούς κύκλους κι ακόμα κι εκεί, όχι στην πράξη, αλλά μόνο στα σχέδια και στα προγράμματα. Όταν οι λαϊκές μάζες ξεκινάνε έναν αγώνα μεγάλων διαστάσεων, κάνουν στην αρχή αναπόφευκτα λάθη, επιτρέπουν αντιφάσεις και παρεκκλίσεις και μόνο μέσα στην πορεία αυτού του αγώνα κατευθύνουν τις προσπάθειές τους προς το ιδανικό για το οποίο παλεύουν.

Έτσι ήταν πάντοτε. Και πάντοτε έτσι θα είναι. Όσο προεκτικά κι αν έχουμε προετοιμάσει τις οργανώσεις και προβλέψει εκ των προτέρων τη θέση της εργατικής τάξης, σε περιόδους ειρήνης, η πραγματική δράση των μαζών, απ' την πρώτη κιόλας μέρα του αποσπαστικού τους αγώνα, είναι πολύ διαφορετική από κείνη που υποθέταμε στα σχέδια. Σε μερικές περιπτώσεις το ίδιο το γεγονός της εξάπλωσης της μαζικής δράσης μπορεί να

αναστρέψει βέβαια προσδοκίες. Άλλες φορές πάλι, οι αλλαγές κατεύθυνσης και τα χτυπήματα που καταφέρνουν οι μάζες, μπορεί ν' απαιτήσουν τον καθορισμό νέων θέσεων. Και μόνο προοδευτικά τό τεράστιο κίνημα των μαζών θα στραφεί στο αυστηρά καθορισμένο κι προσηλωμένο στις αρχές δρόμο που οδηγεί στον τελικό σκοπό.

Αυτό βέβαια, δε σημαίνει πως η προκαταρκτική εγνώση των δυναμικών και των θέσεων της εργατικής τάξης δεν είναι ικανά. Αντίθετα, τό προπαρασκευαστικό έργο αυτού του είδους είναι μ' απαραίτητη προϋπόθεση για τη νίκη των εργατών. Μέσα σ' αυτά τα γενικά πλαίσια, όμως, δεν θα πρέπει ποτέ να ξεχνάμε ότι τό καθήκον δεν τελιώνει εκεί, αλλά ότι ακόμα και μετά τη νίκη, τό κίνημα θα πρέπει να είναι πάντα διορατικό, θα πρέπει να μάθει να προανατολίζεται γρήγορα σε νέες καταστάσεις, με δύο λόγια, θα χρειάζεται ακόμα μίο επαναστατική ταξική στρατηγική απ' την οποία θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό η έκβαση του αγώνα.

Τό αναρχικό ιδανικό είναι πλατύ και πλούσιο στί διάφορες πλευρές του. Παρόλα αυτά, ο ρόλος των αναρχικών στην κοινωνική πάλη των μαζών είναι εξαιρετικά διακριτικός. Τό καθήκον τους είναι να βοηθήσουν τις μάζες να βρουν τον σωστό δρόμο στον αγώνα και στην εκπόδηση της νέας κοινωνίας. Άν τό μαζικό κίνημα δεν έχει μπει στή φάση της αποσπαστικής συγκρούσης, έχουν καθήκον να βοηθήσουν τις μάζες να ξεκαθαρίσουν τη σημασία, τό καθήκοντα και τους στόχους της επερχόμενης πάλης· τό καθήκον τους είναι να βοηθήσουν τις μάζες ώστε να μπορέσουν να κάνουν τις αναγκαίες στρατιωτικές προετοιμασίες και να οργανώσουν τις δυνάμεις τους. Άν τό κίνημα έχει ήδη μπει στό στάδιο της τελικής σύγκρουσης, οι αναρχικοί θα πρέπει να ενταχθούν στό κίνημα χωρίς ν' χάσουν στιγμή· θα πρέπει να βοηθήσουν τις μάζες ν' απαλλαγούν απ' τις λαβωμένες παρεκκλίσεις, να υποστηρίξουν τις πρώτες δημιουργικές τους προσπάθειες, να τις ενισχύσουν διανοητικά, προσπαθώντας συνεχώς να βοηθήσουν τό κίνημα να παραμείνει στον δρόμο που οδηγεί προς τους ουσιαστικούς στόχους των εργατών. Αυτό είναι τό βασικό, και στην πραγματικότητα, τό μόνο καθήκον των αναρχικών στην πρώτη φάση της επανάστασης. Η εργατική τάξη μόλις νικήσει στον αγώνα κι αρχίσει την κοινωνική οικοδόμηση, δεν πρόκειται πιά να παραδώσει σε κανέναν την πρωτοβουλία για δημιουργική δουλειά. Η εργατική τάξη θα διευθύνεται τότε απ' την ίδια της τη σκέψη· θα δημιουργήσει την κοινωνία της σύμφωνα με τό σχέδιό της. Έίτε είναι αναρχικά είτε όχι, αυτά τό σχέδια, καθώς κι η κοινωνία που στηρίζεται σ' αυτά, θ' αναδυθούν μέσα απ' τους κόλπους της χειραφετημένης εργατικής τάξης, με τη μορφή και τό πλαίσιο που θα τους δώσει η ρεσέπκι κι η θέλησή της.

Όταν εξετάζουμε τη Μαχνοβτσίνα, συνειδητοποιούμε αμέσως δύο βασικές πλευρές αυτού του κινήματος: 1) την αληθινή προλεταριακή καταγωγή του, σαν ένα λαϊκό κίνημα των χαμηλότερων κοινωνικών στρωμάτων· τό κίνημα ξεπήδησε απ' τό κάτω, κι απ' την αρχή ως τό τέλος ήταν οι ίδιες οι λαϊκές μάζες που τό υποστήριξαν, τό ανέπτυξαν και τό κατεύθυναν· 2) την όχι τυχαία στήριξή του, απ' την αρχή του ακόμα, σε μερικές αναμφισβήτητα αναρχικές αρχές, όπως: α) τό δικαίωμα των εργατών να έχουν πλήρη πρωτοβουλία, β) τό δικαίωμα των εργατών νά οικονομική και κοι-

νωική αυτοδιεύθυνση και γ) η αρχή της άρνησης του κράτους στην κοινωνική δόμηση. Σ' όλη την πορεία της ανάπτυξης του, το κίνημα παρέμεινε, πισματικά κι επίμονα, πιστό σ' αυτές τις αρχές, στο όνομα των οποίων έλασε 200 · 300 χιλιάδες απ' τούς καλύτερους γιούς του λαού, απόριψε συμμαχίες με κάθε κρατική εξουσία και 3 ολόκληρα χρόνια, μέσα σέ αφάνταστα δύσκολες συνθήκες και μ' έναν πρωϊσμό σπάνιο στην ανθρώπινη ιστορία, κράτησε ψηλά την μούρη σημαία της καταπιεσμένης ανθρωπότητας, τό λάβαρο που διακηρύσσει την αληθινή ελευθερία των εργατών, την αληθινή ισότητα στη νέα κοινωνία.

Η Μαχνοβστίνη είναι ένα αναρχικό κίνημα των εργαζόμενων μαζών — όχι εντελώς ολοκληρωμένο, ούτε απόλυτα αποκρουστικό, αλλά που αγνωρίζεται παράτα αυτά για τό αναρχικό ιδανικό κι ακολουθεί τόν οργανικό δρόμο.

Ακριβώς όμως επειδή αυτό τό κίνημα βγήκε απ' τό απλόχερο των μαζών, δέ διέθετε τις αναγκαίες θεωρητικές δυνάμεις, την ικανότητα της γενίκευσης που είναι αναπόσπαστη από κάθε πλατό κοινωνικό κίνημα. Αυτή η αδυναμία εκδηλώθηκε στό γεγονός ότι τό κίνημα, αντιμετώπιζε με τή γενική κατάσταση, δέν πέτυχε ν' αναπτύξει τίς ιδέες και τά συνθήματα τό ή νά επεξεργαστεί τίς συγκεκριμένες και πρακτικές του μορφές. Αυτός είναι ο λόγος που τό κίνημα αναπτύχθηκε αργά κι οδυνηρά, ιδιαίτερα επειδή είχε νά αντιμετωπίσει τίς πολυάριθμες εχθρικές δυνάμεις που τού επιτίθονταν απ' όλες τίς πλευρές.

Θά μπορούσε νά σκεφτεί κανείς ότι οι αναρχικοί — που μιλούσαν πάντα τόσο πολύ για ένα επαναστατικό κίνημα των μαζών, που περίμεναν πολλά χρόνια ένα τέτοιο κίνημα όπως άλλοι περιμένουν τόν ερχομό τού Μεσσία — θά έτρεχαν νά προσχωρήσουν σ' αυτό τό κίνημα, νά γίνουν ένα μ' αυτό, νά τού προσφέρουν όλα τους τό είναι. Αλλά στην πράξη δέν έγινε κάτι τέτοιο.

Η πλειοψηφία των Ρώσων αναρχικών που πέρασαν απ' τό θεωρητικό σχολείο τού αναρχισμού, παρέμειναν απομονωμένοι στους κύκλους τους, που δέν χρησιμοποιούν σέ κανένα. Στέκονταν στό περιθώριο, ρωτώντας νά μάθουν τί είδους κίνημα ήταν, γιατί θά έπρεπε νά συνδεθούν με αυτό, και, χωρίς νά κάνουν καμιά κίνηση, καθησυχάζονταν με τή σκέψη πως τό κίνημα δέν φαινόταν νά είναι καθαρά αναρχικό.

Κι όμως η συμβολή τους στό κίνημα, ιδιαίτερα πριν απ' τήν περίοδο πού ο Μπολσεβικισμός μπλόκαρε τή φυσιολογική του ανάπτυξη, θά ήταν πολύτιμη. Οι μάζες είχαν άμεση ανάγκη από αγωνιστές που θά μπορούσαν νά διατυπώσουν και ν' αναπτύξουν τίς ιδέες τους, νά τούς βοηθήσουν νά υλοποιήσουν αυτές τίς ιδέες στό μεγάλο στίβο της ζωής και νά επεξεργαστούν τίς μορφές και τίς κατευθύνσεις τού κινήματος. Οι αναρχικοί δέ θέλησαν, ή δέν ήξεραν πως νά γίνουν τέτοιοι αγωνιστές. Τό αποτέλεσμα ήταν νά προκαλέσουν μεγάλη ζημιά και στό κίνημα και σ' αυτούς τούς ίδιους. Έβλαψαν τό κίνημα αποτυγχάνοντας νά τού αφιερώσουν έγκαιρα τίς οργανωτικές και πνευματικές τους δυνάμεις κι αναγκάζοντας τό έτσι νά αναπτύχθει αργά κι οδυνηρά με τίς πενιχρές θεωρητικές δυνάμεις που διέθεταν οι ίδιοι οι φτωχότεροι αγρότες. Έβλαψαν τούς εαυτούς τους μένοντας έξω απ' τή ζωντανή ιστορία, καταδικάζοντας τους έτσι στην αδράνεια και τή στειρότητα.

Είμαστε υποχρεωμένοι νά δηλώσουμε ότι οι Ρώσοι αναρχικοί παρέμειναν αδράνεις στους κύκλους τους ενώ δίπλα τους υπήρχε ένα μαζικό κίνημα ύψιστης σημασίας, ένα κίνημα μοναδικό στην τωρινή επανάσταση γιατί ανέλαβε νά εκπληρώσει τό ιστορικό καθήκον της καταπιεσμένης ανθρωπότητας.

Ταυτόχρονα όμως, ανακαλύπτουμε ότι αυτή η αξιοβιγνήτη κατάσταση δέν είναι τυχαία, αλλά πως έχει πολύ συγκεκριμένα αίτια, που θά εξετάσουμε τώρα.

Η πλειοψηφία των αναρχικών θεωρητικών μας έχει τίς ρίζες της στην ιτελλιγέντσια. Αυτό είναι πολύ σημαντικό. 'Αν και βαδίζουμε κάτω απ' τό λάβαρο τού αναρχισμού, πολλοί απ' αυτούς δέν μπορούν νά κόψουν κάθε δεσμό με τό ψυχολογικό πλαίσιο απ' τό οποίο προέρχονται. Είναι αφροσιωμένοι στην αναρχική θεωρία περισσότερο από άλλους συντρόφους' έτσι φτάνουν σταδιακά στό σημείο νά θεωρούν τούς εαυτούς τους ηγέτες τού αναρχικού κόσμου' καταλήγουν νά πιστεύουν ότι τό αναρχικό κίνημα ξεκινάει απ' αυτούς κι ότι εξορτάται απ' τήν άμεση συμμετοχή τους. Αλλά τό κίνημα ξεκίνησε πολύ μακριά απ' αυτούς, σέ μιá απομακρυσμένη επαρχία κι επιπλέον ανάμεσα στό κατώτερα στρώματα της σύγχρονης κοινωνίας. Πολύ λίγος ανάμεσα στους μεμονωμένους αναρχικούς θεωρητικούς βρήκαν στόν εαυτό τους τήν απαραίτητη ευαισθησία και τό θάρρος ν' αναγνωρίσουν ότι αυτό τό κίνημα ήταν πραγματικά εκείνο που ο αναρχισμός περιέμενε εδώ και πολλά χρόνια και νά τρέξουν τό τό βοηθήσουν. Και για νά είμαστε πιο ακριβείς, πρέπει νά πούμε ότι από όλους τούς έξυπνους και μορφωμένους αναρχικούς θεωρητικούς, μόνον ο Βολίν προσχώρησε αμετάκλητα στό κίνημα, θέτοντας στην υπηρεσία του όλες τίς ικανότητες, τίς δυνάμεις και τίς γνώσεις του. Όλοι οι άλλοι αναρχικοί θεωρητικοί έμεναν έξω από τό κίνημα. Αυτό δέν βαρύνει τήν Μαχνοβστίνη ή τόν αναρχισμό, αλλά μόνον τ' αναρχικό άτομα κι οργανώσεις που υπήρξαν τόσο στενωμιαλες, παθητικές κι ανίκανες για νά βοηθήσουν, στη διάρκεια τού ιστορικού κοινωνικού κινήματος των εργατών και των αγροτών και που ή δέν τόλμησαν ή δέ θέλησαν νά συμμετέχουν στό ίδιο τους τό σχέδιο τόσο παρουσιάστηκε με σάρκα και οστά και καλούσε στό στρατόπεδο του όλους εκείνους στους οποίους ήταν προσφιλείς η απελευθέρωση της εργατικής τάξης κι οι ιδέες τού αναρχισμού.

Μιά ακόμα πιο σημαντική πλευρά της αδράνειας και της αδιαφορίας των αναρχικών είναι η σύγχυση στην αναρχική θεωρία και τό οργανωτικό χόος στις αναρχικές γραμμές.

'Αν και τό αναρχικό ιδανικό είναι γεμάτο δύναμη, θετικό και αυτοπέδειχτο, περιέχει ωστόσο έναν αριθμό κενών, ασαφειών και παρεκκλίσεων σέ πεδία που δέν έχουν καμιά σχέση με τό κοινωνικό κίνημα των εργατών. Αυτό δημιουργεί μιá βάση για κάθε είδους διαστρεβλωτικές ερμηνείες των στόχων τού αναρχισμού και τού πρακτικού του προγράμματος.

Έτσι πολλοί αναρχικοί αφιερώνουν τήν ενεργητικότητά τους στό ερώτημα αν τό πρόβλημα τού αναρχισμού είναι η απελευθέρωση των τάξεων, τής ανθρωπότητας ή της προσωπικότητας. Τό ερώτημα αυτό στερείται περιχομιένου, αλλά βασίζεται σέ μερικές αδιευκρίνιστες αναρχικές θέσεις και προσφέρει ένα πλατό πεδίο για κατοχρήσεις της αναρχικής σκέψης και

πρακτικής.

Ένα ακόμα μεγαλύτερο πεδίο για καταχρήσεις έχει δημιουργηθεί απ' την ασαφή αναρχική θεωρία της ατομικής ελευθερίας. Προφανώς οι άνθρωποι της δράσης, που διαθέτουν αποφασιστική θέληση κι αναπτυγμένο επαναστατικό ένστικτο, καταλαβαίνουν την αναρχική ιδέα της ατομικής ελευθερίας σαν μία ιδέα αναρχικών σχέσεων με όλο τα άλλα άτομα, σαν μία ιδέα του αδιάκοπου αγώνα για την αναρχική ελευθερία των μαζών. Αλλά αυτοί που δεν ξέρουν τό πάθος της επανάστασης, που κύρια ασχολούνται με τις διακηρύξεις του "Εγώ" τους, καταλαβαίνουν αυτή την ιδέα με το δικό τους τρόπο. Όποτε έχει τεθεί σοβαρό το ζήτημα της πρακτικής αναρχικής οργάνωσης ή το ζήτημα της οργάνωσης, αρπάζονται απ' την αναρχική θεωρία της ατομικής ελευθερίας και χρησιμοποιώντας την σάββαση, απορρίπτουν κάθε οργάνωση κι έτσι ξεφεύγουν από κάθε ευθύνη. Καθώς απ' αυτούς κλείνεται στο σπίτι του, κάνει το κέφι του και διακηρύσσει τον δικό του αναρχισμό. Έτσι οι ιδέες κι η δράση των αναρχικών εκμηδενίζονται σε σημείο παραλογισμού.

Σάν αποτέλεσμα όλων αυτών, βρίσκουμε ένα μεγάλο αριθμό πρακτικών συστημάτων που υποστηρίζονται από Ρώσους αναρχικούς. Απ' το 1904 ως το 1907 είδαμε τα πρακτικά προγράμματα της Μπεζντασά (Χωρίς Εξουσία) και της Τσερνόζαμέντσι (Μαύρη Σημαία), που κήρυσαν τη μερική απαλλοτρίωση και την αναιτία τρομοκρατία σά μεθόδους της αναρχικής πάλης. Είναι εύκολο να καταλάβουμε ότι αυτά τα προγράμματα δεν ήταν τίποτα παραπάνω απ' τις αυθαίρετες τάσεις ανθρώπων που έγιναν τυχαία αναρχικοί, κι ότι τέτοια προγράμματα ήταν δυνατόν να προταθούν μέσα στα πλαίσια του αναρχισμού μόνον εξαιτίας μιας υποσυνείδητης αίσθησης ευθύνης απέναντι στο λαό και την επανάστασή του. Πιο πρόσφατα είδαμε ένα μεγάλο αριθμό θεωριών, μερικές απ' τις οποίες εκφράζουν συμπάθεια για την κρατική εξουσία ή για την άσκηση εξουσίας πάνω στις μάζες, ενώ άλλες απορρίπτουν κάθε οργανωτική αρχή και διακηρύσσουν την απόλυτη ελευθερία της προσωπικότητας' άλλες ακόμα ασχολούνται αποκλειστικά με το "παγκόσμιο" καθήκοντα του αναρχισμού και στην ουσία απορρίπτουν τις επίγειους ανάγκες της στιγμής.

Δεκάετιες ολόκληρες υπέφεραν οι Ρώσοι αναρχικοί απ' την αρρώστια της ανόργανωσης. Αυτή η αρρώστια κατέστρεψε την ικανότητά τους να σκέφτονται συγκεκριμένα και τους καταδίκασε σε ιστορική αδράνεια τη στιγμή της επανάστασης. Η ανόργανωσις είναι η διδυμη αδελφή της ανευθυνότητας και οδηγούν μαζί σε φτωχευμένες ιδέες κι ανώφελη πρακτική.

Έτσι όταν το μαζικό κίνημα, με τη μορφή της Μαχνοβόινας, ξεπήδησε απ' το σπλάχνο του λαού, οι αναρχικοί αποδείχτηκαν εντελώς απροετοίμαστοι, αναποφάσιστοι κι αδύναμοι.

Κατά τη γνώμη μας αυτό είναι προσωρινό. Μπορεί να εξηγηθεί απ' την έλλειψη αποκρυστάλλωσης και οργάνωσης των Ρώσων αναρχικών. Θα πρέπει να οργανωθούν, ν' αναπτύξουν τους δεσμούς μεταξύ όλων αυτών που αγωνίζονται για τον αναρχισμό και είναι ειλικρινά αφοσιωμένοι στην εργατική τάξη. Τότε μόνο θα εξαλειφθούν τα διασπαστικά κι αυθαίρετα στοιχεία στον αναρχισμό.

Ο Αναρχισμός δεν είναι μυστικισμός' δεν είναι διάλεξη πάνω στην ο-

μορφιά' δεν είναι κραυγή απελπισίας. Το μεγαλείο του οφείλεται, πάνω απ' όλα, στην αφοσίωσή του στην υπόθεσή της καταπιεσμένης ανθρωπότητας. Εμπεριέχει την αλήθεια, τον ηρωισμό και τις επιδιιώξεις των μαζών κι είναι σήμερα η μόνη κοινωνική θεωρία στην οποία οι μάζες μπορούν να στηρίξουν τον αγώνα τους. Για να δικαιωθεί όμως αυτή η εμπιστοσύνη, δεν αρκεί μόνο να είναι ο αναρχισμός μία μεγάλη ιδέα κι οι αναρχικοί οι Πλατωνικοί του ρήτορες. Οι αναρχικοί πρέπει να συμμετέχουν αδιάκοπα κι άμεσα στο επαναστατικό κίνημα των μαζών. Μόνον τότε θα εκφράζει το κίνημα την πληρότητα του αναρχικού ιδεώδους. Αλλά τίποτα δε γεννιέται απ' το τίποτα. Κάθε επίτευγμα απαιτεί συνεχή προσπάθεια και θυσίες. Ο αναρχισμός χρειάζεται να βρει την ενότητα της θέλησης και την ενότητα της δράσης για να καθορίσει με ακρίβεια τον ιστορικό του ρόλο. Ο αναρχισμός πρέπει να πλησιάσει τις μάζες και να συγχωνευτεί μαζί τους.

Μολονότι η Μαχνοβόινα γεννήθηκε κι αναπτύχθηκε ανεξάρτητα, χωρίς την επίδραση αναρχικών οργανώσεων, η μοίρα της ήταν στενά συνδεδεμένη μ' αυτή του αναρχισμού, στη διάρκεια της Ρώσικης επανάστασης. Η ίδια η ουσία της Μαχνοβόινας έλαμψε με τό φως του αναρχισμού, κι αυθόρμητα τράβηξε τον αναρχισμό στους κόλπους της. Οι μάζες των επαναστατών υιοθέτησαν μόνον τον αναρχισμό ανάμεσα σ' όλες τις άλλες κοινωνικές θεωρίες. Ένας μεγάλος αριθμός επαναστατών αυτοαποκαλούνταν αναρχικοί και δεν αποκήρυξαν αυτό το όνομα ούτε κι όταν βρέθηκαν αντιμέτωποι με τον θάνατο. Ταυτόχρονα, ο αναρχισμός έδωσε στην Μαχνοβόινα μερικούς ξεχωριστούς αγωνιστές, που με πάθος κι αφοσίωση αφιέρωσαν όλες τις δυνάμεις και τις γνώσεις τους σ' αυτό το κίνημα. Όσο μικρός κι αν ήταν ο αριθμός αυτών των αγωνιστών, πέτυχε να προσφέρει πολλά στο κίνημα και συνέδεσε τον αναρχισμό με την τραγική μοίρα της Μαχνοβόινας.

Τα περυσμένα του αναρχισμού και της Μαχνοβόινας άρχισαν να συνδέονται στα μέσα του 1919. Οι δεσμοί τους εδραιώθηκαν στην Ουκρανία το καλοκαίρι του 1920 απ' την ταυτόχρονη επίθεση των Μπολσεβίκων ενάντια στους Μαχνοβίτες και τους αναρχικούς, και τούνησαν ιδιαίτερα τον Οκτώβρη του 1920, την εποχή της στρατιωτικοπολιτικής συμφωνίας μεταξύ Μαχνοβιτών και Σοβιετικής εξουσίας, όταν οι Μαχνοβίτες απαιτήσαν, σαν πρώτο όρο αυτής της συμφωνίας, ν' αφεθούν ελεύθεροι όλοι οι Μαχνοβίτες κι αναρχικοί κρατούμενοι στις φυλακές της Ουκρανίας και της Μεγαλορωσίας, και να τους δοθεί το δικαίωμα της ελευθερίας κήρυξης και διάδοσης των ιδεών και θεωριών τους.

Θα περιγράψουμε τη συμμετοχή των αναρχικών στο Μαχνοβίτικο κίνημα με χρονολογική σειρά:

Στη διάρκεια των πρώτων ημερών της επανάστασης του 1917, οργανώθηκε στο Γκιουλάι-Πολέ μία ομάδα αναρχοκομμουνιστών' η ομάδα αυτή έκανε σημαντική επαναστατική δουλειά στην περιοχή. Απ' αυτή την ομάδα βγήκαν μερικά αξιόλογα μέλη και καθοδηγητές της Μαχνοβόινας: ο Ν. Μάχνο, ο Σ. Καρένικ, ο Μαρτσένκο, ο Καλασνίκωφ, ο Λιούτσι, ο Γκριγκόρυ Μάχνο κι άλλοι. Αυτή η ομάδα διατήρησε στενούς δεσμούς με το Μαχνοβίτικο κίνημα απ' τις απαρχές του κίλους.

Γύρω στα τέλη του 1918 και στις αρχές του 1919, οργανώθηκαν στην περιοχή της Μαχνοβόινας κι άλλες αναρχικές ομάδες και προσπάθησαν να

συνδεθούν μαζί της. Πάντως, μερικές απ' αυτές τις ομάδες, όπως στο Μπερντιάνσκ και σε μερικά άλλα μέρη, δέ στάθηκαν αντάξιες του ονόματός τους και μόνον εμπόδια δημιούργησαν στο κίνημα. Ευτυχώς το κίνημα ήταν αρκετά υγιές για να μπορεί ν' ανταπεξέλθει και χωρίς αυτές.

Στις αρχές του 1919 υπήρχαν στο Γκιουλάι-Πολέ όχι μόνο ντόπιοι αναρχικοί αγρότες όπως ο Μάχνο, ο Καρένικ, ο Μαρτσένκο, ο Βασιλέφσκυ κι άλλοι, αλλά κι αναρχικοί που προέρχονταν από οργανώσεις άλλων πόλεων, όπως ο Μπουρμπύγκα, ο Μιχάλεφ - Παβλένκο κι άλλοι. Δουλεύει αποκλειστικά μέσα στους κόλπους του επαναστατικού στρατού στο μέτωπο ή στα μετόπισθεν.

Την άνοιξη του 1919 έφτασαν στο Γκιουλάι-Πολέ μερικοί σύντροφοι με την πρόθεση να οργανώσουν την πολιτιστική κι εκπαιδευτική δραστηριότητα στην περιοχή: έβγαλαν την εφημερίδα "Πούτκ Σβομπόντ" — τό κύριο όργανο των Μαχνοβιτών — κι οργάνωσαν την Αναρχική Ομοσπονδία του Γκιουλάι-Πολέ, που δούλεψε μέσα στο στρατό καθώς κι ανάμεσα στους αγρότες.

Εκείνη την περίοδο, οργανώθηκε στο Γκιουλάι-Πολέ μία αναρχική ομάδα που συνδεόταν με τη Συνομοσπονδία "Ναμπάτ". Αυτή η ομάδα συνεργάστηκε στενά με τους Μαχνοβίτες, ιδιαίτερα στον πολιτιστικό τομέα κι εξέδωσε μία τοπική εφημερίδα, τη "Ναμπάτ". Σύντομα αυτή η οργάνωση συγχωνεύτηκε με την Αναρχική Ομοσπονδία του Γκιουλάι-Πολέ.

Τόν Μάη, ήλθαν στο Γκιουλάι-Πολέ 36 αναρχικοί εργάτες απ' τό Ιβάνοβο-Βοζνέσοβκ. Ανάμεσά τους βρισκόταν οι πασιγνώστοι αναρχικοί Τσερνιάκωφ και Μακέγεφ. Μερικοί απ' αυτούς εγκαταστάθηκαν σε μία κομμούνια, 4 περίπου μίλια μακριά από τό Γκιουλάι-Πολέ, άλλοι ανέλαβαν πολιτιστική δουλειά στην περιοχή, κι οι υπόλοιποι εντάχθηκαν στο στρατό.

Επίσης, τόν Μάη του 1919, η Συνομοσπονδία Αναρχικών Οργανώσεων της Ουκρανίας "Ναμπάτ", η πιο δραστήρια κι αποτελεσματική απ' όλες τις αναρχικές οργανώσεις της Ρωσίας, άρχισε να αντιλαμβάνεται πως ο παλιός της επαναστατικής ζωής των μαζών χτυπούσε στην απελευθερωμένη επαναστατική περιοχή. Η "Ναμπάτ" αποφάσισε να κατευθύνει τις δυνάμεις της προς αυτήν την περιοχή. Στις αρχές του Ιούνη του 1919, έστειλαν στο Γκιουλάι-Πολέ μερικούς αγωνιστές, μεταξύ των οποίων ήταν ο Βολίν, ο Μπρατνίβ κι ο Ιωσήφ Εμιγκράντ. Επρόκειτο να μεταφέρουν τό κεντρικά όργανα της Συνομοσπονδίας στο Γκιουλάι-Πολέ άμεσα μετά τό συνέδριο εργατών και αγροτών, που είχε οριστεί για τις 15 Ιούνη απ' τό Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο. Αλλά οι ταυτόχρονοι επιθέσεις των Μπολσεβίκων και των Ντενικινιστών στην περιοχή, εμπόδιαν την πραγματοποίηση αυτού του σχεδίου. Ο Μπρατνίβ ήταν ο μόνος που κατόρθωσε να φτάσει στο Γκιουλάι-Πολέ, αλλά έν όμει τις γενικές οπισθοχώρησης αναγκάστηκε να γυρίσει πίσω μετά 1 - 2 μέρες. Ο Βολίν κι οι άλλοι δέν μπόρεσαν να φύγουν απ' τό Αικατερίνοσλαβ, και μόνον τόν Αύγουστο του 1919, κατάφεραν να ενωθούν με τόν Μαχνοβιτικό στρατό που οπισθοχωρούσε, κοντά στην Οδησσό.

Οι αναρχικοί λοιπόν, προσχώρησαν στο κίνημα πολύ αργά, αφού είχε ήδη διακοπεί η φυσολογική του ανάπτυξη, αφού είχε εκποστεί απ' τό πλαίσιο της κοινωνικής οικοδόμησης κι είχε εξαναγκαστεί απ' την πίεση

των περιστάσεων ν' αφοσιωθεί πρωταρχικά στη στρατιωτική δραστηριότητα.

Απ' τό τέλος του 1918 ως τόν Ιούνη του 1919 οι συνθήκες για δημιουργική δουλειά στην περιοχή ήταν εξαιρετικά ευνοϊκές: τό μέτωπο ήταν 200 περίπου μίλια μακριά, κοντά στο Ταγκανρόγκ, κι ο πολυάριθμος πληθυσμός που βρισκόταν διασκορπισμένος σε 8 - 10 περιφέρειες ζούσε ανενόχλητος.

Αργότερα οι αναρχικοί μπόρουσαν να δουλέψουν μόνο μέσα σε συνθήκες στρατιωτικής δράσης, κάτω από συνθήκες πυρά που έρχονταν από όλες τις πλευρές κι ήταν υποχρεωμένοι να μετακινούνται καθημερινά από μέρος σε μέρος. Οι αναρχικοί που εντάχθηκαν στο στρατό έκαναν ό,τι μπόρουσαν κάτω απ' αυτές τις συνθήκες του αδιάκοπου πολέμου. Μερικοί απ' αυτούς, όπως ο Μακέγεφ κι ο Κόγκαν, πήραν μέρος σε στρατιωτικές δραστηριότητες κι οι περισσότεροι πάντως έκαναν πολιτιστική δουλειά ανάμεσα στους επαναστάτες και στα χωριά απ' όπου πενούσε ο Μαχνοβιτικός στρατός. Αυτό όμως δέν ήταν δημιουργική κι εποικοδομητική δουλειά μέσα στις μάζες, με την πιο πλήρη έννοια αυτών των λέξεων. Οι συνθήκες του συνεχούς πολέμου περιόριζαν αυτή τη δραστηριότητα κυρίως σε επιφανειακή προπαγάνδα. Ήταν αδύνατο να διανοηθεί κανείς δημιουργική, θετική δουλειά. Σε λίγες μόνο σπάνιες περιπτώσεις, όπως λογουχάρη μετά την κατάληψη του Αλεξαντρόφσκ, του Μπερντιάνσκ, του Μελιτοπόλ κι άλλων πόλεων και περιφερειών, μπόρεσαν οι αναρχικοί κι οι Μαχνοβίτες να βάλουν τις βάσεις για μία πιο εκτεταμένη και βαθιά δραστηριότητα. Αλλά ένα ακόμη πολεμικό κύμα απλώθηκε απ' τη μία πλευρά ως την άλλη, παρασέρνοντας κάθε ίχνος της δουλειάς τους, κι αναγκάζοντάς τους για μία ακόμα φορά να περιοριστούν στην επιφανειακή αγκιτάτσια και προπαγάνδα ανάμεσα στους αντάρτες και τους αγρότες. Οι καιροί ήταν εχθρικοί για μεγάλη κλιμακωτή δημιουργική δουλειά ανάμεσα στις μάζες.

Με βάση αυτή την περίοδο, μερικά άτομα που δέν πήραν μέρος στο κίνημα ή που συμμετείχαν για πολύ σύντομο διάστημα, έβγαλαν τό λαθεμένο συμπέρασμα ότι η Μαχνοβταίνα ήταν υπερβολικά στρατιωτική, ότι σφίριωσε υπερβολική προσοχή στη στρατιωτική πλευρά και ελάχιστη στη θετική δουλειά μέσα στις μάζες. Στην πραγματικότητα όμως, η στρατιωτική περίοδος της ιστορίας της, δέν προήλθε κατά κανένα τρόπο απ' τη Μαχνοβταίνα, αλλά μάλλον απ' τις συνθήκες που την περιβάλλανε μετά τό μέσα του 1919.

Οι Μπολσεβίκοι κρατιστές συνειδητοποιούσαν πολύ καλά τη σημασία του Μαχνοβιτικού κινήματος και της θέσης του αναρχισμού στη Ρωσία. Ήξεραν πολύ καλά ότι ο αναρχισμός στη Ρωσία, επειδή προς τό παρόν δέν είχε καμία σύνδεση με ένα μαζικό κίνημα τόσο σημαντικό όπως η Μαχνοβταίνα, δέν είχε ερείσματα και δέν μπόρουσε ούτε να τούς απειλήσει ούτε να τούς βάλει σε κίνδυνο. Κι αντίστροφα, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις τους, ο αναρχισμός ήταν η μόνη αντίληψη πάνω στην οποία μπόρουσε να στηριχθεί η Μαχνοβταίνα στον αδυσώπητο αγώνα της ενάντια στον Μπολσεβικισμό. Νά γιατί έκαναν κάθε προσπάθεια για να κρατήσουν μακριά τό ένα κίνημα απ' τό άλλο. Και, για νά είμαστε δίκαιοι μαζί τους, θα πρέπει να τονίσουμε ότι αυτό τό πραγματοποιήσαν άκαμπτα: έβγαλαν την Μαχνοβταίνα

έξω από κάθε ανθρώπινο νόμο. Και σ'α συνεταιί γνώστες τών πολιτικών πραγμάτων, ενήργησαν στή Ρωσία κι ιδιαίτερα στό εξωτερικό, σάν η κήρυξη εκτός νόμου τής Μαχνοβταίνα νά ήταν αυτονόητη γιά τόν καθένα, σάν αυτό νά ήταν αδύνατο νά γεννήσει οποιασδήποτε αμφιβολίες, και σ'α μόνον όσοι ήταν τυφλοί ή εντελώς άσχετοι μέ τή Ρωσία νά μήν κατόρθωσαν ν' αναγνωρίσουν τά μέτρα τους σ'α δίκαια και λογικά.

Οι Μπολσεβίκοι δέν κήρυξαν επίσημα παράνομη τήν αναρχική ιδέα, αλλά έδωσαν τόν χαρακτηρισμό τής "Μαχνοβίτικης" σ'ε οποιαδήποτε επαναστατική χειρονομία και σ'ε οποιαδήποτε ελικρινή πράξη στήν οποία συμμετείχαν αναρχικοί — και μέ πλήρη αθωότητα, σάν αυτό νά ήταν ξεκάθαρο στόν καθένα όπως τό φώς τής μέρας, έφρχιναν τούς αναρχικούς στις φυλακές, τούς τουφέκιζαν και τούς αποκεφάλιζαν. Σ'ε τελευταία ανάλυση, η Μαχνοβταίνα κι ο αναρχισμός, επειδή δέν έσκαψαν τό κεφάλι στούς Μπολσεβίκους, είχαν τήν ιδέα μεταχείριση απ' αυτούς.

Η ιστορία που μόλις αφηγηθήκαμε δέν προσφέρει ούτε κατά διάνοια μιά διεξοδική εικόνα τού κινήματος στό σύολό του. Απλώς ανιχνεύσαμε — πολύ συνοπτικά — τήν ιστορία μιάς μόνο, άν και κεντρικής, τάσης αυτού τού κινήματος, δηλαδή τήν τάση που γεννήθηκε στήν περιοχή τού Γκιουλί-Πολε. Αυτή η τάση ήταν ένα μόνο τμήμα ενός πολύ μεγαλύτερου συνόλου. Η Μαχνοβταίνα, σάν κοινωνικό κίνημα τών Ουκρανών εργατών, ήταν πολύ πιο εκτεταμένη απ' τήν εικόνα που μπερέσαμε νά δώσουμε. Τό πνεύμα της και τά συνθήματά της αντιηχοούσαν σ' όλη τήν Ουκρανία. Κοινωνική και ψυχολογική αγκιεάτια έγιναν ανάμεσα στούς αγρότες και τούς εργάτες σχεδόν κάθε επαρχίας τής Ουκρανίας' παντού οι εργατικές μάζες έκαναν απόπειρες γιά νά πραγματώσουν τήν ανεξαρτησία τους μέ τήν έννοια που η Μαχνοβταίνα έδινε σ' αυτή τή λέξη' παντού ο λαός άκουγε καλέσματα γιά κοινωνική επανάσταση και προσπαθούσε νά συμμετέχει στήν επαναστατική πάλη και στή μαζική επαναστατική δημιουργική δραστηριότητα. Κι άν μπορούσαμε νά παρακολουθήσουμε όλα τά παρακλάδια τού κινήματος που απλώνονταν σ' ολόκληρη τήν Ουκρανία, άν μπορούσαμε ν' ανιχνεύσουμε τήν ιστορία καθεμιάς απ' αυτές τίς τάσεις και μετά συνδέοντάς τες μεταξύ τους νά τίς φωτίσουμε στό φώς τού συνόλου, τότε θα είχαμε καταφέρει νά συμπληρώσουμε ένα μεγαλειώδη πίνακα μερικών εκατομμυρίων εξεγερμένων ανθρώπων, που αγωνίστηκαν, κάτω απ' τή σημαία τής Μαχνοβταίνα γιά τίς θεμελιακές ιδέες τής επανάστασης — τήν ελευθερία και τήν ισότητα. Δυστυχώς όμως είναι αδύνατο νά πραγματοποιηθεί ένα τέτοιο έργο μέσα στις συνθήκες τής σημερινής Μπολσεβίκικης ζωής, σκόμα κι άν κάποιος είναι πρόθυμος νά υποστεί κάθε είδους ταλαιπωρία.

Ακόμα κι αυτή η εργασία, που ασχολείται μέ μιά μόνο τάση τού κινήματος, έχει σ'ε ένα μεγάλο βαθμό συμπυκνωθεί. Εξαιτίας τής απουσίας μιάς μεγάλης ποσότητας τεκμηριωμένου και πραγματικού υλικού, αυτή η εργασία είναι αθέλητα συντομευμένη και στή μορφή και στό περιεχόμενό της.

Τρέφουμε τή βάσιμη ελπίδα ότι κάποτε θά γραφτεί μιά πιο ολοκληρωμένη ιστορία τού Μαχνοβίτικου κινήματος.

Εκτός απ' τά μειονεκτήματα που μόλις αναφέραμε, αυτή η εργασία ίσως νά πάσχει κι απ' τό ότι οι αρνητικές πλευρές τού κινήματος δέν εξετάστηκαν ικανοποιητικά.

Κανένα κοινωνικό κίνημα ιστορικής σημασίας, όσο υψηλοί κι άν είναι οι στόχοι του, δέν μπορεί ν' αποφύγει τά λάθη, τίς σοβαρές αδυναμίες, τίς αρνητικές πλευρές. Όλα αυτά υπήρχαν κατάφωρα και στή Μαχνοβταίνα. Αλλά δέν πρέπει ποτέ νά ξεχνάμε ότι η Μαχνοβταίνα δέν είχε τήν ευκαιρία νά κάνει κοινωνικά πειράματα, και συνακόλουθα δέν μπορούσε νά πληνηθεί σ' αυτό τό πεδίο. Η Μαχνοβταίνα δέν είναι παρά ένα ισχυρό κίνημα των μαζών, η ανιδιοτελής τους προσπάθεια νά νικήσουν τήν αντίδραση και νά σώσουν τήν υπόθεση τής επανάστασης. Συνακόλουθα, σ' αυ-

τό τό πεδίο πρέπει ν' αναζητήσουμε τις αδυναμίες του κινήματος.

Τό βασικό μειονέκτημα τού κινήματος βρίσκεται στο γεγονός ότι στα 2 τελευταία χρόνια του, αφοσιώθηκε κύρια στη στρατιωτική δραστηριότητα. Αυτό δέν ήταν μιά οργανική αδυναμία τού ίδιου τού κινήματος, αλλά μάλλον η κακοτυχία του — επλήθηκε στο κίνημα απ' τήν κατάσταση, που επικρατούσε στην Ουκρανία.

Τρία χρόνια αδιάκοπων εμφυλίων πολέμων μετέβαλαν τή νότια Ουκρανία σ' ένα μόνιμο πεδίο μάχης. Πολυάριθμοι στρατοί διαφόρων κομμάτων τή διέσχισαν προς όλες τις κατευθύνσεις, προξενώντας υλική, κοινωνική κι ηθική καταστροφή στους αγρότες. Αυτό εξάντλησε τήν αγροτιά. Κατέστρεψε τό πρώτα της πειράματα στο πεδίο τής εργατικής αυτοδιεύθυνσης. Σύντριψε τό πνεύμα τής κοινωνικής δημιουργικότητας. Αυτές οι συνθήκες απόκοψαν τή Μαχνοβταίνα απ' τήν υγιή της βάση, απ' τήν κοινωνική δημιουργική δουλειά μέσα στις μάζες και τήν ανάγκασαν νά αφοσιωθεί στον πόλεμο — τόν επαναστατικό πόλεμο, είναι αλήθεια, αλλά που παρόλα αυτά, δέν έπαυε νά είναι πόλεμος.

Ακόμα και σήμερα οι εχθροί τής ελευθερίας αφιερώνουν όλες τους τις δυνάμεις για νά εμποδίσουν τήν εξέγερση νά ξεφύγει απ' τό δύσκολο δρόμο τών στρατιωτικών επιχειρήσεων. Αυτή είναι η μεγάλη τραγωδία τής Μαχνοβταίνας. Υπέφερε απ' αυτό πάνω από 2 χρόνια, κι άν κρίνουμε απ' τήν κατάσταση που επικρατεί στη Ρωσία, αυτή η τραγωδία θά συνεχιστεί.

Τά γεγονότα αυτά δίνουν από μόνο τους μιά απάντηση σ' εκείνους τους αναρχικούς που, βασιζόμενοι σέ μαρτυρίες από τρίτο ή τέταρτο χέρι — και γι' αυτό διαστρεβλωμένες — κατηγορούν τή Μαχνοβταίνα για τόν πολεμικό της χαρακτήρα και γι' αυτό τό λόγο στέκονται μακριά απ' αυτή. Ο στρατιωτικός χαρακτήρας ε π ι β λ ή θ η κ ε στο κίνημα. Επιπλέον, κάθε εξουσία που εμφανίστηκε στην Ουκρανία, και κυρίως οι Κομμουνιστές, έκανε κάθε δυνατή προσπάθεια για νά οδηγήσει τή Μαχνοβταίνα σ' ένα αδιέξοδο από όπου υπήρχε μόνο μιά έξοδος: ο ληστοςυμμοριτισμός. Η όλη στρατηγική τής Σοβιετικής κυβέρνησης στην πάλη της εναντίον τής Μαχνοβταίνας στα 3 τελευταία χρόνια, σχεδιάστηκε γι' αυτόν τό σκοπό. Είναι δυνατό αυτές οι Μπολσεβίκικες μηχανορραφίες νά θεωρηθούν μειονεκτήματα τής Μαχνοβταίνας; Και βέβαια όχι. Όταν συζητάμε για τό στρατιωτικό χαρακτήρα τού κινήματος, δε θά πρέπει νά ξεκινάμε απ' τό γεγονός πως η Μαχνοβταίνα αφιέρωσε πολύ χρόνο σέ μάχες πυροβολικού και ιππικού' θά έπρεπε μάλλον νά ρωτήσουμε πως ξ ε κ ι ν η σ α ν οι Μαχνοβίτες, τ i σ τ ο χ ο υ ε επιδίωκαν, και τί μ έ σ α διέθεταν για νά τους πραγματοποιήσουν.

Έπρεπε ότι ξεκίνησαν εκδιώκοντας τόν Αταμάνο απ' τή χώρα και διακήρυσσαν ότι όλη η γή κι όλη η βιομηχανία ανήκουν στους εργαζόμενους. Ο σκοπός τους ήταν η οικοδόμηση μιάς ελεύθερης ζωής βασισμένης στην πλήρη κοινωνική κι οικονομική ανεξαρτησία τής εργατικής τάξης. Τό μέσο τους ήταν η κοινωνική επανάσταση και τό ελεύθερο εργατικό συμβούλιο.

Σάν δραστήριοι επαναστάτες δέν περιορίστηκαν βέβαια στο διώξιμο τού Αταμάνου και στη διακήρυξη τών δικαιωμάτων τους. Για νά καταστρέψουν ολοκληρωτικά τήν μπουρζουαζία και για νά εξασφαλίσουν τά δικαιώ-

ματα και τις επαναστατικές κατακτήσεις τους, οργάνωσαν ένοπλη αυτοάμυνα, αποδεικνύοντας έτσι τή βαθιά κατανόηση τού ρόλου τους στην κοινωνική επανάσταση. Τό θετικό πρόγραμμα τής επανάστασης μπορεί νά πραγματοποιηθεί μ' επιτυχία μόνον με τήν προϋπόθεση ότι οι εργάτες θά καταστρέψουν τή στρατιωτική δύναμη τού αστικού κράτους τήν κατάλληλη στιγμή.

Επειδή τό κίνημα, σά μιά ενεργητική κι επιθετική δύναμη δέν ήταν γεφυρωμένο, αλλά περιορισμένο σέ λίγες επαρχίες, βρισκόταν περικυκλωμένο από εχθρικές δυνάμεις: τούς κρατιστές Πετλιουριστές, τούς κρατιστές Μπολσεβίκους και τις τεράστιες ένοπλες δυνάμεις τού Ντενίκιν, που τού επιτίθονταν απ' όλες τις πλευρές με κολοσσιαία στρατιωτική δύναμη. Ήταν ευνόητο ότι τό κίνημα έπρεπε νά αλλάξει σημαντικά τή στρατηγική του, τούς τρόπους και τό μέσο δράσης κι αναγκάστηκε ν' αφιερώσει ένα μεγάλο μέρος τών δυνάμεών του στη στρατιωτική πλευρά τού αγώνα για τήν ελευθερία. Αλλά όπως είπαμε αυτό δέν ήταν τό λάθος του, αλλά η κακοτυχία του.

Οι πολεμικές συνθήκες που συνεχώς περικύκλωναν τούς Μαχνοβίτες, τούς δημιούργησαν πολλά χαρακτηριστικά που φερόνταν στην ιδιαίτερη κατάσταση τους: τήν αυστηρή στρατιωτική πειθαρχία και τήν υπερβολική σκληρότητα απέναντι στους εχθρούς τους. Παρά τό χαρακτηριστικό αυτό, οι Μαχνοβίτες παρέμειναν πρώτα απ' όλα επαναστάτες. Όταν κατάλαβαν τό Αικατερίνοβολ, τόν Οκτώβρη τού 1919, οι Μαχνοβίτες δέν πείραξαν καθόλου τούς στρατιώτες τού Ντενίκιν ή τών άλλων στρατών που νοσηλεύονταν στο νοσοκομείο τής πόλης, είτε ήταν απλοί στρατιώτες είτε αξιωματικοί. Κι αυτοί οι ίδιοι Μαχνοβίτες εκτέλεσαν τούς δικούς τους διοικητές, Μπαγκκντάουφ και Λόσκεβιτς για παραβιάσεις τής πειθαρχίας και τής επαναστατικής τιμής(1).

Στό Κεφάλαιο Β αναφέραμε ορισμένα λάθη κι αδυναμίες τού κινήματος. Άλλα σφάλματα και μειονεκτήματα τού κινήματος είναι τόσο σπουδαία κι ασήμαντα, που δέν υπάρχει λόγος νά ασχοληθούμε μαζί τους(2).

Τό ερώτημα είναι — τί γίνεται μετά;

Στή διάρκεια τού προηγούμενου ενάμιση χρόνου, ο αγώνας τών Μαχνοβιτών εναντίον τής Κομμουνιστικής εξουσίας είχε έναν αποκλειστικό στρατιωτικό χαρακτήρα. Η οργανωτική ή η εκπαιδευτική δουλειά ανάμεσα στους αγρότες και τούς εργάτες ήταν αδύνατη. Δέν υπήρχαν περιθώρια για ελεύθερη σοσιαλιστική οικοδόμηση. Ποιό τό όφελος τής συνέχισης ενός τέτοιου αγώνα; Πάνω σέ ποιές ελπίδες μπορούσε νά στηριχθεί;

Είναι φανερό πως αυτή τή στιγμή, που μιά λατρεία τού μιλιταρισμού έχει εφωτισθεί σ' ολόκληρη τήν επικράτεια τού Ρώσικου Κράτους, που οι λαϊκές μάζες τής Ουκρανίας και τής Μεγαλωρωσίας είναι απόλυτα υποταγμένες, που ολόκληρη η χώρα έχει μολυνθεί από μιά επιδημία καταγωγέλιων και κατασκευασμένων δικών, η κατάσταση τής Μαχνοβταίνας είναι κρίσιμη κι οποιαδήποτε συνέχιση τού αγώνα φαίνεται μάταιη. Τό συμπέρασμα αυτό

όμως βγαίνει μόνον αν το ερώτημα εξετάζεται από μία στενή, κρατιστική σκοπιά.

Ζούσε μιά επαναστατική εποχή που ακύριζε από μαζικά επαναστατικά κινήματα εργατών κι αγροτών, κινήματα που εναλλάσσονται με αντιδραστικές απόπειρες διαφόρων εξουσιών να γίνουν κύριοι αυτών των κινήματων και να εγκαθιδρύσουν τη δικτατορία τους. Το μαζικό κίνημα του Φλεβάρη - Μάρτη του 1917, παραχώρησε τη θέση του στην κυβέρνηση της Δούμας. Το αγροτοβιομηχανικό μαζικό κίνημα του καλοκαιριού του 1917, γέννησε, σαν αντίπαρό του, την αστικοσοσιαλιστική κυβέρνηση συνουσιασμού. Και στο αποκορύφωμα του ισχυρού Οκτωβριανού κινήματος των εργατών κι αγροτών, εμφανίστηκε η Κομμουνιστική κυβέρνηση.

Τό γεγονός ότι η Κομμουνιστική εξουσία κατόρθωσε να διατηρηθεί πολύ καιρό στην επαναστατική Ρωσία, έκανε πολλούς να σκεφτούν ότι αυτό το σύστημα είναι το προϊόν της Ρώσικης επανάστασης κι η φυσιολογική της μορφή. Αλλά αυτό είναι τελείως λανθάνον. Η Ρώσικη επανάσταση βρίσκεται στον αντίποδα, στο εκ διαμέτρου αντίθετο άκρο της Κομμουνιστικής εξουσίας. Σ' όλη τη διάρκεια της Ρώσικης επανάστασης, η Κομμουνιστική εξουσία δεν ήταν παρά η πιο δόλια, η πιο εύκαμπτη και ταυτοχρόνα η πιο σταθερή μορφή αντίδρασης. Πάλευσε ενάντια στη Ρώσικη επανάσταση απ' τη μέρα που άρχισε. Στην πάλη αυτή οι εργατικές μάζες της Ρωσίας έχουν ήδη χάσει τις κυριότερες κατακτήσεις της επανάστασής τους: την ελευθερία της οργάνωσης, του λόγου, του τύπου, το απαραβίαστο της ζωής, κλπ. Αυτή η πάλη εξαπλώθηκε σ' ολόκληρη τη Ρωσία, επηρεάζοντας κάθε χωριό και κάθε εργοστάσιο - το αποκορύφωμά της ήταν ο επαναστατικός ξεσηκώνισμας στην Ουκρανία - επανεμφανίστηκε σε μερικές επαρχίες της Μεγαλωρωσίας κι αντήχησε ξανά, τον Φλεβάρη - Μάρτη του 1921, στην εξέγερση της Κροστάνδης(3).

Σήμερα η Ρωσία περνά μιά φάση οξυμένης αντίδρασης. Είναι αδύνατο να προβλέψουμε αν θα νικήσει το επαναστατικό κίνημα των εργατών κι αγροτών, ή αν θα πετύχει η αντίδραση τη διατήρησή της και την εδραίωση της εξουσίας της. Αλλά ένα πράγμα είναι ξεκάθαρο: ότι η επαναστατική εποχή που άρχισε στη Ρωσία με κανένα τρόπο δεν έχει τελειώσει - τεράστια επαναστατική ενέργεια συσσωρεύεται στους εργάτες και τους αγρότες - έχουν ακόμα μπροστά τους στα μπροστόφλασκά τους και μπορούν ακόμα να συμμετάσχουν σε μαζικές επαναστατικές πράξεις στο άμεσο μέλλον.

Η επαναστατική δράση θα μπορούσε να ξαναγεννηθεί κάτω από 3 συνθήκες. Πρώτα, απ' την άμεση πάλη των μαζών ενάντια στη Μπολαβίτικη αντίδραση. Δεύτερο, θα μπορούσε να προκληθεί απ' την επίθεση μιάς ξένης μπουρζουαζίας ενάντια στη Ρώσικη επανάσταση. Και τρίτο, θα μπορούσε να υποκινηθεί αν κάποια δύναμη που ανατράπηκε στη διάρκεια της πορείας της επανάστασης, επιχειρούσε ν' αλλάξει αυτή την πορεία. Με την πρώτη ματιά θα φαινόταν ότι οι δυο τελευταίες συνθήκες - η απειθανάσταση απ' ξένη κι η απεινανάσταση από μέσα - δε θα πρόσθεταν τίποτα νέο στην υπάρχουσα Κομμουνιστική απεινανάσταση. Αλλά δεν είναι έτσι. Σα νέες δυνάμεις θα μπορούσαν να πυροδοτήσουν τις μάζες, που ίσως να κατάφεραν τότε να συντρίψουν το αντιδραστικό Κομμουνιστικό κέλυφος που τις περιβάλλει, και να συνεχίσουν την παραπέρα ανάπτυξη της επανασ-

στασης.

Η Μαχνοβτοίνα αντλεί ζωή απ' αυτές τις επαναστατικές δυνάμεις των μαζών που κατέστειλε προσωρινά η απεινανάσταση Μέσα απ' αυτές είναι που η Μαχνοβτοίνα πραγματοποιεί τα λαμπρά επαναστατικά επιτεύγματα που η Σοβιετική εξουσία χρεώνει ψεύτικα στο ενεργητικό της. Ήταν η Μαχνοβτοίνα που έθαψε την κυβέρνηση του Αταμάνου, που συνίπνε το γέλοιό της του Πετλιούρα, που υπερασπίστηκε την επανάσταση εναντίον του Ντενίκιν, και που συντέλεσε σε σημαντικό βαθμό στην τελική ήττα του Βρόνγκελ.

Ίσως να φαίνεται παράδοξο, αλλά είναι παρόλε αυτά αναμφισβήτητο, ότι η Κομμουνιστική εξουσία φύτεψε κι εδραίωσε την εξουσία της στη Ρωσία εξαιτίας του εκπληκτικού αγώνα των Μαχνοβιτών ενάντια στις πολυάριθμες απεινανάστασεις.

Και στο μέλλον, όποτε κι αν πυρπολήσει τις μάζες η επαναστατική φλόγα, η Μαχνοβτοίνα θα βρίσκεται στο πεδίο του επαναστατικού αγώνα.

Τη στιγμή αυτή είναι αναγκασμένη να αφιερώσει όλες της τις προσπάθειες στο καθήκον της επιβίωσης μέσα σ' αυτή την περίοδο της έντονης αντίδρασης. Αυτή είναι μιά επαναστατική τακτική, ένας στρατηγικός ελιγμός από μέρους της, κι ίσως χρειαστεί να συνεχιστεί για μερικά χρόνια. Τα επόμενα 5 - 10 χρόνια θα κρίνουν την τύχη της Μαχνοβτοίνας κι ολόκληρης της Ρώσικης επανάστασης.

Η Ρώσικη επανάσταση μπορεί να σωθεί μόνο με την απελευθέρωσή της απ' τις αλυσίδες του κρατισμού και τη δημιουργία ενός κοινωνικού συστήματος βασισμένου στις αρχές της κοινωνικής αυτοδιδέυσης των εργατών κι αγροτών. Κι όταν εμφανιστεί μέσα στις εργαζόμενες μάζες μιά ώθηση προς αυτή την κατεύθυνση, τότε η Μαχνοβτοίνα θα είναι το κέντρο της γενικής επαναστατικής ενοποίησης τους. Θα είναι το πρότυπο κι ο πόλος συσπείρωσης για όλους τους γενναίους, τους τολμηρούς και τους πιστούς αφοσιωμένους στην εργασία. Τότε είναι που η ασφωσση της Μαχνοβτοίνας στις μάζες, η πείρα της κι η στρατιωτική της ιδιαιτεία, θα χρησιμεύσουν για την προστασία της αληθινής προλεταριακής κοινωνικής επανάστασης. Να γιατί συνεχίζει να διεξάγει τον φαινομενικά μάταιο αγώνα ενάντια στην Κομμουνιστική δικτατορία. Να γιατί συνεχίζει να διαταράσσει τη γαλήνη και την ησυχία των Κομμουνιστών.

Όστόσο, γεννιέται ένα ακόμα ερώτημα.

Το Μαχνοβιτικό κίνημα είναι πρωταρχικά ένα κίνημα των πιο φτωχών στρωμάτων της Ουκρανικής αγροτιάς. Ο θρίαμβος της Μαχνοβτοίνας θα σημάνει και το θρίαμβο αυτών των φτωχών αγροτών. Θα σημάνει όμως και το θρίαμβο της ιδεολογίας της Μαχνοβτοίνας, το θρίαμβο της κοινωνικής επανάστασης.

Την επαύριο της νίκης μιάς τέτοιας επανάστασης, οι αγρότες θα πρέπει να προσφέρουν τρόφιμο για να βοηθήσουν τους εργάτες της πόλης. Αν υποθέσουμε ότι η βιομηχανική δραστηριότητα στις πόλεις είναι αποδιοργανωμένη και δύσκολα μπορεί ν' ανταποκριθεί στις ανάγκες της υπαίθρου,

τότε οι εργάτες δε θα είναι σε θέση να πληρώσουν τους αγρότες με τα προϊόντα της δικής τους εργασίας. Συνεπώς, στο ξεκίνημα, θα πρέπει οι αγρότες να αναλάβουν εθελοντικά και χωρίς ανταλλάγματα, την ενίσχυση του προλεταριάτου των πόλεων. Θά κυριαρχήσει άραγε πάνω τους αυτό το ιδιοκτητικό ένστικτο, αυτό το πνεύμα φιλαργυρίας; Θα στρέψουν την πλάτη τους στις πόλεις, εγκαταλείποντάς τες χωρίς να τους προσφέρουν την αναγκαία βοήθεια;

Είμαστε πεισμένοι ότι αυτό δε θα συμβεί.

Η Μαχνοβόισια αντιλαμβάνεται την κοινωνική επανάσταση με την αληθινή της έννοια. Αντιλαμβάνεται ότι η νίκη κι η εδραίωση της επανάστασης, καθώς και η ανάπτυξη της ευημερίας που μπορεί να προκύψει απ' αυτή, δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς μια στενή συμμαχία ανάμεσα στην εργατική τάξη της πόλης κι εκείνη της υπαίθρου. Οι αγρότες καταλαβαίνουν ότι χωρίς τους εργάτες των πόλεων και χωρίς ισχυρές βιομηχανίες, θ' απογυμνωθούν από τα περισσότερα οφέλη, που έχει τη δυνατότητα να προσφέρει η κοινωνική επανάσταση. Επιπλέον, θεωρούν τους βιομηχανικούς εργάτες αδελφία τους, μέλη της ίδιας εργατικής οικογένειας.

Δε χωρεί αμφιβολία πως, τη στιγμή της νίκης της κοινωνικής επανάστασης, οι αγρότες θα προσφέρουν όλη τους την υποστήριξη στους εργάτες. Αυτή θα είναι εθελοντική κι αληθινά επαναστατική ενίσχυση, που θα γίνεται απευθείας στο προλεταριάτο της πόλης. Στη σημερινή κατάσταση, το ψωμί που αρπάζεται με τη βία απ' τους αγρότες τρέφει κύρια την τερσίσια κυβερνητική μηχανή. Οι αγρότες βλέπουν και καταλαβαίνουν τέλεια ότι αυτή η δαπανηρή γραφειοκρατική μηχανή δεν είναι καθόλου αναγκαία ούτε σ' αυτούς ούτε στους εργάτες, κι ότι σε σχέση με τους εργάτες παίζει τον ίδιο ρόλο με τη διεύθυνση μιάς φυλακής σε σχέση με τους τρόφιμους. Νά γιατί οι αγρότες δεν έχουν την παραμικρή επιθυμία να προσφέρουν εθελοντικά το ψωμί τους στο Κράτος. Νά γιατί είναι τόσο εχθρικοί στις σχέσεις τους με τους σημερινούς φοροεισπράκτορες — τους κομμισάριους και τα διάφορα όργανα ανεφοδιασμού του Κράτους.

Οι αγρότες όμως προσπαθούν πάντα να έλθουν σε άμεσες σχέσεις με τους εργάτες της πόλης. Αυτό το ζήτημα ανακινήθηκε πολλές φορές σε αγροτικά συνέδρια, κι οι αγρότες το ρύθμιζαν πάντοτε με επαναστατικό και θετικό τρόπο. Τόν καιρό της κοινωνικής επανάστασης, όταν οι μάζες των προλεταρίων της πόλης γίνουν αληθινά ανεξάρτητες και συνδεθούν άμεσα με τους αγρότες διαμέσου των δικών τους οργανώσεων, οι αγρότες θα προσφέρουν τότε τα απαραίτητα τρόφιμα και πρώτες ύλες, ξέροντας πως, στο άμεσο μέλλον, οι εργάτες θα βάλουν ολόκληρη τη γιγαντιαία δύναμη της βιομηχανίας στην υπηρεσία των αναγκών των εργατών της πόλης και της υπαίθρου.

Η Μαχνοβόισια ρίχνει φως σε μια μόνο γωνιά της σύγχρονης Ρωσίας.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, με το πέρασμα του χρόνου, θα έρθουν άνθρωποι που θ' αποκαλύψουν κάθε γωνιά αυτής της Ρωσίας, υποβάλλοντας όλες τις όψεις της στο φως της αλήθειας. Και τότε ο ρόλος του Μπολσεβικισμού στη Ρώσικη επανάσταση θα γίνει ξεκάθαρος για τόν καθένα.

Σήμερα κιόλας, στόν τομέα που εξετίσαμε, μπορούμε να δούμε το αληθινό τού πρόσωπο. Η ιστορία του Μαχνοβίτικου κινήματος, στη διάρκεια του οποίου οι λαϊκές μάζες προσπάθησαν επί χρόνια να πραγματοποιήσουν μια ανεξαρτησία που είναι καλύτερη από οποιαδήποτε άλλη έχουμε γνωρίσει, κάνουντες τεράστιες θυσίες για χάρη της, ξεσκεπάζει τελεσίδικα τόν Μπολσεβικισμό και καταλύει ολοκληρωτικά τόν μύθο του δήθεν επαναστατικού και προλεταριακού του χαρακτήρα.

Σ' ολόκληρη τη Ρώσικη επανάσταση, όποτε οι εργάτες προσπάθησαν να δράσουν αυτόνομα, οι Μπολσεβίκοι τούς συντρίψανε. Τό αντιδραστικό τους πνεύμα δεν δίστασε ούτε κι όταν φάνηκε ξεκάθαρα σε όλους, ακόμα και σ' αυτούς τούς ίδιους, ότι η Ρώσικη επανάσταση είχε δολοφονηθεί απ' την εγκληματική δικτατορία τους. Δεν εγκατέλειψαν ούτε για μιά στιγμή την παράλογη και νοσηρή τους επιθυμία να κρατηθούν με τη βία ολόκληρη την επανάσταση μέσα στη μέγγελη του προγράμματός τους.

Στά 1919 και 1920 ήταν ακόμα απόλυτα δυνατό να σωθεί η Ρώσικη επανάσταση. Είναι δυνατό ακόμα και σήμερα. Αυτό που μπορεί να την σώσει είναι τó σπαστατικό πνεύμα των μαζών, η αυτενέργεια των εργατικών και αγροτικών οργανώσεων, η ανεξαρτησία της σκέψης και της δράσης τους. Η επανάσταση θα μπορούσε να ανακτήσει την αυτοπεποίθησή και τη θελησή της' θα μπορούσε να ξεσηκώσει και πάλι τó μεγάλο ενθουσιασμό των μαζών, παρακινώντας τες σε ηρωικούς αγώνες και μεγαλειώδεις πράξεις, θεραπεύοντας όλες τις πληγές τού κοινωνικού και οικονομικού οργανισμού.

Οι κρατιστές ψεύδονται όταν ισχυρίζονται ότι οι μάζες είναι ικανές μόνο για τήν καταστροφή τού παλιού, ότι είναι μεγάλες και ηρωικές μόνο στό έργο της καταστροφής, ενώ στη δημιουργική δουλειά αποδεικνύονται αδρανείς κι άεστες.

Οι μάζες είναι ικανές για μεγάλα κατορθώματα κι ηρωισμούς, στη σφαίρα της δημιουργικής δράσης, στη σφαίρα της καθημερινής εργασίας. Αλλά πρέπει να νιώθουν ότι πατάνε σε στέρεο έδαφος' πρέπει να νιώθουν αληθινά ελεύθερες' πρέπει να ξέρουν ότι η εργασία που κάνουν είναι δικιά τους, πρέπει να βλέπουν σε κάθε κοινωνικό μέτρο που παίρνεται την εκδήλωση της θέλησης, των ελπίδων και των επιδιώξεών τους. Κοντολογής, οι μάζες πρέπει να αυτοδιευθύνονται με τήν πιό πλατιά έννοια της λέξης.

Οι Μπολσεβίκοι όμως επιδιώκουν συνήθως μόνο τήν υποστήριξη και τήν υπακοή των μαζών και ποτέ τó επαναστατικό τους πνεύμα.

Είναι ένα ιστορικό εδραιωμένο γεγονός ότι, απ' τó 1918 και μετά οι Ουκρανοί αγρότες κι εργάτες συμμετείχαν αδιάκοπα στους επαναστατικούς ξεσηκωμούς εναντίον τού Σκοροπάντσκι, των Αυστρογερμανών, τού Πετλιούρα, τού Ντενίκιν, κλπ. Αυτές οι εξεγέρσεις έπαιξαν τεράστιο ρόλο στό περνωμένο ολόκληρης της Ρώσικης επανάστασης: δημιούργησαν και διατήρησαν μιά κατάσταση διαρκούς επανάστασης στη χώρα που έστρεψε αποφασιστικά τήν προσοχή των εργατών στην

επίλυση των βασικών προβλημάτων της επανάστασης.

Αυτή την κατάσταση της διαρκούς επανάστασης στη χώρα δεν κατέστρεψε η αντεπανάσταση της μπουρζουαζίας ή των Τσαρικών στρατιγών, αλλά εκείνη της Κομμουνιστικής εξουσίας. Στ' όνομα της δικτατορίας του Κόμματος τους, οι Κομμουνιστές συντρίψανε στρατιωτικά κάθε απόπειρα των εργατών να πραγματοποιήσουν τη δική τους αυτοδιεύθυνση — το βασικό στόχο της Ρώσικης Επανάστασης — κι έτσι συντρίψανε τον επαναστατικό αναβρασμό στη χώρα.

Η παθολογική πίστη στη δικτατορία τους, οδήγησε τους Μπολσεβίκους να γίνουν τόσο σκληροί, αποστεωμένοι κι άκαμπτοι, ώστε αποξενώθηκαν τελείως από τις ανάγκες και το δεινό της επανάστασης, προτιμούσαν να τη δούν νεκρή παρά να κάνουν οποιαδήποτε παραχώρηση σ' αυτή. Ο ρόλος τους υπήρξε μοιραίος σ' ολόκληρη τη Ρώσικη επανάσταση. Σκότωσαν την επαναστατική πρωτοβουλία και την αυτενέργεια των μαζών και συντρίψανε τις μεγαλύτερες επαναστατικές δυνατότητες που είχαν ποτέ οι εργάτες σ' ολόκληρη την ιστορία. Και γι' αυτό, το παγκόσμιο προλεταριάτο θα τους σπλητεύει αιώνια.

Παρόλα αυτά, δε θα έπρεπε να κάνουμε το λάθος να σκεφτούμε πως οι μόνοι υπεύθυνοι για την ήττα της Ρώσικης επανάστασης είναι οι Μπολσεβίκοι. Το μόνο που έκανε ο Μπολσεβικισμός ήταν να εφαρμόσει ό,τι δεκαετίες ολόκληρες επεξεργάζεται η σοσιαλιστική επιστήμη. Ολόκληρο το πρόγραμμά δράσης τους είναι βασισμένο στις θεωρίες του επιστημονικού σοσιαλισμού. Μπορούμε να δούμε πόσο υποκριτικά ο ίδιος αυτός επιστημονικός σοσιαλισμός μεταχειρίζεται τους εργάτες των άλλων Ευρωπαϊκών Κρατών, αλυσοδεώνοντάς τους στην αστική δικτατορία.

Όταν η παγκόσμια εργατική τάξη αναζητήσει τους υπεύθυνους της επανειδίχτης κι εξαιρετικά δύσκολης κατάστασης των Ρώσων αγροτών κι εργατών κάτω απ' τη σοσιαλιστική δικτατορία, θα χρειαστεί να κατηγορήσει το σοσιαλισμό σ' όλο του, και να τον καταδικάσει.

Η αιματοβαμμένη τραγωδία των Ρώσων αγροτών κι εργατών δεν μπορεί να περάσει, χωρίς να αφήσει ίχνη. Η εφαρμογή του σοσιαλισμού στη Ρωσία έχει αποδείξει καλύτερα απ' οτιδήποτε άλλο ότι η εργατική τάξη δεν έχει φίλους, αλλά μόνον εχθρούς, που επιδιώκουν να την απογυμνώσουν απ' τους καρπούς του μόχθου της. Ο σοσιαλισμός έχει αποδείξει ότι ανήκει σ' αυτούς τους εχθρούς. Χρόνο με το χρόνο, αυτή η ιδέα ριζώνει ολο και πιο σταθερά στη συνείδηση των λαϊκών μαζών.

Προλετάριοι όλου του κόσμου, ψάξτε στα βάθη της ύπαρξής σας, βρείτε την αλήθεια και πραγματοποιείστε την μόνοι σας: δε θά τη βρείτε πουθενά αλλού.

Αυτό είναι το σύνθημα της Ρώσικης επανάστασης.

Την εποχή της τρίτης επίθεσής της στην επαναστατική περιοχή, η Σοβιετική εξουσία έκανε ό,τι μπορούσε για να καταφέρει το θανάσιμο χτύπημα στην Μαχνοβτοίνα. Χάρη στα πολυάριθμα στρατεύματά της, που μόλις

είχαν αποδεσμευτεί απ' τις στρατιωτικές επιχειρήσεις στην Κριμαία και στην υπεροχή τους σε εξοπλισμό, κατόρθωσε να νικήσει τον επαναστατικό στρατό το καλοκαίρι του 1921 και να εξαναγκάσει τον πυρήνα αυτού του στρατού, μ' επικεφαλής του τον Νέστορα Μάχνο, να αποσχωρήσει προς το Ρουμανικό έδαφος. Κατόπι ο Κόκκινος Στρατός κατέλαβε ολόκληρη την επαναστατική περιοχή και υπέταξε με τη βία τις επαναστατικές μάζες στη δικτατορία του Μπολσεβικισμού.

Η Μαχνοβτοίνα βρίσκεται τώρα σε μία νέα κατάσταση, αντιμετωπίζει μία νέα φάση στον αγώνα για την κοινωνική επανάσταση.

Τι είδους αγώνας θα είναι αυτός;

Η ίδια η ζωή θα καθορίσει το χαρακτήρα και τις μορφές του. Αλλά ένα πράγμα είναι βέβαιο: ως την τελευταία μέρα το κίνημα θα παραμείνει ελκρινές απέναντι στην καταπιεσμένη ανθρωπότητα, ως την τελευταία μέρα θ' αγωνίζεται και θά θάνατο έτοιμο να δώσει τη ζωή του για τα μεγάλα ιδανικά της εργατικής τάξης — την ελευθερία και την ισότητα.

Η Μαχνοβτοίνα είναι ακλόνητη κι αθάνατη.

Όποτε οι εργατικές μάζες δεν αφήνουν να τις υποτάξουν, όποτε κληρονομούν την αγάπη της ανεξαρτησίας, όποτε συγκεντρώνουν την ταξική τους θέληση, θα δημιουργούν πάντοτε το δικό τους ιστορικό κοινωνικό κίνημα, θα δρουν α υ τ ό ν ο μ α. Αυτή είναι η ουσία της Μαχνοβτοίνας.

Γενάρης - Ιούνιος του 1921.
Ρωσία.

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ

1. Ο Μπαγκνέτσωφ ήταν επικεφαλής της 2ης επαναστατικής ταξιαρχίας. Εκτελέστηκε τον Οκτώβριο του 1919 στο Αλεξαντρόφσκ, γιατί επέβαλε ένα χαράτσι στην μπουρζουαζία της περιοχής εν ονόματι του στρατού, αλλά γι' το δικό του συμφέροντα.

Ο Λάσκεβιτς ήταν ο πασίγνωστος διακινητής του περιήμφου 13ου συντάγματος του επαναστατικού στρατού. Εκτελέστηκε το καλοκαίρι του 1920, μετά από σπάρση της γενικής συνέλευσης των επαναστατών επειδή είχε σπαταλήσει κεφάλαια του στρατού για δική του απόλαυση κι επειδή, ενώ είχε στο χέρι του αυτά τα κεφάλαια, είχε αρνηθεί να βοηθήσει κάποιους επαναστάτες εργάτες που βρέθηκαν σε κρίσιμη

μη κατάσταση.

2. Θα μπορούσαμε να πούμε στο γρήγορο ότι τα σφάλματα κι οι "αμαρτίες" που ο κυβερνητικός τύπος απόδωσε στο κίνημα, δηλαδή: λεηλασίες, όσκληση βίας κατά τού εφριγκού πληθυσμού, Αντισοβιετισμός, είναι όλα τους φανταστικές επινοήσεις. Για να εκμνηστούμε όλα αυτά τ' όψματα, αρκεί να σημειώσουμε τήν εξαιρετικό χαρούμενη υποδοχή που γίνονταν στους Μαχνοβίτες απ' τούς χωρικούς τής Ουκρανίας και τής Μεγαλορωσίας, όποτε περνούσε απ' τ' χωριά τους ο Μαχνοβίτικος στρατός. Μιά επιπλέον απόδειξη προσφέρουν τ' ίδια τ' υτοκουμένα τών Μπολασεβίκων. Οι πρόκτορες τής Σοβιετικής εξουσίας, σ' όλες τίς αναφορές τους γιά τόν αγώνα εναντίον τής Μαχνοβίτειας (σέ μυστικά υτοκουμένα, κι όχι σ' αυτά που προορίζονταν γιά δημοσίευση), τόνιζαν πάντοτε ότι ο αγώνας αυτός ήταν ιδιαίτερα δύσκολος εξαιτίας τής βοήθειας που οι αγρότες πρόσφεραν παντού στους Μαχνοβίτες, ενώ οι ίδιοι αυτοί αγρότες έβριζαν πολυάριθμα εμπόδια στό δρόμο τού Κόκκινου Στρατού.
3. Βλέπε τ' βιβλίον: "Οι Ιζβέστις τής Κροστίνδης", εκδ. "Ελεύθερος Τύπος", Σ.τ.Ε.

Σημείωμα τής ελληνικής έκδοσης

Μετά τήν καταστολή τής εξέγερσης ο Μάχνο διέφυγε μεταμφιεσμένος στή Ρουμανία, όπου φυλακίστηκε απ' τίς αρχές τής χώρας. Στή συνέχεια κατάφερε νά δραπέτευσει, και κατέφυγε στήν Πολωνία. Εκεί φυλακίστηκε ξανά και πέρασε από δίκη μέ τήν κατηγορία ότι δήθεν διέπραξε αξιόποινες πράξεις στήν Ουκρανία που σερφέρονταν κατά τών συμφερόντων τής Πολωνίας, αλλά αθωώθηκε. Μετά πήγε στό Νέαντσιγκ όπου φυλακίστηκε ξανά. Αφού δραπέτευσε γιά μιá ακόμα φορά μέ τή βοήθεια συντρόφων, πήγε στό Παρίσι όπου εγκαταστάθηκε οριστικά. Εδώ τελειώνει ουσιαστικά κι η ηρωική του περίοδος. Η υπόλοιπη ζωή του δέν ήταν παρά μιá ατέλειωτη και μίζερη αγωνία, καθώς η υγεία του ήταν ανεπανόρθωτα κλονισμένη κι υπόφερε από πολλές πληγές, γεγονόςτα που επέτεινε η αδυναμία του νά προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες ζωής, καθώς και τó ότι δέν ήξερε τή γαλλική γλώσσα. Έτσι τóριξε στό ποτό, πράγμα που χειροτέρεψε τήν υγεία του. Τελικά, 4 χρόνια μόνο μετά τή φυγή του απ' τή Ρωσία, μπήκε στό νοσοκομείο Τενόν, όπου πέθανε τόν Ιούλιο τού 1935, αφήνοντας μιá χήρα και μιá κόρη. Στό διάστημα τής παραμονής του στή Γαλλία επιχείρησε νά συγγράψει τ' απομνημονεύματά του, μέ τίτλο "Η Ρώσικη Επανάσταση στήν Ουκρανία 1918 - 1921", αλλά δέν κατάφερε νά τελειώσει τó έργο αυτό. Τó σταμάτησε στά τέλη τού 1918. Ο πρώτος τόμος κυκλοφόρησε στά Ρώσικα και τά Γαλλικά, ενώ ο συγγραφάς του ήταν ακόμα ζωντανός (έχει μεταφραστεί στά ελληνικά και θά κυκλοφορήσει προσεχώς απ' τίς εκδόσεις "Ελεύθερος Τύπος"), ενώ οι δυό άλλοι κυκλοφόρησαν μόνο στά Ρώσικα, μετά τó θάνατο τού συγγραφέα τους.

ΜΕΡΙΚΕΣ ΜΑΧΝΟΒΙΤΙΚΕΣ ΔΙΑΚΗΡΥΞΕΙΣ

Οι ακόλουθες διακηρύξεις τού Μαχνοβίτικου κινήματος, απ' τó αρχείο τού Ιταλού αναρχικού Ούγκο Φεντέλι, υπάρχουν στό "Διεθνές Ινστιτούτο Κοινωνικής Ιστορίας" (στό "Άμστερνταμ"). Είναι άγνωστο πώς βρέθηκαν αυτές οι διακηρύξεις στήν κατοχή τού Φεντέλι. Γράφτηκαν όλες στό Ρώσικα. Η χρησιμοποίηση χαρτιού από λογιστικό βιβλίο γιά μιá, χαρτιού συσκευασίας από ένα εργοστάσιο ζαχαροπλαστικής γιά κάποια άλλη, δείχνουν ότι τυπώθηκαν κάτω από δύσκολες συνθήκες.

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΤΗΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ (ΜΑΧΝΟΒΙΤΙΚΟΥ)

Πρός όλους τούς αγρότες κι εργάτες τής Ουκρανίας.
Νά σταλεί τηλεγραφικά, τηλεφωνικά ή ταχυδρομικά προς όλα τ' χωριά, αγροτικές περιφέρειες κι επαρχίες τής Ουκρανίας. Νά διαβαστεί σέ αγροτικές συγκεντρώσεις, εργοστάσια κι εργαστήρια.

Αδέλφια εργαζόμενοι! Ο Επαναστατικός Στρατός τής Ουκρανίας (Μαχνοβίτικος) δημιουργήθηκε σά μιá διαμαρτυρία ενάντια στήν καταπίεση τών εργατών κι αγροτών απ' τήν αστικοιμφιλκώδικη εξουσία απ' τή μιá μεριά και τήν Μπολασεβικοκομμουνιστική δικτατορία απ' τήν άλλη.

Βάζοντας ενάντια τού ένα σκοπό - τήν πάλη γιά τήν ολοκληρωτική απελευθέρωση τών εργαζόμενων τής Ουκρανίας απ' τήν καταπίεση τών διάφορων εξουσιών και τή δημιουργία μιáς ΑΛΗΘΙΝΑ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ, ο επαναστατικός Μαχνοβίτικος στρατός αγωνίστηκε ανποχώρητα σέ διάφορα μέτωπα γιά τήν επίτευξη αυτών τών στόχων, κι αυτό τόν καιρό τελειώνει νικηφόρα τήν πάλη ενάντια στό στρατό τών Ντενικιστών, απελευθερώνοντας τή μιá περίοχη μετά τήν άλλη, και διάχωντας απ' αυτές κάθε καταπιεστική δύναμη κι οργάνωση.

Πολλοί αγρότες κι εργάτες ρωτάνε: Τι πρόκειται νά συμβεί τώρα; Τι πρέπει νά γίνει; Τι θά κάνουμε μέ τά διατάγματα τών εξόριστων αρχών, κλπ.

Σ' όλα αυτά τ' ερωτήματα θά δοθεί μιá τελειωτική και λεπτομερειακή απάντηση στό Πανοκρανικό εργατοαγροτικό Συνέδριο, που πρέπει νά συγκληθεί αμέσως μόλις δοθεί η ευκαιρία γιά νά συγκεντρωθούν οι εργάτες κι οι αγρότες. Αυτό τó συνέδριο θά συζητήσει και θά λύσει όλα τ' άμεσα προβλήματα τής εργατοαγροτικής ζωής.

Εν όψει τού γεγονότος ότι τó συνέδριο θά συγκληθεί σέ άγνωστο χρόνο, ο επαναστατικός Μαχνοβίτικος στρατός θεωρεί απαραίτητο νά δημοσιεύσει τήν ακόλουθη ανακοίνωση, που αφορά τήν εργατοαγροτική ζωή:

1. Καταργούνται όλα τά διατάγματα τής (αυθαίρετης) εξουσίας τού Ντενίκιν. Ακυρώνονται επίσης εκείνα τά διατάγματα τής Κομμουνιστικής εξουσίας που έρχονται σέ σύγκρουση μέ τά συμφέροντα τών αγροτών κι εργατών.

Σημείωση: Τó ποιά διατάγματα τής Κομμουνιστικής εξουσίας είναι επίσημα γιά

τούς εργαζόμενους, είναι κάτι που πρέπει ν' αποφασιστεί απ' αυτούς τους ίδιους - απ' τις συνελεύσεις τών αγροτών, απ' τους εργάτες στα εργοστάσια και στα εργαστήριά τους.

2. Η γη τών αζμοματούχων του κράτους, τών μοναστηριών, τών πριγκίπων και τών άλλων εχθρών τών εργαζόμενων μαζών, μαζί με όλα τὰ ζώα και τὰ αγαθά τους, περνάει στη χρήση εκείνων τών αγροτών που συντηρούνται αποκλειστικά απ' τήν εργασία τών χειρών τους. Αυτή η μεταβίβαση θά γίνει με μεθοδικό τρόπο, που θ' αποφασιστεί από κοινού με αγροτικές συνελεύσεις, που σχημάτ' απ' αυτό τό ζήτημα θά πρέπει να έχουν στο μυαλό τους όχι μόνο τὰ στενά προσωπικά τους συμφέροντα, αλλά και τό συμφέρον όλων τών καταπιεσμένων εργατών γής.

3. Τά εργοστάσια, εργαστήρια, μηχανεία κι άλλα εργαλεία και μέσα παραγωγής γίνονται ιδιοκτησία ολόκληρης τής εργατικής τάξης, που θά διοικηθεί η ίδια όλες τις επιχειρήσεις, μέσα απ' τὰ συνδικάτα της, βάζοντας σε κίνηση τήν παραγωγή, και προσπορίζοντας να συνδέσει τή βιομηχανία όλες τής χώρες σε μιὰ ενωποιημένη οργάνωση.

4. Όλες οι αγροτικές κι εργατικές οργανώσεις προσκαλούνται ν' αρχίσουν τήν οικοδόμηση ελευθέρων εργατοαγροτικών σοβιέτ. Μόνον εργάτες που προσφέρουν δουλειά απαραίτητη γιά τήν κοινωνική οικονομία, θά πρέπει να συμμετέχουν στα σοβιέτ. Οι εκπρόσωποι τών πολιτικών οργάνωσεων δεν έχουν θέση στα εργατοαγροτικά σοβιέτ, μιάς κι η συμμετοχή τους ε' ένα εργατικό σοβιέτ θά τό μετατρέψει σε κομματικό παράρτημα και μπορεί να οδηγήσει στην καταστροφή του σοβιετικού συστήματος.

5. Η ύπαρξη τής Τ σ ε κ ά, τών κομματικών επιτροπών κι άλλων παρόμοιων καταπιεστικών εξουσιαστικών και πειθαρχικών οργάνων είναι απαραίτητη ανάμεσα σε ελεύθερους αγρότες κι εργάτες.

6. Η ελευθερία του λόγου, του τύπου, τών συγκεντρώσεων, τών ενώσεων κλπ., είναι αναφαίρετα δικαιώματα κάθε εργάτη κι ο οποίοςδήποτε περιορισμός τους αποτελεί αντικανονική πράξη.

7. Καταργείται η κρατική πολιτοφυλακή, η αστυνομία κι ο στρατός. Στη θέση τους ο λαός θά οργανώσει τή δική του αυτοάμυνα. Η αυτοάμυνα μπορεί να οργανωθεί μόνον από εργάτες κι αγρότες.

8. Τά εργατοαγροτικά σοβιέτ, οι ομάδες αυτοάμυνας τών εργατών κι αγροτών, καθώς και κάθε εργάτης κι αγρότης, δεν πρέπει να επιτρέψουν οποιαδήποτε αντιπαραπολιτική εκδήλωση είτε απ' τήν πλευρά τής μπουρζουαζίας είτε τών αζμοματούχων. Οι ούτε θά πρέπει να δείξουν ανοχή στην εμφάνιση τής ληστείας. Όποιος αποδικνύεται ένα χος αντιπαραπολιτικής πράξης η ληστείας θά εκτελεστεί αμέσως.

9. Τό Σοβιετικό και τό Ουκρανικό νόμισμα πρέπει να γίνονται δεκτά σαν ισοτίμα με τ' άλλα νομίσματα. Όσοι παραβιάζουν αυτή τήν αρχή, υπόκεινται σε επαναστατική τιμωρία.

10. Η ανταλλαγή αγαθών και προϊόντων τής εργασίας θά παραμείνει ελεύθερη προς τό παρόν αυτή τή δραστηριότητα δε θά τήν αναλάβουν οι εργατοαγροτικές οργανώσεις. Αλλά ταυτόχρονα προετοιμά για τήν ανταλλαγή τών προϊόντων τής εργασίας να γίνει κυρία ΜΕΤΑΣΥ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ.

11. Όλοι όσοι παρεμποδίζουν σκόπιμα τή διανομή αυτής τής διακήρυξης θά θεωρούνται αντικανονικοί.

Επαναστατικό Στρατιωτικό Σοβιέτ και Διοικητικό Επιτελείο του Επαναστατικού Στρατού τής Ουκρανίας (Μαχνοβίτικου).

7 Γενάρη 1920.

Εδώ και πολλά χρόνια η εργαζόμενη αγροτιά τής Ουκρανίας παλεύει με τούς πανόρχιους εχθρούς και καταπιεστές της. Χιλιάδες απ' τούς καλύτερους Γιούς τής Επανάστασης έπεσαν στη μάχη γιά τή συνολική απελευθέρωση τών Εργαζόμενων από κάθε καταπίεση. Μία απ' τής ηρωικές προσπάθειες του αγροτικού Επαναστατικού Στρατού τής Ουκρανίας, ο δήμιος Ντενίκιν δέχτηκε ένα θανάσιμο χτύπημα. Οι επαναστάτες Αγρότες, μ' επικεφαλής τόν αρχηγό τους - τόν Μπάικο Μάχο - παραμείναν μίγες απείλειωτους στα μετόπισθεν τής λευκής φρουράς, περικυκλωμένοι δεκάδες φορές από ισχυρούς εχθρούς, εξαντλημένοι απ' τή φοβερότερη αρρώστια - τόν τυφο, που έβγαζε καθημερινά εκτός μάχης εκατοντάδες απ' τούς καλύτερους μαχητές μας - μένοντας συχνά χωρίς πολεμοφόδια, επιτέθηκαν ομόφωνα στον εχθρό με γυμνά χέρια και κάτω απ' τό ισχυρό τους χτύπημα, οι καλύτερες δυνάμεις του Ντενίκιν - τὰ αποσπάσματα τών στρατηγών Σκούρο και Μαμόνωφ - τό έβρλαν στα ίδια. Μία από απείστευτες προσπάθειες και με τό αίμα τών καλύτερων αγωνιστών, η επαναστάτες αγρότες τσάκισαν τό μετόπισ του Ντενίκιν κι άνοιξαν τίς πύλες γιά τούς βόρειους αδελφούς τους - τούς αγρότες και τούς εργάτες - οι σύντροφοι του Κόκκινου Στρατού - εργάτες κι αγρότες του Βορρά - ήλθαν γιά να πάρουν τή θέση τών ορδών του Ντενίκιν στην Ουκρανία. Σέχαρα απ' τό κοινό καθήκον - τήν πάλη με τούς λευκοφρουρούς - ένα ερότημα προβάλλει τώρα μπροστά στην Εργαζόμενη Αγροτιά τής Ουκρανίας η Οικοδόμηση ενός Πραγματικού Σοβιετικού Συστήματος, κάτω απ' τό οποίο τό Σοβιέτ, εκλεγμένο απ' τούς Εργαζόμενους, θάνα υπηρέτης του Λαού, εκτελεστές εκείνων τών νόμων κι εκείνων τών διαταγμάτων που ο ίδιος ο Λαός θά γράφει στο Πανουκρανικό Εργατικό Συνέδριο. Αλλά η ηγεσία του Κ.Κ., που έχει καταφέρει να κάνει τόν Κόκκινο Στρατό ένα τυφλό, υπάκουο όργανο γιά τήν υπεράσπιση τής κομμασιοκρατίας, απλώνοντας με βρομέρες κι ασχρές σοκοφαντίες τούς καλύτερους επαναστάτες ηγέτες, αποφάσισε "να ξεροζώσει τήν αποστασία" - να εξαλείψει τόν Επαναστατικό Ήρωισμό που εμπνέει τούς Λόρδους Κομμασίους να ασκήσουν τήν εξουσία τους πάνω στους Εργαζόμενους τής Ουκρανίας. Οι Κομμασιοκράτες θέλουν να βλάψουν τό Λαό στον "ανθρώπινο υλικό", όπως τόν αποκάλεσε ο Τρότσκι στο συνέδριο, μόνο σάν τροφή γιά τὰ κανόνια έτοιμη να εξαπολυθεί εναντίον οποιουδήποτε, αλλά σκόπιμα δέν είναι δυνατόν σε καμιά περίπτωση να δώσουν οποιαδήποτε δικαιώματα. Η εργατική δραστηριότητα και τήν πραγμάτων θά ερωασθοούν χωρίς τή βοήθεια τών Κομμουνιστών.

Σύντροφοι Αγρότες! Ο Επαναστατικός Στρατός τής Ουκρανίας (Μαχνοβίτικου) βγήκε απ' τούς κόλπους σας. Οι γιοι σας, ε' αδελφοί σας κι οι πατεράδες σας πίκνωσαν τίς γραμμές μας. Ο Επαναστατικός Στρατός είναι ο Δίκος σας στρατός, τό Δικό σας αίμα, η Δική σας ούρκα. Κάνοντας δεκάδες χιλιάδες θύσιες, ο Επαναστατικός Στρατός πολέμησε γιά τό δικαίωμα τών εργαζόμενων να οικοδομήσουν οι ίδιοι τή δική τους τάξη πραγμάτων, να διαθέτουν οι ίδιοι τὰ αγαθά τους κι όχι γιά να μεταβιβάζουν τὰ πάντα στα χέρια τών Κομμασίωων. Ο Επαναστατικός Στρατός πολέμησε και πολεμάει γιά τό αληθινά Σοβιέτ κι όχι γιά τήν Τ σ ε κ ά και τήν Κομμασιοκρατία. Τήν εποχή του δήμιου Απαμάνου, τών Γερμανών και τών Ντενικινιστών, η εξέγερση όρθωσε ακλόνητα τό ανάστημά της, ενάντια στους καταπιεστές, υπερωλοζώνους τούς Εργαζόμενους. Και τώρα ο Επαναστατικός Στρατός θεωρεί ιερό του καθήκον να σταθεί φρουρός τών συμφερόντων τής Εργαζόμενης Αγροτιάς ενάντια στις προσπάθειες τών Λόρδων Κομμασίωων να ξέψουν στο ζυγό τους τήν αγροτιά τής Ουκρανίας. Ο Επαναστατικός Στρατός γνωρίζει και θυμάται πολύ καλά τόν τελευταίο κομμασιο "απελευθερωτή". Ο Δικτατορίας

Τρόσκα δείξαζε τόν Επαναστατικό Στρατό τής Ουκρανίας, που δημιουργήθηκε απ' τούς ίδιους τούς αγρότες, ν' αφασλιστεί, γιατί ξέρει καλά ότι όσο οι αγρότες έχουν τό δικό τους στρατό νά υπερασπίσεται τά συμφέρονά τους, δε θά κατορθώσι ποτέ ν' αναγκάσι τόν Ουκρανικό λαό νά χωρέσιν στο σκοπό του. Ο Επαναστατικός Στρατός, επειδή δε θέλει νά χύσει αδελφικό αίμα, αποφεύγει τīs συγκρούσεις με τούς στρατιώτες τού Κόκκινου Στρατού, αλλά υποτασσόμενος μόνο στη θέληση τών Εργαζόμενων θά σταθεί φρουρός τών συμφερόντων τους και θά παραδώσι τά όπλα μόνο μ' εντολή του ελεύθερου Πανοукраїнικού Συνεδρίου, στο οποίο οι ίδιοι οι εργαζόμενοι θά εκφράσουν τή θέλησή τους. Ο Επαναστατικός Στρατός, τό ξίφος στά χέρια τών εργαζόμενων, Σας καλεϊ, σύντροφοι αγρότες, νά συγκλιώσετε σύντομα τό εργατικό σας συνέδριο και νά πάρτε στα χέρια σας τόσο τό μεγαλόπνοο έργο τής οικοδόμησης τής τύχης σας όσο και τήν ευμερία σας' είναι αλήθεια ότι οι ερασιτές τής εξουσίας κομματάρια θά πάρουν, χωρίς αμφιβολία, κάθε μέτρο γ' ν' απαγορέσουν τό ελεύθερο εργατικό συνέδριο' αναγκάσθηκα, είναι προς τό συμφέρον του λαού νά μ'ην επιτρέψω στους κομματάρια νά εμποδίσουν τό εργατικό τους συνέδριο' νά γιατί τό συνέδριο και ο τόπος διεξαγωγής του πρέπει νά κρατηθούν μυστικά.

Σύντροφοι Αγρότες, Προετοιμαστέτε για τό Συνέδριο σας!
Βιαστείτε νά δουλέψετε για τήν Υπόθεσή Σας!
Ο Εχθρός Δέν Κομιάται
Κι Εσείς Δέν Πράξει νά Κομιάσει,
Σ' Αυτό Βρίσκειται η Εγγύηση τής Νίκης!

Ζήτε τό Ελεύθερο Περιφερειακό Εργατικό Συνέδριο! Κάτω η Κομμασοκρατία! Ζήτω ο Αγροτικός Επαναστατικός Στρατός!

Επιτελείο του Επαναστατικού Στρατού τής Ουκρανίας (Μαχνοβίτικου)

8 Φεβρουάριου 1920.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΕΣ ΚΙ ΕΡΓΑΤΕΣ ΤΗΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ

Αδέλφια αγρότες κι εργάτες! Εδώ και πάνω από 3 χρόνια διεξάγετε έναν αγώνα ενάντια στον καπιταλισμό και χάρη στις δικές σας προσπάθειες, χάρη στο δικό σας ακλόνητο πνεύμα κι ενεργητικότητα, φέρατε αυτό τον αγώνα σχεδόν στο τέλος του. Οι εχθροί της επανάστασης έχουν εξαντληθεί απ' τα δικά σας χτυπήματα κι Εσείς, που προσδοκούσατε τή νίκη, ετοιμασθήκατε νά γιορτάσετε. Πιστεύω ότι ο αδιάκοπος, συνεχών άνοιχος αγώνος Σας με τούς εχθρούς τής επανάστασης, θά Σας έδνε μιά ευκαιρία νά εφαρμόσετε τό ελεύθερο σοβιετικό σύστημα για τό οποίο όλοι αγωνιζόμαστε. Όμως, αδέλφια, βλέπετε ποιός γιορτάζει στή δική σας θέση. Γιορτάζουν οι απρόσκλητοι κυβερνήτες, οι δήμιοι Κομμουνιστές, που έφτασαν εδώ άκοποι, και μέσα από ανοχτούς δρόμους που είχαν ανοιχτεί με τό δικό σας αίμα, τό αίμα τών γιών και τών αδελφών σας που έκαναν τόν επαναστατικό ξεσηκούμ. Άρπαξαν τόν πλούτο τής χώρας. Αυτού, κι άχι Εσείς, βρίσκονται στήν εξουσία. Εσείς, οι αγρότες κι οι εργάτες, είστε γι' αυτούς ένα στήριγμα μόνο κατ' όνομα' χωρίς Εσείς δε θά μπορούσαν νά αυτοαποκαλούνται ερ-

γατοαγροτική κυβέρνηση, δε θά μπορούσαν νά είναι εθνικοί εγκληματίες και δήμιοι, δε θά μπορούσαν νά κυβερνούν αφθαίρετα τό λαό άν τύραννοι, στ' όνομα τής κομιαρχίας του κόμματος. Τό όνομα του λαού τούς δίνει αυτό τό δικαίωμα στο καθετί. Και είναι μόνο γι' αυτό που σας χρειάζονται Εσείς, αγρότες κι εργάτες.

Σέ οποιαδήποτε άλλη περίπτωση, Εσείς δε είστε τίποτα γι' αυτούς και βέβαια δεν παίρνουν υπόψη τους τή γνώμη Σας. Σας υποδουλώνουν. Σας εμποστρεύουν, Σας διαπύκνουν και Σας κυβερνούν. Σας καταστρέφουν. Και Σεις, καταπιεσμένοι, ανέχεστε υπομυστικά όλο τόν τρόπο τής εκτέλεσης, όλη τή βία και τήν τυραννία τών Κομμουνιστών δήμων, και που μπορούν νά εξυλεσθούν μόνο με τήν επαναστατική Σας δικαιοσύνη, μόνο με τήν ενομένη Σας διαμαρτυρία - μ' έναν επαναστατικό ξεσηκούμ. Γι' αυτό καλείστε απ' τούς αδελφούς Σας, τούς αγρότες κι εργάτες που, σαν κι Εσείς, πεθαίνουν απ' τīs σφαίρες τών Κόκκινων δολοφόνων που όδηγούν με τή βία τά ζώα, τά γεννήματα και τ' άλλα προϊόντα και τά στέλνουν στή Ρωσία. Αυτοί - οι κοντανοί σας αδελφοί - αποχαρτώντας τή ζωή τους, στ' όνομα του λαμπρού αυτού μέλλοντος για τό οποίο όλοι αγωνιζόμαστε, Σας εκλιπαρούν νά σώσετε τήν επανάσταση, τήν ελευθερία και τήν ανεξαρτησία. Νά θυμάστε, αδέλφια, αγρότες κι εργάτες, ότι άν δεν δοκιμάσετε προσωπικά τήν ακλόνητη ελευθερία κι ανεξαρτησία τώρα, θά σταθείτε από κεί και πέρα ανάκλινα νά καθορίσει τή μοίρα Σας, νά συμψηφιστείτε τήν εντυχία Σας. Λέθ είστε κύριοι του πλούτου τής χώρας Σας και τών καρπών τής εργασίας Σας.

Όλα αυτά θά τό κάνουν για Σας οι απρόσκλητοι κυβερνήτες - οι νεοφερμένοι Κομμουνιστομπολοβίκοι. Για ν' απαλλαγείτε απ' αυτούς τούς απρόσκλητους αφέντες και κυβερνήτες, θά πρέπει όλη η αγροτιά κι οι καλύτερες δυνάμεις της ν' αρωμασθούν στο έργο τής σύγκλησης μυστικών, τοπικών και περιφερειακών αγροτικών συνεδρίων, στα οποία θά πρέπει νά διεθετηθούν και νά ρυθμιστουν όλα τά κακά προβλήματα τής στιγμής, που γεννιέι η ανευστόνητα κι η δικτατορία αυτών τών ληστών. Για τά συμφέροντα τής χώρας, για τά συμφέροντα τών εργαζόμενων τής Ουκρανίας, άς μ'ην επιτρέψουμε νά ερημασθί ολόκληρο τή χώρα απ' αυτούς τούς απρόσκλητους αφέντες και κυβερνήτες. Δέν πρέπει νά υπάρξει θέση στήν Ουκρανία ούτε γι' αυτούς, ούτε για τούς κληρομόνους Κόκκινους δολοφόνους τους, που τυραννιάν τό λαό. Όλοι οι αγρότες, χωρίς νά χάσουν ούτε μέρα, πρέπει νά οργανωθούν διαμέσου τών τοπικών τους συνεδρίων. Άς οργανώσουμε σε κάθε κομσόλη και χωριό τοπικές μαχητικές μονάδες' άς δημιουργήσουμε ένα καθοδηγητικό όργανο μάχης.

Αρνηθείτε μια για πάντα κάθε βοήθεια στους δήμιους Κομμουνιστές και στους πληρωμένους λακίδες τους, αρνηθείτε νά τούς δώσετε ζωστροφές, σιτάρι και ψωμί. Οι εργάτες, με τή σειρά τους, τόσο στίς πόλεις όσο και στα χωριά, πρέπει ν' αποφύγουν νά οργανωθούν στο Κ.Κ. στα τμήματα τής Τ σ κ κ, ή στίς αποστάματα επίταξης προφίμων' πρέπει ν' απορρίψουν κάθε συμμετοχή σέ Κομμουνιστικές οργανώσεις. Ο λαός τής Ουκρανίας πρέπει νά πεί σ' ολόκληρο τόν κόσμο με λόγια και με έργα: έξω οι δολοφόνος κι οι δήμιοι λευκοί και κόκκινοι! Προχωρούμε προς τό παγκόσμιο καλό, φως κι αλήθεια και δε θ' ανεχθούμε τή βία σας.

Ζήτε η διεθνής Εργατοαγροτική Κοινωνική Επανάσταση!
Θάνατος σε όλους τούς λευκοφρουρούς και κομματάρια. Θάνατος σε όλους τούς δήμιους!

Ζήτε τό ελεύθερο σοβιετικό σύστημα!
Επιτελείο του Επαναστατικού Στρατού τής Ουκρανίας (Μαχνοβίτικου)

(Μάρτης - Απρίλης του 1920).

1. Οι Μαχνοβίτες είναι αγρότες και εργάτες που ξεσηκώθηκαν ήδη απ' τὴ 1918 ἐνάντια στὴν καταπίεση τῶν Γερμανο-Μαγυάρων, τῶν Αυστριακῶν καὶ τῆς αστικῆς ἐξουσίας τοῦ Αὐτανόμου στῆν Ουκρανία. Οἱ Μαχνοβίτες εἰσέβησαν οἱ εργαζόμενοι που ὑφίσταντο τὸ λάβαρο τῆς μάχης ἐνάντια στοὺς Ντενικιστῆς καὶ σὲ κάθε εἶδους καταπίεση, βία καὶ φρενά, απ' ὅπου κι ἂν προέρχονταν. Οἱ Μαχνοβίτες εἶναι αυτοὶ οἱ ἴδιοι εργάτες που απ' τὴν εργασία τους, η μπουρζουαζία γενικά καὶ τώρα η Σοβιετικὴ μπουρζουαζία ειδικά, κυβερνᾶνε, πλουτίζουν καὶ καλοτρέφονταν.

2. ΓΙΑΤΙ ΛΕΓΟΜΑΣΤΕ ΜΑΧΝΟΒΙΤΕΣ;

Γιατί, στὶς αρχές, στὸς τρομερῆς μέρες τῆς ἀντίδρασης στῆν Ουκρανία, εἰχαμε στὶς γραμμές μας ἕναν πιστὸ φίλο καὶ ηγῆτή, τὸν ΜΑΧΝΟ, που η φωνὴ διαμαρτυρίας του ἐνάντια σὲ κάθε εἶδους καταπίεση τῶν εργαζόμενων ἀντήχησε σ' ολόκληρη τὴν Ουκρανία, καλώντας σὲ μάχη ἐναντίον ὅλων τῶν καταπιεστών, τῶν πλιατοικολόγων καὶ τῶν πολιτικῶν τσιφλιτάνων που μᾶς προδίνουν' καὶ αὐτὸς (ὁ Μάχνο), βαδίζει τώρα στὶς γραμμές μας, μαζί μας, σταθερὰ πρὸς τὸν τελικὸ σκοπὸ: τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ λαοῦ ἀπὸ κάθε εἶδους καταπίεση.

3. ΤΙ ΘΕΩΡΟΥΜΕ ΣΑ ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ;

Τὴν ἀνατροπὴ ὅλων τῶν κυβερνήσεων: μοναρχικῆς, συνασπισμοῦ, δημοκρατικῆς καὶ σοσιαλδημοκρατικῆς τοῦ Κομμουνιστομολοβίτικου Κόμματος. Τῆ θέση τους πρέπει νὰ πάρει τὸ ελεύθερο καὶ ἐντελὸς ανεξάρτητο σοβιετικὸ σύστημα τῶν εργαζόμενων, χωρὶς τὴν ἕπαρξη ἀρχῶν καὶ τῶν ἀσφαίρων νόμων τους. Τὸ σοβιετικὸ σύστημα δὲν εἶναι ἡ ἐξουσία τῶν σοσιαλδημοκρατῶν Κομμουνιστομολοβίτικων που τώρα ἀνταποκαλοῦνται σοβιετικὴ ἐξουσία' εἶναι μᾶλλον ἡ ἀνότατη μορφὴ τοῦ ἀντιεξουσιαστικοῦ ἀνακρατικοῦ σοσιαλισμοῦ, που ἐκφράζεται μὲ τὴν ὀργάνωση ἐπὶς ελεύθερου καὶ ανεξάρτητου συστήματος κοινωνικῆς ζωῆς γιὰ τοὺς εργαζόμενους, σὲ ὅσοι οὐ καὶ ἐργάτης ατομικά, καὶ ἡ κοινωνία σὰ σύνολο, θὰ εἶναι σὲ θέση νὰ οικοδομοῦν χωρὶς βοήθεια τὴν ευτυχία καὶ τὴν ευημερία τους σύμφωνα μὲ τίς ἀρχές τῆς ἀλληλεγγύης, τῆς φιλίας καὶ τῆς ἀπότητας.

4. ΠΩΣ ΑΝΤΙΑΛΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΟΙ ΜΑΧΝΟΒΙΤΕΣ ΤΟ ΣΟΒΙΕΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ;

Οἱ ἴδιοι οἱ εργαζόμενοι πρέπει νὰ ἐκλέγουν ελεύθερα τὰ δικὰ τους σοβιέτ, που θὰ ἐκτελοῦν τὴ θέληση καὶ τίς ἐπιθυμίες τους. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι θὰ εἶναι ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ, καὶ ὄχι ἐξουσία πάνω στοὺς εργαζόμενους.

Ἡ γῆ, σὰ ἐργαστῆμα, τὰ εργατῆμα, τὰ οὐρεχία, οἱ σιδηρόδρομοι καὶ οἱ αὐτοκινοποὶ πλοῦτος τοῦ λαοῦ πρέπει νὰ ἀνήκουν στοὺς ἴδιους τοὺς εργαζόμενους, σ' αὐτοὺς που τὰ δούλεψαν, δηλαδή, πρέπει νὰ κοινωνικοποιηθοῦν.

5. ΠΟΙΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΟΔΗΓΕΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΓΡΕΥΣΗ ΤΩΝ ΜΑΧΝΟΒΙΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ;

Μὴ ἀδιαικλάστη ἐπανάσταση καὶ ἕνας διαρκὴς ἀγὼνας ἐνάντια σὲ κάθε ψέμα, ἀσυναιρέσια καὶ καταπίεση, απ' ὅπου κι ἂν προέρχονταν, ἕνας ἀγὼνας μέχρι θανάτου, ἀγὼνας γιὰ τὴν ἐλευθερία τοῦ λόγου, γιὰ τὴν δικαίη ὑπόθεση, ἀγὼνας μὲ τὸ ὄπλο σὲ χερί. Μὴ μὲσα απ' τὴν καθάρση ὅλων τῶν κυβερνήσεων, μὲσα απ' τὴν καταστροφή ολόκληρου τοῦ βάρους τῶν ψεμάτων τους, στὶς κρατικῆς, καθὼς καὶ στὶς πολιτικῆς καὶ οικονομικῆς υποθέσεις' καὶ μόνο μὲσα απ' τὴν καταστροφή τοῦ κράτους μὲ τὴν κοινωνικὴ ἐπανάσταση, θὰ μπορέσει νὰ πραγματοποιηθῆ τὸ ἀσθεντικὸ Ἐργατοσυγκροτικὸ σοβιετικὸ σύστημα καὶ θὰ μπορέσουμε νὰ φτάσουμε σὲ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ.

Μορφωτικῶς - Εκπαιδευτικῶς Τομέας τοῦ Ἐπαναστατικοῦ

27 Ἀπριλίου τοῦ 1920.

Στρατοῦ (Μαχνοβίτικου).

Ο λαὸς τῆς Ουκρανίας, καταπιεζόμενος απ' τοὺς διοικητῆς καὶ τοὺς κομμασάρκους Σας, καὶ μερικῆς φορές ἀκόμα καὶ ἀμεσα ἀπὸ Σὰς κάτω απ' τὴν ηγεσία αὐτῶν τῶν Διοικητῶν καὶ τῶν Κομμασάρκων, ἐξεγείρεται ἐνάντια σὲ μιὰ τέτοια καταπίεση: Σὰς περιμένουν σὴν ἀπελευθερωτικῆ τῶν εργαζόμενων μαζὶν' απ' τὸ ζυγὸ τῆς συμφορῆς τῶν Ντενικιστῶν ἀπληροῦν' ἀλλὰ μετὰ τὸν ἐρχομὸ σας στῆ Ουκρανία τὰ βογγητὰ, οἱ κλαυθμοὶ καὶ οἱ οδυρμοὶ τοῦ βασανισμένου λαοῦ δυνάμωσαν ἀπὸμα περισσότερο. Παντοῦ ἐκτελέσεις, πορτοφλίσεις ἀγροτικῶν καλυβιῶν, ἀκόμα καὶ χωρῶν, παντοῦ λεηλασία καὶ βία.

Ο λαὸς εἶναι ἐξαντλημένος καὶ δὲν ἔχει ἄλλη δύναμη γιὰ ν' ἀντέξει τέτοια ἀσφαίρεσι' σὰς προειδοποιεῖ καὶ σὰς ρωτᾷ: θὰ σταματήσετε ἀρᾶμα μπροστὰ σ' αὐτὸ τὸν ἐμφύλιον καὶ θὰ συνειδητοποιήσετε ποσοὺς πιροβολεῖτε; Κ' αὐτὸ απ' τὴν ηγεσία τῶν Διοικητῶν καὶ τῶν Κομμασάρκων; Σας, Ποιοὺς στοιβίζετε στὶς φρενάς καὶ στὰ ὑπόγεια; Δὲν εἶναι τ' ἀδελφία Σας, οἱ πατεράδες καὶ τὰ παιδιὰ Σας; Καὶ βίβια εἶναι. Τὸ κάνει αὐτὸ χωρὶς νὰ ἔχετε συνείδηση ὅτι οἱ ἀξιοματικοὶ καὶ οἱ στρατηγοὶ τοῦ παλιοῦ καθεστώτος, ἐπισηροῦνται απ' τὴν ἐλευθερία τους καὶ τὴν τιφλώση Σας, βαλόνουν σὲ μαλακῆς πολυθρόνης καὶ Σὰς διατάζουν νὰ ἐμαζέτε τὸ φτωχὸ λαὸ. Καὶ Σὰς, σύντροφοι, χωρὶς νὰ διστάσετε σὲ τίσιν, ἐκτελεῖτε τυφλά αὐτῆς διαταγῆς. Εἶναι δυνατό νὰ μὴ ἀντιλαμβάνετε ὅτι αὐτοὶ σὰς καταθίνουν ἐνάντια στοὺς προλατῆριους, ἀποκαλώντας τους ἀνεπαίστατες, γιὰτὶ διαμαρτυροῦνται ἐνάντια τῇ δικτατορία τῶν αφεντικῶν τοῦ Τρότσκι καὶ τῆς συμφορῆς τῶν κομμουνιστῶν ἀνεπὸς του, που καταπίπτουν τὴν ἐπανάσταση σ' ὄνομα τῆς ἐξουσίας τοῦ κόμματος; Εἶναι δυνατό νὰ μὴ βλέπετε ὅτι οἱ Ουκρανοὶ ἀγρότες δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιχερῆ τὸ ζυγὸ του καὶ ὅτι, παρόλως τίς ἐκτελέσεις, οὐθὴν τὸ ἀνόητο τὸν γιὰ νὰ ἀμυνθῆ, καταστράφοντες κάθε ἐμπόδιο καὶ ἀνεπομονεῖ ν' ἀποτελειώσῃ τὸ ἔργον τῆς ἀπελευθέρωσης; Καὶ πιστεῖτε ὅτι οἱ περισσότεροι ἀπὸ Σὰς, που εἰστε στὸν Κόκκινον Στρατὸ, εἶναι ἀδελφία του, ἀγρότες σὴν καὶ αὐτὸν, που καταπιέζονται τὸ ἴδιον μ' αὐτὸν, καὶ που, στὴν τελικὴ συγκρούση θὰ υποστηρίξουν τὴν ἐξέγερσὴ του καὶ θὰ ἐνωθοῦν μαζί του ἐνάντια στοῦν κινῶν ἐχθρῶν: τίς δεξιὰς συμφορίες τῶν Ντενικιστῶν καθὼς καὶ τὴν ἀριστερὴ κομμασορκρατία, που καλύπτεται κάτω απ' τ' ὄνομα τοῦ λαοῦ.

Σύντροφοι, δεῖτε καὶ μόνο σας, δημιουργοῦν παραρτήματα τῆς. Τ' οὐκ ἂν ἀποσπάσματα καταστολῆς τῆς Μεγαλορῆσια καὶ ἰδιαίτερα στῆν Ουκρανία. Καὶ ποὺς τοὺς βοηθεῖ; Καὶ ποὺς καὶ μόνον Εἰσεῖς, ἀντρες τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Εἶναι δυνατό νὰ μὴ ματοῦναι ἡ ἐπὶς σας σὲ τὸ ἀκούσμα τῶν βογγητῶν καὶ τῶν κραυγῶν τῶν ἀδελφῶν Σας, τῶν πατεράδων, τῶν μαυῶδων καὶ τῶν παιδιῶν Σας; Εἶναι δυνατόν ἐκείνους οἱ ἀσπληλῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας νὰ σὰς ἔχουν ἐξυκαθίσει σὲ τέτοιο βαθμὸ ὅστε νὰ μὴ μπορεῖτε νὰ ξεπεράσετε τὴν ἐξουσία τῶν κομμασάρκων καὶ νὰ ἐνωθεῖτε μὲ τοὺς ἀγρότες καὶ τοὺς εργάτες σὲ τὸ ἔργον τῆς ἀπελευθέρωσης αὐτῶν καὶ ὅλων τοῦ λαοῦ απ' τὴν βία καὶ τὴν καταπίεση; Εἶναι δυνατό νὰ μὴ διακρίνετε στὶς γραμμές Σας ἐκείνους που, μὲ τὸ ὄνομα Σας καὶ τῆ ζωῆ Σας, ἔχουν υψοθεῖ πάνω ἀπὸ Σὰς, ἔχουν ἀρᾶξει τὴν ἐξουσία γιὰ τὸν αὐτὸ τους καὶ εἰσι τελειὸς ξεδιάντροπα κυβερνοῦν σὴν τῆρα τὸ λαὸ; Εἶναι δυνατό νὰ μὴ σφίγγεται ἡ καρδιά σας ὅταν, κάτω απ' τίς διαταγῆς αὐτῶν τῶν τυράγνων, κρηναίνετε σὲς κομπολόγις καὶ σὲ χωρὰ γιὰ νὰ τιμωρήσετε τοὺς εργαζόμενους που ἐξεγείρονται ἐνάντια στῆν κυριαρχία τῶν ηγετῶν σας; Πιστεύουμε ὅτι θὰ ρθεῖτε σὲ λογικὰ σὰς καὶ θὰ καταλάβετε ὅτι πρέπει νὰ ντρέπεστε γιὰ τὴν ἐπισπῆ σας. Ὅτι θὰ ἐξεγερθεῖτε ἐνάντια στὴ βία καὶ τὴν καταπίεση τοῦ φτωχοῦ λαοῦ. Ὅτι δὲ θ' ἀρᾶξετε τοὺς κομμασάρκους

και τους διοικητές σας να κινεί τα χωριά και να τουφεκίζουν τους αγρότες που ζουν κούφικαν για τα δικαιώματά τους. Αφείστε τους αγρότες να ρυθίσουν ελεύθερα τη ζωή τους, όπως θέλουν, κι εσείς συνεχίστε να χρειάτε τις συμφορές του Ντενίκαν και μαζί μ' αυτούς, τους κομμισάριους - κυρίαρχους. Μην εγκαταλείπετε το μέτωπο! συνεχίστε τη μάχη ενάντια σ' αυτούς που φοράνε τις χρυσές επομιδες' ξεφορτωθείτε αφίσως τους κομμισάριους σας.

Οι επαναστάτες αγρότες κι εργάτες ξεκαθαρίζουν απ' τις γραμμές τους στα μετόπισθεν τα παράσιτα, εκκίνουν που τους καταπιέζουν και τους υποδουλούν. Οι επαναστάτες αγρότες κι εργάτες δε θα σάς ξεχάσουν και θάρθαι η μέρα που όλοι μαζί, σάν ένας, θα βρεθούν στις ίδιες γραμμές με σας, και τότε αλίμονο σ' όλα τα παράσιτα και τα τσιράκια τους, αλίμονο σ' όλους εκκίνουν που τους καταπιέζουν απέξω καθώς κι εκκίνουν που αυθαίρετα τους εξουσιάζουν στα μετόπισθεν.

Θυμηθείτε σύντροφοι, ότι ο λαός έχει καταλάβει την κοροϊδία της κυβέρνησης που συντηρείται χάρη σ' εσάς. Ο λαός θα ξεσηκωθεί εναντίον της και κανένας στρατός δε θα μπορέσει να αντισταθεί στις μάζες που ξεγέρθηκαν συνειδητά, που παλεύουν για τη συνολική απελευθέρωση. Ενωθείτε μαζί τους' σάς καλούν σάν αδέρφια τους. Θυμηθείτε ότι ανάμεσα στους εξεγερμένους βρίσκονται τα αδέρφια σας οι αγρότες κι οι εργάτες κι αποφύγετε τη σφαγή όταν θα τους συναντήσετε. Αφείστε τους κομμισάριους και τους διοικητές να αντιμετωπίσουν μόνοι τους τους εξεγερμένους.

Αφείστε τους να λερωθούν με το αίμα των εργατών και των αγροτών' όλο τό κρέμα πέφτει επάνω τους και θα πληρώσουν ακριβά γι' αυτό.

Κάτω η συμμορία με τις χρυσές επομιδες! Κάτω οι νομοί τους οι κομμισαριοκράτες! Κάτω οι νόμοι που φτιάχτηκαν από ανθρώπους κι η εξουσία ανθρώπου πάνω σ' άνθρωπο!

Ζήτω η ένωση όλων των εργαζόμενων του Κόκκινου Στρατού με τους εξεγερμένους αγρότες κι εργάτες! Θάνατος σ' όσους φοράνε τις χρυσές επομιδες! Θάνατος σ' όλους τους κομμισάριους και τους δήμιους!

Ζήτω η Κοινωνική Επανάσταση!

Ζήτω τό αυθεντικό, ελεύθερο σοβιετικό σύστημα!

Επιτελείο του Επαναστατικού Στρατού τής Ουκρανίας (Μαχνοβίτικου).

9 Μάη του 1920.

ΚΑΤΩ Η ΑΔΕΛΦΟΚΤΟΝΙΑ!

Αδέρφια του Κόκκινου Στρατού! Τα τσιράκια του Νικόλαου σάς κράτησαν σ' σκοτιά και σάς διέταξαν να πολεμήσετε σ' αδελφοκτόνο πόλεμο με τους Γερμανούς και με τους Γερμανούς και με πολλούς άλλους λαούς γιά ν' αυξήσουν τό κλοστή τους' κι ο κλήρος που σάς έπεσε ήταν θάνατος σ' τό μέτωπο κι ερείπια των σπιτιών σας.

Αλλά τό σόνομα της καταγίδας κι ο σμήλη που σάς εμπίδξαν ν' δείτε, διαλύθηκαν' ο ήλιος άρχισε ν' λάμπει' καταλάβατε και βάλατε τέλος σ' αδελφοκτόνο πόλεμο. Δέν ήταν όμοιο παρά η γαλήνη πριν απ' τη ν' καταγίδα. Τώρα, γιά μιά ακόμα φορά, σάς στέλνουν ν' πολεμήσετε ενάντια σ' εμάς, τους "επαναστάτες Μαχνοβίτες", σ' τό όνομα, υποτίθεται μιάς "εργατοαγροτικής" εξουσίας, που γιά μιά ακόμα φορά μοιράζει

αλυσιδες και σκλαβιά σ' εμάς και πλοστη και χαρές σ' αυτή την ορδή των 1.000.000 γραφειοκρατικών παράσιτων, που δημιουργήθηκε με τό αίμα σας. Είναι δυνατόν μέσα σ' 3 χρόνια του αδελφοκτόνου πόλεμου ν' μην έχετε ακόμα καταφέρει μέχρι σήμερα ν' τό καταλάβετε αυτό; Είναι δυνατόν ακόμα και τώρα ν' χρίστε εσείς τό αίμα σας γιά τή νεόκομη μπουρζουαζία και γιά όλους τους ανήτους κομμισάριους που σας στέλνουν σ'όν πόλεμο σ' εμάς;

Είναι δυνατό ν' μην έχετε καταφέρει, μέχρι σήμερα, ν' καταλάβετε ότι εμείς, οι "επαναστάτες Μαχνοβίτες", αγωνιζόμαστε γιά τήν ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ γιά μιά ελεύθερη ζωή χωρίς κανέναν απ' αυτούς τους εξουσιαστές κομμισάριους, Τσικίστες, κλπ.;

'Ας λάμψει τό φώς της μέρας σ'όν στρατόπυλο και σ' ός σας δείξει τό δρόμο που οδηγεί σ'όν κατάργηση των αδελφοκτόνων πολέμων μεταξύ εργαζόμενων. Μέσα απ' αυτό τό δρόμο θα φτάσετε σ' εμάς και μέσα σ' τις γραμμές μας θα συνεχίσετε ν' αγωνιζόστε γιά ένα καλύτερο μέλλον, γιά μιά ελεύθερη ζωή. Πριν από κάθε σύγκρουση μαζί μας, γιά ν' μη χυθεί αδελφικό αίμα, στείλτε μας έναν αντιπρόσωπο γιά διαπραγματεύσεις' αλλά άν αυτό δε φέρει αποτέλεσμα και σ' εμάς αναγκάσουν τελικά οι κομμισάριοι ν' πολεμήσετε, πετάξτε τό όπλα κι ελάτε σ'όν αδελφική μας αγκαλιά!

Κάτω ο αδελφοκτόνος πόλεμος μεταξύ εργαζόμενων!

Ζήτω η ειρήνη κι η συναδέλφωση των λαών όλων των χωρών κι εθνικοτήτων!

Επαναστάτες Μαχνοβίτες

(Μάης του 1920).

ΠΡΟΣ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΤΟΥ ΑΛΕΞΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΦΥΡΙΟΥ!

Αδέρφια! Ένας νέος και θανάσιμος κίνδυνος λυγάνει όλους τους εργαζόμενους. Όλες οι σκεπτικές δυνάμεις που υπηρέτησαν τόν αριστογιά Νικόλαο, έχουν ενωθεί με τή βοήθεια των Πολωνών γαιοκτημόνων, των Γάλλων ανστρουχτόρων και των προδοτών του Πετλιουρικού κινήματος της Ουκρανίας, γιά ν' εμπίδξαν ένα απολυταρχικό καθεστώς, γιά ν' φορτώσουν σ'όν πλάτες μας γαιοκτημονες, κοπιτωλιστες, φρηγούς του Ζέ μ σ τ β ο, αστυνομικούς κι άλλους δήμιους των αγροτών και των εργατών.

Σύντροφοι! Οι κομμισάριοι και τ' αφεντικά των Κομμουνιστομπολισεβίκων είναι καλοί πολεμιστές μόνον ενάντια σ'όν φτωχούς και τους καταπιεσμένους. Τά αποκόσματα καταστολής τους και η Τ σ κ ά μπορούν θαυμάσια ν' τους εκκίζουν αγρότες κι εργάτες και ν' κινεί ολόκληρες κομμισόλες και χωριά. Αλλά μπροστά σ'όν πραγματικούς εχθρούς της επανάστασης, μπροστά σ'όν Ντενικιστές και σ'όν άλλες συμμορίες, τό βάθρον ντροπαλαμένα σ'όν πόδια, σάν αξιολύπητο δειλό.

Εσείς, σύντροφοι, δέν έχετε ακόμα ξεχάσει πως τόν περασμένο χρόνο οι χρυσές επομιδες κόντεψαν ν' μπουν σ'όν Μόσχα κι άν δέν ήταν οι επαναστάτες, η τριχομη σημεία της αυτοκρατορίας θα κυμάτιζε εδώς και πολύ καιρό πάνω απ' τήν Επαναστατική Ρωσία.

Έτσι και τώρα σύντροφοι! Ο Κόκκινος Στρατός, που ξεπουλιέται σ' κάθε βήμα της πορείας του απ' τους δικούς τόν στρατηγούς και δειλούς κομμισάρους, εγκαταλείπει πανκόβλητος τό μέτωπο, παραδίνοντας τή μιά περσοχή μετά τήν άλλη σ'όν Πο-

λωνούς γαιοκτήμονες. Τό Ζιτομίρ, τό Κιεβό κι η Ζμερνίκα έχουν από καιρό καταληφτεί απ' τούς Πολωνούς" τό μέτωπο τόν λευκοφρονούν πλησιάζει στην Πολτάβα και τή Χερσώνα. Και στην Κριμαία, οι Ντενικινιστές περιμένουν εδώ και 3 μήνες τήν κατάλληλη στιγμή γιά νά καταλάβουν ξανά τήν περιοχή μας.

Αδέρφια! Είναι δυνατό νά κάθεστε και νά περιμένετε ήσυχα τόν ερχομό τόν λευκόν και νά παραδοθείτε μέ σταυρωμένα τά χέρια, εσείς, οι γυναίκες σας και τά παιδιά σας, γιά νά σάς κάνουν κομμάτια οι στρατηγοί κι οι γαιοκτήμονες;

Όχι, αυτό δέν πρέπει νά συμβεί.

Εμπαρός όλοι, σάν ένας άνθρωπος, πάρτε τά όπλα και μπειτε στις γραμμές τόν επαναστάτην.

Εσχηθεθείτε μαζί μέ μάς, τούς επαναστάτες Μαχνοβίτες, ενάντια σ' όλους τούς τυράννους. Φτιάξτε σέ κάθε χωριανάκι αποσπάσματα κι ενωθείτε μαζί μας. Μαζί θά διώξουμε τούς κομισσάρους και τήν Τ σ ε κ ά και, μαζί μέ τούς συντρόφους τού Κόκκινου Στρατού, θά φτιάξουμε ένα σιδερένιο μέτωπο μάχης ενάντια στόν Ντενίκιν, τόν Πετλιούρα και τούς Πολωνούς γαιοκτήμονες.

Σύντροφοι! Ο καιρός δέν περιμένει" συγκεντρώστε αμέσως τά αποσπάσματά σας.

Γιά τήν Επανάσταση!

Θάνατος και καταστροφή σέ κάθε τυράννο και γαιοκτήμονα!

Άς ξεκινήσουμε τήν τελευταία και τελειωτική μάχη γιά ένα αιθνηκό, ελεύθερο σοβιετικό σύστημα όπου δέν θά υπάρχουν ούτε γαιοκτήμονες ούτε αρεντικά!

Στά όπλα, αδέρφια!

Π ο λ ι τ ι σ τ ι κ ό ς - Ε κ π α ι δ ε υ τ ι κ ό ς Τ ο μ έ α ς
τ ό ν Ε π α ν α σ τ α τ ώ ν τ ή ς Ο υ κ ρ α ι ν ί α ς (Μ α χ ν ο β ι τ ώ ν).

Μάης τού 1920.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΟΥΣ

Γιατί Σύντροφοι, κάθεστε στά σπίτια σας; Γιατί δέν βρίσκεστε στις γραμμές μας;

Μήπως περιμένετε νά φτάσουν οι κομισσάροι μέ τ' αποσπάσματα καταστολής νά σάς στρατολογήσουν μέ τή βία; Μήν ξεγελάστε πως δέν θά σάς βρουν, πως θά κρυφτείτε, θά ξεφύγετε! Η Μπολσεβίκικη εξουσία έχει ήδη αποδείξει ότι δέν τή σταματάει τίποτα: θά συλλάβουν τήν οικογένειά σας και τούς συγγενείς σας, θά πάρουν ομήρους, άν χρειαστεί, θά χτυπήσουν ολόκληρο τό χωριό μέ τό περβολικό - και είτε μέ τόν ένα είτε μέ τόν άλλο τρόπο, κι εσείς κι οι σύντροφοι σας, που πρὸς τό παρόν είστε ακόμα ελεύθεροι, θά στρατολογηθείτε αργά ή γρήγορα απ' τήν κυβέρνηση.

Και τότε θά σάς στείλουν, μέ τό όπλο στό χέρι, νά σκοτώσετε τούς αδελφούς σας αγρότες κι εργάτες - τούς επαναστάτες Μαχνοβίτες.

Εμείς, οι Μαχνοβίτες επαναστάτες, δέν καθόμαστε στά σπίτια μας, κι άς έχει ο καθένας μας οικογένεια και συγγενείς κι αγαπημένους που δέν θέλουμε νά τούς αποχωριστούμε. Αλλά είμαστε επαναστάτες. Μάς είναι αδύνατο νά κοιτάξουμε μέ αδιαφορία καθώς οι εργαζόμενοι μάχονται γιά μιá ακόμα φορά στη σκληριά, καθώς νεί οι δυνατότες προσπαθούν νά μάς επιβληθούν, ανεξέλεγκτος, κάτω απ' τή μάσκα τόν σοσιαλκομμουνιστών, κάτω απ' τό λάβαρο τής εργατοαγροτικής εξουσίας. Τρία χρόνια επανάστασης έχουν αποδείξει ξεκάθαρα ότι κάθε εξουσία είναι χωρίς εξαίρεση αντεπαναστατική, είτε

είναι η εξουσία τού αμοσατη Νικόλαου, είτε η εξουσία τόν Μπολσεβικοκομμουνιστών. Εμείς οι Μαχνοβίτες υψώνουμε τή σημαία τής εξέγερσης γιά μιá συνολική σοσιαλιστική επανάσταση, ενάντια σέ κάθε εξουσία ενάντια σέ κάθε καταπιεστή" αγωνιζόμενοι γιά τήν ελεύθερα σοβιέτ τόν εργαζόμενον.

Σύντροφοι, ακολουθείστε μας! Οι λιπόψιχοι, οι σφαγεροντολόγοι κι οι δειλοί άς μείνουν στό σπίτι κολλημένοι στά φουστάνια τόν γυναικόν - δέν χρειάζεσαστε μαμόθρεφτα. Εσείς όμως, τίμοι αγρότες κι εργάτες, δέν έχετε άλλη θέση παρά μαζί μας, ανώματα στους επαναστάτες Μαχνοβίτες. Δέ θέ πάρομο κανένα μέ τή βία. Αλλά θυμηθείτε: η Μπολσεβίκικη κυβέρνηση, μέ τήν κτηνώδη βία τής απέναντι στους Μαχνοβίτες, μάς εξαναγκάζει κι εμάς σέ ανελέητη πάλη.

Έτσι λοιπόν, σύντροφοι, πάρτε τήν απόφασή σας! Άν στρατολογηθείτε απ' τούς κομισσάρους, θά σάς στείλουν εναντίον μας, και θά αναγκαστούμε νά σάς μεταχειριστούμε σάν αντίπαλους και σάν εχθρούς τής επανάστασης. Κάντε τήν εκλογή σας - μαζί μας ή εναντίον μας!

Ε π α ν α σ τ α τ έ ς Μ α χ ν ο β ί τ έ ς .

Ιούνης τού 1920.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΧΝΟΒΙΤΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΟΖΑΚΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΤΟΥ ΔΟΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΥΒΑΝ

Σύντροφοι, Κοζάκοι εργάτες! Δύο ολόκληρα χρόνια υποφέρατε απ' τήν καταπίεση τού Τσαρικού στρατηγού Ντενίκιν. Δύο ολόκληρα χρόνια οι θανάτοι εχθροί σας, οι πόλεμοι κι οι βαρώνοι, σάς ανάγκωσαν νά υπερασπίσετε τά συμφέροντα τόν πλοΐσιον, τόν καταπιεστών τόν εργαζόμενων. Δύο συνεχή χρόνια, αναγκαστήκατε νά υποταχθείτε και, μέ τόν ιδρώτα και τό αίμα σας, οι πλοΐσιοι έγιναν πλουσιότεροι, γλεντοκοούσαν και ζούσαν μέσα στην κραιπάλη. Δύο ολόκληρα χρόνια στην περιουχία τού Δόν και τού Κουβάν κυλούσαν τά δάκρυα και τό αίμα τόν εργατών τού αλετριού και τού σφαριού. Δύο συνεχή χρόνια, κοζάκοι εργάτες, η επανάσταση καταπιωνόταν στη γή σας.

Μέ τούς αγώνες σας όμως σύντροφοι, αποτινάξατε τό ζυγό τού Ντενίκιν και τόν δικταίον του κι η επανάσταση θριάμβησε πάλι στόν Δόν και στό Κουβάν.

Πριν όμως βρείτε τόν καιρό, σύντροφοι, νά συνίλθετε απ' τήν εργαλκή ημετερία τού Ντενίκιν, ένας νέος καταπιεστής εμφανίστηκε στη γή σας. Τό Κομμουνιστομπολσεβίκικο κόμμα που, αρπάζοντας τήν εξουσία, έστειλε στά χωριά σας τούς κομισσάρους του και τήν Τ σ ε κ ά" σάς κοροΐδεουν κι αυτοί, κοζάκοι εργάτες, σάν τούς Τσαρικούς φονιάδες.

Όπως και στόν καιρό τού Ντενίκιν, τά αποσπάσματα καταστολής τής Μπολσεβίκικης εξουσίας άς αρπάζουν τό ψωμί και τή ζωντανά σας και σάς παίρνουν τής γούρς σας" κι άν δοκιμάσετε νά διαμαρτυρηθείτε ενάντια στη βία που ασκούν εναντίον σας, σάς μαστιγώνουν, σάς φυλακίζουν, ακόμα και σάς τουφεκίζουν.

Γι' αυτό ξεσηκωθείτε ενάντια στόν Ντενίκιν, σύντροφοι κοζάκοι εργάτες, γιά ν' αποκτήσετε ένα καινούριο ζυγό, τώρα μέ τή μορφή τόν Κομμουνιστομπολσεβίκικον. Γι' αυτό χίστετε τό αίμα σας, γιά νά επιτρέψετε τώρα στους κομισσάρους και στους ερμιστές τής εξουσίας νά σάς κυβερνούν, νά σάς καταπιέλλουν και νά σάς καταπιέσουν.

Αδέρφια, ακούστε καλά αυτό που θά σάς πούμε εμείς, οι Μαχνοβίτες επαναστάτες

αγρότες. Κι εμείς καταπεισθήκαμε μετά την επανάσταση από μία ολόκληρη σειρά εξουσιών και κομμάτων. Πρώτα προστάθηκε να μάς κυβερνήσει η Αυστρο-Γερμανική εξουσία, μαζί με τόν Αταμάνο, ύστερα ο τυχοδιώκτης Πετλιούρα, μετά οι Κομμουνιστομπολσεβίκοι, καθώς κι ο Στρατηγός Ντενίκιν. Εμείς όμως πολύ γρήγορα τούς αποδοκιμάσαμε για να συνεχίσουμε το σχέδιό μας και, όπως ίσως ακούσατε, απ' τó καλοκαίρι τού 1918 κόλας, κάτω απ' τήν ηγεσία τών χωρικών τού Γκιουλά-Πολέ κι άλλων εργαζόμενων και τού αναρχικού επαναστάτη Νέστορα Μάχνο, που, εξαιτίας τής αγάπης του για τούς εργαζόμενους, είχε φυλακιστεί πάνω από 10 χρόνια απ' τήν Τσαρική εξουσία, ξεσηκωθήκαμε και διάξαμε τις Αυστρο-Γερμανικές υπομορίες, για να συνεχίσουμε μετά, στά δυό τελευταία χρόνια, τόν αγώνα ενάντια σ' όλους τούς καταπιεστές τών εργαζόμενων. Κιά τώρα έχουμε αποδοθεί σέ μία ανελέητη μάχη ενάντια στους πράκτορες και τούς κομισάρους τής Μπολσεβίκικης εξουσίας, εξοντώνοντας και διόχνοντας αυτούς τούς τύραννους απ' τήν περιοχή μας.

Οι γραμμές τών επαναστατικών αποσπασμάτων μας πυκνώνουν καθημερινά. Όλοι οι καταπιεσμένοι κι οδικημένοι προχωρούν στες γραμμές μας και πληθαίνει ο καιρός που όλοι οι εργαζόμενοι τής περιοχής μας θά ξεσηκωθούν και θά δώσουν τούς Μπολσεβίκους πολιτικούς τσαρλατάνους, όπως έδωξαν και τόν Ντενίκιν.

Όμως, μετά τό διόξιμο τών Μπολσεβίκικων τεράννων, δέν έχουμε σκοπό νά δώσουμε σέ κανέναν οποιαδήποτε εξουσία πάνω μας, γιατί εμείς οι Μαχνοβίτες αντιλαμβανόμαστε ότι οι εργαζόμενοι δέν είναι παρά ένα κοπάδι προβάτων που θά διατάξει οποιοδήποτε. Θεοορμή τό λαό ικανό νά οικοδομήσει μόνος του, χωρίς κώματα, κομισάρους και στρατηγούς, τό δικό του ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΣΟΒΙΕΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ, όπου εκείνοι που θά εκλέγονται στό Σοβιέτ δέ θά μάς διοικούν και δέ θά μάς διατάζουν, όπως τώρα, αλλά αντίθετα θά είναι μόνον οι εκτελεστές τών αποφάσεων που θά παίρνονται στες πραγματικές συγκεντρώσεις και συνδιασκέψεις. Θά αγεμιστούμε γι' αυτό, έτσι ώστε όλος ο πλούτος τής χώρας, δηλαδή η γή, τά ορυχεία, τά εργοστάσια, τά εργοστήρια, οι σιδηρόδρομοι κλπ., δέ θ' ανήκουν μά ούτε σέ άτομα ούτε στήν κυβέρνηση, αλλά αποκλειστικά σ' αυτούς που τά δουλεύουν. Δέ θά παραδώσουμε τά όπλα μας μέχρι νά εξαλειφούμε μία για πάντα κάθε πολιτική κι οικονομική καταπίεση και μέχρι νά εδραιωθεί στή χώρα η πραγματική ισότητα κι αδελφότητα.

Γι' αυτό πολεμάμε σόντροφοι, και γι' αυτό ζητάμε νά πολεμήσετε κι εσείς, οι κοζάκοι εργάτες τού Δόν και τού Κουβάν.

Στάν επαναστατικό στρατό μας υπήρχαν λίγοι κοζάκοι τού Δόν και τού Κουβάν' σχημάτισαν 2 συντάγματα ιππικού που πολεμήσαν με γενναϊότητα κι αυταπάρηση μαζί μας εναντίον τών Ντενίκινιστών. Τώρα καλούμε εσάς, τούς κοζάκους εργάτες, στες επαναστατικές γραμμές μας, για μία ενωμένη πάλη ενάντια στους τύραννους και Κόκκινους δήμιους Τρότσκι και Λένιν. Αρκετά υποτάχτηκαν κι υπόφεραν οι σκλάβοι κάτω απ' τό ζυγό εκείνων που αυτοαποκαλούνται βουλευτοκρατική εξουσία. Εμείς στά όπλα και στες γραμμές τών επαναστατών για νά εργαζόμε γρήγορα ένα τέλος στό σχέδιό εκείνων που θέλησαν νά μάς καταδυναστεύσουν και νά μάς καταπίεσουν.

Σόντροφοι, μήν πιστεύετε στες φήμες που μάς θέλουν ληστοσυμμορίες κι ασίμιατη ομάδα. Είναι ψέματα που διαδίδονται απ' τούς κομισάρους μόνο και μόνο για νά σπείρουν τή σύγχυση στόν εργατοαγροτικό κόσμο' οι εργαζόμενοι ξέρουν ότι οι Μαχνοβίτες είναι τίμιοι εργάτες που, μη θέλοντας νά σπρώξουν τό ζυγό, ξεσηκώθηκαν για ν' αελευθερωθούν από κάθε καταπίεση. Μήν πιστεύετε τις Μπολσεβίκικες εφημερίδες, που γράφουν σχεδόν κάθε μέρα ότι ο Μπάτκο Μάχνο είναι νεκρός κι ότι εμείς οι Μαχνοβίτες έχουμε συντριβεί. Δέν είναι αλήθεια. Ο Μπάτκο Μάχνο ζει και

μαζί μας νκά καθημερινά τά συντάγματα και τά αποσπάσματα καταστολής τής εξουσίας τών κομισάρων, προκαλώντας θανάσιμους πανικούς στός Κόκκινους καταπιεστές.

Εμπρός, κοζάκοι εργάτες, ξεσηκωθείτε ενάντια τήν καταπίεση και τήν καταστολή τών κομισάρων. Μήν τούς ανίχεστε στά χωριά σας. Μήν τούς πληρώνετε φόρους. Μήν τούς δίνετε ψωμί. Μήν τούς δίνετε τούς γιούς σας για στραπότες. Οργανώστε δικά σας επαναστατικά αποσπάσματα. Σκοτώστε τούς καταπιεστές. Ενωθείτε μαζί μας, θά σας δώσουμε κάθε δυνατή βοήθεια.

Αρκετά έχουν υποφέρει οι σκλάβοι! Αρκετά μάς κορδίδεψαν με όποιο τρόπο μπορούσαν!

Ζήτες τό ελεύθερο Δόν και Κουβάν!

Ζήτες η συναδέλφωση τών λαών όλων τών χωριών κι εθνικοτήτων!

Ζήτες η σοσιαλιστική επανάσταση!

Συμβούλιο τών Επαναστατών
τής Ουκρανίας (Μαχνοβίτων)

ΣΥΝΤΡΟΦΟΙ ΤΟΥ ΚΟΚΚΙΝΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ!

Οι διοικητές κι οι κομισάρμοι σας σάς φοβίζουν και προσπαθούν νά σας πείσουν ότι εμείς οι Μαχνοβίτες σκοτώνουμε τούς αχμάλωτους τού Κόκκινου Στρατού.

Σόντροφοι! Αυτό τό ζεδιάντροπο ψέμα έχει επινοηθεί απ' τούς ηγέτες σας μόνο και μόνο για νά υπερασπίσετε, σά σκλάβοι, τά συμφέροντα τών κομισάρων, για νά μήν αφήσετε νά αχμάλωτιστείτε από μάς τούς Μαχνοβίτες και νά μή μάθετε έτσι τήν αλήθεια για τό εργατοαγροτικό Μαχνοβίτικο κίνημά μας.

Σόντροφοι, έχουμε εξεγερθεί ενάντια στήν καταπίεση όλων τών τεράννων. Τρία ολόκληρα χρόνια χύνουμε τό αίμα μας σ' όλα τά μέρη. Διάξαμε τούς Αυστρο-Γερμανούς τεράννους, συντριψαμε τούς Ντενικινιστές δήμιους, πολεμήσαμε ενάντια στόν Πετλιούρα' τώρα πολεμάμε ενάντια στήν κυριαρχία τής εξουσίας τών κομισάρων, ενάντια στή δικτατορία τού Μπολσεβίκικοκομμουνιστικού κόμματος που έχει απλώσει τό σιδερένιο του χέρι σ' ολόκληρη τή ζωή τών εργαζόμενων' οι αγρότες κι οι εργάτες τής Ουκρανίας στενάζουν κάτω απ' τό ζυγό του. Ακόμα, θά εξοντώσουμε ανελέητα τούς Πολεζούς γαιοκτήμονες που έρχονται νά καταπιέζουν τήν επανάστασή μας και νά μάς στερήσουν απ' τά επτελέγημά της.

Αγωνιζόμαστε ενάντια σέ κάθε εξουσία και καταπίεση, απ' όπου κι άν προέρχεται. Θανάσιμοι κι αδυσώπητοι εχθροί μας είναι οι γαιοκτήμονες κι οι καταπιεστές κάθε εθνικότητας, οι Ντενικινιστές στρατηγγοί κι αξιωματικοί, οι Πολωνοί γαιοκτήμονες κι οι Μπολσεβίκοι κομισάρμοι. Όλους αυτούς τούς ημερούμει και τούς εξοντώνουμε αμείλικτα σάν εχθρούς τής επανάστασης τών εργαζόμενων.

Αλλά εσείς, σόντροφοι τού Κόκκινου Στρατού, σάς θεωρούμε αδελφια μας και μαζί σας θά θέλαμε νά συνεχίσουμε τήν πάλη για τήν αληθινή αελευθέρωση, για τό πραγματικό σοβιετικό σύστημα χωρίς τήν πίεση κομμάτων ή εξουσιών.

Τούς άντρες τού Κόκκινου Στρατού που αχμάλωτισουμε, τούς αφήνουμε ελεύθερους αμέσως σ' όποιο μέρος διαλέξουν αυτοί, ή τούς καλούμε στες γραμμές μας, άν συμφέρονος σ' αυτό.

Έχουμε ήδη ελευθερώσει χιλιάδες άντρες τού Κόκκινου Στρατού, που αχμάλωτισαμε σέ πολυήμερες μάχες και πολλοί απ' αυτούς πολεμούν τώρα με αυταπάρηση στες γραμμές μας.

Έτσι μην πιστεύετε, σύντροφοι, άντρες του Κόκκινου Στρατού, τις ανοησίες των διοικητών σας ότι δόθηκαν οι Μαχνοβίτες δολοφονούν τους άντρες του Κόκκινου Στρατού. Πρόκειται για ένα ξεδιάντροπο ψέμα.

Όταν σ'αυξάνουν να πολεμήσετε ενάντια στους Μαχνοβίτες, μη βρέχετε τα χέρια σας, σύντροφοι του Κόκκινου Στρατού, με αδελφικό αίμα. Όταν αρχίσει η μάχη, σκοτώστε οι ίδιοι τους αρχηγούς σας κι ελάτε με σθένος να χρησιμοποιήσετε τα όπλα σας, θα σας καλωσορίσουμε σαν αδέρφια μας και μαζί θα δημιουργήσουμε μια ελεύθερη και δίκαιη ζωή για τους εργάτες και τους αγρότες και θα αγωνιστούμε ενάντια σε κάθε τύρανο και καταπιεστή των εργαζόμενων.

Ζήτω η Συνιδέλλωση των Μαχνοβιτών Επαναστατών με τους Αγρότες κι Εργάτες του Κόκκινου Στρατού!

Επαναστάτες Μαχνοβίτες

Ιούνης του 1920.

ΣΤΑΣΟΥ! ΔΙΑΒΑΣΕ! ΣΚΕΨΟΥ!

Σύντροφοι του Κόκκινου Στρατού! Οι κομματάρια κι οι διοικήσεις σου σ'έστειλαν για ν'αρχιλοικήσεις τους επικινδυνότες Μαχνοβίτες. Ακολουθώντας τις διαταγές των αρχηγών σου, θα καταστρέψεις ειρηνικά χωριά, θα ερευνήσεις, θα συλλάβεις και θα σκοτώσεις ανθρώπους που δεν ξέρεις αλλά που στους έχουν υποδείξει σαν εχθρούς του λαού. Σου λένε ότι οι Μαχνοβίτες είναι ληστές κι αντεπαναστάτες.

Σου λένε σ'ε διατάζουν' δέ σε ρωτούν' σ'ε στέλλουν' και, σ'αν υπάκουος σκλάβος των αρχηγών σου, πώς ν'αρχιλοικήσεις και ν'ασκοτώσεις. Ποιούς; Για ποιά λόγους; Γιατί;

Σκέψου το, σύντροφοι του Κόκκινου Στρατού! Σκέψου το κι εσύ αγρότη κι εργάτη του μόχθου, που σε έστειλαν με τή βία στη συνομοσπία των νέων αφεντικών, που διεκδικούν το βαρύνουχο τίτλο της εργατοαγροτικής εξουσίας.

Εμείς, οι Μαχνοβίτες επαναστάτες είμαστε αγρότες κι εργάτες όπως και τα αδέρφια μας του Κόκκινου Στρατού. Εξεγερθήκαμε ενάντια στην καταπίεση αγωνιζόμενοι για μια καλύτερη και πιο χαρούμενη ζωή. Το άδικο ιδανικό μας είναι η πραγμάτωση μιας αντεξουσιαστικής εργατικής κανονίας χωρίς κομμαριο-γραφειοκρατές. Ο άμεσος στόχος μας είναι η εγκαθίδρυση της ελεύθερης σοβιετικής τάξης, χωρίς την εξουσία των Μπολσεβίκων και χωρίς την πίεση οποιουδήποτε κόμματος. Γι' αυτό, η κυβέρνηση των Μπολσεβικοκομμουνιστών στέλνει εναντίον μας εκστρατευτικά σώματα/κατατολής. Βιάζεται να συνθηκολογήσει με τον Ντενίκιν, με τους Πολονύες γωσκημόνες και τα άλλα αποβράσματα του Λευκού Στρατού, για να συντρίψει ευκολότερα το λαϊκό κίνημα των επαναστατών, που ξεσηκώνονται υπέρ των καταπιεσμένων κι ενάντια στο ζυγό κάθε εξουσίας.

Δέ μας προμίζουν οι απειλές του ερισβρόλεου αρχηγείου.

ΘΑ ΑΠΑΝΤΗΣΟΥΜΕ ΣΤΗ ΒΙΑ ΜΕ ΒΙΑ.

Όταν χρειαστεί, εμείς, μια σπύμηνη χούφτα άντρες, θα τρέψουμε σε φυγή τις λεγεόνες του γραφειοκρατικού Κόκκινου Στρατού. Γιατί εμείς είμαστε επαναστάτες, ερατίες της ελευθερίας, κι η υπόθεση που υπερασπιζόμαστε είναι μια δίκαιη υπόθεση.

Σύντροφοι! Σκέψου το, με ποιούς είσαι κι ενάντια σε ποιούς;

Πάρε νόημα σκλάβος – γίνε άνθρωπος.

Επαναστάτες Μαχνοβίτες

(Ιούνης του 1920.)

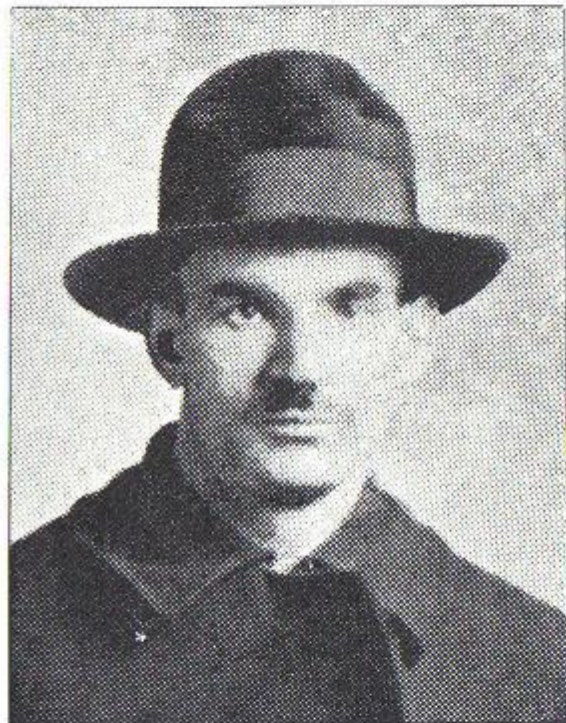
ΕΞΕΓΕΡΜΕΝΗ ΟΥΚΡΑΝΙΑ
ΟΥΚΡΑΝΟΣ ΧΩΡΙΚΟΣ: "Θέλετε τό ψωμί μου; Γάρτε ψωμί!"
(Υπογραφή: Πουγκατσέρ)

Μπολσεβίκικη αφίσσα που εξομοώνει τό Μάχνο (αριστερά) με τό Βρόνγκελ, τόν Πετλιούρα και τήν Εκκλησία, μια και όλοι τους είναι εχθροί του σοβιετικού κράτους.

Νέοσιφ Μάβρο

Πέτρος Ρούμη (Ζόνιαρι)

Κάρο μεταφοράς σασού που ο Μάχνο είχε μετατρέψει σε όργανο μάχης εξοπλιζοντάς το με πολυβόλο.

Η σημαία του στρατού του Μάχνο. Φέρει την επιγραφή "Ελευθερία ή Θάνατος" στην Ουκρανική γλώσσα. ►

Ο Νέστορ Ιβάνοβιτς Μάχνο στό στρατηγείο του, στό χωριό Γκιουλάι Πολέ.
Κάτω αριστερά: ο Φιοντόρ Στσιούς, υπαρχηγός του αναρχικού στρατού τών
Εξεγερμένων. Δεξιά ο Ταρανόβσκη, διοικητής τής εβραϊκής μεραρχίας του
Γκιουλάι Πολέ. Αργότερα έγινε αρχηγός του Επιτελείου του Μάχνο.

